Cópiese la portada

M. S. 4.º perg.º con 228 hojas foliadas bien tratado, completo.

R — Cursus Theologicus de Camareno et Leon.

[illegible] theses
[illegible] sticam
[illegible] tractatus P. N.
[illegible] firmatus exi-
[illegible] tatus a
[illegible] Josef Camar[illegible]
[illegible] Immaculata
Conceptione hujus se-
[illegible] strictioris B[illegible]
[illegible] Provē alumno et in
[illegible]
[illegible] Yspa-
[illegible]
[illegible] die [illegible] Mensis Oc[illegible]
anno 1796 [illegible]
[illegible]

1

(1)

In Sacram theologiam scholasticam

Brevis tractatus D. N. S. scuto firmatus eximieque laboratus á Fr. Josef Camarero ab Immaculata Conceptione hujus seraficę strictioris Bęticę Provę alumno et in Gadicensi Reginę Angelorum Conventu Vespertino Lectore, feliciter inceptus die 10 Mensis Octobris anno 1786.

Fr. Antº. & Elias a Dº. Rafaele.

Patrona titulata Concep. B. M. V.

Prologus

Ab asperitatibus maris rubri [illegible], ac inter 1
amabiles delitias decepti naris, quae iter ad patriam an-
xietatibus horris, ex cujusque ffia mentis caligine, ad ipsum
Deum properatis lacte, et mele fluentem omnibusque placitis
scaturientem; verum, inquam, tamquam de deserto Israe-
litae ad promissionis terram iter facimus: ad sacram di-
co, theologiam, Charissimi, ac dilectissimi in Dno fili, fi-
delesque discipuli, cursitatis usque modo nihil sapientiae
lucratis estis, interdum terrena irretiti, ad divina
non perveniatis. Haec porrò sapientia, illa est tesaurus
infinitus, quo qua usi sunt veris divitiis Deitatis participes
facti sunt amicitiae Dei propter disciplinae dona com-
mendati. In hac enim comparare vinè aristo povu=
mus, quae in aliarum comparatione illae sunt arena exigua:
gratis enim volenti conceditur, ad quam vocati estis, et 2
utinam electi

Omnes enim currunt ad illam, sed unus accipit brav-
ium. Currite, et vos petitionibus, et obsecrationibus
ad Deum, a quo est omne datum optimum, ut et comprehendatis,
quae super omnium hominum sensus nobis aeterna sunt (teste Ecclesiastico
3. 25.). Sed ubi invenitur sapientia, et quis est locus sapientiae
intelligentiae? (interrogat Job 28.), quod sicut illi nesciremus,
nisi ipse Deus responsum praevenire, eodem cap. ait, ecce, timor
Domini ipsa est sapientia, et recedere a malo intelligentia. Si ergo
in nostro velle timor Dni, recedereque a malo est: ipsa
in nostro velle, est sapientia, et est intelligentia. 3
Utinam filii mei toto corde Deum timeatis, ut

in benedictionibus dulcedinis ad secreta reseranda,
arcanaque S. theologiae Dei gratia percipienda parati si-
tis. At vero non ita hoc contingit, nisi ad Divinae sapientiae Ma-
trem confugiatis, cum et ipsa sit, per quam Reges regnant, Prin-
cipes imperant, et legum conditores justa decernunt, cum
et ipsa sit per quam quasi per canalem omnium Dei donum fi-
delibus conceditur, ac dispensatrix, quapropter in titula-
rem, et totius cursus, operis patronam usque ad summum vi-
cate cordis Intemerata O. D. M. Mater Maximi
Dnam nostram sub mysterio praecipue Purissimae, ac Conceptionis
Immaculatae in primo suae esse naturalis momento per illam quae
ad invicem, utroque lectore ad Deum orate.

Tractatus Prolegomenus in theologiam

De Doctrina Sacra, principiisq. theologicis = q.° 1.ª an Doctrina Sacra, et supernaturalis existat illaq. sit homini pro statu isto necessaria

Nomine doctrinae sacrae, et spiritualis intelligimus doctrinam a Deo sup.ª viribus naturae liberaliter infusam, seu supernaturaliter 1
revelatam, aut communicatam praescindendo ab eo, quod sit immediate revelata
p.ª legitima consequentia ex revelatis deducta. Pro statu isto intelligimus
eius finis quem importat sua natura, siquidem in puris naturalibus,
a Deo, ut potuit, derelictus, dabeo eo intra finem supernaturalem misericorditer. Quo sensu quaestio sit praesentia, et necessitate alicuius doctrinae supernaturalis, et revelatae, ut homo suis finis, tam naturalis quam supernaturalis adaequati. 2

In qua dificultate Antiquiores theologi rationales tamen modo innitentes, nec aliq.? fidei lumine collustrati, negabant, homini fore p.° statu nuexe, nulla dependentes supernaturali cognitione, quam proemet suis viribus isto necessariam, sed sufficere. Ita referunt Y. D. N. S. q. 1 prolog., et D. Thomas acqre valet. Ita refexunt Y. qui ambo hanc gentilium existimationem, maj. p.at 1. q.e 1. art. 1. qui ambo hanc gentilium existimationem potius convincunt ex eo, quod plura sint homini p.° statu isto scitu necessaria, adque ratio naturalis se sola pertingere non sufficit, et alia, quae tametsi sub ejus sphera naturali cadant vix, aut ne vix attingit sine extremi periculo parent, nisi deceu perdirigeta, et illustrata. 3

Sed quamquam haec veritas omnium bene sentientium calculo sit recepta, sacrae scripturae oraculis consona, imo, et experientia ipsa comprobata, hoc tamen nostro eruditissimo Saeculo insurrexit in ea, non solum inter Gentiles, d in cultioribus regionibus nostrae Europae, pestifera Libertinorum colluvies, qui se, tamquam Spiritus fortes, (potius diceres Audaces) venditantes, viribus rationis naturalis, ultra quam par est, nimium extollunt, ita fit, ut sibi numquam constantes, nullumque, quod sit a Deo revelatum sit, systema

religionis admittentes, purum putumque Epicurismum doceant, ut ita
suis passionibus liberius indulgeant.

Hos porro Libertinos, qui se imperio rationis si-
4. bi perspexerint gloriantur, in duas classes revocare possumus.
1.o est Materialistarum, eorum scilicet, qui sive exili sint, qui
cum Lucilio Tolosae an.o Xpti 1619., igne cremari visi sunt,
[illegible] in Atheismum, sive exili, qui cum Spinoza Judeo
prorumpant in Pantheismum (Pantheistae Deum existere affirmare
sentiunt, [illegible] Mundi Machina non distinguunt); sive denique
exili sint, qui [illegible] in Deismum (De-
istae Deum Creatorem [illegible] agnoscunt, ut improbitatem, et ni-
hil [illegible] curantes). [illegible] Libertinos [illegible] immor-
talitatem [illegible] immortalitatemque animae negantes, cum li-
bertatem [illegible] admittant Fatalismum, mecanismumque
reducunt, non aliter [illegible] de brutis, ac de brutis
[illegible] quae pro [illegible] religionem [illegible]
[illegible] doctrinam [illegible], unde omnes religiones [illegible]
tes, Deum ipsum [illegible] Coelo [illegible] audacia
verumque spiritus fortitudine! huius impietatis duces recen-
tiores Hobbesius, Spinoza, Tolandus, Boetius, quos se-
quuntur Colinsius, Woolstonus, Volterius, Rousseau, Hel-
vetius, aliique plurimi, ut videre est apud Antonium Valse-
qui lib. 1 de fundamentis religionis C. 1.o lib. 1.

2.a Libertinorum classis, quae est Naturalistarum, ad-
5. huc in duas alias non insuper revocabitur. Alii enim sunt, qui
licet forte non Deo tam injurii, ac Materialistae, qui et
Deum esse colendum utique fateantur; nihilominus hostes
omni omnino doctrinae seu revelatae produnt, ostendentes, cultum Deo
debitum vel esse arbitrarium, vel sola ratione naturali esse diri-
gendum. Ita post Antiquos fidei hostes, Celsum, Lu-
canum, Porphirium, et Julianum Apostatam, blaterant
relati aliique tamquam Materialistarum sequaces. Hi
omnem solam religionem naturae admittunt, itaut religionem
Xptianam, in qua vel ipsi nati, vel educati sunt, vel ut fabu-
losam, vel ut indifferentem habent: quo tandem fit, ut
de abysso in abyssum proruentes, eo perveniunt, ut
vel religionem ipsam naturae inficientur, vel in Atheismum
practicum, vel in Epicurismum prolabantur.

Hi ex tribus alii sunt Naturalistae, qui licet
6 religionem tam naturalem, quam supernaturalem admittant, ac
subinde externam doctrinae supernaturalis, et revelatae saltem
speciem fateantur; subtiliore tamen quadam nequitia

Iten-

stendunt, in dictare sedis obligationibus juris naturalis (cujus se jactant velut unici ingenui professores, et indagatores) omnino praescindendis ac a lege supernaturali, imo et a naturali, ad hoc sufficere dictamen solius rationis, quibus ad munia ejus extricetur requestratis; ita suffendorfius, Ihermexicius, thomatius, et alii hujus furfuris ex Protestantibus, qui sicut suo spiritu privato script. sacram conati sunt corrumpere, ita spiritus rationis habere hentes ultra quam par est, religionem christianam conantur e medio tolere specioso obtentu juris naturalis puri, evidentis, et ordinati, ut ipsi jactant. Itaque hoc agendum venit, tum de existentia, tum de necessitate doctrinae revelatae.

§ 1. De existentia doctrinae revelatae. 7

Sciendum, quod veritates ab intellectu creato cognoscibiles aliae sunt supernaturales, quae nempe ab intellectu suis viribus derelicto nullo pacto detegi valent, uti sunt Trinitas Divina in unitate essentiae, et omnia illa, quae ordinem dicunt ad Dei voluntatem libere moventem; et aliae sunt naturales, quae scilicet absolute loquendo detegi possunt viribus naturalibus nostri intellectus. Haec rursus in duplici sunt differentia: namque aliae sunt veritates teoricae, ut sunt Dei existentia, ejus unitas, veritas, bonitas, et reliqua attributa, tam ontologia, quam moralia, animae immortalitas, libertas, et hujus modi: aliae sunt practicae, illae nimirum, quae spectant ad regulam morum, dicunturque praecepta naturae, qualia sunt Decalogi, excepto 3.º quoad circumstantiam temporis.

Item revelatio alia est privata, et alia publica, ut argumentis alio in loco explicabitur. In proposito non loquimur de revelatione privata, sed de publica, et concernente fidem, et directionem totius Ecclesiae quoad omnes scitu dignas veritates, tum naturales, tum supernaturales, tum teoricas, tum practicas. Sit igitur 8

Prop. 1.a: possibile est homini post statum istum aliquam doctrinam supernaturaliter revelari, qua edoctus, ad finem suum ultimum dirigatur. = Est fide certa. Itaque statos mecanicos 9.

seu Materialitas, et quasdam Naturalitas. Pro 8o: possibile est, naturam rationalem finitam perfici, et illuminari per naturam rationalem infinitam et illimitatam: conceptus eius finitudinis exercere [illegible] perfectibilitatem omnipotentiae Dei; conceptus infinitudinis infert eminente infinita virtute perficiendi in omnibus; atqui intellectus noster est finitus, et defectibilis, Deus autem non: quod non repugnat, immo omnino decet, Deum O. M. et sapientissimum mentes hominis illuminare, non solum via naturali, et ordinaria, sed etiam supernaturali, et extraordinaria; non solum circa veritates naturales, ac naturaliter acquisibiles, sed etiam supernaturales, et quas non potest attingere intellectus humanus, nisi desuper adjuvetur.

10 Pro 2o. Ut egregie ait D. Th. in 1. d. 10. q. 1: "nulli natura debet negari, quod est in ea perfectionis, nisi manifeste appareret, quod tale sibi repugnet; quod Doctor Subtilis 2o de generatione in fine, dignificandam esse naturam semper quod melius, atque possibile est; sed perfectionis est intellectum humanum illuminari a Deo, et educari, non solum circa veritates, quas aliunde ignoraret, sed etiam circa illas, quas naturaliter acquirere potest, ne tenebris, quibus plerumque obvolvitur, nisi imperfectioribus erret, et ut saepe evenit, decipiatur: quod.

11. Infertur: non apte, sufficienterque distingueretur homo a bruto, nisi per capacitatem recipiendi doctrinam, qua illustretur et dirigatur: quod attenta sua natura, possibile est homini &c. Pro antecedente: quamvis per ratiocinationem assignetur differentia inter hominem, et brutum, ita non erit sufficiens; quod verum est, quod bruta cognoscunt, et licet improprie ratiocinantur: quod alia deberet esse praecipua, et completa differentia inter unum, et aliud; sed haec est capacitas, seu possibilitas ad doctrinam revelatam. Pro consequente: quod si homo est perfectior inter omnia animantia sua [illegible] natura, hoc solum est ex eo, quod si bruta cognoscunt sensibilia, homo et capacitatem habet ad insensibilia [illegible]: illa tantum infima percipiunt, et visibilia [illegible]: ut ex visibilibus ad invisibilia propter opera Dei, ut et ad cognoscendum omnium auctorem, ad quem [illegible] debet, immo, et ad cognoscendum devote naturam debet dirigi, grates rependere, et tanquam suum ultimum finem recognoscere: quod ablata ab homine ita capacitate, non apte, sufficienterque distingueretur a bruto: quod.

12 Hoc ipsum insinuat Ecclesiastes ~~docet~~ 12.13 dicens:
"finem loquendi pariter omnes audiamus. Deum time, et mandata
"eius observa: hoc est enim omnis homo, quibus in verbis hominem definit per capacitatem in homine, ut in primis cultus, et servitutis in Deum: quod capacitas in homine, ut instruatur, et illuminetur circa cultum, et servitutem in ipsum

Deum

(5.)

Deus, ē in fine supernat., ū juxta nat.:
P.º 3º et precipue ex veritatibus supertriis: hoc atten- 3.
ta sua natura, et presenti statu intrinseca conditione, ñ
solū inclinatur in Deū, tamq. in finē naturalē, d insup. habet
capacitatē, ut elevetur ad attingendū ipsū, tamq. finē super-
naturalē media gratia Dei magnū. Sic enim ait D. Aug. lib. de pre-
destinatione Sctorū C. 5. posse habere fidē, sicut et posse habe-
re caritatē naturae ē hoīs: habere autē fidē, quē ad mo-
dū et habere caritatē gratiae ē fidelium. atqui possibilitas
hujusmodi elevationis re ipsa identificatur cū possibili-
tate D.e revelationis, qua Deus ea objecta supernaturalia,
et mysteria gratiae hoīi ostendere, sine quorū notitia talis
hoīs elevatio, licet aliunde gratuita, minime esset asequi-
bilis: ergo. §4.

[illegible] ... sed nec ... superfl. ...
... p.º ... §5.

... fide ... importat ...
... fide ... nec ... evidentiā ... sufficit,
... evidentiā revelationis ...
... fides ... evidenter ...
... fidei ... obsequium ...
... mysteriis ... evidenter revelatis ...
... desineret ea mysteria
ipso nobis evidens est, ... principiis ... p.º revelationis §6
... clare ... connexio ad invicem, in qua ejus ...
proponitur; ... adhuc enim est nobis occulta, ac propri-
trinseca veritas ... propter
... obscura: unde ... defectus suple
... ejus claritate, nec ... auctoritatem Dei revelantis: hoc ē
... unice propter externam auctoritatem ...
... revelationis ... habent. Nā
revelata p.º fidei ... §7.
... alitē.

Arg. 2. idē Auctor ... libri, qui inscribitur:
discursus sup.º Religionē Declamat. Religio hoīs necā, ū qua so-
lo exigit neo. naturalis quidditas, et hoīs institutio, adeoq. ejus natu-
ralibus facultatibus deberet ea proportionata, et contemperata, ut h. a.

necdum destruat, et obruat, sed potius explicet, confortet, vel adhibeat; sed doctrina supernaliter revelata eorum preceptorum, quae intellectus naturaliter percipere non sufficit, rationem hujus naturalis necdum non explicat, confortat, et perficit, quin potius implicat, destruit, et confundit: ergo. = Primo sequetur, vel naturam deficere in necessarijs, vel posse habere frustraneum, unde vilificaretur, quod non: ergo.

§18. Resp. [illegible] Nam, ut probat S. D. in 4. d. 49. q. 10. homo a natura sua intrinseca [illegible] visione habet naturalem et innatum appetitum ad beatitudinem supernaturalem, quae consistit in clara Dei, vel visibilium rerum visione, ac fruitione. Hec quidem [illegible] fuit [illegible] Philosophi metaphysici, [illegible] hominum naturam [illegible] maxime [illegible] maxime deridebant. [illegible] autem [illegible] majoris possibilitatis hominis ea, quae adipiscitur in executione supernaturali [illegible], quae [illegible] [illegible], sed non [illegible] nullum appetitum naturalem dare in natura (hoc [illegible]) [illegible] e [illegible] in [illegible] perfecti obedientiali, ut ad visionem Dei facialem elevetur, atque [illegible] perficiatur: ergo doctrina supernaturalis, et revelata tam [illegible] non [illegible] rationem naturalem hominis, atque confundit, quin potius eam perficit, elevat, ac confortat.

19. Nec ob hoc (ut [illegible] q. 8. prologi [illegible] ad argumenta [illegible] opinionem) vilificatur, immo magis dignificatur natura, quae sibi suprema sibi possibili (perfectio) [illegible] vocatur ita naturalis: quia (verba [illegible] ad argumenta principalia) [illegible] ordinantur ad perfectionem majorem, [illegible] quam possint active producere, et per consequens passive recipientia, quae [illegible] potest producere nisi ab aliquo agente supernaturali. [illegible] perfectio non potest deficere in necessarijs, vel posse habere frustraneum. Nec sequitur naturam deficere [illegible] dicitur, quando non dat, quod dare non potest, sed quando non dat, quod dare potest: in ipsa autem natura non est virtus ad dandum homini hujusmodi perfectionem. Non etiam 2. [illegible] nam [illegible] volumus dicitur frustraneum, quod absolute loquendo finem suum non consequitur: in proposito autem licet innata illa hominis capacitas non possit ulterius ad actum per potentiam naturalem creatam reduci, potest nihilominus reduci [illegible] per agens increatum, et supernaturale, immo plurimi reducuntur. [illegible] de vicio [illegible] corruptae non potest naturaliter [illegible] reduci non tolit [illegible], quin dicat appetitum naturalem ad illam, qui [illegible] appetitus adhuc [illegible] [illegible] potest supernaliter expleri; ita [illegible] frustraneum, ergo.

20. Arg. 3. Petrus Boelius, et potest ex [illegible] ad solutionem data, Veritas illa, quae supra naturalem hominis capacitatem est a Deo revelaretur, veritas proinde est, quae rationem naturalem excederet, [illegible] rationi naturali: sequitur non tam [illegible] perficeret, quam destrueret: quia [illegible], quae sunt supra rationem nostram, eo [illegible] nobis videntur, [illegible] non [illegible], quae [illegible] nobis videntur [illegible] rationem nostram non convenire, videntur nobis destruere, eo modo, quo nobis videtur veritati adversari, quod veritati non [illegible] videtur. = [illegible] Boelij, [illegible] ut Naturalismus [illegible], [illegible] Pyrrhonismus. Siquidem [illegible] id, [illegible] Deus, summa veritas, supra [illegible] naturalem revelat, non posset, nec verum, nec esse falsum posit, quod [illegible] praedicta [illegible] naturali, quae est quaedam participatio Divinae lucis; ponere hanc illi [illegible], ultraque sequeretur, Deum fore sibimet contrarium, [illegible]

ei ac extendere, ut neutri extremi parti adventitur, & utraque dividitur.

R. 8. neg. Multum enim discrimen intercedit inter revelationis supernaturalis et [illegible], ut ex dictis pat. Ad 1um sufficit, verum tantum aliquid non posse medio naturali cognosci: ad 2um non requiritur, ut veritas cum ratione pugnet. Poterit autem accidere, ut ratio naturalis revelata non possit aliqua attingere veritate, at nunquam evenire potest, ut veritas supernaturaliter accepta sit contraria rationi naturali. Porro ratio naturalis cum dictet prima principia, in Deo existentiae demonstrationem, ut [illegible] [illegible]: Ad 3um [illegible] veritas revelat, necessario verum est: verum autem [illegible]. Unde non est plena naturalis [illegible] pugnet falso, non potest vero contradicere. Unde [illegible] explicationes fugit, ut pat. in [illegible] perceptionem, cujus genuina [illegible] ex hoc [illegible], veritatesque a nobis inexplicabiles [illegible] evidenter eo ipso contrariae [illegible] in Caue. 21.

22. P. 2a. possibile e Deo de [illegible] supernaturalem revelare, quae erat [illegible] Deo ipsi debitus praestari beatae. [illegible] Deus [illegible] ex parte Dei, nec ex parte hominis repugnat, [illegible] ad homines, quod nec ex parte Dei [illegible] existunt, non repugnat ad [illegible] Deum revelat [illegible] dominium [illegible] habet, ad ex parte Dei. P. [illegible] [illegible] exigere potest, quod [illegible] [illegible], et [illegible] Deus supremum dominium habet [illegible] exercere potest, d Deus [illegible] [illegible] familiari [illegible] filio [illegible] [illegible] [illegible] exigit, [illegible] [illegible] et Deum [illegible] 2o. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] habere potest [illegible] [illegible] opere, eo [illegible] potest Deus [illegible] [illegible], et merito [illegible] mercedem [illegible] probare [illegible] libere, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] potentiae [illegible] [illegible] Ita hanc [illegible] [illegible] [illegible] Unde sit

23. 3o. de facto existit [illegible] revelati, quae [illegible] rationali cultui Deo ipsi debitus [illegible], de [illegible] ad salutem aeternam [illegible] providere. — P. 8. natura humana instruit a Deo in puris naturalibus, ut potuit, sed licet, deinde supernaturaliter elevata, ut nempe Deum ipsum per visionem claram et facialem in aeternum videat, eoque per amorem aeternaliter perfruatur. Ita pluribus dicitur in [illegible] [illegible] 1a [illegible] 8o. ad Tim. c. 2. v. 4: qui omnes homines vult (Deus) salvos fieri, et ad agnitionem veritatis venire: quia vero a peccato originali [illegible], ac [illegible] ignorantiae, malitiae, infirmitati, ac concupiscentiae ([illegible] tot et eo [illegible] vulneribus) obnoxium, [illegible] [illegible], [illegible] necessario est, [illegible] [illegible] ordinet, et [illegible] parte per viam [illegible] [illegible], atque [illegible]

n. potest esse sine interventu D.ae revelationis, qua a Deo instruatur, nec solum circa veritates naturales, sed etiam circa alias, quas naturaliter n. potest acquirere, uti sunt e.g. D.a trinitas in unitate, Xptus v.e Deus, et homo in uno supposito Divino, et alia hujusmodi. [illegible]

24. Pr. 2.o praecludendo effugium Libertinorum, qui vel aperta fronte, uti Spinoza, vel per latebras quosdam discursus, ut Bolterius, nil tam habent in votis, quam existentiam subvertere omnis prorsus revelationis, ac subinde scripturae; licet enim existentia Divinae revelationis, utpote quae voluntas a Dei arbitrio, et libera voluntate, dependet, demonstrationibus quas vocant metaphysicas demonstrari n. possint, nil prohibet, quin possit persuaderi pluribus demonstrationibus, quas dicunt morales, quae licet metaphysicam talem evidentiam n. pariant, urgentissime tamen probant, et quasi ita certe, ac demonstrationes metaphysicae, ita ut prae valeant omnibus sofismatibus libertinorum, et in [illegible] extorquendi assensum exequent demonstrationes metaphysicas.

25. Porro dogmata nostrae catholicae religionis, tam teorica, et ad fidem pertinentia, quae potius Scriptura Sacra potissimum in libris historialibus, et profeticalibus, quam moralia, et pertinentia ad mores, quae potius in libris legalibus, et sapientialibus continentur, in quibus nostrae religionis dogmata, quae sta[illegible], in ipsa Sacra Scriptura continentur a Deo de facto revelata existere, octo viis demonstrari potest, ut [illegible] S.S. P.P. et D.D. adversus [illegible] D. N. L. q. 2. prolog. — 1.a ex pronuntiatione profetica, quae omnia, quae Xpto, ejus nativitate, morte, resurrectione, legislatione, in caelum ascensione, mediatione, spiritus Sti missione, &c, quae referuntur in novo testamento. Per plures annorum miliares, praedicta fuere in veteri, Deo [illegible] disponente (ut [illegible] Historiis praxibus [illegible] suspicionis) quod magna religione custoditum ab ipsis Judaeis, qui ut pote Xptiani nominis jurati hostes minime judicari valent suspecti hostes.

26. 2.a demonstrari potest ex [illegible] scripturae [illegible]. 3.o ex [illegible] tate scriptoris. 4.o ex [illegible] sapientiis. 5.a ex irrationabilitate [illegible] in scripturae. 6.a ex irrationabilitate singulorum errorum eidem adversantium. 7.a ex ecclesiae stabilitate. Ac denique 8.a ex miraculorum claritate. Has quidem alii in locis explicare, jus est. Quia tamen hic contra Naturalitas disputantes, n. tam agimus de veritate nostrae supernaturalis et revelatae religionis, quam de ipsius revelationis existentia, oportet, ut a nostro [illegible] ulterius, unice [illegible] demonstratione [illegible], in rebus existere religionis, doctrinam supernaturaliter revelatam.

27. Ad quidem sic obtendo: doctrina Xpnae religionis tot veritatis caracteribus, et notis suffulta n. potest n. esse vera; atqui doctrina haec plures habet veritates, quas rationi naturali nequit sui decorum viribus: uti [illegible], quae decernunt decreta libera Dei, mysteria trinitatis, et hujusmodi: ergo has, oportet, ab aliquo saltem auctore supernaturali, naturae ipsi supernaturaliter manifestari: Ac sic, [illegible] supernaturam negari esse nisi Deus:

q[illegible] de facto [illegible] istas religiones [illegible] [illegible]. Hoc erit ex- plicius, quod si per nostras veritatis, quomodo vera Christiana Religio semper [illegible] existit, quae excusantur, et, ut par est, explicantur, plurima in ea facta obvertere licet, quae minime [illegible] contingerent sine speciali Dei providentia extraordinaria, et supernaturali.

Cujus vero [illegible] speciali [illegible] providentia, quomodo ista vera [illegible] fuisset doctrina, cultus, et religionis [illegible] post tot annorum millia, inter tot deliria, inter tot abominationes, inter tot inviolabiles idolatricas species, ac inter tot infinitas [illegible] [illegible]? Quomodo Christiana religio, quae carni, et san- guini minime indulget, cujus virginitatem suadet, quae humilitatem praecepit, quae charitatem et [illegible] inimicorum jubet, et ut verbo dicam, quae turpitudinibus carnis [illegible] adversatur, odium sui [illegible], et [illegible]: quomodo inquam, haec religio per paucos homines, eosque [illegible] temporali potentia [illegible], post totius [illegible] orbis, [illegible] saeculi [illegible], tam cito fuit propagata? 28.

Quomodo tempore Christi [illegible] tam [illegible] yes inter lupos [illegible] [illegible] obtine- re, lupos ipsos in agnos mansuetissimos transmutare? Quomodo post haec religio [illegible] tot [illegible] martyres fortitudinem [illegible]? Quomodo quo magis [illegible] seu [illegible] perse- cutio, quo major erat numerus [illegible] Christi fide abjiciens: tanto nu- merus religio ipsa Christiana [illegible] [illegible], et Christianorum numero, [illegible] fidei hostibus [illegible] expro[illegible] Tertullianus: [illegible] [illegible] plures [illegible]? Sane [illegible], et plura [illegible] quae [illegible] potuerunt [illegible] interventu alicujus Dei [illegible] providentiae, quae [illegible] potuit [illegible] specialis, supernaturalis [illegible] [illegible], et interdum revelatione aliqua supernaturali, [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] Dei gratia [illegible]. 29

[illegible] [illegible] latiori aspectu, [illegible], multa re ipsa falsa, et superstitiosa obstrusa esse in materia religionis, ut non ipsi negare [illegible] in Judaeorum Talmude, et in Mahometicorum Al- corano: [illegible] ne [illegible] [illegible] [illegible] proximus deceptio caveatur, oportet, tantummodo [illegible] rationi [illegible], quae semper est una, quae est [illegible], quae simplex, quae fallere nequit, at- que revelatione, quae [illegible] [illegible], rationis [illegible] de- [illegible], [illegible], atque [illegible]: [illegible] Deus [illegible] [illegible] [illegible], dicens, [illegible] est, [illegible] revelasse. — [illegible] Volterius, et aliorum Naturalistarum [illegible], quo Evangelium Talmu- di, et Alcorano [illegible], et [illegible] maxima [illegible] insania, [illegible], qui [illegible], [illegible] [illegible] solum [illegible] aliquis adulterinus respexisset. 30.

[illegible] [illegible] [illegible] solum requiritur [illegible] spiritu [illegible], de probandis [illegible], si ex Deo sint, ut in tua [illegible] expressum traditur. Probatio autem haec fit evident 31

per signa prudentis credibilitatis, quæ si pro aliqua parte demon-
strant (circa autem signa relata in octo signis inveniuntur in re-
velationibus sacræ scripturæ) statim infertur, revelationem ipsam esse
genuinam, et veram, ac subinde, si quæ alia ipsi opponitur, falsam
esse: quod metaphysice repugnat, Deus permittere, falsum proponi sicut
ut prudenter credibile. Istiusmodi porro credibilitatis exa-
mine, ac signorum discretione [illegible] superat partem [illegible]
naturalis, et infirmam, non esse: quod semper periculosum est propter in-
certitudinem prudentiæ. Innitendum est ergo viis majorum, sine quibus
[illegible] tam graviter imprudenter nimis procederetur.
[illegible] de existentia Divinæ revelationis per media prudentiæ ratio
ipsa naturalis dictat, ut potius Deo revelanti, qui falli non po-
test, quam [illegible], imitamur. Nec proinde ratio
naturalis impeditur, vel destruitur Divina revelatione, quin potius
dirigitur, et adjuvatur, ut manet victa. Nec Deus sibi
contradicit, sed [illegible] ex sua infinita sapientia pru-
denter [illegible].
32. Arg. 2. et simul replicant contra datam solutionem. Licet
prophetiæ, et miracula possent esse signa Divinæ revelationis; de his ad-
huc non adhuc sufficienter constat. Namque miracula nos ipsi non vidimus:
non adhuc, etsi videremus, adhuc nobis non certo constaret, an vera esse mira-
cula, an portenta naturæ. Prophetias pariter non audivimus, nec
[illegible] vidimus, easque jam adimpletas esse: ergo propter hæc, et alia
similiter diversa duci non possumus ad revelationem aliquam
[illegible] agnoscendam. = Ita arguit Rousseau in suo [illegible]
[illegible], supponensque nullis fidendum esse, nisi propriis [illegible],
petens principium, supponens quod nos toties negavimus, et ex præcenti
rationis testimonio, quod nos contra [illegible] potissimum arguimus.
33. Resp. Neg. ant. Quamquam ergo miracula non vidimus, nec pro-
phetias audivimus, per testimonia tamen plurium prudentium, expe-
rientia [illegible], et adeo fide dignorum, quod nefas esset de illorum
[illegible] dubitare, nobis constat, vera miracula in confirmatione
dictæ [illegible], et revelatæ a Deo sæpius patrata fuisse,
doctrinæ supernaturalis, et [illegible] prophetias olim editas, easque jam adimpletas esse: tot[illegible]
veras prophetias olim [illegible], easque jam adimpletas esse: totius
hoc longe certius, quam nobis certum sit, Romam existere, cujus
existentiam solum agnoscimus ex aliorum relatione. Sicut ergo Romæ
existentia adeo est prudenter credibilis, ut imprudens nimis
esset, qui, quod ipsemet non vidit, Romam esse, negaret; ita pariter
esset, qui [illegible]. Atqui metaphysice repugnat, Deum permittere fal-
sam doctrinam signis prudentis credibilitatis adornari: ergo [illegible].
34. Arg. 3. Revelatio [illegible] dogmatica, et exclusiva aliarum
religionum oppositarum, quæ a nobis existere prætenditur (cui-
si [illegible] more una tantum parte audita, aliæ omnes contra [illegible],
et falsæ [illegible] velimus) admittenda non est, nisi aliæ omnes re-
ligiones, quotquot in mundo existunt, audiantur, et earum argu-
menta examinentur, atqui hoc est moraliter impossibile: quia
quid[illegible]

quidq; oporteret, ut quilibet oes libros legeret de religione tractantes, oes linguas sciret, imo cu libri n° raro legentes decipiant; neq; hoc sufficeret: qui nemo nes°. foret, ut quinquagintaq; religiones eligeret, nationes oes peragraret, qd est fice impossibile videtur: q contra bonitatem, et providentiam Dei ē, religionem aliquam revelatam, et aliam ubertatem plantationum pena excludentem, hominibus praescribere; ac sibi indole dicendum, eum supernaturam naturali captum nihil hominibus revelasse, et consequenter, ut homines salvet, solum officijs a ratione naturali praescriptis contemptus esse. = Ita Rousseaus, qui vic Deismus suadet.

Resp. ... [illegible] ... si B... et alijs ... Naturalistis quos ... [illegible] magni ... estimat, credimus in ... ... oris, et ... [illegible] ... partibus et ne ... gentes ... et quae nullam habent Religionem, adhuc naturalem: ... gentes ... et ... examinandi pole... rit, momenta eorum ad ... ... opportebat ... ere: et ... tis ... ab ... competiti nullam fidem, ut Naturalistae docent, e... adhibenda, ingluvius ... ... Religio ... naturalis ... quae ... amplius ... ... omnino ... tamen ... ... obligantes te... monstrare ... ... prudentiae, et ... in re tam ... ... dicta ... est, signa omnia pruden... tis credibilitatis debita cum humilitate, et animi docilitate ... 33.

ramus. Resp. 2. et dicitur: Nassumptum adversarij, qui ut praeceptum dilectionis finxit laborem in praecepto, et tot ... difficultatis Pirronismum introducit. Rozrò signa prudentis credibilitatis, quae pro nostra religione a Deo revelata militant, cujusmodi ... qd generent evidentiam moralem superiorem omnibus ... inquisitionibus. Nec in hoc procedimus Stoycorum more: tum, quod ipse jam ... audite fuere ... Apologetis Justino, Atenagora, Tertuliano, et alijs, ac et insufficientis ... ... audire partem adversam ... solum e nes°. quo vel res e dubia, vel ... revocari posit. ... credibilitate nostrae Religioni ... certo moraliter constat, uti jam probavimus: ... 36.

§s 2.us De nesessitate doct. revelatae. 37.

Postquam in praecedenti possibilitatem jam demonstravimus, atque doct. revelatae existentiam adversus Naturalistas, nobis nunc liceat ... necessitatem ... ... et ... habenda e cum Protestantibus, qui licet existentiam D. revelationis admitant, practice tamen, et ... adi... ... lege rejiciunt, speciosa obtentu juris naturalis. Et quidem ut omnis ... aequivocatio, nostra adversandum e, aliqui de necessitate absoluta; ... implicat in ... providentia: absolute enim sicut potuit ... in ... ... salvare absque omni prorsus revelata directione, nempe, in sola providentia. Loquimur de necessitate ... ... praesentis ordinis, et providentiae supernaturalis quam Deus

illa ad se ordinavit, media adimpletionis praeceptorum: ut [illegible] dicitur: si vis ad vitam ingredi, serva mandata. Hoc posito, [illegible]

38. 1a Probatur necessaria est haec propositio contra istos doctores aliquos supernaturalia a Deo revelata, ad quae lumine suo naturali non potest humanus intellectus pervenire. = Est omnium Catholicorum, imo et haereticorum et Protestantium, item Antiquorum Patrum, nonnullorumque modernorum Naturalistarum, in antiquitate [illegible] impugnatorum. Probatur 1o ex Scriptura 2a ad Timotheum 3o in fine dicitur: "omnis Scriptura divinitus inspirata utilis est ad docendum, et arguendum &c." et Baruch 3o dicitur de sapientia: non est, qui possit scire vias ejus, sed qui "scit universa, novit eam: quam nullus alius potest eam habere nisi a Sciente universa. Hoc quoad necessitatem. De facto subdit: tradidit eam Jacob puero suo, et Israel dilecto suo. Hoc quoad vetus testamentum. Et refert: post haec in terris visus est, et cum hominibus conversatus est; scilicet, quando tradidit eam quoad novum testamentum. Ita litteraliter docuerunt D. N. S. [illegible] Patrum. = Solum Gentiles et Naturalistae aliquorum auctoritatem non urgent; ideo

39. Probatur 2o ratione: omni agenti per cognitionem necessaria est cognitio directiva sui finis, ut ipsi Adversarii concedunt, probatque D. N. S. cit. [illegible] Atqui haec cognitio non potest acquiri ab homine absque notitia supernaturali; ergo. Minor probatur multipliciter, 1o finis noster unice [illegible] consistit in Deo per cognitionem intuitivam, et facialem; hanc autem cognitionem nullus unquam Philosophus ex naturalibus habuit; imo nec habere potest per certum in hoc statu elevationis: quia nullus finis propriis viribus cognoscitur naturaliter a nobis, nisi ex actibus suis manifestis, quos quidem minime [illegible] claram Dei, ejusque fruitionem experiri possumus naturaliter: ergo. = 2o gratis permissa et minime concessa cognitione naturali circa finem nostrum supernaturalem, adhuc illa non est sufficiens ad probandum conditiones illas, quae reddunt ipsum finem perfectissimum: cum, quod visio, et fruitio erunt perpetuae, quod gloria animae redundabit in corpus, et id genus alia, quae a Divina tantum revelatione dependent, et quorum notitia non potest haberi ex naturalibus; cum tamen sit necessaria, ut finis ultimus noster ardentius expectetur, ac diligentius procuretur: ergo.

40. Probatur 3o principaliter: ut attingamus aliquem proprie finem, tria requiruntur: 1o cognoscere, [illegible] sit acquirendum. 2o, quae media ad ipsum executione conducant. Et 3o an media illa ad hoc sufficiant: ita ut si aliquod ex his defecerit, non poterit finis efficaciter ac absolute procurari. Atqui homo viator non potest naturali lumine cognoscere finem, qui ipsi [illegible] datur a Deo, vel per modum haereditatis, vel per modum coronae; et neutrum potest cognosci ex naturalibus, cum utrumque pendeat ex libera Dei ordinatione. Nec potest cognoscere media, quia media ad salutem conducentia debent esse a Deo ordinata, et acceptata, de quorum determinatione, et acceptatione non possumus esse certi ex naturalibus propter eandem rationem, quam [illegible] probat, non ex naturalibus certum cognosci: ergo

ad [illegible]

ad hęc oportet sint naturaliter in ... ; ut ... docere

... N.: cum potentia habens aliquid commune pro objecto naturali po-
test in quodlibet contentum sibi, sicut in proprio objecto naturale; ergo cum Δ1.
objectum debet esse adæquatum potentiæ: at non ita esset, si ratio aliqua particularis
potentiam ipsam subterfugeret. Sed ergo objectum naturale intellectus est ens in
quantum ens: ergo potest naturaliter habere actum circa quodcumque cognosci-
bile: ergo non indiget doctrina supernaturali: sicut sensus non indigent
medio aliquo supernaturali ad suas exercendas sensationes. = R°,
quod major est vera de objecto naturali attingentiæ: ens autem in communi non est objectum
naturale attingentiæ intellectus, sed solum naturalis inclinationis. Ex quo ergo
solum sequitur, intellectum natum ad quamlibet cognitionem, etiam supernaturalem,
naturaliter inclinari; non autem quamlibet posse cognitionem naturaliter
habere. Nego paritatem argumenti, et paritatis: quia ut ait D. N. cit.: superiora
(id est intellectus) ordinantur ad perfectionem majorem possibiliter recipi-
endam, quam possint active producere: non sic est de perfectione in-
feriorum (sic est sensus) quorum perfectio ultima potest subesse per-
fectioni agentium inferiorum.

Arg. 2. si aliquis adultus non baptizatus, a puerilia nu- Δ2.
tritus esset in silvis, et legem naturalem ad unguem servaret, utique sal-
varetur: ergo sic præsumi debet de piissima Dei bonitate, quæ vult
omnes homines salvos fieri; sed talis non haberet doctrinam supernaturalem, quia su-
ponimus, non habuisse prædicatorem, vel doctorem: ergo. = R°. quod in tali casu,
si Deus vellet procedere ex lege communi, qua statuit, ut nullus audiat sine
prædicante, mitteret ad ipsum aliquem hominem instructorem, sicut misit ad Cor-
nelium Actus. 10. Si autem Deus vellet procedere absolute, illum per se
ipsum immediate, vel Angelorum ministerio instrueret. Numquam ergo sal-
varetur sine doctrina supernaturali; adeoque Deus in eo eventu quo- Δ3.
dam pacto teneretur, quia Deus facienti quod est in se, non denegat gratiam.

Pro aliorum solutione, advertitur, quod licet ante Moysen non fue-
rit scriptura sacra, ac etiam post ipsum plures ignoranter scripturam sacram
ad Dei ecclesiam pertinuerint, ut de aliquibus Gentilibus docet S. Au-
gustinus, et Sanctus Irenæus cit. a P. Picazo hic; ex hoc solum sequitur,
doctrinam supernaturalem scriptam non esse necessariam. Cum hoc autem stat, ipsam necessario
requiri, quocumque modo habeatur, et hoc est unicum, quod in præsentiarum
intendimus. Δ4

2ª P°.: doctrina supernaturalis et revelata necessaria homini pro statu
isto, etiam ad discernendas suas pure naturales obligationes;
adeout in naturali sua prudentia non deberet, imo nec universaliter
possit ab illa prescindi. = Ita Catholici contra modernos Protestantes,
qui licet concedant necessitatem D.ᵉ revelationis pro discretione præceptorum
pure divinorum (sic sunt <u>præcepta fidei</u>, et <u>Sacramentorum</u>), imo
et illorum naturalium, quæ ex facto D.ᵉ institutionis naturaliter resul-
tant, ut v.g. quod sacramenta sint religiose veneranda; quod non sint
irreverenter tractanda, et hujusmodi: acriter tamen negant,
Divinas Scripturas opus esse ad discernendas obligationes pure naturales.

Iten-

contendentes adhoc plenè sufficere un^ca. dictamq rationis; qui potius in hac discretione parte studiosè ab oi D^a. autoritate deberet prescindi; ne ratio ipsa naturalis preocupaonibus obnubilaretur, et sic inde jus naturale pertrahetur; atq cum aliis disciplinis, ut caeter fit, fundatur. Itaq patet Nebulones isti, qui his maximis fidei Catholicae deprimunt, clerum Romanum opprimunt, rempublicam Xptianam evertunt, ac uno verbo Libertinismum docent.

15. P. 8°. Licet 8a principia juris naturae, ut v.g. declina a malo, et fac bonum; quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris, adeo evidentia sint, et per se nota, ut vix eis discernendis minime locus habere posit error, ignorantia, quod pariter extendi debet ad D^ei formas, et imediatas, atq per evidentes illaones ex primis illis principiis deductas, ut v.g. Deus est colendus, Parentes sunt honorandi: tamen circa veritates, quae non ita clare, et imediate ex primis principiis deducuntur, quod ad eas dignoscendas oportet, ut per multos discursus ambulemus; ut v.g., quod lucrum ex mutuo sit illicitum; quod furari non liceat, addanda elemosina, &, multiplex ac frequens accidere potest ignorantia.

16. Hoc pat. multipliciter: 1°. experientia tot gentium, quae dictamina plura morum contra rationem ipsi habuere. Sic Persae proprias Matres ducebant in Matrimonium, in quo unus, qui ejusmodi investus natus est, in magnum Principem eligi poterat. Sic in Egipto, tandemque in Athenis nupsit sorores fratres, invitante Jovis, et Junonis exemplo. Sic apud Hieropolis prostitutae erant Mulieres. Sic Hircani eum hunc Patrem, qui vitam traxerant, volucribus, et canibus projiciebant dilaniandum. Sic Romani, et Graeci ferialibus gladiatoribus spectaculis oculos pascebant; et prolem, quam enutrire indignabantur, quae subirent mortem, interimebant. Tandemque apud Germanos (aut D. Thomas 1a 2ae q. 94. art. 6.) olim latrocinium non reputabatur iniquum, cum tamen expresse sit contra legem naturae: etc.

17. 2°. explo tot DD., et Catholicorum, qui bona fide plura locuere contra naturalem rationem. Cum v°. Goffredus putavit, peccatum veniale tantummodo esse mendacium officiosum juramento assertorio confirmatum. Quae opinio multos habuit patronos, usque dum ab Eccl^a damnaretur. Durandus vir doctissimus cum aliis Jo. Doctoribus defendit, simplicem fornicationem soluti cum soluta, supposito mutuo consensu, et proxime sustentationis prolis nascitura, non esse delictum contra jus naturae; quod illi valde actum formae, solo tamen divino jure prohibitum. Verbo; plures malis hujusmodi pp^ea, quam alias viri docti contra jus naturae errarunt in mat^a, educto, homicidio, furto, de Adulterio, de perjurio, ac mendacio: cum tamen modo constet, eos vehementer errasse; ut totum patebit decreta percurrenti damnatoria Alexandri 7. Innocentii 11. Benedicti 14. et id genus alia.

Pat.

Pat. 3°. ex morali ipsorum Protestantium, qui praeterea docent, 28.
mentiri propter vitae servandae, l aliquae utilitatis, necdum culpam ñ ee, d singularem virtutem, ac prudentiam; et alia deliria, quae ñ sine horrore videri valent apud Bonaventuram Staibel dic. proemiali ad Summa Patrum Antoini n° 17. ridiculus venditor pluribus aliis obligationibus, suis naturalibus necnon invicem pugnant, aliis affirmantibus, negantibus aliis; qd signum evidens e, rationem naturalem in pluribus errare, cons. qui illi soli innituntur, in plures errores incidisse. Ut igitur ab his caveamus, insistere necesse e, et autoritati majorum, necdum percipienti, d in sup. docenti; ut ait D. Aug. lib. 2. de ordine c. 8, et 9. et sentiunt ipsi Gentiles, apud quos communis fuit persuasio, l mores suos ab ipso Deo edoctos fuisse. Et vane nullus sub sole stat, qui citra temeritatem, l mendacium asserere possit, se omnia naturalis praecepta ex sola ratione didicisse: ergo oportet autoritatem insuper ad discernendam omnem saltem obligationem naturalem.

Ne sic; d si autoritate pure humana: ergo supernaturali, Divina, 29
ñ revelata. Nam certe stat, quippe qd a mero prodit homine, et si in Platone, aut Aristotele scientia adaequet, ñ vincat, nec unius quidem hominis, nec omnium scientias ligare potest. Ab eis praed. quatalis, errori subjacet, atque ut verum dare potest id, qd alteri falsum, ñ dubium videtur. Neque Aristoteli cedit Plato, nec Platoni Aristoteles. Unde in tam libero campo disputationis quisque suam opinionem alteri anteponet. Omnia sua unus ad Deum Conditorem totius mundi referri velet: ille, Deum dedignari infimorum hominis cultum, contendet, et mundum a Deo conditum fuisse, negabit. Iste gravia scelera post mortem supplicia comminabitur; reclamabit iste animam cum corpore extingui, atque futurae vitae Eternitatem momentaneo criminis destinatos inter inanes fabulas.

Restat ergo recurrere ad autoritatem aliquam certam, et universalem; 30.
d nulla certior, nulla securior, nulla amplior, quam illa sacrae Scripturae, in qua Deus ipse, fallere et falli nescius, nos omnibus docet, quae possunt occurrere, obligationibus naturalibus, tum erga Deum ipsum, tum erga nos, tum erga proximum, ut perspicue patebit eam perlustranti per tota, et signanter in libris legalibus, et Sapientialibus: ergo. = Accedit, qd omnes fere gentes, et gentium sapientissimi cum Mathia, et sui naturalis commentariis, in tenebris ignorantiae fuere in legibus ipsis naturalibus, usquedum affulsit Xptus Dominus vera lux illuminans omnem hominem venientem in hunc mundum, donando ipsos ea illustratione, quam minime erga obligationes omnes naturales unquam acquisivissent ex libris Homeri, Epicuri &c: ergo.

Arguunt 3°. Protestantes cum Puntlagio: aut sit revelationem 31.
alteram quae [illegible] Scrip., alteram quae tr. ratione; sed lex naturalis

p. rationis naturalis moveretur: ergo ad hoc opus non est Scriptura: sicut ea opus non est
addiscendas mathematicas. = Resp. licet lex naturalis, utpote ad quam [illegible]
et cuius omnia principia, facile utique percipi possint absque doctrina
revelata, ea tamen ad quam est opus exilis principiis mediis, et per multas
tas longasque deducuntur, facile a ratione ipsa fallitur, et obnubilari
ac nubibus oportet, ut ad doctrinam recurramus supernaturalem, in
qua dilucide explicantur. Nec inde sequitur paritas ad Scripturam
Sacram deberi recurri pro addiscendis [illegible] mathematicis; ergo
quia sicut has Deus naturae auctor cordibus non inscripsit; et ea neque
ex animo curavit suis explicare eloquiis.

32 Arg. 2. contra [illegible]: ius naturae est lex scripta a Deo in
cordibus omnium et Gentilium; ergo nota debet esse omnibus, et utpote ab
ipsa eius principia tam essendi, quam cognoscendi, aliis modis non est,
si addiscendas obligationes naturales necessario est ad doctrinam super-
naturalem, et revelatam recurrere. = Resp. quod principia nostra cognos-
cendi omnes obligationes naturales, licet non sint omnibus nota quoad
actus [illegible], et efficaciam, quin imo videlicet non omnes homines notitiam
habent doctrinae revelatae, quam Deus doctor [illegible] obligationes
omnes naturales dignatus est declarare, et exponere; nihilominus
nota sunt quoad actus primos, et sufficientiam, saltem remotam, quin
in potestate omnium est in agnitione veritatis, et [illegible]
licet venire. Si autem multi non veniunt, hoc tribuendum est suae
culpae. Accedit, quod si argumentum istud aliquid valet, oportet

33 omnino reiicere omnes pravas expositiones, et lucem rationis
iuris naturalis Protestantium, quas ipsi tantopere proclamant, et
[illegible] propugnant. Ipsi enim adhuc cum magna cognitione opus
rationes [illegible] ac doctrinae sacrae scripturae.

34 Arg. 3. contra [illegible]: Sacra Scriptura, et Doctrina [illegible] supernaturalis
non est alia via [illegible] in addiscendis obligationibus naturalibus. =
Resp. quod Sacra Scriptura, in his, quae docuerit obligationes naturales, quamvis sit
superna[illegible] tamen ad exponendi, non tamen quoad ipsas, quae
proponuntur. Sic enim in hac Sacra Scriptura proponitur [illegible]
qua principia naturalia dilucide explicata, et absque omni pravo
errore [illegible], licet modus explicationis inveniatur revelationis
lationis factus supernaturalis sit, et ratione [illegible], quod nihil facit
ad propositum.

35 Arg. 1. Wolfio [illegible] Scripturam non est necessario ad iuris natura-
lis discretionem, neque enim omnia, quae in ea praecepta sunt, esse praecep-
ta iuris naturae, et neque [illegible] non [illegible] distinguimus a
praeceptis [illegible] Sacrae Scripturae, et doctrinae Christi [illegible]
[illegible] est, omnia praecepta iuris naturae [illegible] declarari, et [illegible]
[illegible] Sacra Scriptura [illegible] iuris
naturae [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

sed

[illegible] gina, et praecepta, et prohibita tum juris naturalis, [illegible] possibile esse: at [illegible] verbis [illegible], tum ratione, tum minime (verba [illegible]), utrumque [illegible] consentiens, nec [illegible] in sacris pandentes, praecipere, prohibere, [illegible] lapsato [illegible].

[illegible] 5o. juxta cōe theologorum potest homo lapsus cognoscere singulas veritates naturales, tum speculativas, tum practicas sine auxilio gratiae interioris: quia etiam absque gubernamine doctr. exterioris Iteratae in sacra script. = Ro: quod licet absolute sit reddendus potentia physica, non ad actum reducibili; quo pacto certe scolastici concedunt: negandus tamen est potentia morali, et ad actum ab hominibus faciliter, frequenter, et ut plurimum reducenda, sic enim ipsi scolastici certe negant ob rationes, et experientias jam tunc insinuatas. 56

3a. Po. Doct. supernaturalis, et revelata necessaria pro hoc statu est necessaria ex parte hoīs, dein ex parte Dei; itaque debuit Deus certas cultus sui praescribere leges. = Pr. voluit Deus ab homine honorari sancto, et legitimo cultu, ut ex 2o, et 3o. Pr. ant. Constat; atqui Deus cultum hunc sui legitimum, ejusque appendices revelare debuit. Probatur illa: Unus dicitur Deus, quod ab ipsis fieri exigebat summa ejus in homines propensio, et benevolentia; atqui exigebat summa Dei in homines benignitas, ut cultum sui legitimum cum ejus appendice revelaret. Exigit enim summa benignitas, ut pater revelet id, quod respectu sui cultus, raro et sagatior numquam est delectura. Sed ipsa etiam sagatior homo raro numquam delectura erat cultum Dei legitimum, ejusque appendices: ergo. 57.

Minor, ut probetur, sufficit, si leviori oculo inspiciantur infamiae, et delirationes, tum Gentium, tum etiam Sapientum veterum quibus Philosophis defuit revelationis lumen. Hi nec Numini, nec legibus, nec sibi, nec proximo pepercerunt. Non Numini; cum deorum multitudinem, quibus post revelationem innotuerat Deus, orbi populi idolatrici servirent; itaque alii militiam caeli, ut Stellas, alii Genios, ut Daemones, alii Heroas illustres, alii plantas, et bruta animantia, alii pavores, febres, ipsasque impudentiam adorarent. Neque feliciores circa legitimi cultus rationem sensere. Raro placebat ebrietas, Veneri luxuria, Furtum Mercurio. Pariter quoad leges et mores, tum circa se ipsos, tum circa proximos se habebant, ut constat ex dictis: ergo si defectu revelationis hoc accidit, debuit Deus ex sua summa benignitate cultum sui legitimum revelare. 58.

Objicies. Necessitas revelationis supponit, rationem non sufficere homini in iis, quae ad Deum, et mores pertinent; atqui suppositio haec ad Pyrrhonismum, qui ad Atheismum ducit. Si enim ratio obnoxia est errori in iis, quae ad Deum, et legem mores pertinent, a fortiori in ceteris erroris obnoxia erit: ergo necesse est de omnibus dubitare. Atheus igitur urgen- 59.

ri cupiq, ut Deus admitat, sine, inquiet, ut tranquillus id neseci- erit, ad quod si nisi ope felici rationis adducitur possit? ꝗ ex parte Dei negt ee tali necessitas.

60 Rº 3º. necessitas revelationis supponere duo hec, que ad inten- tum ntm satis sint. 1º, numquam eventurum, quod plures, plerique, te- nuiores ingenio homines, qui certe, et eo plus partem mundi con- stituunt, sola rationis ope sciant cultum Deo debitum, hic vitiorum et virtutum distantiam, variorumque principia plurimorum eticæ. 2º, nec eventurum, ut hec certo dicant a filii: tum quia iis semper deerit autoritas legislatoris: tum quia semper alter, quod alter dis- tauit. At si supponit omino necessario fuerit posse, ut quin ceteris per peccatorum, animi plurimi quedam, imo et multa assequatur, que ad Deum, ejusque reverentiam, et mores pertineant. Unde pp. major alique verum est vº, et aliqª falsa, itaut nobis prosit fal- sitas, et si noceat veritas.

61. Rº 2. Ut ergo excludatur Pirronismus, de quo statuitur revelatio, sufficit, ut ratio simul sit satis potens, et nimis infirma; atqui utrumque stat ꝗ. Et quidem 1º satis valet ratio adversus Pirronis- mum, siquidem ratio satis intelligit, si magis mundum a semetipso pro- diisse, quam orologium, vel regium, vel edes, prodiissent a casu: sic satis assequitur, supremum mundi opificem esse, qui benigne regere mus, quique nos beneficijs abundè et jugiter cumulet. Verum hec eadem ratio incursus, aut aliquo plus progressa, dubitat, et si ma- le; an si summus ille Deus cultum creatur dedignetur: an quid pene immineat ijs, qui neglecto Deo, egerint corporis: an post mor- tem plectatur reus diuturno, vel eterno cruciatu: an hec, vel illa actio, fornicatio, &c. vel molities recta rationem offendat, et in ipsum Deum? ꝗ sufficit ratio, ut primaria quedam detegantur, pro Pirronismus vº, ut intelligatur necessitas revelationis. At ad omnia si sufficit, ut ligatur et explicantur positis veterum forum, et hujus temporis Deistarum.

62. Instant Deistæ: religio revelata, quidem vº admisere Judei, nec autem Xptiani, si solum Dei cultum, de immensum legem adjiciunt arbitra- rias leges imponat. Atqui nec probamus, nec probare possu- mus hujusmodi leges a Deo revelari debuisse, quin eum cultum suum precipit, si precipit, que eidem cultui superflua sunt: ꝗ. = Rº N. mj. Statim ut probamus, Deum legitimum sui cultum reve- lare debuisse hominibus (debuisse, inquam, si ex jure hominum, sed ex quadam summa sue benignitatis exigentia), probamus, necessa- riam rationem hujus cultus reverendam fuisse, quibus tantum fidei hominibus, ut ijs ceteri credere tenerentur: ꝗ quidquid ijdem nomine Dei precipere, a Deo reipsa preceptum fuisse censeri debet: ꝗ cum preceptum necessa-

sia-

in alia sitis quevda accidentales praecepere, necesse e, ut utraq. a Deo fluxisse, existimentur. Poterat quidem Deus absolute hujusmodi situs, n praecaibere: at remopere decuit, ut praecaii fecit. Siudem actione potissimus exigebat Deus duo hec: oū boni exercitis, et oīs mali fuga; at qui ut hec optinerentur, debuit pre etiā mali aditus praecludere. Sicut et Pater, qui prolem incautam nimis amat, n modo ipsam ab ultº maximè praecipitis prohibet, de etiā locis vicinis ejusdem, qª verstur, ne se ferat se, qª licet, proximat, q n decet: sic Deus operi sua prospiciens, ut illud averteret à casu gravioi, quedam ei in positibi. legibus repaculo praeparare debuit, quo ac in certis penitentiæ actibus, laboret, pª quos ê scelus perpetratum agnosceret, et ab eodem illorando detestaret. Et id quidem fecit, tum quoad Judeos, tum etiā quoad xptianos, quomodo legenti patet.

Qº 2ª de natura theologiæ.

Nomen teologiæ (ait D. Aug. libº 8. ciuit. c. 10) significare nimirum de divinitate rationem, sive sermonem. Theos enim ex Greca lingua redditur Deus, et Logos sermo. Cum autem ho scientifice in Deum 2pliciter ferri possit cognitione natali, nempe, et supernatali; hic teologia dividitur in naturalem, et supernaturalem. Naturalis fuit illa Platonis, aliorumq. Stoicorum, qui ex creaturis Deum naturaliter agnoscentes, de Deo ratione tantum naturali disputarunt, et ne disputant. Supernaturalis vº, lê simpliciter infusa, ut fuit illa Aplis colata die Pentecostes, vi etiā invenitur in Beatis Deum clare intuentibus. Vl ê acqsita pª studium divinum formato ex principijs revelatis. De teologia in hac ultª acceptione, quæ ita ê ppria viatorum, solum agimus. Unde

teologia supernaturalis acqsita, ê scia, vi potius sptia, quæ ex ratiocinio in revelatis fundato, discurrit, et versatur circa Deum, et res divinas. Ratio 2tur ex Dº q. 1. prologi summi potest scia. 1º imperfectè pª qualibet cognitione vª, et certa, quomodocumq. habeatur, qualipacti certæ ê; teologia sic descripta ee vª scia, qui sua habet 3ºs vª, et certas, quidquid sit de modo illas optinendi. 2º ppriè stricte, pª cognitione certe, et evidenter habita. Ad eam 3diones scia sic sumpta, uti advertit Dº cit., exigit. 1ª ut sit cognitio vª et certa, 2º ut sit evidens. 3º ut sit de obiecto neceº. 4ª, ut ex causis evidenter cognitis inferatur pª discursum 3º evidens. His positis, sit 2.

3º Teologia ntra ê scia, et sptia lato sensu, n vº stricto. = Ita Dº cit. 1ª p. 2º part: Jer. 3. dictum: dabo vobis pastores, et pascent vos scia, et doctª. = 1º ad cor. 12. alij data sermo sptis, alij sermo sciæ. Sane Pastores illi, qbs reddit ê sermo sptis, et sciæ, quipê gregem suum pascunt in scia, et doctª, n nudam tradunt vsibus fidei 3.

expositione; quæ principia firmant, et evolvunt, interunt directaria, varijs illustrant ratiocinijs, quæ teologia nil aliud est, quam evolutio principiorum fidei, et illatio directariorum ex illis principijs profluentium: quare teologia in scriptis et sapientia dicitur, et scientia, saltem late sumpta. Unde Aug.[e] l. 14. de Trinitate: scientiæ quemadmodum, cui ipsa opituletur, et contra impios defendat (fides) proprio apelare vocabulo scientia videtur Apostolus 1. Cor. 12. 2o ratione: teologia est habitus mentis inclinans ad assensum; quæ talis vel est intelligentia, vel sapientia, vel scientia, vel ars: quadam aliquo ex ijs revocanda est teologia. Sed neque dici intelligentia; siquidem discursu, et ratiocinio utitur: neque ars; quæ est ad opus ordinatur. Restat igitur ut sit sapientia, dum rebus altissimis discurrit per altissima principia, nempe revelationem, et veracitatem Dei innitendo. Sit quoque etiam scientia, dum certo veritatem assequitur, qua autem parte mores dirigit, scientia quæ, et prudentia nuncupari potest, modo honestas, quæ est prudentiæ finis, non sit mere moralis, quæ etiam sit in ordine supernaturali.

4. Probo 2a parte: ad scientiam stricte requiritur evidentia rei, quæ scitur, ex causis evidenter cognitis, quod teologia non ministrat evidentiam rei, quam nos docet. Siquidem enim arguti teologici probatio, vel procedit ex suppositis, vel ex premissis de fide habitis: fides autem licet veritatem, certitudinem quam habeat, non tamen unquam habere ex causis evidentiam potest; cum res ijs, quas fide cognoscuntur, et quæ teste Apostolo, ad argumenta non apparent, dicat ipse Apostolus 1a ad Chor. 13. 12: videmus nunc per speculum in enigmate &c. quare contra teologia non est sapientia, vel scientia stricte sumpta.

5. Si objicies 1o. scientia est cognitio certa rei universalis, et immutabilis; atqui teologia neque est certa, quia in ipsa sunt opiniones, neque est rei universalis, tractat enim de Christo et B. Virgine; neque est rei immutabilis, cum agat de actionibus humanis: ergo = Respondeo Nego minorem: 1o enim teologiæ principia, atque præcipue eius conclusiones certæ sunt, quod sufficit ad scientiam, licet aliæ respectu teologorum sint probabiles, quod etiam evenit in physica. 2o objectum teologiæ quamvis singulare, vel particulare aliquid in se mutabile, certas tamen, ac fixas habet immutabiliter veritates, dum Deus nobis revelavit, Deique voluntati, quæ etiam est regula immobilis actuum humanorum. =
Si 2o objicias quod teologia mathematice certa est ob Dei revelationem, licet evidentia careat: ergo est stricte scientia = Respondeo Ad scientiam proprie dictam requiritur evidentia rei per causas, vel evidenter cognitas, ut ex ipsius scientiæ notione haurimus &c.

6. Hinc 1o corolario: licet aliqui theologi afirment, utramque theologiam intrinsece, et entitative esse supernaturalem: communior tamen theologorum est sententia, quæ ut vera haberi debet, qui docent, utramque theologiam esse simpliciter, et entitative naturalem, duntaxatque extrinsece supernaturalem. Primo motibus ejus pro-

proximus ē connexio D.ⁿ cum premissis revelatis: remotus vero ipsa revelatio. Neque enim theologus assentitur huic D.ⁱ: quod Xptus ē risibilis, quia id Deus dixerit; sed quia Deus revelavit, Xptum esse hominem; inde illa conseq. theologus deducit, quam cum pp.ᵉ revelata necessario habet connexionem. Illa porrò connexio ē quid naturale; remotum vero supernaturale; dactur, habitus specificatur à motibo proximo: ergo = Præterea: habitus entitative supernaturalis ē infusus, at habitus theologiæ, ut theologia intra ita nō ē: ergo = Hoc tamen nō impedit, quin possit Deus aliquibus theologiam infundere, uti gratis cum aliquibus sancti fecit.

Rursus, theologia ntra ē habitus nō solum discursivus, quin imò et nō solum expositivus, sed etiam illativus, et uta sunt, adhesivus. 1.° ē discursivus, quia unum infert ex alio, quo distinguitur à fide, quæ nō ē discursiva, sed inclinat ad simpliciter assentiendum Deo dicenti. 2.° ē expositivus, cum theologus ea, quæ generatim, et obscure revelata sunt, discurrendo exponit, et elucidat. 3.° ē illativus, cum ex iis, quæ Deus revelavit, aliud deducit nō revelatum, sed necessario connexum cum pp.ᵉ revelata. Exempli gratia, quod Deus dixit, Xptum esse hominem, deducit theologus, esse risibilem, quod quidem Deus nō dixit, sed sequitur ex ejus verbo; ac proinde nō ē pp.ᵒ de fide immediatè revelata. = Sed queritur: an D.ᵒ theologica sit de fide? Respondendum cum dist.ᵉ: si D.ᵒ, ut pp.ᵒ sit, et fiat p.ʳ simplicem explicationem, ut prolationem, ē de fide, quia ita immediatè revelata ē p.ʳ regulas fidei, sive p.ʳ scripturam, sive p.ʳ ecclesiam, ut ecclesiæ approbationem, definitionem &. si autem p.ʳ illationem habeatur pp.ᵒ, tunc, potest in rigore dici, quod nō ē de fide, nec mat.ᵃ fidei, quia nō subest D.ᵉ revelationi, sed connexa ē duntaxat cum pp.ᵉ revelata: ita apelari potest de fide illativè; presupositivè; ut mediatè. 7

Inde theologiæ certitudinem necessario ē, esse qualibet naturali disciplina, quia illa scientia certior ē, quæ suas elicit D.ᵉˢ ex principiis certioribus: atqui theologia ē hujusmodi. Nam patet, theologiam elicere D.ᵉˢ ex verbo Dei, ut ex ppiis à Deo revelatis: cum scientia naturalis suas deducat ex ratione principiis; sed quod Deus dicit, certius ē eo, quod ratio naturalis dictat: ergo = Propter eandem rationem minus habet theologia certitudinem, quam fides, quia principiora sunt certiora principiis, juxta communem statum, propter quod unumquodque tale ē, et illud magis p.ʳ se; atqui D.ᵒ theologica, quæ fit p.ʳ illationem, suam derivat certitudinem ex pp.ᵒ fidei: ergo ipsa fidei pp.ᵒ ē D.ᵉ certior. 8

Q.ᵒ 3.ᵃ de divisione theologiæ, ejusque objecto.

Cum theologia Deum, et res divinas theologia versetur, nō obscure ejus objectum, nempe Deus, designatur, inquo D.D. unanimiter convenerunt quoad attributionem, licet in assignanda ratione sub qua differant. Porrò cum plures patiatur theologia divisiones, tum ratione objecti illa habentis; tum ratione materiæ, ut objecti; tum ratione modi illa tractandi; ut claritate procedamus, p.ʳ has omnes p.ʳ D.ᵃˢ sequentes percurremus, ac ult.ᵒ de objecto resolvemus. 1.

§. us 1us de divisione theologiæ ratione objecti.

2 Ratione objecti illa habentis theologia est 3x, nempe, Dei, Beatorum, et Viatorum. Theologia Dei est illa, qua ipse omnia, et se, lumine increato cognoscit, et hæc teste D. q. 3. prologi n.º 26 est perfectissima scientia, et si non habeat 1am conditionem, nempe, quod sit per discursum; quia hæc conditio, quæ potius explicat imperfectionem, et limitationem intellectus creati, et scientiæ limitatæ, non distinguitur (ex D. in report. q. 1 prologi n.º 1.) ex parte ratione subjecti et objecti; sed ex comparatione ad intellectum talem, vel talem, quem perficit. Unde talis conditio, nempe, per discursum, includit, (ex D. l. cit.) imperfectionem ex parte scientiæ; proindeque relegenda est a Divina.

3. Etsi videatur, quod Deus ut Sua notitia continead virtualiter veritates, quas intellectui sibi proportionato potest facere notas, in quo stat processio a magis noto ad minus notum: et etiam, quod cognoscit effectus per causas, et proprietates per essentiam, qui idem est ordo cognitionum rerum a parte rei; et omnia hæc arguere videantur discursum in Deo: hæc tamen omnia nihil lædunt perfectionem scientiæ D.æ et intellectus; quia quamvis ex cognitione sui objecti prius noti cognoscat divinas veritates, et etiam effectus et per causas, proprietates per essentiam, hoc [...] cognoscit ordinaliter, et non causaliter, id est, cum essentia D. et ejus proprietates, ita ordinatæ sint, ut prioritate naturæ essentia sit prior proprietatibus; sic Deus illa omnia cognoscit, sed hoc non est causaliter, id est procedere ex uno cognito in alio. Pariter est de proprietatibus, quæ per discursum procedere ... essentia &.

4 Theologia Beatorum est illa, quam ipse videt in Deo, et cognoscit illa, quæ obstenduntur lumine creato gloriæ: et hæc juxta D. cit.us est rigorose scientia, quia omnes conditiones bene concurrunt in cognitione Beatorum, ex quo, quod omnis veritas causata in intellectu, per aliquid prius naturaliter notum causatur per discursum, quia discursus non requirit successionem temporis, sed ordinem ipsius: sed quidditas objecti in quo cum lumine videatur, continet virtualiter tales veritates &. Hinc Beatus videns, et cognoscens lumine gloriæ essentiam D.æ potentem facere notas suas veritates intellectui Beato, per discursum procedit a magis noto ad minus notum = Denique. Theologia Viatorum, in nostra est illa, qua res divinas, et altissimas, ac Deum cognoscimus creato, et obscuro lumine fidei, vel proxime, vel remote concurrente, et nos illuminantes; et ad hanc nos unicaliter arguimus, et hic procedimus.

§s 2s de divisione theologiæ ratione objecti, et mat.

5. Ita dividitur in theologiam necessariam, et contingentem: 1a est quæ videat omnia essentialia, attributalia, et personalia Dei; sive omnia, quæ sunt ad intra. 2a est, quæ videat divinas veritates erga opera Dei ad extra, ut v.g. Verbum Caro factum est, Christus fuit natus, passus &c. quæ potuere non esse, quapropter contingentia dicuntur, et cujus Deum non habet necessariam connexionem. = Hic est profitenda illa divisio theologiæ in se, et in nobis tradita a D.º q. 3. prologi 2a lateralis. Theologia in se talis est cognitio, qualem natum est facere objectum theologicum in intellectu sibi proportionato; theologia vero in nobis talis est cognitio, qualem intellectus noster natus est habere [...] objecto. Unde ab eodem objecto est theologia in se, et in nobis, quia diversimode atingatur ab intellectu D.º proportionato, et ab intellectu creato improportionato tali objecto

§. 3.

§s 3s de divisione thgiæ ratione modi illam tractandi.

Sic Thª dividitur in Dogmaticam, et moralem. Dogmatica, vel Polemica 6
censetur illa, quæ pº materia omnia fidei dogmatica contra Infideles maxime demonstranda sumit: et hæc est, quæ verè, dignè, integram totamque thgicam matm habet; quæque ideo sub simplici thgiæ nomine pprie venit. Hæc porrò 2º dividitur quasi pº differentias accidentales in positivam, et Scolasticam. Positiva licet non uniformiter a DD. sumatur, cum aliqui illam reponunt, eo quod totavit in exponendis Scripturis; alij in referendis PP., et Concilior. sententijs, sicut magno cum labore fecit Dion. Petavius, alij præsertim Modernior. in autoritatibus Historicis, Criticis, et Cronologicis congerendis, longeque fiunt a ratiocinijs: sumitur tam positiva dicitur, illa, quæ in explicandis, et propugnandis fidei articulis, autoritate potissimum, ac et ratiocinijs agit faciliori stilo, ac oratorio, qui est apud Stos PP.: est vº positiva nuncupatur quasi; quæ jam posita sunt, et constituta usurpet. 7.

Scolastica autem male ab aliquibus traditur. Illa quæ omittit mat. inter Catholicos, et infideles controversas, et pº dogmatibus fidei adumat disputandas illas solum matª, quæ intus possunt accurere. Verum quæ sumitur pº totam omnia fidei dogmata complectente, et pertractante, sicut positiva; dialecticæ ope, presso stilo, certa metodo, verborumque ffcô, ut positiva; dialecticæ ope, ... Hanc qdem Sanctis rel fidei exponat, pponat, ac probet dogmata. Hanc qdem aliquomodo pposuere Sti aliqui PP. a 12. seclo strictum in scolis illustrarunt DD., in principibus Petro Lombardo, sententiarum Magistro, et alijs; quos postea perfecere illi DD., quos pº Magistri, unaquæque Scola sibi assumit. = Illa est Moralis tota est ad dirigendos mores juxta regulam fidei, et Dei legem. = 3º a nonnullis dividitur thgia in speculativam, quæ in Dei, rerumque Divinarum contemplatione quiescit: et in practicam, quæ regulas morum Xptianorum exponit. His, et alijs thgiæ considerationibus tempore sciendis, accedamus ad expeculandum ejus objectum.

§s 4s de objecto theologiæ.

Duplex est in Scientijs considerandum est objectum, unum materiale, circa quod 1.
Scientia versatur, et hoc respectu thgiæ est Deus: aliud formale, scilicet ratio, juxta quam ultimate consideratur objectum materiale a Scientia, ac pº quam omnia illius Scientiæ reducuntur ad illud objectum; quod ideo in frasi scotica objectum atributionis dicitur. Hinc est perscribanda veniunt omnia alia, quæ ex objecto in communi nobis ex ftia constant. = Porrò tamquam suppositum habere debeti, quod idem est objectum thgiæ in se, et in nobis, Dei, Beator., et Viator., ex Dº cito nº 13 pº hæc verba: totius est thgiæ in se, et Dei, et Beator. 1mum objectum est essentia Dª, ut hæc ::: objectum vº thgiæ ntræ contingenti videtur idem objectum 1mum, quod et necessarium, et hoc modo supª exposito. Solumque respectu intellectus Divini talis essentia est ipsi evidens, non vº respectu ntri intellus, qui tantum pº fidem cognoscit illam; ideo aliqª varietate, licet accidentali, apponendus est Deus pº objecto thgiæ in se, ac in nobis. Unde sit

Pº: Deus sub ratione Deitatis, vel essentia Dª, ut hæc, est objectum 1mum 2.
thlgiæ in se: ntræ autem thgiæ ipsamet essentia est 1mum objectum contineri

oēi veritas Divinas, quas nobis n facit notas, nisi media sua veracitate, ū D.ª revelaone. = Ima pars ē expressa D. cit. nº. 11., ubi ita Ddit: Dico, qd thegia ē a Deo sb raone, qua ē hec eventia: sicut perfectissima scia ēēt de hre, si ēēt Ddiç qd ho, n autē sb aliqª raone universali, l accidentali. Idē probat varijs raoibus in eadē qne: g Deus sb raone Deitatis &.

3. 2ª pars pª ex ipso D.º nº. 12. ita loqnte: q.ª thegia ntra ē necessarijs ē de eidē, de qbus ē thegia in se; ideo sibi assignatur obtus Imus quoad hoc, qd ē, veritates Dtinere in se, et hoc quidē idē ē objtus thegiē ntrē, qd ē Imus sbjtus thegiē in se: dqª illud, (nempe Deus sb raone Deitatis) n ē nobis evidens, ideo n Dtinet illas, ut nobis notas, imo n ē nobis naturaliter notus. g D.º idē assignat objtus quoad veritates Dtinere in se tam respectu thegiē in se, q ntrē: n vº quoad nobis facere notas. Et prosequtur D.ª argumens Dtrarie: g n ē Imus objtus ntri habitus. Rº vº ē; n ē Imus objtus dans evidentiā; dē Imus objtus Dtinens oēs veritates. g idē Deus sb raone Deitatis ē Imus objtus Dtemptibus tam thegiē Dei, q ntrē. Sdqª Deo evidens, n vº nobis, ideo

4. Altera pars Drij pª: thegia ntra ē scia, qus ex ratiocinio in revelatis fondato, discurrit: ut adstruebat D. Aug. 14. de trinit. C. 8, et 1, thegia ntra ē scia, qbs fides gignitur, defenditur, et roboratur. Sd hoc n potest ēē absq. veracitate D.ª, ū D.ª revelaone: g ista ē, qus nobis facit notas D.ªs, theqē vecitates. Patet mi: ratiocinius in revelatis fundatus facit supponit fidē revelatis, d impoble ē, qd qis preveat assensus fidei, nisi media veracitate Dei: hoc ē, in tantus credit misterius Incarnaonis vg, qus certo, et infallibiliter scit pª fidē, Deus ita revelare, ēēq. infallibilē in dicendo: g nisi media revelaone Deus objtus Imus Dtemptibus thegiē ntrē n facit notas suas veritates = Dpba. qd thegia ntra intendit, ē ostendere discursu formato ab intlu certo, infallibilq. Deus, et veritates D.ªs tam nes.ªs, q Dtingentes; d hoc obtinere n potest nisi dependenter a veracitate Dei revelante: g ipsa veritas, ū revelaco D.ª ē, qus nobis facit D.ªs notas veritas. Erā vº habitus, ū cognitio certa, et infallibilis qli ē thegia, nequit haveri sine cognione D.ª revelaonis, qus ē rāo infallibilitatis in assensu, u habitu scientifico: g &

5. Arguo 1º: Ex 1ºº 2. ficorum: mat.ª et eficiens n coincidunt in eadē; d Deus ē eficiens thegiē: g n ē mat.ª, ū objtus. = 2º: ex 1º. pars, nula scia probat existentiā sui objti, q.ª istud devet prehabere qd ē, et q.ª ē, d thegia probat exitiā Dei: g — 3º ex 8. metfice, objtus sciē devet ēē unisale, havere principia, et partes, d Deus ē singlarissimus, imprincipiatus, et Carens partibus. — 4º: ad Deus n oia, qus in thegia tractantur reducuntur; q.ª n vitia, et pecata: g

6. Rº ad 1ᵘ: fisiloqui de mat.ª exqua, ū de causa intrinceca materiali, qus simul neqt ēē intrinceca, ac etē extrinceca, qlis ē efici-

eficiens: n. u.° ex mat.ª circa q. scitia versatur, qlis e obj. — Ad 2.um D.° mq: nulla scitia probat a priori; C. A posteriori; N.° thgia supponit tum naturaliter, tum p.ª fide Dei existentia, d. a posteriori ejus existtia ostendit. — Ad 3.m: cum D.° q. 3. prologi n.° 18: qd objtu cujuslibet scitiæ naturaliter inventæ debet ee universale, habere q. partes subjectibiles: n. ita e. de scitia supernaturali, q.ª imperfectiones e in natura creata universali; qd in multis singularibus dividatur. Proinde licet objtu n. habeat principia essendi, n. distinctiva in ee rei, sufficit, ut habeat principia cognoscendi; complexa quidem ex objto, et proprietatibus ejus: qd et accidit in ente objto metafisicæ. — Ad 4.um qd vitia, et peccata indirecte, et consequenter reducuntur ad Deum, sicut virtutes, et bona opera directe, et positive: dicuntur ad Deum, sicut virtutes, et hæc proveniunt ab operibus contrariis et eas e disciplina; o.a v. hæc proveniunt ab operibus creatis habentibus Dei dilectorum, ac præceptorum &. 7.

Coligis 1.° thgiæ ee unq specie scitiæ. Ita e. disciplina una e specie scitia, cujus unus e objtu fale; d. unus e thgiæ fale objtu: nempe proprie scitia, cujus unus e objtu fale; d. unus e thgiæ fale objtu: nempe proprius deducibilitas ex principiis fidei, media veracitate, u. D.ª revelatione: q. — Coligis 2.° qd licet scitia specifice sumpta, et spitia essentialiter difierant, n. tam si scitia generice sumatur. Rao: scitia e. generice e cognitio certa ex principiis necessariis, at specifice e cognitio certa e cognitio certa ex principiis necessariis, at specifice e cognitio certa rerum p.ª causas inferiores &. 1.ª aceptio conv. e scitiæ, spitiæ, prudentiæ &: 2.ª n. nisi scitiæ q.ª spitia e. p.ª causas altissimas. — Coligis 3.°: thgiæ nobiliorem, ac superiorem ee cunctis naturalibus disciplinis. Porro illa e nobilior, quæ propius atingit ultimum rerum om.s finem; qliter e thgia: immo illud habet p.ª pro objto, et circa illud potissimum versatur. — Demum coligis, n. tam thgiæ n. ee proprie subalternata thgiæ Btorum. Rao: ut e. una scitia alteri subordinetur, 3. cdiciones requiruntur. 1.ª qd subalternata, et subalternans habeant idem objtu materiale. 2.ª qd subalternata addat objto subalternantis aliq.ª accidentalem differentiam. 3.ª qd principia subalternatæ sunt conclusiones demonstratæ in subalternante; et sic extra q.ª ee potest nec odi intelligi, quæ sit ratio felicis, subjecta. 3.ª, qd principia subalternatæ sunt conclusiones demonstratæ in subalternante; et sic extra q. ee potest nec odi in thgiæ Btorum: nec sd thgia ntra n. addit aliq.ª rationem accidentalem objto thgiæ Btorum: nec sua principia desumit ex cognitione Btorum: nec ab illa dirimitur potest; qd quidem Bti aperte vident, nos v.° obscure: q. &.

Q.° 4.ª de nesesitate theologiæ 4.

Non loquimur de thgia improprie p.° qualibet not.ª veritatis revelatarum; q. jam sufficienter dictum manet q. 1.ª, ubi de doct.ª supernaturali: d. proprie p.° habitu nempe in quirendi, ac demonstrandi veritates ex principiis revelatis, simulq. exrationis. An scilicet thgia sit nec.ª tribus singulariter, n. disjunctive; vel certe, n. colective sumptis, et quidem ea necessitate, ut sine ipsa thgia, n. habitu nequeat h.o obtinere suum ul-

timus finis. Hoc sensu novatores eccl.ae reformatus, vel melius deformatus, Catolicorum arma, levitare, infamare vel condendere, in ostheologia, quae inducat rationes, sermis invehuntur, tamque perniciosus inventus. Perinde addi possunt aliqui Catolici, qui metodus scientificus navigant in theologia, et modo historico veritates ei percurrant. Ita horsei sit

2. P.o: scientia theologica quoad subjectum expectata nes.a est tota eccl.ae utilior v.o tradita methodo scolastica = R.o 1.a pars: sicut cuique homini fides nes.a e ad salutem, juxta illud Mateus ult.o; qui crediderit::: salvus erit; ita cortate fidelium nes.o e ut aliqui saltem ea scientia excellant, quae docet ea, quae ad fidei perfectionem, et stabilitatem pertinent: ex Ap.lo ad Rom. 10: fides ex auditu, auditus autem per verbum Dei; dita e theologia quoad subjectum: 2.a pat. ex Ap.lo ad Efes. 4: quosdam dedit Apostolos, et pastores, et DD.; id est ob hunc finem: 1.o, ad consumationem sanctorum, et in opus ministerii, in edificationem corporis Xpti; donec occurramus omnes in unitatem fidei, et agnitionem filii Dei in virum perfectum: 2.o, ut jam non simus parvuli fluctuantes, et circumferamur omni vento doct.e in nequitia hominum, in astutia ad circumventionem erroris.

3. Pat minor ex D. Aug.o 14. de trin. c. 1.o dicente: huic scientiae [illegible] (per theologiam) tribuit sed, est fides sal. [illegible] quae ad v.a beatitudinem [illegible] cat, qua nutrita, nutritur, defenditur, et roboratur, quia scientia non pollent fideles [illegible] qui pollent ipsa, [illegible] plurimi [illegible] theologia quoad subjectum nes.a e. Hoc pat. [illegible] scientia fides [illegible] ad illa requiruntur [illegible] qui non solum [illegible] sed et [illegible] ceant, dicti [illegible] momentis persuadeant. Fidem habet, et scit ad hoc e nes. [illegible] ut fides [illegible] adversus [illegible] insistantia [illegible] adversus astutiam, circumventionem erroris. Denique fides defendit [illegible] ministrant [illegible] vationum [illegible] sophismata [illegible] Judaeorum, Gentilium, et Hereticorum [illegible] Tertulianus [illegible] hoc requirunt [illegible] scientia theologia [illegible]

4 2.a pars [illegible] ex usu, et approbatione Eccl.ae [illegible] ut 1 theologia scolastica, quae [illegible] scolas instituit, [illegible] studiis incumbenti, [illegible] donat, [illegible] honore decoravit, scolarum principes [illegible] refert [illegible] ipsam Ecl.a [illegible] ex [illegible] dum [illegible] inter studia, et colegia [illegible] Pari [illegible] facultas nominabatur [illegible] theologia scolastica dicebatur [illegible] et [illegible] corruptelis [illegible] falsam [illegible] [illegible] doct [illegible] Demum ratione [illegible] petitibus

qua

qua [illegible] credant, [illegible] Stilo [illegible], alto [illegible] et
dialectica, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible], ac Hereticorum [illegible] [illegible] —
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] lucem [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] Ecclesia [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] Hære-
ticos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] docent SS. PP. [illegible] nobis in-
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
Colliges ex [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] 5
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] — [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad sal. [illegible] sufficere. Marci 16: [illegible] [illegible], et bap-
tizatus fuerit, salvus erit. 2.º ad [illegible] [illegible]: nunquid [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] solo hoc salvarentur. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible],
[illegible] [illegible], S. Joan. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] antea [illegible] Sco-
lastica, [illegible] [illegible] [illegible], nec [illegible] [illegible], sicut postea, [illegible]
utilior e. 6
Arg. 1. Contra 1.ª partis: sola fides [illegible] ea, quæ [illegible] procedit: [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] huiusmodi [illegible] — R. D.º ma. fides sola [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] —
tice habeatur, C.º [illegible] speculative [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
C. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] fidem ex [illegible]. Et ideo [illegible] exi-
[illegible] S. Petrus 3. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sa-
tisfaciendum [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ad satisfaciendum [illegible] [illegible] [illegible] fidei [illegible] [illegible], et [illegible] —
[illegible] [illegible], ad satisfaciendum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fidei
[illegible] [illegible] [illegible], mediante [illegible], et ipsum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. 7
Arg. 2. [illegible] [illegible] habetur: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] —
[illegible] a [illegible] et Ierem. 31: [illegible] ultra [illegible] proximum suum, [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Hebræorum 8. [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] S. Joan. c. 1. ℣ 2: [illegible] habetis, [illegible]
qui doceat vos, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible]
[illegible] in eccl.ª et nova lege — R. [illegible] [illegible] [illegible] credat, superflue
[illegible] [illegible] [illegible], Ierem. 30: dabo vobis Pastores juxta cor meum,
et pascent vos [illegible], et doct.[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Matth. 28, ut docerent omnes gentes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
Ephes. 4.º [illegible] fide, ita [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
credere [illegible] [illegible] Rom. 10.

8 Textus vero, qui oponuntur, eo modo accipiendi sunt, quo intelligimus illud Apost. 1ª ad Cor. 3. neque qui plantat, est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus. Ut nempe, sicut agricola, fructus, quos colligit, suo labori, non omnino necessario tribuere debet, sed potius Dei benedictioni: ita Apost., aut quivis Pastor, et Doctor fidei, et obedientiam audientium non absolute externi doct. sui ministerio, sed interiori gratiae, et unctioni Spiritus S.ti, qui intus [illegible] [illegible] docet omnibus, quae extrinsecus audiuntur. Inde in fine Rª 2. Dº ant.: erunt omnes docti a Deo, immediate sine ministerio Pastorum, et DD., C. sine illorum ministerio, N. = In objecto illud dicitur, non docebit ultra vir [illegible], [illegible] Dº. Non docebit [illegible], C. Non docebit absolute, et simpliciter, N. Itaque non docebit cognitionem Dei, de alias. Etenim usque ad adventum Xpti propter cultum idolatriae desiderabatur apud Judaeos, nec [illegible] post Xptum [illegible] nec. non, ut hodie DD. dicant [illegible] [illegible] filii [illegible] Prophetae cognoscere Deum: quippe omnibus, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Sed praeter [illegible] a Pastoribus, et DD. perficienda erunt nota, [illegible] omnibus modis, [illegible], multa alia ad salutem nec. [illegible] [illegible].

9 Ita alia parte [illegible]. Scolastica thgia in ecl.ª est nova: ergo suspecta saltem esse oportet. = Rº. Novitatem dogmatum esse improbandam, non vero novitatem metodi; imo esse expetendam. Inde et [illegible] [illegible], et [illegible] non obstat, nisi propter novam aptiorem metodum. Ulterius, non est ita nova ista metodus scolastica, ut a PP. non sit insinuata, licet a posterioribus DD. tantum sit postea perfecte instituta. Sic ex [illegible] fides [illegible] [illegible] [illegible] § 266, [illegible] [illegible] [illegible], et firmitate fidei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], saltem magis metodice, a S. [illegible] [illegible] Bonaventura [illegible] [illegible] [illegible] Religione hac metodus [illegible] [illegible]. = Si 2º objici Apt. ad Colosen. 2. dicente: videte ne quis vos decipiat per philosophiam, et inanem falaciam: ergo thgia scolastica [illegible] [illegible]. [illegible] vide in [illegible], ubi [illegible] [illegible] [illegible]. Si ulterius scire desideras, quot modis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], vide in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in fine, ubi [illegible] [illegible] [illegible]

Dº 5ª de locis theologicis.

1 Locus thgicus dicitur sedes, et [illegible], aut fons, unde thgia [illegible] [illegible] [illegible]. Decem vero numerantur. 1ª [illegible] [illegible] Scriptura. 2. traditionum. 3. Ecl.ª 4ª Conciliorum. 5. Sedis Apostolicae. 6ª [illegible] PP. 7ª Scolasticorum. [illegible] jungendi [illegible] [illegible] DD. 8ª rationis. 9ª [illegible]. Denique 10. historicorum. [illegible] omnes [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] sit. = Interim 2x potest vocari locus thgicus, internus, quo nempe, thgia [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] a Deo revelatis; et externus, qui est [illegible] principiorum [illegible], quae thgia [illegible] [illegible], [illegible] historicis ad elucidanda religionis nostrae mysteria, et eorum [illegible]: thgus enim [illegible] ratione, et autoritate, [illegible], [illegible] historica, ut religionem [illegible] [illegible]

deat, nihil docere, quod lumini naturali repugnet.

Praeterea, locus internus, alius potest vocari nes.us, et alius 2.
non nes.us 1.us Hinc, per res expresse revelatas, quas principia, ex
quibus certa, et infallibiliter deducitur D.o theologica. 2.us subministrat
principia, ex quibus eliciuntur D.ae magis, vel minus probabiles, prout prin-
cipia illa sunt magis, vel minus probabilia. = Locus igitur internus nes.us
est 3x, nempe, Script.a Sacra, traditio D.a et Eccl.ae [illegible]
vocatur [illegible] traditio [illegible] ad Eccl.am [illegible]
[illegible], et Pontificum decreta [illegible] recepta. Repugnat ergo, in
hujus doct.is esse falsum = Locus internus non nes.us est 1x [illegible] Sedis
Apostolicae [illegible] expectatis, quas apud omnes Catolicos maximi ponderis
esse debet. 2. Conciliorum Provincialium, et Nationalium. 3. [illegible] PP., quando
separatim expectantur. 4. theologorum: [illegible]
[illegible] esse, [illegible]. Tum [illegible], et [illegible] traditio [illegible]
fidei, in moribus docendo tradendo tantum a auctoritatis, ut ei repug-
nare temerarium sit.

Locus externus est 3x; 1.mus auctoritas rationis. 2. historia. 3. [illegible] 3
[illegible]. Historia est 2x: alia ecclesiastica: alia profana. Prior non theologis
[illegible]: si enim habeat scriptores fidedignos, et [illegible] certum,
non [illegible] ejus traditionis testimonium. Posterior vero licet extranea,
[illegible] ad intelligendas, et explicandas sacras litteras. Ratio na-
turalis [illegible] non scripturis non repu-
[illegible] theologis certam elicit D.am vel miracula, quae [illegible] loci exami-
nantur ad historiam pertinent. Plura [illegible] habuit dis-
[illegible] dogmatica, et [illegible]
-re disputandum.

Caput 1mum de Sacra Script.a

S. 1.s quid sit Script.a Sca., et an inspirata?

Script.a est verbum Dei scriptum [illegible], et per Eccl.am manifestatum. Et [illegible] 1.
verbum Dei, in [illegible] traditionibus, et distinguitur a definitionibus Ec-
clesiae, et [illegible], quae proprie non sunt verbum Dei, [illegible] declarant, et [illegible]
[illegible]. Dicitur scriptum,
[illegible] fidelibus [illegible] per [illegible]. Dicitur scriptum, et [illegible]
ut distinguatur a traditione, quae etiam verbum Dei, non tamen est scriptum, [illegible]
nat. Dicitur per Eccl.am manifestatum, quia ad Eccl.am sola pertinet, et [illegible]
[illegible]. Unde [illegible]
Canonicos [illegible], et legitimos [illegible] Chatolicae
[illegible] illud [illegible] dictum: evangelio [illegible]
Eccl.ae commoveret auctoritas 2.

[illegible] dicitur ipso aflante, quia magis Script.a D.a differt a Ca-
nonibus, et definitionibus Eccl.ae in mat. fidei, quae quidem definiunt [illegible]
[illegible] verbi Dei explicationes Script.ae Spiritu Sto assistente, non [illegible] Script.
[illegible] Spiritu Sto aflante. Illud [illegible] discrimen [illegible]
[illegible] scriptis traditis non [illegible] Spiritu Sto aflante. Ipse ergo [illegible] 2xis [illegible]
bitur [illegible] famuli, qui e Dno suo [illegible]. Ipse [illegible]
[illegible] potest. 1.o [illegible] posset viva voce perferre mandata Dni sui, ea trans-
scribere potest. 1.o [illegible] Dni impulso exaravit. 2.o [illegible]
mittat per epistolas, quas proprio motu, et [illegible] Dni impulso exaravit. 2.o si Dno
dictante [illegible] famuli, licet a-
liud non [illegible] Dni accepta, et [illegible] perficienda. Epistola vero 2.di

qui ppriò adscribuntur Deo: est enim auctor, et causa princeps hujusmodi scripturae: manus vero, seu veluti instrumentum. Priori modo, Ecclesia generalis in definitionibus, seu verba Dei licet designaverit, per priori vero scriptores sacri.

3. Sed quid est Dei afflatus respectu scriptoris sacri? Id idem est, ac quaerere an quidquid in scriptura sacris continetur, sit revelatum? An vero inspiratum? Pro quia difficultate vehementer, advertendum est, tribus modo posse, Deum mentem alicujus scriptoris afficere, scilicet, 1 revelatione, 2 inspiratione, 3 assistentia quadam speciali. Revelatio propriè sumpta est veritatis antea ignotae facta divitus manifestatio. Inspiratione mutatio quaedam interior, motusque impulsus, quo quis ad eloquendum, 1 agendum impellitur sine coactione, et libertatis periculo. Specialis assistentia est peculiare auxilium, quo Deus adest scriptori, ne quis singula verba, et sententias praecavet ne inter scribendum in errorem labatur. His praemissis sit

1. Dico 1o. non est admittenda ad singulas scripturae sententias peculiaris Dei revelatio: bene vero ad aliquas, et plurimas. = Probatur 1a. pars: quippe sicut Deus non deficit in necessariis, ita non abundat in superfluis; dum superflua videtur specialis revelatio, imo sacri scriptoribus revelari non poterant eorum, quae scripturi propriis inspexerant oculis, ut Moyses Aegyptiorum plagas, Josue Israelitarum victorias in ingressu terrae promissionis, Sanctus Joan. Xptus morientis, et pendentis in cruce: unde ipse epist. 1. C. 1. indicans ea, quae scribenda ... ait: quod audivimus, quod vidimus oculis nostris, quod manus nostrae contrectaverunt ... et annuntiamus vobis: ∆. Probatur 2a. pars: quia revelatio est ignotarum ... facta divinitus manifestatio; atqui multa prophetis manifesta non antea veritatis facta divinitus: ut Isaias, quod Virgo esset paritura C. 7. v. 14: ... , quae prius ignorabant: sic Isaias, quod Xptus esset passurus C. 53: in medio hebdomadis 72. occidendum Daniel; quod Xptus multa passurus esset, ... Luc. 11. et sic per plurimas scripturae ... a Discipulis ... veritatis ... ∆.

5. Dico 2o.: non sufficit specialis spiritus sancti assistentia ad scripturam sacram, sed praeter ipsam admittenda est in scriptoribus sacris etiam inspiratio. 1a = Probatur 1a. pars: quia hujusmodi assistentia, licet sufficiat ad scripta veritatis, non vero ut dicatur scriptura, et vera sit Verbum Dei: enim vero assistentia illa ... in scripta ... nihil influit; alias et ipsi Canones ecclesiae ... scriptura ... 2a. In ... quippe ... ... videtur illa specialis assistentia: 3. = Probatur 2a. pars: ... C. 1. non enim voluntate humana allata est aliquando prophetia (... sacra) sed spiritu sancto inspirati locuti sunt sancti Dei homines ... legitur: spiritu sancto acti, et impulsi. 2a. Thim 3: 16: omnis scriptura divinitus inspirata utilis est ad docendum, Lucas 1: sicut locutus est per os sanctorum: ergo ipsa scriptura.

6. Confirmatur ex constanti traditione: tum Symboli Constantinopolitani, ubi dicitur de spiritu sancto, qui locutus est per prophetas; tum sanctorum P.P. qui ... docent, ... sacros ad scribendum fuisse inspiratos, motos, impulsos; nihil est in sacra scriptura, quod non sit verissimum, sive in dogmatibus, sive in historia, sive in chronologia, sive in aliis. Omnia enim sunt Dei Verba. Est autem Deus verax, Rom. 3: et Deus veritatis, Ps. 30: nec est quasi homo, ut mentiatur, Num. 23. Hinc D. Aug. epist. 82, alias 19. de sacris litteris ait: didici hunc timorem, honoremque deferre

ut nullus eorum auctorum scriberent [illegible] id exarare fieri, iuxta [illegible] "
At si aliquid quaeri offerendo textui, quod videatur contrarium veritati, "
nihil aliud, quam vel mendosum esse codicem, vel interpretem assequutum non esse, quod "
dictum est; vel me minime intellexisse, si ambigant. &c.

Quaeres de verborum delectu, et stilo. Cum enim ~~delectus~~ in Scriptura 8.
3ª distinguere debeant, nempe, res, verba, et stilum: res non verentur verbis
expressas, quae vel sunt dogmata ad fidem, vel mores expectantia, vel praeteritorum
temporum historias, vel futurorum praedictiones, vel leges, aut praecepta morum.
Verba sunt ipsae voces, quibus res in textu mens [illegible] experimentur. Sti-
lus denique est verborum ordo, series, conformatio, aut structura: hinc
singula Scripturae verba non esse a Spiritu
sancto, quasi sententias, praeterea. Singula Scripturae verba, et stilum ad ipso
Spiritu Sancto inspirata, et dictata, itaut vocabulorum series, et stilum ad ipsum
referendavrint? Resp. quod licet sint respuenda sententia apostolica,
et referenda sint? Resp. quod licet sint respuenda sententia apostolica,
tamen probabilius judicatur, quod verborum delectus, et stilus, cuique
Scriptori sacro ingenio, ac indoli permissum esse sine speciali, et im-
mediata inspiratione ad singula verba, aut ad verborum collocationem. 2.

Explicatur. Nonne est illa apostolica respuenda. Siquidem illam tenent
fortatus in Cap. 11. num. [illegible] in C. 3. 2ª ad Thim. et plures graves theologi,
Lovanienses, et Duacenses oppositum notarunt, ut minus orthodoxam, sic
dicentes: blasphemia est, si quis vel verbum [illegible] in Scriptura inveniri asso-
" [illegible] singula verba Scripturae, singula sententias [illegible]
Lobe, apices, puncta divinis plena sensibus. Et Christus [illegible] Et Cricost. hom. 88
3. jota unum, aut unus apex non praeteribit a lege. Et Chrysost. hom. 88
in Gen. ait: nihil otiosum, vel fortuito loqui Divinam Scripturam, et etiam Iabam, et
apicibus reconditos latere thesauros. Aliique PP. docent, expendendos
Dei Scientia factum fuisse, ut unusquisque pro ratione sua Scriptores sacri unum
Dei Scientia factum fuisse, ut unusquisque pro ratione Scriptorum stilum: re
paverint. Neque obstat, inquiunt, diversus scriptorum stilus; nam quisque
[illegible] habuit status, ingenii et educationis eorum, quos
ad scribendum movebat. Decebat siquidem, ut Amos, rusticus pastor,
humiliori scriberet stilo, quam Isaias ex regia stirpe oriundus:
non est respuenda talis probabilis sententia.

Sed contra, et probabilior, quia [illegible] exarawera, et inegli stili 3.
[illegible] Deus se attemperavit indo-
[illegible]. Nulla enim erat necessitas, ut Deus se attemperavit
li Scriptori sacri, ut eum apices, vel humiliori, vel eleganti stilo
inspiraret. Imo magis videretur decere Dei Sapientiam, quo magis probata
et exaltata esset, si humiliori, vel rustico scriptori elegantiorem sti-
lum inspiraret, ut magis esset opus solius Dei, videretur ex [illegible] 2º, quia
idem auctor eandem rem aliis verbis, alioque ordine nunc describit, ut
videre est in Moyse, qui Decalogum [illegible] Exodi 20. Et Deuter. 5.
alio verborum delectu. [illegible] 3º, quia auctor lib. 2. Macha. c. 2. ait:
se opus hoc confecisse multo labore, et sudore. Denique, quod magis est,
Cap. ult. Macha., dicitur, ut effectus sui voti responderit, opus
[illegible] verbis: [illegible] et ut historiae competit, hoc et ipse ve-
lim, sin autem minus digne, concedendum est mihi: quia solum manus, et
calamus, Spiritui Sancto dictanti, deesse potuit, magistro adhibuit: quae

et crimen esset inducisq revocare, neq Spiritus Stus verba dicere debuisset, ut ordinavesset; et blasfemus quoque esset, petere, ut ei remissio concedatur.

4. Porro huic et sent.e favent graviores Theol.i et PP. Dion. Hieron. Aug. et alii cit.i a Belarmino, cum aliis, qui oes, licet concedant, afuisse in scripta verba, sibi expressionemque mit.a et alia graviora, quae capite scriptori sacri exuperarent, eo in faciliorbus dimiserint, Spiritu Sto scriptoribus sacris permitente verborum electum, et Stilum: semper aut abstando, ne alicubi laberentur, et ne quidem minimum errorem proferrent. Ora igitur, divina q. 2 = Mod. erbar receptam sent.a, sacram Scriptura integralibr sumptam ee verbum Dei; et partim Dei, partim hominum. Namq. Deus res oes, et singulas sent.s inspiravit ss. Deinde verba ipsa, saltem dictavit, ac spiritu Sto simul ... mitata ee intelligitur ex plo Principii, qui pro Amanuensis literas scribere, ... aliqdo eum generatim declarando, qd audierat epist.a ... reddiderat, qt se stilo velit, eq ... Certe utrolibet modo epist. fuerit, scripta legitur, ut Epist. Principi, ipse enim in ea loquitur, et solus instrumentaliter Amanuensis dixerit.

Sus 2s de varijs Scripturae sensibus.

1. Duplex e Scriptae sensus, literalis, et misticus. Literalis e ille, quem Deus scriptae autor per ipsas voces exprimere intendit. Et e 2x: alter proprius, alter metaforicus. Proprius e, quem verba proprie accepta eficiunt, ut in illo Gen. Abraham duos filios habuit. Metaforicus e, qui desumitur ex verbis improprie acceptis, ut cum dicitur Xptus sedere ad dexteram Patris: dextera quidem vocabulo in casu proprio, d honoris eglitas intelligitur = Ejusdem tamen literae multiplex potest ee sensus literalis, ex D. Aug.o 12. Confessionum C. Sic exodi 12. de anno paschali ad literam praescribitur, ne confringant illius os: qd et ipsi Xpto adaptat S. Joan. C. 19. = Observate ... qd, cum sensus literalis directus, et immediatus Xptum respicit, ut istud Isayae: ecce Virgo concipiet &, pericularum exit, sensus illius ad alios detorquere.

2. Sensus misticus, seu spiritalis e ille, qui in verbis ipsis, d rebus per verba significatis indicatur. Et e 3x, allegoricus, moralis, seu tropologicus, et anagogicus. Allegoricus dicitur, cum res gestae in veteri lege accipiuntur, ut figura eorum, quae in nova lege implenda erant: sic aries inter vepres cornibus haerens, et ab Abrahamo immolatus loco Isaaci, Gen. 22, in sensu allegorico significat Xptum spinis coronatum, et cruci afixum. Moralis, seu tropologicus e, cum verba, seu facta significant aliquid, qd ad mores pertinet, sic, istud Deuter. 25. non alligabis os bovi triturantis significat, dignum ee operarium mercede sua. Anagogicus e, cum verba, seu facta mentem erigunt ad cognitionem eorum, quae sursum sunt, seu ad patriam caelestem, sicut Apostolus Heb. 9. ingressum Pontificis in Sancta refert ad introitum Xpti in Caelum. Acce verba ita Ps. 94., quibus juravi in ira mea, si introibunt in requiem meam, quae ad literam dicta sunt ...

terra.

terra promissionis, et requiei illius refertur ad vitam aeternam, interprete Apostolo ad Hebraeos 4. Hic vero sensus memoratis iuvandae causa [illegible] expriment:

Littera gesta docet, quid credas Alegoria.
Moralis quid agas; quò tendas Anagogia.

Hos omnes sensus aliquando reperit in hac voce Ierusalem, quae 3.
Urbem, ecclesiam, animam fidelem, et Celestem patriam in variis Scripturae locis significat, et advertere, quod etsi in sensu litterali haberi potest aliquid fide Divina credendum, non tamen ex sensu mystico, et spirituali, nisi ab Spiritu Sancto, vel in traditione declaretur, prout docet D. Aug. epist. 93. alias 48. c. 8. Unde S. Hier. in C. 13. Matth. ait: nunquam parabolae, et dubia aenigmatum intelligentia potest ad auctoritatem dogmatum proficere, ergo licet theologus possit magna cum auctoritate arguere in theologia cum sensu mystico, et spirituali; solus autem sensus litteralis non, et infallibiliter concludit.

His omnibus additur alius sensus, nempe accomodatitius, videlicet 1.
scilicet vertere textum [illegible] ad alium extraneum et accommodatum, ut rem aliquam accommodent: vituli, benedictionem que [illegible] Ecclesia dixerat Ecclesia. Verum ipse dedit illi, quae ad Abraham, et Isaac dixerat Ecclesia [illegible], et interpretibus, et [illegible] textus quandoque a sensu [illegible] Scripturae, quia non intentus a [illegible], sed sensus Ecclesiae vel interpretis, vel concionatoris. Et potius est sensus Ecclesiae vel interpretis, vel concionatoris. Et [illegible], quia sit plurimum commendabilis quoad res sacras, et honestas, maxime inde sensu abendum est ex proposito, ne verba Scripturae ad [illegible] turpia, et acomodentur: et praeter quasdam culpas [illegible], scurrilia, turpia, et acomodentur: et praeter graves culpas, bulosa, scurrilia, turpia, & acomodentur: et praeter quasdam culpas, penas decernit tridentinum sess. 4. de editione librorum ab Episcopis infligendas.

Quaeres de regulis pro Scripturae interpretanda. 1.

Imprimis mandat S. Aug. lib. 3. de doct. Christiana c. 10. his verbis:
"quidquid in sermone Divino neque ad morum honestatem, neque ad fidei veri- "
tatem proprie referri potest, figuratum esse cognoscas. Hoc idem intelligendum, cum adest, vel contradictorium, vel implicantia, vel absurdum; tunc enim a litterali sensu est recedendum. Et si ita absint, semper litterali sensui redi sensu est recedendum. 2a. quae Aug. cit. c. 6. ex interpretationibus [illegible] est facienda. 2a quae Aug. cit. c. 6. exhibet sic: nihil fere de obscuritatibus Scripturae eruitur, quod non alibi plenissime dictum reperiatur. Quibus verbis monet ex [illegible], [illegible] excolare textus cum textu, et antecedentibus cum consequentibus oportuisse 2.
mus habere modum exprimendi difficilioris majus difficultates.

3a. eruitur ex Trid. videlicet de editione librorum: Sacras "videlicet Scripturas semper exponendas esse juxta SS. Patrum unanimem consensum. Hoc idem est, quod et ipsa Concilia generalia observarunt. Sed ubi SS. Patres dissident, aliis regulis est utendum. — 1a ex eodem Concilio est universalis Ecclesiae consensus, et perpetuum judicium circa Scripturae expositionem, quia Ecclesia est columna veritatis. Hic etiam intelligendus est Summus Pontifex, ex Cathedra loquens, id est persona publica gerens vices totius Ecclesiae, cujus est caput, unde infallibilitas derivatur. De hoc autem fusius tom. Scientiae.

S. 2.

S.us 3.us de divisione Script. sacræ.

1. Dividitur script. S. in veterum, et novum testamentum. Vetus continet 45. libros: novum autem 27. Unde sunt omnino 72. libri divini, quos recenset Concilium trid. sess. 4.a: si quis autem (ait) libros ipsos integros cum omnibus suis partibus, prout in eccl.a catholica legi consueverunt, et in veteri vulgata Latina editione habentur, pro sacris, et canonicis non susceperit anatema sit. Eundem catalogum sacrorum librorum facit Inno. 3. Gelasius, Aug. &. = Hi omnes porro libri apelantur canonici; tum quia sunt norma, et regula fidei, ac morum; tum præcipue, quia in canone eccl.æ reponuntur.

2. Fuerunt quidem semper sacri, quia singuli spiritu sancto afflante sunt editi: sed non omnes ab initio canonici, quia non omnes ab initio in eccl.æ canonem relati fuere, eo quod nonnulli catolici de eorum autoritate dubitaverint. Hinc alij dicuntur Proto-canonici, id est ante alios, quorum autoritas semper fuit indubitata apud omnes Catolicos, quales sunt in veteri testamento 5. libri Moysis, et in novo 4.or evangelia. Alij vocantur Deutero-canonici, nempe, de quibus inter Catolicos dubium aliquando fuit, quales sunt in veteri testamento libri Tobiæ, Judith, Sapientiæ, Ecli. Baruc, epist. Jeremiæ, duo Machabeorum, nonnullæ partes Danielis, et Ester; in novo autem Capt. Marci ult., Lucæ historia de sudore Xpti sanguineo Cpt.e 22; Joan. historia de Muliere adultera C. 8; epist.a ad Hebreos, Jacobi epist.a, Petri epist. 2a, Joan. 2a, et 3a, Judæ epist.a et Apocalipsis.

3. **Quæres 1.o Quo idiomate editi sunt libri sacri?** R.o 1.o libri omnes veteris testamenti, quos Judei in suo Can.e referunt, hebraice scripti sunt. Ex Deutero-canonicis vero Tobias, et Judith Caldaice sunt exarati: Sapientia, et 2dus Machabeorum græce: 1mus Machabeorum hebraice; et ecli., qui hebraice scriptus est a Jesu Filio Sirach, quem multi putant eluvium esse 70 Interpretibus, ac in græcum idioma translatus ab ejus nepote, ut constat ex prologo, quem Jesus junior lib.o avi sui præfixit; sed hodie non extat textus originalis, sed tantummodo græcus. = R.o 2.o textus originalis librorum novi testamenti græcus est, exceptis evangelio S. Mathei, et Epist. ad hebreos scriptis hebraice, aut Siriace, quæ lingua prius hebraica tunc non erat apud Judeos vernacula, sicut nec a pluribus seculis apud latinos lingua latina. Evangelium Sti Marci S.o latine scriptum opinatur Baronius, sed S. Aug. cum alijs docet græco fuisse sermone.

4. **Quæres 2.o Num textus Scripturæ originarius sit purus, et incorruptus?** R.o 1.o textus utriusque testamenti non est immunis a mendis levioribus: quod probat ipsa varietas lectionum in renumerij a mendis levioribus codicibus hebraicorum, græcorum, et latinorum. = R.o 2.o nullus dubium, quin textus originarius novi testamenti purus fluat in ijs, quæ ad fidem, et mores spectant. Dificultas solum est circa textum hebraicum veteris testamenti. Catolice enim non pauci, repugnantibus alijs, afirmant, illum esse corruptum et innumeris erroribus, sed sanum, et integer est ut S. Aug.o, quippe, qui pro regula statuit recurrendo

ad

ad tertium originarium, ado versiones variant, docet lib. 15. de civit. Dei c. 13. Iudaeos ideo pe. orbe diversos, ut ex libris, qui in manibus eorum, Gentiles convincamus, prophetias expto ricè à nobis fictas, cum illas proferamus ex infensissimis rebus oris Xptiani adversariis: codices, ma, portat judaeis, unde credat Xptianus, librarii ntri facti ss. Quo modo solent servi post dnos codices ferre, et illi portant deficiant, illi legendo proficiant. sic apparent Iudaei de Scrip. Sacra, quae portant, quomodo apparet facies caeci in speculo: ab aliis videtur, et ab ipso non videtur."

Quaeres 3º: quomodo libri canonici dividantur ratione mat. quae in iis tractatur? R. in legales, historicos, sapientiales, sive morales, vel propheticos: quamquam idem liber aliquando est simul historicus et legalis, ut Exodus, et 4r evangelia. Legales in veteri testa. sunt 5. libri Moysis, qui à nom. graeco apelari solent Pentateuchus: in novo autem 4r evang. Historici veteris legis sunt libri Iosue, Judicum, Ruth, 4r Regum, duo Paralipomenon, duo Esdrae, Tobias, Judit, Ester, Job, et duo Machabeorum: novae autem legis sunt acta Apostolorum. 5.

Libri Sapientiales, sive morales expectandi sunt, ut commentarii à Spiritu Sto editi ad eorum intelligentiam, quae praecepit et sumatim in legalibus tradita sunt. Quis vero intelligit in libris evangeliorum virtutem baptismi, nisi gratiae, et Sacrificium crucis sine epistolis Apostolorum? nec non etiam ostendendi sunt divini illi commentarii, ut discatur, quae sit altitudo, et sublimitas Dei legis, quae misteriorum profunditas. — Libri Prophetici apponte movent ad legem Dei observandam, fugienda, quae illi adversantur. Denique eorum, qui ut huius Plastes novit, quomodo flectenda, et mollienda eorum corda, antiquis prophetis auxit, et verba inspiravit, quibus convenienter persuaderent, et ad optimum penetrandum accederent: ubi vehementer saevire, ubi misterere deberent: quod minitari, promissis blandiri, spe consolari — Ex his patet, quam assiduè in huiusmodi librorum lectione versari oporteat; ut theologus, ut sciat, quis liber prius occurrerit necessitate consulere potissimum debeat, percurrendo in Biblia Vulgata latina, tum praefationes, tum inscripta supra capita. 6.

§us 4s. de variis Script. versionibus.

Cum pauci credatur Script. in suis fontibus legere, eam versiones referre opus est; ac discutere, quaenam ex illis sint genuinae, et autenticae, et indubitatae autoritatis. Praecipuae istae versiones Script. sunt Graeca, Siriaca, Arabica, Caldaica, et Itala, seu Latina. Versiones graecae veteris testam. plurimis 4r sunt celebriores. 1a. et antiquissima est 70 interpretum, qui rogante Ptolomeo Filadelfo Egiptiorum Rege, ab Eleazaro summo Judeorum Pontifice in Egiptum missi sunt, ubi omnes veteris testam. Script. ex Hebraeo in Graecam versionem ante Machabeorum tempora converterunt. Et ex ipsa versione, quae sola tunc erat, Apostoli Prophetarum oracula protulere. 2a. est Aquilae. 3a. Simachi Samaritani. 4a. Teodotionis. Et ex his 3bus ultimis versionibus non extant, nisi quaedam fragmenta. 1

Sustinemus 3 posteriores numquam fuere autenticas, non ab omni- 2.

univerfali ecl.a aprobatg. Periculosq. e. ne ea, quae ad xptm, et
ad religionem expectant, illi hrey, ut potesq postea disertores a
fide Catolica, de industria obscuraverint. In ceteris v.o utiles
s., ut Istat, tu ex Origine, qui in suis Hexaplis ea, quae in 70. deerant
suplevit ex teodotione; tu ex Sto Hieronimo, qui teodotionis ver-
sione usus e, ut testatur prefatione in Psalterio: tu ex ecl.a, quae olim
Dannielem, n juxta 70 interpretes, d juxta teodotionis versionem le-
gebat, ex D. Hieron. prefaone in Dannielem. Major e dificultas
circa 70 versionem, quae e 70.a Qua propt. tenendum e, qd

3. Versio 70. olim autentica fuit. Qd P.a: tu Apostli ea usi s. ad
Istimanda ntra myst.a: tu q.a univsalis ecl.a 5. prioribus seclis illam adhi-
buit: 3.o q. fuit in magno pretio, sq apud Judeos, et Henistas, qui hoc
greco serm.e usi s., sive ante, sive post Xptm natum. Porro ipse
Philo vult illos 70 Interpretes scripsisse, q. Profetas divino
Spiritu aflatos; jdq. apud Patres tam grecos, q. latinos.

4. Sdan nc. et p.o nc ita incorrupta, et pura permaneat, ?
dicentiunt Autores. Alij cum Belarmino tenent, talem versionem
70. nc ee vitiatam, et minime autenticam. Sic enim ait S. Hier. pre-
faone in Paralipomenon: si 70 interpretum pura, et ut ab ijs
" in grecum versa e, editio permaneret, superflue me impelleres, o
" ut hebrea tibi volumina latino serm.e transferrem. Nc v. [illegible]
" cum p.o varietate religionum diversa ferantur exemplaria, et
" germana illa, antiquaq. translao corrupta sit, atq. violata.
= Nihilominus plures tamen illam versionem, ut autenticam vin-
dicant, cum tota ecl.a greca a tpre Apostolorum usq. ad seclum
9., quo ejs Itigit schisma, Istanter ea usa sit, et eam nc. peri-
tatur. Et Sixtus 5. an.o 1582. eandem versionem tipis mandari
curavit, et solemniter aprobavit.

5. **Sed quaer. 1.o circa versiones latinas.** = Int.a
innumeras fere latinas versiones duae potissimum laudantur.
Itala, scilicet, et Vulgata. Prior nc dicitur Vetus, tum absolut.
ut oium antiquissima, et ut creditur ab aliq. Apostolorum discipulo
adornata; tum respective ad ntram vulgatam, quae e longe recen-
tior. Itala fuit olim autentica, et a D. Aug.o lib. 2 r. doct. Xptiana
c. 15. ceteris prelata; quae et vocatur a D. Hier.o epist.a 135. com, et
vulgata, q. usq. ad illius etatem ecl.a hac versione utebatur. =
Hanc successit ntra vulgata latina, eiq. merito prefertur, id
quae n ex versione veteris testamenti, sicut Itala; d ex ipso ori-
ginario textu edita fuerit, atq. ideo fonti vicinior, ac purior.

6. **Quaer. 2.o quis e autor vulgatae latinae versionis?** –
R.o S. Hier. aliquam novi testam.ti versionem emendavit. Libros v.o ve-
teris testam.ti qbusdam exceptis ex hebreo in latinum transtulit, ut ipse
testatur in fine libri de Scriptoribus ecl.cis: novum inqt, testam.tum grae-
cae fidei reddidi; vetus juxta hebraicum transtuli. Dixi qbusdam
exceptis: n enim vertit libros Sptiae, ecli, Baruch, et duo Machab.,
forte

forte, cū illos hebraicos ñ invenit, ut ipsemet ex ꝑpria declarat præfatione in Proverbia, et in Baruch præfatione in Hieremiam; aliosque cimodo transtulit, alios vē emendavit. Porro licet psalterium ex hebræo in latinum verterit, nihilominus eccl.a antiquam versionem Is. a b ipso S. D.e emendatam retinuit, ea forsan de causa, qd mutatio in hac parte violenta foret, vt fideles turbaret, qui psalmos juxta Io. decantare assueverant. 7.

Quæres 3º quǣntum vulgatæ latinæ autoritas? Rº summa ee debet. Porro eam ut autenticam declarat Concilium trid. sess. 4. nc: Sacrosta Synodus considerans, ñ parum utilitatis accedere posset eccl.æ Dei, si ex oibus latinis editionibus, quæ circumferuntur sacrorum librorum, quænam pro autentica habenda sit innotescat, statuit, et declarat, ut hæc ipsa vetus, et vulgata editio, quæ longo tot sæclorum usu in ipsa eccl.a probata ē, in publicis lectionibus, disputationibus, prædicationibus, et expositionibus, pro autentica habeatur, et ut nemo illam rejicere quovis prætextu audeat, vl præsumat.

Quæres deniq, quis ē hujus decreti sensus, et quid per illam vocem autentica significatur? Rº 1º sensus in triq ñ ē in ... vt clarius verti posset, cū ipsa vulgata nihil invenire, qd melius, l clarius verti posset, cū ipsemet Hier. nonnula in sua versione emendaverit, fassus sit rectius aliter verti potuisse. 2º ntq vulgatam prorsus immunem ee a levioribus nebis, in iis, quæ ñ pertinent ad fidem, et mores bonos, ut in cronologia, et aliis minutioribus. 3º ee anteponendam ipsis ~~anteponendis~~ fontibus hebraicis, et græcis. Patres quidem tridentini ñ viderunt vulgatam editionem cū textu originario, sed cū aliis editionibus latinis. Rº 2. tridentini decreto significatur, ntq vulgatam latinam absolute, et simpliciter ee fidelem, et rectam in iis, quæ pertinent ad fidem, et mores, ac ceteris editionibus latinis in oibus ee præferendam: sicut emmendata, et correpta legitur in eccl.ª 8.

Capud 2.ᵘˢ de tradictionibus. = §. 1.ᵘˢ de notione, et tradictione divisione.

Tradictio in coi ē verbum vñe scriptª traditum. Vñe scriptª, in qua, Divina, et Canonica; ut in scriptis stor PP., et actis Conciliorum tradictiones dicebantur, quæ ad nos usq. dictante pervenerunt. Tradictio ē 2x, Dª quæ Deus, ut Xpus habet autorem; et humana, quæ autorem habet hoīs. Item humana ē 2x, Apostolica, quæ Apostolos originem ducit; et Ecclesiastica, quæ initium sumit a successoribus Apostolorum. quippe 2ter expectari possunt Apostoli 1º ut præcones eorum, quæ a Xpo audierunt, 2º ut eccl.æ Pastores, qui ꝑpria autoritate nonnula fidelibus regendis utilia sanxerunt. Inde, quæ 1º modo tradiderunt ea, si tradictiones Dæ, quæ vº in 2º servientur tradictiones Apostolicæ: duo ista bene distinguit Apostolus 1º ad Chor. 7. 10. dicens: præcipio, ñ ego, d Dnus uxorem a viro ñ discedere. Xº aut 12. ait: ego dico, ñ Dnus: si quis frater uxorem habet infidelem, et hæc consentit habitare cū illo, ñ dimittat illam. 1.

Tradictio simpliciter Dª facile distinguitur ab Ecclesiastica, qª hæc post Apostolorum ætatem nata ē, et variis pro temporum conditione oratia fuit mutationibus; illa vº ut pote verbum Dei nata ē cū Xpo, ac eadem constanter manet. = 1tem. Dª etsi aliqualem dispensationem admitat, nequaquam ab- 2.

abrogari valet; humana v.º p. ipsius exigentia mutari potest; licet dificilius Appca ob reverentiam Apostolis debitam. Major adest dificultas p.º discernenda traditione D.ª a pure Appca, de quo ita Dri cpe cecernitur. V. siquid in ecla semp. retentum, et observatum fuit tanquam pertinens ad fidem; ita ut ejus initium designari non posit, ut v.g. mox baptizandi infantes &c. ad traditionem D.ª referri ~~potest~~ debet, quia fides nititur sola D.ª autoritate. D. si SS.PP. et theol. com. suffragio aliquid ad Xptum autorem revocant, scribuntque ee Divinum praeceptum: quod si in veteribus scriptis, vel praxis sit obscuritas aliqua, expectanda e explicatio ab ecla.

3. traditio igitur D.ª e Verbum Dei sine scripto traditum. Hoc e ejus autoritas ad fidem faciendam cum ipso Verbo Dei scripto. Verbum Dei e genus, in quo conveniunt S.ª Script.ª, et traditio, et p. reliqua habent rationem difi. Volumus q., p. hoc loco theologico, ex D.ª tradione elici valet D.º theologica: ratio e, quia ita deducitur ex ppbus supernaturalibus, et a Deo revelatis; et sane ita se solem propter traditiones D.ª, quae reliquae habent autorem Apostolos, et eorum successores: igitur de Divinis traditionibus hic duntaxat agendum e; aliis v.º ad alium locum reducentes. Sed quia Novatores, i Doxaeformati necessitatem traditionis negant, contendentes in solis scripturis divinis contineri, quae ad fidem, mores praecepta, et eternam salutem sufficiunt; ideo contra hos errores cum oibus Chatolicis sit

§s 2us de existentia, et necessitate traditionis

1. P.º admittendas ee tanquam regulam fidei, et morum, traditiones Divinas; in quibus plurima continentur ad salutem nes.ª = P. 1.ª parte: tum ex Apostolo ad Thes. 2.ª c. 2. praecipiente: itaque fratres state, et tenete traditiones, quas didicistis, sive p. sermonem, sive p. epistolam meam. tum ex Trid.º ses. 4.ª dicente: traditiones ipsas tum ad fidem, tum ad mores pertinentes, tanquam vel ore tenus a Xpto, vel a Spiritu Sto dictatas, et continua succesione in ecla Chat. servatas (sta synodus) pari pietatis afectu, ac reverentia suscipit, et veneratur ::: siquis ::: traditiones praedictas sciens contemserit, anathema sit. 1.º p. ex SS.PP.: p.º oibusque sufficiat Chrisostomus in praedictum Apostoli locum dicens: non oia tradiderunt Apostoli p. epistolas multa etiam sine scriptis; et ea quoque sunt de fide D.ª. Est traditio, jam non quaeras amplius: quod admittenda &.

2. P. 2.ª pars: tum ex eodem Apostoli loco; quia ille modus imperatibus tenete indicat praeceptum, quod sine periculo salutis eternae contemni nequit: ait enim Xptus Matthaei 19. si vis ad vitam ingredi, serva mandata = Tum 2.º 3bus exempli inter alia, quae non continentur in scriptura. 1.º nes.ᵗˢ e, remedium ee contra pecatum originale: 2.º in dititum, quia libri sacri, et Canonici secernantur ab apocrifis: 3.º ratum ee baptismam ab Hereticis colatum, cum eadem eclae intentione; atqui 3.ª haec, et usque ad salutem nes.ª, non continentur in scriptura sacra, sed solum constant ex tradione: quod &.

3. Non quidem continentur in Scriptura haec tria. Non 1.mum quia in nulla Scriptura autentica fit mentio remedii p.º feminis in veteri lege praeparati contra pecatum originale = Non 2.º quia nula scriptura docet, quinam sint libri canonici, qui v.º apocrifi; sed ex sola traditione haberi potest. Libri apocrifi vocantur (ait D. Aug. l. 15. civ. c. 23) eo quod eorum oculta origo non claruit patribus, a quibus

ipsi usq. ad nos autoritas veracium Scripturarum certissima, certo.
vicina successione pervenit. — Nondenique 3ᵘˢ q. ait D. Aug. lib°
de unitate ecl.ᵉ c. 10. hic forte dicis, lego ego (in Script. Dᵃ) quemad-
modum Xptus jusserit recipi eos, qui ab hæreticis baptisati sunt. hoc
aperte neq. ego lego, neq. tu. Et lib. 3. de baptismo c. 23. ait: Apostli
nihil de hoc inde præceperunt; sicut multa sunt, quæ universa tenet
eclᵃ, quæ ab Apostlis præcepta bene creduntur, quamquam scripta non re-
periantur: &.
Accedit: q. script. sacra aliqᵈ obscure tradit ea, quæ sunt ad 4.
salutem nesᵃ, aliaq. præcept. Cum cuilibet, etiam prædestinato, mente
non revelaverit Spiritus Stus verum Script.ᵉ sensum, certe, ut plurimum, ex-
clusa traditione assignari non potuit inter tot hæreticorum depravationes.
Quis Lutherana cum Calbinistis conciliabit circa verum sensum istorum Xpoti
verborum: hoc est Corpus meum: quæ Lutherani de præsentia reali cum panis
substantia; Calbinistæ de præsentia duntaxat per figuram, ac virtutem intelligunt?
Sustendum igitur est, traditionem esse etiam nes. ad cernendum verum Script.ᵉ sensum,
illumq. propugnandum contra hæreticos, teste Trid.° Sessione 4ᵃ dicente:
præterea, ad coercenda petulantia ingenia, decrevit, ut nemo suæ
prudentiæ innixus, in rebus fidei, et morum, Sacræ Script. ad suos
sensus contorquens, contra eum sensum, quem tenuit, et tenet Sta Eclᵃ, cujus est
judicare de vero sensu, et interpretatione script., aut etiam contra una-
nimem consensum Patrum, ipsam Script. Sacram interpretari audeat: &
[illegible], admitenda &.
Arguunt 1°. Script. aperte traditiones impugnat, quod nec faceret, 5.
si esset regula firma, vel aliquid continerent nesᵃ. Sic Deut. 4. c. 2: non addetis
ad verbum, quod ego præcipio vobis, nec auferetis ex eo. Cui consonat illud
Apoc. ult. ℣ 18. si quis apposuerit ad hæc, apponet Deus illum plagas —
Item ad Gal. ℣ 9. si quis evangelizaverit vobis præter id, quod accepis-
tis, anatema sit = 3°. expresse damnantur traditiones Math. 15. 6:
irritum fecistis mandatum Dei propter traditionem vestram. Præterea
ad Chor. 1. ℣ 7: Santificata est mulier infidelis per virum fidelem: ubi
etiam [illegible], nempe contra originale per feminam constat in Script. &.
Respondetur: N. assumptum. In 1° prohibetur diminutio, vel additi-
tio alterativa, vel corruptiva textus, aliosq. non parat in ipsa Script.
alios adjungere libros Canonicos. Illa q. est formula, quæ etiam modo
in legibus solendis servatur, neq. pro alterativa apponatur. — Ad Apostli
li præter id intelligitur adversitive, ut constat ex contextu Apstli, ubi
ex ocasione sic scribendi ait: quod non est aliud, nisi sunt aliqui, qui vos
conturbant, et volunt convertere Evangelium Xpti. Et ideo licet de cœlo
venirent traditiones, quæ hiperbolice loquendo, si adverterant, non admitantur;
nam traditiones licet superaddant doct.ᵃ, script.ᵉ tamen non adversant ad ver-
sari. = 3°. traditiones in Math. damnatæ, sunt simpliciter humanæ,
et fabulosæ, sicut erant illæ Judeorum, quas ~~[illegible]~~ ibi Xptus prescribit, ut
pat. legenti; In traditionibus non includuntur, ubi nos duntaxat,
ecclesiastica, vel Apostolica, vel potius per hoc loco thyeo Dᵃ, quæ ad Deum
conducunt. — Præterea; effugium est illud ad Chor, tum q. illa script. non est
autentica apud Judeos, tum q. non est exapta, nisi post abrogatam circumcitionem;
tum q. etiam egaliter coloci ait Apstlus virum infidelem etiam santificari per mu-
lierem fidelem; tum q. filij nupti redderentur santificato contra originale. Quod

igitur sanctificabantur in lxlo 2tra originale ad salutem dispensandi.

7. Objicies 2: docmata dimittere voli tradicioni, e ecl.a vellet ne p.o fallibile, hoc falsum, C. Xptus praedixisse: q. P. ma: r ad scramen manu traditur facilime alteratur, vel p.o oblivionem, vel p.o negligentiam deperditur. = Itm: poterit quilibet suo marte novas, et falsas inducere sent.as dicendo, doct.s e a principio acceptam. q. = R.o N. ma: ad prob.s Dico, script.a ipsa posse etiam pati omnia incomoda: r qd scribitur, et rescribitur, facilime alteratur. = Itm: potest quilibet etiam fingere nobis libros tanquam sacros, uti revera plures Heretici fecerunt. Et quis ob hoc dicet, Script.e n ee fidendum? Ecl.a p.o uno, et alio e p.o nobis judex cernens veras a falsis traditionibus, et te ecl.e nitimur autoritati, ac infalibilitati, et tradionum veritati.

8. Ad Dei providentiam expectat docmatum scrbao p.o sua ecl.a Et revera, si a tot persecutoribus liberavit, cur n ejs doct.s dserbet? scrbavit revera tradiones ab Adam usque ad Mojsen sine scriptis: q multo facilius scrbabit, dum scripti traduntur. Si itaque alic.s falsa traditio ab heretici velit in ecl.a introduci, huic oponitur autoritas infalibilis universae ecl.e, contraquam portae inferi n prevalebunt. Nec volumus solam tradionem ee nstram regulam, d etiam ee cum Script. et cum ecl.a. Unde si tradiones Script.e, vi ecl.e n officiunt, imo maxime prosunt; n magis ex Script.e, q ex tradione potest, et debet thejus suas firmare veritates, uti Apostlus 8.o ad Chor. c. 11. facit.

Caput 3. De loco ab ecl.a, ubi et de Conciliis, et Pontificum decitionibus.

§s 1. de notione eclesiae.

1. Nomen tum ecl.e, tum sinagogae convocaonem signicant, d D. Aug. estimat varietate Xptianorum, ideo nom. synagogae n retinuisse, q. sinagoga tam aialium, qm hominum coetum significat: nom.e vo Ecl.e nnisi cetus solet intelligi Spiritalis, qles ee debent Xptiani. Potest etiam dtex ecl.a accipi: 1.o metaforice p.o loco, in quo congregantur veri Dei cultores, ut dicitur Judicum 6. per noctem in ecl.a orabl~~unt~~. 2.o proprie, p.o ipsamet congregaone, ut Psalmo 149. laus ejs in ecl.a Sctorum. Rursus proprie, sumitur late, qum complectitur triumfantem in Celis, patientem in Purgatorio, et militantem in terris: vl stricte p.o cetu fidelium in terris militantium, sive ante, sive post Xptum: vl denique strictissime p.o cetu fidelium baptisatorum, i Xptianorum in terris. Hoc ulte.mo potissimum hic de ecl.a agimus, quam sic definitur:

2. Est Coetus fidelium baptisatorum, ta Xpxi religionem, qm suo Capiti Visibili in terris adherentium. Li coetus sonat nom. ecl.e, qd ex dictis congregationem significat; dicitur fidelium, quo ab ecl.a excludantur Infideles, et 2.o Heretici, uti membra a Corpore abscisa: Heresis enim tolit fidem, et Caritatem, qbus tamquam vinculis membra ecl.e sibi invicem coherent. Sd adheresi fidei requiritur errorem p.ne revelata, et erigitur dtmelia, quaquis monitus ab ecl.a pertinaciter resistit. Namq. siquis ex inadvertentia, vel ex ignorantia etiam culpabili errat, n e Hereticus, usq. dum ~~significetur~~ suficienter monitus fiat contumax: ex animo aut, u in coi, et potius ex imparculari credere proponere potest, quod Ecl.a; qd dicebat Stus Aug: errare quidem potero, d hereticus n ero.

3. Dicitur 3.o baptisatorum, sive illi sint justi, u predestinati; sive Peccatores, aut reprobi. sicuti enim p.o circumcitionem olim fiebat professio religionis

Mo-

moralis; ita ut p.o baptismus sit professio religionis Xptianæ. Unde baptismus dicitur in decr.to Eugenij 4. janua ad eccl.am, in qua quidem duntaxat e salus. Sd si exigitur absolute in re; potest quidem evenire casus, quo sufficiat in voto; sicut baptisma sufficit in voto ad numerari in eccl.a et salutem consequendam: uti Catecumenis evenit, dum adhuc in itinere.
Religiosæ defectiones paucæ eliminant ab eccl.a, 1º schismaticos, qui ejus membris, ac parenti Xpti non cohærent: eccl.a enim dicitur a D. Cypriano epist.a 69. Pastori suo grex adhærens. 2º Excomunicatos, ut pote ab eccl.a præcisos ob contumaciam, juxta illud Matt. 18: Si eccl.am non audierit, sit tibi sicut ethnicus, et publicanus. Hoc itaque modo intra eccl.am; expendere non pauca necesse e de differentia, extra, proprietatibus, et dotibus uti, aliisque p.o alio opportuniori loco, ac tempori opp.ti, ut facimus p.a sequentia.

§ 2.s de notis veræ ecclesiæ.

Duæ igitur conditiones requiruntur, ut aliquid possit esse nota v.æ eccl.æ 1a, ut nota sit clarior re ipsa, quam demonstrat. 2a, ut conveniat uni, et soli eccl.æ, si non seorsim, saltem cum aliis conjuncta; alioquin non distinguet. 1.
Pro vera autem eccl.a v.a dantur hujusmodi notæ, quibus (inquit D. Aug. tract.a 1. in 1a Joan.) possumus digito demonstrare eccl.am, et si ceci, qui eam non vident. Sd cum ipso S.to D. habete contra Novatores, quod veritas doct.æ non e nota v.æ eccl.æ distinctiva, quod testatur lib.o 3. contra Faustum c. 13: cognoscenda e eccl.a, antequam percipiatur ejus doct.a. Deinde: veritas doct.æ spectatur, quod continetur in sacris libris, et prout scripta e in cordibus fidelium; 1. p.o ut ore pastorum enuntiatur: et neutro modo potest esse nota. Non 1.o quod libri sacri, qui reperiuntur in usu illi Hæreticorum sectis, habentur in Socinianis v.g., et Nestorianis. Non 2o. tum quod doct.a in cordibus fidelium non e sensibilis, nec ab aliis percipi potest, tum, quod ex adversariis soli prædestinati scriptu.am intelligunt, unde eius soli potest esse nota; tum, quod p.a eccl.am assequimur v.m script. sensum: quod eccl.a ante scriptur.as cognoscere necesse e. Non 3o; quod non sunt audiendi, nisi qui probant, se a Deo missos, vel extraordinarie, ut Apostoli, vel ordinarie, utpote qui ab eccl.a sunt ordinati verbi Dei ministri: Si quis dixerit, hic e Xptus: nolite credere, dicitur Mat. 24. quod notam eccl.æ præcedere debet not.a pastorum.

Huic non obest 1o: quod articuli fidei simul collecti dicuntur symbolum, quo distinguuntur fideles ab Infidelibus. Nam schismatici, et plerique hæretici retinent symbolum Apostolorum; tale ergo e symbolum, non nota religionis Xptianæ, quo distinguuntur Xptiani a non Xptianis, v.g. Judæis, Mahumetanis: non v.o Catholici a Acatholicis p.o notam eccl.a secerni debet a sectis hæreticorum. = Nec obest 2o. argumentum Molinæi, nempe: non potest aliquid cognosci, nisi p.o ejus definitionem; veritas doct.æ pertinet ad definitionem eccl.æ, nam e cœtus hominum v.am fidem profitentium. R. Nam licet majorem v.a, quod cognoscitur p.o essentiam, non tam, quod p.o proprietates. Rustici enim cognoscunt plura, quorum ignorant essentias. Aliud autem e, quod veritas doct.æ pertineat ad eccl.æ veritatem, et aliud quod p.o ipsam doct.am dignoscatur eccl.a. Porro ista supponi potest cognita ante doct.am. 2.

Quod si quæris: quænam sint notæ v.æ eccl.æ? R.o Ar recensentur a Conciliis Niceno, et Constantinopolitano in symbolo his verbis: unam, S.tam, Catolicam, et Apostolicam eccl.am. Per has distinguitur vera eccl.a a sectis schismaticorum, et Hæreticorum, quæ se Xptianas dicunt. Atque non quælibet seorsim distinguit potissime, debet cum aliis conjuncta sumi. 3.

uni-

Unitas vero potest devenire vectis schismaticorum; ut Donatistae, et Ariani non fuere status inter se divisi. Distinguit vero regibus; quia veri sibi demonstrant, illa veritatem, quae caret, una, alia ex Ar notis, non esse vera ecclesia. Sicut vero raro vipedis, licet colectis, potuere delegi ignel hinc, regibus eam evincit, nulla animal, quod non fuerit vipex, esse hinc. Sed Adamus in particulari

§ 3. de unitate Ecclesiae.

1\. Propositio unica. Vera ecclesia est una. = Nec dicentiunt Adversarii, nisi in modo explicandi. Probatur ex Script. Cant. 6. una est columba mea. Joan. 10: alias oves habeo :: illas oportet me adducere, et fiat unum ovile, et unus Pastor. Paulus ad Cor. 10. unus panis, unum Corpus, multi sumus omnes, qui de uno pane participamus. Ad Efes. 4. unum Corpus, et unus Spiritus, sicut vocati estis. Unus Deus, una fides, unum baptisma, unus Deus, et Pater omnium. = Itaque ecclesia est una, 1º. ob unum Auctorem, nempe, Deum. 2º ob unum Pastorem, et Caput, scilicet, Xptum. 3º ob unum finem qui est vita eterna: spes enim illius adsequendae colegit societatem xptianorum, sicut spes lucri congregat mercatores, et victoriae militis in unum Corpus. 4º ob unitatem Spiritus Corpus ecclesiae vivificantis. 5º ob unitatem mediorum, puta, fidei, baptismi, et sacramentorum. 6º ob subordinationem Pastorum, qui quidem sunt in edificationem Corporis Xpti, ne circumferantur fideles omni vento doctrinae, ex 4º ad eferios

2\. Sed ista 6. vincula, quae conectunt Corpus ecclesiae, non sunt ejus nota. Quippe ista debet esse sensibilis, et clarior; quod non verificatur de ipsis vinculis: imo prius debet ecclesia cognosci, quam ejus privilegia deprehendantur. Porro unitas nota verae ecclesiae est unitas tum doctrinae, tum regiminis sub uno Supremo Pastore, qui est Caput visibile, et ab aliis supremo subordinati, continua succetione ex Apostolis. Sicut enim unum regnum Hispaniae, vel Galiae, nobis sensibiliter innotescit, esse unum Corpus politicum divisum a quolibet alio; quia omnes in illo ipsis utantur legibus salutis generalibus, ab uno Principe succedente.

3\. Hanc igitur Doctrinae, et Catolicae unitatis ecclesiae ... ostendunt ... notam, quae ... divisas ... et Schismaticos. ... ab unitate ... ecclesia monstretur. 1. ... (ait Hier. ... Jovinianum) unum ... Schismatis tolleretur ocatio. Ecclesia enim est una (ait Aug. sermo 103. de verbis Dni.) quia omnes in illa in unum coalescunt. Da unum, et populus tole unum, et turba est. Sed est turba, nisi multitudo turbata? ergo secta Luteri, Calvini, Anglianorum, non sunt Xpti ecclesia. Atque immerito se Xptianas dicunt. Deest eis unitas, tum doctrinae: errant enim circa fidei docmata: tum catedrae, et regiminis Colegiastici Pastores quippe eorum nec ab Apostolis continua succetione ordinati sunt. Nec uni capiti supremo subordinantur.

4\. Clamant Pseudoreformati distinguendo inter fidei articulos fundamentales, et non fundamentales, contenduntque solas hereses, quae pugnant contra articulos fundamentales, excludere a Corpore Xpti religionis ecclesiae. Sed quinam sint isti articuli fundamentales non explicant. Unde refelluntur 1º, quia hujusmodi distintio arbitrarie est inventa, non audiendo ecclesiam, unde fiunt (ex Mat. 18.) sicut ethnicus, et Publicanus. = 2º. ex unanimi PP. consensu. = 3º. quia separati

rati v ab ecl.ª tq Actius, qui negabat Episcopos ee Presbiteris Superiores = tq qi seculo 1º docebant legalia cu Evang. ee servanda: tq Monotelitq, et alij, qui n errabant circa articulos fundamentales, nempe, (ut ex ipsis videtur) circa illos necessarios ad finq in ecl.ª regndq: q isti oes Novatores ita n separati ab ecl.ª, ut negugat una Iflaxe ex oibus Libertinoz, d ecl.ª Vª e una, cujs membra servant unitatq.

Scitote autq, Pecatores, nisi sint Schismatici, n excomunicati, l heretici ee intra ecl.ª, unitatq q. ejs observare, licet sint membra egra. Heretici q n extra ecl.ª, unius doct.ª n audiunt, nec ejs Pastores agnoscunt. De excomunicatis alibi. Schisma ecl.ª scindit, et tanqm ramus inutilis a trunco vitali separatur: Quambus q. Schisma sit distinctq ab Herezi pecatq, cu illud directe pugnet caritati; et istud fidei; atq nulq Schisma e (ait Hier. in epist. ad Galat.) qd n sibi aliqu herezq ftingerat. Sd n oe pecatq tolit Imunionq membroz ecl.ª, et ordinq ad ejs capt. Nq Dux vq. Prov.ª alter pecare potest in Regq, l q. suo privato Imodo, potius qi publico Imulis salba tq, l cognita dependentia ad Regq, l qª Itra Regq prov.ª ppria autoritate administrat. Hoc posteriori modo Schisma fit, n autq 1º q. Itingit pecatoribus, utqq, ecepts Hereticis &c.

§. 4. de Santitate Eclesia.

Prob. 1ª Vera ecl.ª e Sta. = P.ª ex Script.ª 1ª Petri 2º. Vos autq genus electq, regale, sacerdotiq, gens Sta. Efes. 5. Ut exhiveret Xptus ecl.ª sibi gloriosq, n habentq maculq, aut rugq ::: dut sit Sta, et immaculata. Itaq Sta e Xpti ecl.ª. 1º ob santititq Cpti Xpti, qui spiritq suq difundit in oia membra sui Capiti Idq operaong in mensura uniuscujsq. (ex efes. 4.) alijs tribuens gratiq justificantq, alijs perseverantiq donq, oibs fidq. Inde sicut ho absolute dicitur ralq, q. licet p.ª oes poad n raocinetur, spiritu tq. q. vivit, oes raoñabiliter movet, et agit: sic ecl.ª simpliter e Sta; q. licet plures, imo, et in nº sint mali, et pecatores, atq spiritu Xpti Capti, qui eq vivificat, oia, et singla ejs membra Stè incitat, movet &c, donec ilq exhiveat sine ruga in Celis. 2.

2º e Sta ob santititq fini, scicet, ob D.ª cultq, quq amplificare intendit. 3º ob instituti santitq, oia quipe ejs præcepta, Icilia, sacramta Sta, atq ad santificandos fideles acomodata. 4º ob uiva ejs membra, maxime si prædestinata sint: sicut eq Stbr simpliter dicitur dives ob præcipuos cibes, qui in ea n prædivites, qbs n desint in ea pauperes. ita ecl.ª &c = Qre certq e, ac de fide santititq ee notq ecl.ª, tq ex simbolis, tq ex P.P., ex Xptianoz santitate demonstrantibus infidelibus religionq Xptianq ee Sª, et Dª: fabetq illud Xpti Mateq 5. videant opera vtra bona, et glorifiquent Patq vtq, qui in Celis e.

Et licet santitas sit quid internq, probandaq sit p.ª veritatq doct.ª; tq e nota ecl.ª, rq santitas expectari potest l in se, l in efectibus, u in observatione mandatoz. 1º modo e oculta, d posteriori e sensibus ovia, ac vª ecl.ª nota. A fructibus eoz cognoscetis eos, dicitur Mat. 7º Xptus autq veritatq doct.ª suq probavit ex operibus, et suoz integritate Quis ex vobis (ait Ioan. 8.) arguet me de pecato? Chrisost. etq Apostlos docet, fidq meruisse, n minus moruq candore, qm miraculoz explendore: &c. 3.

Objcies tq, qd santitas reperitur extra ecl.ª, nempe in illi Stoycis, in Prisciliaristis, &c: q n e nota ecl.ª. Sd 1º Nº ant. q. superbia, et aliq 4.

rendę quaj p.e referebant, santtę ingratę faciebant. 2.° D.° ... nō ē nota cų alijs ɔjuncta. N. Seorū; ℞ D.° Non ē nota, qua potibe P.z ... ecl.ª, C. quanecibe demonstratur secta, cui ɔvenit santtas, ni ee v.ª xpti ecl.ª. N.° Etenį q.ª Nobatores, docuere Deų ee autorē pecati proditionęq. Judę, ita ee opus Dei, qz Petri ɔfesio, recte infertur, eorū ecl.ª ni ee v.ª

5. Pp.° 2.ª vera, et una sta xpti ecl.ª in terris colligit prędestinatos, et reprobos, bonos, et malos, ecepti Heretici, Schismaticis, et excomunicatis. = De hac restrictione jā vobis antea ɔstat. Illud v.° pugnat ɔtra Donatistas, et Calvinianos, Nā ɔtra bonos ecl.ª in scriptª ɔparatur, tū sagenę misę in mare, quę ɔgregat pices bonos, et malos, ni nisi in fine seculi separandos, Mat. 13: tū virginibus, quarū 5. fatuę, et 5. prudentes, Mat. 25.: tū arex, in qua permixtę ss paleę cų tritico, Mat. 3. Quę posteriorę locų testatur S. Aug. oclusise ora Donastitar. Preterea, ex S. P.P. unanimiter ɔdeentibus atq. etiā ex varijs ɔcilijs, inqbus Donatistę danati ss.

6. Calviniani, ne in Donatistarū damnatione Cadant, ɔcedunt, se ee intra ecl.ª Sd 2.s ędistinguunt ecl.ª: alterā visiblę, quę ē pecatorų, et reproborū: aliā invisiblę, quę ē prędestinatorū. De bma n̄ loquitur (dicunt) in scriptª ɔmendante ecl.ª summe a xpto privilegiata; ode 2.ª = Sd ɔtra V.° q.ª talis dist.° ecl.ª inaudita fuit veteribus docentibus, sicut nos a v.ª xpti ecl.ª. N.'oe arcā fuise ecl.ª tipų, ait Hier. ɔtra Luciferianos: ut enį ibi pardus, et hedi, Lupus, et agni; ita hic justi; et pecatores: et sicut extra archam omnia munda includentę, et inmunda, aqui diluvij sufocatio oibus fuit; ita extra xpti ecl.ª, quę bonos colligit, et malos, nula potest ee salus. = ɔtra 2.° q.ª nituntur falso fundamento, qd nempe, nulus pecator habeat fidę, nec accipiat motus ab Spiritu sto, aliaq. quę plurima ɔtra fidę xptianā: ...

Dices: idę nequit ee membrų xpti, et Diaboli. Quę enį ɔventio xpti ad Belial? ex 2.ª ad Cohor. 6: Sd pecatores ss membra Diaboli. ... — R.° D.° idę nequit ee membrų xpti perfectų, C. Imperfectų, N. idę cibus proditor ē simul membrų sui legitimi pricipis, cinc... atq. ordinę servat, et hostis, cuis ɔcilijs sequitur = Instabis: ppropt plures impios potiųs ecl.ª dici debet Caput Diaboli, qz propter paucio- res justos Caput xpti = R.° N.° Nā ecl.ª ut sic ē societas a Deo instituta, cuis Capt invisible ē xptus, cuis Spiritu regitur ad santificaonę fidelis, qui ss membra eis: ac proinde nulomodo potest dici Corpus Diaboli, cų nulatenus ab ipso regatur. Certo Diabolus dicatur Capt societatis impior, q.ª sibilo militant; tū ab alio respectu, nempe ... fidei, et Sacramentor ecl.ª adherent.

S. 5.ª de nota Catholica in Eclesia.

... dicit Catholica duo ... veritas, ... universitas, et ...
... undę

Sect. 6. de nota Apostolica ecclesiae.

Re. Sp. ut ecl.ª dicatur Apostolica preter doct.ᵃᵐ Apostolicam, que inseparabilis e a vª ecl.ª, insup. requiritur, ut successione n interrupta ab Apostolis descendat, qua successione mediante Pastores ejus ab illis ordinati, et missi fuerint, sicut est ecl.ª Xpti. = Exprimitur, simulq. bᵃ explis: 1º. nisi Deus in Noe semen reliquisset, genus humanum, qd nc e, n eet ~~stirpe Ade~~ idem propter identitatem natur, qd erat ante Diluvium, q. n eet ex stirpe Ade. = 2º. ideo Scribe, et Pharisei, sacerdotes, qui ante Xptum sedebant sup.ª Catedram Moysis, erant vᵉ Aaronici, q. p.ª iteruptam generazonem veram ab Aarone descendebant: Xptum autem n

fuije sacerdotes suos ordinis Aaron, probat Apostolus, ri ex doct. a destesy ortu. = 3.º ens sucedibus amitit sua unitt(em) p(er) qualbet partiu divisione: motus ver(o) jam ri e unus, ri quia aliq. intercedat, d duplex, ri multiplex exit. Atqui eccl.ª e veluti ens sucedibus, eo q(uo)d sacerdotes morte prohibent permanere: q(uo) exit eadem, quam Xptus in Apostolis fundavit, si Pastores ejus sint ordinati, et misi p(er) stinua sucetione ab Apostolis: e stra(rio) si ri adest talis Apostolica sucetio.

3. Nunc sic: d talis Apt.ª sucetio verificatur cu(m) identitate doct.e in Pastoribus eccl.e Xpti: q(uo) e Apt.ª p(er) legitima(m) regitu(m) sucetione(m). subm(in)is. fatetur a SS.PP. sic ait Ireneus lib.º 3. C. 2: post numeratos sedentes in Cathedra Romana a tpre Apostolorum usq(ue) ad sua(m) etate(m): hac ordinaone, et sucetione, ea, quae e ab Apostolis in eccl.ª
" traditio pervenit usq(ue) ad nos, et plenissima haec ostentio, una(m), eamq(ue)
" vivificatricem fidem ce, quae in eccl.ª ab Apostolis usq(ue) sit servata, et tra-
" dita in veritate. Tertulianus lib.º de praescrip. C. 32. ait: edant orig-
" gines ecclesiarum suarum, evolvant ordinem Episcoporum suorum ita p(er) su-
" cesione ab initio decurrentem, ut primus ille Episcopus aliquem ex Apostolis,
" l apostolicis viris, qui tamen cum Apostolis perseveraverint, habuerint
" auctorem::: sicut Roma Clementem a Petro ordinatum edit. et S.
Aug. stra Donastistas sic efatur: numerate sacerdotes, l ab ipsa Pe-
" tri sede, et in ordine ilo Patrum, quis cui sucedit, sucent videte: ipsa
" est Petra, quam ri vincunt superbae Inferorum portae &: q. &.

4. Nulla q. pseudoreformatorum Eccl.ª e Apostolica, utpote ab Apostolis divisa. Neq(ue) dicant se ordinatos, et misos a Romana Eccl.ª, utpote, qui ab ipsa fugerunt. Nec Luterus ulus erat Episcopus, l ulus Eccl.e Pastor. Nec jactitent, se ordinatos, et misos a Pncipibus, et Magistratibus, q(uo)d ipsi soli arerunt credendum, q(uo)d ex sola scrpt.ª eruatur, quae quidem hujsmodi a Magistratibus reprobat ordinem, neq(ue) suam misionem, quam blaterant extraordinariam, probare posunt: q(uo)n ilis habeant ex pla Profetarum, et Santorum aliorum, q(uo)d isti sive ordinarie, sive extraordinarie misi fuere, ri caruerunt medijs infalibilibus, q(ui)bus sua(m) misionem a Deo recte probarent. Fateri q. necese e, sola(m) stra(m) Romana(m) eccl.ª e v.ª Xpti, ut quae visibiles praeferat notas, quae p.º alia ri s(un)t. Sed transeamus ad alias ejus propprietates, et dotes.

§ 1.us de visibilitate Eclesiae.

1. Pp.º un(i)ca eccl.ª Xpti semper e visibilis. = Rao: q(uo)d eccl.ª, quae nunq(uam) ri habet notas visibiles, et sensibiles, sane e visibilis: d talis e v.ª Xpti eccl.ª: q. = Ostatur ex scrpt.ª, in qua haec tria leguntur. 1.º, fidem ri cipi sine praedicante, Rom. 10. 17: fides ex auditu, auditus aut(em) p(er) Verbum Xpti. 2.º fidelem debere exterius profiteri, q(uo)d intus corde credit, ibidem v. 10: cor-
" de creditur ad justitiam, ore aut(em) fesio fit ad salutem. 3.º, semper futuram in eccl.ª verbi Dei praedicaone, Isayas 58: spiritus meus,
" qui e inte, et verba mea, quae posui in ore tuo, ri recedent de ore
" tuo, et de ore seminis tui, dicit Dnus. (et Cap.e 63)
" sup(er) muros tuos Jerusalem stitui Custodes, tota die, ac nocte in per-

perpetuus n. tacebunt. Atqui visibilis illa societas, in qua sunt, qui verbum Dei prædicent, audiant, credant, et ore confiteantur: ergo = Et ita absolvunt unanimiter PP. = Nec audiantur Heretici 2x 4.
ecl.a, ut sup.a, distinguentes absque fundamento. 6

S.s 8.s de perpetuitate Ecclesiæ.

Pp.o un.ca Vera Xpti ecl.a deficere n. potest. = P.a Contra No- 1.
batores ex Script.a: tum Isayæ 58: spiritus meus::: n. recedent amodo, et usq. in sempiternum. tum Mat. 16: sup.a hanc petram edificabo ecl.a meam, et portæ inferi n. prævalebunt adversus eam. Mat. 28. ecce ego vobiscum sum usq. ad consumationem seculorum. In quem locum S. Hier. ait: qui usq. ad consumationem seculi cum discipulis, et succesoribus futurum esse promittit, et illos ostendit semp.a esse victuros, et in succesoribus, et se nunquam a credentibus recessurum. Et p.o oibs PP. Aug. in Psm. 60 ait: n. vincetur ecl.a, n. eradicabitur, n. cedet quibuslibet tentationibus, donec veniat hujus seculi finis.

Dices: Xptus, Lucæ 18, sic loquitur: filius hominis veniens, putas, inveniet fidem in terra? ergo ecl.a Xpti debet aliquando deficere. = R.o 1.o retorquendo contra adversarios docentes, ecl.a prædestinatorum nunquam deficere = R.o 2.o cum Aug., et Hier.o D.o: putas inveniet fidem qualemcumque? N. fidem aliquam, scilicet, perfectam, de qua agitur in illo textu, sub D.o: putas, inveniet, q.a rara erit, et dificilis inventu, C. Dr nulla futura sit, N. Ait enim Hier. dialogo contra Luciferianos: hæc est fides, quæ et apud eos, qui bene credunt, dificile perfecta invenietur. 6

S.s 9.s de infalibilitate Ecclesiæ.

Pp.o un.ca: ecl.a chatolica infalibilis est in suis proponendis, ac definiendis, quæ ad fidem, et mores pertinent. Est contra Nobatores vna distin- 1.
tione statuentes articulos fundamentales, et n. fundamentales, docentesq. posse circa posteriores errare. = P. I.o ex Script.a Joan. 14. 16.
ego rogabo Patrem, et alium Paraclitum dabit vobis, ut maneat vobiscum in æternum, spiritum veritatis. Et 8.o 26: ille vos docebit oia, et suggeret vobis oia, quæcumq. dixero vobis. Ubi adverte 1.o: hæc n. a dirigi ad solos Apostolos, dum totam representabant ecl.a; q.a ut personæ privatæ n. erant in æternum permansuri, ut spiritus Stus in eis semp.a manaret, uti promisit Xptus. 2.o spiritus docturus est oia, quæ haternus Xptus eis dixerat, et dicturus erat post resurrectionem, n. redivivus p.r 40. dies aparens eis, loquens de regno Dei, Act. 1. 8. 3: quæ manifeste ostendunt, ecl.a oportere esse assistentiam spiritus Sti, ne ipsa erraret in proponendis, ac definiendis, quæ Xptus Apostolis revelavit, sive gravia, sive levia, sed ad fidem, sed ad mores.

Item p.r ex Apstlo 1.a ad Timot.m c. 3. dicente: hæc tibi scribo::: ut scias, quomodo oporteat te in domo Dei conversari, quæ est ecl.a Dei vivi, columna, et firmamentum veritatis: ergo. = Et licet Calvinus velit, ecl.a ideo dici columnam veritatis, q.a conservat Sacram Script.a, quæ errare n. potest: absurda est interpretatio. Nam pari jure synagoga, quæ hodie solicite conservat Script.a veteris testam.ti, esset columna veritatis. Et tc quare Calvinus synagogam n. credit? ecl.a ergo 2.

vocatr ab Apstlo columna, et firmamentu veritatis, q. Xptus, qui p. sparsum suu eccl. veluti suu Capt. regit, in ea tamq. in vasi, veritatem ita stabilivit, firmavitq. ut corrumpi n. posit.

3. p. 2o ex unanimi PP. sensu, p. oibusq. Fulgentio epist. ad Probum C. 5. dicente: eccla virgo in fide, et caritate persevitq. et sapta. posidet, et virttem, ideo nec seductione decipitur, nec violentia vincitur &c. = Ratio ex notis eccl. traditionibus, & = Dicas: absurdum e, eccl. ee stabilimentum veritatis, cum veritas ipsa sit robur, et fortitudo eccl. = R. D. veritatis expectata quoad se, C. expectata quoad nos. N. Itaq. sicut verba Xpti cadhuc mortalis omnibus rdus se expectata merentur oimodam fidem, et obedientiam; in mentibus tn. audientium autoritatem, et firmitatem n. habebant, nisi p. miracula, et testimonium Joan. Baptista, ita et nc. nisi p. eccl. Unde dicitur columna et firmamentum veritatis, quia eam infallibiliter pponit, firmiterq. stabilit in cordibus fidelium. Alias solvetis objectiones ex dicendis de Concilijs, ac extract. de Sum. Pontifice, cum vobis tpo. fuerit; nobis aut. n. e.

§s 10. De Judice Controversiarum.

1. Ar. igr. requiruntur in Judice Controversiar. 1o ut sit visibilis, et vivens, ut nempe, ad eum recurri posit, et ut discrepantium rationes, momentaq. audiat, atq. ponderet. 2o ut habeat jurisdictionem, et autoritatem, qua n. solum pponat vera et justa, d. etiam subditos cogere posit ad obtemperandum, rebellesq. punire. 3o ut sit infallibilis in ijs, quae fide credenda decernit: aliogn fidei poset subese falsum. 4o ut oes religionis controversias, et in ppria causa, tractare posit.

2. Si hic tm. objiciat illud efatum: nemo potest ee judex in ppria causa, - v. quidem e, d excepto supremo Judice. Siquidem Rex, respublica, et eccla universalis judicant in causa ppria: tum, q. alium n. habent, qui jus ipsis dicere posit: tum, q. causa supremi judicis n. e privata, d com., juxta illud dictum, bonum Pncipis e bonum gentis. Ideo aut. Judex inferior judicare n. debet in ppria causa, q. periculum e, ne privatum studium procurandi rei familiaris, n. societatis, cujus e membrum, impediat, ne videat, quae sunt opposite partis: haec tm. corruptela timenda n. e in Judice supremo, cum illius jus sit com., et singulor. = Et si instas: ergo nec supremus Judex valet in ppria judicare; q. Xptus Joan. 5., dixit: si ego testimonium perhibeo a me ipso, testimonium meum n. e v. Alius e, qui testimonium perhibet de me. Nego absurdum, r. Xpti testimonium n. e v. erad, licet n. respectu Judeor, quos Xptus aloquebatur; hoc e, n. credibile ipsis, qui potuisent illud rejicere, nisi operibus stupendis evidenter probaset, se ee v. Messiam.

3 Eter necesse e aliquem controversiar. Judex in religione Xpta. si v. societas civilis stare nequit sine aliq. Judice, qui nascentes lites terminet, dijudicetq. proponat; ita et in catholica

reli-

religione. Cum enim agat de rebus obscuris, et inevidentibus, quae captum humanum superant, unusquisque cuncta pro libidine facilius interpretaretur, nisi esset aliquis judex, cujus judicio omnes deferre deberent. Verum autem est, quod lex est regula, juxta quam omnes actiones debent dirigi: dum privati illam varie interpretari soleant, nec est judicium authoritatem, quae verum illius sensum declaret. Videtur semper ad judicem controversiarum recurrendum, atque in rebus fidei et morum ad ecclesiam, si ita ponatur pro controversiarum judice.

Quis enim est Judex supremus controversiarum? Resp. nec Scriptura, nec Spiritus privatus, sed Ecclesia universalis est supremus controversiarum Judex = contra Pseudoreformatores. Pro parte negativa: nam talis judicii est omnes fidei controversias tradere, discrepantibus auditis silentium imponere, et ad obtemperandum illos cogere; sed neque Scriptura, nec spiritus privatus hoc praestare possunt = Non Scriptura; quia non continet omnia fidei dogmata; tum, quia non ubique aperta fluit, et interprete opus est: tum quia Haeretici sensum illius ad suas erroneas opiniones detorquent. Sic divisi sunt, sicut in aliis, quibus inter se pugnant, in hoc verum textum interpretando: hoc est Corpus meum. Quia licet Scriptura (sicut traditio) sit regula certa, quam consulere Judex, et sequi tenetur; sicut lex in judiciis forensibus: cum tamen interprete autentico indigeat, nullatenus illa potest esse judex controversiarum. = Non spiritus privatus: tum quia ficticius est, spiritum sanctum indere docere, quemlibet praedestinatum quis sit verus scripturae sensus; tum quia schismata, dissidiaque excitat, cum praedicant, quod quilibet praedestinatus ita adhaerere debet interiori inspirationi, ut alteri contrarium sentienti credere non debeat, unde nullus exit modus tradendi fidei controversias: tum quia quilibet posset Scripturae fingere sensum, ita dicendo ipsi fuisse privatim inspiratum. 4

Pro parte positiva. Prob. ex repetitione dicta. = 2o ex Scriptura: Matt. 5.
18: dic ecclesiae: si autem ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus, et publicanus. Amen dico vobis, quaecumque alligaveritis super terram, erunt ligata et in Coelo. Nec dicant, ibi agit de malis moribus per ecclesiam corrigendis. Nam praeter universale dictum: quaecumque alligaveritis, error in est capitale vitium contra bonos mores; ac proinde contra haereses interpellanda est ecclesia. Sic Deus per Moysem constituit supremum Judicem Exod. 18. et post ejus mortem Summum Sacerdotem cum suo Concilio, Deut. 17. dicitur: si enim difficile, et ambiguum apud te judicium esse perspexeris inter sanguinem, et sanguinem, causam, et causam, lepram, et lepram (quod ultimum pertinebat ad religionem)::: veniesque ad sacerdotes levitici generis, et ad judicem, qui illo tempore fuerit::: qui indicabunt tibi judicii veritatem::: qui autem superbierit, nolens obedire sacerdotis imperio, et decreto judicis, morietur homo ille.

3o ex traditione, et constanti usu ecclesiae: Actuum 15. controversia a legalibus defertur ad Apostolos, qui in Concilio Jerosolimitano sic cum autoritate definierunt: visum est spiritui Sto, et nobis, nihil ultra imponere vobis oneris, quam haec necessaria. Quae jure 6.

dicij saq; hatenus observaverunt ecl.e præsules, quippe qui ortis jux- circa fidei doctrinam dubijs sæpissime in rebus convenientes sta- tuerunt, quid à fidelibus credendum eet, errores proscripserunt et pertinaces à Cap.e Xpti abciderunt; autoritate sibi data, Matt. 18, quæcumq. alligaveritis. = Et ita se habent PP. unanimiter hoc sus- tinentes, et ratione confirmantes: cum uni ecl.e competunt requisita supremi Judicij. 1o e ecl.a visibilis: 2o vivens, et indeficiens: 3o infallibilis: 4o summa autoritate pollens: 5o sufficit ad omnes reli- gionis controversias terminandas, et in causa propria, cum hatenus nullam reliquerit interminatam. Cum catholica vocata ecl.a (inquit Ci- rillus Catequesi 18) qd. docet catolice, id e universaliter, sine defec- tu, et dilata, omnia docmata, quæ venire debent in hom. cognitionem de rebus visibilibus, et invisibilibus.

7. Admonere hic prætereundum, quod cum ecl.a universalis spectari possit, tum ut p.o persona summa publica, scilicet, Pontifice, tum ut congregata, soleantq. ejus Pastores in unum convenire ad aliquas graviores controversias; remittendo, quæ hic omittuntur de ecl.a, et Papa, ad eorum tractatus in speciali: quia utrumq. faciunt locum teologicum, sufficiat dictum, et dicendum in sequentibus.

§ II.us De Concilijs.

1 Concilium, qd græcè synodus, hebraice synedrium, ut synagoga dicta sic definitur: Congregatio ecl.e Prælatorum ad componendas controversias fidei, et morum definitive à legitimo Cap.e convocata, et confirmata. Dicitur 1o Congregatio, nam concilium e plurium unio. Itaque vel convocatur ex toto orbe Xpiano, et tc dicitur concilium generale, qd ut sit tale, requiritur, qd omnes omnino Prælati concurrant, vel vocati; sufficit, ut adsint aliqui ex præcipuis orbis partibus: vel convocatur ab Archiepiscopo suos congregante Episcopos suffraganeos, et tc vocatur concilium Provinciale: vel convocatur à Primate vel regnaõnis Episcopos, et Archiepiscopos congregante, et apelatur concilium nationale. Quæ autem dicantur de generali, de ceteris proportionaliter sunt intelligenda.

2 Dicitur 2o Ecl.e Prælatorum, ut excludantur Laici, quidquid clamitent Novatores. Semper enim tales quæstiones deportatæ sunt jure proprio ad sacerdotes. Si difficile aliquid (dicitur Deut. 17. cit.o)::: veniens ad sacerdotes, requiresq. sententiam eorum. Attendite (legitur Actu 20) vos, et universo gregi, in quo vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere ecl.am Dei. Præterea exemplum ex concilio Apostolorum, Actum 15. Convenerunt q. Apostoli, et seniores videre de verbo hoc: ubi seniores, sicut in policia majores in dignitate secularium intelliguntur; ita ibi majores in ministerio spirituali ecl.e, sive episcopi, vel sacerdotes præstantiores ob episcoporum paucitatem. Hinc iure Episcopi, ut Pastores, ac pariter obices, in concilijs sunt admittendi. Laici, etsi Principes

ac

[illegible]iciendi, nisi ut defensores. Ex consuetudine Cardinales, et Pontifices Oecumenici, et Eccl. Doctores admittuntur: sicuti Abbates, et [illegible]ulares generales ex privilegio.

Dicitur 3°, ad proponendas controversias fidei, et mores: ex quo constituit Xptus Ecclesiam, ut Caput, illi etiam reliquit potestatem corrigendi defectus, qui incurri potuerant. Hoc quidem Caput fuit et cum Capite illud dirigente, ac proinde talem dedit potestatem dependentem a Capite. Unde Concilia etiam generalia utilia equidem sunt, dici simpliciter necessaria Ecclesiae utilia; quod ut in 1. Tomo. Item integrum judicium existimatur, quod pluribus sententiis roboratur. Non vero necessaria simpliciter, quia Ecclesiae praeest caput universale, idem Romanus Pontifex, qui a cunctis erroribus mederi potest; sicut revera sola ipsius auctoritate vix plures damnatae haereses in tribus primis saeculis, in quibus nullum legitur Concilium generale. = Dicitur 4°. definitive, ut intelligatur, definitiones Concilii esse veras judicii definitiones, et non tantum Conciliariorum consultationes. Id patet, ex eo, quod in ecclesia admittendum est judicium aliquod verum et finale, juxta illud Xpti, Matt. 18. si non audierit, dic ecclesiae: quod quidem verius est ecclesia in particulari, multo magis in universali in Concilio congregata. 3.

Dicitur 5. a legitimo capite convocata, et confirmata; ut indicetur, auctoritatem Conciliorum provenire pro necessario a Pontifice Romano, qui ut caput universale Ecclesiae est ipsius legitimitas ibi dictae. Exigitur enim necessario ad Concilium praesidentia ipsius Papae, vel saltem suorum Legatorum; et postea quoad omnes definitiones, oportet, ut ab eodem Pontifice sit confirmatum. Ob quod, si deesset Concilio generali convocatio, vel confirmatio Pontificis, evenit Conciliabulum, vel Concilium nullum, quod errare potest in fide; sicut erravit Ephesinum 2um a Pontifice quidem convocatum, dein confirmatum, et Antiochenum 2um nec convocatum, nec confirmatum. Hinc definitio Concilii generalis a Pontifice convocati, et confirmati infallibilem auctoritatem pro dogmatibus catholicis facit. Concilii vero provincialis, vel Nationalis ex se considerati; licet gradum [illegible], non tamen infallibilem habet auctoritatem. Si autem ipsi accedat confirmatio Pontificia, gaudet infallibilitate; quae quidem fundatur, quia Papa ex se absolute ex Cathedra loquens, et extra Concilium est infallibilis; et multo magis, dum confirmat definitionem Patrum. Sed videamus de Pontificiis, vel Sedis Apostolicae decisionibus, ut persona particularis, et in capite judex, et in Romanis congregationibus 4.

§ 12. Quid sit, et valeat jus Canonicum.

Corpus juris canonici habetur ex decreto Gratiani, decretalibus Gregorii 9.; et Bonifacii 8., Clementinis Clementis 5.; et extravagantibus Joan. 22.; decretum Gratiani, quod non est aliud, quam varia decreta Pontificum, et Conciliorum cum pluribus P.P. sententiis collecta in unum a Gratiano Monacho circa annum 1150, quod et jus antiquum dicitur, in ea parte, qua aliorum dictis constat, illa habet auctoritatem, qua exigunt illa dicta, vel Pontificum, vel Conciliorum, vel Patrum, et eo magis; quia

qua hęc fuit recognita, et correcta à Gregorio 13., illa vº parte, quã Gratianus proprias exponit sent.as, solã autoritatẽ Doctoris privati habet, atq; in multis pecare fatendũ e. Posteriores vº libri decretales, qui Juris nobis dicuntur, q. oes sũ decisiones Pontificũ, & Conciliorũ, tantã autoritatẽ obtinent, qtã ipsi Pontifices, & Concilia.

§us 13. Quid valeant Congregationes Romanę

R. 1º. qd si materia sit regiminis ecli., decisiones, quę exeunt à Pontifice, vĩ legis obtinent, si universę ecl.ę sit proposita, cum à supremo Principe dimanant. (sic etiã locus theologicus e sedes Romana) decisiones vº. quarumcunq; Congregationũ eorũ considerate hujusmodi vĩ ñ habent, licet oibus alijs Doctoribus sint proponendę. 2º. qd si accedat illis decisionibus Congregationũ ñ solũ mandatũ, d approbatio, et Pontificii confirmatio, eandẽ vĩ obtinent, ac d decisiones immediate à Pontifice provenientes. Hoc autẽ observandũ, tot decreta Congregationũ, quę circumferuntur, ñ semper fidẽ mereri. Unde Congregatio Concilij die 29. Augusti 1621. pariterq; Congregatio rituũ statuit, ne suis decretis talis fides habeatur, nisi autentice decreta constarent: qd etiã e tenendũ de decretis aliarũ Congregationũ.

Caput 4. De Sanctorum PP. autoritate.

1. Per S. PP. eos intelligimus, qui primis ecl.ę temporibus fide, ac doctrina excelluere; inter quos, uti postremum agnoscunt fideles S. Bernardũ. Alij vº, qui postea scripsere, ñ primo fideles genuerunt, d aluerunt in fide: unde potius Nutricij sũ vocandi. Si quis è Patribus à fide ceciderit, postea ejus autoritas ñ attenditur, nisi forte tanquã antiquũ traditionũ humanũ testimoniũ; sicut fuere Origines, et Tertullianus. Si quis autẽ à fide decidit in aliq. dogmate nondũ ab ecl.a declarato, ac definito, ñ ideo in ceteris autoritatẽ ejus deperdit, uti Aug. vz. Si igitur in aliq. dispersi sũ Patres, opinionẽ fundatã vd alij pariter videntibus sit Itta Natalis, alijq. Heretici

2. 2º. unanimis SS. Patrũ consensus in Scripturę interpretatione, l in rebus fidei, et morũ e autoritatis infallibilis. = Ita decrevit Trid. ses. 4. de editione librorũ: et convincitur ex eo, qd ipse ipsos dedit, ut Pastores, et Doctores ad consumationẽ SS. in edificationẽ Corporis Xpti; et ut Presbiteros ecl.ę eadẽq reverendos: q. = Nec obstat tale PP. testimoniũ e humanũ; qr licet hoc ita sit, eorũ testimoniũ PP. simul sumptorũ includit singularẽ Dei providentiã, quę ñ patitur, ut habeatur eorũ cõi oiũ consensu in suę ecl.ę deceptionẽ.

Caput 5. De reliquis locis theologicis.

Septimus locus e autoritas theologorum. Et vº. exq. dent Patres rexies, nullibi melius traditio ecl.ę conservatur, quã in scolasticorum monumentis. Huic adjungitur autoritas juris Canonici. = 8. e ratio naturalis, quę pro oes scientias naturales inventas latissime pat.: quęcumq. inserviunt theo-

lo-

logicis semp.r fidei abjicienda e. = 2.s e autoritas ffoz, qui nara duce sequntur rationabiliter raone = 3a e autoritas humanę hijtoriæ, sibe p.r Autores fide dignos scriptę, sibe a gente in gentę traditę, n superstitiosę, d grawi istantię pondere. Hic gare Criticer 3plementis deberat ponere, q.a nihil ntra ea= re usitatius, q post hijtoriaę Criticaę expendere. Sdq.a tpus in speciali n permittit, vobis sufficiat not.a a Critica. et Criterio ex ffia dc: transeamus q.a ad alius tractatus.

{Lectora prima, desde el 12. de mayo de 1787.}

Tractatus de Deo uno, ejusquè atributis.

D.o 1.a de natura intelligendi quoad Deum.

Agendus venit de existia, essentia, et nominibus Dei. Vn= § [1] gulatim Sobis de orbus Istabit. Deus igitur existere raone etiam rex li demonstratur, ut vobis ex ffia pat. Etita taliter, qd nec posit ali= qui invincibiliter ignorare, Deus existere: qd istat, n solus ex scriptur.a testimonijs, d etiam oius hmi, q.a gentes, quę legem n habent, naturaliter " " ea quę d legis, faciunt: cujsmodi legem n habentes, ipsi sibi sunt lex, " qui ostendunt opus legis scriptus in cordibus suis, ex Apost. ad Rom. 2. = Quid erz sit Deus, certo definire n possumus: dict. erz Job 35. vincere scientiam ntram, et 1.a ad tim. 6. habitare lucem in= accesibilę: ilius aut modo posibili explicamus oi perfectione po= lentę, quoq.a melius excogitari n posit, estq.a p.r riamet edentię. De ita postea agemus quoad omnis predatus Dei Iceptu nobis correspondenti = Sd quomodo Deus vocamus, cum Deus sit Ine= 2. fabilis? R.o, qd Deum utiq.a e Inefabilis, nec nominari potest. ex Prov. 30. 3., qd nom.n e ejus, aut quod nom.n filij ejs sit nosti? cum erz nom.a explicent res, et Iceptus ntros, ea solus nominare posumus, quę cognoscimus. Essentia aut D.a nequit a nobis in via cognosci: ez. (hoc e in rigore scolastico, n perfec= te ffico; uti videre potestis in ffia, ubi quaerendo d significatione vocis, explicatur 3x not.a requisita ad vocę significantę) Ip= sius quoq.a n impedit, qn posit imperfecte nominari, eomd modo, q.a cognoscitur. Sicut Pictorę ez. cujs neq vidimus, aut de q.a nihil audivimus, cognoscimus tamę p.r tabelaę ab

ipso

sp.io depicta, quae sit eleganter sic conformata, Pictorem nominamus industrium. Ita licet Deum nemo viderit unquam, intellectus tamen vitae varias deprehendens perfectiones in rebus creatis, illas colligit debere in Deo praeexistere. Unde illa solemus nomina Deo tribuere, quibus singulas creaturarum perfectiones exprimimus; ut sapiens, fortis, &c.

3. Sed ista nomina alia sunt propria, alia metaforica; alia positiva, alia negativa; alia absoluta, alia relativa. Propria sunt illa, quae significant perfectiones simpliciter; metaforica autem, quae significant perfectiones admixtas imperfectionibus. Hic Sapientia, Vita, ens &c. dicuntur de Deo, sed simili formaliter; quia in iis nulla decipitur imperfectio: Caput vero, leo, &c. non dicuntur de Deo, nisi metaforice, nec in eo formaliter, sed eminenter; quia in suo conceptu imperfectionem involvunt. Advertite tamen duo distinguenda in nominibus propriis, nempe perfectionem significatam, bonitatem ut, sapientiam; et modum illas significandi; quia significantur per modum accidentis. Primum ergo debet dici de Deo sapientia, bonitas, quam de Creaturis, quia hae perfectiones sunt in Deo substantialiter, et quasi in fonte, in creaturis autem accidentaliter, et participative. Quoad modum significandi non dicuntur proprie de Deo, etenim bonitas et sapientia significantur per modum alicuius accidentis, quod Deo non competit, sed in Deo est ipsamet eius sapientia.

4 Nomina positiva ea sunt, quae significant aliquam Dei perfectionem, ut omnipotens, sapiens, bonus. Negativa sunt ea, quae negant in Deo, aliquam esse in Deo imperfectionem, ut infinitus, immensus, quae quidem felicius Deo significant; unde ex lib. de Divinis nominibus, De Deo novimus melius, quid non sit, quam quid sit. Nomina absoluta dicuntur de Deo sine ordine ad aliud, ut sapiens vivens; relativa cum ordine, ut Pater, Filius, Creator, Dominus; priora ab eterno, posteriora in tempore; in quibus nova nuncupatione Deus non est intrinsece mutatus, sicut nec sol mutatur intrinsece, quando denuo illuminat nostrum Horizontem. Ad significandam vero naturam supremi Numinis usurpata est apud Latinos Vox Deus, quamvis aliquando in Scripturis hoc usurpetur nomen ad significandam aliquam Dei participatam perfectionem.

5 Quaeritur 2o. Deo intellecto: haec propositio: Deus est, sive existit, est ne per se nota? R. Non est quoad nos. Vel sic clarius: est quidem per se nota, non tamen nobis per se, sed per aliud de facto cognita. Ita D. Thomas quoad utramque partem in 1a [illegible] d. 8. q. 3 nº 2: Dico, quod Deum esse, potest intelligi dupliciter; vel sub ratione propria divinitatis, vel sub conceptu possibili nobis. 1o modo Dico, quod est per se notissima; sed ita nos non cognoscimus. 2o modo dico, quod non est nota, sed demonstrata: unde &c. Propositio enim dicitur per se nota respectu nostri ea, quae

sine

sine ullo medio, ii dicursu, d ex sola terminorum aprehensione cog-
noscitur, esse impossibile e, idem simul esse et non esse. Sed non ita e hæc propositio,
Deus e, quia per existentiam creaturarum ad ejus cognitionem trahimur. Ubi ergo
jam supponamus, et Deum existere, et in Ipsius ejus essentiam cognitam, et quam
dari nequit invincibilis ignorantia; quove nomine apeletur; pau-
ca dicenda veniunt de primo Attributibus, colatricè procedendo.

Queres, quænam sit ratio Constitutiva Dei?

Duæ via pervenire possumus ad cognitionem essentiæ Dei: 6.
una per negationem, ii remotionem a Deo omnium eorum, quæ imperfectiones
important; altera per afirmationem, ii positionem in ipso omnium per-
fectionum. Ita e Controversia inter thom. et scotistas; illi solum primo mo-
do posse Deum a nobis concipi adserentes, e contra isti. Contra afirmative
posse a nobis concipi Deum, probat S. D. in 1. d. 3. q. 2. Non in vita oratione,
1°, quia diligimus Deum, sicut illum concipimus; d illum non diligimus, tamquam
negativum, quia ens negativum, ut negativum, non e diligibile. 2°, quia negationes
Deo tribuimus, ex quo cognoscimus, illi aliquid oppositum potius convenire;
re; ergo etc. 40 2. per thes. negatio non cognoscitur nisi per afirmationem.

Unde procedere possumus ad cognoscendam Dei essentiam ex 7.
negationibus ad afirmationes. Et cum in creatis sint 8. imperfectiones,
tamquam modi essentiales illorum, a Deo devenire relegari per totidem
perfectiones. 1a e dependentia ab alio, quam negat in Deo aseitas.
2a compositio ex partibus, quam negat simplicitas Dei. 3a limitatio, quam
tollit infinitas. 4a determinatio ad locum, quam excludit immensitas.
5. contingentia in esse, quam expelit summa necessitas. 6a potentia-
litas, quam tollit purus actus. 7a succesio in duratione, quam
renuit eternitas. 8a comprehensibilitas, quam negat ineffabilitas.
Et alia, quæ deprehendatur imperfectio in creaturis, per oppositum
in Deo statuitur perfectio, utpote ens summe perfectissimum.
Contra in quali tenet D. S. qq. 1. N. 1mo: quod in Divinis necesse e
aliquam entitatem realem actualem. Ipsa ergo sibe ponatur omnino una
sibe ponatur aliquo modo distinctio rei. rationis, semper exit "
ibi ponere necessitate aliquam entitatem realem, quæ, et una, quæ non "
praexigit aliquam priorem; illam essentiam, oportet esse absolutam, sibe "
ad se.

Per quamcumque perfectionem explicetur Dei natura, quæ sit 8.
tale primum ejus Constitutivum; discordant D.D. Alii cum plurimis
scotistis per infinitatem radicalem adserunt. Alii thom. per intellectionem
actualem, ii per ultimum gradum in linea intellectivi. Alii per virtualem
substantialem, ut radicativam intellectus, et voluntatis Dei. Alii cum
scotistis per colectionem omnium atributorum. Alii et si opiniones,
quæ potius confusionem, quam instructionem pariunt, licet
in

in hac dificultte suponere deveamus illud Sapientis: altiora te ne quesieris ::: scrutator majestatis opprimetur â gloria. Itaque modo nobis possibili concipitur Deo correspondentis suppositis dictis ex ffiâ securam, et certiorem viâ

9\. Nostra Dico prima, et quidditativa ratio formalis Dei est existentia â se, seu existentialis aseitas. = Est conformior Scripturae, Patribus, et Divo nostro Patri; exilo Exodi 3. ego sum, qui sum ::: qui est, misit me ad vos, hoc nomen mihi est in eternum; id nomen proprius ponitur loco definitionis: ergo si nomen Dei, modo nobis possibili est, qui est, ipsum sumitur ab existentia â se. = Item D. Bernardus orat. 36. C. 6.: nihil competentius eternitati, quam Deus est, quam hoc nomen, qui est. si bonus, si magnus, si beatus, si Sapiens, vel quidquid aliquid de Deo dixeris, in hoc verbo instauratur, qui est: ergo &c. = Item ex Doctore in 1. d. 2. q. 2. dicente: illa propositio, nempe, Deus est, est per se nota; quia conjungit istra extrema, esse â se, et essentia Divina, sive Deus, et esse sibi proprius: hec propositio non est 2do modo per se, quia predicatum sit extra rationem subjecti; id per se 1mo modo, et multa, quia est 1ma immediatissima, ad quam resolvuntur omnes propositiones enuntiantes de Deo aliquid qualitercumque conceptus: ergo &c.

Probatur 2. ratione: specialissima, et unica ratio formalis essendi simpliciter

10\. est sola existentia actualis; id esse simpliciter competit essentialiter, et quidditative soli Deo: ergo. Maior est certa; quia non alia ratione formali res quelibet habet esse simpliciter excludens esse possibile, conditionem quid, et diminutum, nisi per esse actualiter existens. Sed ergo Deus inuco 1mo esse ita est â se, existentia â se est primus formale predicatum Dei. Minor patet; ergo Deus ita specialissime, et simpliciter est ens, seu existens, ut sit talis per essentiam: et ita essentialiter differt ab omni eo, quod non est formaliter ipse Deus: quia non solus a creaturis, que sunt entia per participationem, et consequenter habent esse participatum, id etiam ab omnibus attributis, vel perfectionibus, que quidem non habent esse simpliciter per ipsorum formalem essentiam, id per identitatem cum essentia Divina, a qua pullulant, et cum qua solum realiter identice, et non formaliter existunt: aliam quelibet perfectio esset simpliciter ens, quod dissonat in scola subtili: ergo &c.

Arguitur 1. per gradus perfectissimus debet Deus constitui; id gradus

11\. constitutivi sunt esse vivere, et intelligere, quorum perfectissimus est intellectualitas; ergo ex ipso constituta perfectior creatura, nempe, Angelus: ergo per intellectualitatem, et quidem actualem debet Deum constitui = Respondeo Distinguo majorem. per perfectissimus gradus in linea essendi, Concedo. In linea operandi, seu producendi, Nego. Nam operari sequitur ad esse. Similiter Distinguo minorem; dic, quod perfectior gradus in linea intellectualitatis operativi est quidem intellectio actualis, non autem in linea intellectualitatis essentialis, per quam constituitur Angelus, et ipsa in Deo radicatur in aseitate existentiali.

Instabis: praedicatis quidditatibus soli Deo convenientibus, e pe- 12.
culiare ejus attributis; sed ita e vita intellectualis. Pat. ex D. q. 18.
n. 4 dicente: intellectualitas non habet rationem attributi, quia actus
2dus advenientis ipsi; sed rationem perfectionis omnino intimae: sic ""
cut vita est in Deo e actus, non attributus, non adveniens, sed omnino ""
intimus, et idem essentiae. Ista est vita perfecta, quae soli Deo ""
convenit, cujusmodi e vita intellectualis, e idem essentialiter ipsi ""
primariae essentiae: ergo = R. D. mq: praedicatis quidditatibus
soli Deo convenientibus ratione sui, vi propria in suarum vitalitatis expres-
sione, e peculiare, C. Si ratione alterius soli Deo convenit, N.
Aliás praedicatus vivens, quod ratione sensibilitatis soli animali qui-
dditative convenit, esset peculiare attributis animalis. Et D. mq:
ita e vita intellectualis a se, C. Vita intellectualis nude sumpta, N.
Nam sic, ut ratio com. convenit etiam Angelis, et homi, respective quoque
e praedicatus univocus, et univoce dictus. Vita igitur e vita per-
fectissima soli Deo convenit. Sed a quo e perfectissima? Quia ha-
bet esse simpliciter per essentiam, non a se. Atqui hoc non habet ex pre-
cisa ratione intellectualitatis: ergo per essentiam Dei; sed haec e ex dictis, actua-
lis quidditativa existentia a se: ergo per hanc soli Deo competit essen-
tialiter vita perfectiva intellectualis. Non ergo ratione sui, vi ex
ejus precisa conceptu, sed ratione existentiae a se &. Haec ipsa e ratio, cur
cetera alia quidditativa attributa soli Deo conveniant; non sunt
idem essentialiter cum ipsa prima essentia, vi existentiali aseitate.

Aiunt 2o. attributis est distinctis sed existentialis 13.
aseitas ita non e. Po. attributus Dei non e filter formaliter Deus, sed aseitas non
distinguit Deum ab attributis. Po. quia attributa sunt a se. aliás cent
ab alio, quod non est &. = R. N. probatam, et ult. D. existentia a se, pro-
ut negat ee ab alio tanquam a causa, convenit attributis, C. Exis-
tentia a se absolute sumpta negans ee ab alio, et tanquam a cau-
sa, et tanquam a radice, et tanquam a proprio origine. N. Attri-
buta enim sunt ab essentia tanquam a radice, unde pullulant. Et
D. vic. convenit attributis realiter, et identice, C. (et hoc sufficit,
ut nequeant ee ab alio tanquam a causa). Attributa sunt a se
filter, N. Nam quod e filter quidditatibus essentiae D. non convenit
attributis, ut secundariis perfectionibus, nisi propter realem
identitatem illorum cum essentia.

D.o 2.a De atributis in communi.

Q.o 1.a quomodo atributa in Deo distinguantur? 1.

Atributus etimologice sumptus, nihil

aliud significat, quam illud, quod alicui tribuitur, seu de eo praedicatur. Unde latissime pro quolibet Dei praedicato, sive essentiali, sive non, potest intelligi. Minus late est id, quod revera, et essentia-liter Deo tribuitur, et hoc modo omnes perfectiones et negationes, omnesque modi intrinseci possunt Dei attributa vocari. Sed stri-ctissime sumitur pro omni, et perfectissima perfectione, quae in creaturis reperientes, multo magis Deo infertur convenire per modum quasi qualitatis Deique essentiam perficientis. Non enim sunt qualitates, sed quasi qualitates, ut advertit Aug. 15. de Trinit. c. 5. dicens: quidquid enim secundum qualitatem illic dici videtur, secundum substantiam
" vel essentiam est intelligendum. Absit, ut spiritus secundum substantiam dicatur
" Deus, et bonus secundum qualitatem, sed utrumque secundum substantiam. Itaque dicuntur quasi convenientes in secundo modo, in propria essentia medio, quo res potentias in creaturis; quod ait Dam. lib. 1 de fide c. 4. Si
" dixeris justum, sive bonum, sive quid tale, non naturam Dei dicis, sed quae circa naturam.

2. Tales perfectiones sunt simpliciter simplices, quae vere nullam dicunt imperfectionem, ad distinctionem perfectionis secundum quid. Ait enim D. Th. 1. in 1. d. 8. q. 1. a. 2 ad 3um: in unoquoque melius est ipsa, quam non ipsa, ut explicet perfectionem simpliciter, ad differentiam perfectionis secundum quid, quae licet in aliquo dicatur melior: ut in lapide melius est habere corpus quam non; tamen habere corpus est imperfectio, quia melius est esse spiritus. Dicitur melius est ipsa, quam non ipsa, in contradictione; quia perfectio secundum quid est melior, quam non ipsa; quia potius melius est negatio, id dicit contrarii, ut rationalitas est melior ipsa, quam sua opposita, nempe irrationalitas. Dicitur in unoquoque, hoc est, in supposito alicujus naturae, cui illa non repugnet, sed conveniat; ut sapientia in homine, et Angelo, quibus non disconvenit; non vero in Cane, quia sapientia destruit rationem bruti.

3. Sed vero continentia potest esse triplex: vel formalis, nempe, continere aliquid per proprium actum, vel per propriam entitatem; sicut forma quaelibet, quae per propriam entitatem stat in subjecto: vel virtualis, ut aliquid tantum virtute alterius existit, ut flos in hieme virtute plantae: vel eminentialis sicut inferius continetur in superiori; non quod entitas inferioris inveniatur in suo esse in superiori, sed in quantum superior multo magis habet inferiori: sic dicitur, omnes essentias creatas continere in essentia Dei. Sed advertite, quod per formaliter continere non intelligimus, quod sit

ibi

ubi atributus, tanq; fra fica; q. cu hoc arguat Ipoiong,
relegatur a Deo. Inquirimus q. qua exhij Itinentia habeat
esentia Dª respectu suaz perfectiong?

Rº: atributa in Deo ss, ë Itinentur filter = Pª: n ita 4.
intime ss, et Itinentur in Deo albedo, Color, ho, et cetera creata,
ac ss, et Itinentur inito infitas, Spia, bonitas, et reliqª atributa;
d ila ss eminenter, et virtualiter in Deo: q. Pat ma: aliogn
equè Deus eet albus, et Coloratus, ac ë sapiens, et immensus &.
Mi, Istat: q res oes Creatg Itinentur eminenter in esentia Dª,
et virtualiter in Oipotentia productiba ilaz = Itatª: Deus
intrincece, et realiter è vº filter sapiens, immensus &;
d fra negt prestare suu efectu realg, et intrincecq denomi-
naong Sbjto, in qº actu ñ è: q immensitas, Spia &, vº ss
actu filter in Deo. Ma. ex se Istat; et mi, pat. ex dicty in
ftia; q fra negt prestare suu efecty, et intrincecq deno-
minaong, nisi pº realg intimg sui Coicaong: qde.

Arg. 8º: si modi, et atributa filter ss in Deo; vel ad 5.
intra, l ad extra; d neutrq. Pº: si ss ad intra: q ss predata qid-
ditatiba Dei. Si ss ad extra: q esentia Dei ñ includit og per-
fectiog, atqe ita ñ erit in se filter infitè perfecta. = Rº. N.
mz. Ad probg Dº. & q. si ss ad intra, hoc è qidditatiba intra
esentia ss qidditatiba Dei, C. Si ad intra, hoc è, circa esentiq
sine ordine reali ad creat. ss quidditatiba, N. Et Dº ultg.
q esentia Dei ñ includit quidditatibe og perfectiong filter,
Cº. Non includit radicaliter vuimª pobli perfecta identi-
tte og perfectiong, N. Naq og ëuqz filg perfectiong veruq rea-
liter perfectisime identificat, qd sufit, ut sit in se filter in-
fite perfecta: q ex Dº infity simpliter è ilud, inqº ss oes
perfectiong pobli modo habendi se in uno; ñ è aut in-
finior modus, q realis perfectisima identitas oiq. 6.

Arg. 2º. ex sbjto, et fra ilud actuante, sibe ex
Sbstia, et qualitatiby perficientiby fit Iposio, que qui-
dq repugnat simplicitti Dª; ita accideret, si atributa
esent filter in Deo: q. = Ad hoc Rº ex ftia, ubi loqndo a
Itractioe entj pº difias, diximy ex Dº in l. d. 8. q. 4 iglitag (fº 13. nº 4)
Rº. qd fra in creat. & = Sd prosequtr Dº: quomodo è aliqid
filter sapiens, si Spia ñ è fra ejs? Rº, ho dicitur anatus esen-
tialiter, qª ana è parsejus, et aliqid ejs, ñ vtur reqiritur fra
ee infrantg aliqid, ut sit ipsg tale pº ipsq &. = Si ult.

dicij, Deus Ptinere modo nobiliori res creatas, quas n. formaliter
Ptinet. = Rº. esse modo nobiliori Ptinendi perfectiones 2oly
quid &.

Quaeres an, et quomodo perfectiones D.e sint infinitae?

7. Rº. perfectiones D.as esse intensive formaliter infinitas, n. autem extensive
nº, n. multitudine. Ita D.r in 1. d. 13. q. 1.: dico, qd in Divinis potest
intelligi qn. infinitas extensiva, si intelligeretur qn. infinita multitudo
perfectionum: alio modo infinitas intensiva alicujus perfectionis
simpliciter, itaqd illa perfectio 2dum suam ppriam rationem sit sine limi-
te, et tc. Hoc 2do modo adhuc aliqid potest habere infinitatem n.
tantum formaliter, d etiam fundamentaliter: aliqid autem formaliter intensive, licet
n. fundamentaliter: dico q qd nihil unius rationis formaliter est infinitum
1mo modo; imo forte nec absolute in Deo est talis infinitas: forte enim
sicut personae sunt finitae loqndo de ista finitate, et infinitate, ita et
perfectiones formaliter simpliciter sunt [illegible] nº, n. sua multitudine: d in-
finitas intensiva formalis, et fundamentalis simul est in essentia D.a
ut essentia est, et pro tanto a Dam.º vocatur pelagus: formalis vº.
et n. fundamentalis est in qualibet alia perfectione simpliciter.

Q.º 2.a: quomodo atributa distinguantur à D.a esentia, et inter se?

1. Circa hanc dificultatem n. solum Heretici absurde errarunt,
d et catholici in interminatas qnes se extendunt. Ut autem esentia
Dei cum dist.e, quae Ptionem expelit, cognoscatur, revocate, quae cir-
ca dictam formaliter vulgo scoticam, vobis ex fra 2stat. In 1mis Hereticorum
errores, Doctorum qq. opiniones videbimus, simulq. D. N. à calumnia
vindicabimus. 1mus error fuit Eunomij Episcopi, disci-
puli Aetij de secta Ariani, (ex qº. ejus sectatores Eunomiani,
ut Anomei sunt dicti) qui seclo 4. dogmatisabant, oia atributa,
quae à Deo praedicantur, ut Sapl.a, bonitas, sicut et personarum
pprietates, ut in Patre innacibilitte. &, n. nisi nom. distin-
qui: eo maxime intento, ut facta semel D.a esentia formaliter
innacibili, negarent, filium, et Sp.ritum S.tum esse Deum, qui
esentiam habent genitam, et productam.

2. 2dus error fuit Gilberti Porretani Episcopi Pictav-
viensis seclo 12. afirmantis, dari inter esentiam, et perso-
nalittes, ac simul int.r atributa dist.e realem maximam: cujus
sent.a adeo erat perplexa, et obscura, ut testatur cum alijs
Petavius lib. 1 à Deo c. 8. = Sed D. N. S. inter esentiam, et
atributa summam identittem ponit, ut valeat mutua prae-
datio

datio in abstracto ut essentia e Spta, summa indivisa,
simplicitas quae confitetur, atque excludit omnes compositiones, l quasi compo-
tiones: soliusque subtiliter tenet illa regula abstractionis
metafice per quam intendit essentias, atributa, et perso-
nalitates importare plures conceptus objectivos, qui non solum
per intell., et ex propria ratione sub intra se ex natura rei dis-
tinguuntur. Caeterum mirum e, DD. aliquos viri Vazquez
Bannes ipsum non intelligentes, nimis indiscrete asserere,
virum tam Catholicum in Gilberti errorem incidisse.

Sensus enim damnationis Gilberti fuit ita taliter, quod 3.
atributa, et personalitates dicerentur de Deo in recto, et non
tantum in obliquo, quoniam cum tantum in obliquo aliquid dicuntur, de-
notant distinctionem realem maximam, ratione cuius hec propositio est falsa: pa-
ries albus e albedo: tabula sesquipedalis e quantitas; et hec est
vera: paries e albus albedine: tabula e sesquipedalis quantitate,
ob realem distinctionem, quam adest &. Ita constat ex ipsa damnatione ab
Eugenio 3: ne Deus divina essentia diceretur ex sensu ablativi
tantum, sed etiam nominativi. Hanc autem identitatem fatetur
D. N. in 1. d 2. q. 7 §. d hoc restat; ubi non obstante sua distinctione
formali, ait: et tamen ex hoc non sequitur simpliciter diversitas, vel non iden-
titas realis essentiae, et relationis &.

Concilium Remense, a quo Gilbertus fuit damnatus, conde- 4
navit non solum, quod Gilbertus erronee dixit, sed quod di-
cere potuit. Propositio Gilberti hec erat: cum Pater, et filius, et Spiritus
Sanctus unus esse dicuntur, non nisi una divinitate unus esse intelligantur:
sed non potest converti, ut unus Deus, vel una substantia, vel unum aliquid
Pater, filium, et Spiritus Sanctus esse dicantur. Certe cum hac non co-
incidit D. N., bene vero cum ipsa confessione Concilii, ut refertur ab
Otone Frisingensi lib. 1. c. 58: Credimus simpliciter, naturam Di-
vinitatis esse Deum, nec aliquo sensu Catholico posse negari, quin di-
vinitas sit Deus, et Deus divinitas. Si vero dicimus Spta sapientem,
magnitudine magnum, divinitate Deum, et alia hujusmodi:
credimus, non nisi ea sapientia, quae e ipse Deus sapientem esse, non
nisi magnitudine, quae e ipse Deus magnum esse, non nisi
ea divinitate Deum, quae e ipse; idem se ipso sapientem, mag-
num, eternum, unum Deum.

Cum de tribus Personis (sequitur confessio), Patre, filio, et 5.
Spiritu Sto loquimur, ipsas unum Deum, unam Dei substantiam fatemur esse.

et

'' et ē ꝯesp. cū ex ꝯno Deo, unaq; Dª substiā loqmur, ipsq; unus
'' Deus, unaq; Dª substiā ee tres Personas profitemur. Credimus
'' solū Deū Patrem, et filiū et Spiritū Stū ēternū ee, nec aliqᵃˢ
'' oinō res, sive relaones, sive pprietates, sive singlaritates,
'' / unitates dicantur, et alia hujsmodi, ex Deo ee, quæ
'' sint ab eterno, et nō sint ipse Deus. Ex quibus apparet, nō
oē dist. damnari à ꝯcilio, d illā, quæ excludat identitatē
et pdicaonē identicā, qsi ponentē divisionē inter naturā,
atributa, et personalitates, ut inqt Pontifex Eugenius,
'' ne aliqª raō in teologia inter naturā, et personas divideret.
Cujus vº dist.º falso nihil dividat, imo cū summa identitate
reali, ac simplicitate sit ꝯpatibls, videant, quid dicant
insurgentes calumnientes ꝯtra Doct.

6. Nominales autē inter essentiā, et atributa, ac inter
ista ad invicē dist. solū variorū ꝯceptuū ex diversa tantū ꝯno-
taone Dª essentiæ ad Creat. admittunt. Tomi recurrunt ad suā
dist. virtualē, qua una eadē simplex falsa entitas pluribus
entitatibus equivalet, raone cujs prevee frodtē, ut intlus
unā entitatē plurificatā ꝯsideret, quæ dist. dicr abilis
raonis raocinatis. Nos vº 1º ꝯtra Hereticos, deinde ꝯtra
predictos Catlicos Dª impugnantes, opugnabimus. Pre sit

7. 1ª Dº: nō minus ē absurdū distingre realiter ma-
xime essentiā Dª ab atributis, et personalitatibus, quā
ea oia prorsus indistincta asserere = 1ª pars ē ꝯtra Gilbertū,
2ª ꝯtra Eunomium. 1ª Pars P.ª sicut summa unitas exclu-
dit simpliter multiplicitatē, quæ dicat alietatē, et extra-
neitatē, ita excludit multiplicitatē nō ꝯvenientē in unius
summa ꝯvenientiā, d admissa dist.º reali ad summas ha-
beretur unitas unionis, quæ nō excludit alietatē partiū,
ut pat. in ꝯposito: ꝙ nō Deus ē summe unus, ex fide, illi re-
pugnat, nō solū alietas, et extraneitas, d et multiplicitas,
si nō identitas: ꝙ absurdū ē distingre realiter &.

8. Itē: summa simplitas neqt stare nisi cū sum-
ma identitate, d dist.º realis destruit nō solū summā,
d quamlibet identitatē, ut poté ejs oppositū: ꝙ. Ma. Pr.
summa simplitas ē, quæ excludit oē ꝯpositionē, et qd
facit oia in sbjto ee ipsū; d ablata identitate, aliqª
plura nō possunt simul ꝯvenire, nisi in raone actuabls,
et

el actuanty, quę ē rao Dpotiony: et aliunde si haberet
raonę Dveniendi in uny: ergo ad summã simplicittę
identitaȝ ē necª: ergo &.
P.ª 2ª pars: eē simpliter praesupponitur ad eē 9.
tale: ergo eē simpliter necº debet distingui ab eē tali; d esen
tia pertinet ad eē simpliter Dei, et atributa ad eē ta
liter, ut quaerunt dicere qualitȝ: ergo esentia necº debet
distingui ab atributis. Pº ant: qd facit eē taliter, praesup
datur ad eē simpliter, ut pat. in hoie, qui dicitur sapi
ens, politicus &. R. 2ª Dseqª. Ant. negt eē idē Dcepty
cuȝ Drequitur, nȝ debet praesupponi: alias eet ant., et si eet,
d qd importat a parte rei unuȝ Dceptuȝ ab alio habente
diversus Dcepty, necº debet distingui ab illo: ergo eē simpliter,
scicet, Dei esentiā, distinguitur necº ab eē taliter, hoc ē ab
atributis. Sic impugnatur Eunomius, qui in eo, qd dicant
Nominales, et thomistae, inficiamur; nec propter hoc dicemus,
in errorē Eunomij incidisse, ut videant. Contra hos sit
2ª Dº: cuȝ summa identitate reali atributorū cuȝ 10
esentia Dª, et intª se stat distº fality ex natura rei. Ita coiter Dī,
d in particulari in 1. d. 8. q. 1. resolvens: Dico, qd inter perfec
tiones esentiales non ē tantū differentia raonis, hoc ē, diversorū mo
dorū Dcipiendi idē objectū fale: talis eniȝ distº ē inter sapiens.
et saptª; nec ē ibi tantū distº objectorū fality in intellu, quia utar.
quty ē privy, ita nunquā ē in cognitione intuitiva, nisi sit
in objecto intuitive cognito: ergo ē ibi distº Dª praecedens
1) intelly oi modo: saptª in re fality non ē bonitas in re &. Hanc
probat Dª solidissimis raoibus, et utinā illā probarent, sicut
fuisset probata in ftiā, quo recurrere debetis ergo
Contra 1ª Arg. pro Gilberto: quę Dcontinentur 11
perfectioes, qualittes ipsius, non possunt
realiter in alia tanqȝ et Dtinere si diversa; d
eē idē realiter cuȝ illo: ergo eē idē, et atributa Dtinentur realiter in esentia
relaoes originis, et atributa distinguenda sunt realiter. = R. Dº maj. quę
Dª: ergo ab esentia distinguenda sunt realiter. Dcedo. Absolute, N.
Dtinentur realiter tanqȝ res, non possunt & Dcedo. Absolute, N.
Similiter Dº maj. Procedit eniȝ in equiboco; nȝ li reale tantū
importat eē a parte rei; et si pº opus intelly. Res eniȝ ē qdlibet
ficty, non solȝ qd pº se trat ficaȝ causalittȝ, ut Caesar, Lapis, &;
d qd intelligitur habere ppriā esentiā, et existiā; licet non sub
sistiā, ut accidentia: et uno verbo: res ē, qd habet aliettȝ,
et extraneittȝ ab alio, ut partes alicujus Dtinui, quę licet

sint unus totus tamquam una res et alia; dicitur extranea, et diversa, propter quod dicuntur partes. Ceterum quae sunt aliquo uno possunt esse aliqua plura, quae nos habent diversos conceptus objectivos, ideo quia habent diversas essentias, et diversas existentias, haec non vocantur ad necessario et realitates, sed formaliter: et in hoc sensu ponet D. gradus metaphysicos, et nos pariter cum illo ponimus attributa, personalitates, et proprietates essentiales D.

Pro memorandus est hic, quod in metaphysica et suposito supplitia, et personalitate. Suponimus est absque dubio, quod persona D. consistit formaliter in positivo, non habet repugnantiam ad communicari alteri ut tenet D. N. expresse I. report. d. 25. q. 1. n. 7. (esto no pertenece aqui)

§2. Item Arguitur: Paternitas est id, quo Pater disconvenit a filio, ideo et a parte rei oportet, ut paternitas distinguatur ab essentia, et sicut Pater a filio ex parte rei, et realiter maxime disconvenit, et distinguitur: ergo et paternitas realiter distinguitur ab essentia = Respondeo: N. supositum, quod intendit, distinctionem paternitatis ab essentia, desumi praecise, et formaliter a disconvenientia, quam ipsa paternitas habet cum filiatione: in hoc enim falitur, non illa distinctio sumitur a priori praecise, quia paternitas est formaliter objectiva distincta ab essentia, et a posteriori ab ipsa ratione disconveniendi quia si paternitas non communicatur, sicut essentia filio, signum est paternitatem non esse idem formaliter cum essentia: ut in creaturis, ubi rationalitas, quia non invenitur simul cum animalitate in bruto, apprehenditur in homine distincta ab animalitate; et non quia homo est separatus a bruto, dicitur realitas separata ab animalitate in homine.

§3. Arguitur pro Eunomio: ubi non est unus, et aliud, non potest esse ulla distinctio nisi rationis ratiocinantis; et in Deo non est unus, et aliud ob ejus unitatem, et simplicitatem: ergo nulla distinctio realis &c. = Respondeo 1° retorquendo: ubi non est unus, et aliud, non potest unus producere, et non producere, communicari, et non communicari; et essentia, et persona (etiam juxta adversarios) non est unus, et aliud in re actualiter a parte rei: ergo non poterit persona producere, et produci quin etiam essentia dicatur producere, et produci; nec essentia poterit communicari, quin persona communicetur. Videant thomistae, et Nominales solutionem; vel teneant errorem Eunomij. = Respondeo 2° D. maiorem: ubi non est unus, et aliud, vel formale, vel reale, Concedo reale, et est aliud formale, Nego. Trinitas enim ponitur in Deo ad tollendam omnem alietatem, et diversitatem rerum, quae quidem salvatur cum identitate reali; identitas enim in Deo tollit omnem divisionem et alietatem partium, quia tantum multiplicantur formalitates. Similiter dicimus de

Sim.

simplicitate, quae quidem non opponitur pluralitati, [plurali]tatis sed distinctioni.

Objicies ex SS. PP. & D. Aug. lib. 15 de Trinit. c. 5. dicente: 12
bonitas, atque justitia nunquid inter se in natura Dei, sicut "
in ejus operibus distant, tanquam duae diversae sint qualitates Dei; "
una bonitas, alia justitia? non utique; sed quae justitia ipsa bonitas, "
et quae bonitas ipsa beatitudo &c. Et c. 6.: non aliud sapientia
ejus, aliud essentia, cum hoc est esse, quod sapientem esse. Similiter ex
aliis Patribus. ergo = Responsio generalis est, quod SS. PP. loquuntur eo mo-
do, quo nos arguebamus contra Gilbertum, scilicet, quod sic eo modo
imaginemur perfectiones in Deo, sicut intelligimus in Creaturis
quod sint cum multiplicitate, distinctione, et separatione, sed quod sint separa-
biles cum summa unitate, identitate, et simplicitate, sicut
nos salvamus cum SS. PP. cum summa identitate reali.

Itera 2o argu: quaelibet perfectio Divina non solum est realiter 13.
infinita, sed etiam formaliter infinita; sed si distinguerentur ab aliis realiter, non
esset realiter infinita: si distinguerentur formaliter, non esset formaliter infinita. =
R.P. N. Subsumptam et paritatem. Ratio: quia cum distinctione reali unius abstracti ab
aliis minime potest infinitas stare cum tali abstracto, quia necessaria
est, ut supponitur; nec formaliter, ut patet: implicat habere rationem
perfectam identitatis, et esse realiter distinctum; sed infinitas est ratio per-
fectae identitatis: ergo implicat, infinitatem stare formaliter cum atributo
to realiter distincto. At vero cum distinctione formali unius atributi ab
aliis, bene stat, quod infinitas sit modus intrinsecus cujuslibet
proprius, et ita sit formaliter infinitus. Ideo ait D. Scotus, quod ratio
sapientiae est infinita, et ratio bonitatis; et ideo haec ratio est illa per identitatem "
utriusque opposita non stat cum infinitate unius extremi; tamen haec ratio "
quae non sequitur, est bene idem alteri: ergo formaliter idem, "
non est formaliter illa: non enim sequitur,

et idem.

Disp. 3a de atributis in particulari.

§. 1us de unitate Dei.

Politei, omnes Gentiles, atque idolatrae in tam im- 1.
pijssima vesania inciderunt, ut plures colerent Deos. He-
siodus in terra 30000 Deorum esse arcenit. Alij cuilibet
astro planetis, luminibus, imo, et actionibus distincta
Numina afixerunt: tum Celestia, tum Spiritus, homines, anima-
lia quoque vilissima, plantasque pro dijs habuerunt; ut

Politei, Manichei, Cerdoniani, Gnostici, et Marcionistę primorum seculorum heretici, eorumque errorem habere se duobus Dijs, seu principijs, quorum unum bonum creatorem lucis, alterum malum tenebrarum auctorem. Veritatem opposit. clara ratione, deficiente fidei lumine, est

2. D°: non solum fides docet, sed etiam ratio naturalis demonstrat, Deum esse unicum. — Probatur 1ª pars: Deut. 6 dicitur: audi Israel, Dominus Deus tuus unus est. Psal. 82: tu solus altissimus in omni terra. Isaię 42. tu es Deus solus. Joan. 17. ut cognoscant te solum Deum verum. 1ª ad Tim. 6. Regi seculorum immortali, et invisibili soli Deo. Credo in unum Deum, ex Symbolo Niceno; et passim hęc unitas Dei in omnibus fidei locis asseritur.

3. 2ª pars probatur a D. Th. in 1. d. 2. q. 3, ubi proponit tres rationes, quibus evidentissime demonstrat, Deum esse praecise unicum. tum ex infinitate, tum ex omnipotentia, et eminentia causę primę, ultimi finis, mundi rectoris &c. Probatur ex infinitate: infinitum in omni genere entis necessario excludit aliud simile infinitum; sed Deus est infinitus in omni genere entis: ergo. Probatur maior: tum quia hoc infinitum dicit summum, et supremum esse perfectum: quia omnia alia a se negat habere equalia, alias non esset supremum, sed inferius, et ideo non infinitum. tum quia unus ex his infinitis esset participatus ab altero, vel non? si primum: quia esset minus altero propter dependentiam, quę est imparticipato. si 2dum: quia non esset omnia eminenter, sed implicat infinito in omni genere entis: ergo &c.

4. Sed ut non desit vobis hęc notitia, aliquid mihi placuit dicere de idolatria, post quam homines plures Deos adoravere. De tempore eius sumus incerti, nec scimus, quod tamen pater Abraham cum familia sua Dijs alienis servivit, sed nescimus quinam fuerit autor, qui idolatriam traduxit, ex scriptura enim non habemus. Ceterum non est improbabile Nembrot principem Babiloniorum, autorem, qui turris Babel (ut Severus lib. de antiquitatibus c. 5 memorat) promotorem fuisse idolatrię in Chaldea, ubi est Babilon. Antiquitus autem, ut adverterit Varro, solo interno cultu Deos adorabant, precipue inter Romanos per 170. annos absque aliquo sculptili, seu simulacro. Verum hoc non fuit universale in omni gente, aut natione; nam ut constat ex Gen., Rachel furata fuit patri suo Labano idola, quę vocabat Deos suos: et etiam ex Levitico c. 26. v. 1., ubi dicit Deus: non facietis vobis idolum, et sculptile, nec titulos eri-

ge-

effectij, nec in signis lapidis ponetis in terra vestra, ut adoretis eum.
Scire autem causam idolatriae, non est magni momenti; praecipue si intelligamus: quod fuit deperdita idea veri Dei in 5.
hominibus ob eorum vitium, ideoque praecipitanter Deitatem tribuere huic, et illi creaturae, quae sibi videretur bona, beneficaque; et propter hoc transierunt ad colendum tamquam Deum bestias, herbas, &c, quae homini erant illis utiles. Sed praecipue exordium sumpsit, ut insinuat Vossius lib. 1 de idololatria, ex illa doctrina de duobus principijs, quam docuit Zoroastres Rex Bactrianorum, quo duplicato scilicet rerum principio, nihil impediuit, ut turba plurimorum Deorum imaginari possit. Circa spiritum multum sumpsit ex Pitagora, et Platone in Oriente, qui cum cognoscerent, Angelos esse supra homines, ipsisque beneficos, cultum divinitatis illis tribuere. Originem etiam duxit ex nimio Parentum amore erga filios mortuos, et e contra, atque subditorum erga Principes; quos homines amore, et aestimatione ducti alios sibi similes homines in Deos adsumpserunt.

Neque certa regula est circa ignorantiam sensum illarum 6
Gentium in pluralitate Deorum; in barbarium quippe qualibet natione fuit judicium, quae Marcus Varro triplicem theologiam docet de Dijs, sicut refert D. Aug. lib. 3 de civ. Dei c. 5. Prima dicitur fabulosa, et haec erat in vulgo populi; quae homines, ut Deos colendos, proponebat, licet sceleratissimos: atque ipsa erat ex figmentis Poetarum elaborata, et in teatris representabatur. 2a erat fisica, seu naturalis; quae in scolis tractabatur, et in hac erant opinionum multiplicatio, juxta autorum placita. Alij enim volebant, mundum, et quamlibet eius partem devere adorari; in anima enim mundi, et singularium partium eius erat unum eiusdem rector, et Gubernator. Vni Platonici unum Deum statuebant, aliosque divinitatis personarum. Platonici unum Deum, in solum Angeli, dicti Demones, quibus Dei adorationem participabant, in solum Angeli, dicti Demones, quibus Dei adorationem praestabant. 3a dicitur civilis, quam scilicet communitate Civium praestabant, et sic quique quamque indigentia Deum particularem habebant. 7.

Sed autem scilicet certo in hac perversa Deorum varietate potest statui, est, homines idolatras unum summum Deum obrumere cognovisse, ut fatentur ex ipsis testimonijs, et Porfirium apud Eusebium lib. 1 preparationis evangelicae, et maxime illa clausula apud D. Aug. ep. 17, ubi dicitur: unum Deum dicimus

dicis unus ex quo dictus est a doctoribus, atque docti, et indocti conveniunt. Celactantius lib. 1 institutionum c. 9. sic respit: Convicti a uno Deo, cum id negare non possunt, ipsumque colere afirmant; verus hoc sibi placere, ut Supiter nominetur, ex quo colligitur, quod docti et sapientes, ne impij viderentur, sacrificia Dijs ofrebant; ceterum secreto eludebant, ut patet a Cicerone lib. de natura Deorum: alij ex his non pluribus alios Deos colebant quaerebant praepta cognitos, atque incipientes Deitates quotidie efingebant. Eoque modo verificatur, quod a Gentilibus dicitur in scriptura: Gentiles enim per Deum verus cognoscere, et Dijs alienis sacrificare, solivi tatis in celo colere, atque in terra Deos ex lignis, saxisque eformare.

8. Itaque omnes Patres denique Deus non est, quod est bonum, est adorabilis, et ipsi adoratores adorari debent ut Dij, quia in suis entitatibus boni sunt: quod debet esse aliquid melius, imo, et optimus; dicitur quod sibi ex idolis non est ita simpliciter bonus, ut unus solus Deus indicat subordinationem alteri, et hic sit melior illo: quod &c.

9. Objicies: in Deo quod quod melius est, oportet ponere; dicitur melius est ponere plures Deos, quam unum. Patet: melius est, Deus plurificatus esse in personis: quod et in natura. = Itaque non minus essentia Dei est essentialiter haec, quam persona; dicitur persona plurificatur: quod et natura. = Resp. N. min. et distinguo probationem Ideo arguitur pluralitas personarum, ut magis constet perfectio Divinae naturae, atque ideo non est melior multiplicatio naturae Divinae, quam haberetur minoritas, imperfectio, et contradictio, quae includit praesupponendo pluralitas Deorum = Ad Instantiam N. supositum: suponit enim quod persona, quae est haec, sit plurificata, quod est falsissimus, quia persona Patris profecto non plurificatur, unde persona filij est omnino alia licet in eadem natura, sibe in eodem uno Deo. Alia infra videte.

§s 2s De Simplicitate Dei.

4. Erraverunt Antropomorfitae asserentes Deum naturae corporeae, et natura humana; unde hoc nomen sortiti sunt: quia graece Antropos idem est, ac latine homo, et graece morfa idem est, ac forma, et figura. Horum Principes, dicuntur aliquanti, et tertulianus, quos [illegible] purgat D. Augustinus lib. 10 de Genesi ad literam, et Melitus, et Herma Galatas circa ar... Aly, et solemus, et ... secutus est Andeus Syrus, ac hic ex... ...: quos secuti sunt plurimi, et Egiptij, sequentes dicti ... ex ... ... sunt

et Anthropomorphitae, et Audaeani. Mahometes circa annum 630 hunc errorem docuit in alcorano, dicens Deum esse corporeum in altissimis habitantem. Manichaei Deum esse volunt visibilem, & ita alij in erroribus obsecati.

No. vero Deus vere dici renendus, notare debemus cum D. Thoma 2.
1. d. 8 q. 1. species compositionis oppositas simplicitati. Simplicitas enim attributum negativum relegans compositionem a Deo. Compositio igitur vel est physica, vel metaphysica: physica vel essentialis ex materia, et forma, vel accidentalis ex subjecto, et accidenti, vel integralis: metaphysica vel accidentalis ex subsistentia, et essentia, et modo intrinseco, vel ex genere, et differentia, vel ex essentia, et ratione, et sic de aliis. In qualibet tamen compositione vel ex essentia, et ratione, una perfectibilis, alia perfectiva, una extrema, alia partes, una in potentia, alia in actu &c. Et tali modo est oppositum dictae simplicitas.

3. Ad simplicitatem differt ab identitate, quia haec excludit solam distinctionem, compatitur cum compositione, ut patet de identitate reali inter genus, et differentiam: illa vero est contra, ut patet de simplicitate attributorum Dei cum distinctione reali, et perfectionum ... notandum est, alia esse simplicitatem simpliciter talem, alia summe talem. Prima est, quod est omnino irresolubile in plures realitates, quae sic simpliciter simplicem, ut perfectiones, realitas, &c. Haec autem simplicitas, licet non admittat compositionem ex his, admittit tamen ... quod simpliciter simplici non repugnat cum aliis componi, ut vera componit realitas cum animali, ens cum differentia creatura, &c. Summa vero simplicitas opponitur cum his, et ex his compositionem excludit. Probatur Probatur

Dico: Deus est summe simplex = Ct. de fide. Probatur 4
tum ex Concilio Lat. 4. C. Firmiter de summa trinitate dicente: " ... Pater, et Filius, et Spiritus Sanctus tres quidem Personae, " tum ex Concilio Rem. una essentia, natura omnino simplex. Tum ex Concilio Rem. sess. 17: credimus, et confitemur, simplicem naturam Divinam esse Deum. Sic etiam in Florentino, et alijs Concilijs definitum fuit. Unde ait Dam. lib. 1 fide c. 17. Si afferimus esse, Deum esse alio modo compositum, extremum si quis dixerit, Deus enim est summe simplex, impietatis est id sentire = Contrariam Aug. ... ait D. Aug.

5 P. 2. nula in Deo potest ee realis oppositio: ergo P. ant. n fica. Id e fice ppotus expartibus, ri nisi ab alio e factus; q.a nihil a seipso oponi potest: partes erg salts nexa in esendo precedunt totus, sd Deo repugnat ee ab alio, q.a in oi e causa prima: ergo Non metafica; q.a hec, quocumq. nomine vocetur, fit ex realitte ptrahibili, et ptrahente, itaut una sit perfectibilis, alia perfectiva, unaq. in poa ad aliam, &c; id hoc in Deo repugnat; q.a quslibet realitas reperta in Deo, l e fultex infita, l identificata realiter cu fultex infito: proindeq. e in ult.o actualitte: ergo &c, q Deus &c.

6 Arg. 1.o: Script.a quidqid Corporeus habet ho, Deo tribuit. Gen. 1.o: faciamus hom ad imaginem, et similitudinem ntam. Cap. 3: cu audivient vocem Dei deambulantis. Job. 10: manus tuae fecerunt me &c. PP. et membra pedis Corpora in Deo explicant: ergo =R.o: tales locutiones intelliqi, l quoad ntas Corporis, l quoad efficientiam organi, ü Corporeae operaonis. Imago Dei in spirituali aia salvatur. Unde D. Aug. Ep.la 148. ait:
" de membris Dei, quae assidue Script.a commemorat, ne
" quis Idus Carnis hujus figura nos ee, crederemus, simi-
" les Deo, propterea eadem Script.a, et alas habere Deum
" dicit, quas nos utiq. n habemus. Ut q. alas audivi-
" mus, protectionem intelligimus, si audimus manus,
" operaonem intelligere debemus &c. Et l. de trate C. 6.
" ait: dico, qd Deus totus oculus e; q.a oia videt: to-
" tus manus e, q.a oia operatur, totus pes e, q.a ubiq.
e &c. tales locutiones sunt p metaforam, et ad mentis ntas imbecilitte acomodate.

7. Arg. 2.o: in Deo ponenda e simplitas, quae sit ois prestantissima, utpote summa; o prestantior simplitas e, quae a Deo tolit n solu ppotionem, d quamcumq. pluralitte atributorum, l falitts: ergo hec simplitas e in Deo. Sd hec n admittitur a Thomistis: ergo nec alia, q.a minus perfectus ita repugnat Deo, sicut imperfectus. =R.o: N. mi. l simplitas sumitur p.o unitte, et hoc e impoile: l sumitur,

ut

ut debet, p.º ut e opposita Dpotioni; et tc dicendus e, sum-
mq simplicitts si importaret minorem multitudinem
q. sicut simpltas multitudini si opponeretur, ita nec cres-
cit, nec minuitur ex majori, l minori plura litte, id importa-
re, ergo post l exclusionem Dpotionis. Fora adducta, quae
arguunt Dpotionem p.º nc faciunt, sicut haereticis infra,
ubi etm responsiones didicistis sedentes.

§. 3. de immutabilitate Dei.

Mutatio generaliter e transitus de privatione ad formam, 1.
et dicitur acquisitiva: l de forma ad privationem, et vocatur de-
perditiva: atq. ita mutari e, aliter se habere nc prius.
Stuplex e in creaturis mutao. 1.ª substantialis de n ee simpliciter
ad ee, l e Dtra. 2.ª subjectiva de n habendo ad habendam formam,
et e Dverso. 3. localis de loco ad locum. 4.ª intellualis de
n cognione ad cognionem. 5. volitiva de nole ad vele, et e
Dtrario. Hi 5 q. correspondent immutabilitates p. oppo-
sitm.

Iterm mutao e 2x; l substantialis, l accidentalis. 1.ª e, qdo 2.
tm e substa; sive totalis, ut in creaone, sive partialis,
ut in generaone, et nutrione viventis. 2.ª, qdo tantum e
ad accidens. et hec alia e intrinseca, et ppria, ut qdo e ad
formas accidentales realiter acquirendas, quas ante n, et sic in-
trinsece hereat subjecto: et alia e extrinseca, et imppria, n tantum,
p. quam subjectum nil intrinsece acquirit, l deperdit, id
duntaxat trat alterius novitatis, in qua mutaone po-
tius res ipsa tractata, et n subjectum transiens mutata. Quapropter
tamen res ipsa tractata, et n subjectum transiens mutata. Quaprop-
ter a Deo solum inquirimus, an in suo ee, l in suis ope-
raoibus aliquam patiatur mutaonem, sive substantialem, l seu in-
trinsecam accidentalem?

Affirmative tenent Heretici, tum Antiqui asse- 3.
rentes, nam D.s in Incarnaone Dversam fuisse in humanitate:
tum Moderni cum Sacrifico Calvinista, qui pag. 207 de di-
vinis decretis, ait: quae certe accidentia sunt, forma
substa longe diversa. Id 3bus probat raoibus: 1.ma,
q. decreta Dei sunt multa, creandi res, praedestinandi,
&c. 2.ª q. decreta Dei sunt libera, poterunt ergo ee, et n ee.
3.ª q. n oia sunt ab eterno, sicut e essentia, l substa. Hi
ergo positi, sicut

4\. Pº: Deus solus est omnino immutabilis. Est de fide. Probatur ex Script. Ps. 101: mutabis eos, et mutabuntur, tu autem idem ipse es. Malac. 3. ego Deus, et non mutor. Jacobi 1º: non est Deus, quasi homo, ut mutetur. Sap. 3: omnia potest, et in se permanens innovat omnia. = Et in speciali quoad intellectum, et voluntatem: Num. 23: non est Deus, quasi homo, ut mentiatur, nec ut mutetur. Ps. 32: Consilium Domini in aeternum manet. Prov. 19: multae cogitationes in corde viri: voluntas autem Domini permanebit. Ergo ex Script. &c.

5\. Probatur 2. ex Concilio, et S.S. Ex Concilio Lat. 4. c. firmiter: Deus est immutabilis. = Ex D. Aug. 11 de civit. C. 10: hoc solum est immutabile, quod est Deus. = Et 13. Confession. c. 15. nequaquam per tempora variatur, neque ejus modo velle hoc, modo velle illud, sed semel, et simul, et semper vult omnia, quae vult: si mutatur, non est aeternus; non est Deus autem vere est aeternus &c. Ita fere omnes SS. Patres ... ergo &c. = P. 3º ex D. Thoma q. 9. 1. S. ideo: ostendo, istud probatur ex ratione simplicitate Dei, quia si Deus est perfecte simplex, ut probatum est ex infinitate, ideo non potest mutari ad aliquam formam, quae in ipso reciperetur. Ergo etiam est necesse esse ideo non potest mutari ad aliquam formam ab esse in non esse, vel de uno esse ad aliud omni ultra immutatione, sive substantiali, sive accidentali dicitur Deus simpliciter immutabilis: ergo &c.

6\. P. denique: immutatio in Deo esset per formam absolutam, vel per relativam: non primum, quia cum Deus sit purissimus in omni linea, repugnat esse in potentia ad aliquam formam, vel actum absolutum. Non 2dum, quia ex D. Thoma in f. q. 13. a. 7. in Deo negat esse aliquam relationem ad creat. cujus ratio accipitur ex perfecta simplicitate, et necessitate Dei, quia cum Deus summe simplex est, nihil est in eo, quod non sit ipsum; perfecta ejus necessitas et est ex se esse tale, quod non variabitur: ergo &c. Deus igitur recte negat relationibus ad creat. uti in fra docemus comparatione et relationibus.

7\. Arguitur. Joan. in Evangelio C. 1. Verbum caro factum est, et habitavit in nobis: ergo mutatus fuit filius Dei in tempore. Item Gen. 6. factus dolore cordis intrinsecus dixit, penitet me fecisse eos. 1. Reg. 15. penitet me, quod constituerim Saul Regem. Sap. 7. omnibus mobilibus mobilior est sapientia; et hoc est moveri penitere seu facti: ergo. = Denique ratione: aliquid agit Deus per potentiam suam absolutam contra leges prius decretas; et hic necessario mutatio evenit: ergo. = Cum hac coincidunt rationes Wolstri

8\. Resp. ad 1. Deus verbum non mutaretur, si noviter factus esset sine ulla ~~mutatione~~ per conversionem in eo, quod non erat, non vero sine ipsa nimirum actione, vel assumptione novae entitatis. Non ergo Deus, sed humanitas ipsa assumpta mutata est; cum ipsa, et incepit ... et

ee, et a personalitte Verbi fuerit perfecta. Ire Ccliā ait id qd fuit, permansit, et qd n erat, adsumpsit. Et in simbo conversione divinitis in Carne, d adsumptione humanittis in Deu. = Illud spatii coiter explicatur, mouvelior spria actibe, et efectibe, n vo passibe. Nam et ftiy sciebat bmy movile n pose moveri. Deus erz a nulo movetur, q. a nulo e, d q. divina spria oia movet, oibs motus praestat, ubicuq. operata, ta ipsa immota permanet.

In illo Gen., et Regu n e ppie sumenda penitentia, d metaforice, in explicaone hum. Venerabit Aug. ita Deus penitet, ut n doleat, nec consiliu mutet. Deus semp. voluit obstinatos perdere, penitentes salvare, dicitur ta penitere, q. exterius idem facit, qd penitens; n remixus qd dq. destruit, qd fierius cerat, qd q. vo n implet, qd prius dminatus fuerat. Cu aut recipiunt, ipsi mutantur, n Deus, qui p. eundem actu eternu, et infitu ide in se semp. vult, licet plura intelligantur ex hum. infirmitte. = Ad raon dic, qd n Deus agit de poa absoluta, n proinde sibi dtrar dicitur, n mutatur: tu q. n retractat legem coei, d aliis utitur ab ordinatis: tu q. ab eterno, sicut in oibus ordinarie decrevit agere, et in alijs decrevit agere juxta legem coei, ita ... hoc, et oia facit juxta partialq. n extraordinariam: tu q. ab eterno p. eundem unu indivisible actu &. = Ex hoc ad raoes Wolfii.

§s 4s. de Infinitate Dei. 4.

Inter dicia vobis extra dstat, infitu ee id, cujs extra nihil e; vl qd universa dtinet in se; l qd nunq finit, n exauritur: tu intensibe, l extensibe; tu simpltr, l .. qd, tu in determinato gen., l in oi; modo posibili dtinente oes perfectiones &. Hinc n solu procedimus dtra Gentiles Deos saltu n Creat. ad libitu ponentes; d et dtra Hereticos, praecipue Wolfiu, et in secutores suos Spinozam, &. Judeus, deinde Xptianus, postea Hereticus, et ni falor, semp. Atheus, qui Deum n ee infitu, l saltu n ee infite perfectu, averunt. Ire sit ntra de fide

2. Pbo. Deus e simplex infitus in oi gen. entis. = P. ex scaptra: Psm. 144: magnus Dnus, et magnitudinis ejus n e finis. Psm. 136 magnus Dnus, et magna virtus ejus, et sptiæ ejus n e numerus. tus Deo attribuuntur oia entia, ex Pzest. C. 8.: mea e prudentia, mea e scelus, mea fortitudo &c. 2o ex PP.: Dion. lib. de divinis nominibus C. 9.: e sup. oem magnitudinem Dei, et oes transcendens infitus. Dam. lib. 1o de fide orthodoxa. C. 4. infitus e Deus, atq. incomprehensibilis, et hoc de ipso percipi potest, qd nimirus ipse infitus sit. Denique Aug. lib. de speculo C. 33. sup. quus nihil, extra quus nihil, sine quo nihil, ultra quus nihil, infra quus nihil; sub quo totus, cum quo totus, in quo totus Deus, a quo oia, per quus oia, in quo oia, et infite oia &c.: q.

3 3o raone. tus Dei nome oes intelligunt, id quo nihil melius perfectius, nobilius, nec majus excogitari potest: q simplex infitus. Nam quodq. fito potest melius, perfectius &c excogitari dus ens fitus sit ad summus sincategorematice infitus; tus Deus e a se, et ex se nesso ee: q infitus. Nam infitus e, cui nil entitatis deest, modo, qd poble sit. oes entitates simul in uno habere, d qd e a se nesso ee, habet oes pobles plenitudinis entitatis, et a nullo potest limitari, cum a nullo sit: q. = tus Deus e actus purissimus in oi linea: q infitus. Nam actui infito nil deest sibi: si enim minima perfectio ei deesset, aliqd haberet poentialitatis, qd e imperfectionis: q.

4 Objicies: singlaritas repugnat infito; d Deus e singularissimus. P. ma: infito repugnat limitatio; d singlaritas e limitatio entis ad ee hoc, et n aliud. = D. singlaritas superaddita naturæ repugnat infito, C. singlaritas qidditativa naturæ. N. singlaritas enim superaddita aliqualiter potest dici limitatio naturæ (licet potius illam limitet, d compleat, ut posit ei, et existere); n. S. ipsa constitut ...

activatur, et determinata natura ad unum p. alijs indivisibilis, ad quod natura erat eque indifferens, ac limitatur exact. ut accidit in natura Creata. Sed aliter singularitas eius non sit superaddita, quo constitutiva naturae divinae hec, minime potest dici limitativa, l. coarctativa naturae ad unum p. alijs. Lex eius quod in involvitur falsum suppositum. 1.° quod prior sit ad singularitatem talis natura sit. 2.°, quod ultra illud individuum dentur alia tali natura exvi quidditati-bus hec. u singularis.

S.s 5.s de Immensitate Dei.

Licet Deus multifariam presens alicubi dicatur; si-ve p. gratiam justis, sive p. gloriam Beatis, sive p. substantiam Xpto; sive p. circumincessionem personis; sive p. justitiam inferno; p. exauditionem ecclesiae; sive p. gratiam lapsis, in-bando natura; et alia hujusmodi; in speciali hic loquimur de immensitatis atributo, quod nihil aliud est, ac illimitata diffusio substantiae Dei; u aptitudo coexistendi in locis infinitis, et ubique. 3bus autem modo potest res esse alicubi: 1.° p. potentiam, quo virtus ejus operatur in aliquo loco; ut, l non sit ibidem ejus substantia; sic sol in celo existens dicitur p. potentiam presens terrae, in qua ejus virtutem exercet: 2.° p. presentiam, quo videt, quod fiunt alicubi: 3.° p. substantiam, quo substantia ejus locum impleat; sit, l non in rigore sic.

Sed res p. substantiam potest esse, l circumscriptive, l definitive [2] ; l potest esse solum replete; cuius explicacio nobis ex s.tra pat.: l potest esse solum replete; quo implet, et continet omnia loca, eique tri-bue; et indefinite; quo implet, et continet omnia loca, nec in illis includitur, nec e sicut virtute locatibus, nec in illis includitur, nec e sic in loco, sic solus Deus e ubique. Atque Deus ratione infiniti in loco, sic solus Deus e ubique: ratione substantiae e ubique p. presentiam, u intuitione omnium: ratione Omnipotentiae e ubique p. potentiam; u p. plenam dependentiam, et subordinationem omnium rerum: et ratione immensitatis e ubique p. essentiam, u entitatibus; hec tamen omnia explicamus p. immensitatem Dei. Sic est fidelis

3. P.° Deus e' simpliciter immensus, et ubiq. praesens p.r cognitione, operatione, et essentia = p.r ex Script.a Baruch 3: magnus e' Deus, et n habet finem, excelsus, et immensus. Psalm.o 138: q.o ibo à spiritu tuo, et q.o à facie tua fugiam? &c. Hierem.e 23. celum, et terram impleo &c. 2.o ex PP. ... 1. de fide C. 1. Deus ... oia, penetrans oia, ubiq. totus. Aug. 3. de trat. C. .. Deus ubiq. e' sine ullo situ circumscripto, aut definito praesens sine loco, ubiq. totus &c. 3.o ex Concilio Lat. 4. C. firmiter, credimus, qd unus solus verus e' Deus immensus &c. q.

1 P. 3. ratione: in ... simpliciter repugnat aliquomodo finiri, aut limitari; d si Deus n eet ita simpliciter immensus, limitaretur ejs infinitas ... in aliq.o loco n videret, l ejs oipotentia vi in aliq.o loco n poset operari, l ejs essentia, ii substantia vi in aliq.o loco metiri, ii men... posset: q. Porro hoc etiam agnovere ... ut Astot. ut ex Attico refert Euseb. lib. 13. preparaoñ evangelica. tum Pitagoras teste Salviano lib.o 8. de providentia. tum ... cit. à D. N. S. in 1. d. 1. q. 3. qui sic asserebat, Deus e', cujs centrum ubiq. e', ut circumferentia nusquam &c.

b. Arg. 1 Deus potest moveri localiter, et habere determinatum spacium, d hoc n eet, si ita simpliciter eet immensus. Pat. ma, ex Scriptura varijs in locis dicente; ut qid Dne recessisti longe, ... longe e' ab impijs = inclina celos, et descende = Pater noster, qui e' in celis = Qui sedes sup.r Cherubim = Celum celi Dno, terram autem dedit filijs hominum &c. = R.o Deus praeter generalem praesentiam ubiq., specialem habere aliqando praesentiam, ii diversis respectibus explicatam. Ita v. illa prius dicta. Signum Dni prope e' timentibus eum, longe e' à peccatoribus; n q.a Deus elongetur ab ipsis, d q.a ipsi in suis operaoibus recedunt à Dno, ejsq. voluntate. Unde tales motus, ii locales situaones n pprie, d metaforice dicuntur de Deo, desumpta metafora ex effectibus, quos operatur, l ex respectibus, quos trat. si sublimia operatur, ascendere dicitur; si spatitur humilis, dicitur descendere; d n q.a localiter situetur, ii moveatur: et e. ex Aug.o in digniss e' hoc de ubiq.

tota

tota entitate nostra.

Arg. 2. sit referat Petavius aliqui P.P. ut Justinus, Clemens Alexandrinus dixere Deum esse ubique per operationem, dein per præsentiam = 3.º quia inutilis est hæc ubiquitas in Deo; nam Reges ex suis palatiis Provincias gubernarant, idque ipsis est gloriosum. = R.º Illos P.P. sensisse, non quod absolute Deus per præsentiam non sit ubique, sed quod non sit, veluti permixtus ad modum corporum liquidorum, quæ inter se miscentur = Ad 3.um Deus non est ubique ex indigentia regiminis, sed ex abundantia, ilimitatione, summaque plenitudine Dei nostri, quæ finito spatio claudi nequit. 6.

§. 6.s de æternitate Dei.

Æternitatis, ævi, et temporis tres durationes omnium rerum, docet in Physica; nam Deus æternitate, nostrarum finitarum spiritualis ævo, tempore corporalia autem tempore mensuratur. Differunt hæ durationes, quia æternitas caret principio, et fine, ævum caret fine, non autem principio, et tempus nec fine, nec principio caret. Proprie autem differunt, quia æternitas est duratio entis omnino indefectibilis, et permanentis, ut solus Deus: ævum est duratio valde ab extrinseco defectibilis, permanentis vero 2.dum naturam, non autem 2.dum accidentia, uti Angelus, qui est inæquilabilis, et accidentia, vel operationes suas successive una post aliam recognoscit, cum tibi nostrum tempus tota habeant. Tempus denique est duratio rei defectibilis, et successive 2.dum naturam, et accidentia, uti res materiales, præcipue sublunares. 1.

Æternitas quæ in sacris literis multipliciter usurpata. 1.º pro antiquitate rei, ut Psalmo 76: cogitabo dies antiquos, et annos æternos in mente habui. 2.º pro longeva, diuturnaque duratione, Gen. 16: dabo tibi, et semini tuo omnem terram Canaan in possessionem 2.

eterna. 3º pº duratione, in qua, qui habet principium caret fine; Mat. 25: ibunt mali in supplicium eternum, boni autem in vitam eternam. 4º pº illo, quod licet caret fine, et principio durationis, non tamen principio efficienti; sic Ethnici mundum eternum esse putabant, quia credebant fuisse ab eterno productum, et sine fine duraturum. 5. denique sumitur pº permanentia, et stabilitate rei, quae penitus principio, et fine caret; quo sensu sic eam describit Boetius 5. de consol.
11) est interminabilis vitae tota simul, et perfecta possessio. Quam quidem aprobat D. Th. 1. qq. 10 a. 1. his verbis: haec est propriissima descriptio eternitatis, quam invenimus.

3. Explicatur: dicitur possessio, id est, habitio, non quaelibet, sed firma, certa, et stabilis, non ab alio dependens, sed in se existens jure, et dominio absoluto. Particula vitae explicatur a D. Th. qq. 6: ponitur vita, in quantum, quae accipitur pº existentia actuali perfecta, quomodo Joan. 5: sicut Pater habet vitam a semetipso, sic dedit et filio vitam habere in semetipso. Hoc est ponitur tanquam connotatum, quod est quasi subjectum, vel fundamentum eternitatis. Dicitur interminabilis, nempe, sine principio, fine, et etiam medio; quae particula licet non dicat negationem, potius tamen perfectionem dat nobis intelligere. Dicitur tota simul quia non habet partes distinctas, nec antecedentes, nec succedentes, nec habet prius nec posterius, sed tantum instantia, et est unum totum, et indistinctum. Dicitur perfecta, ad differentiam instantis temporis, quod licet totum simul sit, non est tamen perfectum, quia illi potest aliud addi, ut sit perfectum. Aliis positis, contra Gentiles, qui Deos genitos somniaverunt, sit haec de fide

Pº

P.o Solus Deus est, et propriè est æternus. Pr. ex Scriptura, PP. et Concilijs. Ps. 9. dicitur: Dnus in æternum permanet. Ps. 89. à seculo, et usque in seculum tu es Deus. Ps. 101. initio tu Dne terram fundasti, et opera manuum tuarum sunt Celi: ipsi peribunt, tu autem permanes, et omnes sicut vestimentum veterascent... tu autem idem ipse es, et anni tui non deficient = Concilium Lat. 4. fatetur: firmiter credimus, quod unus solus est Deus æternus &c. = Atan. ex symbolo: æternus Pater, æternus filius &c. D. Aug. in Psalmis: anni Dei æternitas Dei est: æternitas ipsa Dei substantia Dei est, quæ nihil habet mutabile. Ibi nihil est præteritum, quasi jam non sit; nihil est futurum, quasi nondum sit. Non est ibi fuit, et erit; quia et quod fuit, jam non est; et quod erit, nondum est: ibi enim non est, nisi semper est: ergo 4.

Pr. ratione: cui æquè simpliciter repugnat, et incipere, et finiri, propriissime æternus est, quia æternitas, et a parte ante, et a parte post necessario involvit; de Deo simpliciter repugnat, et incipere (alias non esset simpliciter primus, nec a se) et finiri (alias non esset simpliciter infinitus): ergo; sed nulla est imaginabilis creatura, cui repugnet incipere (alioquin non esset ab alio), nec cui repugnet finiri (neque qui ortum habet, finet timet): ergo solus Deus &c. 5

Objicies 1.o: propria, et vera æternitas non cognoscit differentias temporis: Deus autem compatitur cum temporis differentia: dicitur enim in Apoc., qui erat, qui est, et qui venturus est; ubi explicatur præsens, præteritum, et futurum, quæ sunt differentiæ temporis: ergo = Resp. 1.o; quod Scriptura Deo videtur differentias temporis tribuere; non quia cum tempore illum commensuraret; sed quia locutiones humanæ non semper sufficiunt ad recte explicandam veram æternitatem — Resp. 2.o D.o æternitas non cognoscit differentias temporis taliter sumptas, 6

Cº eminenter sumptas, 8ᵇ. 9ª. oes simul includit, ꝯ cum exclusione divisionis, ū imperfectionis. Etern eternus nunquam preceris excludit. si eternus fuit, et est: si eternus erit, et est: et idem de presenti sumptº est; ꝯ de presenti est tota simul, et perfecta possessio vitæ interminabilis: ꝫ.

7. Obj. 2º: essentias, et perfectiones essentiales rerum dicuntur nes.ᵉ, eternæq. veritates: ꝫ eternitas non propria est solius Dei = Rº. quod illa non est realiter simpliter eternitas, ꝯ solumquod, et objectiva: quia sicut non dicuntur eternæ 2dum suum esse proprium simpliter reale, ū existentiale, ꝯ solum 2dum esse fsle possibilitatis, ū non repugnantiæ ad essendum, 1 2dum esse objectivum in intellu Dº, 1 2dum esse virtuale in oipotentia, ita pariter est propriam necessitas, et eternitas, nempe diminuita 2dum quid, et objectivus. De hoc sufficiens doctª est in illa, ꝯ ad

Quæres: an Creaturæ coexistant eternitati

1. Implacable vdum apud thom., et scotistas. Pro cujus claxioxi intelligentia notandum est, quod multipliciter capi potest creatª esse presentes eternitati. 1º objective, ū in esse cognito, et ideali, qnum pª divinæ, eternæque cognitionis representantur. 2º virtualiter qnum in oipotentia continentur. 3º realiter, et entitative, videlicet, 2dum esse reale actuale proprium ipsarum. De virtuali, et objectiva presentia nulla dubitat, cum certum sit creatª oes tam futuras, quam possibiles ab eterno esse cognitas a Deo, et Itentas in ejus productiva virtute. Unde dificultas solum est de reali entitativa, propriaque actuali presentia.

2. Igitur coexistentia est plurium simultanea existentia: quapropter et Deus coexistit creatª. in tpre, et illæ pª. tpre, quæ existunt, existunt eternitati, quia hoc ipso tpre, et Deus, et creatª existunt. Sed quamplurimi thomª tenent res oes tpra les in tpre producendas esse eternitati presentes ab eterno 2dum esse reale actuale proprium ipsarum; itaque quod (ex Calletano) oia futura 2dum suum esse proprium existis, sive actuale, quod habent, extra suas causas coexistunt, et sic eternitati presentia; unde Antixpus, qui futurus est, jam actu eternitati coexistit, atque ita oia preterita coexistunt nc eternitati. Oppositum tenent scotistæ dicentes solum objective, et virtualiter futura esse presentia in intellu Dº, loi pa, cum quis sit:

Pº

P.º: nulla Creat.ª in ppria fica, realiq.e existia simpliciter fuit realiter praecens Deo in eternitte. Pr. P.: ois creat.ª 3
cepit in tpre ee, mediante substiali mutaone de nce ad ee: g nulla praefuit realiter entittibe existens in etnitte. Ant. pat, tu ex Gen. 1. in pricipio creavit Deus Celu, et terram. tu ex Ps. 89. prius q montes fierent, aut formaretur terra, aut orbis: tu es Deus. tu ex D. Aug.: tu ergo, qui semper es, antequam essemus, et antequam mundus eet. Res ante q fierent, erant, et n erant; erant in D.ª scia, d n erant in natura ppria. 4

Et Angelicus Praeceptor 1. parte q. 6. art. 2. ait: solus Deus Pater, ~~filius~~, filius, et spiritus sanctus e ab eterno: hoc enim fides Catolica indubitanter tenet, et oe contrarium e sicut hereticu refutandu: sic enim Deus creat. producit, qd eas ex nihilo fecit, id e, postq nihil fuerunt. ex q.º sic Arguo contra thom. Prius q Deus creat. fecisset, v.º, et realiter erat in etnitte, ut e; d in illo priori n erant creat.e realiter entittibe existentes: g nec eternitti realiter coexistentes, n Deo in se ipsis entittibe praesentes. Maior e innegabilis: minor aut clara, q.ª dum creat.e oib vs, n ss realiter entittibe existentes, d dum Deus illas n fecerat, nihil erant; n eas eas ex nihilo fecit, id e, ut ait D. thomas, postq nihil fuerunt: q si principalis consequentia pat: n qd in se n e realiter existens, nequit alij realiter coexistere: aliogn haberent extra alterum ee simpliciter, qd sibi n habent. 5

R.t Gonet: impugnaone ntram fribolam ee, leviterq attingere thom. sent; q.ª n dicunt res tpralem ee Deo praecentes in eternitte, s. anticipatam earum productionem in eternitte distinctam ab illa, quae in tpre producuntur, d solum p. extentionem virtualem ipsius eternittis ad illa differentia tpris, in quibus res fuere in ppria mensura, et duraone

productę. Quae si negamus, itaque, ibi si tempore incepire. Quatenus volumus talem productionem temporalem fuisse Deo ab aeterno realiter praesentem in aeternitate, quia aeternitas ratione suae infinitatis ad eam virtualiter se extendebat, eamque in signo suo beatissimo continebat.

6. Sed contra: ipse Gonet tom. I Clipei teologici, tract. de scientia Dei d. 1. art. 8 statuit hanc conclusionem: realis, et fisica praesentia futurorum in aeternitate est necessaria, ut illorum cognitio Divina sit infallibilis et intuitiva; sed ab aeterno simpliciter est Divina cognitio futurorum infallibilis, et intuitiva: ergo realis, et fisica praesentia futurorum est simpliciter ab aeterno. Haec conclusio itaque legitima videri debet nec dum frivola, sed ut heretica refutanda, ex D. thoma cit. videatur, nam antea, ex quo sequitur = Deinde: quia aeternitas, per hoc quod vero, se virtualiter extendit ad illa differentia temporis, in quibus res in propria mensura, et duratione productae erunt, ideo res jam habent in aeternitate realem fisicam existentiam; sed ab aeterno simpliciter, et necessario habet aeternitas huiusmodi virtutem, et extentionem ad omnes, et singulas temporis differentias: ergo ab aeterno est fisica, et realis earum existentia. Videant, quid dicat D. thom., et sicut hereticum refutandum.

7. Probatur tandem conclusio ratione D. N. S. in I. d. 39. q. un. schol. 8 ubi thomistarum sententiam et fundamentum refert, et refutat: sicut immensitas ad locum, ita aeternitas ad tempus; sed per immensitatem non coexistit realiter Deus, nisi rebus actu realiter existentibus in locum: ergo per aeternitatem non nisi rebus actu realiter existentibus in tempore, vel est ergo. Patet minor: quia sicut immensitas non est actu replendi realiter locum, qui non est realiter actu existens, ita non est ratio coexistendi realiter rebus, quae locatae realiter non sunt; nam coexistentia realis importat relationem realem, quae non est, nisi in fundamento realiter existenti: ergo apparet.

Ro

Roboratr alia rōe D.T.; impoble e, rē creari (11)
vel simpliciter produci, dū prehabet ee simpliciter; ð si 8
res esset eterna, temporaliter coexisteret realiter entibus in eter-
nitate, et ita haberet ee simpliciter: ẽ impoble est eā de
creari, vel simpliciter in tpre produci. Ma. pat: tc, q
creatio e productio rei ex nihilo sui, et subjecto:
tū q productio simpliciter e ad ee simpliciter extra
causas ponendū. P. mi: qd e actu existens respectu
causæ suæ, e in se simpliciter existens; ð qd realiter
entibus coexistit Deo, e actu existens respectu causæ
suæ: ẽ &c.

Rnt. thom.ᵉ, qd licet res futuræ sint realiter fice 9.
existentes in eternitate, ibi tn̄ n ss in intrinceca, et ppria
mensura, ð in aliena, et extrinceca eternitatis: ideoqd
simpliciter producuntur in intrinceca, et ppria, qlis e
tpus, lexus. = Ctra 1°: intrinceca durationis mensura
e ppria rei existentia, ð p. vos res in eternitate ss in sua
e ppria rei existentia: ẽ ibi ss in ppria intrinceca
ppria fica reali existentia: ẽ ... ppria, q n aliena
mensura = Ctra 2°. licet tpus, lexus sit ppria, q n aliena
mensura creaturarum existentiis, tn e ita extrinceca illi sicut
eternitas; ð productio simpliciter rei neqt ee ad aliqd ee extrin-
cecu pred. dependus: aliogn productio simpliciter, et substan-
tialis terminaretur precise ad ee 2dumqd, et accidentale: ẽ nulla
e responsio. Recolita dicta in metfica ð. 1. S. 1° precipue
in D° 2°. fol. 113.

Arg. 1. ex PP. Ambo de predestione C. 5. ait: Deo, 10.
cui precognita ss oia ventura quæ futura ss, presentia ss; et Greg. 23 moralis: in illo nec preterita,
ra p° facta habenda ss.
nec futura reperiri queunt, ð cuncta mutabilia immuta-
biliter durant. Aug. 5. de trate. C. 16. apd Deum nec prete-
rita transierunt, et futura jam facta ss: ẽ &c. = R. ad hæc, et
alia uno verbo: objectis in prescientia, in ee cognito pret-
centialiter rantis. C. Realiter in prescientia fica, vel in ee
rei fica existentis. N° Unde D.N. ait: autoritates oes SS.rum,

quæ videntur sonare oīa ēē præsentia in æternitē, ss intelligenda de præsentia in rōne cognoscibilis, et in tantũ cognoscibilis, q̃ri cognitione abstractiva, sicut rosa n̄ existens ē præsens intllui in eo p̄r speciē, ↄ de cognitione ↄ̃. intuitiva, q̃ª n̄ aliter cognoscit Deus facta, q̃ faciendа, et ita perfecte ss præsentialiter cognita ab intlle Dº facta, sicut facienda ↄtra ↄformata Aug. ait in Dº.

11. Vnde cũ Dª cognitio et futurorũ, et præsentium vit intuitiva, et q̃ª in nobis aliq̃ n̄ experimur cognitionẽ intuitivã, nisi quæ ad res fiat realiter in se ipsis existentia præsentes tractur, hinc p̄r ea, quæ facta ss invisibilia Dei intelligendũ, ↄ ntræ intelligentiæ, et capacitti acomodandũ, Dicuntur. q̃d erga Dª spectiũ et futura, sicut jã facta, et fiat, et realiter præsentia habenda ss: siquidẽ ita perfecte, et intuitivẽ cognoscit ea Deus, quæ adhuc n̄ s, sicut quæ ss; q̃ª oīa nuda, et aperta s oculis ejs in claritte essentiæ ↄ perfectiori, et clariori modo repræsentantis oīa cognoscibilia, ac sic ipsi possunt.

12 Arḡ 2º. q̃dlibet simplr infitũ ↄtinet fõrmaliter oẽ perfectionẽ suæ lineæ, ↄ æternitas Dei ē simplr infita* in rõne in rõne durationis: ↄ ↄtinet fãlter oẽ durationẽ: ↄ tpus futurũ, præsens, et præteritũ actu simul ↄtinentur fãlter in æternitte; rõ hæc ē indivisibilis tota simul, et infita duratio: ↄ quæ futura nobis ss, fiat, et realiter coexistunt æternitti. Pbr heg Dsq̃ª, cui de præsenti realis ppria duratio futuri ipsius futuri realiter de præsenti coexistit; ↄ realis ppria duratio futuri, ↄ tpus illud, in q̃ª res futura fiat, et realiter actu erit, actu coexistit realiter æternitti, q̃ª in ipsa fãlter ↄtinetur: ↄ futurũ jã coexistit æternitti.

13. Rñr Dº maj: infitũ ↄtinet oẽ perfectioẽ simplr simplẽ suæ lineæ, C. oẽ n̄ simplr simplicẽ. Alias intlls infitus eet fãlter oīs, et quilibet intlls creatus; similiter ↄ̃. voluntas, q̃d ē absurdũ. Ita ẽ, æternitas, ↄ duratio simplr infita n̄ ē fãlter oĩs, et quælibet duratio; aliog̃ª eet fãlter divisibilis, et essentialiter successiva, q̃d quidẽ ē maxima imperfectio ita repugnans æternitti, sicut ↄveniens tpori.

tpri. Unde repugnat eternitti actu Dtinere fulter oẽ duraonẽ: repugnat etiã tpori Dtineri fulter in eternitte, qa enti esentiâlter successibo, et divisibli repugnat ee permanens, et indivisible, ad huc de pa absoluta, ð tpr ẽ tale, eternitas v°, et quidquid ipsa fulter ẽ, l in ipsa fulter Dtinetur, ẽ indivisiblis, et tota simul, u esentiâlter permanens: q̃d.

Atq. ita dũ dicimus, qd eternitas Dtinet, Dprehendit, et claudit oẽ tpr, ñ intelgtur fulter, ð virtualter, eminenter, u equivalenter; qnus oibs, et singlis duraoibus equivalet, et oes supperat: sicut cũ dicimus, qd intlus D. Dtinet oes intlus, ñ qa oes entitatibe, et realter sint in intlu D°, ð qa iste oibs equivalet, oesq. supperat; itaut nullus sitqrradus pterfectioñ intlitibi, quẽ intlus D°. exelentiori modo ñ habeat, cũ sit infitus simplter. Itã pariter de qualibet alia perfectione fulter infita. 84.

Arg. 3. negt Deus cognoscere rẽ aliqã sibi futurã: qut in eternitte sibi realter presentẽ. P. ant: negt Deus rẽ cognoscere in tpre aliter, ac ila ab eterno cognovit; ð in tpre ñ cognoscit rẽ, ut sibi futurã, ð ut tñc entitatibe, et realter presentẽ: alioq. falleretur, attingens rẽ aliter, ac ẽ in se: q̃. = D futur: cognitio intuitiba ẽ ad rẽ in existiã pprã realter presentẽ, ð cognitio D°. futuroz ẽ intuitiba: ideoq. a theologis sctia visionis apelatur: q̃ futura ss ab eterno entitatibe q̃. 85.

R°. D. ant: negt Deus cognoscere rẽ aliqã, ut sibi aliqlter objetibe futurã, C°. Ut sibi realter entitatibe futurã, N. Alioq. ñ cognosceret rẽ, sicut ẽ in se, dũ futura fulter ẽ. Cognovit igitur Deus ab eterno, rẽ ee futurã, et cognovit etiã eã quoad illã tũc realẽ entitatibã presentiã, quã habitura ẽ in tpre, et oibus, ac singulis modis, qbus in tpre res ila actu cognos- 86

cibilis erit: unde non aliter, nec aliud cognosceret in tempore, quam et quod ab eterno cognovit in Divina essentia sibi omnia patefacienti. Imo etsi per hypotesim Deus non esset eternus, dummodo ejus scientia esset infinita, omnia immutabiliter cognosceret = Ad 3um firmaque cum D. Th. 1. p. q. 14. a. 12: cognitio Dei est quaedam intuitiva respectu quorum sive futurorum, sive possibilium at vero objectum non necesse est, quod sit in sua propria existentia fice praesens; sed sufficit, quod sit praesens intuenti in aliquo eminentiori modo continente illud secundum propriam ipsius entitatem, et omnimodam perfectam cognoscibilitatem, sicut de facto continentur in Divina essentia cuncta cognoscibilia perfectiori modo, ac si, aut essent in seipsis.

87. Denique Arguitur: quod toti eternitati coexistit, semper existit; sed quod semel coexistit eternitati, toti eternitati coexistit: ergo quod semel coexistit eternitati, semper existit. Ma. pat., et mi. constat. Quia id, quod est indivisibile attingit, vel totum attingit, vel nihil attingit; sed eternitas est tota simul, et indivisibilis duratio: ergo nequit aliquid eternitati semel coexistere, quin toti eternitati coexistat: nec non, sed cum res quaelibet creata in tempore existit, eternitati realiter coexistit: ergo toti eternitati coexistit: ergo quod semper existit; sed non semper in tempore: ergo semper in eternitate.

88. Respondeo Dist. maj: quod toti eternitati totaliter coexistit, Conc. secus, Nego. Verum est, quod toti eternitati coexistit, quod semel eternitati coexistit; sed fallaciter procedit arguens ilimitationem unius extremi ex limitatione alterius. Item duo ut coexistant, sufficit, quod aliquando utrumque simul existant, sed non inde sequitur, quod uno durante alterum pariter duret, nisi probetur, quod quodlibet nec aliud toti alteri, et quod totalitas mutuo coexistat. Licet enim

eter-

eternitas coexistat rei temporali, quia quandiu hæc durat, et æternitas durat; res tamen temporalis licet toti æternitati aliquando coexistat, non tamen totaliter, quia durationem æternitatis, durans res temporalis peragit. Ad hoc n. ē. Licet enim quælibet pars corporis realiter præsentialiter coexistat toti animæ rationali, quæ tota ē in qualibet parte, non tamen totaliter, ut pat.

D.º 4.ª de intellectu, et Scientia Dei.

De Deo jam egimus quoad quidditatem, et alia ejus attributa: nunc autem, pluribus ceteris facilibus derelictis, agemus de Deo, ut operativo. Sunt igitur specialia in Deo intellectus, et scientia, voluntas, et amor, quæ profundas involvunt difficultates, ut seorsum videbitis, in hac, et sequentibus dispᵉ.

Q.º 1.ª quodnam sit objectum primum intellectus Dⁱ. ?

Loquimur de Deo operativo, et cum aliæ operationes Deo conveniant in ratione essendi, quæ essentiales dicuntur; et aliæ illi conveniant in ratione originis, unde notionales apelantur. His productionibus derelictis pº tractatus mistº, de primis solum nobis opus ē. Hic enim plures resolvendæ difficultates in AA dispersas. Atque ideo sit 1.

Pp.º 1.ª. Deus ē intellectivus, seu in Deo datur intellectus. = Pat. jam ex Scriptª Psm. 138. intellexisti cogitationes meas a longe &: jam ex ratione, tum apriori: quia Deus ē ens perfectissimus, cui omnis perfectio simpliciter simplex debet concedi, uti ē intellectus: tum aposteriori ex effectibus. Neque hæc veritas fidelibus latuit. Ita etiam ē omnium convenientiis. Similiter dici debet de voluntate. 2.

Pp.º 2.ª intellectus in Deo solum improprie, non autem proprie ē atributum = Ita D N. in 1. d 26 qu. 1.ª (quidquid clamitent aliqui scotistæ) dicens: essentia Dei circumscripto omni eo, quod ē qualitas, habet in se, ut essentia ē, illa, quæ sunt principia propria operationum convenientium Deo: 3.

hujusmodi sunt intelligere, et velle. Concedo igitur, quod proprie vocantur attributa, quae quasi consequenter perficiunt in esse constituto jam praesupposita in perfecto esse divino; hoc modo intellectus, et voluntas non sunt attributa; quia sunt perfectiones intrinsecae in essentia, ut praeintelliguntur dignitati, et quasi qualitati. Respondeo. Dicuntur tamen improprie, sumpta essentia ut dicit essentialia, et proprietates, quia tamen ad esse constitutivum pertinent.

4 Probatur 3. intellectio Divina est unica actu a speciebus independens, qui habet rationem perfectissimi habitus, in perfectissimae scientiae, in strictae. = Patet: est quidem unica; quia ideo in creatis requiruntur plures actus, quia unus non potest totus, neque comprehendere simul plura omnia: ita etiam nequeunt omnia simul ipsi repraesentari: oppositum vero est Deo. Unde patet hoc etiam. Probatur, scientia Dei non esse discursiva (quam ratione dicunt aliqui PP. in Deo non esse scientiam, neque intellectum): omnia enim sunt Deo ab aeterno praesentia, et comprehensa; nec indiget ratione recedenti ad inferendum &c.

5 Ipse actus independet a speciebus. Species enim sunt, ut suppleant absentiam objecti, et compleant improportionem cum potentia; in essentia Divina omnia divino relucent, et ipsa est proportionata, atque debet movere intellectum Dei. Praeterea; nulla Dei perfectio dependere potest ab aliquo quod non sit Deus, sicut essent species: = Nec indiget habitu, quia ipse habet rationem perfectissimi habitus, in scientia, in quidem strictae, quia non discursiva. Habitus requiruntur in intellectu creato, quia intellectio est defectibilis, potentia carens: in Deo autem omnia sunt infinite perfecta. Unde infinitas supplet rationem habitus. Respondeo: perfectissimam habet Deus scientiam, quia omnia aperta sunt oculis ejus.

Pro principali quaesito, notatur, quidquid de objecto ejusmodi considerato extra hanc fuerit constat: dispersi nostri Scotistae, in licet conveniant, quod nihil creatum posit esse objectum motivum intellectus Divini, sed aliquid solum essentiam Dei

ut hanc, distinctaq. ab atributis oibus ponunt p.o 1mo obj.to motibo, et alij n. sola essentia dicunt, 2 et cum oibus atributis tum pprijs, tum impprijs perfecta, atq. circumstaipta; et icasiv. s oiu zaoes, 2 oppo sitas meo videri, saltando nec problematice, ut alicqi statuunt, d. [illegible] deret hec

3o: objtus 1rius motibus D.i intlus ē sola essentia D.i ut hec: atributa aut, et divine perfectiones, possunt vocari 2dariis motibus, aut vl 1ma pure terminatibus. ac vl. intlible e terminatibus = 1a pars videtur expressa in D.r in 1. d.3. q.3. P. [illegible] ista qne, ubi ait: essentia D.e ideo e 1mus objtus intlus D.i, q.a ipsa sola movet intlus D.i et ad cognocendum se, et ad cognoscendum oia cognoscibilia. D.r ex qne 3. prologi n.o 2 dicentis, Dico, q.d D.a teologia e de oibus cognoscibilibus, q.a objtus 1mus ii teologie D.i facit oia alia actu cognita in illntlu suo: [illegible] galibi dixerat D.r, 3cedo, q.d teologia ē de Deo ub zaone, qua ē hec essentia: q et D.r &. 7

p. 2. zaone: illud ē objtus 1mus motibus Divini intlus, q.d habet zaone 1mi intligibilis, et oe intligible 2tinet, 2 sola essentia, ut hec, ui precisa ab atributis e ē hujusmodi: n. et atributa in ipsa fundanta, a beaq. dimanant, tanq a zadice: q.e. = p. 3o: sicut se habet res ad ee, ita se habet ad cognosci; 2 prius 2cipitur ee essentie, q. atributa, et perfectiones (ē enim zadix oium): g essentia D.e ē 1mus motibus intlus Divini, ad quia oia ad extra, et et ad intra, que in Deo 2cipiunta, tanq. ad zadicem, et fontem zeducunta. 8.

Dixi in 2da parte, q.d perfectiones D.i et atributa p vocari possunt objtus motibus 2darius, q.a potest 3cedi, q.d ila moveant intlus D.i, illumq. adequent, saltem [illegible] ita falta, [illegible] infita, sicut intlus; 2 1xio nec movent, nec cognoscunta, nisi cognita essentia, ex qua dimanant. Si aut a 3trarijs negeta dari objtus motibus 2darius: 1c ze ducunta ad objtus puze 1mo terminatibus; et dari ut e 9.

qd sola esentia movet, ~~raro~~ virtute cujs ig intla. cognoscit intlus atributa, aliasq. perfectioes, quæ licet sint infite, tn, qa dimanant in ee ab esentia, ita dimanant in cognosci: q ratio sicut sic cognoscuntur: esentia vo e etiā pmo tratiba = Qd oe intligible sit tratibus, pat. ex raoe intlus infite cognoscibilis &c.

10. Dices: Dr N. s. qq. 3. Sma rao; ait: ens infitus e objtus pmus intlus infiti, et objtus ejs beatificus, d esentia etiā cū atributis, et perfectioibus e infita: q. = Rso 1o: d sola esentia etiā e dinō infita: q = Rso 2o: ens 1o infitus, et radicaliter oia, e objtus pmus. C. Ens infitus, l solus ftaliter, l dplexus ex infito radicali, et ftali, N. = vl sic: e pmus motibus, No. Ct pmus prare tratibus, C. = vl sic: ens infitus radicaliter, et ftaliter, C. solus ftaliter, vl agregatus ex radicali, et ftali, N. = dtra: illud objtus pmus e motibus, de quo ait Dr, qd e etiā beatificus, nempe, ex Dre ibi: objtus beatificus e illud, in quo summe perficitur, quietatur, et saciatur intlus, d Deus e perfecte beatus, ncus sola sua esentia, ut hæc, dcus oibus atributis, et perfectioibus: q oia ita in ea ob. viunt in pmo motibo.

Rso ex Dre qq. cit. qd in perfectisimo objto, et summe dtinente oes perfectioes oius objtoru summe quietatur, et perficitur, et saciatur ipsa poa, et ita beatificatur, d esentia Dei, ut hæc, dtinet oia, etiā atributa, et alias divinas perfectioes: q in ipsa sola Deus e perfecte beatus. Aliud e, qd virtute hujs extendatur beatitudo ftaliter ad oia: ceterus ad raoes objti pmi motibi suffit talis beatitudo, ex qua dimanet beatitudo ftalis oius perfectioes. Siquis tn velit apelare objtus pmus, quæ oa sint eadm res cū objto pmo, tc oes raoes divinæ erunt objtus pmus, in quo sensu creat. solus erunt objtus 2dus. Sd qd ratio movet, pmo e, q. j e esentia, ut hæc.

12. Poterit etiā dici, qd objtus pmus motibus sit

bea-

beatificy Dei cy reali identte oiy perfectioy, n̄ v.º seorsy, q.ª cy Deus oīa ɔprehendat, beatus, qdo oīa cognoscit; d hoc n̄ tolit, qd p.º p̄aiori coḡnoscatur esentia, in qua ē cy reali perfectissima identte alig cognoscanta perfectioes, n̄ v.º in se. Esentia q Dª propter infitā vī representandi, et ppxiettes representare potest, qua ipsaz presupposita representatione inferiora superflua immedta representao in sipsy rot. Unde n̄ ē ponenda ^precise^ respectu intlus ^in^ fiti, q.ª facta representao p.ª esentiā, adqd ē alia in ipsis? S.i v.º dicant alia ēē in ipsis, Dic, alia pose ēē in ipsis, qua moveant, per dimanaoē ab esentiā, ex quas. Alias p.º qualibet vent.ª raoē, videte, cy tps sit vobis: & &.

Apendix.

Pp.º 1.ª Deus seipsy indte in seipso cognoscit, et quidē ɔprehensibe. Ita scotistē ɔtra alig volentes, Deū se cognoscere p.ª alig.ª q.s specie. Ita D.ʳ 32. metfice q. 22. n.º 2. ait: n̄ ē in Deo alig.ª species in actu, sicut cy intlus nter intligit, q.ª sic in ilo ēē diversitas: imo illud idē in ipso ē intlus, et intlus, et ideo se ipsy intligit p.ª seipsy = Itē Scpt.ª ait, quē sunt Dei nemo novit, nisi Spirity Dei: nemo novit Patrē, nisi filius &. Itē ex raoē: summe intligens, qlis ē Deus, et summe intligibli, qlis ē intlus Divinus, praesens, et unitus, ita sī, n̄ potest n̄ intligere: q̄ sibi n̄ p.ª species, q.ª repugnat cognitioni intuitibē: q̄ Demus, ɔprehensibē, q.ª illaē cognitio ɔprehensiba, quē adequata objs, et tam perfecte cognoscit, sicut oino perfectissime cognoscibile ē. Ita ē intlio Dª ē cē infita, sicut atile, et objs; q̄

2. Pp.º 2.ª Deus oīa cognoscit entia creata, aut creabilia, n̄ in seipsis, d in sua esentiā D.ª, tanqz in medio. = S ma pars valde decantata ad mixata ex infita sua sctia in Scpt.ª, et PP.: n̄ erē ēēt infita

Scia, nisi oia p[er] proprii distinctione intelligeret =
Non in seipsis: q[uia] si Deus cognosceret creat[ur]as in se
ipsis, scia vilesceret, q[uia] acciperet aliquomodo
suum ee a creat[uri]s, sicut ab objectis in[me]diatis: vila-
sceret intell[ectu]s D[ivinu]s, p[er] co[n]s[equen]s pateretur ab aliq[uo] alio ab
essentia sua = Sd in se oia cognoscit: q[uia] oe aliud
ab ipso e posterius ipso, scia aut[em] eius praecedit in
suo ee oe ens creatum et possibile: q[uia] n[on] potest intel-
ligere alia nisi in se, n[on] in essentia sua, tanq[uam] in
medio: q[uia] oi scia, et intellio e aliquomodo poste-
rior objecto suo. Ideo q[uo]d ait D[ivu]s, q[uo]d eius objectum primum fa-
cit oia alia actu cognita in intellu D[ivi]no.

3. Pp.o 3.a Deus cognoscit ea creat[ur]a in seipsis
tanq[uam] objectis 2rio, et medte terminativis. = Haec col-
ligitur ex dictis: q[uia] praeter objectum motivum, et 1mo ter-
minativum, q[uo]d quidq[ue] debet ee illimitatum, ait D[ivu]s
aliud e objectum 2do terminativum, nec nes[se] e, istud ee illi-
mitatum; q[uia] ad illud extenditur virtute objecti illimi-
tati.

4. Pp.o 4.a Deus negationes, et privationes, tam physicas, quam
morales cognoscit medte in suis potentiis oppositis; medte
aut[em] in sua essentia = Secus q[uam] diximus de entibus possibilibus
nec de negationibus, quoad modum cognitionis: n[on] supponimus,
etc cum scriptu[ra] ea oia cognoscere; in qua dicitur, q[uo]d di-
visit lucem a tenebris; quid vocat ea, quae n[on] s[un]t, tanq[uam] ea
quae s[un]t: imperfectum meum viderunt oculi tui: posui-
sti iniquitates nostras in conspectu tuo &c = Unde p[robatur] 1a pars
illa n[on] po[ssu]nt cognosci, nisi meo, et eo modo, quo s[un]t;
sed negationes, et privationes n[on] s[un]t in se, nec in essentia Di[vi]na
2dum se, sed tantum in suis potentiis, n[on] objectis praeteren-
tiis trahuntur, n[on] entibus positivis, quorum s[un]t negationes: q[uia] nec
cognoscuntur in seipsis, nec in essentia medte, sed in po-
sitivis, quorum s[un]t negationes. q[uia] n[on] cognoscibilitas sequitur
ee: q[uia] eo modo s[un]t cognoscibiles, quo habent ee in po-
sitivis, n[on] p[er] positiva. = 2a pars pat[et]; q[uia] illa positiva

re=

repræsentante, et cognoscente mentem Dei velut objecto primo, et motivo: que medium ad videndum possibilia, et hisce mediantibus ad videndum peccatores ... &c.

Pp.o 5. scientia Dei non est causa effectrix rerum nisi accedente ppria, sive naturalis, sive liberæ: est comm. 5.
Pr. Deus ad extra producit libere, quidquid causat, ergo scientia vel intellectus non est causa libera: ergo non scientia, sed voluntas, vel potentia est causa &c. Ma. pat., quia nihil est necessario pariter Deus, et contra expresse docente: omnia quæcumque voluit, fecit: omnis voluntas mea fiat: ipse dixit, et facta sunt, ipse mandavit, et creata sunt, et revera dixit Deus, fiat lux, et facta est lux: ergo non scientia, vel intellectus, sed voluntas, vel potentia est causa &c. Unde solus pponendo concurrit moraliter scientia.

Pp.o 6. scientia Dei est infinita, intuitiva, et comprehensiva. 6
Pat. de infinitate: tum quia expresse scientiæ ejus non est numerus; tum quia ipsa scientia, intellectus, et cognitio est realiter ipsa Dei substantia, quæ est infinita. Pat. de intuitione quia ista est de re præsente, vel in se, vel in alio, in quo eminentiori modo, quam in se, continetur; sed Deus ita omnia cognoscit: sicut, ut pat.: sicut creat. continetur in sua Divina essentia nobiliori modo, ac sunt, vel existunt in se.
Pat. de comprehensiva, quia hæc commensuratur objecto, et totam adæquat ejus cognoscibilitatem, sed talis est cognitio, et scientia Dei, sive respectu creaturarum, sive respectu essentiæ, attributorum, et sui ipsius: est enim quoad hoc illa scientia infinita, sicut et ipse: ergo &c. Unde ipsa scientia nec componit, nec discurrit, ut nos, sed omnes enuntiationes, et discursus simul attingit.

Pp.o 7a. dantur ideæ rerum in Deo, tot, quot sunt creaturæ factæ, vel factibiles ab ipso, quæ quidem sunt rationes æternæ in mente ejus, quatenus quia aliquid est formabile extra quatenus ppriæ rationes ejus: expectant saltem, et objective ad intellectum Divinum; et consistunt saltem in conceptu objectivo, quo cognoscit factibilia = P. per partes. Idea igitur dicitur a videndo, et significat forma, vel exemplar, explicaturque ab 7.

Aug.º fra intelligibilis, qua effectus imitata ex intentione agentis. Vl. fra intelligibilis intra ipsius Artificis ex q. terus ad quam respiciens ipse artifex operatur. Nc.

8 Pat. 1ª pars: q. ne qui operatur sciens et volens habet ideas rer., quas facit conformes istis ideis; Deus aut. operatur, tamquam summus rer. artifex sciens, et volens. conformare rer., ac in mente illa habuit ab eterno repræsentatam. = 2ª pars 1º ex dictis: n. 1º D. probans dari in Deo ideas, ait: non aliqua candem ovis q. singula propriis rationibus facta. 2º q. creat. factibles plures in Deo, quæcumque habens suum proprium distinctum exemplar: q. tot sunt ideæ, quot creat. cognitæ factibles.

9. Quod idea sit ratio eterna in mente ejus &, pat. ex D. in 1. d 35. nº 12: lapis intellectus a mente D. est idea: ipse enim habet conditiones ideæ, q.ª est ratio factibilis extra propria sibi::: obj. cognitum est idea cognitum illud est factibile cognitum propria rationem ejus: q. &. = Quod expectent ad intellectum, pat: tum q.ª ex Aug. ideæ sunt obj.ta cognita cognita, et operabilia ad extra, cognitio operabilis est in intellectu D.º repræsentatæ: tum

11 talis cognitio fuit in conceptu obj.tivo, q. D. eius cognoscit factibilia. = Quod ult.º 1º: q.ª idea est falter id, cui conformatur ideatum; ideatum, vero creatura, non conformatur nisi conceptui obj.tivo; q.ª sicut concipitur obj.tive intra mentem, ita fit extra se in se: creat. q. non conformantur cognitioni D. actibus, vi in conceptu formali, conformantur obj.tivo ejus: q. &.

Qº 2ª de cognitione posibilium.
quomodo Deus cognoscat posibilia?

1. Licet enim scientia Dei, in D.º cognitio unica vel in se, q.ª multiplex ac ea dixit. rationibus, in ordine ad creat. multiplex nominatur: et ex hoc venit divisio scientiæ Dei facta ab Aut. Inter has duæ sunt, aliis omissis, principales divisiones. 1º enim dividitur in scientiam nes. et liberam. Nes. est illa, quæ independenter à decreto, vi determinatione voluntatis versatur, non circa res contingentes exitura, cum circa essentias nes.ª creatas. Libera est, quæ versatur circa res contingentes dependentes à libero dec.to voluntatis D., sive est illa scientia, qua cognoscuntur res, / præsentes, / præteritæ, / futuræ a Deo libere decretæ, atque ideo libera dicta, q.ª libere supponit decretum Dei.

2ª divisio, et quidē corior, ē in Sctiā simplicis intelligentiȩ, in Sctiā visionis, et in Sctiā mediā. 1ª ē, qua Deus 2.
dicitur cognoscere solūs possibilia. Hȩc etiā dicitur Sctiā speculativa, et necessaria; quia sic Deus rantū intelligit independenter
a quocūq. decreto, quia possibilia Deus Ɔciderat, si ut illa
producat Ɔtingenter, sed ut eorū essentias, et non repugnantiȩ existiā simpliciter intelligat. Sctia visionis illa e,
pr. quā Deus videt existentia, et res existentes in quādā
differentia temporis: sive quā Deus intelligit dicitur existentia
in actu, et futura; atq. hȩc coincidit cū Sctiā practica,
et libera, quia quoad futura trahit ad ea, quȩ aliquando
certo habebunt existentiā dependenter ā decreto Divinȩ
voluntatis.

Sctiā ē mediā ortū duxit ex ingenti, et usq. huc 3.
interminato dissidio inter Scolasticos. Disputantibus
istis de inaccessibili Ɔcordia prȩscientiȩ Dei cū libero arbitrio, quidē P. Molina S. Jesu anno 1588 in suo libro, cui Ɔcordiȩ nomen dedit, sententiā excogitavit, qua
dicidentes Ɔponeret; sed rursū magis indecentionis auxit,
atq. oīs edidit Ɔtra se Ɔcitavit. Cū n. Statuit, Deus post
Sctiā possibilium, et antecedenter ad Sctiā visionis futurorū
absolutorū habere Sctiā (quā proinde vocavit mediā)
qua futura Ɔtingentia Ɔditionata non solūs intelligeret, sed
etiā determinata cognosceret in una Ɔtradictoris parte. De
qua inventione gloriatus ē ipse cū suis, quasi si adinvenisset
viā habendi regulaones providentiȩ Dei circa prȩparaones
gratiȩ, prȩdestinaonis pro. hominibus

Ɔtra hanc surrexit certus thomistarū illā impugnans, 4.
ut redolentē Semi-Pelagianā hȩresis tolentē hominis liberū arbitrium. Sicetē fuit agitata in variis Hispaniȩ
Academiis, usq. dū Romȩ sub Clemente octavo re deportata,
ac deinde corā Paulo 5. diu exagitata paci dumtaxat, non
victoriā invenit; utrīq. parti inditū fuit Silentiū,
maxime in mat. de auxiliis, ii de eficatia, et sufficientia
gratiȩ. Non facilis e explicao opinionis, quia Sctia media a suis sequacibus tot distinctionibus, totq. ambagibus
fuit involuta, ut nec ipsi, quid sentiā, satis dicā. Nos
vo. illā explicamus pro cognitione, quā Deus habere potest de

liberi, ci conditionati futuri cum oibus circumstantiis p.º ex. et huc facientibus, de hac erit specialis ingressio in alia qone huius disputationis.

5. Ad propositum autem notate quod in metfica dixi circa entitatem possibilium, nil possibilium ee reale actuale, d tantum importare ee 2dum quid, diminutum, et cognitum, et Ilegrater esse rationis, ignidem tale, d maxime, et deretictum, acproinde possibilia ee a Deo praestante illis in solum ee reale, d eum ee cognitum. Iusq. autem sit haec possibilitas producta ab intellu D.º, explicat D.r his verbis: intellus D.s producit in 1mo instanti objectum in ee intelligibile, et intellus in esse faltem poa activa, qua Deus dicitur falter oipotens, et te res producta ab intellu D.º in ee rali, scicet intelligibili in 1mo instanti naturae habet se ipsa ee posibile in 2.º instanti naturae, quia seipsa faltem non repugnat sibi ee, et seipsa falter repugnat sibi habere ee nes.s esse, in qbus 2bus stat tota rao posibilis, in qbus correspondet raoibus poae activae. Notate eum, lege dist. ?de possibilitate loga, et objectiva. Qbus positis, sit

6. D.º posibilia videntur a Deo in sua D.a essentia tanq. in objecto 1mo primus cognito 2tinente possibilia eminenter, l virtualiter in ee intelligibili. Ita D.r in I.d. 3. q. 3., ubi ait: essentia D.a e objectum 1mum intellus D.i, quia ipsa sola movet intellum D.s ad cognoscendum se, et oia alia cognoscibilia ab ipso intellu. Et in q.e 11. qq. sb n.º 20. ait: Lapis videtur in essentia D.a ut objectum 2dum in 1mo, quia ipsa essentia se sola, et voli suo intellui se repraesentat ante actum intelligendi. Idem ait pluribus in locis: quia ex D.e posibilia videntur in essentia D.a tanq. in objecto 1.º &

7 P.r raone: illud objectum cognoscitur a Deo in sua D.a essentia, tanq. in objecto 1mo, ad cuius cognitionem movet D.a essentia, tanq. objectum 1mum eminenter, sive virtualiter 2tinens in se tale objectum 2dum, d D.a essentia 1rio movet D.s intellum, et ad cognoscendum se, et ad cognitionem creaturarum possibilium, quas in sua eminentaliter perfectissime 2tinentia, tanq. objecta 2da D.i intellus: quia creaturae posibiles cognoscuntur a Deo ob. Qq. Ipsa: posibilia pertinent ad scientiam simplicis intelligentiae; d haec in respicit objecta, nisi speculative, hoc e, ut intelligat, praescindendo ab operatione, et dec.to &: Qq. so-
lus

lis ut continentia in essentia Dª eminenter, l virtua-
liter, cognoscuntur a Deo.

Pro majori claritate in argtor solutione ad- 8.
vertte, qd poble n existit in aliqª fra simplici, d
in denaone plurium inter se: ubi no pobly e deno-
natio, n dpa raao suor predicator, itaut dij convenire
inter se n dicantur. Aut, l si pobly e fra simplex
ut uis realitas, semp importat denaoe, et dpa-
raone fre simplicis ad suu ee, u inire existere. Quo
posito, talis dparaao n e a poa Dei activa, nempe
oipotentia explicita: neq e ex se; quia possibilia di-
cunt tantu ex se n repugnantia terminor ad pare de-
naxi; ideoq solu in poa logi statuuntur, q nulla
necessitate ex se habent ad tale denaoe, n ee: erg
vº necessitas n e, nisi in ee Dei. Unde restat ut a Deo
dparantur, n per oipotentia, d per intlm, qui eius oia cog-
noscibilia continentia in Dº intlm, antequam sint, itaq
ipse e, qui cognoscendo dparat, dicendo: animal,
et reale possunt simul ee, sive hoc e pobly.

Possibile aute objectiv e ipsi poble logi, q mis ob- 9.
jectiva poa activa: nam sicut hec dicitur potens produ-
cere, ita effectus dicitur pobly ad produci. Vocatur
tam reale, n ex eo qd in tali casu majorem accipiat
entitatem, d q ut sic objectum cognotat poa realem agentis, et
in se ee reale n repugnans. Sic exposuit D. N. in l. d. 43.
poble dicitur qd e term, vel objectum oipotentie, e illud, cui n
repugnat ee, et qd n potest ex se ee nesº. Hic sic di-
derati propter solvendas difficultates poble logi utrumq
capit. nam e qid dicitur poble reale, et cu dicit n repugnan-
tia ad denaxi, n dparaxi: Imo erg decipitur rei po-
bly ad ee, et postea ad producit, ut tenet Dr. in l. d 36.
his verbis: possiblitate loga dcepta possiblitas objectiva
Cet hoc supposita oipotentia Dei, que respicit ee poble;
tam illa possiblitas loga absolute ratione sui potest stare,
licet per impoble nulla poa illa respiceret.

Arg 1º: ex Dº Dionysio libro de Divinis nominibus c. 10.
7 dicente: in se rerum oium cognitionem habet Dª mens, n per

species singula concederet, d[icit] in causa complexu omnia videt. Et ex D. Aug. lib.o 83. q[uaestio]nis q[uaestio]ne 46 dicente: Deus [illegible] se nihil intuitur, d[icitu]r in se tanq[uam] in causa omnis: q[uo]d Deus cognoscit possibilia in sua essentia tanq[uam] in causa, n[on] v[er]o tanq[uam] in obj[ec]to primo cognito — R[espondeo]. his, et similibus auctoritatibus: Deus cognoscit in essentia sua ut in causa cognitionis, et in esse scibili, C. ut in causa productiva, et in esse rei, N[eg]o.

Deus q[uatenus] p[rimo] continentis virtualis in esse rei n[on] constitutiva omniscius, d[icitu]r omnipotens, saltem quoad efficatiam; p[rimo] continentis vero in esse scibili, v[e]l intelligibili e[st] omniscius, n[on] v[er]o omnipotens. Unde quamvis p[ro]p[ter] impossibile Deus n[on] esset omnipotens, adhuc posset intelligens omniscius respectu rerum suarum possibilium: ipsis duas continentias s[ecundu]m se alter distinctas. Recole doctr[inam] primus datas.

11. Arg. 2o. præcipuo Thom[ist]is. d[ic]to adducto a D. N. in 1. d. 35. obj[ec]tum primum cognitum necesse esse medium cognoscendi omnia alia, quid dicitur ibi, q[uo]d n[on] continet illud in esse, quod totius rationis illius; d[icitu]r Deus n[on] continet totas rationes creaturarum possibilium: q[uae] ideo n[on] cognoscuntur a Deo, tanq[uam] in obj[ec]to primo cognito. Prob[atur]: quid continet aliquid totius rationis illius, debet esse ei simile; d[icitu]r Deus n[on] e[st] similis creaturis possibilibus: q[uo]d.

12. R[espondeo]. D[istinguo] ma[iorem]: obj[ec]tum primum cognitum n[on] potest esse medium cognoscendi aliud, quod n[on] continet illud in esse cognoscibili, C[oncedo]: in esse reali, N[eg]o. Imago v[ero] g[ratia] Dei patris e[st] medium cognoscendi Virginis, tamen illam n[on] continet in esse reali, d[icitu]r tantum in esse repræsentativo. Deus autem continet creaturas possibiles in esse scibili totius rationis cognoscibilitatis, ita docet D. cit. n[umer]o 16:

ad q[uo]d additur ibi p[ro] illa prima opinione, quod ratio intelligendi e[st] similitudo intelligibilis. R[espondeo]: n[on] e[st] similitudo solum, d[ic]i e[st] similitudo intelligibilis, d[icitu]r n[on] illa, v[e]l aliud simile antonomastice, hoc e[st], continens perfecte similitudinis solum totius ratione illud perfectionis, quod e[st] in ea, quamvis ipsa e[st] ratio intelligendi; et sic e[st] in proposito. Ergo licet essentia D[ivin]a n[on] sit similis creaturis in esse rei, e[st] antonomastice similis, p[ro]p[ter] hoc, q[uo]d continet ipsas in esse similitudinis totius rationis cognoscibilitatis.

13. Arg. denique: ratio speciei impressæ convenit essentiæ D[ivin]æ respectu cognitionis possibilium: q[uae] cognoscuntur, ut in specie impressa. Pat[et] ant[ecedens] discurrendo p[er] munera speciei impressæ, quæ s[un]t movere potentiam ad cognitionem obj[ec]ti, et illud repræsentare, quæ omnia essentiæ D[ivin]æ competunt. — R[espondeo]. N[ego] ant[ecedens].

Rao

Ratio speciei impressae, in primis est esse semen objecti, et loco illius vices gerere ad cognitionem abstractivam: et est species impressa medium, in primis cognitum, et medium simplicis rationis cognoscendi. Essentia autem Dei neque est semen rerum possibilium, nec gerit vices illarum ad cognitionem abstractivam; nec est medium simplicis rationis cognoscendi; et medium prius cognitum continens in esse scibili creat. possibiles, movensque Dei intellectum ad cognitionem illarum.

Q.° 3.ª an Deus certó cognoscat futura contingentia?

Futurum sic recte potest definiri, licet in explicanda ejus natura non conveniant: est id, quod actu non est, et in alia temporis differentia, quae nunc nondum fuit, neque est, erit certo ex determinatione voluntatis Dei, et certa cognitione causae Dei. Sed nobis patet futurum non pertinere (f.° 30. n.° 2.) ad scientiam simplicis intelligentiae, sed ad scientiam visionis, quae supponit decretum, et determinationem voluntatis Dei. Ex explicatione autem hujus definitionis, alias quaestiones, quae speciales non sunt consideravimus evitabimus, planeque videbitis, quid importet futurum, id quod actu non est, quod ut explicat D. V. in 2. d. 1. q. 2. dicens: futurum esse non esse simpliciter, nec esse praeteritum est esse simpliciter: sicut enim praeteriisse non esse simpliciter non infert esse simpliciter, sic nec futurum esse non esse simpliciter infert esse simpliciter. 1.

Nescio ad quid agitentur Scholae circa scientiam futuri quia an, vel in se habeat esse, nam aliud est futurum habere determinatam veritatem, et aliud futurum praeexigere simpliciter. Unum est verum: nam ex his contradictoriis futuris, Petrus peccabit, Petrus non peccabit, una necessario inferenda est nullo intellectu cogitante, in quantum res quae nunc dicitur futura perveniens ad certam differentiam temporis habebit vel non existentiam a sua causa. Aliud est falsum, quia veritas illius vel sumitur ut veritas cognitionis, et sic non importat conformitatem intellectus cum veritate objectiva rei pro tempore, quo erit, vel sumitur ut veritas rei, sicut res modo non existit, et isto modo non est objective determinata ad esse, quia non potest poni in esse actuali nisi per suam causam, atque pro illo tempore est objective nulla. Unde sua veritas erit solum objective. 2.

Ex quo apparet, quod solum cum hac diminutione potest dici, quod futurum existat: hoc evidentiatur exemplo rei praeteritae, quae quidem praeterita est, neque habeat aliquid esse simpliciter, eo quod tamen praeteritum est 3.

minuit, alienat, et excludit ab esse præterito; itaut hujus proprius rerum nunc est præterita, sensus sit res præterita, ita nunc est, ut nunc vere sit, quod illa nunc est, quia jam transiexit. Eodem modo de futuro, quod primo nunc non significat aliquod esse simpliciter, quia ratione tri futurum alienantis, et excludentis, solum significatio sit alienatio, et exclusio a præsenti, quare similiter, sensus hujus proprietas in futura, et si sit res futura, ita nunc, ut nunc vere sit, quod illa nunc non est, et postea erit.

4. Sequitur, quod illa differentia temporis, quæ nondum fuit, neque est, primo quod futurum distinguitur a præsenti, et præterito tanquam distincta differentia temporis. Certo erit hæc particula habet vices differentiæ, primo quia futurum distinguitur a possibili, quia licet de possibili dicatur, quod erit, est tamen improprium, et cum dubitatione: magis enim proprie dici debet de possibili, quod poterit esse, quam quod erit. Dicitur ex determinatione voluntatis Dei, nam sicut dicebamus de possibili ex ordine ad Dei intellectum non habere nisi esse cognitum &c, ita dicimus de futuro non habere nisi esse volitum a Dei voluntate. Si autem quæris, an esse derelictum voliti sit ens rationis? est insufficiens, quia derelictum, sicut dictum fuit de possibilibus in ordine ad intellectum. Prosequitur in scientia videte, quod voluntas efficere potest entia rationis.

5. Denique dicitur: et certa cognexione causæ secundæ, per quam particulam intelliguntur, non solum illa futura, quæ immediate sunt a Deo, quia omnes effectus futuri causarum secundarum, quia sicut in actu Deus non agit sine istis causis secundis, ita ab æterno sine ipsis non determinat. Unde, et futura sicut necessario dependent nunc, et ab æterno a Dei voluntate, quamvis hæc ad illa futura se detrahabit ab æterno, atque determinata remanet, ita esse ab æterno futura determinata dicunt dependentiam necessario primo etc a suis causis, a quibus de facto in tempore dependebunt quoad produci.

6. His suppositis, duplex genus futuri assignatur ex duplici genere causarum operantis. Alia dicuntur futura necessaria, quæ exeunt in actum necessario a causa agente, nisi impediatur ab extrinseco, et de istis non disputamus, an Deus cognoscat, quia ad hoc sufficit cognoscere suas causas, earumque dispositiones, a quibus postea necessario eveniunt. Alia sunt futura contingentia, quæ possunt esse, et non esse, quæ dependent a causa non necessaria, seu contingenter agente. Exitus alia sunt futura secundum quid, ut a casu, quæ licet proveniant a causa necessaria, possunt a voluntario agente impediri, ut fructus arboris propter frigus, calorem, &c.; ac de his dubium non est, quod Deus cognoscat. Alia denique sunt futura, libera, vel simpliciter, quæ dependent a causa libera, ... positis omnibus

cias circunstantijs, et de hijs quitur

Circa hanc dificultatem militant ex una parte, qui nescientes componere praescientiam Dei cum libero hominis arbitrio, ut salvarent, quod digito sentiebant, abstulerunt a Deo cognitionem futurorum contingentium afirmantes, quod videbant, negantes, quod non videbant. Ita Stoyci cum Cicerone, de quo dicebat D. Aug. lib. 5 de Civ. Dei C. 9: homines dum vult facere liberos, fecit sacrilegos. Ibi ergo adducuntur Wiclefus, et Lutherus alijque hujus furfuris Auctores. Contra quos sit ntra de fide 17.

Dico: Deus certo novit futura contingentia libera. — Probatur ex Scriptura Ps. 138. intellexisti cogitationes meas de longe, semitam meam, et funiculum meum investigasti, et omnes vias meas praevidisti. Isayas C. 41. anuntiate quae futura sunt in futurum, et sciemus, quia Dij estis vos. — Cap. 44: ego primus, et novissimus, et absque me non est Deus, qui similis mei vocet, et anuntiet, et ordinem exponat mihi, et quo constitui populum antiquum ventura, et quae ventura sunt, anuntiet eis. — Item ex PP. D. Aug. arguebat Ciceronem loco sup. cit. sic: multo sunt tolerabiliores, qui ss sidera facta constituunt, quam ille, qui tolit praescientiam futurorum. Nam confiteri esse Deum, et negare praedicere futurorum apertissima insania est. Tertulianus lib. 2. contra Martion ait: praescientia Dei tantos habet testes, quot fecit prophetas: ergo ex Script. et PPs. &c. 18.

Denique ratione: futura licet contingentia dependent necessario adeo: ergo necessario ab ipso cognoscuntur. Pat. conseq. quia voluntas Dei possibile transit ad esse futurum. Ergo si non minus cognoscitur a Deo, quod dependet a scientia simplicis intelligentiae, scilicet possibile, quam quod dependet ab omnipotentia, nempe producibile; quod futurum dependet a voluntate Dei, sicut possibile ab intellectu, et producibile ab omnipotentia. Confirmatur: futura contingentia sunt ex se cognoscibilia a parte rei: ergo necessario Deus illa cognoscit. Pat. quia quaecumque veritas creata est participata a Deo, in ipsoque eminenter continetur, quod Deus, quia perfectissime, et infinite cognoscit se ipsum, non solum cognoscit in sua intensione, sed etiam in sua extensione. 20.

Arg. 1. de futuris contingentibus non datur determinata veritas, ex Philosopho 1. perihermen.: ergo neque certa scientia datur in Deo. Sed probatur ant. 2: quia de ratione futuri contingentis, ut contingentis est indeterminatio ad utramque partem: ergo et ita est ratio suae veritatis. 2.: praescientia debet esse infra intellectum propositionis necessariae, et contingentes. 3. experientia docet, quod ab eo, ex quo est res necessaria, contingens. quod multa pronuntiaverit Deus, quae non sunt verificata, ut fuit illud Ezequiae Regis, sicut dicitur Isayae 38. dispone domui tuae, quia morieris. Et illud Jonae 3.

adhuc 40ª dies, et Ninive subvertetur: &

11 R.º dictis ffti vel negandis omnia, quae fidei Catolicae adversatur; sicut illud damnavit, non solum universitas Lovanii, et Parisiorum studentes thomae adherentes, ideo quia stª fidei de futuro (ut resurrectio mortuorum, universale judicium &) neque erit vª, nec falsa: dictum damnavit Sixtus 4. in Diplomate, ut refert Bzovius C. 11. tomi 4. seculi 15: praedictam q. damnationem verbari manuductus in Academia Lovaniensi, vel dicendum fftus indeterminatam veritatem futurorum asserunt se reduplicative, ut Contingentium. Nam ut explicat D. Th. in q. d. 5 D. opiniº Padavaxgtas: non est similis veritas iniliz de futuro, sicut inilis de praesenti, et de praeterito. In praesentibus quidem, et praeteritis est veritas determinata, itaque quod alterum extremum est positum, et ut intelligatur positum non est in potestate causae, quod ponatur, / non ponatur ::: talis autem non est determinatio ex parte futuri, quia licet alicui intellectui sit una pars vª determinate, et est ipsa pars sit vª in se determinate, licet eam nullus intellectus apprehenderet; non tamen ita, quin in potestate causae sit pro illo instanti ponere oppositum; et ita indeterminatio sufficit ad conciliandum &.

12. Ad 2um: quod plus probat, non reputatur, futura Contingentia nunquam possent determinari in actu, quia vel tolleretur eorum indiferentia, sicut diceretur tolli ex determinatione veritatis de futuro; unde sicut salvatur indiferentia non obstante actuali determinatione, vere salvatur cum probabili determinata veritate ipsorum, dum haec ab actuali illa determinatione dependeat, illamque supponat, salvatur autem actu, quia futura Contingentia in actu determinantur non ex necessitate antecedenti, ? concomitanti, / subsequenti, cujus ipsa causa indiferens est, et non ab alio, sed a se ipsa determinatur: et quia indiferenter determinationem hanc, non necessitate sibi imponit, ideo et dicitur etiam indiferens, id liberum in ipso actu se determinandi; uno verbo, veritas futuri Contingentis est determinata, quia revera illa erit aliquando in actu: simul etiam indiferentia, quia actus ille erit a causa indiferenter operante.

13 R.º 2º: haec est differentia inter propositiones necessarias, et Contingentes, quod illae aliter esse nunquam possunt, istae aliter esse potuissent esse: illae necessario necessitate antecedenti, istae autem necessitate sequenti;

vi concomitantem = Ad 3m. q. d. illas pronuntiatas fuisse à Deo conditionatè, scilicet quod nempe moriturus fuisset, nisi ille conversus ad Deum, ad miraculum rogasset fuisse, nisi ille conversus ad Deum, ad miraculum rogasset patrandum: Ninivem subvertendam fuisse, nisi cives penitentiam egissent. Prophetiae verò divinatorum, quamquam absolute proferantur, facile invenibunt conditionem, quae si adimpleatur, ex ipsa proferentis intentione prophetiae non dictis habeantur.

14. Colliges: non alium praeter Deum posse esse divinum futurorum contingentium: nam sicut futura contingentia in se non habent, nec existere, nisi in sola, et à sola voluntate Dei, quae illis tamquam hoc eis dedit, ut veniret sine volita; ideo cum id quod est tantum in voluntate Dei, vel obiectum liberum, non naturaliter cognoscibile, nemo et non ingeniis subtilissime penetrare valet futura contingentia, itaque nec homines, nec Daemones, immo nec Angeli, nec Beati possunt esse divini, quia hoc duntaxat pertinet ad providentiam Dei per mundi regimine. Unde verum, et mendacium sunt operantes, scilicet quibus homines futurorum praetendunt divinationes. Sic Deus has operationes divinationes sepe in Scriptura detestatur, et SS. Patres conantur repelere, tamquam à Demonibus exitatas, ut refert D. Aug. lib. 2. de provid.

15. Pro defentione divinationum citant ipsi seductores posse S. Bedae Epist. cum divinatione vitae, et mortis, et cum rota, vi artificio recte divinandi. Atque haec Epist. non est S. Bedae, et malignantes in suis intentiones operationibus, ut fortissime defendit Bernardus Perero in sua Cabalomachia est. pro propter duas rationes. 1a est, quia ipse Beda lib. de remedijs peccatorum tomo 8. ita ergo dicit lib. 1. de remedijs peccatorum tomo 8. ita ergo divinatoribus praedivinationes insequtus, ut penas pro his divinatoribus praedicat plectendis. 2a ex Catalogo operum Bedae, ubi ista rota, vi artificium non invenitur, ut sentiunt, quae plurimi alii cum cetteris operis sic Beda. Libros doctissimi modi fabulares Viri clarissimi, et antiquissimi scribunt, et talis errori suo de suis animabus aucupanta. Accedunt ad nominis etimologiam, et videbunt divinationes à re Dei origine trahere.

Q.e 4.a an Deus cognoscat futura conditionata per Scientiam mediam, vel alio modo?

Pro inteligentia praesentis, adeoque subtilis dificultatis, supponendum est, ut diximus, futura contingentia dependere posse a potentia libera, et indiferenti, ut v.g. Petrus legere sedebit, quod ipse volet; nec autem atendi debet dependentia ab aliqua conditione, quae non habeat necessariam cognexionem cum efectu futuro v.g. si Petrus vocabitur a Deo, respondebit; si Petrus domi manebit, si pecabit; ubi apparet, quod isti efectus futuri non solum dependent a voluntate Petri, sed etiam ab aliquibus conditionibus, quibus est aliqua cognexio efectus cum illis conditionibus; sed interim, quia illa cognexio non est necessaria et inevitabilis, quia ideo efectus remanet contingenter futurus, et tales efectus vocantur futura contingentia conditionata, de quibus est quaestio, non de contingentibus absolutis, quae egimus. Sed adverte, quod si futuris addatur aliqua conditio habens necessariam cognexionem cum efectu, v.g. si homo generabitur, iste habebit corpus; si currret, movebit pedes; ista sunt futura quidem conditionata, sed non contingentia; et de illis non agimus.

2. (f.o 40.s.) Jam dixi in qua re huius dicti dissidium ortum inter thomistas et Jesuitas primo et contra scientiam mediam certantes, donec ad Romanam curiam altercatio delata fuit; sed propterea hoc nulla cuilibet thesi certitudo imposita fuit, itaut nulla ex his opinionibus ab Ecclesia sit damnata. Quidem est damnatum ab Ecclesia est systema statuentium scientiam mediam, seu conditionatam esse causam, cur Deus punit pecata, et bona opera remuneraret, quae numquam futura sunt, sed duntaxat conditionate futura: propterea dicebant illius auctores, nempe, semipelagiani, aliquos infantes ante mortem baptizari, quosdamque adultos ante mortem ad fidem eficaciter vocari; quia asebant, Deum per scientiam mediam praevidisset, quod si illi supervixerent, facturi essent bona opera; itaque opera tamen conditionate futura, et ex considerationibus, non sunt habere merita pro ad salutem oportet.

et

et damnatus fuit ab Eccl.ª Catolica error Calvi-
nistarum, qui abutebantur grat. p. r. praedeterminante, errorem 3.
docentes grat.ª p. r. praedeterminantem inferri voluntati humanae
necessitatem. Similiter Jansenius, qd ad merendum, demerendum in
statu naturae lapsae non requiritur in homine libertas a necessitate, sed suf-
ficit libertas a coactione, fuit damnatus ab In.º 12. an.º 1653 = Neq.
cum his erroribus coincidit sent.ª thom.ᵘᵐ de grat.ª praedeter-
minante, quia isti catolice procedunt. Similiter dicimus de fa-
ventibus scientiae mediae alio modo explicatae: ideo abstinendo a
dicteriis, veritatem investigabimus assumendo p.ᵃ disp.ⁿᵉ hanc ppnem
si Petrus a Dei grat.ª vocatus, respondebit D.º cum hac, quomodo prae-
dicta sit a Deo praesciri, enuntiabimus, et quid
nos teneamus, dicemus.

Primus modus dicendi aliquorum e, qd Deus praevideat de- 4.
terminationem futuri contingentis conditionali ex decretata veritate
objecti ipsius futuri antecedenter ad quodlibet eius conditionatum
decretum voluntatis D.ˢ; adeo ut sensus praedictae ppnis sit hic:
si Petrus a Dei grat.ª vocabitur, Deus videt, Petrum certe
esse responsurum, quia ex parte sui, et in se est, Petrus esse respon-
surus; ita plurimi Molinistae. = 2.ᵘˢ modus dicendi e,
futura contingentia conditionata habere veritatem dependen-
tem a decreto voluntatis D.ˢ, conditionali decreto retinente conditiona-
liter, seu ex suppositione ex parte objecti futuri, non ex parte
subjecti, id e, Dei decernentis; ita taliter, qd sensus hujus pp.ⁱ
sit: scio Petrum esse grat.ª responsurum, quia si illum mea grat.ª
vocarem, vellem, ac decernerem, illum mihi esse responsurum. Sed
sic: si Petrum vocabo, illi decerno dare, quod ille certo mihi
respondebit, ideoque scio illum esse responsurum. Ita Scoti-
nistae moderniores.

3. modus e, qd ideo Deus certo cognoscat futura 5.
contingentia conditionata, quia de quolibet hujusmodi futuro
habet dec.ᵗᵘᵐ actuale absolutum ex parte sui, et condi-
tionatum ex parte objecti, id e, ipsius effectus futuri: unde
sicut ex parte objecti talia futura, e scientia visionis, non
de scientia qua videat talia futura absolute existentia futuri, licet supponat
p.º dec.ᵗᵘᵐ determinatur absolute, ita ut praedictae pp.ⁱˢ
datur a conditione ex parte objecti; ita ut praedictae pp.ⁱˢ
sensus sit: scio Petrum esse responsurum, quia volo, et de-
cerno, quod si vocabitur, ille certo respondeat. Ita thom.ᵉ
[illegible], et fere omnes thomistae. 6.

Ultimus modus dicendi e, Deum cognoscere fu-
tura contingentia conditionata non posse in una, quam in altera

parte Itradictionis, ideoq. illa proprie, ut possibilia, et ut futura, cognoscerentur; et ad summum potius hanc, q. illam partem ex majori, vel minori Iguentia cognuscionis q. una, q. p. alia, adducit. Exemplum ppm sit: Deus scit, qd si Petrus ā gratia vocabitur, poterit responderet, et si responderet, ꝯ forte potius responderet, q. vocatio gratiae illa erit fortior, et efficatior, et ille erit ad respondendum. Ita in re, licet in terminis dispereant Veteres thomistae, et Scotistae, His notatis sit nostra

7. Do. futura Itingentia Iditionata praecognoscuntur a Deo solum scientia simplicis intelligentiae, hoc est, solum ut possibilia, ut futura. et ad summum Iiecturaliter potius haec, q. illa pars, qd probabiliter est futura dignoscitur. = Hanc vidi in quodam Scotista, illam defendentem tamquam ex mente D. N. S.; vel ut melius dicam, ut Itra mentem D. N., q. de futuris Itingentibus Iditionatis, D. N. si eloquetur. At, si tradidit viz fa- nulla sit obligatio ex lege, aut gradu, aut manu, specialis ciendo, ad Scotistas sequendum, Iduntaxat ad sequendum Scotum; hanc placuit eligere, duas scientia media nullatenus conveniat. Contrarium hujus defendunt, et e Antiquioribus Scotistarum sunt Claudius, Cornejo, Lifanius, et alij, quos citat Mastrius tom. 1. d. 3. q. 1. art. 8. n. 208.

8. Pbtur. futura Itingentia Iditionata si si u. futura: q. nequeunt scientia visionis detrahi praecognosci a Deo, I tantum scientia simplicis intelligentiae ut possibilia, ut futura. P. ant.: futura Itingens Iditionatis attenditur a potentia libera, si quis praed. se libere determinante, ꝯ possunt quis praed. mota a Iditione, quae tamen si excludat posse se libere determinare; ꝯ impossibile e, qd attenta Iditione, habeatur exercitio ipsius ut ad determinando effectum liberum: q. supponimus enim, Iditionem si necessitare pot, nec nes. effectum inferre, ut patet in exemplo, pp. si Petrus Dei gratia vocabitur, respondebit e = Deinde, potentia libera, ulterius q. mota, si remanet libera, si potest detrahi, ꝯ debet se in utramque partem posse extendere, ut melius si libere postea se determinet, signum e, a Iditione praemovente si eā determinatam ad hunc effectum ponendum; q. fieri si potest, qd ex tali Iditione Iignoti accipiat sit a. futurum.

9). Pbtur ex M.P.P. D. Aug. lib. de praedest. S. c. 14. sup. illud Sap. C. 4. raptus e ne malitia mutaret intellectum ejus; ubi ait: dicen

cerz hoc adz pericula vitę huj., n. 2dz praescientiā Dei,
qui hoc praescivit, qd futurū, n̄ autē qd futurū n̄ erat, id
ē, qd ei mors immatura fuerat l. aequitura, ut tentacy
n. subtraheretur in tanto, n. qd peccaturū eet, qui mansurū
in tentatione n̄ eet. = S. Prosperū epyt. ad Aug. dicit, fu-
tura, quę n̄ ss futura, stringunt nobis apostolos absur-
ditty genus, et n̄ agenda a praescita sint, et praescita n̄
actu sint. Dam. dialogo apd Manichęos n.o 7. ait:
quis enim praesciret, qd futurū n̄ ē? nā si quis peccaturū
praenosceret, huncq. n̄ didicisset, praescientia n̄ foret, d
error, ei impostura: sicut enim cognitio ē rerū eorū
quę ss, sic et praescientia eorū ē, quę certo futura ss: ẽ
ex PP. futura conditionata dicuntur futura n̄ ss. &c.

Quę PPrū. asserunt licet de ijs futuris ss, quę in actu 50.
rerū n̄ erant futura, cū autē negent praescientiā
illorū, eo q. ss futura ante decretum absolutū Dei; itaqz
idq ē, eo q. contingentia futura conditionata: ideo
cujslibet conditionati futuri praescientiā quoq. de-
negant. Nec obstat, qd dicunt adversarij, Patres
velle infringere Hereticorū errores, n̄ negando prae-
scientiā futurorū: nā in Itra ē D. Aug. lib. 2o. contra
2as epist. Pelagianorū c. 7. ubi ait: quomodo enim prae-
sciunt ea futura, quę illi in infantia morituri (q. 11
praescientia ejs falli n̄ potest) praesciunt potius n̄ futu11
ra? Quę verba hoc faciunt argumē: si praesciunt illa
peccata futura conditionata ut dicunt Here-
tici? praesciunt ēē, sj n̄ futura, nā defacto n̄ ss, dni-
na, et praescientia ejs n̄ fallitur: sequitur q. qd praesci-
vit, et n̄ praescivit. 51

R. 2a pars: licet connexio conditionis cū pot. libera n̄
arguat illius certā determinationē ad hunc effectū poten-
diæ; tā ex hoc ipso, qd habeat connexio proportionata, l impro-
portionata, opportuna, l importuna, fundetur aderit discer-
nendi, qd potius practice, illa pot. libera sit determina-
tura, et qd n̄; d. Deus profundissime scrutatur omnes rerū
dispositiones. q. in eo, quo cognoscit connexionē cū pot.
libera, licet nequeat certo praecognoscere futurū, q.
nihil rerū tc. ē determinate futurū, tā ex ratione connexio-
nis et dispositionis profundissime conditę, potest discerne-
perfectissime, qd practice rerū ē futurū. Si enim inter

Imes, unus altero actioniȝ est, qui efficientius praevideat, esto magis fervientius omnes obiicit Deus, et praevidebit, qui sup.r omnes possibiles intelligentias est acutissimus; ergo obiectivaliter dico, praevidet, quid potius sit futurum, non autem scientia visionis scit, quid determinate infallibiliter sit futurum.

82. Pr. impugnando Adversarios iuxta diversas reflexiones, ac diversos dicendi modos. Imus modus laborat in supposito, quod nullum tranceat esse possibili ad esse futurum a seipso, sed solum per voluntatem Dei, qui quod possibile primo est, vult esse futurum: in cuius voluntate futurum suum totum esse habet, ut constat ex dictis. Sic ergo a voluntate Dei illud futurum non est determinatum, a quo est determinatum? a seipso? magnum miraculum: nimirum, quod res in actu existentes non possint a seipsis esse, et tamen in futuro recte a seipsis dicantur existere. Iterum; si a se ipso, quaero, quare non potius fuit determinata eius pars opposita, nempe, non correspondentia? erit ergo ex determinatione voluntatis Petri, quam super comprehendens Deus (ut inquiunt Molinistae) comprehendit eam, quid non illa sit determinatum: quia illa determinatio non est a seipsa, sed ad determinationem voluntatis Petri. Denique: si ad cognitionem illius effectus requiritur praecognitio suae causae creatae: quanto multo magis praerequiritur cognitio voluntatis Dei, cum omnes effectus creati magis dependeant a causa Ima, quam a 2da.

83. Contra 2dum modum dicendi sic insurgimus: vel futurum dependet a decreto Dei, vel non? si non: non est necessitas ponendi tale decretum. Si dependet: quale est esse decreti Divini, talis erit veritas, et esse talis futuri; sed in casu esse decreti non est actu, sed possibiliter, non est absolutum, sed conditionatum, non est determinatum, sed suspensum: quia Deus non vult nisi conditionate: ergo veritas illius futuri non est actualis, nec absoluta, nec determinata, sed possibilis, conditionata, et suspensa: unde non poterit certo praesciri: ergo = Iterum. Vel illud decretum est sufficiens ad determinandam partem talis futuri ergo iam non est necessitas alterius novi decreti pro determinandis futuris. Hoc non admittit 2da classis Molinistarum, alioquin tollerent scientiam visionis, quae respicit futura absoluta per decretum ab-

solutis, et ce ss extra scientiam mediam. Denique, si bene atten-
datur, recurrunt sic facta contra 3um modum:
nam tales Molinistae vel nihil novum dicunt, quia nil in
actu de novo ponunt: vel rationes futuri non totaliter,
imo nullomodo refundunt in voluntate Dei. 84.

Contra 3um modum dicendi, qui est communis impugnatio contra
Molinistas, sic dico, non negando, in Deo reipsa dari decreta
conditionata: sicut enim in tempore non omnia absolute disponit, sed
plura conditionibus alligat; itaque etiam ab aeterno inter ipsa
absoluta habuit plura decreta conditionata: sed non possumus
concedere, imo imaginarium, et inutile judicare debe-
mus, quod antequam Deus futura absoluta disponeret, ste-
terit in considerandis omnibus futuris contingentibus, ut cer-
tius praevideret, addendo singulis futuris totidem
decreta actualia. Hoc sic convincitur: ad quid illa decreta
conditionata antecedenter ad absoluta? est, ut effectus eve-
niant certo a sua causa, ita ut Petrus non possit non respon-
dere vocationi? vel est, ut connexio conditionis inferat necessario
effectum, qui non nisi contingenter erat secuturus? est enim,
ut voluntas Petri necessitetur non solum a decreto illo,
sed a tali conditione? vel est, ut Deus certo sciat futura? et
tanquam modo Deus certo cognosceret futurum, quod potest
non esse futurum? videte inconvenientia. 85.

Hinc infertur impugnatio thomistarum contra Molinistas
advertite. Nam eo ipso, quod thomistae admittant in Deo scientiam certam fu-
turorum contingentium conditionatorum per decreta actualia ante decreta
absoluta, nequeunt arguere Molinistas de communi scientia media
imo videtur eis illis coincidere: quia ad quid illa scientia per decreta
ante determinationem absolutam futurorum? si dicunt, ut Deus
cognoscat et futura contingentia: sed ad quid ista praescientia fu-
turorum conditionatorum, nisi ut postea regularetur Deus in ab-
soluta dispositione suae providentiae? En quomodo ex utroque
oritur imperfectio in Divina voluntate; quia regularetur ab alio:
regulari dicit indigentiam, sed voluntas Dei
dirigere est, non regulari, est perfectissima, ac regulatissima, sicut et eius intellectus. 86.

Denique: juxta thom. haec scientia conditionatorum non est simpli-
cis intelligentiae; sed neque est scientia visionis, nam haec versatur circa illa
tantum, quae in aliqua temporis differentia existunt: futura autem conditionata non
existunt, neque in praesenti, neque in praeterito, imo neque in futuro;

quanti existis futuris si exiterent? ac proinde, que postea exi-
terent, usque dum decipiuntur conditionata, enunciantur in tempore
rantis suspenso, ut si tiri audirent, si audissent verbis
Christi converterentur, conversi fuissent; et si enunciarentur
de vero futuro, ut si audient, convertentur, ex ipsa conditione
esse indeterminate suspenduntur; quod si neque simplicis intel-
ligentiis, neque visionis est scientia infallibilis est scientia media
ex thomistice modo quasi laqueo suspensos; ita enim sonat mo-
dus dicendi eorum.

57. Arguitur 1º ex Scriptura et Patribus plures esse sententiae in Scriptura
scientiae certae de futuris conditionatis Deo credentes: quae si scientia
conjecturalis &c. Probatur antecedens: tum ex libro 4. Reg. c. 13. ubi dicit Deus
per Profetam ad Joas Regem: si percussisses quinquies, aut
sexies, sive septies, percussisses Siriam usque ad consumptionem. tum
libro 1. Reg. c. 23. consuluit David Dominum dicens: num vadam,
et percutiam Filisteos istos? et ait Dominus ad David: vade, et
percuties Filisteos, et Ceilam salvabis ::: surge, et vade Cei-
lam, ego enim tradam Filisteos in manu tua. Paulo post alteri
interrogationi de decensu Saul ait Dominus: decendet. Et
interrogante David an tradirent, sive tradderent eum
viri Ceilae dicit Dominus tradent; atque erant futura
conditionata, et Deus certo respondet: quod certo cognoscit
talia futura &c.

58. Item ex Patribus: tum super illud Mathei c. 11., si in Tiro,
et Sidone factae essent virtutes, quae factae sunt in vobis, olim
in cilicio, et cinere penitentiam egissent, adducitur
D. Aug. lib. de predestin. Sanctorum c. 9. dicens: numquid
possumus dicere et Tiriis, et Sidoniis talibus apud se vir-
tutibus factis credere noluisse, aut credituros non fuisse,
si fierent, cum eis ipse Dominus attestetur, quod acturi essent magnae
humilitatis penitentiam = tum ex D. Greg. Nisseno oratione de
infantibus super illud Sap. c. 4. raptus est, ne malitia mu-
taret intellectum, dicente: verissimile est, eum, qui id, quod fu-
turum est, eque ac preteritum novit, progressus vitae infantis
ad perfectionem prohibere, ne quod in presciencia malum
animadversum est in eo, qui ita instructus fuisset, perficiatur
ac ei, qui ea voluntate, arbitrioque victurus fuisset, vi-
tis nequitiaeque materia dicta vita fiat.

59. Ad argumentum ex Scriptura Respondeo sicut in principio diximus, non re-
pugnare, quod sicut Deus disponit in tempore multa aligata certis condi-
tionibus, ita potuit disponere ab eterno, dare connexio conditionis cum
effectu

effectu futuro non est, quod quaeritur in quaestione, nam mediat decretum, et vice non exit futurum conditionatum, sed absolutum, quia connexio attendit melius cum ipso Decreto, quod absolute Deus postea decrevit futurum, vel ab ipso Deo solum dependens, vel a causis creatis necessarijs, vel sicut a liberis dependens ab earum determinatione mediante ~~[illegible]~~ infallibili efficacia sui concursus, vel gratiae, cujusmodi est futurum praenuntiatum Regis Joas per Prophetam. Propterea solum agimus de futuris, non quae actu existent, nam de his scientia Dei requirit dici scientia futurorum conditionatorum, quia post decretum absolutum, quod convenit rebus, quae revera existent in actu ponunt in Deo hanc scientiam: unde solum inquirimus de futuris potentibus existere ex hac, vel illa conditione, et absque decreto.

Quare illa conditionata, quae inveniuntur in Scripturis, quibus scientia visionis non sit adaptabilis, sequitur cognosci a Deo scientia morali, vel conjecturali: qua solutione potestis solvere argumenta omnia: 20.
et erit hujusmodi: conditione connexa cum decreto, concedo conditione connexa cum futuro, vel ratione sui, vel ratione causae conditionatae, nego, quia alio modo non loquimur in praesenti de futuris. Itaque si illa futura conditionata, quae fuere interrogata a Davide, licet ex ambilo conciperentur, ut futura conditionata, tamen ex parte Dei erant absolute futura, et cum decreto. Percipite sensum quaestionis, et cum facilitate omnia argumenta salvabitis.

Ad illa ex PP., D. Aug. non opponitur nobis, quia nos non negamus Deum habere perfectissimam scientiam futurorum contingentium et conditionatorum, sed quod scientia visionis illa non cognoscit, dum taxat igitur scientia simplicis intelligentiae, vel vel potius conjecturali moraliter. Praeterea licet in contrarium esset Aug., libris De scriptis retractationum, ubi sua opera retractat, et quidquid de libero arbitrio, ~~[illegible]~~ scientia, gratia, et praedestinatione non est juxta veriorem, et genuinum 21.
sensum. D. Greg. tantum probabiliter loquitur dicendo verisimile; et Patres aliorum quidem SS. PP. in id propensiores fuisse, ut scientiam futurorum conditionatorum Deo utique tribuerent: id certum quod est, cum et ipsa scientia conjecturalis sit in eo perfectissima, quod re perpensa, et visis erroribus, quae ex illa scientia visionis Semi-Pelagiani inferebant, sententias moderatos fuisse. Nec errabimus, si aliquando nobis minus fabenda PP. dicta objiciantur, cum omnes explicari valeant, loqui de conditione connexa cum decreto, quod ex parte Dei sit, etsi nobis non appareat.

22. Arg. 2: quidquid perfectionis est, Deo concedendum, sicut quod imperfectionis a Deo relegandum; cognoscere vero certa futura contingentia conditionata perfectionis est, sicut imperfectionis illa cognoscere contrariter: ergo. Confirmatur: ista futura Petrus leget, Petrus non leget certo cognoscuntur a Deo, quod determinate habent veritatem in una contradictionis parte; et etiam hae: si Petrus vocabitur a Deo gratia, respondebit; vel non, non verificanda in una contradictionis parte: ergo ista certo cognoscuntur a Deo sicut illa. Probatur minor, quia propositiones absolutae distinguuntur a conditionatis accidentaliter tantum scilicet, ob conditionem.

23. Respondeo ad argumentum. Nego minorem: nam perfectio Dei stat in cognoscere res sicut est, non vero aliter ac est: unde si Deus cognosceret futura conditionata, de quibus loquimur, scientia visionis, imperfectionis esset, quia cognosceret non futuros ut futuros. Licet haec nominemus ut futura est cum diminutione mente conditionata; haec autem conditio, cum non dicat necessariam connexionem ad effectum consequentem, facit futurum non determinatum, ac proinde non est vere futurum. Et adverte, quod licet futura ostenderent ex Scripturis stabilia, conditione stabilita, credi deberent, non quia habeant aliquam ipsorum determinationem actualem, sed tantum in veritate determinabilia: eo modo ac si aliquid possibile, ut possibile tantum, constaret ex ipsis Scripturis; nam deberent credi ea infallibiliter, quia est praecognitum.

24. Ad confirmationem. Nego absolute minorem. Ratio hujus est: quia omnis propositio est de futuris absolutis, quae liberum supponunt decretum Dei, ratione cujus ut futura, et sic determinata veritate certo a Deo praecognoscuntur. At in nostro casu non potest sic haberi; nam multa futura conditionata assignari possunt, quae numquam erunt verificanda, nec affirmative, nec negative: ut poenitentia Tyri, si Christus ibi praedicasset, quae neque fuit posita neque negata. Ex quo apparet, omnia alia, quae decernuntur ab eo, dum conditionata supponuntur, non habere determinatam veritatem, sed solum posse habere ad modum possibilium usque dum Dei decreto determinentur. Ad probationem minoris dico, quod absolute quod res est, vel non est, propositio dicitur vera, vel falsa, et quod addita inter absolutas et conditionatas talis propositio est, non quod veritas est.

Arg. 3.

Arg. 3º: ad scia ɔjecturali Deo repugnat. Rº: infert, ū ɔjecturat unū ex alio; ō hęc cognitio Deo repugnat: ergo = Deneg. hęc scia ē certa, l sine decº, vl cū decᵗᵒ: si cū decreto, erit scia perfecta futuri: tq sine decto ē ipsa scia media, jā ob certitudinē dictā; jā qª hęc scia regulare potest dispositionē providentię sicut molinystę explicant. = Rº ad 3ᵘᵐ inferre unū ex alio arguere discursū in illo intellu, qui oia simul n ɔprehendit: in intellu autē Divino, qui oia simul ɔprehendit, etsi deductio sit in objstis, n proinde infert discursū: aliogn cū simul ter in scia visionis videat conexionē, et deductionē causarū, et efectuū, arguendus eet in ipsa scia visionis discursus qd ē falsū. 25

Ad ultᵘᵐ: scia Dei ante decᵗᵘᵐ solū pertinet ad simplicē intelligentiā, quę prescindit a quacūq tpris diffia, et ab actu exstitę; qª solū involvit veritatē predatonū, quę n repugnat etiā in futuris ɔditionatis. tq cū decreto, hoc opus, hic labor, tantū de futuris absolutis dedificatis, dū nullū sit decᵗᵘˢ circa futura ɔditionata. Ista cognoscit tantū scia ɔjecturali, ū morali, quis Deus attentis circunstantiis ɔjecturat qd eet potius, et facile futurū; ō qª ɔjicit de pota libera, quę etiā positis oibus circunstantiis, et dispositiobs potest ɔtrariū agere, neqt dici, qd realiter, ac ficiue habeat sciā certā, et determinatā; qª sine decᵗᵒ. Perfectio erū ɔjecturę ē, ut recte previdealiter juxta rationabilē ordinē, cui si oponatur ex sua libertate voluntas, n proinde scia fallitur, cū in suo genere recte previderit. Facit solū, qd ɔjectura idēqª recta, nequeat dici certa, et determinata. Voluntas eīª Dª n regulatur ab intellu, et multo minus ab ipsis objstis creatis cognitis quoad suis ɔjtū crutiās regulatur Dei providentia 26

Qº 5ª: an posit stare prescientia Dei cum ɔtingentia futurorum?

§. Magna aggredimur dificultatē, in qª ita dispersi sūt teologi ob sui abscuritatē matᵉ, ut in varias traxerant sent. Nos viā D. Thª sequemur, utpote nobis favere potest. Ut pateat objᵗᵘᵐ quesiti, et sensus qo inquirimus, dicimus, loqui de futuris absolutis, a qbs illud quęrimus arcanū Teologię prescientię

nis Dei cum contingentia futurorum. Clarius: Imo quaerimus, quomodo praescientia Dei, quae versatur circa futura contingentia illa nempe, quae possunt esse, vel non esse, poterit esse certa, et infallibilis, et eorum existentia? 2° inquirimus, quod ex suppositione praescientiae Dei certae, et infallibilis, quomodo remanebit in illis futuris indifferentia ad esse, et non esse, et non potius ab illa praescientia determinabuntur, ut necessario sint?

2. Pro his difficultatibus, iis omnibus praesuppositis, quae notavimus de quidditate futuri, ac de veritate propria contingentium, circa 1mum non est dubium de modo virtutis, seu qua virtute Deus futura contingentia cognoscat. Omnes enim fatentur, hanc esse virtutem infinitatem ipsius intellectus Divini, qua omnia cognoscibilia cognoscit, neque de modo objecti; nam cum praecognitio Dei sit ab aeterno, et futura contingentia ab aeterno non existant, nisi in Deo omnia in se continente; ideo Deus illa futura in se ipso cognoscet. Dubium quod est de modo objecti, quo scilicet, et quo medio illud quod est futurum contingenter determinandum, appareat tam ab aeterno ut a intellectu Divino determinatum, sicut postea in tempore determinabitur?

3. Pro resolutione nota fundamentum primum, et 1mo, quod cum Deus ab aeterno eodem modo agat cum creaturis, ac agit cum eis in tempore, nam providentia ejus semper una, et eadem est, ideo quia in tempore Deus causas liberas non praedeterminat ad suos effectus, sed quidem est, concomitanter concurrit cum ipsis ad effectus, nec laedat liberum earum arbitrium, sic etiam dicendum est ab aeterno non praedeterminare, sed condeterminare causas liberas ad eosdem effectus, quos illae ponent in tempore; ideo quod decretum illud, seu determinationem, qua mediante dicimus Deum certo praevidere futura contingentia, esse decretum, non praedeterminans, sed concomitans, itaut sic explicetur ejus praescientia, v.g. quia Deus ab aeterno condeterminavit cum mea voluntate scribere hodie, ideo ab aeterno praescivit, me hodie scripturum. Sed quomodo condeterminavit cum voluntate creata ab aeterno, si ab aeterno haec voluntas non erat, atque ideo non determinabat?

4. Pro quo nota 2°: quod aliud est, Deum concurrere cum causis liberis creatis ad influendum in effectum actu ponendum, et aliud est, Deum in sua determinatione coincidere cum eadem determinatione causae liberae in ordine ad effectum quocumque ponendum. In 1mo casu certum est, impo-

-ssi-

vibilis a Dei concursu sine interventione amborum, scilicet, Dico concurrente cum creata existente voluntate, et actuali determinatione ejusdem: alioquin, non haberetur efectus, si haberetur, esset unius tantum, et non duorum, ut deberet esse. Hoc modo non intelligimus Deum ab eterno determinasse efectus liberos futuros. In 2do casu non exigitur necessario illa existentia voluntatis creatæ, et actualis ejus determinatio, quod sufficit, ut aliquando futura sit, dummodo interim decretum Dei ab eterno certo coincidat cum determinatione voluntatis creatæ: hoc est, quod adeximus.

5. Sed dificultas in inquirendo, quomodo certo, et infallibiliter concurrat? est, ex eo enim, quod eminenter Deus in sua voluntate voluntates omnes creatas continet, non secus ac intellectus Divinus omnes precontinet intellectus creatos: sicut enim ob talem eminentiam continet volitiones indiferentes voluntatis creatæ, ita continet ejus volitiones determinatas: non melius: sicut voluntas Divina continet voluntates creatas, quatenus sunt indiferentes ad se determinandum, ita eadem continet, quatenus defacto se determinant. Unde non alio medio indiget voluntas Divina, ut voluntati creatæ determinationibus se conformet. Et ad summum; si aliquid exigeretur, esset praecognitio determinationis creaturæ, ne videretur voluntas Divina sese conformare voluntati creatæ, quod requiritur.

6. Imo enim constat, quod hujusmodi praecognitio est alicujus futuri, quem quidem nequit ex dictis habere ante actum Divinæ voluntatis. Unde potius cognitio ipsius conformitatis sequi debet post illam coincidentiam, et sit scientia visionis Dei, quod ex, non ex propria virtute voluntatis Divinæ coincidat cum determinatione voluntatis creatæ. Supposito enim, quod Primo Deus decreto universali concurrere decreverat simultaneæ cum determinatione causæ liberæ, si deinde rursus, et in particulari vult determinare, necesse est, ut determinet ex hoc ipso juxta determinationem causæ creatæ, quoniam ipsam determinationem in se continet. Si vero illam creatam determinationem nullo modo Deus in se haberet, utique tempore posset non coincidere; cum habeat in se eo ipso, quod velit ipse se conformare, etiam non cogitando intellectu, secundum vero ex tali sua volitione, quæ nunquam errori subjecta est, se conformat. Imo sicut voluntas creata non poterit in tempore determinare nisi juxta determinationem, quam virtualiter participat a Deo, ita voluntas Divina ex suppositione, quod velit determinare juxta determinationem creatæ, non potest determinare nisi juxta determinationem, quam ipse participavit creaturæ.

7. Doct.a hac praesupposita, apexisse oportet D. Th. qui in 1. d. 39. q. 3 tra istos rejicit opinionem S.ti D. Bonav.e tenentis futura contingentia repraesentari intui Dei ab aeterno determinata per ideas Divinas. Contra quod 1mo est, quia Dei ideae praecedunt, ac praesupponuntur ad omnem actum Dei voluntatis, ut potè conceptus intellectualis; quod sic praesupponitur, est solum possibile, et non praes.e futurum; quia futurum juxta dicta est dependenter a voluntate. Deinde est nec.m, et non contingens liberum; quia tota contingentia est a voluntate. 2o quia eadem est idea futuri, ac idea possibilis non futuri, totaque differentia stat in sola voluntate, quae vult possibile nunc fore futurum. Denique, haec sententia principium petit: nam quaeritur, quare, et quo medio habeatur in ideis repraesentatio futuri? quid enim sunt ideae, nisi conceptus mentis, sive formales, sive objectivi? ideae proportionaliter dicerentur, si essentia Dei ponerentur futurorum contingentium repraesentativa.

8 2o rejicit D. modum dicendi Henrici, quem tribuit D. Thomae menti, Deum cognoscere futura contingentia in eorum duratione; quia sicut Deus habet per immensitatem omnia loca sibi praesentia ita in aeternitate, et per aeternitatem propria habet praesentia tempora, et omnia, quae in eis durantur. Contra quod raro: quia si creatus effectus semel est, ac existit in se respectu Dei, ideoque ab aeterno coexistit, etiam est, et existit ab aeterno duratus; unde in tempore semel non poterit de novo poni in actu. Item: vel Deus cognovit ab aeterno visionem meam liberam, prout sibi erat in aeternitate praesens, vel prout visio te erat futura. Si 1mum: ergo semel non cognovit, ut futuram, sed ut praesentem. Si 2um: ex qua ratione cognovit? non quia erat praesens, nam praesentia non est ratio cognoscendi futura: ergo habet aliam rationem futuritionis.

9. 3o rejicit D. modum Scoti dicendi, quem etiam D. Thomae solet attribui, nempè, futura contingentia esse contingentia in se, et nec. respectu intellectus Dei, et per hoc contingentia futurorum non tollere certitudinem in Divina scientia. Hic modus nihil facit, cum respondeat per id quod quaeritur, quia quando contingentia fiunt nec. intellectui Dei? = Item res sunt contingentes a Deo, posita causa creata: alio-in sic a Deo sunt nec.ae, cum ejus causatio sit 1ma, et causa 2a inevitabiliter erit nec.a

10. Ita possunt rejici diversi modi dicendi Molinistarum, nempè, quod ideo futura contingentia certo cognoscantur, vel quia habent in se determinatam veritatem objectivam, contingit semel ratis dicere, quia Deus supercompre-

hens

praehendat determinationem eius certam, neque ultra dicta assignan-
da est ratio, cur huiusmodi determinationem cognoscat, dum haec sit futurorum
contingentium; vel quia futura cognoscat in decreto non determinato, sed de-
terminando in signo sequenti, ut tenet Scotus; nam decreta Dei ne-
queunt concipi ut futura, et si conciperentur, assignandum esset
aliud decretum in quo cognoscerentur, et sic in processum.

Praeterea D. S. duos modos assignat, ex quibus primus est, quod ideo 11.
Deus certo praevideat futura contingentia libera in eorum determinatione,
quia videt determinationem suae D. voluntatis volentis, et determinantis ab
aeterno illa futura pro tali tempore, et circumstantia. Sed ne hic
modus videatur inferre discursum, addit alium modum, nempe,
quod illud ipsum volitum, et determinatum futurum a voluntate reluce-
at in D. intellectu, qui mediante intellectus percipiat, et praecog-
noscat. Uterque modus approbatur a Scoto, et pro quolibet
resolvi potest, licet mea videri 2dum in 8vo resolvatur.
Verum enim est, quod scientia Dei est intuitiva, et non discursiva, atque
ideo cum Deus non abstractive, sed intuitive aspiciat, et sine
discursu videat efficaciam infallibilem suae voluntatis, in qua
stat ratio futuri, ideo scientia in hoc neget esse discursiva.
Nec etiam recolite doctrinam circa praemotionem physicam, quibus suppositis,
pendentes D. resolvibimus. Sit ergo

1ma D.o Contingentia futurorum non obest certitudini 12
praescientiae D. ex suppositione, quod Deus praevidet in decreto
suo concomitanti futurorum illorum determinationem. Ita plurimi
scotistae cum Magistro probante hanc esse genuinam D. mentem.
Pat. etiam ex ipso D. in 1. d. 41. q. 1 primus istorum, dicente: Deus
praescivit se cooperaturum Lucifero ad substantiam illius actus,
qui erat peccatum. Hoc autem praescivit, quia vult cooperari illi,
non est peccatum commissionis, vel praescivit se non cooperaturum ad
aliquem actum, quia non vult ipsum, et hoc non est ~~actus~~ actus primus
est peccatum commissionis, et sciendum, se cooperaturum ad ta-
lem substantiam actus cum non circumstantiis debitis, vel non coopera-
turum ad actum necessarium, et per consequens, quem omittere, scit
illum peccaturum. Itaque scit hunc peccaturum, non volens quia scit,
sed permissurum, sed quia scit, se cooperaturum huic ad substantiam
actus non circumstantionati, et per consequens ille committet: vel
non cooperaturum ei, et per consequens ille omittet.

Probatur 1o. ut Deus certo sciat futura libera, necesse est, 13.
ut ea cognoscat in eo volito, et in decreto suae voluntatis,
sed ea futura non possunt esse volita nisi per decretum concomitans:

q. n. nisi in ipso dec.to ɔcomitanti salvatur in Deo futu-
rorum ɔtingentium certa praescientia. Pro. Dixit D. Aug.
lib. 5. de civ. c. 30: hoc e. aeternus D.s providentiae dili-
cinea causas liberas, sic Deus administrat oia, quae
creavit, ut ipsius proprios exercere, et agere motus signat
sed n. ab aeterno habet Deus dec.tum ɔcomitans modo dicto,
siquidem relinquit libertatem illis causis agendi motus suos;
nam qd ab aeterno de illis detrat, e. illud ipsum, qd causae creatae
determinabunt in tpre: et n. ideo causae creatae sic de-
terminabunt, q.a ab aeterno sic detrat Deus, sed quia Deus
intendit ab aeterno, se ipsum illis causis accomodare: si
autem poneret dec.tum antecedens, praeveniens causas
creatas, et antecedenter praeveniret, neque agerent
nisi illos motus, ad quos subjecerunt ab aeterno dec.o Dei:
ɔtantum in dec.to ɔcomitanti praescribit.
54. p. 2: sicut fut.a ɔting.a a sua causa creata sunt ɔting.a
et simul ab ipsa detrata, ita Deus in illo dec.to ita debet
praevidere fut.a, ut illa relinquat ɔting.a, et faciat de-
trata; sed hoc dec.tum e. solum ɔcomitans: ergo. Pro. nam ex eo tale
dec.tum se accomodat indifferentiae voluntatis creatae, et ipsius, e.
quoque in diterminis ad effectum; et sicut se accomodat detrati-
ni ipsius voluntatis creatae, ita eodem modo eundem effectum
detrat: ergo in hoc dec.o et fut.a permanent ɔting.a, et fuerunt
detrata; ideoque in ipso certa D.a scia praevidentur.
55. Arg. 3.o: dec.tum illud ɔcomitans, quomodoque ɔcomitet vo-
luntatem nostram, semper e. rerum, qd aliter sit, qdo voluntates creatae n.
erant: q.a illud dec.tum detravit, qd erat a voluntate creata determinan-
dum, v.o pose detravit. Pro. ɔsq.a: q.a praedeterminatio fica coincidit cum detratio-
ne voluntatis creatae, et tum istud dec.tum, juxta thom. e. v.e praedeter-
minatibus: v. pariter = R. N. ɔsq.a. Ad prob.e: praedeter-
minationes v. n. desumi praes.e ex antecessione tpris, sed ex prae-
[illegible]tione libertatis arbitrii. Unde stat, qd dec.tum illud sit
quidem antecedenti tpre, et n. propterea sit praedetermi-
bus, q.a n. sibi subjiciat libertatem creatam, sed solum antecedenter
se accomodat voluntati futurae. Dec.tum autem thom.i ab aeterno
dicitur praedeterminasse, q.a ente praevenit libertatem ar-
bitrii. Unde rev.a dum et actu ɔcurrit, tequoque dicitur prae-
detratibus. Atque dec.tum a nobis dictum coincidit cum voluntate

creata, q.º se acomodat determinationi voluntatis creatæ, et decretis thomisticis coincidit, q.º sibi acomodat determinationem creatæ voluntatis

Arg. 2.: Vel determinatio D.ᵉ voluntatis coincidit cum nostra 16
libere, vel accidentaliter, vel naturaliter. Si libere: ergo cum præ-
via cognitione nostræ determinationis, deinde omnis actus liber ex cog-
nitione procedat: ergo cognoscet determinationem, antequam illam deter-
minet. Si naturaliter: ergo non contingenter determinavit cum voluntate
creata indifferenti. Si accidentaliter: ergo falli poterit &c. =
R.º: coincidere libere; quia ista coincidentia est actus
illius decreti universalis de se conformando causis liberis. Ad
cujus confirmationem Dico, sufficere illam universalem cognitionem, qua Deus
scicet, cognoscat possibilitatem omnium determinationum, ad quas se
determinare potest creata voluntas. Est naturaliter quod
ex q.º decrevit Deus universaliter velle se acomodare omnibus
determinationibus creatis, quas eminenter continet, requiri necessario,
ut illis se acomodet. Confirmatur autem hujus S.º: nam sicut creata
voluntas cum se determinat, non ideo dicitur, non fuisse indifferens
ad se determinandum, vel non; ita D.ᵃ voluntas, quæ se 1.mo in-
differenter acomodaverat, non propter hoc perdidit influxum,
non de facto determinat. At neutiquam dicitur accidentaliter;
nam non casu, et necessario, ex supposito universali decreto coincidit:
qui enim alterum sustentat ad ambulandum, quocumque q.º vo-
luerit, hoc supposito ille non casu, et necessario facit, quod alter: et
excellentiori modo Deus, qui omnes motus voluntatis creatæ
eminenter continet.

Arg. 3.º ex dicto decreto sequitur, 1.º, quod causa 2.ª 17
non ageret, ut mota a 1.ma, de causa 1.ma. 2.º, quod in dictis
causis liberis esset actio a se, et non a Deo. 3.º, quod non aliud decretum
præsupponet in Deo, nisi illud, q.º decrevit, causas liberas esse,
causasque motus fieri; et de hæc inconvenientia requirunt ad omni-
tis: ergo nec illud decretum concomitans, a q.º procedunt = R.º ad
1.mum: aliud esse loqui de prioritate, vel posterioritate depen-
dentiæ, in a quo; et aliud de prioritate, et posterioritate
actionis, in in quo: 1.ma posterioritatem adscrimus in vo-
luntate creata, et in ejus determinatione, q.º eventualiter creata
semper est a Deo dependens. 2.dam negamus sine dicto inconve-
nienti ex supposito decreti divini sinendi causas liberas
agere motus suos. Sic patet in ex supradicto decreto, qui alte-

ny abstentet ad ambulandy quosq volueūt. Actio abstentandi ē dependeny a abstentre, ē n proinde ē posterior actione abstentij, ē simultanea. Ad 2dy diluitur dificultas ex ila nes. dependentia, qug inevitablz aserimuy in cauji liberiy a Deo. Ad 3m: sicut decty uniuale precesit p° uniuerji cauji liberiy posibiliter determinaty, ita p° yidz detraty ad ea, et cu detranonibz futuriy nes. fuit aliud actuale decty

18 2a Pp. n obstante Di prescientia certa, et infalibli, adhuc remanet perfecta indiferēa in futuriy contingentibz liberis: est de fide. Pbr. ex scapt. licet eny ex ipsa aseratur prescientia in Deo certijima futuroxy, ita ety aseritur perfectijima libertas in hoie. q nujmz ē ila prescientia n latenty ofica ad futuriy contingentbz. Sic C. 15. Ecli, habetur: Deuy ab initio constituit hoiz, et relinquit eny in manu consilij sui. Sic alij innumeri textu, quibs et Da infalibly scia, et libertas humana suadetur.

19 P. 2. ex PP. Hier. C. 26 hieremiæ ait: n q° Deuy scit futuruz aliqd, id circo futuruz ē, d q° futuruz ē, nobit Deum prescius futurorum. Idz dicunt Origines, et Iustinus cu alijs. Aug lib 3. de libero arbitrio C 3. ait: cū sit prescius volunratis nrte, cujs ē prescius, ipsa erit voluntas: q erit, q° voluntas ē prescius. Nec voluntas ee poterit, si in potestate n erit: ē ety potestatis, ē indifz ē prescius. Non igitur p° ejs prescientiā mihi potestas adimitur, qug propterea mihi certior aderit, q ile, cujs prescientia n fallitur, ad futuruz mihi ee prescivit. C. 4. A: sicut tu memoria tua n cogis facta ee, qug preterierunt: sic Deuy prescientia sua n cogit facienda, qug futura s. q ex PP.

20 3° Pr ratione: futura licet contgā. stant cū detrnone: q ety futura poterunt remanere contgā, et certo, et infalibilter a Deo prescire. Ant. pat, q futura dicuntur contgā, eo qd in actu sint ponenda a causa contgte, et libere operante, qug ideo potest ila ponere, vl n ponere: s aut detrāta eo ipso, qd s futura. Quid eny ē futuruz nisi id, qd p° voluntē ē deinceps detraty ad ea? scicet eo, q ila pa libere defacto se detrabit. Ergo pāt: ctery qle o objty,

taly

talis e scientia; d futura Itngentia sunt certe futura: ergo de illis cognitio certissima.

21. Instatur V. non omnis necessitas tollit Itngentiam, d illa sola, quae praevenit libertatem. Necessitas ex D. Aug. e 2x, antecedens, nempe, et Isequens: 1ma praevenit, ideoque sibi subjicit, et tollit libertatem arbitrii, quia praedeterminat liberam potentiam ad unum: 2a supponit ipsam libertatem, quia si potentia seu voluntas se determinat, necesse e, ut seipsa determinet, alioquin eveniret Itradictorium obiectum determinare, et non determinare. Sic ergo supponit illud protulit principium quidquid e, quando e, necesse e esse. Haec autem necessitas non laedit libertatem; tum quia ab ipsa e dependens, tum quia dicit exercitium ipsius libertatis, appellaturque Iconcomitans. Futura ergo praescita a Deo necesse e, ut ita eveniant, sicut sunt praescita, d non necessitate praeveniente, d obiectiva, ex suppositione, quod illa futura sint determinanda libere, et inde necesse e ut illa sint ita determinata; et quia sic sunt determinata, ideo determinate a Deo praescientur.

22. Instatur 2o. exemplis. V., qui in alta turri sedens praevidet, Peregrinum agendo praecipitem fore in aliqua fovea, non propterea e causa praecipitationis: ergo similiter praescientia Dei non e causa futurorum. 2o imagines in speculo non ideo sunt imagines, quia speculum illas repraesentat, d ideo illas speculum repraesentat, quia imagines sunt immixtae in speculo. 3o si necessitatem imponit Dei praescientia: superfluae essent consultationes, Magistratus, Iudicia, pro deliberandis futuris. Denique omnes fatentur Deum non concurrere ad morale peccati, ut illius auctorem, d peccatum e futurum Itngens liberum a Deo praescitum: ergo &c.

23. Arg. [ink blot]: Deus scit necessario, Antichristum esse peccaturum: ergo necessario hoc Antichristus peccabit. P. Iseq.: tum quia ant. e necessarium: tum quia alias non sequitur necessario, ergo poterit esse, quod Antichristus non peccabit, et tunc scientia Dei esset fallibilis: ergo ne hoc sequatur, necessitas ex praescientia e admittenda. = Notate doctrinam ex Hia, inquirendo, an possit dari propositio, quae nec sit determinate vera, nec falsa: ibi enim patent soluta argumenta; d non obstante

24. Resp. D. ant.: Deus necessario scit ex suppositione, seu necessitate Isequenti, C. Necessitate antecedenti, N. D. Isequens; necessario Antichristus peccabit, necessitate ex suppositione, seu Isequenti, C. Antecedenti, N. Per hoc patet ad 1mam probationem. Ad 2am D. mam: si non sequitur necessario, ergo poterit esse, quod Antichristus non pec[ink blot]bit absolute loquendo, et praescindendo a suppositione, quod Antichristus ipse de facto se determinabit, C. Et sic sequitur tollitur ratio futuri. Ergo poterit esse, quod Antichristus non peccabit

facto jam dicto supposito, N.o scientia eorum futuri in Deo futurum praesupponit; non quia D.a scientia dependeat a re creata futura, sed quia eorum futurum non est ab illa scientia, sed a voluntate D.i, ergo oportet futurum esse volitum a voluntate, ut deinde sit cognitum ab intellectu. Si autem praesupponitur futurum, etiam praesupponitur certo determinatum, alias non esset vere futurum. En quomodo scientia Dei de futuro est necessaria, et infallibilis, et quomodo futurum sit necessarium, et inevitabile, et tamen praescientia non destruat futurum, neque futurum amittat suam contingentiam.

25. Arg. 2.: ideo res futurae, quia Deus praescivit; non est contra; sed hoc est verum, fundatur PP.um sensu: q. P. max. ex PP.: Aug. l. 15. de Trinit. c. 13. ait: universas creaturas, et spirituales, et corporales, non quia sunt, ideo novit, sed ideo sunt, quia novit ... non aliter scivit creata, quam creanda. Et lib. 6. de Gen. ad literam c. 17. ait: hoc necessario futurum, quod ille vult, et illa vere futura sunt, quae ille praescivit. Greg. lib. 20 moralium c. 32. ait; sed et quae nostra sunt non in aeternitate ejus ideo videntur, quia sunt, sed ideo sunt, quia videntur. Boetius lib. 5. de consolatione dicit: neque enim illam probationem, qua se quidam credunt hunc quaestionis nodum posse dissolvere; ajunt enim non ideo quid esse venturum, quoniam id providentia futurum esse prospexerit, sed e contrario potius quoniam quid futurum est, id divinam providentiam latere non posse: quod similibus auctoritatibus argumentantur Thomistae illam majorem tenentes pro vera.

26. Resp. illam N.o Ad §.9 literam D. Aug. et alias Greg.i, Dico non eandem rem; sed in illis quod intendunt PP. solum est adducere discrimen, quod est inter scientiam hominis, et Dei: homines non cognoscunt res, nisi existant; Deus autem illas cognoscit, antequam existant, non secus, ac si existerent (quamvis postea cognoscat), vel existentiam [illegible] tantum longe si bene perpendantur, ut jam diximus cum D. Aug. ad demonstrandum possibilia non praesupponi, sed produci a Deo in esse cognito. Illa litera Aug. nihil etiam probat, quia ut jam est, praescita a Deo esse necessario futura, sed ex supposito, quod illa sint futura, et deinde ita cognita. Posset etiam responderi, has auctoritates valere contra Molinistas, qui ponunt futura independentia non solum a scientia, sed etiam a voluntate D.i. Unde nec est explicanda Doctrina.

D.o 5a de Voluntate Dei.

Q.o vn.a quid, et quotuplex sit Voluntas Dei, et quomodo amet seipsum, et Creaturas? 1

Plures dificultates, quae melius videlixaores circa naturam Dei voluntatis in uno quaesito resolvbus. Debemus supponere Deum esse voluntatis, quam ex autoritate, ut patet contra ex biblicis, quam intellibus esse probamus, sicut Scriptura: Fiat voluntas tua. ex 6 Matt. Voluntati ejus quis resistet? Ad Rom. et c. 12 ut probetis quod sit voluntas Dei bona beneplacens, et perfecta. Sequitur ex ratione D.i in 1. d. 2. q. 2. quia agens perfectissimus perfectissimo modo debet agere, agere libere perfectius est, quam agere necessario, et naturaliter. 2.

Ad 1mam tituli partem R.o quod Voluntas Dei sic potest describi: est potentia, seu facultas, qua Deus libere non solum seipsum amat, de qua alia dicenda, est potentia, seu facultas, qua Deus libere non solum seipsum amat, verum et omnia ad extra operatur. Primo dicitur potentia, vel amat, vel odit, et qua omnia ad extra operatur. Dicitur potentia, seu facultas, contra dicitur, loquendo de intellectu D.o, si sumatur D.a essentia respectu perfectionis, quae sunt de genere qualitatis, uti atributa. Voluntas non minus ac intellectus non est extra D.a essentia, unde proprie voluntas non est atributum. Si vero essentia sumitur prout dicit tantum quando non est atributum. Si vero essentia, sic voluntas non est idem formaliter cum essentia, praedata essentialia, seu divina, sic voluntas non est actiba, de passiba facultas, seu principium ad esse divinum pertinent. Est quidem non actiba, de passiba facultas, seu principium quo Deus operatur. Non enim per idem formaliter Deus est, et operatur, alioquin non per aliquid prius est, et per aliquid posterius operatur, alioquin non posset per aliquid prius est, et per aliquid posterius operatur, quod est falsum. Denique ex quo voluntas in Deo intelligi Deus nisi operans, quod est falsum. Denique ex quo voluntas in Deo est infinitae perfectionis, non nisi unicum entitatibus actum infinitum, et etiam est infinitae perfectionis, quam ad intra, quam ad extra omnia quaecumque operatur, quaecumque enim voluit, fecit, ex scriptura. 3.

Dicitur 2.o quod Deus libere per quod denotatur in Deo esse perfectam libertatem, et indiferentiam, quae est perfectio voluntatis. Sed scire debetis, quod duplex est libertas, vel specificationis, seu contrarietatis, seu exercitii, seu contradictionis, vel ele qua voluntas vele potest contraria, vel exercitii, seu contradictionis, qua vele potest, vel non, sibe vele, et suspendere actum. Hic enim potest inquiri an utraque Deo conveniat? et ecce arcanum, in quo valde insudant theologi, et invenius valde exultat, cum Deus necessario saltem ad intra operatur, et necessario diligit se, dum Pater, et Filius voluntate producunt Spiritum Sanctum. Contra hoc videtur urgere definitio libertatis, quae fere ab omnibus admititur, est quidem potestas indiferens in potentia rationali ad utramque contradictoriam partem: unde licet resolutio hujus ad materiam de libero arbitrio pertineat, dare hinc aliquid placuit nobis ob majorem in praesenti claritatem.

4. (negat ...) Rº. q, dd. q. in Deo nulla cadit contrarietas, vel infirmitas, negat in cognoscere veritatem, et summum bonum, unde necessº é, ut summe se amet actu essentiali, et Pater, et Filius actu ~~essentiali~~ notionali producant Spiritum Stum. Caeterum de gener loquendo procedendo, dico hunc in secundus esse potius, dicas libertatis exercendæ modus, qui ipsius libertatis q. non videas species dividas. Stat Pº. activitas, et deinde ejus exercitium dividenda; ditavit modus exercitii dependet a virtute activitatis, non autem activitas, vel virtus activitatis dependet a modo exercitii, qui cessante virtuti activitatis, tollitur quilibet modus, non autem ad extra: in casu vero ablata libertate, tollitur, quod voluntas posset velle contraria, vel contradictoria, deinde ablatis contrariis, vel contradictoriis non proinde deperditur libertas voluntatis.

5. Pro cujus majori claritate advertendum, quod ut hanc hanc libertatem posset exercere voluntas, necessº. praesupponenda esse plura opposita objecta, vel plures oppositos actus sub ratione boni; sine objecto opposito, et actu contrario, quomodo posset exercebitur? Si quis dicitur voluntas, quae habeat pº. objecto talia bona, quae non patiantur opposita, et tales actus, qui soli sint boni (cujus opposita objecta, et omissio illorum actuum non nisi sub ratione mali apprehenduntur) talis voluntas nunquam sane poterit exercere illam utramque libertatem, aliquin ferretur in malum, ut malum, quod é impossibile. talis autem é voluntas Dei, et Beatorum, quae appetere aliud ab si bonum, relicta Dª bonitate, sicut et omittere actum assiduum dilectionis erga illum, sentit, non nisi esse malum.

6. Sed non propterea tollitur, vel minuitur libertas istius modi voluntatis, non libertas talis non incipit non contrariorum vel contradictoriorum selectione, et praesuppositae in potestate non detracta a se, neque ab alio, idest, in dominio absoluto agendi, ideo ut si postea sit locus inter contraria, et contradictoria, posset voluntas eligere pº. libito; ratione cujus sic libertas definitur: é potestas indifferens in appetitu rali ad utramque contradictoriis partem; quae definitio conformis é cum D. Th. in 2. dist. q. unª, et cum illo Dº. Anselmi lib. de libero arbitrio c. 1. dicentis: peccare, aut posse peccare non é libertas, nec pars libertatis. Unde si non adsint illa opposita sub sub ratione boni eligibilis, hoc non é ex defectu voluntatis, quae eadem é, et eadem agit potestate.

Dicitur

Dicitur in definitione, quod solus seipsum amat, ut denotetur Dei voluntatis obiectum primum, et adequatum; quia Deus amat seipsum, et ex isto amore impletur tota sua voluntatis apetentia; ex ipso quod amore constat, quod si voluntas fertur extra in bonum sui perfectum beatificabile, Deus profecto in se est bonum, vel infinite optimum: eadem sua natura habet quidquid apetibile potest esse voluntati Dei. Unde possumus dicere, quod obiectum tale voluntatis Dei, vel ratio, qua Deus sua proprie voluntati est obiectum, est maxima bonitas, vel transcendentaliter, vel quasi simul attributaliter, sicut sola bonitate essentiali beatur et plene satiari. 7.

Hic est addi debet doctrina D. in 1 d. 1 q. 3. § ad argumenta; quomodo Deus seipso fruatur, et beatificetur, et quod sibi ipsi non sit finis, et ad eum ratio finis non est proprie ratio fruibilis, quia ratio illius boni absoluti, cui convenit ratio finis. Licet igitur Deus non sit finis sui, quod respectu voluntatis suae est illud obiectum cui nata est competere ratio finis, quod est summum bonum. Non potest sibi competere ratio finis respectu sui, sicut nec respectu sui est finis, sed respectu omnium finibilium, quae sunt bona ordinabilia ad aliud. 8.

Sed ipse Doctor arguit contra hoc: quomodo quod Deus dicitur agere propter finem, et cum quod superioris agentis est superior finis? sic Respondet: respectu cuiusque causa finalis alicuius, nisi respectu cuius est causa efficiens, quia causalitas causae finalis est movere efficiens ad agendum. Dei igitur in efectibus nihil est causa finalis. Sed illud primum dictum vulgatum debet intelligi, quod agit propter finem efectus et propter finem sui, quia non est agens sui. Similiter 2um dictum debet intelligi de fine efectus, quia agens superius ordinat non se, sed efectum ad finem universaliorem, vel superiorem; et ita est finis superior est agentis, non ut finis eius, sed ut illius ad quem ordinat illud, quod agit. 9.

Sequitur in definitione, dicitur ... quae denotanta creaturae. Circa hoc est in primis dubitatur: an creaturae ratione sui amentur a Deo, an ratione Dei essentiae? et Respondet Doctor in 3. d. 32. his verbis: sola Divina essentia potest esse prima ratio agendi tam intellectui Divino, quam voluntati; quia si aliud posset esse prima ratio agendi, vilesceret illa potentia. Propter hoc dicunt Patres, amorem Dei in creaturas non esse respectivum, qui scilicet excitetur a creaturis, et quo Deus fruatur, et velut transfor- 10.

{meta in Creat. q. hoc est inveniens, d amorem efectivum, quo
Deus vult bonitatem Creaturarum; si aut bonitatem creatura
simplex illas vult, vel amat.}

11. Est duvitatio: an, et quomodo Deus creat. tam actuales, quam futuras, et posibiles amet? et licet Scolastici dissentiant, cum dist. ta respondere devet. Vel enim considerantur Creat. ex duplicatibus quoad suum esse essentiale praecisum a qualibet existentia; et omnes creat. Deus nes. et universe amat, q. sic dicunt participationem D. bonitatis, quae nes. a Deo nasc, et in participatis diligitur. Vel considerantur Creat. quoad existentiam actualem, vel futuram; sic enim libere, et contingenter a Deo amantur, cum Deus sicut liber est in hoc esse tribuendo, ita etiam ad tale esse amandum. Deinde amor, quo Deus diligit creat. tam actuales, quam futuras, dicitur eficax, quia sic illas amat, ut velit illis defacto existentiam dare sive de praesenti, sive de futuro. Amor vero, quem habet in creat. posibiles, dicitur simplicis complacentiae, q. sic illas amat, ut solum in illis delectetur, quin aliquid circa ipsas decernat.

12. Duvitatur demum: an Deus velit malum non solum naturale, sed culpae? et quoad primum certum est, Deus illud velle non praecise sub ratione mali, q. in malum, ut malum nunquam potest ferri voluntas, sed sub ratione boni, quod cedit in bonum universi, vel in Dei honorem. Quoad secundum Deus non est autor pecati, nec ullo modo rationem aliquid efectivum continetur in Deo, sed tantum permissive se habet Deus ad illud. De hoc specialiter agitur tract.u de pecatis, uti videri potestis in illo.

13. Alia particula definitionis est, vel amat, vel odit, per quos efectus D. voluntatis circa creat. describuntur, non quia sint actus entitative multiplices, sed quia plures, et eundem actum diversimode voluntas D.a tendit in objecta creata per diversa eorum qualitate. Deus igitur amat praeter respectus et creat., non solum amore complacentiae, sed etiam amore amicitiae, qui in eo sistit, ut velit cui alteri bonum prout ipsi convenit. Amare enim generice sumptum hec duo continet, q. ex Ds. 2. rectorice C. 4: amare est velle alicui bonum, et complacentiam illius habere.

14. Odium habet etiam Deus creat. per eam indignitatem, vel odio abominationis, vel displicentiae, vel odio inimicitiae.

tc

tundicitur Deus creat. odisse odio displicentiae, cum intelligitur nolle peccatum, quia sibi disconveniens: et hoc odio inimicitiae, cum intelligitur nolle peccatum, et peccantem, quia sibi [illegible], juxta illud Sapientiae 14. odio sunt Deo impius, et impietas. Sicut enim amor oritur ex convenientia, ita odium ex disconvenientia objecti cum voluntate. et sicut interior creat. amor, et odium, ex quo sunt ex affectione, faciunt, ut creatura feratur per amorem in aliquid, et per odium fugiat ab alia: ita cum odium, et amor Dei in creat. sit tantum effectibus, nec fertur Deus, neque fugit a creat., sed solum ab ipso movetur ad volendam positionem, vel destructionem, vel saltem vindictam, et punitionem creaturae. Alii autem affectus, qui in Deo mutationem inferrent, tolluntur a Deo: unde Deo denegandus est affectus desiderii, qui est tristitia de bono absenti, et dicit imperfectionem. 85.

Denique dicitur, et quod omnia ad extra operatur, ut statuitur, in Deo praeter intellectum, et voluntatem non esse potentiam aliquam tertiam potentiam executivam illorum effectuum, quae intelligit intellectus, et voluntas vult. Ratio: quia ideo in creaturis haec tertia potentia ponitur, immo multiplicatur, quia deficit, vel non sufficit voluntas creata ad ponendum effectum, nisi in eo volito, licet voluntas illum velit in eo actuali; sed voluntas Divina, ex quo est infinitae perfectionis, et virtutis, hunc pati defectum non potest: quia haec voluntas sola erit principium, non quidem semper executive, alias enim ab aeterno devinisset esse omnes creaturae. quia ab aeterno Deus illas voluit, sed in illa tempora differentia, scilicet, vel praesentium, vel futuri, quae sibi placet. Unde omnipotentia Divina, vel significat, eam voluntatem ad extra: et voluntas ad extra ipsa est omnipotentia, ut patet, liquet ex Scriptura: fiat lux, et facta est lux; omnia quaecumque voluit, fecit; ipse dixit, et facta sunt, etc. 86

Pro 2a tituli parte, jam ut ultima, non alia manent resoluta, dicimus; quod voluntas Dei una et simplicissima est, sibe consideretur saltem, sive entitative; atque ob diversas tendentias in objecta volita multiplex attendita a theologis. Prima divisio est in voluntatem beneplaciti, et in voluntatem signi. Prima nihil aliud est, quam ipsa Dei voluntas in re considerata; non placitum, beneplacitum, libitum, et propositum,

ut nomina synonyma liberæ voluntatis expli-
cantia. 2.o e ipsa D.i voluntas aliquo signo expressa. Sig-
num 1.o in praesenti 3plex e. Primum praeceptum, quod significat, vo-
luntatem D.i aliquod bonum velle in futuro faciendum. 2dum prohi-
bitio, quae e contra significat, illam voluntatem nolle malum futurum.
3.m Consilium, quo voluntas D.i bonum super exrogationis manifest.
4. impletio, qua intelligitur Deum velle de praesenti aliquod
bonum, quod implet. et 5. permissio, quae e contra intelligitur,
Deum pati aliquod malum, quod non avertit.

47. Hic solent interrogare teologi an voluntas sig-
ni sit semper voluntas beneplaciti, quod in scripturis non semper
idem videtur, ut e cum Deus praecepit Abraham, ut oc-
cideret filium Isaac, quem de facto nolebat occidi. Atque
res non e tanti momenti, quod paucis verbis expediri ne-
queat. Videtur e, voluntatem signi convenire cum voluntate
beneplaciti, nisi quod Deus praecipit, prohibet, consulit, et
hoc de facto, et vera voluntate praecipere, consulere, prohibe-
re? et hoc nemo potest Deo negare, nisi illi notam fictionis,
et mendacium imponat. Q. Difficultas igitur ex scriptura ori-
tur, quia non percipimus bene voluntatem ab illis signis
significatam, et illam intelligimus absolutam, cum sit conditionata
ita e in praecepto Abraham, in quo Deus intendebat occi-
sionem Isaac, conditionatam, si Abraham obediret.
Hoc raro accidit ex Dei ordinatione, qua vult in suis
praeceptis suam celare voluntatem propter aliquem supe-
riorem finem; et ordinarie loquendo, qualis e signum, talis e
voluntas Dei.

48. 2a divisio e in voluntatem absolutam, et conditiona-
tam. 1a e qua Deus absque respectu ad conditionem ullam vult
aliquod objectum, ut cum vult bonos justos post mortem ad eternam
introire gloriam. 2a e, qua Deus aliquid vult objectum
ceteris attenta, et adimpleta certa conditione, quam ipse Deus
expressa ordinatione necessario facit; ut cum vult efficaciter
omnes bonos salvos fieri, sub conditione, quod bene recte vivant, et
finaliter in justitia perseveraverint.

3a

3ª divisio est in voluntatem antecedentem, et consequentem, quam eidem tribuit/assignat Dam. lib. 2 de fide c. 29, et Crisostomus hom. 1 in Epist. ad Ephesios vocat primam et 2am. Sic autem illam explicat Dam.: voluntas antecedens est acceptio Dei ex seipso existens; voluntas consequens est concessio ex nostra Causa: hoc est, cum aliquid est optinendum ex Causa nu Dei, et Creat. voluntas Dei antecedens est, qua Deus, quantum est de se illud vult, ad illud quod operatur, quidquid non ex parte Creat. Voluntas consequens postea est, qua Deus expectata simul Creat. cooperatione, et quolibet alio requisito complete vult, et absolute ultimate illud ipsum: sic Deus dicitur velle voluntate antecedenti omnes homines salvos fieri, quia quantum est de se non solum intendit omnium salutem, sed operatur media opportuna: non autem velle voluntate consequenti, quia cum ad hanc exigatur etiam ipsorum cooperatio, reverâ omnes homines non cooperantur, vel non omnes media capiunt salutem. 19.

20 Ultima divisio est in voluntatem efficacem, et inefficacem, seu simplicis complacentiae. Voluntas efficax est, qua non solum Deus vult aliquem effectum, sed etiam ordinat media ad illud optinendum. Voluntas inefficax, seu simplicis complacentiae est, qua Deus delectatur de aliquo objecto, sed tamen media non curat, neque adhibet ad illum ponendum in esse. Sic Deus vult efficaciter Creat. futuras, quia non solum sistit in delectatione de eis, sed etiam vult illas in esse aliquando ex suo decreto. Creat. autem possibiles vult tantum inefficaciter voluntate simplicis complacentiae, quia delectatur de earum esse possibili, quin propterea decernat dare illis existentiam.

21 Voluntas efficax Dei diversimode explicatur a teologis, quidam dicunt, efficacem nominari, quia infallibiliter obtinet suum effectum. Sed nisi velint significata invertere vocum pro libito loquuntur. Nam juxta sensum omnium Scriptorum illud efficax dicitur, quod habet magnam vim ad effectum intentum obtinendum: inefficax vero, quod intendit quidem effectum, sed vim non adhibet ad illum optinendum, et adhibet sufficientem, quod habet quidem vim, sed minorem, seu solum tantum, infra quam effectus non habebitur. Quam explicationem efficacitatis tenentur omnes admittere; nisi frequenter dicunt, voluntatem Dei antecedentem salvandi omnes esse efficacem, et tamen ipsi fatentur non

semp. effectum obtinere; qn obstet dicere, et quidē efficacē, et simul conditionatam; et ex hoc ipso, qd voluntas efficax possit esse conditionata, arguitur, voluntatē efficacē nec.o n dicere connexionē effectus.

22. Martinus p.o Istrarijs quandā adducit authoritatē D.i de 1. sent. d. 46, dicendo ibi a D.e voluntatē efficacē vocari ultimatā, et vero absolutā D.s voluntatē determinatā quę necess.o et infallibiliter adimpleri debet. Sed vero decipitur, nā ibi probat Scotus, qd si Deus velit absolute et ultimate, ejs voluntas infallibiliter implebitur, qa ipse ē infinitus in virtute, et pōa, atq nihil meminit de voluntate efficaci. Apparet igitur suppositus Martinus imaginarius. Voluntas absoluta, et infallibilis ē voluntas D.a quę fertur cū tota virtute, et insuperabili remotione impedimentorū ad effectū habendū: voluntas v.o efficax fertur quidē cū magna, n cū tota virtute, removendo n penitus, et absolute, n solū p.o gratie ilius virtutis impedimenta.

23. Videamus q quomodo Scotus voluntatē efficacē explicet. In 1. ex d 6. q 1. § ad argta hęc habet: electio uno modo praes. dicit volitionē consequentē plenā apprehensionē; alio modo volitionē efficacē sequentē syllogismū practicū. Uno modo potest esse cujuscumq. &c ::: 2.o modo n potest esse alicujs, nisi ad cujs esse operatur voluntas, qtū potest ex sua parte, qa nihil vult efficaciter, nisi ad quod disponit media, p. quę potest deduci. In 3.o d 33. § ad 1.m ita ait: duplex ē volitio, una simplex, quę ē quędā complacentia obj.ti; alia efficax, qua scilicet, volens prosequitur ad habendū volitū, si n impediatur. Ecce quomodo voluntas efficax potest impediri, et n ē illa Martinus ultimata, et impedibilis. Sed clarius voluntatē efficacē definivit in 1. d 47. q 1.a volitio efficax ē, quę ē respectu finis p. media ordinata ad illū finē consequendū.

D. 6.a de prædestinatione, et reprobatione.
Præfacium ad materiam de varia circá prædestinationem sententia.

§. 1.s quid importet prædestinatio? 1.

Prædestinatio juxta nom.i etimologiã idẽ ẽ ac præ
ũ ante destinare. Ejs quiditas prout á teologis videratã
notarit in ejs defione ex P.P. et Scoto colecta. Prædestinao
ẽ D.s electio, ũ prædestinao eterna C rect.s intuatis ad grat.s
et ad gloriã. Dicetr Divina electio, ut 1mo inteligatur præ-
destinaonẽ ee actũ D.s voluntts recte agentis, quoniã ois
electio in voluntte ẽ, et a recta raone dirrecta. Ex hoc pat
cũ prædestinaone ee quoq. in Deo certã prescientiã eorũ,
quũ Deus prædestinat. Imo testr Apostolo Aug. qdoq. ex
perimur prædestinao in v. ipo! pr prescientiã, ut eiluis
ad Rom. c. 16, n. repulit Deus plebẽ suã, quã prescivit, id
ẽ, prædestinavit. Et D. Aug. ilã in defione exponit lib.o
de perseverantia c. 14. dicens, prædestinao Santorũ
nihil ẽ aliud, qz prescientia, et preparao beneficiorũ D. 2
Electio quoq. dicitr, ut inteligatur prædestinaonẽ
ee aliqd aliud, qz simplex ppositũ voluntts. Propositũ
enĩ dicit preparaonẽ voluntts, ũ decretũ se detrandi,
v.g. propono, ũ decerno me vele cras legere. Electio
autẽ dicit oẽ, et ultimatã detraonẽ v.g. volo cras legere.
Advertendũ tñ ẽ, prædestinaonẽ vepedici in Scripturis
fieri 2dũ propositũ D.s voluntts, qd ñ ẽ negare electionẽ,
in voluntte, d declarare, electionẽ in prædestinaone ñ
havere ab alia causa l.o motiva, quã ab ipsa voluntte, ita p.o
vnolibito detrante se. tandẽ dicitur Electio tñ ut manifes-
tetur hanc Dei detraonẽ creaturaz fieri ad id, ad qd illẽ
de se ñ pertingunt, tñ ut hæc detrao ccipiatur ut separatio
inter plures, nẽ eligere ẽ partes separare in multitudine. 3.
Ejz dicitur ũ prædestinao 1.o ut inteligatur prælec-
tionẽ ñ ee de aliqua re præsenti, d futura. 2.o ut signifi-
cetur, hanc ee voluntẽ Dei beneplaciti absolutã, d quã
ñ quocũq modo, verũ certis modis atendat finẽ, et objctũ:
ordinare enĩ ñ solũ ẽ statuere, d etĩ preparare objctũ de-
bitis modis ad finẽ ultimũ. Ire prædestinao, ut vidimus

ex Aug.º vocata præparatio. Additur æterna, qᵃ licet ta-
lis electio executione fiat in tpre, tamen ante executionem e in-
tenta a Deo. Juxta intenta ante: et ab æterno, qᵃ quidquid se-
mel e in Dei intentione circa creat. semper ab æterno fuit
in ipso, alias esset mutabilis.

4. Sequitur creat.e intelectualis, qᵃ hæc e objectus prædes-
tinationis. Licet enim cum creat.ª alio modo præcedat a Deo
prædestinata, quia omnes existant, fuit ab æterno decreta a Deo
in prædestinata ad eas, tamen hæc potius prædecretatio, quam prædestinat.
apelatur. Cursu enim loquendi tamen scrpt.e, quam S.S.P.P., ita dicuntur a
Deo prædestinari, in quæ ad simpliter esse, sed quæ ad melius esse,
in ad perfectionem ulteriorem tanquam ad superiorem finem præor-
dinantur. Cum autem hujusmodi superioris finis capax sit sola
creat.ª intellectualis, solus homo, vel Angelus e objectus prædestinationis.

5. Denique dicitur ad gratiam, et gloriam, p.º quod denotatur
duo superior finis prædestinationis, unus ordinabilis ad alium,
scilicet, gratia ad gloriam. Licet enim prædestinatio una sit,
potest tamen duo attendi ex duo vita hominis, una viatoris in hoc
mundo, alia comprehensoris in Cœlo, una prædestinat
ad gratiam, et alia ad gloriam. Prima e, qua homo ad fidem, ad
bona opera, et ad Dei amicitiam præordinatur. 2ª qua
præeligitur post mortem ad gloriam æternam. Utramque præ-
destinationem innuit Apt.: Primam in 1.º ad Efes. C.1: elegit
nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus sti, et
immaculati in conspectu ejus in caritate, qui prædestina-
vit nos in adoptionem p.r Jesum Xptum. Ubi advertite, quod fere
semper loquitur Apt. de hac prædestinatione. 2dam innuit
ad Rom. C.8. dicens: quos autem prædestinavit, illos et
vocavit.

§.2. de nesesitate prædestinationis.

1. Hanc prædestinationem in Deo existere, sufficienter [?]
lat. ex ipsa scrpt.ª, ut e illud Mat. 25: venite benedicti
Patris mei, possidete paratum vobis regnum a constitutione
mundi. Et illud Actus 13: crediderunt, quotquot erant
præordinati ad vitam æternam. Lat. ex ratione: enim 1.º quidquid
Deus agit in tpre, habuit ab æterno eficax decretum; sed in tpre
Deus ordinat homines ad gloriam, actu mediante gratia, quam tri-
buit: ergo Deus neces.º ab æterno decretum habuit prædestinandi,
in homines prædestinavit ad gloriam. Aliàs vel mutaret

Deus

Deus cum inciperet in tpre habere voluntatis, q̃ n̄ haberet ab eterno, l. ei accideret, qd n̄ prævideret, ibi ignorantiæ argueretur, qd ē erroneum.

Taliter enim prævisio præscientiæ in Deo, ut sine illa non negatur adcratis illius positionem queat n̄ statuere. Unus pat. ex allato argt̃o; et v̄s: dicere, Deus n̄ agere in tpre, qd n̄ decreverit ab eterno. Confirmat Aug. lib. de prædest. SS. c. 17. exponens illa Apl. verba, quos prædestinavit ipsos, et vocavit &: n̄ q. alios, s. quos prædestinavit, ipsos et vocavit, nec alios, s. quos ita vocavit, ipsos et justificavit; nec alios, s. quos prædestinavit, vocavit, et justificavit, ipsos et glorificavit; illo utiq. fine, qui n̄ habet finem. 2° pat ex ipso Aug. lib. de correctione et gratia c. 7: Horum siquis perit, fallitur Deus; s. nemo eorum perit, q. n̄ fallitur Deus: horum si quisq. perit, vitio humano vincitur Deus; s. nemo eorum perit, q. Deus nulla re vincitur. 2.

Hoc etiã constat ex Script.a, et Xptus Joan. 10. dicebat: oves meæ vocem meam audiunt, et sequuntur me, et n̄ peribunt in eternum, et n̄ rapiet quisquam de manu mea. Denique Aug. lib. de perseverantia c. 14. definiens prædest.m ait: ē præscientia, et præparatio beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur, quicumq. liberantur. 3.

§ 3. Sensus Catholicus proponitur.

Difficultas præcipua circa prædestinationem semper fuit, an ex mera Dei liberalitate, an etiam ex meritis hominum præviis, statuatur Deo prædest.o. Ut eius in sequentibus resolutio notior fiat, varios hîc propono dicendi modos, et inter catholicos ad mixtos, et inter hos, et hæreticos. Pro hoc præscire oportet, unam semper fuisse sententiam in Eccl.a catolica, qd scilicet, prædest.o ad fidem, et gratiam ex solo ex motibo liberalitatis D.i; at quoad prædest.m ad gloriam, varia eius nunq. recepta catolicos sentent., ut melius dicam explicationem ea, p. varietate errorum, qui hoc mysterium 1.

Fundere conantur Haeretici.

2. Ut autem hoc melius capiatis, advertite, quod Origenes secta Farisaeorum deceptus dixit, quod animae omnium hominum praeextiterunt, antequam venirent ad sua propria corpora informanda, sive in aere, aut alio in loco: in quo statu praeducto animae vel bene usae suo arbitrio, et tunc Deus ob illa merita facta praedestinat hominem tali anima praeditum ad gloriam, ut nequeat non salvari: vel male usae suo arbitrio, et tunc negat homini propter demerita suarum animarum salutem, et gloriam. PP. Graeci huic occurrerunt errori, simul haeresim refutando Marcionitarum, et Manichaeorum asserentium animas bonas creari a Deo bono, malas autem a Deo malo; atque ideo nedum praedestinatas, sed reprobatas ex ratione sui principii: simulque docebant tales PP., hominem nullo modo in praedestinatione Dei necessitari; et praedestinationem habere non ob merita antecedentia, sed ob merita hominis futura. Hoc idem tenuere PP. Latini usque ad saeculum 5um, in quo haeresis Pelagii exorta fuit.

3. Pelagius quoque motivum praedestinationis posuit in libero hominis arbitrio, ut refert Augustinus libro de praedestinatione Sanctorum c. 18: hoc dogma narrando: praesciebat igitur, aiunt Pelagiani, qui futuri essent sancti, et immaculati per liberae voluntatis arbitrium, et ideo ante mundi constitutionem eos in ipsa sua praescientia, qua tales futuros esse praescivit, elegit. Elegit ergo, inquit, antequam essent, praedestinans filios, quos futuros sanctos, immaculatosque praescivit: utique ipse non fecit, nec se facturum, sed illos futuros esse praevidit. Hoc refutavit ipse Augustinus dicendo, homines esse praedestinatos, non quia ita fuerunt ex viribus proprii arbitrii, sed quia praedestinati a Deo futuros esse sanctos; condemnata haeresi Pelagii. Itaque quaque sequitur Augustinum, ut qui huius sententiae utraque a Scolasticis auctoribus intelligantur, ut oportet.

4. Postea Semipelagiani sic dicti, qui non in totum errores Pelagii sequebantur, plures alias protulerunt doct.

doct.a 1.° eo docebant. mat.a prædest.is silentio su-
primendā esse propter simulitz, qua PP. Antiqui
Loqti fuere. 2.° errorē Pelagij aliq. modo casti-
gantes dicebant, ut refert D. Aug. cit. c. 19: nos
aut dicimus, inquiunt, ntaq Deus ni præsisse
nisi fidē, qua credere incipimus, hoc ē elicitos
viribus naturæ, et ideo nos elegisse ante mundi
constitutionē, ac prædestinasse, ut essemus Sti et immacu-
lati gratia, atq. operi essemus.

Hoc fundatū prædestinationē ponebant ex 5
prævisis meritis, cum auxilio gratiæ, ceterū initiati-
be viribus propriis arbitrij. Sic eos S. Prosper eorum
errorē recenset in epist. 225 ad Aug. n.o 4. Dicunt
itaque, ut q.a prævaricator ideo dicitur non obedisse
q.a noluit; fidelis quoq. non dubitetur ob hoc devotus
fuisse, q.a voluit: et qtū quisq. ad malū tantū habe-
re facultatis ad bonū, pariq. momento animum
sese vel ad virtutes moveri, quē bona appe-
tentē grat.a Dei foveat, mala sectantē damnatio jus-
ta suscipiat. Et de parvulis, qui non habent liberū
arbitriū, dicebant, teste ipso Prospero; prædes-
tinari ad gloriā, vel reprobari ad penā ob malū, vel
bonū usū rationis, et liberi arbitrij, quē prævidit
Deus sehabituros ee, si supervixerent.

Objicies. Ita hos errores Semipelagianorum duos 6
scripsit libros D. Aug. unū de prædest. Stōrū, alterū de do-
no perseverantiæ, quē doct.a ea C. PP. admisere, et notatē,
ut sup.a diximus de Aps. et sic eē intelligendus Aug. in li-
bris 18tis, ubi dixerat agit de prædest.e ad gratiā, et indi-
recte de prædest.e ad gloriā; q.a ibi agit contra Semipela-
gianos hoc asserentes, ut vidimus, quod initiū non minus
boni operis, q. prædest.io ad bona opera, vel merita, adeoque
ad grat.a haberi ex fide, et ex viribus arbitrij, non aut
ex mera Dei liberalitate. Cum hac q. limitatione proprium
Aug., et in hoc sensu legi debet.

Secūdo aut. quidā Monachus Gothescalcus 7
nomē, ut refert Calmet illā protulit doct.a erro-

neq; q. seculo 16. Calvinus, et Lutherus amplexati fuere, nempe, ita praedest.^s ad grat.^m, et ad gloriam Dei voluntate aligari, ut hominis nullo medio, q. praedest.^e bene operentur, gloriamq. acquirant; sicut et ex aeterna Dei reprobatione velint, nolint, in aeternam damnentur. Haec causa facta e, ut theol. arbitrium hominis invicerent; et quoniam haeresi Pelagianorum, et Semi Pelagianorum haec erat ex diametro opposita, oppositamq. quoque ex diametro protulisse sent.^s ex plo prior. Patrum 5. seculorum, nempe, non ex solo Dei placito, d. et ex praevisis futuris hominum meritis homines praedestinari.

8. Haec est fuit varia eccl.^e doctr.^a p.^o haereticae haeresim, d. nunq. Itaq. Advertendum e.^e, q.^d PP. ita additi fuerunt suis sent.^s, quilibet p.^o qualibet, ut plures protulissent sent.^s explicatione durissimas, ut dicit cit. Calmet de S.^{to} Joan. Chrisost.^o, qui, ut merita futura ex libero arbitrio nec.^s ad praedestinationem gloriae statueret, qd.o q. Augustini e, et requirere merita ad grat.^m praedest.^s Sic et Aug. Itaq. Semi-Pelagianos loquens aliqdo videtur, nihilum facere liberum arbitrium. Hoc non e mirum; nam via deveniendi ad medium e ad oppositum declinare. His suppositis,

Q.^o 1.^a an in Deo sit vera voluntas salvandi hnes.^2 fol. 67.

9. Notandum, quae sup.^a diximus de voluntate antecedenti, et cons.^{ti}, ac de voluntate eficaci, illa, nempe, quae media adhibeat ad finem salutis dignandum, et q.^d medium aptissimum certe e, ee passionem, et mortem Xpti, p. quae oes optinent grat.^m, et gloriam. advertit.^e, q.^d praecipitati Semi Pelagiani hunc in modum dixere erronibus, ut refert S. Prosper n.º 6; p.^o universo humano gen.^e mortuum ee Dominum nrum Jesum Xptum, et neminem prorsus a redemptione sanguinis ejus exceptum, et si oes hanc vitam alienissima ab eo mente praetran-

ce-

ceant, q.ª ad oēs hoēs pertinet D.s misericordiæ sac.tis, quo ideo plurimi n̄ renovantur, q.ª q.ᵒ nec renovari vele habeant, prenoscantur. Itaq. q.tū ad Deū pertinet oibus paratū ee vitā eternā: q.tū autē ad arbitriū libertatē, ab his eā apprehendi, qui Deo sponte crediderint, et auxiliū grat.s, merito credulitatis acceperint.

Error istorū n̄ in qualibet pp.s hujus sent.s attenditur, ē solū in eo, q.ᵒ redemptionē Xpti velint solis illis aplicari, qui viribus naturæ credunt, et arbitrio bene utuntur, ut constat ex illis verbis: nec renovari vele habeant, prenoscantur: qui Deo sponte crediderint, et auxilium grat.s merito credulitatis acceperint. Ex quibus verbis evidet Janseniū hanc pp.s, quæ ē 4.ª inter damnatas, Semi Pelagianū ē dicere, Xptū p.ᵒ oibus oīnō hoibus mortuū ee, aut sanguinē fudisse. Quia volebat Xptū mortuū ee p.ᵒ solis electis; ē rev.ᵒ falluntur, ut in decisione q.nis p.ʳ duas videbimus. D.ᵉʳ sit q.

Ass.ᵒ in Deo ē v.ª et eficax voluntas salvandi oēs hoēs, nemine excepto. Est contra Greg.ⁱᵘˢ Ariminensē, Marciliū et alios paucos veteres. P.ʳ ex Ap.st. 1. ad thim. c. 2. dicente: Deus vult oēs hoēs salvos fieri, et ad agnitionē veritatis venire. Verba hæc solent explicari a D. Aug. de universalitate statuū hoīs, n̄ v.ᵒ de oibus, et singulis cujusque status, sicut eū dicitur, oē animal fuit in arca Noeh. Alii v.ᵒ explicant a voluntate signi, n̄ beneplaciti, ū de voluntate metaforica. Quod Aug. autē notat D. thom. in 1 d. 12. q. 8. art. 1 ad 1.ᵐ, ubi loquit. rē voluntate consequenti, 2.ᵃ quia certū ē, Deū de facto salvare oē genus hoīs, n̄ autē quodlibet hoīs individuū.

Et D. N. S. in eadē dist.ᵉ 1 ad 1.ᵐ tenet, q.ᵒ licet in dicto sensu commendabilis sit Aug.ⁱ expositio, magis tamen propriè exponenda ē ad ntam intentiā, dū ambas expositiones se commode spatiantur. Ait enim: Dico, q.ᵒ licet dictū Apost. posit exponi de distribucione acomodata pro

oibs, qui salvi fient, tamq multo melius posset exponi de voluntate antecedenti sic; idest, vult Deus homines salvare, et salvos fieri, quantum sui est, et ex parte sua, et voluntate sua antecedenti; pro quo dedit eis dona naturalia, leges rectas, et adjutoria coia sufficientia ad salutem.

5. Ad aliam explicaonem, vel voluntas beneplaciti sumitur pro ult., et absoluta determinaone voluntatis Dei, sicut sumitur a Veteribus Scolasticis; tunc certum est, non circa quemlibet habere Deum voluntatem salvandi, quia hæc est voluntas signi, quo sensu ait D. Th. Dico in proposito, quod etsi Deus non habeat voluntatem beneplaciti ad istum salvandum, tamen vult in illa adjutoria coia antecedentia ad salutem oium. Vel sumitur pro vª, et eficaci voluntate, sicut fuit a nobis explicatum, tunc quia tali voluntate antecedenti vult Deus oium salutem. Deinde si ponatur in Deo solum voluntas signi in stricto sensu veterum Scolasticorum, quod tantum stet in signis, et non sit vª voluntas, directe metaforica, sequeretur, quod Deus inaniter ageret pro oibs defacto adjibendo media absque intentione finis; et quod Deus deciperet homines, ostendendo velle oium salutem, cum revera illa non velet;

6 Inde ex ipsa autoritate Apostoli sic discurre Aug. ita Apostolus dicit, Deus vele oium salutem, sicut dicit, pro oibs ee orandum: hoc enim tamquam causale illius præmissa, dum apposuit: obsecro tamen oium fieri obsecraones, oraones, postulaones, gratiarum actiones pro oibs hominibs, pro Regibus, et oibs, qui in sublimitate sunt, ut quietam, et tranquilam vitam agamus in oi pietate, et caritate. Hoc enim bonum e, et aceptum coram salvatore nostro Deo, qui oies homines vult salvos fieri, et ad agnitionem veritatis venire; directe sic dicit Apt., orandum ee pro oibs non solum generibus hominum, sed pro singulis hominibs; alias præcepta caritatis eent ad sola genera hominum, et non ad singulos homines. et praxis ecclæ e, feria 6. in parasceve pro oibus in-

diy—

discriminatim orare: quia Apost. intelligit Deum velle voluntate vero efficaci omnium, et singulorum salutem.

Ostenditur ex PP. D. Aug. lib. de spiritu, et litera exponit Apostolus ad nostrum intentum, scilicet illam Dei voluntatem esse antecedentem dispositam, non autem consequentem respectu omnium: simulque ostendit, quomodo voluntas possit dici, quod semper impleatur. Aiter: vult autem Deus omnes homines salvos fieri, et in agnitionem veritatis venire, non sic tamen ut eis adimat liberum arbitrium, quo vel bene, vel male utentes justissime judicentur::: quod cum sit, infideles quidem contra voluntatem Dei faciunt, cum ejus evangelium non credunt, nec ideo tamen eam vincunt, verum seipsos fraudant magno, et summo bono, malisque penalibus implicant, experturi in suppliciis potestatem ejus, cujus in donis misericordiam contempserunt. Ita voluntas Dei semper invicta est, vinceretur autem, si non inveniret, quid de contemptoribus faceret: quia omnes non obtinent salutem, sicut antecedenter disposuit voluntas Dei, inveniunt damnationem, quae est dispositio: quae est efficax pro omnibus. 7.

8. Clarius autem S. Prosper in responsionibus ad capitula calumniantium Gallorum sent. 8. ait: qui dicit, quod non omnes homines velit Deus salvos fieri, sed certum numerum praedestinatorum, durius loquitur, quam loquendum est de altitudine inscrutabilis gratiae Dei, qui et omnes vult salvos fieri, atque in agnitionem veritatis venire, et voluntatis suae propositum in eis implet, quos praescitos praedestinavit &::: ex toto enim mundo totus mundus eligitur, et ex omnibus hominibus omnes homines adoptantur. In responsionibus ad capitula divertiana resp. 2a ait: sincerissime credendum, atque profitendum est, Deum velle, ut omnes homines salvi fiant: siquidem Apostolus, cujus ista sententia est, sollicitissime praecipit, quod in omnibus ecclesiis piissime custoditur, ut Deo pro omnibus hominibus supplicetur. D. Ambr. in epist. ad Thim. notem sic dicentem: si Deus omnipotens omnes homines salvos vult fieri, cur non impletur ejus voluntas? (et sic R. est): Idcirco latet, vult enim Deus omnes salvos fieri, sed si accedant ad Deum; non enim sic vult, ut nolentes salventur, sed vult illos salvari, si et ipsi velint: quae expo. &c.

9. Pr. ratione: vel Deus ordinavit oes, et singulos
hoes ad aeternam gloriam tanquam ad supremum, et ultimum finem,
vel non? si non: ergo ficte, et injuste oibus, et singulis sacra,
et praecepta proposuit in ordine ad illam gloriam, quibus
hoc certo obligabitur ad illa sacra, et praecepta, cum nullus
sciat, se ordinatum esse ad illum finem; quia cum proalus non e finis,
proalio non sunt media. Si sic ordinavit: ergo certo Deus vult oes, et
singulos hoes salvos fieri. Pr. 2do. hic: qui diriget
aliquid ad finem naturaliter non proprium, non potest nisi virtute, et
efficaciter velle illum finem, alioquin nullomodo diceretur
dirigere illud ad illum finem, sicut dirigens sagittam ad locum,
non sufficit ad hoc, ut illam dirigat, quod velit voluntate placentis
sagittam dirigi, alias numquam sagitta diceretur dirigi; debet illam velle efficaciter dirigi, debet a dirigente mi-
mitti, et proiici; at gloria aeterna non e finis naturaliter
proprius hominis: ergo si Deus oes, et singulos hoes vult eo dirigere,
eos vult salvare, et dirigere oes, et singulos
hoes voluntate efficaci.
10. Tertia Augustinus: si daretur ista voluntas in Deo
salvandi oes, illa e imperfectio in Deo, quia in oibus non
adimpletur, et sic e frustranea, vel non e efficax hoc ipso,
quod conditionate tantum dicitur velle oium hoium salutem: ergo
non datur talis efficax voluntas &c. 2do. de parvulis ante
baptismum mortuis, de Gentilibus, qui numquam audierunt
sine propria culpa evangelium, et de aliis brutis, qui a Deo
excaecati dicuntur, non potest velle dici, quod Deus velit
efficaciter eorum salutem: ergo &c.
11. Respondeo ad 1mum, et 2o arg. quoad utramque partem. Quoad 1mam
dic, quod tunc arguitur imperfectio in voluntate, cum non adimpletur
vel ex propria impotentia, vel ex impedimento extrinseco contraci-
nante ipsius volentis: nulla vero arguitur imperfectio, si ex li-
bera ipsius voluntatis dispositione impletio non sequatur.
Ita enim e; nam Deus decrevit velle oium salutem, non absolute,
neque absolute, et quocumque modo, sed sub conditione, quod hoes
velint: unde infertur, quod ita voluit oium salutem, si
hoes velint, sicut noluit oium salutem, si nolint. Nec
propter hoc dicitur frustranea voluntas, quia actus pro-
ri-

volentes ni i mutilis ex quo aliquid i bene ipso w tantur, nec frustratur voluntas ex defectu proprio, ; ex aliena malitia. Quoad 2m dic, hanc Dei vo luntatem el ; dispositatem objective, ni subjective, hoc e, ; ratione retinente ex parte hominis ni ex parte Dei, quia ni verificatur, quod de praesenti ; dicto suspen dat actus ipsius voluntatis.

Ad 2dum: Deus ni obligari ad miracula, et 12.
ad invertendum ordinem naturae, vel agentium naturalium, ex hoc, quod velit omnium infantium salutem; quia Deus e pro visor universalis, qui ni potius uni, quam alijs creaturis provi dere debet, imo debet curare, ut ; universi ; ordo, licet una pereat, vel altera parum ; alijs, alias Deus ad miracula fere semper teneretur, quia innumera ss pericula, quibus infantes obnoxij sunt praeterea, praevendo Deus remedia com, et sufficientia, satis providet, et vult, quantum e de se, infantium salutem: quibus paravit baptismum ; abstinentibus: si eorum homines, vel nolunt, vel negligunt, vel nequeunt illis ; conferre, per ipso Deo ni stat, quia ; illis dedit remedium, adeo quod voluit eorum salutem, ; stat per parte hominum, qui ni appli cant remedium, vel per parte aliarum causarum secundarum, quae inferunt mortem puero, antequam remedium acci piat.

Ad aliud de infidelibus, et obduratis pecca 13.
toribus, dicimus, quod Deus ait per Ezech. c. 33. nolo mortem impij, ; ut convertatur, et vivat. 2a Petri c. 3: nolens aliquos perire, sed omnes ad poenitentiam reverti. Et Joan. 1: illuminat omnem hominem venientem in hunc mun dum. Vnde omnibus ni denegat sufficientem gratiam, ut quisque suam consequatur salutem, alias diceretur aliquis peccata irremissibilia, simulque infidelitatem negativam esse peccatum, quod e error Baij; ex quo apparet, quod omnibus dantur illa auxilia, ut saltem se disponant mediantibus bo nis operibus ad recipiendam gratiam justificantem, vel fidem.

81 2ª Xº. Xptus mortuus est non solum pro electis, sed pro omnibus omnino hominibus. Est de fide contra Calvinistas, Bezam, et Jansenium, qui quidem moderando aliquantum dictum, hanc dixit propositionem damnatam ab Alex. 8. dedit semetipsum pro nobis oblationem Deo, non pro solis electis, sed pro omnibus, et solis fidelibus. = Probatur 1º ex scriptura. 2º ad Timoth. 2, postquam Apost. dixerat, Deus vult omnes homines salvos fieri, subdit: unus enim Deus, unus et mediator Dei, et hominum homo Xptus Jesus, qui dedit redemptionem semetipsum pro omnibus. Unde eodem modo dicitur unus super hominibus Deus Creator, et Xptus redemptor: sed Deus Creator est omnium, et singulorum: ergo Xptus omnium, et singulorum hominum mediator, et Redemptor.

83. Eadem in Epist. C. 4. ait Apostolus: speramus in
» Deum vivum, qui est Salvator omnium hominum, maxime fidelium. Qui non includit etiam fideles, non excludit infideles, sed solum dicit, magis, et minus in eodem ordine redemptionis disposito ad effectum consequendum. Et in Epist. 2ª ad Cor. C. 5. ait: Si unus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui
» sunt, et pro omnibus mortuus est Xptus, ut et qui vivunt, non jam
» sibi vivant, sed ei, qui pro ipsis mortuus est, et resurrexit. Ex hac autoritate utitur D. Aug. lib. 6. contra Julianum, ad probandum, omnes homines etiam infantes, mortuos ex peccato saltem originali, quia si Xptus non esset mortuus pro omnibus omnino hominibus, nulla esset consequentia tam Apostoli, quam Augustini: nam sicut non omnes erunt vivificati dicuntur in Xpto, ita nec omnes omnino homines mortui esse possedici.

86 Item Isayas C. 53. ß6 ait: omnes nos quasi oves erravimus, unusquisque in viam suam declinavit. et posuit Dominus in eo iniquitatem omnium: non tam reprobi, quam electi peccaverunt, peccata eorum posita sunt in Xpto Jesu tanquam in Redemptore, ut solveret pro eis. = 2ª Petri C. 2. fuerunt vero, et Pseudoprophetae in populo sicut et in vobis erunt magistri mendaces, qui introducent sectas perditionis, et eum, qui emit eos, Dominum negant superducentes sibi celerem perditionem: reprobi, sicut Calvinus, Beza, et Jansenius cito perditionis

in-

incurrerint, et tamen ipsi non redempti sunt a Xpto =
Denique ex 1. Joan. c. 2. ipse est propitiatio pro peccatis nostris,
non pro nostris autem tantum, sed etiam pro totius mundi: ergo ex Scriptura &c.

Probatur ex PP. Chrys. hom. 26. in Epist. ad Rom. ait: §7.
Xptus licet non erit lucrificaturus omnes, nihilominus tamen
pro omnibus mortuus est, quod suum erat adimplens. Nazianzenus orat.
23. adversus Arianos ait: Ipsos Xpti cruciatus, per quos
omnes citra ullam exceptionem instaurati sumus, qui eiusdem
Adamo participavimus. Aug. in Ps. 86. Jacione 2a. de
Juda ait: proiecit pretium argenti, quo a[b] illo Dominus
venditurus erat, nec agnovit pretium, quo ipse a Dno re-
demptus erat. Et in Ps. 98. ad illa verba judica-
vit orbem terrarum, ait: non partem, quia non partem emit, to-
tum judicare habet, quia pro toto pretium dedit. In lib. 2.
operis imperfectoris c. 133. dicit: unus pro omnibus mortuus
est, Juliane, non hoc Aug., sed Paulus dixit, imo ipse per
suum Apostolum Xptus; cohibet te ab aniloquio, cede
Deo, desere crapulam contentionis, et intellige. Ibi lau-
datus Apostoli ad Rom. c. 5., si enim unius delicto multi
mortui sunt, sic ait: multi quippe isti ipsi sunt omnes, de
quibus alio in loco dicit, sicut in Adam omnes moriuntur.
Et ibi videntis et parvulos, quia et pro ipsis Deo te dictante,
mortuus est Xptus: ergo ex PP. &c. §8.

Objicitur primo: Xptus habet ut re ecclesiam, quam collegit,
et acquisivit sanguine suo, et se solis pro electis dedit suum
sanguinem, non ceteri homines, etiam non baptisati, et justi, qui non in
finem perseveraturi ad Eccliam non expectant, sicque eccla
fit invisibilis, quod est error: ergo tam pro electis, quam pro reprobis
non Xptus mortuus est. 2o. si Xptus non est mortuus pro omnibus: ergo
non teneor credere Xptum pro me esse mortuum. Absit. Si ergo
teneor credere Xptum pro me esse mortuum: ergo teneor
credere, me esse unum de electis. 3o., si Xptus non redemit
reprobos: ergo isti non sunt de corpu[s] remunerantur, pro
ta, dixit Aug. sunt sacramenta, hoc autem est hereticum: ergo &c. De-
nique Trid. sess. 3. c. 3. hanc catholicam veritatem statuit.
— Verum etsi ille pro omnibus mortuus est, non omnes tamen mortis eius be-
neficium

neficium recipiunt, & ij duntaxat, qua merito passionis eis conceditur.

19. Itaque Aug. et e contra Jansenij. Joan. 10. ang. meam pono pro ovibus meis: & oves Xpti ex contextu evang. sunt praedestinati: ergo pro illis solis mortuus est Xptus. Matt. 26.: hic est sanguis meus novi testamenti, qui pro vobis, et pro multis effundetur. Apoc. c. 5. redemisti nos in sanguine tuo ex omni tribu, et lingua, et populo, et natione, et fecisti nos Deo nostro regnum. = Itaque pro illis mortuus est Xptus pro quibus oravit, & pro solis electis, et non pro peccatoribus oravit, ex illo Joan. 17. dicente: ego pro eis rogo, non pro mundo rogo, & pro his, quos dedisti mihi, quia tui sunt: y &c.

20. Amplius roboratur ex intelligentia PP. Aug. super ult. textus Joan. tract. 110. sic exponit: est mundus de quo scriptum est, ne cum hoc mundo damnemur: pro isto mundo non rogat, et est mundus, de quo scriptum est, non enim venit filius hominis, ut judicet mundum, & ut salvetur mundus per ipsum; pro isto mundo rogat, dicens: ut mundus credat, quia tu me misisti. Lib. 21 de civ. Dei c. 24. ait: si de aliquibus ecclesia ita certa esset, ut qui sint illi etiam nosset, qui licet adhuc in hac vita constituti tamen praedestinati sunt in aeternum ire ignem cum Diabolo, pro eis tam non oraret, quam pro ipso; sed quia de nullo certa est, orat pro omnibus duntaxat hominibus inimicis suis in hoc corpore constitutis, nec tamen exauditur. Ita quid multi concordant PP. &c.

21. Resp. omnes praedictas scripturae auctoritates intelligere cum illa data dist. de voluntate ant. et consequenti, quia sicut admittitur in executione, et in intentione, et praeparatione ad intentionem, et ad eius unam voluntatem antecedentem, et ad aliam falsam. Unde ad 1.um Dico, verba Joan. esse de voluntate consequenti, non de voluntate ant. Xptus autem suam posuit et pro non ovibus, ut omnes fierent, sicut patet ex illo: alias oves habeo, quae non sunt ex hoc ovili, et illas oportet me adducere. = Ad 2.um, hi pro multis vel intelligendum

sim-

simplex p.º oibus ut sup.ª exponebat Aug., qui c. 87. dicebat, [illegible] responsum e, non repugnare oibus multos, qui ipsi des non pauci, d multi sunt ::: hinc te exue, si potest, qdmus p.º oibus mortuus e ::: propterea p.º oibus mortuus e, q.d oes mortui sunt. Vel intelligi potest p.º multis, et non p.º oibus voluntate 2 gnti. = Ad illud Apoc. e vox illorum, qui non solum praedestinati, d [illegible] donati praemio caelesti: unde mirum non e, si se nominant electos inter aegnationes, quae adhuc in infidelitate vigebant, l in terra adhuc remanebant. Si aut loquebantur de redentione Xpti, referebant tant q.d voluntate 2gnti evenit, q.d non aut q.d voluntate antecedenti erat ordinatum.

22.

Ad Hieronom, quae e praecipua dificultas, dico, q.d argotum ut potenti Jansenius plus probat, cum dicit Xptum non solum regibus exclusisse reprobos a sua redentione, quia ipsis non aplicavit, d eorum potibus, et expresse rebuse illos reprobos, et danatos, d expresse illos exclusit, quae e error Calvini. Pro C.º mq, et D.º mq: Xptus oravit oratione partiali p.º electis, et non p.º reprobis, quos exclusit, C. semp.ᵉ et qualibet coi oratione p.º electis, et non p.º reprobis, [illegible] voluntate 2gnti, C.º voluntate ant.ᵉ, N.º Joan. aut dicit, q.d Xptus fecit specialem orationem p.º electis, ut p.º Discipulis, qui ei fideles fuerunt, ait enim: haec loquor, ut habeant gaudium meum impletum in semetipsis.

23.

Ad ita oratione speciali exclusit mundum, hoc e, qui Xptum repulerant, itaut cum dixit p.º eis rogo, et non p.º mundo, e ac si dixisset, rogo ne [illegible] p.º mundo, qui ex mei derelictione demeritus habet ut tu Pater exaudias, d p.º his, qui tot merita mei habent, quique ideo digni praefectati, ut tu Pater specialiter illis fabeas; haec enim erat peculiaris oratio: non scimus, q.d p.º inimicis, et Crucifixoribus oravit, et illos cognoscebat [illegible] reprobos. Audite Aug.ⁿ

in Ps. 88. in Cruce dixit: Sitio fidem eorum quae-
rebat pro quibus dixerat pater ignosce illis, quia ne-
sciunt quid faciunt, et illi tamen, quid propinaverunt
sitienti? acetum. Acetum enim dicitur vinum vetus dicitur:
et merito de vetere homine propinaverunt, quia no-
vi esse noluerunt

24. Haec est litteralis, et genuina intelligentia tex-
tus. Aug. ita tradit, et extendit ad profun-
dissimum doct. eius reprobos consideravit ab oratione
Xpti, uti exclusos, quorum doct. eadem est dicta a no-
bis de voluntate ant., et consequenti; Quod enim est aliquem
esse praedestinatum, vel reprobatum, nisi plena, et ultima,
ideoque consequenti, ut dicitur, voluntate, aliquem esse ad
gloriam, vel poenam destinatum; et quoties praedestinatus,
vel reprobus in oppositione sumptus D. voluntas
Dei aeterna, illa voluntas plena, ult., et consequens est intel-
ligenda. addit accl. militantis, quae cum repro-
bos ab electis distinguere nesciat pro omnibus sine distin-
ctione voluntate ant. et consequenti orat; et non sine
hujusmodi distinctione exaudita.

23. Ad hoc etiam expectant alii verba D. Aug.
ut cum in Epist. ... dixit, si periret unus ex illis, pro quibus
Xptus mortuus est. Et in lib. de adulterinis conjugiis
c. 15 ait: omnes, qui Xpti sanguine redempti sunt, hoc est, non
item omnes, qui hoc est, sanguine Xpti redempti sunt. Quae omnia
verba de redemptione Xpti effectiva, et consequenti, quae quidem
obtinet effectum ex hominis cooperatione: cui tamen praesup-
posita redemptio effectiva universalissima pro omnibus de
qua loquitur idem Aug. sup. cit.; Medicus enim sic
vult sanare omnes insipientes aegrotos, licet postea
nolentes sanos fieri relinquat, medicinasque rejicientes,
sanans solum volentes.

26. Ajo 2. eorum, qui non salvantur, imo nec possunt sal-
vari, Xptus nequit dici salvator; alioquin diceretur Xptus etiam
pro Diabolo sanguinem fudisse, et reprobi non salvantur, imo nec
sal-

salvari possunt. Ista: Xpum certo fuit exaudi-
tus in sua oratione, et redemptione, teste Apostº ad Heb.
c. 5: exauditus est pro sua reverentia. Et Joan. 11. ego autem
sciebam, quia semper me audis; ergo non est exauditus Xptus in so-
lis pro illis, qui in propriis peccatis redemptionis renuunt, et nec
etiam pro parvulis, qui sine culpa pereunt: signum quod est, Xptus
pro talibus ex ipsa sua intentione sanguinem non fudisse.

Pro Dº neg. eorum, qui non salvantur, nec possunt 27.
sine propria culpa, vel sine defectu ex parte ipsorum, Xptus
neqt dici salvator, C. Eorum qui propria culpa, [dempta ....]
non salvantur, Sb. Dº Xptus neqt dici consequenter, et efective
salvator, C. Neqt dici antecedenter, et afective, N.
quia tc attendita sola voluntas, et afectus antecedens
Xpti, qui vere est pro omnibus, quatenus est ex parte sui. Diabolus
vero neque antecedenter, neque consequenter vult Deus salvari,
quia ut sic damnatus, et extra genus redimendorum exis-
tit, ideoque ipsius neqt dici Xptus salvator. Deinde
Dº neg. reprobi non salvantur, nec possunt, ex praesupposito
cognito, quod ipsi in futuro nolent, C. Simpliciter, et ab-
solute, N. Vel sic, reprobi nequeunt salvari consequenter
ad redemptionem Xpti, quatenus ipsi nolent in futuro tali
redemptione correspondere, C. Antecedenter ad re-
demptionem, id est ad voluntatem antecedentem Xpti, N. Nam
ideo sunt reprobi, quia non respondent redemptioni.

Ad Instantiam, 1º neg. oratio enim, et intentio re- 28.
demptionis Xpti non est salus hominis simpliciter, et absolute, sed
solum conditionale, hoc est, si homines sibi remedium adcu-
mulant. Hoc quidem propria personali culpa non facien-
mant. Hoc quidem ... sunt reprobi adulti ob peccata patrata: aut si non
sunt reprobi ... propria personali culpa, certe defectu non se tenente
ex parte Dei, et ex parte creaturae. Pueri etiam illud remedium
dium non sibi aplicant in baptismo paratum. Exaudita
igitur Xptus in his, quia et pro his quoque remedium est, et ipsi
remedium non ocurrerunt, seu sit causa ipsorum, vel incuria,
et negligentia parentum, seu tandem defectu causarum
datarum ex ordine angelicis providentiae. Ecce igitur

Xptus non solum sufficienter fecisse, et eum dedisse omnibus modum quo ex ipso est, et oblatis suis meritis Patri, et sacramentis institutis, quibus gratia sanctificans accepta, non est alium modum ordinarium quo recipiatur salus.

29. Ius efficaciter Concilium Valentinum 3. celebratum sub Leone 4, ecclesiae quoque Lugdunensis simul cum Archiepiscopo Remigio, a quibus damnatus videtur Xptus pro omnibus sanguinem suum fudisse: et non pro reprobis. Respondeo, quod tam Concilium Valentinum, quam scripta Remigii, et ecclesiae Lugdunensis versabantur in causa Gotechalchi, de quo fere omnibus quaestio fuit de nomine, vel de quibusdam propositionibus, quae in bonum vel pravum sensum verti poterant: unde Gotechalchus ab aliquibus habitus fuit ut haereticus ab Hincmaro, et Synodo Moguntina anno 848; ab aliis autem, a Remigio scilicet, et ab ecclesia Lugduni, ut Catholicus.

30. Propterea erant de praedestinatione maxime malorum, et de redemptione Xpti pro electis; immo quidem Concilium Valentinum Canone 4. reprobat 4or Capitula Concilii Carisiaci vere catholica et ex alia eorum intentione; tamen recta erant tc temporis huius materiae obscuritatem, in scriptura, vel ignorantiam. Quare licet haec lis totam Galliam impleret, et fere omnes Episcopos ad quaestionem, et Synodum reduxerit; tamen non solum ecclesiae Lugdunensis, vel alterius Provinciae Episcoporum scripta, et res ipsius Concilii Valentini anno 855. celebrati, a Pontifice Romano obtinuerunt. Licet S. Prudentius hoc asseraret, ipsius tamen negat approbationem Hincmarus, qui hoc in re actor erat contra Gotechalchum et scripsit contra Concilium Valentinum ob reprobationem ab ipso factam eorum 4or Capitulorum.

31. Ad 2um quod praedestinatos damnat Concilium Valentinum in Canone 4. et, Xptum sanguinem fudisse pro illis impiis, et qui jam ante Xpti passionem obierant, adeo ut sicut Xptus pro sanguine suo ... sic ab inferno redimeret damnatos; quae erat optime dicti Concilii verbis Oseae C. 13. ero mors tua

tua omnia? mortuus tuus erat in fanum. Certe si
absolute non damnat, est pro impiis ut sic salus, perfecti
be Xptus mortuus esse: quia cant. 6. aperte ait, ex multi-
tudine fidelium, et redemptorum alios salvari, et alios
damnari: sicut post Deilius Valentinus, tum multa aliqui
redempti: quod est reprobi a Xpto sunt redempti A.

Cete Lugdunensis in libro scripto a Remi- 32.
gio duo docuit lib. 4 c. 12. tenet aliosque expp. sentire,
Xptum pro solis electis mortuum esse, et alios est pro reprobis.
Cum ait: Et nullum ut credimus utique onorari-
rentur, nec pro aliis alii damnarentur. 2 c. 2 Luci
bonitas Xpti, quae est pro talibus, idem reprobis paulum
credita, non evacuavit erga eos praescientiam ejus,
qua eos semper et praescivit in impietate sua per-
mansuros, et praedestinavit justo moriturum eternum dam-
naturos, et pro talibus haec, quae consulis, ut parce[illegible] non
est infalibilis. Deinde vero Carisiacum celebratum an. 853.
hoc duum cum concordat dicens, quod cum dicitur Xptum pro
ciis est pro reprobis mortuum esse, intelligendum de re-
demptione ant., et afectiva, non quoad sufficientiam:
cum autem dicitur pro solis electis mortuum esse, intelligen-
dum de redemptione Dei gratia, et efectiva. 33.

Hoc de S. Prosper declarat in responsione
ad capita Galorum, in objectione 9 ita ait: cum itaque rec-
tissime dicatur Salvator pro totius mundi redemptione ||
crucifixum propter veram humanae naturae susceptionem, et ||
propter communem in primo omnium perditionem, potest tamen dici ||
pro his tantum crucifixum, quibus mors ipsius profuit. Eo
quomodo vero potest esse illa prop.: Xptum pro solis electis mor-
tuum esse; quia redemptio ejus solis electis in efectu profuit.
Deinde inquit: diversa quidem ab his sors eorum est, qui
inter illos censentur, de quibus dicitur: et mundus eum non
cognovit, ut possit de his hoc dici; Redemptor mundi
dedit pro mundo sanguinem suum, et mundus redimi
noluit, quia lucem non receperunt. Ecce quomodo
est illa prop.: Xptum non est mortuus pro reprobis, non quia Xptus
noluit, sed quia reprobi noluerunt.

Q.º 2.ª an prædestinatio sit post præ-
visa merita, vèl antè?

1 Ut q.ºtio hæc, sicut o[mn]es pot. tractetur, suponere
deve[m]us, q[uo]d inter Scolasticos opugnamus, q[uo]dq[ue]
inter Catolicos, et Hereticos. Sq[uo]riturus, q[uo]d antea
premonui de 2x [illegible] una Scilicet ad gratiam,
et alia ad gloriam. De p[r]ima ne n[on] agimus, de qua libe-
ter fatendum ē esse de mera Dei misericordia, et
liberalitate sine respectu ad opera hom[in]is, ut vide-
bimus, si nobis t[em]pus ē de gratia tractandi; ubi
ejus raones hoc ipso suadebunt; juxta illud infa-
lible p[r]incipium, q[uo]d eodem modo, et ordine vult Deus
ab eterno, quo in t[em]pore, ne mutao. [illegible] i[n] Substantia
in Deo arguatur, qua [illegible] de prædestinatione ad glo-
riam inter erit sermo, sic q.ª quærimus: an prædest.º
ad gloriam fiat ex prævisis meritis?

2. Advertite, q[uo]d sicut prædest.º ad grat.ª ē
o[mn]ino gratuita, et prædest.º ad gloriam gratuita
erit; q.ª licet in t[em]pore detur a Deo hominibus grat.ª gra-
tuito; gloria, quæ dig[n]a, n[on] ē p[r]ecis.º donum gratui-
tum, sed ē præmium, et Corona just.ª Hoc [illegible] ē velut fun-
damentum hujus controversiæ, ut sic melius di[illegible]
possunt, et PP. et Scolastici in hac disputantes: n[a]m
mimus, q[uo]d cum duo sint media nec.ª ad gloriam assequen-
dam, grat.ª nempe Dei, et voluntas hominis, n[on] q[ui]b[us]
p[ro]priis viribus, ut pelagiani, et semipelagiani
dicebant, sed auxilio ipsius gratiæ, ideo gloria
eterna, [illegible] potest [illegible] respectu gratiæ a Deo li-
beraliter datæ, et sic gloria [illegible] gratuita,
vi potest [illegible] respectu hum.ª Cooperationis, et
sic gloria ē præmium, et Corona justitiæ.

3 Ibus præmissis notandum ē, q[uo]d cum prædestinao ad
gloriam fundetur in grat.ª tam actuali, quam habituali, tamq[uam]
in medio p[ro]prio ad illam, singulariter [illegible] radicata in dono per-
severantiæ juxta illud Mat. C. 10. qui autem perseveraverit usq[ue] in
finem, hic salvus erit, qua propter q[uo]d sit perseverantia sic de-
betur, ne laborarit inequiboco: perseverantia q[uæ] ē donum Dei sin-
gulare, et gratuitum, in q[u]o infalibliter, et inamisibiliter usq[ue]
in finem vitæ in bono perseverat. Dicta donum Dei singulare, et

grat. actualy distinta quidē a ceterij, q.a ñ sicut ipse ad actū bonū tantū tribuit, ꝯ precise adduxaonē ñ autabij bonij, et in statu iustitiæ, nec pro quocumque tempore sed de tali p.o ultio vitæ t.o. Sic sensu dicebat D. Aug. lib. de dono perseverantiæ c. 1 (asserimus ē, donum Dei esse perseverantiam, qua usque in finem perseveratur in Xpto: finem autē dico, q. vita ista finitur, in qua tantummodo periculum est, ne cadatur)

Dictur, et gratuitū, q. sicut ceteræ gratiæ actuales, ita et ista perseverantiæ ñ cadit sub merito, nisi de ꝯdigno, ut probat Aug. lib. de correctione, et grat.a contra Pelagianos. Verba, quæ h.o infallibiter, et inamissibiliter desumuntur ex felicitate Aug. de perseverantia c. 6. ubi ait: hoc ē donum Dei suppliciter emereri potest, ꝯ cū datum fuerit, amitti ꝯtumaciter ñ potest. Sed advertite, q.d ñ proprie hoc inteligere debetis perseverantiæ tanq gratiæ prædeterminantis infalibiter. ut faciunt thomistæ, ꝯ solum ut donum infalible, q. datū illi, qui de facto finaliter decidit in bono, et si taliter decedit, infalibiter, et nes.o decedit; at q. ideo inamissibile, q. in fine vitæ ñ po. i. amplius amittere, ut explicat Aug. cit. hij verbis: cū ergo perseveravenit quisq. usq. in finē, neq. hoc donum potest amittere, nec alia, quæ poterat ante finē. Quomodo potest amitti, p. q.d fit, ut ñ amittatur, cū q.d poterat amitti?

Cū e advertendū, q.d cū perseverantia ꝯnotet duo, scilicet, gratiæ, qua h.o durat in bono finaliter, et finē ipsius vitæ hujus, ideo p.r 1mū respectum potest dici, perseverantiam ñ dari in nobis sine nobis, et 2dum dici potest perseverantiam dari in nobis sine nobis. Sicut t.o e grat.a perseverantiæ habere op.e auxilium, ex hoc ipso significatur ad perseverantiam cooperaonē Dei, simul q. operaonē hominis, ut de quolibet auxilio explicat D. Aug. in lib. de ... adjuvans nos Deus ... eleganter, dicens: cū sit adjuvans nos, nec ingratus e gratiæ, nec potuit liberū arbitrium. Qui cū adjuvatur, cū p.r se ipsum aliquod agit.

De hac gratia dicendū e, q.d de ceterij, scilicet,

qua alia ē perseverentia, qua Deus excitat hominis voluntatem, et
hęc datur a Deo omnibus hominibus, et sicut diximus, gratia ē
omnino necessaria ad gloriam, atque Deus dat omnibus gratiam necess.
saltem sufficientem praecipue hanc dat, quia sine ista caeterae essent
inutiles. sed usque huc non perseverat homo, quia ē Deus solus, et
non homo, qui operari intelligitur. Alia ē concomitans, qua
scilicet, Deus cum homine simul operante ad perseverandum fi-
naliter in bono: quae quidem non datur omnibus, sed solis cooper-
antibus, quia non omnes, sed soli aliqui gratiae finali correspon-
dent. Et in hoc praecise dicitur homo perseverare, quia intel-
ligitur donum finale perfecte obtinere. Sed ut patet tale
donum non ē in nobis sine nobis, et licet gratuito detur, non
tamen possidetur sine cooperatione. In hoc sensu explicavit
D. Aug. perseverantiam lib. de correptione, et gratia,
unde inexcusabiles ostendit illos, qui non perseverant, ideo
damnantur: unde nunquam pro sua excusatione dicent, non
accepimus perseverantiam.

7. Perseverantia ut praecise continet finem vitae hominis,
certe ē in nobis sine nobis: et cum finis vitae sit in Dei manu,
et arbitrio, libero arbitrio non dependeat, potest Deus rescin-
dere vitam, vel cum homo ē in statu gratiae, vel cum ē in statu pec-
cati; ideoque vel dat perseverantiam ipse, quia invenitur in
fine bonus, vel negat, quia invenitur in fine malus, et cir-
ca hoc neque homo nec assentire, neque dicentire. Hoc mo-
do Deo ordinata plurimis ab Aug. contra Pelagianos, et
semipelagianos ad suadendum esse donum Dei: unde
de lib. de dono perseverantiae C. 17. ait, videte quam
„a veritate, quam sit alienum negare, donum Dei esse per-
„severantiae usque in finem huius vitae, cum vitae huic (cum
„ipso voluerit, ipse det finem, quem si dat ante imminentem
„nentem lapsum, facit hominem perseverare usque in finem.

8. Verum suppono, et rigorose loquendo in hoc non
nisi occasionaliter donum perseverantiae statui
potest, cum scilicet vel rescindere vitam, ē occasionem per-
vere, ita habeatur, vel non habeatur donum perseverantiae,
ideoque signum ē, illa brevis ex liberalitate Dei, quam
facere potest, id perseverare in instanti [illegible]
per-

perseverans finaliter, quia in ipso instanti potest immittere mortem. Non enim tollit ipsum donum perseverantiae, quia hoc non sistit in privatione vitae, sed in actuali auxilio. Neque peritus ideo tollit, quia tale donum perseverantiae sit in nobis rigorose cum nobis; quia vitam auferre in hoc instanti non tollit, quod hoc correspondeat illi auxilio sibi dato in ultimo instanti, et hoc ut perseveraret.

9. Quaecumque igitur dixerint, ecce impedimentum, et quidem meo judicio difficilius ablatum, ut tollo dici per se possimus praedestinationem ad gloriam ex meritis ex praecedentibus, quoniam et ipsa perseverantia proprie et complete sumpta, quia ab aliquibus ut potentia obumbrata, non habetur in nobis sine nobis, ideoque et ipsa dicit meritum hominis praeexistens in eo ipso, quo integrata fundare praedestinationem ad gloriam.

10. Et est notandum, quod quaerere, an praedestinatio fiat ex meritis hominis a Deo praevisis ab eterno, est idem ac quaerere, an ex parte hominis detur aliqua causa, seu motivum praedestinationis Dei; et quaerere de ista causa profecto non est quaerere de illa, propria quidem causa, quae se efectibus moveat Deum ad praedestinandum, cum Deus in suis actionibus motivum non attendat, seu non patiatur a creatura. Sed proprie est quaerere, an merita hominis sint conditio sine qua non, et quidem conditio non ex natura Dei, sed ut sic, necessario requisita, cum certum sit, posse Deum absolute loquendo sine respectu ad merita praedestinare: sed est conditio apposita, et requisita ab ipso Deo, qua adimpleta necessario praedestinatio fiat, non quia adimpleta non fiat. Unde motivum non habet a creatura, sed solum a voluntate Dei qui libere talem sibi necessitatem imposuit, ut positis omnibus his, quae imposuit, ut praedestinati fiant.

11. Hinc advertite, quam inaniter vexati sunt clamitent Adversarii, qui objiciunt electionem, et liberalem misericordiam Dei meritis hominis, quibus

assimanny nulz causalitz tica, sibe principalz, sive instrumentalz, & sed summus causalitz instrumentalz posse meritz Xrz attribui in ordine ad predesti? etenz causa principalis seu que p.º et propte moveat ad predestinandum, è solus Deus p. suz li bertz arbitrium; principalis aute morali è Xptus p. sua merita juxta illud Apl. ad Ephesios C. 1. elegit nos in ipso ante mundi Institutione.

12\. In ordo in praedestinando. 1.º vult Deus oibs hoibs nemine excepto, gloriz eternz volun tate illa antec.ª, qz sup.ª explicavimus. 2.º vult oibs media, qbs hoes p. propria cooperaone ilz gloriz conse quantz, ut ita sit ejs voluntas v.ª, et eficax. Interz q. ad suficit dare media, si gratias solus suficientes, ex coes, ideo has solz suficientes oibs universè hbus disponit: ac p. libito, si sua sui cordia una alii abundantiores, et singlares, uno verbo eficaces, qz cui ipse vult ad melius et preordinavit. 3.º hoc posito praevidet, quinz ex hoibs bene usuri sunt gratijs, et in bonis usq. in finz perseve raturi, quinz v.º n. 4.º hoc praeviso, bene uten ts praedestinat ad gloriz, male auz utentes reprobat ad penas, ex q. nil irregulare sequtr. Ita Deus ordinatissime volentem, ac eodz modo ab eter no, et in tpore disponentem.

83\. Notandum est venit ob intelligentia Rep.ª et P.ª destin.ª nos possesumi, l specificatibe, l reduplicatibe. Sc spe cificatibe sumpta, cz considerat ho justus meritis habens ad gloriaz, & praecindens ab electione Dei; et tali puncto considera tur nes.º n. statu, q. ejs justis. qz è dese, semp depende po test. Sc v.º reduplicatibe sumpta, cz considerat ho justus finaliter perseverans, et praeiuse a Deo praevisus et elec tus ab eterno ad gloriz, ita consideratus salvatr nes.º, n nes.º absoluta, d juxta doct.ª data nes.º consequte; si ex suppositione perseverantiz praevisz, et D.º electionis.

Vel sic: praedestinatus in sensu composito salvatur necessario, quia intelligitur homo justus finaliter perseverans; et Deus illum praedestinans: in sensu diviso autem, licet sit, non necessario salvatur, quia consideratur homo justus praescindendo a perseverantia finali, et electione Divina.

44. Quo magis obviet, notandum est praedestinationem posse dici, et antecedentem, et consequentem. Illa antecedens, in qua attenditur sola voluntas Dei ad salvandum, et sic omnes homines vocandi sunt praedestinati. Illa autem consequens, in qua attenditur voluntas Dei, et simul propria hominis cooperatio cum gratia infusa, et sic juxta doctrinam datam, non omnes homines, sed soli aliqui salvantur, et praedestinantur, quia non omnes cooperantur cum gratia infusa.

45. Sed vero circa hanc materiam et disputant Catholici et blasphemant Haeretici. Dubium sed est hic, quomodo caveremus, quod adverso quod Novatores, facile [illegible] errorum supposito in istos errores deducti: blasphemi per eos meriti hominis, cooperatione ad gratiam, et indifferentia arbitrii facile statuunt, praedestinationem ad gloriam habere ex mera Dei tantum electione: et sic absoluta praedestinatione, dixerunt, et probarunt, reprobationem habere ad poenam ex mera Dei detractione. Ex Catholicis autem, qui his suppositis dissentiunt, Thomistae sustinent, praedestinationem ad gloriam habere ex mera et gratuita misericordia Dei, qui ex omnibus hominibus magis eligit quos voluit, licet circa reprobationem aliqui dispensant. Et ita hoc modo plurimi conveniunt. Alii vero ut D. Bonaventura, et alii Scotistae praedestinationem ponunt ex praevisis meritis. Inter hos medium Catharinus dicens, praedestinationem insignium virorum, ut Beatae Virginis, Baptistae, et aliorum similium habere ante praevisa merita, ceterorum vero post praevisa, et gloriam D. N. J. [illegible] circa hoc [illegible] resolvimus.

Hanc dico: praedestinatio hominis ad gloriam 46.

u.ᵖct

ita e gratuita, ut eḡ ppriè fiat ex praevisis tamq meritis = Hęc tota ovis Ecclesiae Orthodoxae, eḡ quam fundatę in ila dispᵉ de gloria respectu gratię, et respectu operum, huiq mediat inter catolicos, et ... quam sufficienti modo ... per ... omnes concedunt, ... praecipue gratuitatem, quam fundatę in gratia, hic ... specialiter tractabitur, si fuerit nobis tempus, contra Pelagianos tract. de gratia. Unde ista 2a pars, in qua e tota dificultas.

47 Pr. 1a. hac teologica demonstratione: eo modo Deus ab eterno res ordinat, praefinit, et decernit ob easdem causas evenire, sicut vult, et agit in tempore, sed Deus vult, et dat gloriam in tempore ex presuppositis meritis: ergo ab eterno ordinat, et praedestinat homines ex praesuppositis, et praevisis meritis. Ma. e certa, alioqui si executio eet diversa a decreto, Deus inconstans, et immutabilis eet, vel quia ignarus argueretur, quia non potuit, vel negligeret, vel nesciret ... ee ... mis, qui ... admittit. ... e de fide, nam gloria vocatur praemium, bravium, et corona justitię = Probatur: Mat. 25. dicet Xptus in fine mundi praedestinatis: Venite benedicti Patris mei possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi. Esurivi enim, et dedistis mihi manducare. Ubi invenitur executio ... paratum vobis regnum a constitutione mundi, atque omnia hęc comprehenduntur in hac causalitate nota Esurivi, et dedistis, quę quidem sunt merita: ergo

48 Hoc eḡ pat. ex Pᵉ. inter quos Chrisostom. homilia 80 in Mat. super ea dicta verba ait: O quantę gloria, quantę beatitudinis hęc verba sunt! Nec solum dicit accipite, sed hereditate quasi propria, quasi paterna, quasi vestra, quę vobis a principio debeantur. Nam antequam nati essetis, quia sciebam vos hujusmodi futuros, hęc vobis a me preparata fuere. Aug. lib. 1. ad simplicianum q. 2. de Jacob, et Esau ... dest. et referens dicta ab Apost. ad Rom. ait: ... ut secundum electionem propositum Dei maneret, sed ex proposito electio ... non quia invenit Deus bona opera in viribus naturę facta (ut dicebant Pelagiani) in hominibus, quos eligeret, ideo manet

propo-

propositus justificari, & quod deinde mereatur, ut justificari et
exaudiri, ideo invenit opera, quae [illegible] eliciat ad regem
dignum, in [illegible] praesentis justitiae, et electio justificationis
[illegible], nisi [illegible] dictando ablata, quae [illegible],
unde quod dictum est, elegit nos Deus ante mundi constitutionem,
non video quomodo sit dictum, nisi ex praescientia operum,
scilicet bonorum cum Dei gratia, et reddere rationem finali.
Haec Augustinus: Ob. 89

Post adversarii rursus demonstrationem, respondendo
dicunt aliud praedestinationi ab aeterno, non excludere merita,
quod Deus liberaliter gloriam disponit, et deinde merita exigit,
quae postea in electis de facto futura praevidentur,
sed non virtualiter merita excludere (ait Mastrius)
ut voluntas liberalis Petri vendendi equum potius
Antonio, quam Joanni, quae virtualiter [illegible], et
pretium venditionis reddendum importat, et [illegible] de se
[illegible] liberalis: atque ita dicunt, decretum praedestinationis in intentione
tionem [illegible] esse executioni. 90

Sed contra: haec responsio vel nihil dicit, vel quod
non dicimus significat: omnino est. Pat. ant., quod est Dei
voluntas excludere virtualiter merita, nisi exigere
[illegible] merita, et velle propter merita gloriam?
[illegible] Dei voluntatis [illegible] liberalis, et si [illegible]
[illegible] negamus [illegible] parte hujus causae [illegible]
[illegible] dictus sit [illegible] moralis [illegible]
principalis vel instrumentalis, [illegible]
praedestinationis. Utique concedimus quod talis Dei voluntas est in
[illegible] non moveatur, movetur [illegible], hoc est, [illegible]
meritorum, quia ipsa voluntas ex [illegible] videret [illegible] ad-
facit sibi [illegible] ut velit gloriam, et [illegible] videret [illegible]
impletum, [illegible] disponit gloriam adimpletibus: in exemplo [illegible]
voluntas Petri vendendi equum potius Antonio, est [illegible]
liberalis, quia sua sponte movetur ad vendendum [illegible]
ex hoc, quod est voluntas vendendi, [illegible] nata, scilicet,
si Antonius det pretium, voluntas Petri est ant. quae [illegible]
[illegible] quo supposito se resolvit ad dandum illi equum. [illegible]
[illegible] illa voluntas Petri est ant., quam habet Deus circa
[illegible] indiscriminatim, [illegible] acceptio personarum: [illegible]

sola voluntas cons. signi e ad intentus, quae quidem e expedita ab conditione, & similitudine Dei.

21 P. 2°. Deus vult omnes homines salvos fieri voluntate ant.ª, et efficaci, quia e dere, ut jam probatum manet; & si non vult voluntate signi salutem aeternam omnibus hominibus, hoc non e ex parte Dei, sed ex parte hominis, scilicet, quia praevidit non omnes cooperaturos esse suae universali voluntati. P.ª 2 q.ª aliqua debet assignari ratio, cur voluntas Dei in signo signi mutetur a signo ant.ª, et haec ratio nequit esse placitum voluntatis Dei, sine respectu ad merita hominis, quia praescindendo a meritis hominis, vult omnibus aeternam salutem: ergo solum merita, vel demerita possunt esse hujusmodi causa. Ergo voluntas ant.ª e conditionata sub conditione se tenente ex parte hominis, si [illegible] cooperari: & in signo signi fit absoluta, cum conditio adimpletur, et ita conditio sunt hominis merita, in quibus cooperando: &c.

22. Ipsa autem praescientia in Scriptura ponitur tanquam regula, circa quam Deus in praedestinando distinguit hos ab illis. Sic explicata est ab Apostolo ad Rom. C. 8, 28, dicit: omnia cooperari in bonum iis, qui sunt electi: scimus autem quoniam "diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, iis qui secundum propositum "vocati sunt Sancti. Ubi quia unos, et eosdem dilectos nominaverit, nempe diligentes Deum ex propria cooperatione, et vocatos ex Dei misericordia, hanc devenit [illegible] declarat, cujus rationem sic dat: Nam quos praescivit, et praedes"tinavit conformes fieri imagini filii sui, ut sit ipse primogenitus in multis fratribus, id e quos praescivit diligentes se, hos et praedestinavit, ut ex gratia facti sint conformes fierent in vitae sanctitate, & gloria aeterna imagini filii sui &c. Sequitur autem: quos praedestinavit, hos "et vocavit, et quos vocavit, hos et justificavit, quos "autem justificavit, illos et glorificavit. Hic e ordo providentiae Dei in praedest.e, taliter quod, omnia haec, quae vel sunt ipsa praedest.o, vel praedest.is effectus, saltem quoad executionem dependeant, et regulentur a praescientia tanquam a principio.

23. Itaque intelligunt PP. Ambr. lib. de fide. c. 2 in eadem verba Apost. sic ait: neque ante praedestinavit,

ut, q praeviderit, quos merita praevidit, eos praemia praedestinaverit, quod S. August. c. Aug. et lib. de spirit. et litera c. 3. exponit: p.o. Spiritus Stus diffundit caritatem in cordibus eorum, quos praescivit, ut praedestinaret, praedestinavit, ut vocaret; vocavit ut justificaret; justificavit, ut glorificaret.

p. 3.o si Deus praedestinavit homines, independenter cognoscitis, poterit quilibet se excusare ab oibus operibus hoc ineptissimo argumento: si sum praedestinatus, faciam quidquid velim, certe salvabor. Si vero sum praedestinatus, faciam quidquid velim, neque salvabor. Videamus re responsiones adversariorum, sive ex Catholicis, sive ex Hereticis. In primis Calvinus lib. 3. instit. c. 21. n.o 22. magna cura Rt. nos scrip. praedestinationis admonet, ut inadgatis exigamus, et in arcana Dei secreta nefarie temerare tentemus, operibus ut humiliati, ac dejecti judicium ejus tremere, misericordiam suspicere discamus: in hunc finem electos esse nos Paulus admonet, ut sty, et inculpatam vitam traducamus:: oportere hoc inter se coincidere ab bene agendo vocaret, quoniam electio ad salutem nititur, et electionis propositum est, ut in bonorum studiis incumbamus. Deinde reprobos institutit in desidiam peccati, utpote tradita in internum forma.

23. Iratcibus est Calvinus, pro hoc re olim et saecula ardere. Non est ex script., de falsa explicatione praedest. antecedenter ad merita formata hoc argumentum; In script. quilibet humiliata, et tremit in operando ingemiscit, cum desig. ....., quod bene operando exigitur, nam adest p.o bona opera certo quaeque desperandum esse ad gloriam. Cum audit Calvinus, aliosque ponentes praedestinationem absolutam antecedenter ad merita, respondet, quoniam valet bona ejus opera nisi attentat, neque postea

esse atendenda; et duntaxat Dei facilius. Et esse quod
male agit, quia praedestinatus, sicut et vita immacu-
lata; et hic expositiones periculosae sequuntur, alias
praedestinati absolute ancipitanter praevisa merita
quoniam sufficientes male vivendo incedunt in bonis
quam certo e praedestinatis vitae vero absque ...
possunt, sicut etiam reprobis semper debet peccare,
operis ad id est ordinatus; hoc est quod sequitur ex
prima responsione, nisi dicant, quod Calvini
responsio est idem et error.

26 Aliqui ex Catholicis sunt ineptissimus et absolutus
falsus error, quorum ratio est, quia Deus providentia non exclu-
sit, et exigit humanam industriam, aliquam agricola
potest a labore cessare, nauta a regimine [illegible], et
[illegible] reservanda [illegible] manaco [illegible]
[illegible] quod stulti praedicant, et advertunt, quod delectatio Do-
mini praevenientia non solent, et perficient voluntatis hu-
manae, [illegible] velut [illegible] caeteras [illegible]
gant, et haec responsio potius [illegible]
quae [illegible] nauta, et alij [illegible] benedi-
[illegible] exposui: quia providentia Dei [illegible]
ordinavit dependenter ab humana industria, nempe
ut terram [illegible], aedificet, navis [illegible], et
[illegible] praedestinatorum ad vi-
[illegible] bona opera defecto [illegible]
[illegible] quia posita praedestinatione abso-
luta sunt, sicut malus [illegible]
quia posita providentia absoluta sunt, ad cooperandum hu-
illud delectationi praevenienti divino inefficare, quia non
quia praevenient libertatis humanae [illegible], et
licet sit sicut caetera causa, semper eligere.

27. 3º dicunt alij, quod post illud delectationis antecedens [illegible] libertas
extrinsece tantum, non autem intrinsece. Alij in sensu composito
non in sensu diviso, atque ideo impius esse [illegible] dicuntur. Sed
cum hac responsione poterit dicere [illegible] quod [illegible]

in-

intrinsece an extrinsece, l intrinsece, dic mihi aufe-
rata libertas, et rev.a vis praefixus ad talem tam, atque re-
quo me abs trahere? ultraque si intrinsece remane-
ret libertas, intrinsece, et absolute praedestinatus pa-
ret fieri reprobus, et e contra, quod non conceditur ab illis. Ti-
et eis respondeo ad illos sensus diversos, in isto eis idem e, ac
si sumata voluntas praescisa â decreto, quod voluntas sic
sumpta non intelligitur praedestinata: et ita diu.o e pu-
rus effugius. Alij exponunt, nes.s illam ee consequentiae, non consequentis, 28.
modo q.o sup.a a nobis admissus fuit, quod hic sensus longe
distat a vero. Per nos dec.tus illud praedestinationis secus admit-
tit, et supponit merita ex libertate hominis posita: et quidquid
sequitur ex hoc dec.to ex nes.te consequentis, semper humana includit,
et supponit libertatem, juxta illud principium, in cujus potes-
tate e ante, e eius consequens nes.o ad illud. Unde in illa prop.e
praedestinatus nes.o salvatur, nes.tas respectu praedesti-
nati non e ante, quod [illegible]: ex supposito nempe, quod ho
sit libere perseveraturus, ideoque a Deo salvandus,
nes.o erit perseveraturus, et a Deo in tempore salvan-
dus. At in Adversariorum sensu, cum dec.tus illud prae-
destinans sit ant. ad libertatem hominis, non ex illo nes.e consequentis
sequitur, quod ho deveat salvari, l non; nullo modo potest i-
stud consequens compati libertatem hominis, juxta illud oppositum prin-
cipium; in cujus potestate non e aliquid ante, neque ee potest
consequens nes.o ad illud. 29.

Nos autem sic impugnamus illud irreti-
nimus axioma vulgo vocatum Calvini dilectum
tu es praedestinatus juxta opera tua, quae facies
in vita tua: et si bene egeris, et finaliter perseve-
raveris, certo eris praedestinatus; si autem male,
certo eris reprobus. Quod autem bene, l male sis actu-
rus certo, infinitus Deus ab aeterno scit; ideoque praes-
ciit, quod tu male, l bene libere de facto egisses infinities
operaberis. Non potes adjicere cubitum, et inde tua
[illegible] multiplicare dies, atque cum timore, et tre-
more tuam operari salutem. Quem doct.a auctoritate
fulcitur, quam Isaias 1.§7. dicta. si volueritis, et audieritis

me, bona facere Cornelius. Sic Petra nec ego [illegible]
Hilar. q. rebus etiam: liberum restat arbitrium, et
in illarum partes, si ex praejudicio Dei, dex[illegible]
ti, singularum, l praemium, l poenam.

30 Et in ipso libro Isaiae C. 5. sub metaphora vi-
neae loquitur Deus reprobis: quid est, quod debuit ultra fa-
cere vineae meae, et non feci? Certum Deus non volun-
tate antecedente destinaret, l ad poenam, l ad praemium;
ut ait Calvinus, ex damnata sua massa decerperet,
responderent parent reprobi hanc [illegible]
[illegible] fecisti; quod in te ... si elegisti
[illegible] damnatione. et inevita-
bilis [illegible], debuit hoc dicere, ut Christus dixit
Math.: sedere ad dexteram meam, l sinistram non est meum
dare vobis, sed quibus paratum est a Patre meo. Hoc est
ait S. Epiphanius haeresi 69. [illegible], vobis
erit regnum paratum a Patre meo. Et S. Cirillus lib.
10. thesauri C. 6 ait: non est meum dare vobis supremum
honorum petentibus, quia reservatum est in praescien-
tia Patris illis, quos ex eius merito, et certaminis
dependebant: [illegible]

31. Atque [illegible] Sacrae Scripturae Lucae 12: noli-
te timere pusillus grex, quia complacuit ~~[illegible]~~ Patri vestro
dare vobis regnum. Mat. 24. nisi breviati fuissent dies
illi, non fieret salva omnis caro, sed propter electos breviabuntur
dies illi. Joan. 15. non vos me elegistis, sed ego elegi vos. Actuum
13. crediderunt quotquot erant praeordinati ad vitam
aeternam. Epist. 1 Joan. 2. ex nobis prodierunt, sed non erant
ex nobis, nam si fuissent ex nobis, permansissent utique nobis-
cum. Capt. 9. ad Rom. [illegible]. Jacob ex re-
probatione Esau praedestinationem ante praevisa merita [illegible]
[illegible] ait Apostolus: O homo, tu quis es, qui respon-
deas Deo? Numquid dicit figmentum ei qui se finxit, quid me
fecisti sic? An non habet potestatem figulus luti ex eadem massa
facere aliud quidem vas in honorem, aliud vero in contumeliam
ex [illegible] Capt. 2.

32. [illegible] praedestinationis [illegible] in [illegible]
[illegible] specificatione, [illegible] reduplicatione, [illegible]

te-

recedentes, quos mortis supra notavimus. Dificultas 2.ª
facit Scriptura, quæ multis partibus nobis aperte fateatur. Ad
1.ªm ad Lucæ dicimus, illis posse donari cœnam regni, quæ est
gratuitus Dei placitus, et simul bene merita ad præmium
requiri. Cum vero respicere ad illa verba, vendite quæ possi-
detis, et date eleemosynam, quæ si placitus Dei sine executione sine
cum omnia bonorum operum, cum non habeat cum præsidentiæ æ-
ternæ.

33.

Textus Matth. Convincetur cum illo Spiritus C. 1. rapitur, et
ne malitia &c., in quibus providentia ejus facit justitiæ ordinari
cum misericordia, quia rapit, quia misericors, et salvat, quia
justus reddens ex meritis eorum quæ justi. Similiter arbitra-
rio quia prædestinavit illos rapere ipse, quos justus est,
non rapere ipse reprobi, quos non potest frustrari? Hoc
est pura liberalitas et misericordia, quia favore est dare
ipse mortis ipsis, et ibi ipse peccati, quia non illis prædestina-
vit ad gloriam nisi ex præviis meritis, in ipsa illa rapitur
recedet. Ita posita explicatione bene intelligitur textus.

Deus abreviat dies illos tribulationis nec elec-
ti sint, ne Deus exponat periculis peccati; hoc facit cum electis ex
tota serie, exponat periculis peccati, hoc facit cum electis ex
pura misericordia, quia ita vult illos habere electos ex
misericordia, ut simul ex eorum meritis scriptura hac ita
tam abreviatione, ut dicamus verbis exponat ræ

34.

electos abreviari tamen dies illos.

Textus Joan. habet obvium intelligentiam, quæ ideo dicit
dicerent, quia non prævenimus, quia prævenimus a gratia Dei,
et ejus in velimus, ad Dei prædestinationem, quia non est in nobis reddere
rationem, quia prædestinandi Deus non movetur nisi ex sola
ipso, ut supra explicavimus textus. Actus (tota sidunia
Calvini) loquitur de prædestinatis dicunt ex sententia ejus
et, credidere quotquot destinati erant cœlestibus,
et ordinandi ex bonis operibus ad vitam æternam, quia
Deus ideo præscivit, et habebat prædestinatos.
Cornelius Joan. explicat S. Prosper resp. 12. ad objec-
tiones Vincentianas hujus verbi: Nemo dicitur de Tyro et Sido-
nia, credidi existimantis voluntate credere, voluntate
tate crediderunt, et in præscientia credere, non si ordi-
nati; erantque prædestinati, sicut erant reprobi; (

et in Sanctis, et exercitate manguere; ac proinde hoc praedestinatio Dei multis est causa standi, nonnullis autem causa labendi.

35. Dictum Apostoli, quod [illegible] [illegible], si e tanti momenti, ut si possimus Apostolum intelligere in dicto capitulo agere de electione ad fidem, et gratiam, non autem ad gloriam: et si ab aliquibus PP. sumatur pro electione ad gloriam [illegible] posse, quamvis [illegible] Aug., quomodo ei exposuit nobis [illegible] et ratio si [illegible] illud caput pro electione ad gloriam est [illegible], adversarius Catholici si haberent, numquam discederent a Calvino, qui ex hoc demonstrat, quod sicut figulus ex eadem luti massa facit eodem modo vasa in honorem, et in contumeliam, ita Deus tam potuit praedestinare aliquos ad vitam, quam potuit alios ad poenam.

36. Dico igitur ibi Apostolum sub figura electionis Iacob, qui erat minor frater, in populum ibi acceptum prae Esau, qui erat maior, innuere electionem Gentilium ad fidem, et gratiam super populum Iudaeorum, qui iam ut maior habebatur. Et huius prioris electionis, sicut et voluntariae reprobationis dicit non esse rationem expetendam, cum apud Deum sit penitus gratuitum gratiam dare, unde fiant vasa, et instrumenta in honorem, et gloriam ipsius in hoc mundo: et huiusmodi specialem gratiam denegare, unde fiant vasa irae in interitum, quoniam facile ex tali carentia, et propria malitia evenient ea instrumenta, quibus Deus utatur ad ostendendam propriam iram, et potentiam. Moysi enim dicit: miserebor, cuius misereor, et misericordiam praestabo, cuius miserebor. Igitur non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei: quae verba nisi de electione ad gratiam [illegible] dicta intelligantur, [illegible], ac fidem [illegible] gloriam, et [illegible] destruunt a adversariis [illegible]. [illegible] totum caput juxta praefatam explicationem, et nihil [illegible] [illegible].

Ra[illegible]

Pro solvendis PP. argtis tres s. viz. 1a e distio. illa
de gloria respectu grat.e et respectu hum.e coo- 37
perationis, quia quidem valet tam in ordine executio-
nis, quam praedestinationis, et haec sufficit ad explicandas
obscuriores sent.as maxime D. Aug. 2a e de prae-
dest.e ad grat.m et de praedest.e ad gloriam, in qua
saepissime falluntur adversarii unam pro alia accipi-
endo in scriptis PP. 3a e distio meritorum, quae vel
merita dicebantur orta ex viribus naturae, vel totali-
ter ut dicebant Pelagiani, vel partialiter, ut Semi
Pelagiani; aut dicebantur merita, ut opera quae-
bona, etiam fundata in Dei misericordia, in qua
tamen valorem acceperunt. Hoc primo modo Aug. et ejus
Asseclae loquuntur contra merita, unde non e mirum,
si a praedest.e merita excluserint: 2o autem modo ra-
rum Aug. cum Relatoribus suis, vel praed.e, cum egit
contra Manichaeos, loquitur.

Ad respondendum autoritati, quae tertia est, adverten- 38
tium, quod ubi PP. videantur tradidisse istas sent.as, ipsas omi-
tere possumus, dicendo cum aliis eorum dictis, vel ut potius explicate lo-
quutos fuisse juxta vulgata, in qua ratione praedest.s ipsi conside-
rabant. Sic Petavius lib. 10 de praedest. c. 8. in doct. PP.
maxime verbatim hoc potius laudat faciendum esse, quia
in iis autoritatibus exponendis nemini, et videntur adeo
fatigari; nam relato decr.to Coelestini Papae ad eccl.a Gallica-
nis, in quo dicit ipsa Romana sedes nequidem damnari,
[illegible] abstrusiores quaestiones [illegible] contra haereses Pelagia-
nas, et Semipelagianas (inter quas profecto e praedest.o
ante, vel post praevisa merita in sensu Catholico) sic Pe-
tavius posteaque dixit: quorum obiter respectu magnorum
virorum autoritate, causa cum causa, res cum re, ratione
cum rationibus comparandis, ex eo quod solum judicandum e.
utra [illegible] opinio sit verisimilior. Sufficit ergo ad PP. au-
toritatis sic doct.e dedisse.

Aug. 2o exp.a dicere [illegible] manifesta de prae- 39
dest.e mere gratuita: [illegible] primum exploratum praedest. [illegible] lib.
de praedest. Sanct. c. 15. de xpto Jesu, qui e caput omnium

praedestinatos, et quicumque sine ex meritis, et gratuito ad
gloriam praedestinatus: quod ita esse de omnibus [illegible] idque [illegible]
proponit de infantibus nec ullum usum rationis habentibus,
ideoque meritorum incapacibus: 1 lib. de perseve-
rantia C. 12. dato exemplo de uno infante rapto [illegible]
ti post baptismum, et ideo praedestinato, et de altero ante
baptismum, et ideo reprobato. qui sic [illegible] dicit: ex ore
infantium, et lactentium suam perfecit laudem, ut quod
hic videmus, quorum liberationem bona eorum meri-
ta nulla praecedunt, hoc et in majoribus fieri nequaquam
omnino cunctemur. 3° de B.a Virgine, quae mater [illegible]
fuit destinata sine praevisis meritis. Denique de
Baptista, de Jeremia, et aliis, qui in ventre sanc-
tificati fuere: etc.

10 R.° exempla ea extraordinaria, quae tibi in fa-
ciunt, nec regulam, contra quod dicta [illegible] Aug. de Christo
[illegible] exemplum praedestinationis ad gratiam et legenti patet. [illegible]
est enim negandum, quod sit quoque exemplum praedestinationis ad glo-
riam, et in quocumque modo, in omnibus eius [illegible] modis: alioquin
sicut Christus est praedestinatus etiam in hac vita, ceteri
etiam in hac vita praedestinarentur, nec malum opera-
rent, quod est falsum. Est igitur exemplum, quod sicut ille aeter-
no praedestinatus est ad gloriam, non ex operibus eius meritoria
praedestinationis, licet de [illegible] modo: nam ille ob spe-
ciale privilegium unionis hypostaticae est praedestinatus,
quod privilegium in nobis non est. Licet enim juxta dicta
ante merita Christus est possessor gloriae in hac vita,
non ita est praedestinatus, ut non praecedentibus meritis
possideret gloriam, sicut ipse dixit Luc. C. 24: non-
ne haec oportuit pati Christum, et ita intrare in glo-
riam suam? Ecce ordo, in quo Christus est exemplum omni-
bus in praedestinatione, operando meritorie ad pos-
sidendam gloriam: et ego dispono vobis, sicut dispo-
suit mihi Pater meus regnum, dicit ibidem C. 22.

11. Circa infantes loquitur Aug. Ita Semipelagianos
ad ostendendam praedestinationem ad gratiam et maxime ad perseve-
rantiam finalem non haberi ex meritis liberi arbitrii.

ul n, n pulanty, l'otty sua merita grat. augeqedeur:
Ceterq quomodo infantes praedestinantur ad gloriq?
Sicut in executione eorq personalia merita n attenduntur,
quoniaq sunt incapaces, ꝯ merita xpti ipsis aplicata per
baptismq, ita ab aeterno hæc merita xpti attenduntur
tantq, praevisa teq baptismi receptione. ꝰ quare ita
isti distinguuntur praedest. ab adultis? Obiq rationq,
qua distinguitur in executione, nempe, ob incapacitateq,
una posita, in saltq exigitur, qd sit actualis xpti meri-
torq aplicatio, nempe baptismus. Qd eq p. adultis n
militet, idea ad eorq praedest. sicuti ad executioq
eorq ordinationq ad gloriq merita personalia ulte-
rius exiguntur. Quomodo autq salvetur doct. data
de perseverantia in infantibus, qui n e nobis sine
nobis ex insipientis perseveranti, et justificare sit pe-
nitus extra Dei grat. ? dico, qd agimus magis de
ritu ac p. illis qui possunt grat. cooperari, sic n
possunt infantes. Atq valere p. illis potest dici,
in quibus exigitur D. grat. cooperatio, scilicet, ra-
tione (?) suscepti baptismi, qui retinet ex vi praedest. bonq, et
itaut e, ibq et finaliter praedest.ior 12.
Probatur sic explicatur. Si grat. attendantur,
aeqlis e infantiq et adultorq praedest., q ois gratis
praedestinantur. Si praedest. ad gloriq intelligatur,
supositis meritis, explq infantiq e extra ... iniq
q̄stio versatur circa merita, idea qr circa ubistq
meritorq capax, qd n e infans. Et sicut merita
in adultis praevisa faciunt, qd illorq praedest. n
sit omnino gratuita, ita absoluta, ita receptio
baptismi praevisa in infantibus facit, ut eorq
quoq praedest. n sit omnino absoluta, vel gra-
tuita. = Ad explo Villarq, et aliorq, dico eeq
ordinis cerebrandis, solemq defenderunt, qd in eo
... grat. ... ipsi tar-
... Deus praedestinavit ... grat. ... quia
salva eorq libertate merita certo ...

et his omnibus certo perveniunt, et in 2.º signo eius electionis electi praedestinati et. Difficultas e., quo modo illa gratia libertati patrocinetur, d. hoc explicare ad alium locum pertinet. Cæterum ex hoc ordine executionis optime explicare, et solvere dificultatem, quam emp. valeat in ad principium, quod in aeterno ordinaverit Deus, ac in tempore exequatur.

13. Aug. 3. effectus posterior sua causa; d. nimirum gratia, et auxilia efficatia data ante electionem, et reprobis, ac opera meritoria ipsorum electorum, sunt effectus praedestinationis, quam praedestinatio primum e et interna a Deo, quam interna exacta, et praevisa, fine. vel et hac causalis: quod praedestinatus, ideo habet gratiam, auxilia efficatia, opera bona, &, teste Apost. ad Rom: quos praedestinavit hos et vocavit, et quos vocavit hoc, et justificavit. Similiter D. Aug. lib. de praedest. sanctorum. In praedest. quae in bono e, gratia e., ut dixit praeparatio gratiae, vero e ipsius praedestinationis effectus. = Itaque iste non e. o praedest. ad gratiam erit causa, et praedest. ad gloriam effectus, d. illa ad gratiam e. ordine gratuitus et ita res gratuita erit, utpote ipsius effectus.

14. Ad aug. 4. R. D. maj.: gratia, et auxilia sunt effectus praedest. in ratione executionis, quia executio procedit ab intentione, C. In ratione vero causalitatis, ad eum et in intentione gratia, et merita sunt effectus primum praedest. absolute, N. Cadit ergo dist. ad prob. R. Auxilia praeveniantia, quae electis data prae reprobis (et hac si dicantur efficatia, quod infallibiliter consequantur effectus, d. quod gratia ve... hementiores ad suum effectum) ... a Deo electis antecedenter ad praedest. ... licet in tempore posteriora fiant, et praedest. procedant in ratione executionis. ... [illegible] ... gratiae praescientiae. ... cogitur

depraedest.e ad grat.m unde sicut in tali praede-
dest.e tanq. effectus prior ille assignat gratiam quae
de facto data, sic nos in praedest.e ad gloriam,
seu ipsius gloriae, quae de facto datur, assignamus
tanq. ejus effectum priorem, quia ipsa praedest.o non e aliud,
quam voluntas de danda gloria.

Pro solutione dicendorum sit explicatio: princeps 15.
vel quaevis [illegible] militibus suis donum, et coronam, ut cer-
tent, et non nisi ex pugna promittit praemium. Istud
praemium, quatenus materialiter, dicitur gratuitum, ut ppo-
situm a liberalitate principis: at quia ex labore militis
e acquisitum, dicitur quoque corona justitiae: quibus au-
xilia, arma, et ipsum praemium praeparata sunt a prin-
cipis liberalitate. Sic et Deus ordinavit gratuito
hunc ad laborem, et non nisi ex labore vult ei dare
praemium. Quo posito Dico, praedest.m ad grat.m et
causam praedest.is ad gloriam, vicat in tempore, et ratio-
cinatione grat.e e causa gloriae. Si loquimur de grat.a
actuali haec tantum auxilium, ut dispositio ad gloriam
accipiendam. Si de grat.a sanctificante haec e causa,
in quantum habet valorem, et promissionem Dei: unde
pot. ad hunc assentiri. Addimus N.o dicendum: quod si loquimur
de grat.a actuali, haec non necessario obtinet glo-
riam, et negaret cooperandum ad illam obtinendam, ut et
etc ipsa grat.a habitualis non nisi ex hunc cooperandi,
licet non ex merito de digno obtineta, ita ex gratia,
liberalitate ipsa data est, ut proinde in inten-
tione non est, praedest.o ad gloriam liberaliter tan-
tum facta. Arguit. ex Scoto omnis ordinate volens pri- 16.
us vult finem, et deinde media, sed Deus e ordinate volens
ergo prius vult finem, et deinde media. Atqui gloria e finis,
et merita sunt media ad illam ergo Deus prius vult gloriam nobis,
et deinde vult illam merita = Diversimode R.t ab aliquibus.
Nos aut, cum D.N.S., postq. probavi utramq. opinionem, advert.

utrimque juxta dixerit: elegit, quos non elegerit, sic dicitur inquimus: qui ordinate volens inefficaciter prius vult finem, et postea media, C: volens vero efficaciter, ut in ordine praedestinationis Deus in primo signo vult beatitudinem utrisque hominibus, et in 2.º media, ut ita ejus voluntas efficax fiat. Sed magis ad intentum Dico: qui ordinate volens absolute prius vult finem, et postea media, C. volens conditionate, N. vel subdico voluntate ant. C.º voluntate consequenti N.º Primo modo Medicus vult infirmo sanitatem, et postea medicinam; similiter Deus antecedenter vult indistincte salutem hominibus; consequenter hoc non vult nisi sub conditione meritorum, et non vult consequenter finem gloriae, nisi illis, quibus praevidet positiva merita, quae sunt media ad gloriam.

47. Denique Aug. ab inconvenienti: Si extra sententiam nostram praedest.º distingui a reprob., excepissent dictum Apli S.º ad Chor. C. 4. quis enim te discernit? 2.º nostra praedest.º non ea quod mirabile, et non mirarer cum Aplus dicat ad Rom. 11: O altitudo divitiarum sapientiae, et scientiae Dei! quis enim cognovit sensum Domini. 3.º misericordia Dei lederetur, cum velimus salutem nostram potius pendere a meritis, quam a misericordia Dei, quae sunt inconvenientia: ergo praedest.º ex mera Dei misericordia. = Resp. ad 1.um illud sequi in sent.ª Pelagianorum et semi Pelagianorum, qui merita ponunt habere vim, vel totaliter, vel principaliter a merito arbitrij contra quos Aug. urget illud dictum Apli. Nos autem cum praedest.º fateamur primo pendere a Dei misericordia voluntate, meritaque ipsa requisita, causalitatem quam habent, non ab se, sed a Dei ordinatione obtinere; quia tandem dicimus meritorum valorem in Dei gratia. relinquimus, quando hujus haeretici contra nostrum sensum incusabimus.

48. Ad 2.um D. Bonav.ª retorquere in 1. d. 41 a. 1

si non est aliqua ratio, quare istum Deus elegit, et non illum, nisi quia Deo ita placuit; certe sunt non occulta dicerentur Dei judicia, sed manifesta, cum quilibet hanc rationem caperet; nec dicerentur mirabilia, sed potius voluntaria. Deinde nemo nescit, quod dificile, et mirabile sit infinitae praescientiae futurorum contingentium, in quo idea non praedestinationis superponitur, certe plurimum mirabilis apparebit; tandemque quod ad verbo illa exclamatione Apostoli de praedestinatione ad gratiam, vel ad vocationem Gentilium super Judaeos, cujus nescit reddi rationem: dixerat enim antea, sicut aliquando et vos non credidistis Deo, nunc autem misericordiam consecuti estis propter incredulitatem illorum. Unde nihil ad nostram rationem refloreris praedestinationis de potestate; et erit praedestinatio ex ratione praedestinationi ad gratiam, in qua illa fundatur.

Ad 3um. respondetur Deum utramque in ordine intentionis totaliter fuisse, et non Dei misericordiae esse, ita quoque in ordine executionis fidendum erit; ideoque non erunt curanda nostra bona opera, quia in hoc quoque ordine magis potest illa abundare, quam nos bene operari. Si hoc haeretici illi dicerent, et nos illis parentes, saltem ut imprudens convinceremus. Nos quod non fidimus in meritis nostris, sed in Dei misericordiae, et tentamina Dei misericordiae ita disposita esse, ut nobis gloria non detur, neque ordinetur, nisi nos bene operemur, immo ut merita, ut quasi nostris consideraremus, sane abjiceremus; sed quia illa in Dei gratia fundari, et incipere cognoscimus, ideo merita nostra aeternam, etiam ad Dei misericordiam recurramus. 29.

Q.o 3.a an reprobatio sit ante, vel post praevisa demerita?

Faciliter resolvitur haec quaestio, nam quo modo dicta sunt demonstravimus, ita et aliud sit oppositum. Notate autem, quod quia de voluntate Dei dictum fuit, de causa, et ratione reprobationis, et in

caritiæ per peccata tantum, si alii, de bono, sine qua reprob-
de facto nequit verificari. Calvinus, sicut proprie dicitur, eo
modo auferebat intrinsecum hominis cooperationem ad gra-
et liberum arbitrium, faciliter dicebat, quod reprobatio
la supponebat merita, vel demerita, sed ex mera Dei i-
tentione veniebat. Thomistæ vero dicunt, illos qui non
praelecti ad gloriam, non positive, sed solum negative prae-
tinari ad penam: deinde positive praedestinari positive, et
postea praevidentur illos peccaturos. His positis. Sit

2. Assertio 1a: reprobatio efficax, et æterna ma-
torum bonorum non fit positive, neque negative ante praevisa eo-
rum demerita. Est de fide contra Calvinum, qui tenet positi-
... contra utramque partem auctoritatibus, quibus tam
sitivam, quam negativam reprobationis partem excluderunt.
Matt. 18: Non est voluntas apud Patrem vestrum, qui in cælis
est, ut pereat unus de pusillis istis. 2a Petri c. 3: nolens
aliquos perire; et impropria est hæc causa, si Deus ...
ista demerita quam vel positive damnarit, vel ...
sit justus, ut ... damnaverit: ergo ... Ignatius ...
pisime hoc testatur lib. 3. contra Julianum dicens: bo-
nus est Deus, justus est Deus: potest aliquos sine bonis me-
ritis liberare, quia bonus est; sed non potest quemquam sine
malis meritis damnare, quia justus est. Concilium Arausi-
canum 2. ait: aliquos ad malum Divina potestate praedesti-
natos esse non solum non credimus, sed etiam, si sunt, qui tantum ma-
lum credere velint, cum omni detestatione illis anathema di-
cimus. Idem anathema promulgat Trident. Sess. 6. Can.
17.

3. Probatur 2o contra reprobationem positivam: vel Deus ut judex ali-
quem reprobat ad penam tamquam reduplicative ad damnationem,
vel solum ut Deus penam ad tormentum simpliciter ... Si primum
Deus ut judex injustus esset ... damnationem ante ... praevisa
... culpa; vel sic est justus: ergo cum damnationi debeat corres-
pondere culpa tamquam correlativus, ille, qui ante culpæ
cognitionem vult damnationem ut penam, vult et culpam, sine
qua non potest esse damnatio ad penam ut penam: ergo praedes-
tinabit quoque Deus reprobos ad peccata: hoc abhorret

Sed ...

sensu Catholico, licet non abhorreat Calvinus. Sed dices:
licet absolute loquendo hoc Deus possit facere, quia Deus
pro libito potest suis uti possessis, tamen hoc longe est a Deo
qui non odit, quae ipse fecit: et juxta illud Tobiae c. 3. non
delectaris in perditionibus nostris: etc.

Impie affirmat Calvinus lib. 3. institutionum 1.
c. 22, et sequentibus, Deum immutabili, et aeterno decreto
quosdam destinasse ad mortem sine praevisione, et re-
spectu peccati originalis, aut actualis. Itaque spe-
cialiter in imaginem, ipse met Calvinus lib. 1. institutionum
c. 15. §. 4. docet contra orthodoxos: sub imagine, ad quam
conditus est homo, comprehendit, quidquid ad spiritualem, et aeter-
nam vitam expectant (per imaginem Dei intelligunt Patres,
et ipse Calvinus non solum dona naturalia, scilicet, vo-
luntatem, mentem, et liberum arbitrium, sed etiam dona gratiae
justitiam, nempe, sanctitatem, et innocentiam), sed omnes homines ad
imaginem, et similitudinem Dei creati sunt: quo ergo aliter
hi damnati instructi possunt vitam aeternam adipisci, nisi
dicat, quod non omnes ad imaginem Dei facti sunt. Clarum §. 3. contra
Manichaeos, et Servetum tenet ex D. Paulo: non substantiae
influxu, sed spiritus gratia, et virtute homines fuisse Deo
similes. §. 6. ait: homines ad caelestis vitae meditationem et
gloriam. §. 8. homines in eo statu, et integritate prae-
ditos ... liberum arbitrium, quo si vellet, adipisceretur, et
justitiae ... hoc intelligit de aliquibus hominibus, et
vitam aeternam. = Si autem hoc ... est. Nam lib. 2. institutionum c. 1. §.
non de omnibus, contra ipsum est ... praeditus fuit Adam,
7. tenet: ornamenta illa, ... homini data fuisse, sed universae hominum naturae attribu-
... Itaque Calvinus ... sentit ... ipsum ad ... . 3.

Probatur ex D. Paulo nobis suadente, ut per
Christum reformemur ad imaginem illius naturae, quam per
peccatum homines parentes perdidimus: ait enim ad Ephesios
4: renovamini spiritu mentis vestrae, et induite novum
hominem, qui secundum Deum creatus est in justitia, et sanctitate veritatis,
sed formamur per Christum justitia, et sanctitate in vitam aeternam.

q[uo] talis fuit status hujus ante suam praevaricationem.
Iam vero nos renovari nil aliud est quam ad pristinam
novitatem redire, quoniam nobilitas fuit nostra in statu inno-
centiae, quo eramus immortales, et incorruptibiles
in corpore, ac animo innocentes, et Dei amicitia in anima,
quod totum perdidimus peccato primi parentis, et exilio
in vetustatem dilapsi fuimus. Adhuc autem primo,
quod per Christum renovamur, id reparamur, quod in Ada-
mo perdidimus; deinde per Christum renovamur, repa-
ramur gratia, et sanctitate, quas ipsas perdidimus in
Adamo, insuper ante alias peccati, quas eramus [illegible] et
[illegible] [illegible].

6\. Hic ipsius refutari potest aliis modis, scilicet
quod non obligabit Deus [illegible] hominem ad mortis poenam, [illegible]
si [illegible] Deo non obediret, [illegible] quod Deus vult magni-
tudinem bonitatis, et misericordiae suae manifestare, [illegible]
[illegible] Christus apparet falcem Calvini. [illegible]
[illegible] advertite, quod nos [illegible] gravissimus, quod Deus [illegible]
[illegible] facere, per [illegible] nos [illegible]
nos [illegible]. De hac [illegible] Adami, [illegible]
[illegible] nec [illegible]
[illegible] bl[illegible] [illegible], et [illegible]
[illegible]. Alias probat Ita Calvinus videre in [illegible]
[illegible] ad scolasticos [illegible].

7\. et 3º [illegible] modeste loquendo, petendo [illegible]
Hec reprobo negativa convincit [illegible] reprobatione posi-
tiva Calvini: [illegible] reicienda. [illegible] totus prae-
judicium Adversariorum est, quod [illegible] electionem ad
gloriam ante praevisa merita, proindeque reproba-
tio [illegible] ante praevisa [illegible] in eodem [illegible]
[illegible], quosque Deus elegit, et hos tantum [illegible]
[illegible]; [illegible] alii [illegible]
[illegible] reprobi erant ab Deo [illegible], [illegible] neque [illegible]
quod non, alias Deus non est [illegible], [illegible] creat[illegible] [illegible]
[illegible] providentia Dei pendebat: [illegible] exce-
[illegible] eos [illegible] et alias creat[illegible], [illegible] po-
sitive reprobatio [illegible], [illegible]: [illegible]
[illegible]

amat illos creat., l odit? si odit, q possibile eos
reprobat, si amat: quaero, qua voluntate illos
amat? si voluntate efficaci, qua vult eos bona
[illegible] q necessario e', ut quaerat eis salutem; aliisque
[illegible] necessaria. si voluntate tantum complacentiae,
quomodo explicetur, secundum habemus intentum.

Respondeo: vel illa voluntas habet actum co- 8.
tionis, l volitionis circa salutem reprobatorum? si
volitionis: quippe e' in voluntate divina respectu, [illegible]
[illegible] q vult illos salutem. si autem habet actum vo-
possibile in vult [illegible] diminute explicatur: q non potest Deus
tionis [illegible]
decernere in [illegible] reprobos, ut dicunt [illegible]:
l si [illegible] possibile reprobat [illegible]
creat. mediat inter duos [illegible], [illegible]
[illegible] velint adversarii) [illegible]
[illegible] et neque [illegible] salutem, [illegible]
[illegible] tur Deo [illegible], q Deus [illegible]
[illegible] salutem, [illegible], et illos [illegible],
[illegible] eos reprobari, et possibile eos reprobat.
et si ordinat, [illegible], et possibile eos reprobat.

Poterunt forsitan respondere, Deus reprobati 9.
velle salutem in eo solum, quod quatenus e' ex parte sui sibi complacet
de eorum salute, et inefficaciter, ac veluti solum speculative;
sicut [illegible] ita, et sibi complacet de existentia creaturarum
[illegible] ita, et sibi complacet de existentia creaturarum
possibilium, quas tamen [illegible] non ordinat ad existentiam realem. =
[illegible] sic: q sicut ex tali sola complacentia bene
arguitur, quod Deus illis possibilibus creaturis possibile velit
non existentiam, [illegible] ita et ex tali complacentia
sola circa reprobos bene arguitur, quod possibile ve-
lit eis non salutem, si damnarentur. Adhoc poterunt di-
cere [illegible], quod circa creat. possibiles Deus habet
actum possibilem, et circa reprobos actum negativum. Hoc e'
[illegible] dictum, nullo autoritate demonstratum, [illegible]
[illegible] effugium. Deus, et alter e' actus possibilis [illegible]

Sed adhuc sic: illa delectatio solius complacentiae bene 10.
neque e' actus volitionis; neque sic vult sibi soli complacentiae
[illegible] volentis in velle, [illegible] non vult
[illegible] Deus circa salutem ordinandarum creaturarum;

quæ ab ipso omnino dependet: ergo vult necessario consequenter esse illius creaturæ privationem salutis; si vult privationem salutis, ergo potius eorum damnationem, quoniam hi se habent tanquam inevitabiles, ideo quod qui unum non obtinet, in alterum necessario incidat. Ita bene inferetur actus positivus volitionis circa non existentiam creaturarum possibilium: ergo quare idem non valebit circa positivam reprobationem? tam ille positive ejicit me in via, qui verberibus et factis me præcipitat, quam ille qui solum mihi claudat ostium. tam ille me ad paupertatem damnabit, qui mihi expresse negat divitias, quam ille, qui vocet me ... ad divitias, et de me volumndo tacere, et non vocet: ergo ... in reprobatione?

§1. Arg. [illegible] ad Rom. tenet, Deum fecisse [illegible] ire in interitum, ergo reprobatio positiva, vel saltem negativa expresse innititur. Item: D. Aug. pluribus in locis asserit, peccatum esse causam prædestinationis, vel reprobationis, quod non esset, nisi demerita essent causa reprobationis. sic lib. de perseverantia cap. 12. ait: quare istos potius liberet, quam illos, iterum, atque iterum dicimus: homo quis es, qui respondeas Deo? Denique sufficit prævisio demissionis justitiæ originalis in primo parente, ut tanquam ex massa damnata, quos vult sine injustitia abdicat, ut saltem derelinquat ad pœnam: ergo

§2. R. Apostolum jam suppositum esse explicatum de reprobatione ad gratiam, et quidem non ad quamcumque gratiam, quia tunc idem esset reprobare illos ... reprobare ad pœnam, dum ad gratiam singularem, et efficacem. Ad D. Aug. jam etiam habemus datam responsum intelligendum esse de reprobatione a gratia, et maxime a perseverantia. Ad ultimum quod est adversariorum fundamentum, dico 1. carentiam justitiæ originalis pœnam exigunt ... carentiam gloriæ, non autem positivam pœnam ignis infernalis. 2o. instatur sic: si homo ante peccatum, et ante prævisa demerita sit reprobati: ergo etiam ante peccatum Adæ, qui licet primus ... unius est inter omnes, et si ante illud: ergo ubi culpa originalis obesse non poterat. tandem adverto, massam primum damnatam justa quidem facere negationem donorum Dei, quæ sunt dona simpliciter, non autem damnationem et injustitiam ad pœnam positivam, cum hæc, ut dixi, non sit pœna ...

§3. Ex hoc colligitur effectus reprobationis esse tantum ipsam pœnam æternam, sicut ~~...~~ suppositum est circa effectum ~~reprobationis~~ prædestinationis

po-

posuimus tantis gloriis. Permissionem autem peccatorum, et ten-
tationum in reprobis posse tantum dici effectus reprobationis in
ratione executionis, non autem in ratione causalitatis, sicut ante
dictum fuit de gratiis &c. in utraque respectu praedestinationis.
Bona autem et mala temporalia cum indifferentia sicut tam
respectu praedest.ª quam reprobationis nisi pore hujus. Ilius p.º effec-
tibus certo statuit. Bona v.º naturalia ante ut è bona in-
coles, docilitas &c. sicut salutis ad faciliis salutem Iducere, ita
aliquo sensu adjudicari pose praedestinationi.

Q.º 4.ª An decretum praedestinationis, vel reprobationis sit omnino immutabile? §.

Quia in hac mat.ª multis inficiatur Calvinus de uno duc-
tus peccato in alio, et de diversis cogitandi modis in gratiis in
tuis peccato in alio, et de diversis cogitandi modis in gratiis in-
rationem, ideo specialiter sufficientem doct.ª de libero arbitrio
uno colligemus. tota ejus vis stat in auferre liberum hominis ar-
bitrium, ut legenti patebit. Nam lib.º 3. institutionum Cap. 21.
§. 7. ait: dicimus immutabili, et eterno consilio Dei semel
constituisse, quos olim assumere vellet in salutem, quos rursus
exitio devovere. Cap. 23. §. 8. ait: hic ad distinctionem voluntatis,
et permissionis recurritur 2dis quod obtinere volunt perm-
tente modo, non autem volente Deo perire impios::: ni dum
zatio igitur cum Aug. respons. fateri voluntatem Dei ee rerum ne-
cessitatem, atque id necess.º futurum ee, quod ille voluerit. 2.

Videte cum

[illegible] [illegible], [illegible] exercitium [illegible]

Sic ait [illegible] Dei [illegible] [illegible] 5.
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] arbitrium libertatis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] faciat, [illegible] Deut.
c. 30. y. 19. [illegible] invoco hodie cælum et terram, quod proposu-
erim [illegible] vitam, et mortem, benedictionem, et male-
dictionem. Elige ergo vitam, [illegible] [illegible] y. 31. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], sicut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] c. 3. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] intel. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
post peccatum [illegible] Adamo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], faciendi, [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et mortis [illegible] Deo vocanti obedire [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] libertatis.

[illegible] [illegible] extinctum, [illegible] [illegible] 6.
[illegible] [illegible] ex peccato [illegible] parentum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
innocentiæ erat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
peccatum Adami, [illegible] [illegible] post tam [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] donis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 6. c. 3. liberum [illegible]
[illegible] [illegible] Tridentina Synodus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] extinctum esse, [illegible] [illegible]
[illegible] extinctum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] donis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Pelagianis dicentibus, ex [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Pelagiani, liberum arbitrium [illegible]
[illegible] [illegible] extinctum, clamabant [illegible]
[illegible] [illegible] inter Hæreticos Catholice [illegible]

[illegible] latronis Christus, vulneratus est, docent, quod hi[illegible]
[illegible] integre [illegible] in parabola narrata.

1. Objiciunt: in parabola [illegible], qui incidit in latro-
nes: is nuncupatur spoliatus vestibus, et incurre [illegible]
[illegible] vulneribus [illegible] dicunt, [illegible]
[illegible] spoliatus [illegible] supernaturalibus [illegible]
[illegible] vestitus erat, et [illegible] naturalibus [illegible], et
[illegible] vulneratus [illegible] Respondemus, quod [illegible]
bola [illegible] et aliis [illegible]
[illegible] explicationem, et sic eam PP. explicant. homo,
qui ab Jerusalem descendebat in Jericho, erat Adam [illegible]
posteritate; Jerusalem visionem pacis significat, id est caelum,
et Jericho luna: Adam [illegible] ab Jerusalem, id est [illegible]
Dei [illegible] erat, descendit in defectum, peccati [illegible]
[illegible] Latrones
sunt Daemones; Sacerdos, et Levita lex Mosaica; Sama-
ritanus Christus, qui vino, id est sanguine, [illegible] lavit vul-
nera [illegible], et in [illegible] Domini [illegible] stabulario
[illegible] cum pretium [illegible], et [illegible]
[illegible] relinquit. Hic [illegible]

4. Hinc dicimus, quomodo Adam expoliatus est, et v-
ulneratus. 1o erant dona supernaturalia in Ada-
mo [illegible] gratia, et Caritas, quae reddebant gratum, et
justum Deo. 2do justitia originalis, quae dominabat [illegible]
[illegible], et appetitus sensitivi; atque [illegible]
[illegible] subjiciebat. 3o corporis incorruptio, et
immortalitas, quae [illegible]
[illegible] corporis. His [illegible] spoliatus, non solum [illegible] potuit [illegible]
[illegible]
[illegible] gratiae, et Caritatis [illegible] non [illegible] facile opera mo-
ralia, et civilia, quae alioquin [illegible]
[illegible] justitia originali, [illegible]
[illegible] ablata incorruptione, [illegible]
Corporis [illegible]. His dictis, [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Pe-

pot[illegible]ia. C. 4. [illegible] dicat, qd hominis pecca-
to [illegible] arbitrium de humana [illegible] libertas
quidem aliquorum per peccatum, de sola [illegible] para-
diso fuit abeundi plenis cum immortalitate, [illegible] 9)

Qd liberum arbitrium n sit [illegible] post actualia pecca-
ta. Gen. 4: Cain erat peccator, et tamen illi dictum e a Deo: sub
te erit appetitus ejus, et tu dominaberis illius. David erat
obstrictus peccato, cum ei dictum fuit: trium tibi datur op-
tio, elige unum, qd volueris ex his, ut faciam tibi. Quo-
tidie homines peccant, qd sine libertate ho n potest: nam ut
ait Aug. lib. de vera religione C. 14. usque adeo pe-
catum, ut nullo modo sit peccatum, si n sit voluntarium.
et infra: et peccare dicimus nisi e, nec hoc quidem
dubitandum video habere animas liberum voluntatis
arbitrium. Et in lib. de duabus animabus C. 11. ait: non-
ne ista cantant, et in montibus Pastores, et in thea-
tris poetae, et indocti in circulis, et docti in Biblio-
tecis, et Magistri in Scholis, antistites in locis sacris,
et in orbe terrarum genus humanum? sufficiant haec
expla. Sd advertite, homines peccatores posse libere agere,
siquidem opera necessaria, et supernaturalia, nam haec
indiget gratiae, de moralia, et naturalia. 10.

P. 3o. qd liberum arbitrium n tollitur, de adjuvata
gratia Dei. Circum notate, qd 3x e gratia, alia praeve-
niens, ut excitans, alia adjuvans, alia justificans.
Praeveniens n tollit libertatem, quae ut optime definitur
in Concilio trid. sex 6. C. 5. et Can. 4: ho libere assentit
et cooperatur gratiae excitanti, itaut possit dissenti-
re, et eam rejicere, si velit: qd nisi esset, quae scriptura tan-
ties nos moneret, ut Deo vocanti, et excitanti concentia-
mus? comminaretur ad poenitentiam, multoties re-
peritur in Profeti. Ire imputaret nobis, qd non res-
ponderemus? Jeremias 7. vocavi vos, et n respondistis.
Isaias 65: vocavi, et n erat qui audiret &c. et alibi.
exemplis n ostenditur: qd Deus excitat peccatores ad poeni-
tentiam, et liberum e illis dissentiri, si n e liberum: quae gratia
excitans n tollit libertatem. Si n e liberum, quae superfluae
[illegible] admonitiones, et minationes Divinae.

11\. Item similiter, et Dentinus gratiam excitanti, ut pro-
batum est, Dentinus autem per gratiam adjuvantem, certe
gratia adjuvans non tollit libertatem, quod sic ostenditur:
haec gratia non est nihil aliud est, quam supernaturalis concursus
Dei ad operationes supernaturales, et ad illas se habet,
sicut concursus naturalis Dei ad operationes naturales, atqui hic non
tollit libertatem arbitrii in actionibus naturalibus: ergo nec
ille in supernaturalibus. Similiter dicitur de gratia
justificante, quae non destruit, sed sanat, et perficit
naturam = Sed contradices: nemo potest venire ad
me, nisi Pater meus traxerit illum = Respondeo hominem va-
riis modis posse trahi; vel vi, id est necessitate, vel amore, et
affectu juxta illud, trahit suaque quemque voluntas: Deus
autem trahit hominem, non vi, sed amore, et benevolentia, ut
fuse explicatum fuit tractatu 1°. in Joan.

12\. Probatur 4°. quod non impediatur libertas per scientiam Dei. De hoc jam
dicitur in concordia praescientiae, sed adhuc sic: si praesci-
entia Dei tolleret libertatem, valet facere, quod praescientia rei,
vel scientia Dei est? non hominis: quod recte praescientia nostra tolleret li-
bertatem, quod est falsum. Si igitur mihi Deus revelaret,
Petrum cras aliis profecturum, illa mea praescientia
per revelationem, non imponeret Petro necessitatem profi-
ciscendi: Non datur, quod sicut Deus praescivit, quid nos
facturi sumus, sic etiam praescivit, quid ipse facturus sit,
et praescientia Dei sibi ipsi non imponit necessitatem; ergo nec
nobis. Calvinus concedit, hominem in statu innocentiae
fuisse praeditum libero arbitrio, et ex illa libertate
aliquid fecisse: dein ipsa ratione dicta [illegible] argumenta:
vel Deus praescivit, hominem in illo statu aliquid libere
facturum, vel non praescivit, ignorare autem non potest, qui
omnia novit: si igitur Deus praescivit, et homo libere ope-
ratus est: igitur praescientia Dei non tollit libertatem
arbitrii.

13\. Arguitur a Calvino valde molesto argumento:
praescientia Dei est certa, et infallibilis: ergo quidquid Deus
praescivit futurum, certo, et infallibiliter futurum erit:
et praescivit omnia, quae nos facturi sumus: ergo omnia certo,

et

et infalibiliter futura sunt: ergo omnia necessario fient. =
R.° N. ultimum conseq.ª, et C.ª, Deus omnia futura praes-
cire certo, et infalibiliter; ac simul omnia, quae sunt
futura, certo, et infalibiliter esse futura: et quod necessario
futura sunt, N.°. Potest enim aliquid esse certum, et infa-
libile, quod tamen non sit necessarium, et liberum, aut contingens: quo
pacto certum, et infalibile est, Petrum nunc loqui, et
ambulare, quod tamen libere facit.

2.° Arg. hoc est difficilius argumentum: Deus ab aeterno prae- 84.
scivit, Antichristum esse peccaturum: ergo Antichristus peccavit. Cons.ª
est legitima, et antecedens necessarium: ergo et consequens est necessarium; cum necessarium autem
non potest stare libertas. = Confirmatur ex regulis dialecticae:
quoties propositio conditionalis propositio est vera, si ejus antecedens est absolute necessarium,
etiam consequens est absolute necessarium: alioquin in bona consequentia posset
esse antecedens verum, et consequens falsum; et haec conditionalis est vera: si
Deus hoc scivit futurum, hoc ita eveniet, et antecedens est necessarium:
ergo et consequens est necessarium.

Hoc argumentum putabat Wiclefus adeo eficax, ut Ar- 85.
macanus in solutione eius 20. annos laboraverit, et
tandem in eius contrarium dixerit: Deum in sua praescientia
posse errare. Sed in Armacano nil legitur, et inquit
Thomas Waldensis, ex ipso prael. Wiclefus falsum hoc ili
imposuisse. Licet enim valde arguens sit apud theologos, fac.
distinguendum est de necessario efectus, quod una nempe est antecedens, al-
tera consequens, vel concomitans. Antecedens necesitas est, quae oritur
excausa antecedente, et necessario operante, atque ad unum determinata.
Hoc modo posita enim causa tali, necessario sequitur efectus: hoc modo
necesarius est, sole creato oriri, quia ortus soli provenit a cau-
sa necessaria, et determinata. Concomitans, vel consequens necesitas est, quae
non oritur ex causa antecedente, et necessaria, sed ex ipsa positione
efectus, quamvis efectus liberrime, et a libera causa prove-
niat: sic est necessarium, Petrum sedere, posito, quod sedeat,
aut sessurum, posito, quod sessurus sit, haec necesitas non to-
lit libertatem, sed potius illam supponit. 86

Quod Deus praesciat, Antichristum peccaturum, tamen est necessarium, non necessarium
antecedenter, sed consequenter. Ita enim necesitas non oritur ex aliqua causa necessario ope-
rante, quae praecedat peccatum, sed oritur ex ipsa positione

futuri pecati, posito enim quod Antixpus sit libere pe-
caturus, nec. est, Deus hoc non ignorare, quia omnia novit. Nihilominus quod sit pecaturus, hoc non provenit ex aliqua causa antecedenti, quæ urgeat, aut necessitet illum ad pecandum. Hoc verum dicunt PP. Scolastici, præscientia Dei, qua futura cognoscit, est posterior rebus futuris, et nullo modo prior. Quia enim aliquid futurum est, ideo a Deo futurum cognoscitur: non ideo futurum est, quia a Deo cognoscatur.

87. 5º Pr. quod ratione decreti, aut voluntatis Dei non aufertur liberum arbitrium. Decretum, de quo dubitari potest, est duplex. Primum, quo Deus ab æterno statuit concurrere cum libero nostro arbitrio ad omnes suas actiones. Alterum, quo statuit dare gratiam prævenientem, et adjuvantem ad opera gratiæ. Si per hæc duo decreta nulla necessitas infertur libero arbitrio, in suis actionibus, salva manet libertas; atqui non re ita est; nam per primum decretum nil aliud fit in tempore, quam quod detur nobis concursus generalis Dei ad nostras actiones; hic autem concursus non tollit libertatem, quia non est prior nostro concursu, nec prævenit, aut determinat nostram voluntatem ad agendum, sed est simul tempore, et causalitate cum nostra determinatione: ergo non imponit libertati necessitatem antecedentem, quæ sola tollit libertatem arbitrii.

88. Per posterius decretum, quo Deus statuit nostram venire gratia exitanti, vel adjuvare gratia cooperante, non læditur nostra libertas; nam per illud decretum nil aliud fit, quam quod detur nobis gratia exitans, et adjuvans, quæ non imponit necessitatem, ut jam fuit ostensum. = Dices: nemo potest resistere decreto Dei: ergo omnia, quæ Deus fieri decrevit, fient necessario. = Resp., quod hoc non recte infertur, sed sic inferri deberet: ergo omnia, quæ Deus fieri decrevit, fiunt eo modo, quo Deus decrevit, et voluit, ut fierent; sed decrevit eo modo concurrere cum nostra voluntate ad agendum, ut voluntati relinquatur sua libertas; ergo ita concurrit. Huic autem decreto nemo potest resistere; id est, nemo potest impedire, quominus Deus nobis concurrat ad agendum, manente nobis integra libertate, sicut ipse decrevit.

Sexto

Ad. pat. libertas nra necessari, aut impe 10.
diri p. providentiam, l predeterminationem Dei. Hoc est
Politici optime exdicti; nam inpraedeterminatione ex parte Dei
nil aliud expectari potest quam praescientia, et voluntas
Dei, quae neutra laedit libertatem. Similiter ex parte
effectus gratiae excitant, adjuvant, et sanctificant, quae
est coexistens libertate. Hoc ideo dominatur ex principiis
Calvini, qui praed.º, et providentiam, minus habebant
locum in statu inocentiae, quam modo habent, ut Calvi-
nus fatetur, dte optime coexistebant cum libero ar-
bitrio; et nc. Dicta sufficiant p. hoc, ubi doct.
Catholicorum ingenium potuimus, ad impugnandum He-
reticos colegimus.

Disp.º I.ª de Visione, et Beatitudine.

Haec est visio non illa, quae intelligimus p. actus
sensus, in p. organum elicitum; neque quamlibet habitum de
Deo notitiam: illa, quae p. intellum in ordine ad Deum exer-
cetur; illa, de qua dixit Deus Moysi, non videbit me ho-
mo, et vivet; atque illa, quae clare nobis manifestat Deum,
ut est in se, facie ad faciem: quae quidem nos constituit in
nostro ult.º fine, et statu felicitatis superni. Visibilitas
quae est atributum, cujus ipsius Dei: ideoque de ipsa, quo
modo pertinet ad Deum, 2.º quatenus expectat ad nos; de visione
nempe, et nostra beatitudine, agemus. Sed sit

Q.º 1.ª de visibilitate Dei. = An, et quo= modo Deus sit visibilis?

5.

Fuerunt quidem Heretici ita insanientes, ut Deum
facerent naturaliter visibilem est oculo corporeo. Sic fue-
runt Antropomorfitae, qui Deum faciebant Corporeum: sic
Arriani, qui Dei filium mortalibus visibilem, imo sepe est
visum ante incarnationem dixerunt: ob salte visibilem naturaliter
oculo mentis, ut tenuit Aetius, et Eunomius, jactantes se
Deum videre, et comprehendere, non secus ac alium quamlibet

re. Seculo itaque 11. (vel ut alij dicunt 13. prope finem) in Europa fuere quidam Seu-Domonachi deli-rantes, in Italia Fraticeli dicti, hic autem et Belgaardi, et Beguini, qui inter suos errores docebant, animam intellectualem ad summam beatitudinem viribus proprijs devenire posse, et Deum sine aliquo auxilio, aut lumine gloriae intuitive contemplare. Alimaricus in Sinodo S. Lateranensi damnatus, Armenij, et alij relati a D. Greg.o lib. 18. moralium dicebant, in beatitudine, non Dei essentiam, sed solum ipsius essentiae claritatem, tamquam lucem solis videri. Doctores tandem aliqui Catolici (ut dicitur) ad id declinant, ut Deus supernaturaliter faciant visibilem eum oculo corporeo.

2. Ut cum claritate possibili procedamus, notandum est 1.o, dupliciter Deum videri posse. Uno modo, ut talis sit, qua Deus clare, et intuitive cognoscatur, et perficiat, et non per figuram, et mysteria. 2do modo ut tanta sit, quanta est visibilitas ipsius Dei. Haec dicitur in Graeco Catalipsis, et in latino comprehensio, quia per eam totaliter Deus visione commensuratur, et continetur, quasi omni fito contingere non valet: namque ut inquit D. Epifanius heresi 70: infinitus Deus videtur, non ut se habet in eo infinitus, quomodo capere natura potest. Deinde, veluti si quis per angustum foramen caelum aspiciat, ac dicat, video caelum, non utique mentietur; videt enim revera caelum: quod si quis prudentem ei dicat: non vidisti caelum: neque iste mentietur. Quare comprehensio sic conterdefinitur: est, cujus est tanta perfectio cognitionis, quanta in objecto perfectio cognoscibilitatis. Igitur de hac non quaerimus; sed de visione in uno modo, quia est visio clara alicujus objecti per se praesentis, sive est intuitive, per species, sive abstractive.

3 Notandum est 2.o ad plures dificultates solvendas, visionem, quam habent animae ad aeternam gloriam deportatae, esse vere intuitivam, ideoque non fieri per aliquam speciem impressam. Et quibus dubitetur, an haec species impressa sit possibilis, quae divinam essentiam repraesentet; et aliqui notitiam contra thomistas partem afirmativam teneant; immo dicunt, datam esse in D. Paulo: hoc tamen sic obstendo: hoc admisso, ideo

po-

ponitur in intellu hujusmodi specie, representans objectum quia idem objectum nequit esse praesens intellui, ni unitate cum illo conjunctum, quod in Beatis gloria Dei ratione sui immensitatis, quod per claram sui manifestationem intellectum et intimum est praesens cuilibet intellui: quod inutile est in la visione innaturali aliquam speciem impressam.

Advertite, quod in visione hac 3a concurrunt: scilicet, objectum, quod est ipsa essentia Dei, ut Deus prout est in se, rigide necessario, de rursum libero decreto movens intellectum creatum ad sui perceptionem: deinde intellu creatum, quem visio beata est actu elicitum a creat. intellectuali: et tandem lumen gloriae, quod cum intellectum confortet ad illum actum, dicitur et ipsum concurrere ad visionem, licet minus principaliter. non obstat, quod visio beata non procedat a specie expressa, ni in specie expressa, ut in impressa, ut possit tamen habere ni specie expressa, ut in impressa. ut possit tamen habere tribuendum proprium verbo mentis: actioni enim cuilibet tribuendum proprium terminum, qui ideo in casu est notitia habita, ut ut coiter dicitur, species expressa, et verbum mentis. Ista autem species expressa representat Deum, sicut ipse se ad videndum objicit, ut prout est in se: omittendo hic, an per absolutum Dei potentiam possit intellectum videre perfectionem, et non attributa; aut unum attributum non visio alio: non ad missa distintione fali inter haec, et in Deo in infinita.

5.

Ante videratur objecto libero, 3o afirmatur necessarium et in infinita.

Et est notandum discrimen inter naturale, et supernaturale, in quo non est levis alteratio inter Scholasticos. Naturale est, quod intra ordinem naturae continetur, et supernaturale autem, quod naturae ipsius ordinem fit. Supernaturale autem, quod naturae ordinem excedit, et in superiori constituitur. Naturalis ordo non est aliud, nec alia natura, nisi universitas rerum creatarum, in quibus proinde et entitates, et operationes creatae continentur juxta proprias exigentias, ac rationes creatas et autor naturae nuncupatur. Hoc Deus non natura, quod non est creatum ex ordine. Supernaturale vero illud est, quod non procedit ex ulla virtute creata, exigentia naturae, vel non procedit. Ex quo infertur, quod praeter Deum in quo sic non procedit. ... entitate sit supernaturalis, quia nulla res est, quae in sua entitate

præter Deum nulla substantia, nullumque accidens est, quod entitatibus sit non creatum. Res dicuntur supernaturales propter respectum ad virtutem increatam, et supra exigentiam naturæ, a qua procedunt, vel tamen ita procedunt. Atque ita dixit Scotus in 4. d. 50. q. 8. supernaturale et naturale non distinguuntur natura alicujus rei, sed tantum in comparatione ad agens. Ideo enim dicitur aliquid supernaturale, quia a supernaturali agenti: naturale vero quia a naturali agente.

6 Hoc posito ita communiter explicatur supernaturalitas tradita de actibus creatis, nempe, quod aliud sit supernaturale solum modum, et aliud solum substantiam. Illud dicitur supernaturale quoad modum, quod licet procedat a virtute naturali, tamen quod hic, et nunc habeatur, procedit ex virtute supernaturali et divina: ut visio restituta miraculose alicui cæco; quæ quidem licet eliciatur a virtute naturali hominis, tamen non nisi ex superiori Dei virtute hic, et nunc habetur. Supernaturale autem quoad substantiam est illud, non quod entitatibus sit superioris ordinis, cum in hoc superiori ordine non nisi Deus existat, sed dicitur solum substantiam ad differentiam supernaturalis solum modum, quia non solum hic, et nunc, sed nunquam, et nullo modo potest haberi nisi a Deo virtute; et hoc non quia est talis entitas, sed quia talis entitas ad ordinem supernaturalem elevatur: sic sunt fides, spes, et Caritas, gratia, et alia hujusmodi, quæ donacula de se, non entitatibus non sunt nisi qualitates ficte creatæ, quæ non nisi ex supernaturali, extraordinarioque Dei concursu obtinentur.

7 Ergo: opera meritoria ut jejunium, et eleemosyna, etc. entitatibus sunt naturales actiones: quia entitatibus idem est jejunium religiosi, et jejunium avari, eleemosyna devoti, et eleemosyna superbi: sed quia in uno istæ actiones procedunt ex motivo amoris Dei tanquam ult. finis supernaturalis, ideoque auxilio Dei particulari, vel gratiæ concursu eliciuntur, propterea actiones supernaturales quoad substantiam nuncupantur. Supterea autem res, quæ ubi inquiritur, an visio beata sit naturalis; cum et ipsa sit qualitas creata elicita

ab intellectu creato, applicant aliqui hanc doctrinam di-
cendo, quod in sua entitate est naturalis: quod si qualitas aliqua non
possit dici supernaturalis, utique supernaturalis est dicenda
omnimode, scilicet, non solum quoad modum, ut sentit Du-
randus, sed etiam quoad substantiam; quia nunquam ab intellectu ha-
beretur, nisi Deus se ut objectum ostenderet, et lumen
gloriae, vel auxilium superadditum a Deo, non adesset.

Alij autem alio modo sentiunt de supernaturali, primo 8.
aliqua qualitate quoad suum esse supernaturali; quod in rei veritate idem di-
cunt, quia non erit de nomine: nam sive 2dum modum, sive 2dum substantiam su-
pernaturale nominetur, semper in genere causarum, et in modo essen-
di erit a virtute Dei, et non creata juxta ordinem et exigen-
tiam causae. In hoc non immoramur, nam semper salvatur quidquid
ad nos expectat.

Denique est notandum, quod in Concilio Viennensi sub Clem. 5. 9.
inter alios Beguardorum errores, hic in ordine 5tus reperitur
damnatus in Clementinis lib. 5. titulo 3 de haereticis, nempe,
animam non indigere lumine gloriae ipsam elevante ad Deum viden-
dum, et eo beate fruendum. Ex hac damnatione apparet, ut de
fide tenendum, ad visionem beatam requiri lumen gloriae. Quid
ergo sit, et quomodo dicitur istud lumen, scolastici usque nec unani-
mi sunt pede. Sed breviter dico, quod tale lumen potest considera-
ri, vel objective, quasi quaedam lux illuminans objectum visionis
beatae; et tunc nihil aliud est quam claritas ipsius Dei se manifes-
tantis; quod in hoc sensu non intelligitur praefatum requisitum lumen,
vel potest considerari subjective, nempe, quasi quaedam lux illumi-
nans oculos mentis, ipsosque confortans ad eliciendum actum
visionis beatae, ad quem intellectus de se solo non valeret: et in-
tuitu illud, de quo sermo est, et difficultas; quod nihil aliud
imaginari licet, nisi illustrationem quandam, vel qualitatem
supernaturalem permanentem, a Deo in beatorum mentibus
inditam, ut ad sui visionem elevantur. 10

Sicut enim non sufficit, quod oculus habeat propositum
objectum lucidum, et quod ipse sit potens ad agendum, nisi
insuper opportune ipse quoque illuminetur, ita neque
satis est, quod beatorum menti Deus se objiciat, concurratque
extraordinario concursu cum illorum intellectu ad visionem eli-
ciendam, nisi et de proprio veluti luce aliquid ipsi in-

fundat, q[uia] eo[rum] intell[ectus] illuminatus, et perspicax fac-
tus posset coargere sufficienter ad visionem, et intendere
in illud altissimum, infinitumq[ue] objectum.

11. Inde rejicienda e[st] sent[enti]a illorum constituentium lum[en]
istud in quodam auxilio actuali. Licet n[on] sit renuen-
dum (vel potius ob inutilitatem) deceat esse omittendum)
illud assertum maxime Scotistarum, scilicet, posse per abso-
lutam Dei pot[entiam] haberi visionem beatam sine lum[in]e gloriae
(vel dando aliud inferius ad juvamen, vel Deo so-
lo auxiliante); q[uia] quidquid facit Deus mediis rebus crea-
tis, potest se solo facere; vel quod uno modo fit, aliis
quoq[ue] modis n[on] repugnantibus potest facere. tandem
rejiciendum e[st], ut erroneum illud commentum Palamitarum,
qui in Graecia a Greg[orio] Palama inter Monacho ma-
xime excreverunt, et proclamabant, lum[en] gloriae
esse lucem increatam a divinitate distinctam, ab eaq[ue] realiter
distinctam, et eam ~~[illegible]~~ oculo corporeo visibilem. Quid enim in-
creatum nisi Deus? quid duo increata distincta nisi
duo Dii? et quid significat effulgens corporeae lucis a corpo[re]
ipso Dei? et quidem lux in Deo obj[ec]to a scripturis, et a
nobis e[st] nominata, est metaphorice; et quae nil aliud
dicat, nisi claritatem Dei se manifestantis. Lux ipsa
lum[en] gloriae optime dicitur, q[uia] veniens illabitur intellectua-
lis intellectus, id e[st], illustratio spiritualis vivicans,
et roborans intellectum ad operandum in ordine super-
naturali. His positis sit

12. Prima P[ropositi]o. N[on] naturaliter, sed supernaturaliter tantum Deus
e[st] visibilis ab intellectu creato. = Est de fide. Prima pars p[robatu]r ex
omnibus his textibus scripturae, qui Deum invisibilem dicunt, ut 1a ad Tim.
C. 1o. Regi saeculorum immortali, et invisibili. Et C. 6. lucem in-
habitat inaccessibilem, quem nullus hominum vidit, nec videre potest &.
Ergo si Deus e[st] aliquomodo invisibilis, ita sane e[st] naturae ordine
considerato: si lucem inhabitat inaccessibilem, hoc e[st], q[ua]m nec corporis,
nec mentis oculo penetrari potest, ut acutius p[ro]posuit
argutus Apostolus 1a ad Chor. C. 2. quis enim hominum scit, quae sunt
hominis, nisi spiritus hominis, qui in ipso e[st]? ita et quae Dei sunt,
nemo cognovit, nisi spiritus Dei.

13. P. 2. ratione: ut detur visio intuitiva naturalis, re-
quiritur naturalis delatio objecti ad potentiam, et naturalis proportio; sed virtus
potentiae

poe ad illud atingendu; ? Deus n e objtu naralitr detratu ad intlu creatu: nq gtus q. Deus precend sit, nulq habet ordinaone cu intlu creato, et e licet intlus creatus ob spiritualitate aliq. habeat pportione, q. et Deus e spiritualis, et inteligiblis; nihilominus ubq hic dicit capacitte, u melius n repugnantia recipiendi, u decurrendi ad visione Dei: d n dicit virtute ?pleta ex se eliciendi illu actu visionis: ?. Sicut erg Deus quod ee nulla ?venientia, u ordine, nulla q. ?portione dicit cu creaturis (licet iste cu illo ee?entia, aut perfectioe aliquas quodq modo saltu generice, u ?forme, et coes habere videantur) et hoc q. eet Dei e in ordine supernaxali, et inspazabili, et sublimissimo; ita q. intlualitas, et spiritualitas n elevabant intlu ad illu ordine supernaxale Dei, ? illu relinquunt in ordine inferiori creato, ideo Deus intlui creato n e objtu detratu, et intlus ad ipsu n e poa suficiens, nisi elebetur a virtute supernaxali: extu q. visio nunq erit naxalis.

2a pars P.o ex Script.a hoc n solu posible, d et futuru creditur. Nq Mat. 5. beati mundo corde, quoniq ipsi Deu videbunt. Cap. 18. Angeli eorum in celis semper vident faciq Patris mei. 1.a ad Chor. 13. videmus nc p. speculu, et in enigmate, tc aut facie ad facie: nc cognosco ex parte, tc aut cognoscam, sicut cognitus sum. Ubi cognitio, quq nc ex fide, vl ex dicurs.u naxali de Deo habetur, vocatur cognitio in enigmate, et ex parte: visio aut in Celis videre intuitive, et in toto: n qd ?prehendendu - it Deus totaliter ab intlu finito, q. hoc e imposible, ? cognitio erit clara, et evidens. Unde ?ulta dixit Aplus n q tu, ? sicut cognitu su. Idq abstruitur 1.a Joan C. 3. cu aparuerit, similes ei erimus, quoniq videbimus eu, sicuti e. Si igitur alii textu Script.a Deu invisible predicant, nes.o dicendu e, ipsu invisible ee uno modo, nempe naxaliter; visible v.o supernaxaliter. 14.

Ifatur cu autoritte Conciliorum, et P.P. Concilia erg tu Viennense cit.u in Clem.na, tu florentinu in decr.to unionis; ubi dicuntur anq plene purgatu clare intueri Deu trinu, et unu sicuti e; et trid.o sex. 25. idq docat = Ireneus lib. 4. C. 37. ait: hines videbunt Deu, et vivent p. vi 15.

rioq immortales facti; et usq. ad Deum pertingentes
Et cum alijs D. Aug. epist. 112. olim 111. c. 3. dicit: negare
ri potuimus filios Dei videre Deum, qui sicut videntur
invisiblia::: unde autem invisiblia videntur, nisi oculi
li cordis? etc.

86. Probatur ratione, qui quidem demonstrante apriori possibilitatem visionis beatificae, sicut illam conantur traddere Thomistae: quia visio beata nullam habet necessariam conexionem creati, nec tamquam Causa, nec tamquam efectus: ergo supposita revelatione illius visionis beatae probatur possibilitas, et nullum est impossibilitas illius. Quod continetur sub objecto adaequato alicujus potentiae, potest ab illa potentia attingi; sed Deum clare visum continetur sub objecto adaequato intellectus creati; imo continetur tamquam supremum perfectibile illius intellectus: ergo Deus clare visus attingi potest ab intellectu creato = Itaque inquietatur intellectus in quolibet, et in omni intelligibili creato, cum habeat ipse apetentiam ad quietem perfectam: ergo. Itaque videlicet rationes assignatae a D. Thoma in 1. p. q. 12. a. 1. et 2. q. 3. a. 8. & Ro: quaequidem deducunt a posteriori possibilitatem visionis beatae, rationes positivas; quia sunt ordinis superioris, et infiniti, licet pertineant ad objectum adaequatum, non tamen necessario atinguntur, et solum est impossibile ut atingantur.

87. 2a. Pro. Deus non est visibilis oculo corporeo, neque supernaturaliter. Probatur 1o. auctoritate D. Aug. epist. 112 exponens illud Joan. 1o. c. 3. similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est, dicentis: in tantum quidem videbimus, in quantum
" similes ei erimus, quia et nunc in tantum non videmus, in quantum
" dissimiles sumus. Inde igitur videbimus, unde simi-
" les erimus. Quis autem dementissimus dixerit, corpore nos
" vel esse, vel futuros esse similes Deo? in interiori igitur
" homine ista similitudo: quae et visio. = In epist. 92. hoc
provat fundamentum: esse, quod oculis corporis conspici potest, in loco aliquo sit necesse est, nec ubique sit totum, sed minore sui parte minorem locum occupet, et majore majorem: quod cum sit olim demonstraverimus Dei spiritualitatem, atque immensitatem, recte traditur ex isto D. invisibilitas Dei respectu oculi corporei.

88. Et sup. illud 8. ad Chor. C. 13. videbimus facie ad faciem, ibidem sic tradit: si corporalem faciem voluerimus accipere, sequeremus erit, ut et Deus talem habeat faciem; et sit aliquid inter

intervallis internis, et ipsius, cum eum videbimus facie ad faciem. Et si intervallis, utique et finis, et membrorum habitus [illegible]: sed haec sunt absurda: ergo = Ibidem et sic urget: potuit ne Xptus carni suae praestare, ut oculi corporei viderent Patrem, an non potuit? si potuit; cur soli oculi corporei Xpti hoc bonum attributum esse contendunt, non et ceteris sensibus? numquid exit Deus, ut possit et auribus percipi? halitus exit, ut sentiri possit olfactu? liquor aliquis exit, ut possit bibi, et moles exit, ut possit tangi? non, inquiunt; quid ergo? an illud potest Deus, hoc non potest? si non posset, dixerit, cur derogant omnipotentiae Dei? si posset, et nollet, responderint, cur soli oculi habent, non vident autem ceteris sensibus corporis Xpti? Respondeant quidquid volunt, ut in laqueum semper incidant. 19.

P. 2: nulla potentia, quae remaneat eadem, per quamcumque elevationem potest augeri extra latitudinem sui objecti adaequati; atqui Deus est totaliter extra latitudinem objecti oculi corporei: ergo per quamcumque elevationem nequit Deus videri oculo corporeo. Prima: si hoc esset verum, posset quodlibet elevari ad quodlibet, manus ad audiendum, pes ad videndum &c: nam ipsius nomen elevationis ex se significat superiorem proprium actionem, et in linea propria activitatis: ergo Minor constat; quia objectum adaequatum oculi corporei, quomodocumque visio explicetur, est corpus quatenus lucidum, et coloratum, quod quidem Dei naturae repugnat = Confirmatur: si Deus videri posset oculo corporeo, et videri posset a brutis; sequela est falsa: ergo et aliud. Prima sequela: visio oculi corporei circa Deum, vel ponitur spiritualis, et hoc non, quia fit a sensu per materiale organum agente, vel ponitur materialis, et tamen in homine, quia in bruto eadem est: ergo si in homine, sic in brutis visio Dei poterit esse. 20.

Et roboratur: repugnat virtus elevativa potentiae visivae ad Deum: ergo nec superior naturaliter &c. Probatur antecedens: vel virtus illa foret spiritualis, vel materialis? si secundum: ergo ad visionem objecti spiritualis ita impotens est, et purum materialis remanet potentia cum virtute illa, ac antea erat. si primum: quaero: vel illa virtus esset tota ratio producendi visionem, et operaretur independenter a potentia visiva? vel partialis? si primum: ergo non potentia visiva, sed virtus illa exit, quae videt Deum. Si secundum: Arguo: potentia completa et essentialiter materiali repugnat spiritualiter compleri, et essentialiter materialis, et organica potentia visiva est complete, et essentialiter materialis, et organica: ergo quin ipsa essentialiter varietur, non destruatur nequit per virtutem spiritualem compleri sed partialiter cum illa

agendũ. Propter hoc dicebat D. S. in 4. d. 49. qđ ra-
" tio non potest esse poa organica, et ideo non potest eleva-
" ri ad immateriale percipiendũ: etc.

21. Contra 1am partem 1am arg. Angelus 1o: Deus distinctus
non obiecto adequato intellectus creati; distinctus est ab ente: imo Deus
e finis naturalis trinis; quia ut ait D. S. q. 1. prologi, beatitudo
ato e aptitudo naturalis ad quelibet frui, ut cognitionem super
naturalem et Dei: ergo naturaliter potest Deus cognoscere: ergo Deus
e naturaliter visibilis. = Rdo. nos concedere, non dari de Deo
cognitionem invisibilem, et non ad eum intuitive videndũ.
unde Do. 1am ppm: distinctus non obiecto adequato naturali
inclinationis, C. Naturali attingentis, N. sic e enim naturalis
2dum suam latitudinem, sub qua distinctus Deus clare vi-
dendus. Exp. Rl. ad 2dam ppm; qđ beatitudo e finis na-
turalis appetibilitatis, non acquisibilitatis; et ad hoc sufficit
qđ homo habeat capacitatem ad illum attingendũ: qđ autem
illum viribus propriis, et intuitive attingat, nec e necesse

22. nec debitum naturae, cum ad hoc cognitio abstractiva sufficiat. Ad ultimum: qđ ibi D. S. contra D. thomam concedit
quidem intellectui creato naturalem passivam capacitatem, ut ex-
peditam potentiam ad recipiendam eam visionem beatam, sive activam ad
eliciendam expedite, et complete; ideoque ad hoc in-
dicet intellectus elevari, non vero ad illud, ut volunt thomistae.
Itaque Dr. in 4. d. 49. q. 11. dicit: natura humana per hoc, quod
sit capax beatitudinis, non additur aliquo naturae ab
essentia sua, quia tunc natura humana manens eadem non beati-
ficaretur nisi per aliquod accidentale superadditum ::: idem
dico, qđ anima humana in puris naturalibus e in idoneis sus-
ceptibus beatitudinis. Advertite autem qđ licet essen-
tia Dei sit obiectum motivum intellectus, e tantum libere, et su-
pernaturaliter, non vero naturaliter; quia Deus se ppm naturaliter
divinitatis non e praecens alicui intellectui creato, nisi me-
re voluntarie.

23. Arg. 2o ex D. in 2. d. 3. q. 9. n. 7. ubi tenet, qđ licet
ex puris naturalibus non possit angelus Dei cognitionem intuitivam,
non videtur negandum quin possit naturaliter habere cognitionem
abstractivam distinctam, hoc modo intelligendo, qđ species aliqua
distincte repraesentet istam essentiam ut saltem abstractive Deus
e distincte cognoscibilis ab intellectu creato naturaliter = Rdo
verum D. ibidem se late explicantis ea, qđ quia probabiliter
vi-

videtur speciebus illis distincte repraesentativis Dei datis tunc Angelo ab initio suae creationis, ideo ipsa, et cognitio abstractiva inde orta potest dici quodammodo naturalis, si fere cognatur realizata ipsi Angelo ex permanentia distincta ab initio Angeli: itaque licet ipsa non sit naturalis, concipit Doctor intellectui hoc modo, quod iste intellectus posit ex naturalibus suis eius acquirere, neque et quod posit eam habere ex actione alicujus obiecti agentis naturaliter ::: eo sicut perfectiones datae Angelo in sua prima creatione, licet non necessario sequantur naturam ejus, possunt dici entes naturales, distinguendo contra mere supernaturale, scilicet gratiae, et gloriae; ita ista perfectio data intellectui Angelico, qua essentia Dei erat sic praecens distincte, licet abstractive, posset dici naturalis.

24.

Contra 2dam partem Arg. 1o. plura sunt scripturae loca, et Patrum testimonia, in quibus Deus absolute invisibilis, et lucem inaccessibilem habitare dicitur: ergo quod nullo modo est visibilis = Rso. quoties Deus praedicatur invisibilis, intelligi debet, vel de visione corporali, vel de intellectuali comprehensiva, vel de intuitiva permanenti in hac vita mortali, vel de intuitiva, vel abstractiva distincta viribus naturae acquisita. His ergo modis est quidem Deus invisibilis, quia tamen est supernaturaliter visibilis, quomodocumque videatur. 25.

Arg. 2o. inter objectum, et potentiam debet esse proportio, quae inter Deum, et intellectum creatum non est: ergo nulla est proportio finiti ad infinitum: ergo neque supernaturaliter est Deus visibilis = 3o. plus distat Deus ab intellectu creato, quam Angelus ab oculo corporeo, et amplior est infinitas Dei, quae est infinitas simpliciter, quam infinitas omnium creaturarum possibilium, quae potest quaecumque elevatione intellectus creati, neque potest videre collectionem omnium possibilium, neque oculus corporeus Angelum: ergo multo minus potest intellectus videre Deum = 4o. Chrisost. hom. 14. in Joan. ait: ipsum quod est Deus non solum prophetae, sed neque Angeli, neque Archangeli viderunt: et maxime teste S. Petro in 1a. epist. c. 1. dicente: in quem desiderant Angeli prospicere, et desiderium videndi non est videre: ergo etc. 26.

Ad 2um. Rso. Dno. maj.: debet esse proportio geometrica, C. arithmetica, No. Proportio enim arithmetica inter aliqua est equalitas, et hoc modo finiti ad infinitum nulla est proportio, quia ultra omnem determinatam, et determinabilem proportionem excedit infinitum quodlibet finitum etiam in infinitum replicatum. Proportio geometrica est habitudinis unius ad aliud, et sic intellectus creatus dicit habitudinem ad quodlibet intelligibile, atque ita habet et objectiva proportionalem geometricam perfectionem cum Deo. Ulla

rius, aut si D.o devet ee proportio in ratione objti, et
habitudinis C, in ratione entitatis, et perfectionis, N.
Et D.o mg. inter Deus, et intlis creatus nulla e proporti
in entitate, et perfectione, C. in ratione objti, et ha
bitudinis N. Nam si Deus e in spiritalis, et intelli
bilis, et intlis e spiritalis, et intelectibus.

27. Ad 34 dico mg: plus distat Deus & in ratione entis, et
perfectionis, C. in ratione habitudinis, N. Quia Angelus
nulomodo continetur in objto oculi capere, cum sit spiritus
et n corp. Ad aliud dico, ideo intlis n pose inteligere
colectionem oium creaturarum posibilium, q.a tc res.o deveret
comprehendere, id qd e infinitus, qd fieri n potest ab intlu
finito. Hoc autem modo, et nos concedimus intlis creatis
n pose capere Deum: q.a licet inteligat, qid sit Deus,
atq.e ejs infinitatem, et oes perfectiones perspiciat; n
tm id totaliter comprehendit; adeout qtus e Deus int
ligiblis, p.o tanto ilus intlis inteligat, ei videat.
Ad 4.m dicimus similiter Chrism. ibi loqui de vi
siblitte comprehensiba Dei, qua sibi soli Deus reser
bat: ibi enim inpugnat hereticos dicentes, Deus ee a
nobis comprehensiblem. Itaqueros ait, qd neq. ab An
gelis, neq. ab Archangelis. Cu licet oes visionem vi
deatur negare, hoc e declinare ad opositum, ut ad
medium deveniat, juxta praxim PP.um, ut tenet D. N. in 2.
d. 32 q. un.a et in 3. d. 4. q. un.a

28. Ad aliud D. Petri: qd desiderium illud Ange
lorum e metaforicum, scicet, ad notificandum nobis in
finibilem voluptatem fruendi, et videndi Deum; nam sicut
qd rev.a desideramus, p.o tc nobis n displicet, imo ar
tur, et qsi a longe delectat; ita voluptas videndi Deum
taliter placet, ut numq displicere posit: atq.e ita contra
ponitur terrenis voluptatibus, quae finalem displicentiam
et odium frequenter pariunt, nam extrema gaudii luc
tus ocupat. Et voluptas Israelitarum in deserto le
tanter accipientium, et manducantium manna, ita fi
nalem displicentiam peperit, ut ipsi dixerint; jam a
nima nauseat sup.r cibo isto levisimo. Non ita, in
quam, beatisima voluptas, quam potius desiderium sui
permanentem q fastidium parere videtur; itaque

aut

cu Greg. sup.s illud in quez desiderant Angeli
prospicere: q.d. desiderium illud n potest ee de re n
habita, q. rev.a Xpto teste, Angeli eorum semp.s vident 29.
faciem Patris.
Contra 2dum 3o Arg. 1o. Job. C. 42. v. 29. auditu auris
audivi te: nc autem oculus meus videt te. Itm C. 19: rursum circum-
dabor pelle mea, et in carne mea videbo Deum meum, quem visu-
rus sum ego ipse, et n alius, et oculi mei conspecturi sunt — R. 1o.
hac autoritas debere intelligi de oculo mentis, vel de Deo
in aliqua aparente corporea specie repraesentato, qualiter
per visionem imaginariam Profetae videbant Deum, et audie-
bant ipsum — R. 2. q.d. Job loquitur de Xpto, n de Deo huma-
nato, qui in Carne v.a quam assumpsit judicaturus e
vivos, et mortuos, in quo judicio Job testatur, se sperare
propriis oculis ipsum Xptum videre Judicem, nam ipse ibidem
predixerat: credo q.d. redemptor meus vivit, et in no-
vissimo die de terra surrecturus sum: quem visurus sum
etc. Cum ergo Xptus n sit solum verus Deus, sed et verus ho,
potest quidem oculis carnis videri, sicut quilibet alius
ho... Arg. 2. oculus habens propriam Dei visionem e videns Deum; 30.
sed potest Deus se solo producere visionem sui in oculo corporeo:
ergo iste saltem supernaturaliter potest videre Deum — Confirmatur ex
D. in 4. d. 10. q. 9. n.o 3. dicente: Dico quod q.d. Deus de potentia absolu-
ta potest causare in oculo glorioso, vel n glorioso, vi-
sionem istius Corporis Christi, licet illud corpus nunquam existeret,
nisi in eucharistia: nc sic, dicta spirituali, et inex-
tenso modo e Corpus Xpti in eucharistia, sicut Deus
ubique: ergo eque potens e Deus causare in oculo visionem
sui, sicut visionem corporis praes.e existenti: ergo sicut ocu-
lus per visionem a solo Deo causatam potest videre Corpus
Xpti in Eucharistia; ita et ipsum Deum. 31.
R. ad argumentum. N.o majorem; nam videre n consistit in recipere visionem,
sed in vitali tendentia, et perceptione objecti, qualiter oculus tende-
re, vel operari n potest erga Deum ob defectum medii, et impro-
portionem objecti, q.d. e omnino extra sphaeram suae activitatis, et alti-
tudinis, cum illud sit insensibile, et spirituale. Deficit medium,
qualiter talis visio, distaret propria Dei, eet praes.e spiritualis, et
ita indiget eet medium improportionatum ad vitalem sen-
sibilem, et organicam materialem operationem eccedendam.

Hujusmodi enim visio etsi posset esse per intellectionem, vel saltem per assistentiam in oculo eodem fere modo se haberet, ac intellectio in lapide, qui non ideo est, nec denominaretur intelligens propter incapacitatem subjecti ad talem perfectionem, et vitalem denominationem obtinendam. Et sicut licet Deus poneret visionem in aure, vel actum audiendi in oculo, non ideo elevaretur auris ad videndum, nec oculus ad audiendum; ita deus produceret intellectionem, vel visionem sui in oculo corporeo.

32. Ad confirmationem: quod aliud est, quod etiam nullibi esset Corpus Christi nisi in Eucharistia, adhuc tamen posset Deus se solo causare visionem ejus in oculo, et aliud, quod oculus tunc per talem visionem posset videre Corpus Christi. Primum est verum, quia visio est qualitas absoluta, ait Dr., et cum non pendeat ab objecto nisi in genere causae efficientis potest quandoque a solo Deo fieri. 2dum vero falsum: ibidem enim testatur ipse Dr.: nulla visio quantumcumque causata (id est, a Deo solo) potest esse corporis, ut hic (id est in Eucharistia) corpus ut hic neque potest causare se, neque terminare se: quia tam causatio, tam terminatio requirit in objecto debitam dispositionem.... nec miraculum ad hoc spectat, quia corpus ut hic absolute non est visibile, nec ut causativum visionis, nec ut terminativum ejus: et miraculum non est ad quod includit contradictionem. Cujus namque causa sit debita dispositio objecti visibilis, docet Dr., quod est 2dus locus, non solum quia debet esse intra localem proportionatam distantiam, sed etiam et praecipue circumscriptive, et divisibiliter existens.

4. **Quaeres** 1o: an Deus visus fuerit intuitive ab aliquo homine in hac mortali vita? Responsio potius esse debet negativa. Et probari potest: nam pars affirmativa nullam pro se certam habet auctoritatem, quae enim ex scriptura dicuntur de Moyse, et aliis profetis, satis liquet esse metaforicas locutiones. Non solum etiam scholastici, sed et SS. PP. inter se de hoc dissidentes fuere. =2o. negativae parti favet scriptura. Nam Joan. 1. aperte pronuntiatur: Deum nemo vidit unquam. Cap. 6: non quia patrem vidit quisquam, nisi is, qui est a Deo, hic vidit Patrem. = 3o. visio intuitiva non stat cum mortali vita, cum sit beatitudo ipsa. Hoc clare dixit Moysi Deus, Exodi 33: non videbit me homo, et vivet: nulla quia est necessitas, vel potissima ratio ad hanc auctoritatem interpretandam: ergo potius non est credendum hanc visionem alicui datam fuisse. Interim concedi potest: quibusdam potioribus sanctis, ut Apostolo Paulo, P. S. Francisco, et maxime

Vir-

Virgini Mariæ cognitionem perspicuam Dei, ut vocant abstractivam, nempe, per species, nobiliorem, et clariorem, datam fuisse in hac vita: Atque est optime Maria potentiam mon- [illegible] tacitè, si aut alia.

Quæres 2.° an creabilis sit aliqua natura, cui sit con- 1.
naturalis visio beata? Defacto supponere debemus non dari; atque ideo quærimus, an sit possibilis, ita ut possit creari intellectus ita excedens ut natura sua intrinseca activitate, et virtute possit natura- liter Deum clare videre, itaque circa Dei objectibus sit ita naturaliter devictus tali intellectui ob naturalem ejus virtutem, non actibus exigentiæ, sicut intellectui nostro est naturaliter devictus objectibus circa lapidis, vel cujusque alterius objecti natura- liter attingibilis, et cujus cognitio nobis est connaturalis. Circa hoc 1.a est sent.a: connaturalis affirmativa; quæ quidem hoc innititur fundamento: intellectus perfusus lumine gloriæ, ita naturaliter defacto videt Deum, ut visio sit ipsi intellectui elevato connatura- lis, ergo potest Deus creare intellectum tantæ virtutis intrinsecæ, quanta defacto est in aggregato ex lumine, et intellectu: ergo. Hujus fuit auctor Perez Lopez, quem sequitur et Castel: 2.a vero sent.a, quæ est fere com in utraque schola Angelica, et Subtili, est negativa.

Nec loquimur de connaturalitate opposita libertati, nec violentiæ; 2.
nam citra dubium visio beata est connaturalis utroque modo cuilibet intellectui; quia nec est actus liber, ut patet, neque stra, d imo, juxta inclinationem intellectus qui et habet naturalem appetitum ad illam, et natura luminis exposcit naturaliter est immediatus susceptibus beatitudinis, ut adjectat D. Th. in 4. d. q. 11. Atque difficultas procedit de connaturalitate [illegible] opposita supernaturalitati, quæ connaturalitas attenditur penes activitatem virtutis potentiæ erga suos actus, ita quod potentia habens ex se intrinse- ca completam virtutem ad actus exit quidem naturalis ad illos, et dicitur conna- turalis ipsi potentiæ: si vero incompletam, insufficientem, vel remotam habeat virtutem ad actus, ille quidem non connaturalis, d supernaturalis erit potentiæ, utpote excedit vires naturales ipsius. Unde sit 1.°

Dico: impossibilis est creaturalis, cui connaturalis sit visio intuitiva 2.
Dei. Ita aperte deducitur ex pluribus locis D. S. P. N.: cui connaturalis est visio beata, est etiam connaturalis beatifica Dei fruitio, d repugnat creatura, cui sit connaturalis fruitio beatifica: ergo illa. Stat, et per se, tum ex D. 3. respons. d 27. q. 1. in° dicente, quod nihil potest intellectus recte natura- liter dictare, nisi quod non possit voluntas naturalis naturaliter tendere. Probatur minor: natura voluntati repugnat fruitionem beatam esse connaturalem, sive naturaliter devictam, d data summe perfecta creabili vo- luntate eodem modo se haberet ista ad suam beatificam frui- tionem, sicut nostra ad suam. Probatur minor ex D. in 4. d 49. dicente, si fingeretur summa voluntas eodem se haberet ad beatitudinem sicut infima, quia utraque eodem modo se haberent ad suam beat.

3. dinz, licet sit majoris beatitudinis capax: q. ex D.e 2. p.o

Breuis Sacræ Scoti=
cæ Dogmaticæ theologiæ, ac pari=
ter utilis explanatio. In qua ma=
ximè de ineffabili trinitatis
Misterio agitur juxta D. N.
S. P. Joanne Dunsi Scotum,
et ejus mentem; labore, ac stu=
dio P. Fr. Emmanuelis Mar=
tin Viana à D. Josef in hoc
Reginæ Angelorum Gadicen=
si nuncupato Cænobio, pri=
mariæ ejusdem facultatis
Cathedræ Moderatoris die 10
Octobris anno Domini 1786.
Scripto à Fr. Ant.º de Elias à D. Rafaele

Prologus

In iis ubi quaeritur unitas trinitatis Patris et Filii, et Spiritus Sancti, nec periculosius alicubi erratur, nec laboriosius aliquid quaeritur, nec fructuosius aliquid invenitur, inquit Aug. lib. 1. de Trin. c. 3. Non est ista tantum Misterium divinum hic excrutari qui opprimetur á gloria, juxta illud commune: Scrutator majestatis opprimetur á gloria. Et sane quid pervestigaret indocta mortalium temeritas? Quid ratiocinaretur ubi undequaque tres simul, et excessus trium quidem in personis: excessus, et ineffabilitas, atque infinitas necnon in natura, et in personis in una essentia subsistentibus? Quid denique perscrutaretur ubi cuncta sunt ineffabilia? Quo circa cedat hic humana ratio nihil quippe, inquit D. Bern. Epist. 9. ad Abaelardum, magis contra rationem quam ratione ineffabilia conari transcendere mysteria.

Quapropter (dilectissimi Fratres) si hanc vultis altissimam scientiam comprehendere operae pretium est vestram spiritum custodire praecepta Dei, et observantiam nostrae sanctae Regulae semper, et perfecte perservare; quoniam in malevolam animam non introibit spiritus, nec habitabit in corde subdito peccatis. Et si vultis antecellere Magistris in spiritu, in virtutibus, et observantia praeceptorum antecire debetis: super omnes docentes me, intellexi ::: super senes intellexi, ait Psalmista, dans rationem: quia testimonia tua meditatio mea est; quia mandata tua quaesivi, super omnia autem alter alterius onera portate, vos ad invicem in Christo diligentes; quia hoc est maximum, et primum mandatum. Semper quoque et coram Deo ambulate in timore, et tremore; quia timor Dei omne prorsus expellit peccatum.

In ipso namque timore Dei dixit S. Spiritus, in ipso stat religiositatis perfectio, quae custodit, et justificat cor, gaudium confert, et jucunditatem in laboribus praevenit. Ideo sobrii estote, orate, quae vobis legam breviter erunt; et si non tam subtilia attamen pauca, et tamen clariora: in immensum quoque huius Sistemae in agro Domini disseminandae scripturam facere perpetua innixus traditione Patrum, et Conciliorum authoritatibus avinctus, duce D. N. S. Joanne Duns Scoto pro viribus develare conabor. Cujus vestigia gradientes vos obtestor ad Deum orare mecum.

Disputatio 1.a de Misterio SS.mæ trinitatis

Q.o 1.a An Divina trinitas sit possibilis, demonstrabilis et revelata?

Circa hoc misterium sicut circa fidem evangelij e, 1.
qui acriter ñ insurrexerit. 1.o loco occurrunt Gentiles, qui ca
unius Dei essentia ignorantes in trinitatem Personarum in un
2.o loco Judei maxime Creatorem, et inveteri
nara irrident. negantes testamento fuise vivificatum misterium trinitati.
Plevesi negantes. Sed 3a in
3.o Heretici trinitatem Personarum negantes. fidei hæc ab eis incul-
diversis temporibus diversis herroribus hæc ab eis incul. detegere oportet.
cata fuit, ideo temporum ordine eorum hereses detegere oportet.
1.us herror fuit eorum, qui circa annum 200. inferebant ex
unitate naturæ in Deo unitatem Personæ. Et si qui veræ
scripturæ oraculis vicii distinctionem Personarum agnoscerent,
n nisi ad diversa oficia, l diversos efectus referebant, pro-
pugnando, qd eadem Persona D.a, ut proprium creandi diceretur
Pater: et eadem, ut santificans creaturas Spiritus Sanctus:
et prout incarnat filius. Hinc Deum ñ trinum, d trino
unum solummodo averebant.
Horum 1.us sencetur fuie Praxeas, ut refert Ter- 2.
tulius. sed valde perspicuum ē ista personarum utcumque. tri-
nitatem statuise Simonem Magum. 1. ecclesiæ Seculo, et Ireneus.
2.o

2º seculo Montanistas, ceterosq. primevos Hereticos. Pra-
xeas secutus fuit Noetius efecius (aqs. Noetiani), qui in
Africa errores á Praxea secreto fore diseminavit, ac pro-
terea Patropasianorum creditur autor. Adjunctus his
paulopost (circa anno 257.) fuit Sabelius Ptolemaidi, a qs.
Sabeliani, qui eundem errorem recusit, et dilatavit. Prisci-
lianus tandem (aqs. Priscilianistæ) in Galecia natus, et auta
Priscilianistarum Hispaniarum damnatus fuit in Concilio ce-
lebrato Cæsaraugustæ anº 381. Omnes hi dicti sunt Patro=Passiani,
qa. Patrem passum fuise, et non sine aliqua temeritate pro dixerunt. Vo-
cabiauntur pariter omnes Anti = trinitarii dicti:

3 In super in eodem seculo 2º duas naras in parte locuti
Gnosticos, refert Irenæus [illegible] lib. 2 Cum ferri C. 1. Gnos-
tici apelantur, ut ait Aug. ab excelentia scientiæ, et hoc nomine gloriantur, Hereses primorum sectorum, testante viro eminentissimo
Cortar part. 1. c. 6. ubi secta Gnosticorum Dixerit, ex Simo-
niani, á Simone Mago; ex Menandriani, a Menandro;
ex Saturnini á Saturnino, ex Basilidiani á Basilide; ex
Nicolaytæ á Nicolao, ex Marcionistæ a Marcione; ex
Valentiniani á Valente, ex Ptolomeniani a Ptolomeo,
et ex alijs minoris notæ, qui omnes videri posunt ad exten-
tionem tractat Cortar, referente, eos istos Hereticos Patres
Gnosticos apelarei, et subdit, quod diversis nominibus, tum
in diversis topicos, tum in diversis regionibus sunt nomi-
nati, ac proinde dicti sunt Militari in Egipto, Fibionistæ,
Saquei, Barbelitæ, Barboriani, Codiani, nomen quidem
etiam ab eorum erroribus originem trahentia, ut Barborita
id est Senores, ut ait Epifanius ait, pro [illegible] turpitu-
" dine, quam in suis mysterijs exercere dicuntur: et eo quod
" opiniones Desentes multiplicis, ac propicium Deubitus ceci-
" tatis Daminant, ubi et humanis Carnibus, et turpissi-
" mis Sordibus vescuntur.

4 " Item circa annum 354. tpre, in initio seculi 4.
Impius Arrius presbiter Alexandrinus docuit, fi-
lium proferre quidem á Patre, de processione tamen ad extra.
Unde Verbum Di. tametsi vocaret, supra omnes creaturas exelen-
tissimum; non tamen Patri substantialem unquam dixit. Quapropter
Eclesia occidentalis, ut Romana in abolendo tunc her-
rorem Eclesia occidentalis orientalis, ut Grecia multum la-
boravit. Ab Arrio nati Semi Arriani eandem propug-
nantes doctrinam. Anno 360 sub Constantino Imperatore,
Macedonius Imus Episcopus Constantinopolitanus docuit
ex proposito, quod Arrius dixerat de filio, scilicet, esse creaturam
Angelum quidem superiorem, de a Patre in tempore producta,
per Filium ad Decorandum, et Gubernandum Universum. Hinc eum
vocabat Dei famulum, et Ministrum, et omnia, quæ Angelis
conveniunt, ei tribuebat, divinam Personam Dei esse cognovit.
Postea Semi-Arriani divisi sunt, et apelati Semi=Arriani.

Alij

Alij recedebant, propter occupacionem, consubstantialitatis solum nomi- (306)
ne, duce Acatio eorum fautore. Alij vero nomen, et rem Filio
tribuebant consubstantialitatis, et esse Patri similem fatebantur. In
qua autem esset ista similitudo, an in natura, an in conformitate, non
designabant. Pro Duce habebant Acatium Caesariensem episco-
pum, qui postea abjurare visus est. Omnes Semi=Arriani baptiza-
bant verbis evangelicis; e contra vero posteriores.

Item anno 1100. id est, post 8 secula, errores a Fratre sus- 5.
citavit e tenebris Basilius Medicus habitu Monachali in-
ductus, et autor Hereticorum, qui vocantur Bongomili, si-
ve Bogomili, sic dicti a nomine Bog, quod significat Deum
Illirico idiomate, Vulgo Esclabonica, et a verbo Milo-
sti, quod misereri nobis dat intelligere. Hi inter alios impij-
simos errores a Deo, et Jesu=Xpto, substinebant, Deum esse
trinum solo nomine, et Deo Patri tribuebant esse filium, et esse
Spiritum Sanctum. Et quod Filius, et Spiritus Sanctus habuerunt esse in tempore,
videlicet anno a creatione mundi [illegible] 5500. tempus
quidem, in quo nati sunt e Jesus Deus eorum cabilatione. Bre-
bi autem tempore jussu Alexij Comneni Imperatoris hic
autor igne combustus. Et tandem
error extinctus est, et ejus autor igne combustus. Et tandem
error extinctus est, et anno 1555. Michael Servetus Hispanus,
seculo 16, id est, anno 1555. Michael Servetus Hispanus,
seculo 16, id est, Cesaraugustanus, et Lutheri sectator factus
e patria Cesaraugustanus, et Lutheri sectator factus
impetum duxit, efficiens Fratrem esse Cerberum tricipitem,
monstruosum, ac proinde docebat, nullam esse distinctionem
personarum. Combustus est Genebae, et quidem urgente ipso
Calbino. Divulgatum fuit error in Polonia, Hungaria,
et transilbania e diffusus ab alijs insignibus hereticis:
nempe a Valentino Gentili, Trentino, Georgio Blan-
drato Salusiensi, Joanne Paulo Alciato Mediolanensi,
Bernardino Ochino senensi, et alijs. 6

Postea vero anno 1578. ex his sequacibus Lelius, et
Faustus Socini, patria senenses, ille Patruus, et iste So-
brinus, uterque Calbinista, et praecipue Faustus ultra
progredi non abjorruit, docens nullam esse trinitatem, Patrem
esse solum Deum, Filium mera creatura nomine, et honore
duntaxat Deum. Unde multi ex his negant. Xptum
invocandum esse. De Spiritu Sancto dicit esse creaturam, et so-
lum affectum, et virtutem esse Dei omnipotentis, ut esse virtutem
Dei omnipotentis. Denique anno 1612. Joannes Crelius Cra-
covie in Polonia Minister eosdem errores renovavit
et docuit; immo et discipuli sui secte magno aplausu
ut legitur volumine 8. sec. 3, et C. 7, et 8. Ocriti vocantur

Sociniani, et nunc in Polonia, et Holandia vigent nom.
Ante-trinitarij.

2.us error fuit eorũ, qui inæqualitatẽ inter Per-
7. sonas sunt imaginati, ut Apolinaris Laudicenus circa an.o
375 docens, Spiritũ S.tũ magnũ dicendũ esse, majorẽ fi-
liũ, et maximũ Patrẽ. Hoc ferè idẽ senserunt Origines,
Tertullianus, et Donatistæ, ut refert Aug. heresi 66. Et
in idẽ reciderunt an.o [illegible] Petrus Abailardus, et Ar-
naldus Viciensis. 3.us error fuit eorũ, qui ē tria in so-
lũ 3. personas, d. etiã 3. naturas Divinas asseruerunt;
dicti propterea triteitæ.

Hujus autor fuit Joannes Grammaticus Ale-
8. xandrinus dictus Philoponus (hanc sectã docuit
circa finẽ seculi 6.). Duas autẽ naturas in trinitate
docuisse Gnosticos seculo 2.o refert Irenæus cit. C. l.
Plurimj alij ex eis insanè errantes in personis, in trinitatẽ,
d. quaternitatẽ adorandã esse blasfemaverunt: ut
Anastasius Imperator initio seculi 6., hanc qua-
ternitatẽ in Deũ introducere visus est. Severitæ circa
an.o 620. sic dicti a Severo in Eutychianorũ he-
resi lapso, duas Personas n. esse p. se Deitatẽ, d. in Dei-
tate divisibiliter participare asseruerunt. Huic
errori addictus fuisse Abbas Joachĩ seculo 7. vel e-
1111. circiter an.o creditur, docens quamlibet
trinitatis Personã habere particularẽ essentiã, quæ una
alterã generaret; d. verius creditur se retractasse.
De hoc videte A.A. Quartus deniq. error omi-
ro Montano, qui se Spiritũ S.tũ esse dicebat, fuit
eorũ maximè Græcorũ, qui sustinent Spiritũ S.tũ
n. procedere à filio, d. solo a Patre: ac propterea
an.o [illegible] sub Nicolao 5.o cæperunt Scismate se divi-
dere ab Ecl.a Romana. Plura alia erroribus dein-
de in locis vobis tradã, dũ de qualibet Persona D.a per-
tractemus.

9. Ex his habetis, quosdã errasse circa existẽtiã Sanctæ
trinitatis, negando ipsius realitatẽ; quosdã circa substantiã mi-
sterij, tum confundendo Personas, tũ Dei entitatẽ absurdè
multiplicantes; quosdã circa Personã Patris, dicendo n.
esse p. se Deũ, d. divinitatẽ resultare ex tribus Personis, ve-
luti ex aggregato p. accidens: quosdã circa Personã filij
ipsũ habendo ut purã creaturã: quosdã circa Spiritũ
S.tũ

stu illu ex creaturam praedicando: quosdam denique circa missiones, negando filium a Patre missum. Sua propria ordine contra hos errores dogmata nostrae fidei exponere necesse est. Unde contra Gentiles Atheistas nullum agnoscentes Deum, vel Verum; et a fortiori negantes trinitatem personarum statuitur.

10.

1º Pº. Misterium unius trinitatis non repugnat. Id deductum pro pluribus rationibus ex principiis D. N. S. Illud non involvit contradictionem. 1. quia illud non repugnat, quod non involvit contradictionem, dictioque. d misterium unius trinitatis non involvit contradictionem (ut ostenditur in eo D.) tum quia dictioque: ergo. Mi sic ostenditur: in hoc est unitas essentiae in trinitate non est contradictio, idem, quia hic est unitas essentiae; tum quia nihil est, et trinitas personarum relativarum: tum quia textu Aug. plura sunt impossibile apud Deum: tum quia premo lumine cogitare devemus, quam potest capere ratio creata: tum denique quia multi sunt effectus naturales, quorum principium, finis, et origo nobis non innotescunt: quo a fortiori dicere devemus in Deum natura plura latere. Non quia a fortiori dicere devemus in Deum natura plura latere. 2º ratio D.: illud non repugnat, quod est possibile; sed ita est trinitatis misterium: ergo. Mi sic probat D.: quicumque intelligit, ex hoc ipso, quod intelligit, procedit aliquid intra se ipsum, quod est Verbum: et pari ratione, qui amat, est intra se ipsum aliquid procedit, nimirum pondus. Videmus sane per naturalem cognitionem agens operari juxta conatum suum: unde non inferre possumus, Deum ut potentiam infinitum, et Verbum producere, et pondus cognitioni et amori correspondentia infinita. Et licet tum huiusmodi operationes esse Deo substantiales non capiamus, neque ita non esse negare possumus.

11.

Et 3º. quod multis naturae simbolis insinuatur, non repugnat; ita est hoc misterium: ergo. Ostenditur minor: tum ex appetitus innato, quem habemus ad Beatitudinem: tum ex solis, radii, et splendoris exutroque micantis, quae tria omnia sunt unum. Hac comparatione utitur S. Anastasius oratione contra Arrianos ad probandum hoc mysterium: tum ex fontis, motus aquae, et fluminis. Et hac utitur D. Aug. lib. de fide c. 9. Haec omnia 3a confluunt in unum flumen, quod suum est fonte ducit originem. tum ex radicis, trunci, et rami in eadem arbore. Hac utitur Tertulianus adversus Praxeam. tum ex

tam lucernarum in eod. cubiculo invicem luminu. 3tituentium. Hoc utitur signo D. Gregorius Naz. oratione 3.a Trinitatem ex plo intellig. memoriæ, et voluntati à Patribus 3clamato unà anim. rationalis 3tituentium. Ex his q. sequitur hoc D. Aug. cit. ratiocinium: unaquæq. res 3notat suum principium, à quo fluit, et è Pater Æternus; ideam æternam, ad quam formata, et è Divinum Verbum; et deniq. finem propter quem facta è, et è Spiritus Stus: ergo adumbratur hoc misterium in suis effectibus: ergo possibile, et non repugnans.

12. A.o deniq. hoc misterium è credibile: ergo possibile. ant. patet ex 3. credibillitatis motibus. P.o testimonio Prophetarum Trinit. 3templantium, ut legitur Isaiæ C. 6. Quidam ex eis Xptum venturum prædicavere, et tamq. filium Dei designarunt, ut habetur ex Isaia illum vocante Emmanuel, id è nobiscum Deus. Quidam prædicarunt Sptum Sti descensum sup. fideles, ut Joel, rao ex hoc deducta premit Gentilium rationes. 2.o ex propagatione Religionis Smæ Trinit. Hujus enim fidem totum mundum accepit. 3.o ex puritate fidei Xptianæ, quæ oe bonum 3sulit, et malum prohibet. 4.o multitudo miraculorum, quæ patrata sunt ad fidem Smæ Trinitatis attruendam. 5.o deniq. copia cujuscumq. generis, 3ditionis, et ætatis Martirum, qui p.o veritate unius Dei, et trini generare vitam dederunt: ergo hoc misterium è credibile.

13. Objiciunt Gentiles Sti Religioni Christianæ adversantes: Unum misterium repugnat, qd manifeste implicat 3tradictiones; hujusmodi è misterium Trinit. Ergo. Min. probatur P.o alio q. ni repetitur, qd sit unus, et non unus. 2.o quia eadem natura, scilicet Dña, sit una simul, et multiplex. 3.o qd eadem natura comunicetur, et non communicetur. [illegible] Personæ Relat. bene oppositæ: hæc autem oia implicant: ergo. R. N. min.: ad prob. D.o sic: Deus est unus, et non unus 3dis diversum respectum, C. 2d. eundem, N. Est enim unus in natura, trinus in personis. Ita natura è una 2dse semper, multiplex vero sec. [illegible] p.o personis, q. ista dicunt relatione, quibus ad invicem referuntur, et distinguuntur: Ita natura è communicabilis, et dicit absolutum, incommunicabilis vero ut dicit relationes; et connotat [illegible] paternitatem, vel personæ Personis 3venit.

14. Instatur respondendo: atqui hoc implicat [illegible]. P.o [illegible] de eadem natura dicitur, qd sit incommunicabilis, et communicabilis: ergo è 3tradictio idem eundem respectum. R. N. subsumptionem, ad prob. D.o: si eadem natura identice, et formaliter expectata dicetur, qd sit incommunicabilis, et communicabilis, C.o Identice tantum sumpta, N. Natura Dña potest 3siderari dupliciter, scilicet, identice, et ut è quid absolutum, et sub hoc respectu eadem è in tribus personis, et communicatur. [illegible] absolutum —

velatus sive dicit relativus, ut est quod absolute connotans re-
lativus ... connotat Trinitatem; et in hoc respectu in 3a. divi-
tas ad Persona exprimitur, et est incognita ... ipsa non est ... trinitatis,
quod tres diversi respectus.

Tametsi nomen Dei in priori ad Personam sit ... 85.
absolute, nunquam relative; quo in ratione cognoscit personam, quod ...
In 2o. Trinitas etc non dicitur Deus, quod est quid completum, nempe, ut dicitur natu-
ra, et persona; natura enim non potest concipi sine persona, neque sine subsistentia:
et eadem in tribus personis, ut subsistens: ipsa est unica in Deo perso-
na; vel sit tres, manifesta erit contradictio. 86.

Ro. Do. sic: Trinitas attenditur, ut est quid completum in concreto, nu-
merus, ut dicit tres personas, ubi distribuitur, C. In abstracto sub Do. est
minus, ut dicit tres personas, ubi distribuitur, C. Natura in priori Personarum, con-
quid completum absolute, C. Relative, N. Natura in priori Personarum, con-
siderata concipitur, ut quid completum absolute, quod dicit Spiritum absolutam,
hoc est, per se existere, minime vero relative, nimirum quod dicit Personam, de
hoc est, Pr. se existere, minime vero relative, minime quod dicit Personam, de
neo conjuncta, ut intelligens, et spirans. Ulterior fateremur plures sub-
sistentias in Deo in se pariter, si ceteri multiplicarent absolute, et per-
sonas multiplicarent divinitatem, et tacerent tres Deos. Personae
multiplicant tantummodo relative; atque ita in Trinitate tres
quidem personae admittendae sunt, nunquam vero tres Dii. Hic transacti sit 87.

2o. 30. Mysterium Trinitatis in veteri testamento ...
adversantes Judaeos significatur, et traditur etiam in probo reve-
latur. – Pr. la pariter lo Gen. 1o. v. 26 faciamus hominem ad imaginem,
et similitudinem nostram, licet ab Hebraeis exponatur vel
de dignitate loquentis, sicut mos est in principibus ... loquentibus
bus in Deo cum Angelis informando hominem; tamen contextus tractatus ...
ficare, sic ostendo. Nam hominis creatio (sicut cetera) ab ipso
creatus est solo nutu suae voluntatis juxta illud Psalm. 148. v. ...
ipse dixit, et facta sunt; ipse mandavit, et creata sunt: in nullo ...
gelorum ministerio, et multo minus consilio eguit. Deinde, la
verba ... ejus consulenti, et determinanti ad opus,
quomodo ... velint Judaei; de ipse est ille ipse, qui deinde post
... peccatum sic effatus est, Gen. 3. v. 22; ecce Adam quasi unus ex
nobis factus est: pluralitas Personarum significata; quod non dicitur unus
ex nobis, de unus ex nobis, quod conjunctio ... distribuit ... Per-
... ... 88.

R. 2. ex Co. 18. Gen. ... dicitur apparuisse Dominus Abra-
ham, et de elevatis oculis tres viros vidit, et unum adoravit, et
... modo in singulari locutus fuit, sicut ab-
modo in plurali, et modo in singulari locutus fuit, sicut ab
... acceperat responsa. Nos ... ab Hebraeis
in diversis modis explicant, unum ex tribus praestantiorem
hunc sextus, qui ... est Dominus. Sed quod ex ratione hoc dicitur, sic osten-
ditur, quod ideo effatus est ... Dei ... describitur, et fuit Dei appa-
rendo, ... Mambre; de ... significatur appa-
ruit ... Dominus in ... ... oculos, apparuerunt ei tres
viri ... qui modo singularitate, modo pluralitate
... ille ipse Dominus, qui in unitate, et trinitate significat ... exprimitur, est ipse Deus in unitate, et trinitate significat ...

Rur=

Abrahami: de Deus fuit qui ei promisit, uxorem suam Saram pariturum ei filium, d hoc in pto ita dicitur a Deo: expergesit filium vivente tua uxore, quo prius dixerat ei Deus: [illegible] apparuerat Deus. [illegible] ei[illegible] id [illegible] sit, et [illegible] tempus [illegible] fuit, qui in [illegible] lo- [illegible] quebatur; [illegible] continuitate, et [illegible]

p. 3. ex Psm. 2. 7. Dnus dixit ad me filius meus es tu, ego

17. hodie genui te. Que verba ex Hebreis antiquiores [illegible] ss interpretati; et faciunt non solum veram Deum, d Deus distinctum in persona, et eadem significant illa verba Psm. 109: dixit Dnus Dno meo, sede a dextris meis. Et clarius Psm. 32. Verbo Dni (en Pater, et filius) celi firmati ss, et Spiritu (en Spiritus Stus) oris ejus omnis virtus eorum. Idem colligitur ex Isaias 48. v. 16: ex tempore antequam fieret, ibi eram, et nc Dnus Deus misit me, et Spiritus ejus. Ubi Deus e, qui loquitur, Deus e, qui mittit, et Deus e Spiritus ejus, d non tres Dii, ut fatentur Hebrei: quia tres personae distinctae in unitate naturae intelliguntur. Itata ex illo trisagio, qd refert Isayas 6. v. 3: Stus, Stus, Stus Dnus Deus exercituum. qd quidem sic exponit Rabi Simeon Ben-Joair: Stus hic e Pater, Stus hic e filius, Stus hic e Spiritus Stus. Et Rabi Jona-tas Ben-Uriel: id e, Stus Pater, Stus filius, Stus Spiritus Stus. ex Galatino Veteres [illegible] Deniq. ut obrerbat [illegible] ita docuisse, et qd ut [illegible] in die dicerentur.

20 p. 2a pars ex illis textibus, ex quibus exprimitur trinitas cum distinctione Personarum, et nominum, et officiorum. sic v. tres personae designantur a D. Marco 1., ubi de Xpto baptizato dicitur, et statim ascendens de aqua vidit caelos apertos, et Spiritum tamquam columbam descendentem, et manentem in ipso, et vox facta e de celis: tu es filius meus dilectus, in te complacui. Ubi Pat. e aliquis vocans filium quia pater, qui hic e qui nescesarius cor-relativus. Et et aliquis Spiritus sb columbae specie, et [illegible] creatus, nam manet in filio. Et e aliquis filius Dei Patris: [illegible] tamen personis unum Dei, dicente traditur. It. Joan. 14. v. 16 ego rogabo Patrem, et alium paraclitum dabit vobis, ut maneat vobiscum in aeternum. Et qui sit ille, notatur infra: Paraclitus autem Spiritus Stus, quem mittet Pater in nomine meo. Et ipse id. c. 15. v. 26: cum venerit paraclitus, quem ego mittam vobis a Patre, Spiritum veritatis, qui a Patre pro-cedit: quo ex tres Personae exprimuntur, et cum distinctione Per-sonarum, et non solum nominum, et officiorum, licet ex unitatem na-turae et potestatis, ut dicitur a D. Matteo 28. v. 19: ite, docete omnes gentes baptizantes eos in nomine Patris, et filii, et Spiritus Sti.

21. Itata 1a ejus ep. S. Joan. 5. v. 7: tres sunt, qui testimonium dant in celo, Pater, Verbum, et Spiritus Stus, et hi tres unum sunt. cujus textus autoritatem optime exhibet Calmetum. d dicentem 3a materiam. Alii textus possunt adduci ad trinitatem proxime demonstrandam. Alii textus possent adduci ad trinitatem: Unigenitus filius, qui e in sinu Patris ::: Pater in me e, et ego [illegible] ut [illegible] [illegible] indistincta persona possent intelligi. Itata 2. ex traditione

Eclesiae

Patribus maior [illegible] In 1º seculo
[illegible] lib. de Divinis nominibus Deus vocat [illegible]
[illegible] hoc est, unitatem Trinitatis. S. Clemens
[illegible] an non unus Deus habemus, et unus Xptus, et
[illegible] in nos? similiter loquitur in epist.
[illegible] 2º seculo S. Justinus Martyr [illegible]
[illegible]
[illegible] adorare [illegible] habet pro [illegible] maior
[illegible] habentes Deum [illegible] et [illegible]
[illegible] Patrem videlicet [illegible] filium, et
[illegible] et adoramus [illegible] et [illegible]
[illegible] colimus, et adoramus [illegible]
[illegible] lib. 1. c. 9.
[illegible] S. Irenaeus [illegible] saepe [illegible] explicaverit; 22.
3º seculo Origenes [illegible] [illegible] filii,
[illegible] Similiter
[illegible] Deum [illegible]
[illegible] ecce in [illegible]
[illegible] in hoc mysterio [illegible] unus
[illegible] Gregorius [illegible] et virtutis [illegible]
Deus Pater [illegible] perfectus [illegible] Pater filii
et [illegible] perfectus [illegible] Deus a Deo [illegible] filius verus
[illegible] ex Deo [illegible] habens [illegible].
[illegible] Patris [illegible] celebratus fuit [illegible]
[illegible] seculo 4º celebratus fuit [illegible] Catholicae
[illegible] et [illegible] hoc mysterium [illegible]
[illegible] explicatum inconcusse
[illegible] ex [illegible] evincitur.
[illegible] in novo testamento [illegible] 23.
[illegible] 3. [illegible]
[illegible] Pluralitas [illegible]
[illegible] Gen. 1. c. 26. [illegible] ad imaginem [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] et principes [illegible]
[illegible]
[illegible] in
[illegible] Catholici [illegible] in
[illegible] ex [illegible] Et [illegible] in [illegible]
[illegible] in Cap. 8. [illegible] volunt [illegible]
[illegible] denique [illegible]
[illegible] (Joan. 10) [illegible]
[illegible] videtur [illegible] Pater,
[illegible] hoc mysterium [illegible] lib. 8. [illegible]
[illegible] Eunomius [illegible]
[illegible] Praxeas. 24.
[illegible] Ad prob. D.º [illegible] in
R. N. art. Ad prob. [illegible] habent [illegible]
[illegible] in plurali loqui [illegible] imperfecta locutio. [illegible]
[illegible]

hoc facit Magnatus, et Principes nostri; nam loquuntur in plurali ad ostentationem officiorum. Ab initio non fuit sic, siquidem Faraon, Abimelec, et alij Reges in singulari loquebantur, quod et ... populus, sanè per Judices, et per Reges qui habere nolebatur. Angelus enim loquebatur in persona Dei, ut orator loquitur in persona Principis; non vero loquebatur in persona propria. Et sic dicimus, quod Ascentiores atque sufficienti fundamento Itraxisse avenerunt; nam sati in hoc traditione coherent, quod Justinus Martyr in dialogo cum Tryfone, Teofilus Antiochenus, Ireneus lib. 3. c. 6, Tertullianus adversus Praxeam, Cyrillus Antiochenus, Atanasius, Gregorius Nicenus, et alij laudata loca ... Gen. ... te explicaverunt; imo in Concilio Sirmiensi anatematizati sunt, qui hec loca in sensum impropriorum, relictio naturali, vexerunt.

Ad aliud ab Judeis dicite, quod non cognoscebant in parti-
25. cularii Christum esse Deum, et Verbum incarnatum, saltem propter malitiam nolebant cognoscere, eo quod depravatos eorum mores in secretur. Tota sanè Synagoga Christum Redemptorem, Dominum sine Trinitatis Personam incarnandam expostulabat, juxta illud Isaye 45. rorate cæli desuper, et nubes pluant justum, aperiatur terra, et germinet Salvatorem: ut tamen fidei sine precognoscebant Trinitatem, quod juxte D. Toma, et N. D. S, omnes justificabantur per fidem vivam in Christum venturum Deum, et hominem. Cum hoc enim stat, quod D.D. Synagogæ Patriarchæ, et Profetæ magis cognoscerent hoc misterium, quam plebeji, et homunculi: Illi vero dicam cum Voucat explicite; iste vero implicite.
26. Itra 2. partem objiciunt Heretici sic: Joan 17. V. 3. hec est autem vita eterna, ut cognoscant te solum Deum verum, et quem misisti Jesum Christum, id est tamquam minus, non tamquam æquum. Et adducunt verba Pauli 1. ad Corint. 8. V. 6: unus Deus Pater &c. Ubi cum discrimen sit inter Patrem, et Christum, putant Christum non esse aliam Personam Divinam. Astipulantur quodammodo aliqui Ait. P. non Joxmiter saltem aliqui attrate loquntur. = Reo ...palo ... text, tum quod non fidei est ut Cognoscamus Patrem, et Christum ejus; cum hic non solum ut sic, dtam verum Deum a Patre procedentem, eo spiritum se meum ab utroque expelatus revelaverit ut patrit: quod ... Jesu ... Trinitatis fidei, in textu alato Iunxit in Christo alien hec erit ... Textus fidei, ... solum Deum verum, et quem misisti Jesum nisi per hec verba: ... particula et copulat, non separat ad divinitatem.
27. Ad 2. dico ubi sumi Christum ab Apostolo, et ut Deum, et ut homo, caput et mediatorem. Id sicut dicit a Patre per modo ex ipso habere omnia, ita de Christo qui verbo dicit per modo ex ipso habere; et quidem non per instrumentum Creatum, ut volebant sui omnia habere; et hoc magis innotescet in tract. de Incarnatione. D. Arriani: Hoc modo sicut dicit a Patre in illo non referri, ita de Christo tamquam caput, et mediatorem dici ita Apostolus per ipsum non referri ad Deum. In alijs textibus ipse ... Paulus rationem personas, et providentiæ, ut in ep. 1 ad Efesios 1. V. 6: unus Deus, et Pater omnium qui

qui quidem uni Deo in Trinitate individuo inesse potest. Patet
vero in sequentibus contra Abailardum quem reprehendimus, vel excusabimus.

3a Propositio. Mysterium SSmae Trinitatis non potest naturaliter de= 28
monstrari = est contra Raymundum Lullum. Probatur 1o ex Scriptura.
Matth. 11. Xptus dicit: nemo novit filium, nisi Pater, neque Patrem quis
novit nisi filius, et cui voluerit filius revelare. Ibidem 16, postquam
Petrus a Xpto fuit interrogatus quid ipse sentiret? Respondit
Petrus: tu es Xptus filius Dei vivi. et addidit Xptus: Beatus es Si=
mon Bar Jona, quia caro, et sanguis non revelavit tibi, sed Pater
meus, qui in celis est. Ubi ponitur sic argumentum: quod non potest scire
nisi per carnem, et sanguinem, id est per rationem humanam: et quod nullus scit nisi
Pater, et filius, et iis quibus revelatur, neque demonstrari na=
turaliter, siquidem omnis demonstratio ratione procedit; sed ita
est mysterium hoc ex locis adductis: ergo. Probatur 2o ex PP. D. Dion.
lib. de Divinis nominibus c. 1o alt: non est fabili ratione, intelligentia,
nomine vacans nullius rei similitudinem habens. D. Hier.
lib. 18 in Isayam in proemio: non dico a mysterio Trinitatis,
cujus recta confessio est ignoratio scientiae. Idem colligitur ex D. Ambr.
lib. 1. de fide, et gratia. D. Aug. lib. 7. de Trinitate c. ult. et D.
Bernardus adversus Abailardum, de hoc mysterio loquens,
ait: nihil eorum quae contra rationem, quia praesumere id, quod est
supra rationem ratione comprehendere. Et ex his fundamentis argumentum sic:
quod omnem superat rationem, quod humana intelligentia non potest assequi, quod
scire nequit, ut dictis locis cit. inaverbo, quod sola fide teneri
debet, illud naturaliter demonstrari neque, atqui sic est SSma
Trinitas, quia nemo, inquit Hormisdas summus Pontifex, vel a
visibilibus, nec invisibilibus creaturis potuit invenire
naturam, ut adjebat in Epist. ad Justinum Imperatorem c. 1o. ergo.
Probatur 3. ratione deducta ex D. Thoma pluribus in locis: 29
Omnis demonstratio vel est a priori, vel a posteriori; atqui SSma Trinitas non
potest demonstrari a priori naturaliter, siquidem non habet causam
(omnis autem demonstratio a priori est per causam): neque a posteriori, et per
creaturas, quia creaturae non habent necessariam cum Deo trino connexionem, sed
tantum cum Deo uno Creatore: ergo. Item: illud non possumus habere
scientiae evidenter ex demonstratione, cujus non possumus habere ima=
ginem, vel ideam propriam: illius enim ideam propriam non habemus, quod non patet, vel ex
propria specie, vel ex aliena necessario connexa, vel saltem non deducitur ex prin=
cipiis rationis. Sed Deus est unus in natura, et trinus in personis
est hujusmodi: ergo.
Probatur minor, ratione praecisa hujus mysterii revelatione non solum 30
non habemus ideam ex propria specie; sed potius, ex aliena
trinitas non habemus ideam, cum in omnibus creaturis, multiplicati
et naturae naturaliter videmus, cum in omnibus creaturis multiplicatis ex natura suppositis, et personis, videmus multiplicatam esse naturam
similiter principia naturalia sicut non sufficiunt ad id,
quod est supra naturam, minus veniunt ad id, quod est supra eam; et ita neque
quod est extra naturam.

nes.° trat, inferre possunt: &c. Accedit ad hoc, quod oes, qui ista ratione hoc mistery demonstrare aiunt, errarent. Sic Scotistae, sic Nostriani, sic Parisienses unum omnes ponere personam.

31. Imo, et opinio Raymundi Lully, qui ponebat, rationibus demonstrari posse, proscripta est ab universitate Parisiensi, ut refert Gersonius tract. de examine doctrinarum epist. 2 ad Bartolomeum: et signum est, quod hoc misterium neque demonstrari. Hinc D. N. S. ... 3. praelaudati ait: non potest aliquis modo ex naturalibus attingere ad sic intelligendum trat in Divinis, quia non potest scire illud a causa per effectum demonstratione quia, quo circumscripto, remanet in causa quidquid est nes.um ad causandum, et circumscripta per impossibile trate, haberetur quidquid est nes.um in Deo ad causandum creaturas. &c. Et paulo infra: Dico, quod non potest aliquo modo ex naturalibus attingere ad ... dum propter quid, Deus est trinus; quia notitia ejus, quod est proximum objecto, non continetur per se et virtualiter nisi per se, et proprio conceptu objecti (hoc est in trate): et non potest sciri propter quid de Deo, nisi habito tali conceptu de Deo; et talis non habetur pro statu isto: &c.

32. Argumento tertio: Ricardum lib. 1 de trate C. 3. dicit: ad ea, quae fide tenemus, non solum habemus rationes naturales, sed etiam nes.ias. = Rt. D. N. S. in 1. d. 2. q. unica. S. ad autoritatem Ricardi, quod etsi sint nes.ariae rationes ad propositionem probandam, sicut et ad alia credita, non tamen sunt evidenter nes.ariae, et verae, sicut ista ratio, quae probat trat, propter duplicem productionem ad intra in Divinis; quae licet sit ex nes.ariis, non tamen premissis nes. evidentibus; quia non sunt notae ex terminis, neque ex immediatis nobis notis possibile hoc inferre. Et in 3. d. 24. si aliquis velit adducere Ricardum, quod non deficiunt demonstrationes de trate probanda, dico quod verum est, sunt tamen nobis rationes nes.ariae conceptus evidenter notis principia, quae habemus, sicut non acceperunt fidem (id est rationem credendi) quam habemus, qui simpliciter acceperunt fidem (id est aliquam rationem credendi) sicut credimus (id est conveniunt) ex primis, et veris, et immediatis, ideo non possumus trat demonstrare, et hoc vult Ricardus ibidem.

33. Objicies cum Raymundo Lullio: Ubicumque est concordia, et aequalitas, ibi est pluralitas; sed in Deo est concordia, et aequalitas agentis, agibilis, bonificantis, bonificati, et bonificabilis: ergo est pluralitas. Nec sic: sed non possunt esse nisi tres personae: &c. Probatur Pr. Illa essentia, quae perfectissime agit, non requirit nisi unam actionem, et unicum producens habet, unicumque producibile, et unicum actum; nam si actus essent plures, unus limitaret alterum. Sed Deus (qui naturaliter demonstratur) est perfectissime agens: ergo non habet plures, nec pauciores, quam tres personas. Confirmatur: id est Deo tribuendum, quod habet perfectionem modum producentis, et producti; sed hoc fit per Paternitatem, et filiationem: ergo in Deo, ratione productionis, est Pater, et est filius. Minor ostenditur: perfectissimus modus producendi est Patris respectu filii, nam tota sua substantia generat filium (et idem dic de Spiritu Sto), cum Deo debeat tribui id,

id p.r qđ ē perfectissime actus bonificans, qđ fit p.r intellectionē,
et p.r amorē, p.r quas actus intelligimus, filius, et Spiritus Stus.
q. tales personæ debent dici Pater, filius, et Spiritus Stus. 34.

Ad hæc Lulliana fundamenta facile respondebitur,
1mo eius rationē non esse demonstrativam, et immo q. supponit id, qđ
nullaterus ē evidens, d sola fide notū, nempe in Deo esse actus pro-
ductivos ad intra. Hoc erg erat demonstrandum, d nunquā gene-
[illegible] et [illegible] Lullius demonstravit, [illegible]
[illegible] naturali possumus adverte actus intelligendi, et volendi in Deo
ratio naturalis [illegible] ū n̄ esse aliud præter ipsam infinitam substantiam
esse tantū operativum. Unde distinguere [illegible] sic: ē plu-
p.r modus operationum [illegible]. N.; Quomodo ē ex actu intelli-
ratione rationē, C. Personarum, N.; [illegible] persona. [illegible]
[illegible] potest legitime inferri, qđ sit persona. [illegible]
rationaliter, licet in Deo inveniat, tū unitatē, rationē personæ,
ratio naturalis; tū discordiam, et æqualitatē, nunquā [illegible] et legi-
time [illegible] personarum, d solū pluralitatē rationis abstractam [illegible].

Ad probationē dicite, qđ [illegible] naturalis [illegible], cū ratio na- 35.
turalis videat [illegible] perfectionē, quæ multiplicationem [illegible]
virtutē, et plures effectus producit, ut patet ex Deo circa naturas.
Immo ex ratione Lulliana, nempe, bonificativi, bonificabilis,
et bonificare solū intelligitur unicus actus, nempe, spirare,
[illegible] tendere ad bonum solius bonitatis. Hoc ut patet alienum ē
a fide, cū in Deo præter actum spirationis sit, et generationis, et
p.r [illegible] in Deo sit generativum, generabile, et generare;
et ita erunt ex hoc tres Personæ juxta rationē Lullij; et eadem
inde in Deo sit spirativum, spirabile, et spirare, [illegible] erunt
aliæ tres, et sic sex personæ. Expendite hanc responsionē,
quæ valde premit Lullium.

Aliud ex perfectissimo modo producendi, [illegible] 36.
[illegible] ratio probaret, probaret [illegible] Spiritus [illegible]
esse filius, nequè est a tota Substantia Patris. Immo [illegible] in naturalibus
videmus, filium esse a tota Substantia Patris; d tamen a Patre [illegible]:
quia ratione naturali nobis obtenditur Lullius in Deo esse duas opera-
tiones productionis unumquodque d alium spirationis [illegible]
tota essentia [illegible] divisione [illegible] distinctione ratio-
nis personarum [illegible] nobis revelatione hoc constat, esse qđ fi-
lius a tota [illegible] Patris. [illegible] qđ [illegible] supposita
revelatione non possumus evidenter demonstrare hoc ineffabile
mysterium, ut ait D. N. S. cit.: circumscripta p.r impossibile tracte,
habeoretur, qđ nec [illegible] creaturæ. Ex revelatione
D.a nobis supernaturali non elevat ratio, nec naturalis [illegible],
nec dat ei majorē connexionē cū objecto, quā exercebat [illegible]. Unde
apparet intelligitur, non posse ex naturalibus demonstrationē fieri, qua
sic [illegible] hoc mysterium, quo possit [illegible] objectionibus satisfacere.
Videte D. Scotum in 1. d. 2. [illegible] aliter, et expresse [illegible].

37 Arg. 2.º denique: [illegible] cognitio effectus parit evidentem cognitionem causae; sed creaturae [illegible] nobis evidenter cognitae [illegible] Beatus, utrum Deus Personas habeat eandemque potentiam, [illegible] se monstrant in hoc effectu creato &c. — R. 2.º neg. evidentem cognitionem effectus quoad se, et quia est modus reservatus cognitionis [illegible] et dependentis a causa parit [illegible] modum evidentis cognitionis causae, C. cognitio effectus quoad se tantum, N. neg. et similiter 2.º mi. quoad 2.ª partem, et N. 3.ª cons. Beatus cognoscit creat[uras] ut effectus Dei, et ex hac cognitione infert [illegible] productibus Dei in aliquo supposito, cum actiones sint suppositorum, non tamen [illegible] nihil potest inferre pluralitatem suppositorum, seu personarum, quia creaturae non habent necessariam connexionem cum Deo, ut trino, sed ut unus est; [illegible] impossibile ita non esset, eandem [illegible] haberet, a qua creaturae dependerent.

Instatur: Saltem cognita imagine, cognosci potest [illegible]
38 totius; sed homo, revera est imago Sanctissimae Trinitatis: ergo ex ipsius cognitione potest [illegible] Trinitatis. — R. 2.º neg. mi. cognoscitur ratio formalis imaginis, et ratio habitudinis, quam habet ad prototypum, C.; secus autem, N.; nam relatio non potest cognosci, nisi cognito utroque extremo. Hinc ad minorem praeter hoc, quod in homine potentiae animae, et intellectio, relatio, ac verba [illegible] [illegible] differant a Divinis processionibus, dico, quod licet homo imago sit Trinitatis, non tamen seipsum potest cognoscere sub ratione imaginis Trinitatis naturali, nec cognoscere habitudinem illam ad Deum trinum. Et licet per creaturas cognoscat Deum, ut unus est, et sic sit aliquid supernaturale, non tamen, ut trinus est; quia ut unus quoad cognoscibilitatem est nobis objectum naturale per ordinem essentialem ad creaturas, non tamen ut trinus. Vide D. Th. in 1. d. 3. q. 1. per totum, et q. 32. a. 1.

39. Contra 2.ª partem objiciunt Ilexetici: Joan. 17. 3. Haec autem vita aeterna &c., quae est hos positus in n.º 26.

Q.º 2.ª an cum unitate essentiae stet pluralitas Personarum realiter distincta

1. Huic difficultati, quae sane in hoc tractatu omnium est potissima, ut satisfaciam plura hic simul notanda, et resolvenda, quae omnes difficultatis partes tangant, assumere praestat. 1.º notandum venit, quod olim magna fuit altercatio inter Patres Graecos, et Latinos, circa nominibus, et vocibus in hoc mysterio utendis. Quapropter aliqui PP. Graeci hoc nomen Ousia, id est essentia, pro quia subsistentia usurpatus invenitur, et est contra haec vox hipostasis, id est subsistentia pro essentia indiscriminatim fuit accepta. Et ad tollendam hanc vexationem, et ambiguitatem Concilium Alexandrinum celebratum anno 362., in hoc est, [illegible] ut voces seligerentur pro significanda natura Divina, vel persona. Ideo ex usu (nam voces placito hominum vim habent), quod Graeci est Usia, vel Physis,

Hoc

Hoc Latinis e essentia, et natura, sive substa. itaq. nomen Deitati, tanq essentiae, et naturae Dei attribuenda: et quibus Hypostasis, et prosopon nobis e substa. et persona.

Ecce hinc statim solutum quitum illud: an tres Personae dici possint tres substiae; nam si substa. sumatur, ut dicimus, pro natura per se stante, (ut cortex sumitur) neutiq. dici possunt; si autem pro eod. ac substa. sumatur (ut apud aliq. sumitur) possunt sic apelari. 2.º notandum e cum D. N. S. in 1. d. 23. q. un. ca. 2. ad quest. q. 3., quod persona e intellectualis naturae incoicabilis existentia. Ubi praed. rao Personae, ci personalitas definitur; ex qua colligitur personam in Deo esse tam relativam naturam in recto, quam illa incoicabilis e intus importat. Intelligentia vero relativae definitionis per partes suas ex strae habetur; ideo illa hic vobis non trado. 2.

+ f.º 167. a nº 88. 3.

Notandum deniq., nomine sanctae Trinitatis intelligimus existentiam trium personarum realiter distinctarum, in una indivisibili essentia Dei. subsistentium; quarum 1.ª patris 2.ª Filius 3.ª spiritus e. Hae 3. personae sunt unus Deus. Hoc misterium, veritasq. catolica oibus Xpti fidelibus nota, et credita e per fidem. Deila agit D. N. S. in 1. d. 2. q. 1. ubi expresse dificultates circa eam tangit, et adducet aliq. argta, et una rao ad opositum; relinquit tamen quae insoluta usq. ad quaestionem 7. in qua n.º 38. ad 1.ª quaestionem, illa resolvit. Huic cum dictis, ce resolutis, sit.

1.º in Deo dantur tres Personae realiter distinctae, quarum quelibet e Deus, habentq. eandem nº naturam. = Huic pertinent textus Sacrae Scripturae, qbus contra Hereticos probamus, hoc misterium ee revelatum in novo testamento; necnon testimonia adducta ex vetere contra adversantes Judeos, ubi eos positus videre, et adducere. Sed adhuc ulterius per ex laudato loco Gen. 1. V. 1.º: in principio creavit Deus caelum, et terram. et V. 26: faciamus hominem ad imaginem, et similitudinem nostram. Ex qbus verbis satis constat, ee unam essentiam in pluralitate personarum: nam verbum creavit indicat unitatem principii: et lf faciamus denotat pluralitatem personarum, l suppositorum, in qbus sit tale principium: quod autem sint tres personae in unitate essentiae ostenditur ex D.º Matheo c.º 28. V. 19: euntes q.º docete oes gentes &c. Et in 1.º epist. Joan. 5. 7: tres sunt, qui testimonium dant in caelo Pater, Filius, et spiritus sanctus, et hi tres unum sunt: q in Divinis e trinitas, id est in Deo nunc, ut trinitatem dicebant; q personarum, l suppositorum in unitate essentiae. 4.

Ex S.S. Patribus, ex Conciliis, ex symbolis ita abunde haec veritas Chat.ª patet, ut nimis molestum foret ea referre, sicut et traditio christianorum hoc misterium inefabile sistentium ab exordio ecclesiae usq. nunc, illud probatur contra S. D. cit.: illud e possibile, qd non includit contradictionem; id non includit, qd sit una essentia in tribus personis: q.ª contraditio 2.º legis idem: hic autem non e contradictio 2.ª idem, idem q.ª haec e unitas essentiae, et trinitas Personarum relativarum: &c. evolutione argtorum patebit non includere contradictionem praedictam. 5.

ra unitatem essentiæ in trinitate Personarum. Pr. contra hac un. ratione theologica: qd definitum ē de fide ab eccl.a Catholica, n̄ debet in dubium revocari, sed definitum ē de fide ab eccl.a in concilijs adornata, esse unum Deum in trinitate: ergo &c. Constatur: nam Xpiani hanc veritatem ad sanguinis usque effusionem defenderunt, et adversantibus Paganis ferro, et igne vexantibus confessi sunt: ergo.

6. Denique, qd Personæ sint realiter distinctæ, facile persuaderi potest ex eo, qd aliquid conveniat alicui, alteri vero n̄, nisi adsit realis distinctio. Idem nequit generare seipsum, sed Pater Æternum generat in Divinis: ergo nequit seipsum generare: ergo generat realiter distinctum. Major ē ratio, ex qua desumitur realis distinctio inter Personas Divinas, ut potè inter producens, et productum, ut constat in creatis, et ad divina trahitur similis distinctio. Minor constat ex Scriptura ubi Psalmo 2.o sic dicitur: filius meus es tu, ego hodie genui te. Similiter Psalmo 109 v. 7.

7. Objicies: si esset pluralitas Personarum realiter distinctarum, una n̄ esset in alia; sed ex Scriptura constat, qd una ē in alia: ergo Personæ n̄ sunt realiter distinctæ. Mi. ē Joan. c. 14. v. 10. ubi sic loquitur Xpistus: quia ego in Patre, et Pater in me ē. Confirmatur, et simul infirmatur probatio nostra, ideo probamus ex Scriptura unitatem essentiæ in tribus Personis; quia ex Joan. cit.o: tres sunt, qui testimonium &c., et hi tres unum sunt; sed eodem modo loquitur Scriptura in eodem loco, v. 8. de tribus essentijs realiter distinctis: ergo n̄ datur unitas essentiæ in tribus Personis. Minor constat ex v. cit.o, ubi dicitur: tres sunt, qui testimonium dant in terra spiritus, et aqua, et sanguis, et hi tres unum sunt, sed hi n̄ sunt unum unitate essentiæ: ergo nec trinitas D.a &c.

8. Ut autem perplene responsionem capiatis ad hæc, et similia argumenta, pr. oculis habendum ē, qd Circuminsessio ē mutua inexistentia, qua una Persona ē in alia: et talis Circuminsessio in essendo ponit distinctionem simul, et unitatem; quia nulla Persona ē in se ipsa per Circuminsessionem, sed in alia ab ea distincta; ideoque postulat distinctionem Personalem; nulla vero ē in alia, nisi in qua ē eadem essentia, et ideo petit unitatem: et sic una Persona ē in alia et per essentiam, præsentiam, et pot. Ita colligitur ex PP., præsertim ex D.o Fulgentio ita loquente c. 16. v. 3: per unitatem enim naturæ, et D.æ essentiæ totus Pater in Filio, et Spiritu S.to: totus Filius in Patre, et Spiritu S.to ē: totus quoque Spiritus S.tus in Patre, et Filio, nullus horum extra quemlibet illorum ē. Unde ad Arg. argumenti R.o: Una Persona n̄ esset in alia per circuminsessionem, N. ma. Per informationem, vel alio modo essendi, C. et similiter D.o mi: una ē in alia per Circuminsessionem, C. Per informationem, vel aliter, N.o

9. Ad Confirm. Dico, qd n̄ eodem modo, et in eodem omnino sensu loquitur Scriptura in uno, et in alio textu cit.i loci, Imo quidem v. 7. continet mysterium SS.mæ trinitatis juxta omnes omnium Interpretum intelligentiam; ratione cujus, ait eruditissimus Hayse ntæ Ducalis ntæ familiæ rector et filius ntæ Beticæ Provinciæ, qd ab Infidelibus, nempe, Arrianis translatoribus erasum fuit ex n̄ nullis codicibus Bibliæ Græcæ, quibus in vulgata restitutus ex Concilio Lat., et novissime ex decreto Tridentini.

In

In S. S. S. solum intenditur probare unius manifestare, illas
3. essentias in unum convenire, hoc est, in manifestando, Xptum Dnum esse 40
verum Messiam, filiumque verum Dei Patris; et verum hominem: ii convenire ad
constitutionem unius hominis, eo quod spiritus est anima; aqua, et sanguis in duo
ex 4or humoribus, qui ad verum Corporis humani constitutionem concur-
runt. In aliis fere Graecis codicibus sic legitur, et hi tres in, loco
unum sunt. Traductionis cujus clare constat intelligentia adhibita, et quomodo
non in eodem sensu loquatur T. et S. S. Videte circa hoc punctum
notum Haye in suis Biblia maxima sup. locum cit. Joannis.

Objicies iterum: in Cap. 14 Joan. sic dicitur: Pater major me est. 41
et in c. 17 ut cognoscant te solum Deum verum. Nec sic: ergo si in Deo essent
3 personae; quia quaelibet esset Deus; sed pater non esset solus Deus, et filius
esset aequalis Patri: quod vel dicendum est, quod non sunt 3 Personae in unitate essen-
tiae; vel quod non sunt aequales in Deitate. Et confirmatur ex 17. Joan. ubi Xptus ita
loquitur: Pater sancte, serva eos in nomine tuo, quos dedisti mihi, ut sint
unum, sicut et nos. Sed nos homines non sumus unum in substantia cum Deo: ergo nec
filius cum Patre.

R. explicando 1mum textum sic: Pater major me est quoad hu- 42
manitatem, C. quoad Deitatem, N. sic habetur in Simb. D. Athana-
sii. Alium textum sic intelligitur: Ut cognoscant te solum Deum excluden-
tem alium verum Deum, C. excludentem pluralitatem Personarum, l aliud
Suppositum, in quo sit eadem individua natura, N. sic patet per illud Joan.
8. Solus non sum, sed ego, et qui me misit Pater. In hoc enim stat summa
felicitas entis infiniti: semper, sine consortio alterius a se in natura; i
quippe ipsum est omnium bonorum maximum, et centrum. Ad alium textum
dicite, quod ibi Xptus loquitur ut homo; ibi orat, cum deprecatur Patrem;
et ut talis non est unum in substantia cum Deo; non tamen ibi loquitur ut Deus, ut
ex verbis constat.

Argumentum denique est fortiori ab omnibus theologis tractato: 43
quae sunt eadem uni tertio, sunt eadem inter se; sed Personae Divinae sunt eadem in essen-
tia Divina, ut sunt identificatae uni tertio: ergo inter se sunt identificatae: ergo cum
unitate essentiae non stat pluralitas Personarum realiter distinctarum.
Similis argutio fit a D. N. in 1. d. 2. q. 7: hic Deus (est) est Pater;
filius est hic Deus: ergo filius est Pater. Hic Rhodus, hic Saltus. Ceterum
cum fatentur difficultatem, tenentur illud solvere propter infide-
lium objectiones.

Diversas responsiones exhibebo hic ex pluribus, quas 44
tradunt AA., ut eligatis quamlibet, quae sit conformior principiis
nostris, et menti D. N. S. Aliqui explicant illud principium
sic: quae sunt eadem uni tertio adaequate sumpto, sunt eadem inter se, C.
Quae sunt eadem uni tertio inadaequate considerato, sunt eadem inter se, N.
et distinguunt minorem sic: sed Personae Divinae sunt eaedem essentiae Divinae, ut sunt
identificatae uni tertio inadaequate considerato, C. Sunt identifica-
tae uni tertio adaequate considerato, N. 45
Quod est dicere; quod essentia Divina est tertium adaequatum considerata, quod

personalitate
consideratur, ut identificari cum [deleted], et omnia, quae cum ipsa identifi-
cantur: essentia Dei est tertium, dequo consideratum, quod accipitur, non
ut identificatum cum personalitate. Sic qui dicunt quod Pater identifi-
catur cum essentia Divina in utroque consideratam; quia non identificatur cum ipso
non, ut identificat filiationem, et spirationem passivam; ergo identificare
tur Pater cum filiatione, et spiratione passiva, quod est disponere fidei. Sic Ri-
pa, Generatus, aliique. Alii distinguunt maiorem sic: quae sunt eadem uni tertio
sunt eadem inter se illa identitate, qua sunt eadem cum tertio, Concedo. Alia majori
minori, Nego. Haec responsio est certe exhibita a Scotistis negantibus
Deo N. S. loco cit.: ubi post adductum argumentum sic ait: Dico quod maior non
intelligenda: quaecumque aliqua identitate sunt eadem alicui, illa tali iden-
titate inter se sunt eadem; quia non potest poni aliqua identitas extremorum
inter se, nisi ex aliqua identitate, qua sunt eadem medio, et medium inter
se nec idem::: Omnia ex altera additione vel unitatis medii in se, vel extr-
emorum ad medium, non est syllogismus, sed paralogismus accidentis.
Plures Scotistae et Capreolus, Cajetanus, et alii hanc amplectuntur
responsionem.

16\. Quod Scotistae explicant sic proprie, utendo adlata defi-
nitione. Distinguunt majorem: Personae Dei sunt eadem essentialiter, unitate
absoluta, Concedo. Sunt eadem personaliter, vel hypostatice, Nego.
Intelligentia huius responsionis est haec, et dicere, quod identitas, quam
habent Personae Dei cum essentia, est identitas realis absoluta, quam
sunt distinctae realiter relative; et quia sic non sunt eadem Personae Dei nisi
essentialiter, vel identitate absoluta cum essentia Dei, ideo inter se
sunt sic eadem, quia essentia est una numero, et unus Deus, ideo non
plures Dii. Addunt in verbis praedictae distinctionis, negari, quod Per-
sonae sint eadem essentialiter hypostatice, vel Personaliter intelligitur sic:
quod essentia Dei non est nisi una Persona, eadem [illegible] unitatis,
ideo non est personalitas, vel hypostasis eadem cum essentia. Hoc totum
apparet ex verbis Doctoris, ut enunciat, propter [illegible]: Omnis ex
altera additione, vel unitatis medii in se, vel extremorum ad medium,
non est syllogismus.

17\. Quod Personae non habeant identitatem personalem, vel hypostaticam
realem cum essentia, dicitur realem essentialem, probat. Respondetur ergo
[illegible]: et si dicas (ut secundo, n.º 17) quod realiter ex identitate reali
earum cum essentia [illegible] identitatem earum inter se, Dico, quod essentia
non habet talem unam secundum identitatem, scilicet, hypostaticam (ecce identitas hy-
postatica, quam negant Scotistae cit., et nos cum illis, prout Persona
non, vel personalia ut extrema uniuntur in essentia (cf. n.º 13. Per-
sonae, vel hypostasis), et ideo non potest poni identitas consistentis [illegible]
sistens per rationem identitatis earum in essentia, ut in medio. Appa-
ret quam lucide, quod D. N. S. solum ex clausi [illegible] egerit,
quod sicut relationes oppositae, quae non habent identitatem [illegible]
essentia, et ideo nec eam habent inter se, ita nec relationes oppositae

torum, quae et si habent identitatem personalem, [illegible] ali, divi-
nam realem essentialem cum essentia, nec eam habent inter se. Inde [illegible]
subsumpsit:

88. Per hoc patet (prosequitur D. aperiendo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], quae responsione majori declaratur ejus exhibita explicatio) quare
non sit affirmata hic: Deus est Pater, filius est hic Deus [illegible] filius [illegible] Pater, quod
[illegible], quia medio existente hoc aliquid nec [illegible] est extrema [illegible]. Et cum
[illegible] sit praedicatum [illegible], sit medium, quod se habet [illegible] hoc aliquid
[illegible] [illegible] ipsa est singularissima et [illegible] [illegible] et [illegible]
praedicatione [illegible] inde est, quod extrema, quae [illegible] [illegible] talis medio,
deberent inter se [illegible] identificari [illegible], et [illegible]
[illegible]. Ad hoc [illegible]: [illegible] quod dicit in [illegible] [illegible] se habet
ut quale quid. Vel singulare [illegible] hoc aliquid ita hic essentia habet [illegible]
[illegible] [illegible] habet [illegible] [illegible]. Medium [illegible]
hic [illegible] est quid, et [illegible] hoc aliquid. Potius autem identitas [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] medium [illegible] hoc aliquid [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] alio, et alio supposito; et similiter est [illegible] [illegible]
[illegible] quale quid in hoc aliquid.

89. [illegible] extrema [illegible] inter se ([illegible] [illegible] medio exi-
stente hoc aliquid, [illegible] [illegible] [illegible] medium [illegible]
et singularitatem [illegible], et ideo [illegible] [illegible] [illegible]:
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quae [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] licet. Id [illegible] (Infert D.): Deitas est Pater;
filius est Deitas: [illegible] [illegible] licet Deitas [illegible] supponat pro alio supposito
in majori et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dictionis [illegible]
[illegible] quale quid in hoc aliquid [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] illud habere [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] sic [illegible] supposita [illegible] supposito,
[illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible]. ([illegible],
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] extrema [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
etiam in medio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] potest [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible];
filius [illegible] Pater [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Pater,
ut filius [illegible] Pater. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad
[illegible], [illegible] axioma.

90. [illegible] ponit [illegible] exempla, [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], cum eorum singularitatis sint iden-
tificata cum ea, tamen [illegible] [illegible] individualiter, divisim essentia-
liter. Hac [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
illud principium, [illegible] theologis [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible], in [illegible] [illegible] admitterent, et ad salvandam [illegible] [illegible]

quę in ipso fundatur, recurrerent, absque ratione, ad aliud, in quo dicerent istud esse fundatum, nempe dici a Deo, dici ex mundo. Nos vero superius, et idem probamus quę circa objecta Dei, ac creata, hanc rationem dolendi asserunt, sicut quę ab eo abstrahunt materialis vel spiritualis, falere, eo quod Deus sit autor ejus, sicut omnium scientiarum naturalium; et ut ait D. Thomas lib. 1 contra gentes c. 8: *veritas veritati contraria esse non potest.*

Q.° 3.ª An sint tantùm tres Personę Divinę, vèl possint esse plures, vèl pauciores?

Cognita igitur Persona Divina, et quid in trinitate sint 3 Personę in unitate essentię, venit examinandum, an ita sint 3 Personę ut non alia superaddatur, vel minuatur in hoc mysterio. Hanc inquisitionem movet D. Th. in 1. d. 2. q. 7. et eam resolvit, sicut et nos.

Dico tres sunt tantum, nec possunt esse Personę Divinę. Est de fide, et sequitur ex precedenti. Probatur 1.º ex scriptura in qua fit mentio de tribus, et non de pluribus. Joan. 1.º et 3.º *Pater noster, qui es in cęlis.* Ubi Persona Patris exprimitur singulariter. Ex D. Paulo 1.ª ad Cor. 12. de filio dicit, *qui unigenitus est in sinu Patris.* Et denique de spiritu Sancto, *qui in uno spiritu est unus, atque idem spiritus.* Probatur ex traditionibus, et definitionibus Ecclesię, nam in simbolo Atanatii, *unus est Pater, et non tres Patres.* Ex Concilio Florentino cap. *damnamus*: *una quędam summa res est, quę veraciter est Pater, et filius, et spiritus Sanctus. Tres simul personę &.* Sanctus Ignatius sic scribebat ad Filipenses, *unus Deus Pater, non duo, vel tres::: unus quoque est filius Dei Verbum::: iterum neque tres Patres, neque tres filii, neque tres Paracliti.* Divus Basilius in contra Eunomium: *sic in trinitate unitatis ratio reseratur, si unum Patrem, unum filium, et unum spiritum Sanctum fateamur &.*

2. 2.º probatur ex dicendis de processionibus, et de rationibus deductis ex D. Th. nostro V. cit. n.º 31. ubi sic idem probat: *sunt tantum duę productę, et tantum una improducta: ergo tantum sunt tres personę*, explicatur sic: tot sunt in Deo personę et non plures, vel pauciores, neque esse possunt, quot sunt, et esse possunt productę, et improductę: sed una sola potest esse improducta, et duę productę: ergo sunt 3, nec plures esse possunt. Probatur minor: si possent esse plures improductę, possent esse, et essent infinitę, quia infinitę non magis repugnant, quam duę. = Probatur 1.º quia plures improductę essent ejusdem, vel diversę speciei, non dicendum; sed hoc dici non potest, aliaquin essent plura infinita, quorum nullum includeret perfectionem alterius, quod quidem repugnat infinitati, et unitati Dei: ergo &. = Probatur 2.º quia non est necessitas talis multiplicationis: ergo &.

3. Probatur eadem minor quoad personas productas: Non sunt nisi duo principia productiva adequata, scilicet, intellectus, et voluntas: ergo et duę productiones: ergo et duo producta adequata. Nec possunt esse paucior[es],

q.ª stante intellectu objecto sibi praesenti (et similiter dico de volunt-
ate) non possunt non producere: ergo si possunt non esse duae personae productae,
ergo. Probatur 2.ª pars: a possibili ad esse in Deo valet consequentia, et esse: ergo si possent esse
plures personae quam 3, tot essent de facto, et quidem necessario: ergo q.ª non possunt
esse plures.

Objicies 1.º: tot sunt personae in Deo, quot relationes constitutivae, sed 4 sunt
relationes. Probatur minor: in Deo sunt paternitas, filiatio, spiratio activa, et pa-
ssiva: ergo sunt 4 relationes constitutivae. Probatur consequentia: sicut generatio activa constituit
Patrem, ita spiratio activa debet constituere unum spiratorem, et alium
spiratum, id est spiritum Sanctum. = R. N. minorem argumenti, et inde consequentia ejus probatio,
et ad 1.: ergo generatio activa constituit personam, non vero spiratio activa; quia
illa non invenit personam constitutam, sicut spiratio activa, quae supponit
Patrem generantem, et filium genitum; et ideo non constituit novam personam. 5.

Inst. generatio passiva, et spiratio passiva constituunt distinctas
personas: ergo et generatio, et spiratio activa. = R. N. illatum: siquidem
generationi, et spirationi repugnant eidem supposito; non autem generanti,
et spiranti, quia conveniunt eidem, licet ex diversis principiis generare,
et spirare, scilicet: intellectus, et voluntas. 6

Objicies 2.º: filius est aequalis Patri in potentia, et virtute: ergo tam
potest generare alium filium, quam Pater. Idem est de spiritu Sancto, quoad
spirationem: ergo tam filius potest generare, quam Pater, et spiritus Sanctus
alium &. = R. D. ant.: est aequalis in virtute essentiali, quae dicat
perfectionem positivam, et quae sibi non repugnet ex ratione sua fili,
et personali, C. ant.; In potentia notionali, id est personali, et quae non
dicit perfectionem positivam, et quae repugnat ratione sui perso-
nali, N. ant. et consequentia. Pater, et filius sunt aequales in omni perfectione, quae
se tenet ab essentia, sed in ratione talis personae ut filius, repugnat
illi generatio activa; quia mediante illa, intellectus fecundus Patris
veluti exhaustus fuit, et per eam communicavit filio omnia praeter esse patrem,
(quae est ratio notionalis), et ita est de spiritu Sancto respectu Patris, et
filii, a quibus spiratur. Ideo licet Pater generet, non tamen filius. Ideo
non facit inaequalitatem, sed nudam differentiam ponit. 7.

Inst. 1.º ex D. Aug. lib. 3. contra Maximinum: filius potest gene-
rare, licet non generet: ergo possunt esse plures personae. P. ant., ex verbis
Aug.: non enim (ait) pater est potentior filio, quia genuit creatorem; sicut
filius), filius autem non genuit creatorem, nempe (alium filium) neque
enim potuit (generare), sed non oportuit: ergo generare potest, si opera-
retur. = Inst. 2.º, et probatur: ab eterna repugnantia generatio, et fecun-
ditas potius est ab essentia, quam a potentia, sed ... essentia tam est

241.

in filio, q in Patre: q et fecunditas. Imo, etipsa essentia deberet aliquid producere; q increaty generao e ab nra.

8. R. ad 3m instantiã N. ant, et 2m q. probaonj: q Augustinus se poa essentiali, n vo ex notionali, et cu dicit: n oportuit, idq e, ac si diceret, n potuit, nec debuit ex raone sua personali. ve erg, qd in Deo e, summe e necrs, et si potuit gigneri, oportuit, et fecit. = Ad 2m Do mag. generao, et fecunditas e ab essentia, ut a principio quo, et inadequato, C. Sta principio quod, et adequato, N. mag, et sq. Essentia nanq cu intlu e principiu adqtu quod generaonj. Patex vo e principiu quod generaonj. Nec valet paritas ex creatis corporalibus, quæ quidq n generant ex intlu, et voluntatis, ut Deus.

9. Objicies deniq. nihil e ponendu in entibus, et maxime in summo bono, q n posito, nihil perfectionj deficit in universo; d aliqa Persona Da n existente in Da essentia, nil perfectionis deest in Universo. q. personæ n sunt ponendæ in Deo. Pr mi. si 2a persona v.g. n eet, quidquid perfectionis eet in ea, eet in alia persona, et ita nihil perfectionis deesset in Universo, si ipsa n eet. q. quidquid perfectionis simpliciter e in una, e etiam in alia: q. nihil, substracta una, et manente alia, nihil perfectionj tolleretur ab Universo. Pro ompleta solutione, nota, qd ab ratibus absolutis dicit virtualiter una oditione, quâ propter in ab ratibus absolutis tam in majori, q in minori exugit virtualiter oditio si, quæquidq ul e oditio possibilis, l impossibilis. Nunc ad formam dicite, qd.

10. Si in pp. majori per illud si stemptu nihil q. n posito, intelligitur oditio possibilis, ita ut faciat hunc sensu si possibile sit qd n ponatur, C. mag. Et N. mi; nula erg positione possibili posita potest deesse 2a persona in Divinis, q in summis bonis, et suma perfectio deesset, si ipsa persona deficeret. Si aut in majori per li si ponatur oditio impossibilis ita ut faciat hunc sensu: nihil e ponendu &, q n posito, si impossibile sit, qd n ponatur nihil perfectionj deficit in Universo, N. mag. q. illud e ponendu in summo bono, sine eo, qd impossibilitas ponatur: q si necrio debet admitti impossibile, ut 2a persona circumscribatur, impossibile e circumscribi; et eadem distinctione explico mi: rao erg e hæc, q. impossibile admittitur in destruendo obstu, et cu fiat istud impossibile, destruuntur etiam, quæ propter, (ut Do cit.) qd si 2a persona n eet, quidquid perfectionj eet in ea, l summa perfec-

fectio est in Patre, Dico, qd si illa deesset (hoc e, si 2a. persona n. esset), summa perfectio deesset, et similiter si 2a. persona adesset, et Pater n. esset, summa perfectio adesset, et ita reqtur 2a. personam deesse, et Patrem esse, includere contradictionem. Licet ergo Pater, filiatio ut Pater nullam dicat perfectionem ultra essentialia, et similiter filius ut filius filiatio, et proinde omnis perfectio in Patre videatur salvari; atamen intellectus fecundus Patris, qui e principium producendi filium, ea sua ratione fallissima perfectio e: ergo perfectio e esse Patrem, licet paternitas perfectio n. sit. Pertinet ergo ad perfectionem paternam habere filium, licet filiatio ut filiatio perfectio n. sit. Sua propta reprimat ab intrinseco [illegible] impossibile admittere, cum admisso illo, destruatur tota. Videte Dm. in 1o. d. 2. [illegible] n. 7. § ulto. [illegible]

Qo. 4a. Utrum in Divinis dentur processiones reales?

Pro intelligentia quis notandum venit, 1o. qd processio, emanatio, et origo pro eodem sumuntur in praesenti. Processio ergo e, qua una persona procedit ab alia, et per quam eadem n. rara, quae e in Persona producente [illegible] tur persona producte. 2o. notandum e, qd quicumque intellectus cum objecto sibi praesenti proportionato est productibus intellectionis, quae quidem productio apelitur a Doctore Nostro subtili: Verbum mentis; intellectus namque sic efformatus specie specie intelligibili sui objecti, dicitur mens fecunda, id e, potens producere Verbum mentis. Simili modo [illegible] voluntas informata specie intelligibili quoad productionem amoris. Ideoque ad claram intelligentiam hujus loci multum interest mem. [illegible] [illegible] intellectus se [illegible]. 1.

3o. praenotandum venit, intellectum creatum, et esse pro productiba, et receptiba. Productiba, qa producit simul cum objecto intellectionem, Verbum mentis, l qd idem e speciem expressam, seu expressam imaginem (haec enim 2a in eodem coincidunt) objecti. Receptiba vero e, qa ipsam intellectionem, seu imaginem rei recipit in se illam sustentando. Qd autem intellectus sit pro productiba, pertinet quidem ad perfectionem: esse vero pro receptiba, ad imperfectionem pertinere dicendum e. Et cum perfectiones, quae in creaturis reperiuntur, debeant reverti Deo tribui, seclusis imperfectionibus; hinc provenit, qd intellectui Divino, qui perfectissimus e, tribuamus rationem productibam, secludendo tamen ab eo rationem receptibam. Unde intellectus Divinus e Verbi productibus, d n. e receptibus; qa recipere, l sustentare imperfectionem involvit in sustentante, dum ad hoc munus nec. erat illum ponere in pora ad recipiendum, et hoc exiquit imperfectionem. 2.

4o. notate, qd agens e 2x, pro ut ad exercendum atinet, liberale, 3.

licet, et avarus. Liberale e. qd in sua actione nullam expectat retributionem. Avarus v. e. contrario, illud dicendum e., qd vel nihil agit, vel si agit, agit propter utilitatem, quam exinde, qd agit, reportaturum e. Cum aut in oi genere principij productibi imperfectionem ri includeritur, videndum est in aliquo simpliciter perfectum, ita et videndum e. in aliquo agenti liberali, qd nullomodo perficiatur a sua productione, vel producto, ri qd in sua operatione nihil perfectionis expectet: tale aut agens e. solus Deus, qui nihil perfectionis, vel retributionis expectat in suis productionibus, quia agens liberale, et perfectissimum e.

4. 5º. denique adv[er]tendum e. ex Aristotele 2. ficor. C. 6. qd illa dicuntur frustra, quae cum sint, et fiant propter aliquem finem, ipsum non adsequuntur. Ex quo infertur, qd nil. producta a Deo, cum sit ult. finis, et summum bonum, quia e. ipsemet Deus; licet non sit perfectiva ipsius (quia non ordinantur ad perfectionem producentis) non ob hoc dicitur frustra; cum illa non producatur propter aliquem finem; sed solum ex plenitudine perfectionis producentis. His suppositis, sit nostra

5. Dº: dantur in Divinis reales productiones ad intra. = C.[?] de fide, et veritas Catolica omnium sententia recepta. Probatur 1º ex Scriptura in capite 8. Joannis Vno. V. 42. sic dicentis: dixit q. eis Jesus::: ego ex Deo processi. Et c. 16. V. 26: cum venerit Paraclitus::: qui a Patre procedit. In Ecli. C. 24. in persona Verbi Divini sic dicitur: ego ex ore Altissimi prodivi: Ex his, et alijs testimonijs sic efformatur ratio: processio e. exitus unius ab alio, a quo suscipit esse; atqui filius Eternus a Patre generatur: atqui et Spiritus Stus ab eod. Patre procedit: ergo. Mi[nor] constat ex dictis, et ex illo Joan. 8., ubi Xptus ait: ego enim ex Deo processi. et 16. ille a meo accipiet: ergo. P. 2. ex PP. Stus Justinus in expositione fidei hunc habet sermonem: filius lumen ex lumine generatione ortus; Spiritus Stus lumen itidem ex lumine non generatione, verum processione prodijt.

6 (+ Ktate) Suffragatur Textulianus, S. Athan. in Epist. ad Serapionem Episcopum et S. Aug., qui suum tantum scripsit addere calculum lib. 15. c. 17. ubi sic loquitur: qui Spiritus Stus 2dum Script. Stat, nec patris solius e., nec filij solius, sed amborum. Et paulo infra: ideo aut addidit principaliter, quia et de filio Spiritus Stus procedere reperitur. Ex hoc regula ratiocinium: ubi plures adsunt personae, quae ad invicem reperiuntur, et inter quas una dicitur a Patre procedere, ut filius, altera vero a Patre, et filio, ut eorum impulsus, ibi nec. e. admittere processiones; sed ex PP. liquet, rem sic se habere in Divinis: ergo. Constat ex traditione Ecclesiae: in Concilio Niceno sic legitur: Credo in unum Deum Patrem::: et in unum Dnum Jesum Xptum filium Dei Unigenitum::: et in Spiritum Stum, qui a Patre filioque procedit (ecce processiones ad amussim explanatae). Idem constat in simbolo, qd tribuitur D. Atanasio: filius a Patre solo e.::: sed genitus: Spiritus Stus a Patre, et filio, ::: sed procedens: ergo ex Script., et Concilio, PP., et traditionibus, ergo.

7. Denique e. P. 3º. ratione: et quidem D. N. S. in 1. d. 2 q. 7. sub nº. 1. et 3º. ubi nostram probat 3º. sic: Dico, qd in Divinis e., et potest esse pro=

productio, qd p. sic; q[ui]a quidquid ratione sua fuit e principium productivum
sufficiens, illud in quocumq e ase, et sine imperfectione, in eo e princi-
pium productivum; istud totum, scilicet, intellectus habens objectum actu
intelligibile sibi praesens, ex ratione sua fuit e principium productivum
not. genitae: ergo in quocumq e illud &c::: d in Deo e illud secundum v. rationem
sui: ergo v. e ibi productio not. genitae. 8.

Et in n.º 6. adducit ad hoc 3. rationes, quarum 8. e haec: objectum
sit e in mente, producit se ipsum, ut e in intelligentia; vel e ratio pro-
ducendi se ipsum, ut e in intelligentia; qd autem objectum habeat eam ratio-
nem, bique secundum quid, vel ab eis indiferens, hoc e imperfectionis; quia si mente
est perfecta, et intelligentia perfecta, objectum est simpliciter utrobique idem
utrique: ergo ablata omni imperfectione, reservando illud, qd e perfec-
tionis simpliciter, objectum idem simpliciter mente gignet aliquid in inte-
ligentia. Alias rationes videte in D. cit.º ad extentionem.

Objicies 8.º: si una Persona producit aliam personam producere, 9.
habebit rationem causae, et persona producta rationem effectus, atqui hoc
repugnat Deo, qd dicit imperfectionem id, qd ab alio dependet: ergo in
Divinis non e aliqua processio, vel productio unius personae ab alia. Ma.
Prat. ex Ph.º dicente: causa e, quae dat esse alteri: ergo si una persona
producit alteram, dat esse illi, et consequenter e causa ejus. Prat. et praeca
Yet.ª responsio: ut sit talis processio, Deus deberet communicari ad intra
alicui, d hoc non; quia Deus habet naturam infinite perfectam; igitur non in-
diget communicari ulterioribus personis, ut detur talis processio, cum
intellectus, et voluntas sint quid idem cum natura: ergo neque ex propria ratione
exigunt tres immanentes; quia ex illa identitate quidquid perfectio-
nis e, habent. 10.

R. ad 8.us N. maj. inter illa enim, quae habent eandem n.º na-
turam, non potest esse ratio causae, et effectus; quia ex ratione effectus e, ut secundum
rationem suam identitatis dependeat, et producatur ab alio. Au-
torem suam identitatem dependeat, et producatur ab alio. ad secundum principale, Dico, qd non sequitur, e ab
dite D. in 1.º d. 2. q. 7. ad secundum principale, Dico, qd non sequitur; e ab
alio: ergo dependenti, cum probatur, C.º, qd eque independenter
e natura in producente, et in producto ::: qd o igitur habet eandem
identitatem non e ibi dependentia, potest tamen ibi e praexigentia. In Di-
vinis v.º cum Personae solum ratione hypostasis dicantur produci;
essentia v.º Divina, quae e similis, nec producat, nec producatur; inde
e, qd inter Divinas personas nequit esse ratio causae, et effectus.
Personae enim in Divinis non producuntur per dependentiam, d per origi-
nem; et ultra fatemur naturam non produci; d contendimus, per-
sonam in Verbo eatenus produci per originem, qua illi communicatur
natura; qd secundum potest illustrari exemplo. V. quidem Verbi Incarnati;
qd secundum se, et in abstracto non producitur; bene v.º in Verbo, eo
ipso, qd humanam communicatur naturam. 2.º hinc, cujus anima creatur non pro-
ducitur ab homine; quia tamen communicatur corpori producto ab homine, tamen ille
in

in Decreto, ni adgte sumptus, produci dicitur.

11. Dependentia certe in Divinis tollitur, quia tam productus non praecedit a principio in tempore, neque illud sine illo poterat existere. Nisi nus vero independentiae illud est, cum tam est principio eterno coaevus, et ab ipso procedit non quidem in tempore, sed in eternitate, itaut non sit vere dicere, Patrem verbi gratia in Divinis fuisse in aliquo instanti temporis, (naturae) in quo nondum erat filius. Sed cum hoc compatitur in eorum aliquo, ni originis et illud servetur, cum tam procedit a principio ab eternitate, omni seclusa dependentiae labe. Sic filius eternus, iuxta fidem a patre procedit: quod circa pater dicitur prior filio, non quidem tempore; imo nec prioritate naturae in quo, sed tantum prioritate originis, in natura a quo.

12. Ad 2um. Dico; naturam Dei non communicari propter indigentiam, sicut natura Creata, quae a suo aliquo suscipit perfectionem, sed ex summa fecunditate. Ad prob. Dico sic: intellectio et volitio viderit absolute cum natura, Concedo. Relative, in notionaliter, Nego. Duplex est enim in Deo actio, altera, scilicet, essentialis, notionalis altera. Essentialis ea censetur, quae competit Deo, ut praeintelligitur personis, hoc est, ut 2dum se consideratur, ut quod dicitur in Script. Psalm. 103. quaecumque voluit fecit. Gen. 31. Deus Abraham, Deus Jacob &. Notionalis ea est, quae convenit Deo relative ad Personas, ut cum Xptus dixit pe Joan. 8: ego enim ex Deo processi. Notionalis itaque dicitur talis ea potissimum ratione, quia aliquam denotet Personam. Unde si expectes utramque illam rationem cum natura, proculdubio sunt una, et eadem entitas cum illa; non vero notionaliter, ut sunt denotat tamen quamlibet suam personam producere, quod constat et maxime cum non sint actiones occiosae, et ex alia parte ab ipsa natura distinguntur saltem, quae distinctio plurimum sufficiens est, ut sint principia ~~prae~~ suorum realiter relative distinctorum; quod quidem eadem entitas in homine habet gradum vitae, et sensus solummodo saltem distinctos; quin tam gradus sunt principia effectuum inter se realiter distinctorum, qualis est accrementum, ni vegetatio, et sensatio.

13. Objicies 2o. Illud, quod producitur, est Deus, non; sed non tamen dici potest: in Divinis nulla est productio. Maior est certa; Minor quoad 1am partem, scilicet, quod non possit dici, quod sit Deus: Deus est ens necessarium esse, sed quidquid producitur, non est ens esse, sed ab alio, scilicet ab eo, a quo producitur: ergo quod producitur, non potest dici, quod sit Deus. = Probatur: quia omne productum, possibile fuit produci: ergo esse productum includit possibilitatem, ad hoc, ut producatur, sed esse possibile, Deo non potest convenire, quia convenit illi esse necessarium: ergo non potest dici, quod sit Deus, illud, quod producitur, et consequenter in Divinis non est productio.

14. Respondeo Concedo maiorem, scilicet, quod id, quod producitur, est Deus, Nego tamen minorem, et ad prob. 1am, quia argumentum intendit probare, quod id, quod producitur, non potest esse Deus, respondeo, quod si illa particula esse sumatur saltem, falsa est minor; nam illud, quod producitur potest esse saltem esse necessarium, licet sit ab alio: sicut verbi gratia igni esse est saltem esse necessario calidum, nempe per formam, quae est in ipso,

ipso; et tam illum calorem habet ab eo, qui ipsum ignem producit: similiter
non esset secundum sententiam Thomistarum dicentium, quod Deus producit necessario, quidquid solum
producit, in tali casu, res a Deo productae essent necessario existere, et simpliciter,
siquidem haberent naturam inviae, per quam simpliciter essent necessariae, quibus tamen naturam,
quam necessitatem haberent a Deo. Ita in proposito suo modo: filius Dei
est ens necessarium existere simpliciter per naturam Divinam, quam simpliciter est in illo, et tamen naturam,
quam necessitatem accipit a Patre producente. 85.

Unde aliud est dicere esse existere necessarium, et aliud esse a se necessarium, in
esse existere necessarium, tantum dicit rationem intrinsecam talem, qua est tale; esse autem
a se necessarium dicit carentiam principii productivi. Sic propter filius, et
Spiritus Sanctus, qui sunt producti, sunt necessario existere, non tamen a se, dum ab alio
Spiritus Sanctus, et Spiritus Sanctus a Patre, et filio. Ecce nunc quo-
nempe, filius a Patre, et Spiritus Sanctus a Patre, et filio. Ecce nunc quomodo
modo non implicat, quod aliquid sit existere necessarium in genere causae tale, et si-
mul sit ab alio in genere scilicet causae efectibus, vel productibus. Ex quo colligitur,
quod esse existere necessarium excludit esse ab alio tamquam a causa, a qua dependeat;
at non tamen tamquam a principio, a quo originetur. In proposito: filius namque
Divinus est existere necessarium simpliciter, id est, ratione essentiae Divinae; et est ab alio tamquam
a principio, quod est a Patre producente illum ratione personalitatis, cum quo habet
eandem individuam naturam. 86

Ex hac doctrina habetur, quod esse a se necessarium dicit carentiam princi-
cipii productivi: et sic, quod filius habet tale principium, ideo non repa-
titur esse a se necessarium. In hac doctrina nutritus ego fui ab incunabulis;
dum aliquando eligere coactus sum propter auctoritatem D. S. in d. 2. q. 7.
n. 9. ubi ait: Patri, et filio, quod sit a se simpliciter necessarium, et tamen ab ,,
,, alio producente, cum quo habet eandem entitatem necessariam. Ex quo, ut patet,
infertur: quod esse a se, et esse ab alio repaciuntur in eodem: unde esse
a se non excludit principium productivum. Sic propter dicendum est,
quod filius est a se necessarium simpliciter, prout hic a se excludit causam; et ita
intelligitur D. S., quia ibi loquitur contra opinionem filii ponentium res extra cau-
sas necessarias, et tamen dicebat filius, quod erant ab alio tamquam a causa, et hoc
modo non est filius necessarium. Videtur Uniri quam hoc loco, ubi ait:
quod esse a se, et ab alio contra quam repatiuntur, non vero esse a se simpliciter, et
simul ab alio simpliciter. 87.

Ad Istam Respondetur quod possibile est dupliciter: aliud logicum, et aliud reale,
possibile logicum est modus compositionis fac-
tae per possibilem non repugnantiam terminorum inter se contradictionem, et hoc modo
possibilis est haec propositio: Deus potest produci. Possibile reale, ut sic est: quod di-
cit aliquam ... scilicet, potentiam essendi. Et sic possibile sic accipitur
potentia activa ... transmutativa, sicut potentia generativa, quae ... et inhe-
ret homini, vel potentia passiva tali generationis. Unde in Divinis ... repugnat
talis possibilitas ..., quia haec, sive sit activa, sive passiva ... semper
est ad aliud in natura, et ... est passiva cum ... scilicet, effectus ante producere prioritate temporis;
vel natura ..., et est activa; et haec, quia exigit instans aliquod
... ad produci, et haec ... semper est actu ... exit
tempus, vel et natura distinctum ab actu, quia ...

rerum ideo ratione imperfectionis v.º Divinis cum eodem instanti temporis, et tota æternitate ab æterno fluxisse, nec producens, nec producta potest intelligi in ... perfecta. Sed ponibilitas loquere in respectu quantitatis, et convenientia producti ... non est quæ tantum ita in Divinis reperitur.

18. Objicies 3.º si in Divinis daretur productio, requiretur, quod essentia Divina produceret, et produceretur, sed hoc non est admittendum, ergo. Ante ... Concilio C. damnamus et Summa Trinitate, ubi decernitur essentiam Divinam ... posse dici, neque generare, neque generari, neque procedentem, neque productam: sed violaretur talis productio. Sequela patet, quia cum unumquodque producat per suam naturam, et maxime Deus, cum in ipso accidentia ... producerent naturam. Sicut ... productum esset ... non esset, nisi per Divinam essentiam: sed ... a producitur: ergo essentia ... produceret, et produceretur.

19. R.º N. sequelam. Solum enim personæ distinctæ producere, et generare; et similiter ... procedere, et generare: quia est actio ... suppositorum, et inter producentem, et productum ... distinctio debet esse in rei essentia, cum sit eadem in 3bus realiter; et ideo ... generare, nec producere ... dicitur, ut declaratur in citato Concilio ... hoc ... communicari dici potest ... essentia ... et adhuc ... Brebium quod essentia nec generat, nec generatur, ... a personis ... et de ... Abbas Joachim exponendo ... damnatur ... proinde a Concilio; bene ... esse ... personæ ... tibus. Ad communicationem enim non est necesse distingui realiter a communicante, sed cui communicatur, sicut requiritur in producente, et producto; imo quo perfectior est communicatio, eo magis eadem debet esse natura communicantis, et ejus, cui communicatur.

20. Objicies 4.º: ideo intellectus est principium productibus Verbi, quia per illud perficitur, et intelligit id utrumque. Repugnat intellectui Divino: sed intellectus Divinus non potest esse principium productibus Verbi. Major patet: quia si intellectus Divinus non perficitur, ut intelligat, per Verbum, frustra est per ad illud producendum: sed ideo intellectus Divinus est principium productibus Verbi, quia per illud perficitur, et intelligit. Minor probatur: nam repugnat intellectui Divino perfici per aliud a se distinctum, quia ex se est in ultima actualitate; id non ita generata, si Verbum est realiter distinctum ab intellectu: sed repugnat, quod intellectus Divinus per illud perficiatur: sed intellectus Divinus non est principium productibus, et consequenter &.

21. R.º ex ipso D. cit. N. majorem; quia, quod est imperfectionis, non potest esse ex ratione perfectionis simpliciter; quia aliud productibus perficiatur per actum a se productum est imperfectionis, esse vero productibus est perfectionis simpliciter: sed illud non potest esse ex ratione ipsius. Ex quo sequitur: quod detur intellectus productibus not..., etiam si per eam non perficiatur, et talis est Divinus: et etiam in rebus creatis quod non simile reperitur.

signum

siquidem juxta D. Th. sent. unus Angelus loquens intellectualiter imprimere potest alteri Angelo intellectionem [illegible], [illegible] loquens. In quo casu intellectus Angeli loquentis producit quidem intellectionem, a qua non perficitur, sed Angelus, cui intellectio imprimitur, per eam perficitur. Ita simili modo intellectus Patris non producit Verbum ex [illegible] essentia, nec perficitur, ut intelligit per illud, nec illud in se recipit, sicut intelligens recipit in se, aut informatur a suo Verbo mentis; [illegible] Pater ex fecunditate Divinae essentiae Verbum producit.

Q. 5a quot sint processiones in Divinis?

[illegible] fide sit duas esse, et non plures, nec pauciores in Divinis 1.
processiones, sicut [illegible] [illegible], et duas tantum esse personas procedentes [illegible], scilicet, filium a Patre, et spiritum sanctum a Patre, filioque, [illegible] [illegible] [illegible] sicut et alii, qui ad hoc [illegible] potest, ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in productione alicujus [illegible] [illegible] [illegible]. Itaque [illegible] est quod in productione [illegible] principium quod est illud, cui [illegible] [illegible] [illegible] quod, et aliud quo. Principium quod [illegible] [illegible] [illegible] actiones [illegible] [illegible] actio, et hoc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] principium quo [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] 2.
[illegible] [illegible] [illegible] agentis ratio. [illegible] [illegible] quod generat, [illegible]
Hoc patimur [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] generandi. I[illegible] [illegible] generationis, [illegible] [illegible] [illegible] generandi [illegible]. Hoc modo [illegible] [illegible] est [illegible], [illegible] principium quo generandi [illegible]. Hoc modo [illegible] dicitur in Divinis proportionaliter de filii generatione, et de spiritus sancti processione, [illegible] Pater est [illegible] principium quod filii: [illegible] [illegible] [illegible] ratione objecti [illegible] cunda Patris, scilicet, intellectus Divinus cum Divina essentia in ratione objecti [illegible], est principium quo ejusdem filii. Pater similiter, et filius [illegible] intelligibilis, est principium quod spiritus sancti. Voluntas [illegible] fecunda [illegible] est principium quo ejusdem. Itaque [illegible] est, quod principium quod perfectum, et integrum [illegible] [illegible] filius, [illegible] intellectus Divinus, nec [illegible] Divina essentia [illegible] producendi filium [illegible] cum essentia Divina in ratione objecti. 3.
[illegible] intellectus simul cum [illegible] ad productionem notionalem non sufficit solus intellectus, [illegible].
Hoc [illegible] ad productionem [illegible] a Patre [illegible]: quod ad ejus productionem simul [illegible] requiritur, [illegible] filium Dei est notionalis a Patre [illegible]; [illegible] non sufficit sola essentia, tionem principium quo, [illegible] perfectum, et integrum non sufficit sola essentia, [illegible] [illegible] admittitur, [illegible] ex hoc [illegible] habemet solum intellectus. [illegible] [illegible] axioma [illegible] [illegible] C. 3. [illegible] objecto, et [illegible] [illegible] notionalem [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] spiritu sancto quoad ejus principium quo, quod idem [illegible] dicendum est [illegible] spiritu sancto quoad ejus principium quo, quod nec sola Voluntas, nec sola Divina essentia [illegible]. [illegible] [illegible], sit
nec sola Voluntas, nec sola [illegible] essentia [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] 4.
Dico: duas tantum [illegible] processiones in Divinis, distinctas [illegible] [illegible]
Dico: duas tantum [illegible] productionis [illegible] processionis. Est [illegible] [illegible] quoad [illegible] rationem [illegible] productionis, [illegible] [illegible] Divinis [illegible] partem. [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in Deo processiones [illegible], [illegible] ex textibus [illegible] expositis liquet [illegible] in Deo processiones nec plures, nec [illegible] pauciores: [illegible] Joan. C. 8. ipse [illegible] [illegible] [illegible] monem [illegible] [illegible]: ego enim ex Deo processi. Idem [illegible] spiritu sancto dicitur:
[illegible]

Joan. 15 mittam vobis ::: Spiritum veritatis, qui a Patre procedit. Non i
fit mentio de alijs productionibus: q. 1. ex D. N. in 1 d. 2. q. 7. n. 1
ubi sic ait: Dico te ad quaestionem, quod tantum sunt ibi duae productiones [illegible]
„ tum 2 duas rationes, seu productiones: et hoc, quia sunt tantum duo principia
„ productiva habentia solum rationem producendi [illegible] tantum. Quod probatur
„ sic: omnis pluralitas reducitur ad unitatem, vel ad paucitatem tantum,
„ quia [illegible] non potest quod pluralitas principiorum activorum, vel productivorum
„ reducitur ad unitatem, vel ad tantam paucitatem ad quam reduci potest;
„ sed non potest reduci ad aliquod principium unum productivum [illegible]
[illegible], id est, infinitum, et voluntatem: ergo productiones debent tantum
duae.

5 Quod autem omnis pluralitas reducatur ad unitatem, vel ad paucitatem tantum, ad quam reduci potest (praeterquam quod [illegible] N. [illegible]); patet ex Aristotele 8 Metaphysicae c. 2: omnem motum [illegible] motis, et omnis moveri, et efficiendi ad unum [illegible] efficientem: ergo omnem numerum ad unitatem reducibilem: [illegible] reduci ad aliquod unum [illegible] libere: et omne liberum, vel per modum libertatis debet reduci ad aliquid unum per modum libertatis productivum: ergo pluralitas principiorum activorum sic reducenda, quod non potest reduci ad unitatem, nec ad majorem pluralitatem, quam ad dualitatem: sunt in Deo tantum duo, et non plura, nec pauciora principia productiva, et [illegible].

6 Item principia, quod principia talia productiva non possunt ad unitatem reduci: quia oportet principium esse productivum extra se, et determinatum; et [illegible] productivum per modum naturae, vel non esset [illegible] productivum, quod liberum; et per modum voluntatis, vel esset aliquod tertium principium activum; et hoc est impossibile, si quidem operari naturaliter, et libere mutuo principium coincidere non [illegible]. Nec est dabile principium, quod in naturaliter producendo, utrumque neutrum habeat rationem. Nec datur unum principium utroque modo agens sub eandem rationem principij [illegible] naturale ex sua ratione intrinseca [illegible], ut potest agi per [illegible] ad operationem, est determinatum ad [illegible] talem operationem, operandum. [illegible] vero liberum, cum agat per [illegible] ad operationem per suam [illegible], et habeat in sua potestate producere, et non producere, idem [illegible] se ad producendum naturaliter non inclinatur.

7 Nec unum istorum reducitur ad alterum; quia tunc reductum secundum totum genus suum, est imperfectum, quod falsum est, cum ex sua perfectione conveniat utrique infinitum, Divina, scilicet, et [illegible], et volunti esse principium operativum; productivum: [illegible] in se imperfectum [illegible] operativum; quod non esset salter in Deo: ergo nec [illegible] productivum est impossibile; ergo nullo modo possunt principia productiva reduci ad paucitatem minorem, quam ad dualitatem principij, unius, scilicet per modum naturae, et alterius per modum voluntatis. Ergo autem duo principia sub rationem suam producendi debent poni in Deo, unum, et non [illegible] agente; quia [illegible] est omnis ratio principij, quod non reducitur ad aliquid unum principium: ergo sunt tantum ibi duo principia productiva.

8 Argumentum 1°: ubi est principium sufficiens, et sufficiens alicujus productionis [illegible]

q.l potest ee talis productio, d in filio ē principiū fele, et sufficiens productionis alterius filij: q e.l potest ee productio illius, et Ideo tēr productiones ñ ss tantū duæ. Ma. in Nostrā ē, qua probamus ēē in Divinis productiones et duas. Mi. ē clara; qe essentia Dª. et intellus Divinus ē principiū fele suff. ēns productionis filij, in ipso filio jā producto, et ipsa essentia Dª. et intellus Divinus. Similiter voluntte potest ita formari argum., et ex eo inferri plures productiones præter statutas in Dº.

9. Prætera, et præcavetur responsio: ideo ñ potest dari alia productio filij in ipso filio, qª stante filio producto stat terminus adequatus illius; d hoc non valet: q potest dari &c. Prª mi: ñ minus ē adeqtas in principio, d hoc non valet: cognoscitibi, cognitio Dª. essentiæ, ac ē adeqtus in linea operatibi, l cognoscitibi, cognitio Dª. essentiæ, ac ē adeqtus in linea operativa, ipse filius productus; d hoc ñ obstat, ut intellus Divinus productiva ipse filius productus; d hoc ñ obstat, ut intellus Divinus [cognoscat] alia distincta ab essentia Dª. q similiter ñ obstabit productio filij, ñ filius productus, ut possit ee alia productio filij.

10. R. ad argum multoties tactū à Dº. varijs in locis, ut videre ē 1 d. 2. q. 7. nº. 31, et d. 7. q. un.ca, et in qq. 2. qª. tota, Dº. ma: ubi ē principiū fele, et sufficiens ex se nesº. determ. ad aliq. tantū productionē, ubi ē, l potest ee productio, vi ñ ē term productionis, ad quā ē determinao, Cº. vi ē jā productio, l term productionis ad quā ē prædicta determao, N.º ma, et Dº. mi: d sic filio ē principiū fele sufficiens, et et terminus adeqtus talis principij ex se nesº. determati ad ipsū talis nesº. term, C. et ñ ē term productus adeqtus nesº. ē tali determao, N. mi, et Ideo.

11. Ut autē percipiatis responsionē, advertere debetis, qd filius ita ē term adeqtus potē productivæ Patris, ut producto filio principiū productivū filij (qd quidē ē intellus fecundus ipsa essentia Dª.) sive Deitas ... reperitur in ipso met Patre, sive in ipso filio, neq alius term, seu filius producere; cū sit term adeqtus, vi alius term posset ee, jā ñ eet adeqtus. Unde tale principiū in Patre ē ex se nesº. determatū ad productionē talis terminus adeqti; et cū sit tam principiū, qª term quid infinitū, principiū aliquid quid infinite potest, et term adequat potē et infinite.

12. Quapropter stante hoc termo producto, neq alius term, nec filius produci, neq à Patre, neq à filio, stat q in tali productione omnimoda adequatio tam intensive, qª extensive cū sua determaone. Simili modo propositione reservata dicendū ē, et voluntte in ordine ad spiritū stū. Ad formaonē Dº. ma: ideo ñ potest dari alia productio, qª stante filio stat term adeqtus omnimoda adequatione id ē extensive, et intensive, et qª ē determao ex se nesº. ad talē term, Cº. qª. stat term adeqtus præsē. adequatione aliter accepta, N. ma, et mi. — Ad prob. Dº. ma: d dē. quatenus ñ minus ē adeqta in linea cognoscitibi cognitio essentiæ Dª. adequaone omnimoda extensive, et intensive, et ē filius verbe qtus term in linea productibi, N. ma: Non minus adequaone intensiva ē filius productus, C. ma, et N. anª. Patet ex ea diversa ratione inter adequaonē in linea operatibi, et in linea productibi: siquidē illa cognitio essentiæ se et extendit ad creaturas cognitionē, ut potē objectas 2arias terminatibus, licet cognoscantur in ipsa Dª. essentia; ñ sic in linea

nea productivi; cum tamen filius adequet omnem productionem tam intensive, quam extensive, ratione cujus fit evidens, quid debeatur ad similes instantias respondere.

53. Hinc instabis: Pater producendo filium, totaliter impendit suam fecunditatem, ergo si totaliter impendit, non potest aliam personam producere, quia ultra totalem impensionem nihil est, et propterea non potest producere Spiritum Sanctum. Ut dicatur, quod non totaliter impendit, alioquin aliquam tamen productionem, ut licet filius non esset infinitus, nec adequatus tamen. Hoc patet in creaturis, in quibus Deus non impendit totaliter suam virtutem productivam, licet impendat totam, ut indivisibilem, vel quando ad producendum ex nihilo infinita Dei virtus impenditur.

54. Respondeo, Patrem in productione filii impendere totam suam virtutem, nempe intellectivam, et quidem ita ut non possit alium filium producere. At hoc non impedit, quominus simul exire possit in actu etiam notionaliter per voluntatem, cum voluntas sit productiva alterius speciei. Unde productio filii exhaurit quidem, et adequat omnino fecunditatem virtutis Divinae, non vero omnino fecunditatem divinitatis, vel essentiae Divinae. = Instabis iterum: virtus impensa in productione filii est omnino infinita: ergo adequat etiam fecunditatem essentiae Dei; alioquin relinqueret illam, ut semper augeret; et tunc in Deo quoad actus notionales, plures, et plures possent esse processiones: quod non. Ergo patet quod omnino infinitum perficitur omne id, quod est ejusdem generis, ut hic omnes excogitabiles productivas.

55. Respondeo ad instantiam: Distinguo antecedens virtus impensa est omnino infinita in ratione virtutis productivae intellectivae, Concedo. In ratione virtutis simpliciter, non; et etiam quod ... Hoc loco non requiritur actum productum infinitum, sicut etiam ad quamlibet creaturam producendam ex nihilo requiritur infinita Dei virtus (ut sentiunt plures); et tamen quaelibet creatio est actus adequatus illius potentiae: ita licet ad productionem filii Divini requiratur infinita perfectio fecunditatis quoad rationem Dei omnino in ratione productivae intellectivae; ipsa tamen in alia linea non exhauritur per solam productionem filii; quia non est omnino adequata virtuti communicativae essentiae Dei; quae quidem non solum in ratione cognoscibilis communicatur; sed in ratione amabilis infinite communicari potest. Sic evenit in spiratione Spiritus Sancti.

56. Nec per hoc, quod tamen productum sit objectum adequatum, auferetur operatio posterior, ut vult instantia facta, alias ipsam non perficeret, ... tamen efficit, ne illa operatio multiplicetur in eadem linea intellectiva, scilicet, vel volitiva, cum sit adequata suo objecto, ut dixi. Exemplum aliquomodo habetur in creaturis. Oculus videndo repetit visiones circa objectum suum posterius adequatum, tamen una ejus visio non permanet, et tamen quia ipsa sola non est tota visio. In Deo autem non repetuntur actiones generandi et spirandi; quia utraque posita infinita intensive, et extensive, illa prima est omnis generatio, et alia est omnis spiratio, quae in Deo haberi potest. Unde et semper generat, et semper spirat sine actionis repetitione; quia illa prima actio in utroque principio est tota, et permanens.

57. Arguitur 2°. si in Deo essent duae productiones, hoc

et per p. non dantur plura principia, q. in Deo non est nisi unicum principium: ergo &. p. mi: in Deo non est nisi unica essentia, quae est principium omnis fecunditatis Dei: ergo in Deo non est nisi unicum principium, et consequenter &. = R. Dist. ma. D. mi: in Deo non est nisi unicum principium radicale, C. Non est nisi unicum principium formale, N. mi. Essentia enim Divina est principium commune, et radicale; non vero formale, et immediatum. Principia formalia sunt intellectus, et voluntas, a quibus immediate personae Divinae producuntur. Ulterius, essentia Divina non est quidem principium, ut vult argumentum, ad principium agens indivisa ratione cum duabus distinctis potentiis, nimirum, cum intellectu, ut verum, cum voluntate, ut bonum: hinc patet, hanc esse rationem, cur in una, duae processiones existant, sumpta scilicet essentia, ut est objectum. Si autem sumatur ut est principium, ipsa non ut sic, sed mediantibus duabus illis potentiis diversae operatur; ac proinde simpliciter duae, et non una processiones eveniunt, ut dictum est.

Sed instatur: Objectum utriusque potentiae est idem: ergo eadem erit actio. Consequentia patet, quia actus distinguuntur per objecta. Antecedens probatur: essentia Divina est objectum utriusque potentiae; sed haec est eadem, et una numero in illis: ergo &. = R. D. antecedens: objectum quasi materiale utriusque potentiae est idem, C. Objectum formale utriusque potentiae, N. antecedens et consequentiam. Essentia namque Divina respicitur ab intellectu, et voluntate sub distincta ratione formali, ab intellectu, ut intelligibilis: a voluntate, ut amabilis: ab intellectu naturaliter; a voluntate libere: et cum actus specificentur non ab objectis materialibus, sed a formalibus, distinctae hinc sunt specie productiones, procedentes naturaliter, et libere ab ipsa essentia Divina tamquam a radice. 18.

Arg. 3: diversum modus ~~[illegible]~~ principiandi potest ex unico principio oriri: ergo ex hoc diverso modo, non licet inferre duo principia processionum Divinarum. P. ant.: principiare necessario est, et principiare contingenter sunt modi oppositi; sed hi spectant eidem principio: ergo &. Ma. est certa, mi. patet: voluntas enim Dei ad intra principiat, ut spirat necessario Spiritum Sanctum, et ad extra principiat, ut creat contingenter creaturas: ergo &. = R. D. ant. diversum modum principiandi & si illi duo modi nullam imperfectionem important, N. ant.: si vero aliqui illorum importat aliquam imperfectionem, vel aliquam minorem perfectionem, C. ant. 19.

Et ratio est, quia cum omne imperfectum reducatur ad perfectum, ideo evidens est, quod si duo illi modi nullam imperfectionem important, ad nullum verum necesse est reduci: e contra vero, si aliquam involvat imperfectionem. Unde cum modum principiandi contingenter connotet imperfectionem ex parte effectus, siquidem omni contingentia mutabilitatem, et defectibilitatem importat, ideo reduci debet ad principium necessarium: at modus principiandi per modum naturae, et per modum voluntarii nullam habent admixtam imperfectionem, ideoque neuter debet ad aliud reduci. 20

Sed contra: producere per modum naturae, et per modum voluntarii reducitur ad idem principium: ergo nulla est doctrina. P. ant. voluntas causat notitiam sui naturaliter, et causat libere suas volitiones: ergo &. = R. N. ant. Ad prob. D. consequentiam. Quia voluntas dum causat naturaliter notitiam sui, habet illud tamquam aliud, sed neque ibi, sicut quodcumque aliud objectum, in ratione autem potentiae ut importet rationem naturae, sicut habet rationem principii liberi: unde istae duae rationes ~~[illegible]~~ objecti, et principii liberi respectu diversorum non opponuntur, et ideo in eodem principio non repugnant, sed repugnat, quod idem principium in ratione principii producat naturaliter, et libere, quia naturale, et liberum dividunt principium ut sic. 21.

22. Atq. ulto. ratio est principium productibum: quia in divinis sunt tria principia productiba, et consequenter tria producta. Hoc pat., quia intellus, et voluntas per nos sunt duo principia productiba: quia si additur dicta ratio essentia Da. exurgunt tria principia. Dices 2o. ex D. N. cujus est axioma: ex numero principiorum colligitur numerus productorum ad intra: quia exurgunt plures duabus productionibus. R. exiptio D. Neg. do ant. absolute prolatum, quia juxta ipsum, ratio praecisa non est in Divinis principium productibum, sed ratio cum intellu, et voluntate constituunt duo principia adequate productiba, cujus rationem reddit D. N. sub n. 28. § 1. respondeo, dicens: hoc totum intellus habens objectum actu intelligibile sibi praesens, habet rationem memoriae perfectae in actu 1o., qui est mediatum principium actus 2di, et notitiae genitae; in hoc autem principio concurrunt duo, quae constituunt principium totale, videlicet, essentia in ratione objecti, et intellus ut potentia, quorum utrumque per se est quasi partiale respectu productionis adequatae huic totali principio. Pariformiter idem dicendum est de voluntate.

23. Ex his habetur corolaria: 1mum: quod processiones Dae. sunt quasi specie distinctae, ut pote adscribendum quasi specie, principiis suis. 2um: quod non possint esse numero, nec processiones, nec specie distinctae ad intra. Non numero, cum quaelibet tantum sit adaequatus respectibus productioni: nec specie, cum non sint alia principia sic distincta, a quibus ultra proveniant. 3um: quod istae processiones sunt verae actiones vitales: intellus namque, et voluntas Dae. cum essentia, vere, et realiter operantur intelligendo, et volendo; ab ipsaque tanquam objectum moventur ad productiones. At quia in similibus actibus reperitur actio, et dictio, merito internae M. M. dubitatur, quinam istorum sint processiones Dae. Ideoque sit

Qo. 6a qualis actus intlus, et voluntatis sint processiones Divinae?

1. Suponimus, Verbum Dum per intellum, et Spiritum Stum per voluntatem procedere. Unde, quod inquiritur in praecnsenti est: an actus intellus, quo Verbum Dum producitur, sit intellectio? Ex qua resolutione, quid dicendum sit de actu voluntatis, quo producitur Spiritus Stus constabit. Qua propter sciendum est, quod in intellu Divino est duplex actus ex ratione distinctus, quorum neuter, alterum includit. Unus est actus intelligendi, et alius actus dicendi. De his habetur in tract. ratione formae ac existentiae. Ex praedictis In Divinis vero actum intelligendi apelat D. N. S. actum operatibum; actum vero dicendi vocat actum productibum, per quem Verbum producitur. Actus intelligendi est quidem actus essentialis in Deo omnibus quo Personis divinis com. Actus vero productibus est actus notionalis, solusque Patris proprius. Similiter in voluntate Da. est duplex actus, unus essentialis, quia operatibus, et alius notionalis, seu spiratibus. Prius operatibus omnibus personis convenit; notionalis vero, seu spiratibus est solius proprius Patris, et Filii.

2. Pariformiter est duplex actus in intellu, et voluntate, unus operatibus, et alius productibus: actus productibus in nostro intellu est ille, qui producit intellectionem, seu Verbum mentis, mediante specie intelligibili, seu impressa. Actus vero operatibus est ille, quo mediante intellectione producta, seu Verbo mentis intelligimus. Sed est dispar inter nostrum, et Divinum intelligere, quia in nobis actio productiba intellectionis praecedit nostram intellectionem operatibam, sicut actio praecedit terminum, et quia intellectio nostra est terminus productus, ideo nostrum producimus intellectionem; et postea

mediante

mediante ipsa intellectione producta, operamur circa objectum illud in intellectione repraesentatum attingendo.

In Divino autem intellectu est Itera accidit, siquidem actus intelligendi 3
quo Deus essentialiter seipsum intelligit, est prior actu dicendi, quo Verbum
gignit, et producit. Ideo quia actus intelligendi operativus dicitur, actus
vero dicendi productivus est, et vocatur. Ratio est, quia natura Divina est prior
operativa, quam productiva; ex quo convincitur, quod Deus prius est intelligens,
quam dicens; quia omnis perfectio essentialis est prior notionali. Sicut autem creatura
prius concipitur dicens, quam intelligens, hoc ideo est, quia creatura intelligit solum
per intellectionem productam per dictionem, siquidem nos non producimus
Verbum, quia intelligimus; et illud producimus, ut intelligamus; quia intellectus
noster per Verbum intelligit.

Deus vero ex se, et a se est solum intelligens, et non per Verbum; 4
aliorum solum Pater in Divinis est intelligens, cum ipse solus Verbum producat,
atque ita intellectio ingenita, et essentialis non sequitur dictionem, de qua procedit,
sicut essentiale praecedit quod notionale. Qua re causa Deus concipere debemus
intelligentem prius, quam dicentem, quia non producit suum Verbum, ut intelligat, sicut
accidit in nobis; sed ex infinita perfectione suae mentis, quae reponitur fe-
cunda intelligendo se, et producit illud, quod in actu 2.º, quo prius
quod in actu primo latebat in memoria.

Hanc difficultatem tamquam pure scolasticam judico, et illam vo- 5
bis apono propter intelligentiam in hoc mysterio inea inclusam, quam recte inspe-
pectam plura et tale inspiciuntur utilia. Duplex circa eam versa-
tur sententia. Prima est Divi Thomae prima parte quaes-
tione vigesima septima, articulo secundo, asserentis:
actionem productivam Divini Verbi esse ipsum actum intelligendi saltem
prout conjungitur habitudini producentis ad productum, et
consequenter asserit dictionem nec idem saltem a parte rei distinguitur
ab intellectione, de eo falsissime cecila: ut ejus expositores volunt,
ut Calletanus, Ferrariensis illam saltem includere, ut hoc anal.
Idem cum propositione respiratione activa, et dilectione sentiunt.
2.ª vero asserit, in intellectu paterno duos esse actus ex natura rei saltem
distinctos, quorum neuter alterum saltem includit. Primum appellat
actum operativum, et intellectionem essentialem. 2.um autem nominat no-
tionalem, et productivum per quem Verbum producitur, et ut prin-
cipium producendi (et hoc jam habetis doct.) eo modo, quo ca-
lor est principium producendi calorem, et ut actionem productivam,
eo modo quo calefactionem calor producitur servata proportione.
Sic Scotistae cum Doctore S. in 1. d. 27. in resolutione quaestionis, et n.º 22. d. 27 q. 3.
et aliis in locis, cum quibus sit

1.ª Propositio: intelligere, et dicere in Divinis, et intellectio essentialis, 6
qua Pater intelligit, et dictio, qua Verbum producit, distinguuntur saltem
ex natura rei, neque dictio includit intellectionem, neque est Itera. — Probatur auctoritate
Doctoris N. S. 1. loco citato: ordine quodam intelliguntur habere intelligere, quod est ‖
operatio Patris, et dicere, quod est producere Patrem respectu notitiae genitae, non tamen ‖
tale ordine, quod intelligere Patris sit causa, et principium elicitivum dicere Ver- ‖
bi, sed quod immediatum intelligere sit quasi productum a mente Patris, quia ‖

|| dicere, l quia Verbum sit productum ab eodem &c. Et in 2.º loco n.º 3. S.
hinc Informiter D.r ait: intellectus Patris l.º informatur, q.s in not.a simplici
|| essentiae, ad quam fuit, quasi mere in pura passiva, et factus e in actu ipso not.
|| simplicis, ut nudus ::: et in primis Iverzis q.si in passivis dispositus vixat e
|| not.s actualis simplicis, quis not.a declarativa e tunc actu dicendi, et
Verbum. Et patet ratione: q.a intelligere, et dicere ultra habere distinctos ter-
minos, habent distinctas desiones essentialis; intelligere enim esse falsissime
dicit tantum respicere objectum, eloq. actus operativus, et n productivus. Di-
cere v.º esse habet producere term. v. Verbum, ut infra patebit: q.d &c.

7. Respondis: notionale, et essentiale falsa distinguuntur; d intelligtal
e perfectio essentialis; dicere v.º praedatus ens notionale, solius Patri con-
veniens: q.d &c. P.ma: q.a essentiale e coe tribus, et e prius in Deo quoq.
notionali; et e contra, notionale cum sit aliquibus personis speciale, et
quid posterius essentialius distinguui debet. Impoble e enim q.d idem falter
sumptum sit coe, et n coe; prius, et n prius: q. valde falter distinguuntur.
2.ª a: in Divinis 2.dis rarals intelligentiis, ante productionem Verbi
per intelligitur actus perfectus intelligendi: q. actus intelligendi ex se, et
falta n e productio Verbi. Pat. 2.a q.a q.d per intelligitur alteri (2.dis
itaq. intelligentiis saltem raralis) n e idem falter. ¿ Quomodo q. Pater com-
caret filio essentiam suam perfecte beatam, si n per intelligeretur hic e
essentialis intellectio, qua Pater beatur productioni ipsiusfilii? q.q.n
falter idem.

8. 2.ª D.º: Verbum Divinum producitur p.r actum dicendi, & n p.r actum in-
tellus, et similiter Spiritus S.tus p.r actum spirandi, et n p.r actum diligendi, l
amandi falter. – Ita D.r cit. P.r exeo: actus, q.º Verbum D.s producitur, e
proprius Patri, sicut actus, q.º Spiritus S.tus procedit, e proprius Patri, et filio:
l tantum actus dictioni e proprius Patri, n v.º intellio, q.a essentialis; et pari-
formiter actus spirandi e Patris et filii munus, n e a actus amandi, qui et
coi, et essentialis: q. actus dicendi, et n intellio e actus producendi filium, et similiter
~~intellio v.º e in 3bus personis et v. et realiter ... ratio distinguendi ...~~
~~... ...~~

9. P.r 2.a: in illo dixit falter processio Verbi Divini, p.r q.d Pater eter-
nus distinguitur a ~~filio~~ v.º a parte rei, ab ipso Verbo, d p.r dictionem, et n
p.r intellectionem distinguitur ita: q. in dictione dixit falter productio Ver-
bi; et processio Spiritus S.ti in spiratione activa. Ma. p.r se pat; si quidem
productio Verbi, ie generatio activa in Divinis ita e propria, et caracteristica
Patris, ut solus Patri conveniat, et p.r ipsam distinguatur v.º, et realiter ab
alia Persona D.na, et praecipue a Verbo, ut omnes Chatolici concedunt. P.ma: ratio,
quae invenitur in 3bus personis a parte rei, nequit unam personam ab alia
distinguere v.º, et realiter, ~~...~~, et e contra, ratio, quae e v.º a parte
rei in una, et n in alia, distinguit eam ab alia v.º, et realiter, d ita e dictio:
q.d. Dictio e solum in Patre v.º a parte rei; intellio v.º e in 3bus personis v.º,
et realiter: q. illa erit ratio distinguendi, [redacted] n v.º ita, et consequenter in dictione &c.

10. Thomistae solent respondere, q.d utiq. in dictione dixit,
negant tam, q.d praedictio n sit ipsamet intellio, ceterum cum addito hujus
relationis, ie expressionis concepti, ie productionis, q.d e dicere: intellio
essentialiter capta, et capta notionaliter. Intellio capta cum relatione pro-
ductionis vocatur notionalis, et considerata absq. tali relatione vocatur
at

ab ejs essentialis. Essentialiter intla, dicunt, qd ē coi 3bus Divinis Personis; notionaliter vo. capta ē qid ppzium solius Patris, et productiva Filij. Et pariformiter de amore, quoad processionem Spiritus Sti. Amor essentialis ē cois, et ut notatius ad razonem spirazonis ē ita caracteristica Patris, et Filij, ut si pr impobile Spiritus Stus n produceretur a filio, minime ab eo distingueretur. Sd contra hanc rei positionem sic insurgo: vel talis relao productionis addicta actui intelligendi, et modificans eum, ut dicatur generao, ē quid reale a parte rei, sine quo n ē formaliter processio, vel generao? vel talis relao ē aliquid habens ee pr ntrum modum intelligendi?

Si primum: qa illud additum ē, in quo formaliter stat processio Spiritus Sti, vel generao Verbi: qa n in actu intlgndi praeciso a tali addito: igitur in dictione, et n in actu intlgndi &c. Contra quod. Si pr: si in illo addito, ut ē quid reale distinctum ex natura rei ab actu intlgndi, n eet processio Verbi, vel generao activa; eet formaliter ex natura rei in ipso Verbo producto, et similiter in ipso Spiritu Sto, d hoc ē manifesta heresis: ergo qd praedixit, in illo qd additur actui intlgndi, ut ē quid reale ex natura rei distinctum ab actu ipso intlgndi, stat formaliter processio, vel generao. Pma: in Verbo, et in Spiritu Sto ē formaliter actus intlgndi: ergo si in illo, qd additur actui intlgndi, n eet formaliter processio Verbi; ista eet formaliter in ipso Verbo, et in ipso Spiritu Sto. qd ē heresis. 11.

Totum hoc evidenter constat: n, cum reale additum sit illa razo productionis, nihil aliud ee distinctum ee ab actu intlgndi, d solum aliquid razonis, et pr ntrum intlgndi modum; sequitur praedicere, qd a parte rei, et independenter a ntro intlu: ubi ē actus intlgndi, ibi ē actus dicendi in re, quod pr vos idem falsissime ss. Et cum Verbo sit talis actus intlgndi, et similiter in Spiritu Sto sequitur, qd in praedictis Personis sit etiam generao: Consequens in rei veritate, vel a parte rei Verbum, et Spiritus Stus generarent, licet n per ntrum intligendi modum generent. Et sequitur, qd in Divinis generao, et spirao sint pr ntrum intligendi modum, atque ita processiones Divinae n essent a parte rei, quia n pr aliquid reale, d pr aliquid additum pr ntrum intlgndi modum, et cum ista sit in tpre, essent in tpre processiones. Haec, et similia, quae ratione n cohaerent, possunt possunt inferri ex razone thomistarum. 12.

Objicies 1o: unius pot unicus ē actus tantum; d intlus ē tm una unica poa, et similiter Voluntas: ergo tm habet unicum actum: ergo Verbum producitur pr actum intlgndi, qui ē actus pot intlctivae. =Rc. D. ma: unius pot unicus ē actus tm, si talis poa ē tm operativa, l tantum productiva, C. si talis poa ē simul operativa, et productiva N. Cum ergo intlus, et Voluntas Da. sint simul pot operativae, et productivae habent virtutem ad distinctum actus, scilicet intligere, et producere, quorum neuter adequat virtutem intlus, et pariformiter de Voluntate. Unde actus intlgndi vel solus adequat virtutem operativam, et virtus productiva solum adequatur ab alio actu, scilicet producendi: Hoc etiam pat. in nobis, cum intligimus, et dicimus. Vel producimus intlctionem pr dictionem, et postea media intlctione intligimus formaliter operando vitaliter circa objectum, quia actus realiter distinguuntur, et possent stare unus absque alio; nam si Deus produceret, vel poneret in nobis intlctionem (ut potest in ntra sent.) intligimus, quin produceremus. In Deo n sic ē in oibus, d ablatis imperfectionibus. 13.

Sd instatur: ideo juxta ntra pncipia in Divinis ss tantum duae productiones, quia in natura intlali ss tantum duae actiones, d quasi actiones, 14.

scicet intelligere, et velle; d dato, qd Verbum n procederet p. intellectionem, ut dicimus, nec Spiritus Stus p. volitionem; jam erunt aliae duae actiones, 1 a ac-tiones, nempe, dicere, et Spirare: ergo ad hoc vitandum dicendum e, qd filius n procedit p. dictionem, nec Spiritus Stus p. spirationem.

85. R. N. suppositum, scicet, qd intellectio, et volitio sint actiones, nec-dum in Divinis, verum nec in creatis. Non in creatis; q. nec intellectio, nec volitio creata e actio productiva; d e qualitas producta p. dictionem, uti intellectio, et p. spirationem, uti amor. Nec in Divinis; q ultra prae-dictas rationes intellectio et volitio in Divinis n pertinent ad actiones productivas; d sunt quidem operativas. Operatio enim inquantum operatio n e productiva, d e finis, et perfectio operantis, qd latius sup. hoc tractatum de anima. Unde dualitas productionum oritur in Divinis ex dualitate principiorum productivorum, et ex adequatione eorum cum terminis pro-ductis

86. Objicies 2o: duo respectus ad terminos ordinate se habentes, n suf-ficiunt ad constituendos actus distinctos; d respectus ad Verbum ut productum, in quo dictio consistit, et respectus ad objectum ut cognitum, in quo stat intelligere sunt respectus ad terminos ordinate se habentes: ergo n sufficiunt ad constituendam dictionem, distinctam ex natura rei ab intellectione. Major pat: una, eademque actio potest duos terminos producere, unum 1rium, et alium 2rium; ut pat. in Visione Bta, quae cum sit una actio, quae actio primus terminatur ad Deum, et 2rio ad creat: ergo 2r respectus ad terminos ordinate se habentes n constituunt actus distinctos. Minor constat: q respectus terminatus ad Verbum n sistit in illo; d transit ad rem intellectam, cum Verbum sit representatio objecti: ergo Verbum, et objectum intellectus ordinate se habent, et consequenter &.

87. R. D. Maj: duo respectus ad terminos ordinate se habentes sub una, eademque ratione n sufficiunt &. C. Sub distincta ratione, et consideratione, N. maj: et D. min: respectus ad Verbum ut productum, et ad objectum, ut cog-nitum sunt respectus ad terminos ordinate se habentes sub distincta ratione, C. sub eadem ratione, N. min. Respectus enim ad Verbum ut productum, et ad illud ut cognitum, qbus ordinate se habeant, constituunt tamen distinctos actus, q. sunt ad illud sub diversa ratione, videlicet, dictio ad Verbum, ut pro-ductum, et intellig ad Verbum ut cognitum. Et ex hac doct. D. ant. probatur sic: una, eademque actio potest habere, n producere duos terminos ejusdem rationis subordinatos, unum scicet 1rium, et aliud 2rium; C. ant. Nec Visio Bta e 1o ad Deum, et 2rio ad creat.; d utrumque sub eadem ratione, scicet, intelligibilitatis. Sic una, eademque actio producit essentiam, et pro-prietates, n proprietates. Una, eademque actio &. sub distincta ratione, sub quarum una n e de conceptu alterius, N. ant. Explicatum hoc convincens aliquomodo habetur in creatis.

88. Intellig enim creatus dicit respectum ad Petrum, quem cognoscit, et voluntas dicit respectum ad eundem Petrum, quem amat. Cognitio, et amor sunt termini producti, unus quidem ab intellectu, et alius a Voluntate, et isti termini ordinate se habent; cognitio enim Petri ordinatur ad ejus amorem, juxta illud: nihil volitum, qn praecognitum. Licet enim intellig, et amor sic ordinate se habeant, et sint etiam respectus ad eundem;

con-

constituunt rationes, in actus distinctos; quia terminantur ad eundem Patrem sub diversa ratione, nempe, ut intellectus, et amatus: ergo erunt duo etiam nempe, amoris, et cognitionis.

Sed contra: dictio, et intellectio in Divinis sunt formaliter ab intellectu, ut intellectus est; in ratione qua intellectus est: ergo non tenet paritas, nec responsio. Probatur antecedens: si ita non essent, dictio esset solum ab intellectu, qua potentia productiva; et tunc Verbum Divinum solum materialiter procederet ab intellectu, non procederet a principio, quod tantum est realiter intellectus. Sed hoc est inconveniens, cum filius sic non posset proprie dici Verbum mentis Paternae, ut ut loquitur Augustinus Sapientia de Sapientia: ergo quod dictio est formaliter intellectio. Hoc patet; quia intellectus non est intellectus formaliter, nisi in quantum se explicat in actum secundum intelligendi: ergo dictio est formaliter intellectio; alioquin non esset formaliter ab intellectu, quia intellectus est; et consequenter &. 19.

Respondetur ex dictis, quod dictio, et intellectio sunt formaliter ab intellectu, hoc modo; dictio, qua producente intellectionem, et intellectio, qua operatibus est, et cum haec sit radicaliter intellectio, ideo est formaliter ab intellectu quo sic producente eam, non vero ita est formaliter ab intellectu, ut est formaliter intellectio. Hoc ipsum argumentum deberent solvere contrarii; quia intellectio ut intellectio formaliter est, non est dictio, sed juxta contrarios Verbum Divinum non procedit ab intellectione, ut intellectio est formaliter: ergo solum materialiter procederet ab intellectione, et jam est in eorum sententia. Unde filius dicitur simpliciter proprie Verbum, et Sapientia de Sapientia, ut ait Divus Augustinus, quia tale esse habet, ex eo, quod sit a memoria fecunda Patris: et melius nominatur Verbum, vel quod sit per dictionem, quam per intellectionem, nam propter istam potius cogitatio, vel intelligentia Patris deberet dici. Est enim filius Verbum Patris Aeterni, quo cognoscit seipsum Pater in Verbo ratione operationis, non vero ratione repraesentationis, siquidem sententia communis theologorum est, non quod Pater per productionem Verbi cognoscat suam essentiam, alias esset sapiens Sapientia genita, quod est falsum, sed quod Pater filio dederit vim repraesentandi illam essentiam tanquam suum Verbum, non vero tanquam Verbum aliarum Personarum, ut patet in creatis, licet in Divinis non sit indicente per modum informantis. 20.

Ex his habetis intelligentiam Verbi Augustini dicendo, dum ait, quod Verbum est Visio ex Visione, id est, producens per Visionem intellectionem; nam Visio sumitur abipso magno Patre per memoriam fecunda ex qua, ut diximus per dictionem producitur Verbum, quae memoria est, et apelabatur Visio, et cognitio in actu primo, et in actu secundo, ergo si actualiter. Hinc etiam cautè advertite, quasi habitualiter, non vero in actu 2°, ... ad propositum refert, videlicet, quod dicere uno modo quod Divus in l. d. 23. q. 2. n.° 17. ... ad propositum; refert; videlicet, quod dicere uno modo essentialiter accipitur, ut per Anselmon 60: alio modo personaliter, et ... vic denotatur significare illam relationem originis, qua ... ad genitum, et hoc modo solus Pater dicit non quidem Verbo, sed Verbum. Et licet Divus Augustinus 7. de Trinitate C. 1. dicat: Pater ... est, quo ... fuit, quia idem est Sapiens, et esse; et cum ... dicamus, Pater intelligere, ut sapiens ... haec omnino sit ... locutio, ..., quia Verbum quod a Patre procedit, est notionale genitum, ... nempe ... et Verbum ob hoc appropriatè vocatur Sapientia: ideo ... Patris, et Verbum ob hoc appropriatè vocatur ... id est, ac si diceret: dicitur, Pater intelligere, ut sapere Verbo. ... similiter ... Pater intelligit ... ipsius Verbo. Similiter ... Pater, et filius diliguntur se spiritu Sancto, ... propositione ... Pater, et filius ... Voluntate procedit, sola appropriatione amoris ad Spiritum Sanctum, qui a Voluntate procedit, dicant Pater, et filius se amare. Plura circa ... explicandi modi ... vide in ... citato. 21.

Q.° 1.ª Quid sit terminus Divinarum processionum

1. Sicut quaelibet actio habet 2x principium, scilicet, principium quod, et principium quo. Itaque quoque habet 2x terminum, scilicet, totalem, seu quod, et formalem, seu quo. Principium quod significat causam, seu principium effectivum, seu illud quod producit, sine quo, vane, neque effectus, neque ipsa productio haberi potest. Licet enim ut (vulgo) effertur actiones sunt suppositorum; tamen hoc intelligitur denominative, seu est subjective, quia actio est in supposito, et illud denominat agens: et enim principium formale actionis, scilicet virtutis, quae seu principium quo tamquam principium formale agens dicitur potens agere. Sic actio intelligendi denominative est in supposito hominis, unde dicitur: homo intelligit: sed principium formale est intellectus, seu haec est forma, seu virtus, qua homo potest, et actu intelligit, quae appellatur principium formale quo. Hoc autem (scitote) in qualibet actione adeo reperitur, ut sine eo agens, seu principium quod non est potens agere, nec de facto sine eo agit. Duo autem assignantur in Deo hujusmodi principium formale, quo relative ad duas personas productas distinctum: nempe intellectus fecundus, seu memoria Patris, quo producit filium: et voluntas qua Pater, et filius spirant Spiritum Sanctum.

2. Terminus autem, et obiectum cujuscumque actionis assignatur communiter, primo id, a quo id ex quo, et id ad quod, de quo est terminus, a quo effectus producendus transit; et quo non effectus transit ad esse per productionem, nec non terminus ille, a quo (si datur) debet esse privatio essendi, quia productio sit concepta est transitus a non esse ad esse. Iste vero terminus in illis solis productionibus potest assignari, quae vere sunt mutationes, quales non sunt in Deo. Habetur quidem in Divinis, quod una Persona ab alia sit producta, sed non habetur mutatio, ideoque neque terminus a quo. Et ratio est, quia tunc solum mutatio in productione intelligitur, cum causa per aliquod instans sine effectu intelligi potest; at licet in Deo unus concipiatur Pater distincte a filio, sine tamen filio existere concipi potest per ullo, sive temporis, sive naturae instanti: cum in Deo equidem exit vera productio, quae in hoc praecise stat, ut unus procedat ab alio; sed non exit ibi mutatio, neque ideo terminus a quo. Sed solum improprie

3. Sed solum improprie accipi potest, quia scilicet, essentia est principium [illegible] I [illegible] [illegible] principium [illegible] [illegible] proponendum [illegible] de, effectus, et vocatur materia. [illegible] processionem [illegible] rectus est [illegible] fieri ex praesupposita materia, quae imperfectionem [illegible] [illegible], quia tamen in Deo et hujusmodi adhiventur [illegible] filius [illegible] [illegible] [illegible], Deus de Deo, [illegible] [illegible] [illegible]. Quomodo explicabuntur. Henricus dicebat, [illegible] significare materiam proprie sumptam, sed quasi materiam. [illegible] D. Th. [illegible] 1. d. 13. q. 2. [illegible] [illegible] [illegible] responsionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] productio, [illegible] [illegible] [illegible] mutatio (ut venit in creaturis ubi productiones regulariter habent annexam mutationem, et fiunt ex praesupposito subjecto), et [illegible] necessario praesupponit materiam, ex qua [illegible] [illegible] terminus. Vel potest intelligi productio, ut est processio, seu emanatio unius ab alio, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] transcitus, [illegible] [illegible] [illegible], licet [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] nante, [illegible] tamquam ex materia [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] materia [illegible], [illegible] filius [illegible] [illegible]

p.[illegible] de [illegible] notat [illegible] eficient, à [illegible] origo, [illegible] eficientis [illegible] essentia Dei. Nec notatur p. illud de eandem [illegible] [illegible], sic Pater est [illegible] filij.

Nec notatur [illegible] originatio, et substantialis, [illegible] in causali [illegible] prepositionis de denotetur substantialitas, sic, qd filius habet eandem [illegible], et qd [illegible] cum Patre de q. e originaliter. [illegible] 4
[illegible] [illegible] [illegible] ista causali, notatur [illegible] originans [illegible] [illegible]), [illegible] totalis [illegible] huius [illegible]: filius [illegible] Patris. Et ipse: filius e originatus ab eo, et [illegible] ei. Id adque significat [illegible] [illegible] productio: qui ideo et in productionibus Divinis [illegible] realiter eant [illegible] [illegible], [illegible] potius nihil actus et actioni. [illegible] e [illegible] modi [illegible] [illegible]: unus totalis (qui est [illegible] qui [illegible]) et e [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] essentiaq producta includit: et sic in Deo e persona producta. Partialis [illegible] (qui est [illegible] [illegible], et quod [illegible]) et e [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] producti, et sic in Divinis processionibus [illegible] e [illegible] essentia, [illegible]. [illegible] hanc [illegible] 3x [illegible] Sent. [illegible], [illegible], et alij affirmant [illegible] [illegible], [illegible] partialem Divinarum processionum ee relationes Personarum [illegible]. Alij substituunt [illegible] [illegible] processionis [illegible] e [illegible], ee D. essentiae, [illegible] productio, ee relationes. Nos [illegible] [illegible] dicimus, qd.

Do [illegible], [illegible] adequatus Divinarum processionum e Persona producta; [illegible] [illegible], [illegible] e D. essentia [illegible] Personis = [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] expresse [illegible] in q. 1. d. 2. no. 11. [illegible] [illegible], sic dicimus: n possunt ee plures Personas producti [illegible]: [illegible], n possunt [illegible] [illegible] productiones intra: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Personae; [illegible] Persona producta e [illegible] adequatus [illegible] productionis [illegible] [illegible] totalis, [illegible] Divinarum Personarum e [illegible] producta. 5

Non minus expresse [illegible] ex D. 6
2a [illegible] [illegible] [illegible] opinionem [illegible] essentia e [illegible] [illegible] productionis: [illegible] [illegible]. Probatio [illegible] [illegible]. Pater, qd [illegible] mihi, majus e omnibus, majus [illegible] omnibus [illegible] [illegible] in filius, [illegible] essentia: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] e [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] 2 [illegible] [illegible], qd [illegible] e [illegible], [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] essentia e [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible], [illegible] ex D. [illegible] [illegible] e [illegible] essentia.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: filius [illegible] [illegible] perfecto Deo: ee productus et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] Divinitate [illegible] [illegible] [illegible] 125. [illegible] [illegible] expresse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 28. [illegible] filius, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] totalis Divinarum processionum = [illegible] Persona producta [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] productionis [illegible] [illegible] [illegible] 7

[illegible] sufficienter [illegible] et [illegible] [illegible] productio [illegible] id [illegible] [illegible] [illegible] Ita [illegible].

2º [illegible] [illegible] ratione [illegible] potentialitas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] productionis, de [illegible] [illegible] Patet [illegible], quod [illegible], non [illegible] ut filius [illegible] Patre in [illegible] [illegible] generationis: et [illegible] [illegible] identitatis essentiae [illegible]. [illegible] [illegible] essentia, quod [illegible] [illegible] Persona [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] relatio, [illegible] productus [illegible] [illegible] [illegible], quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

§ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] proprietas, de [illegible] [illegible] [illegible] essentia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] totalis [illegible] [illegible] [illegible] terminus [illegible] [illegible] productus [illegible] propter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] totalis [illegible] productus propter [illegible] [illegible] [illegible] essentia [illegible] non generat, nec [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] essentia [illegible] [illegible] principii productivi [illegible] terminus totalis [illegible] [illegible] non potest esse prius [illegible] [illegible] essentia principium [illegible] prius, et [illegible] terminus totalis [illegible] aliquid [illegible] [illegible] essentia [illegible] principium non potest esse terminus totalis [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] terminus [illegible] [illegible] [illegible] In productione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alicuius [illegible] terminus totalis, [illegible] humanitatis, [illegible] [illegible] [illegible] essentia [illegible] accipiat aliquem [illegible] [illegible] productione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adhoc [illegible] terminus totalis [illegible] Divinus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] totalis propter [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible].

Ad [illegible] R. N. [illegible], et D. [illegible] prob. [illegible] non potest esse prius, et posterius, C. 2dus diversas, N. Non erit inconveniens, quod Deitas 2dus diversos modos essendi ut prior, et posterior quoad origine, non vero tempore, et natura. Et sic prout in Patre, et habens rationem principii, est quidem prior origine filio, at prout in filio est posterior, et habet rationem termini filii: [illegible] hanc responsionem [illegible] [illegible]: ille est terminus totalis generationis, qui in ratione totali habet rationem termini, de sola relatione habet rationem termini in producto: [illegible] relatio erit terminus totalis productionis, et [illegible] essentia prout in filio non habet rationem termini filii. P. [illegible]: per Paternitatem [illegible] Pater ut pater habet formaliter esse, sicut filius quoniam terminus totalis productus habet formaliter esse per filiationem, et filiatio accipitur in essentia ut in materia.

? relao habet raonem fae in producto.

Rª ad instantiam, Dº maj: ite ē terms filij generaonis, qui in tro totali, et pricipaliter intento habet raonem fae, C. qui in tro totali minus pricipali, et 2rio intento habet raonem fae, N. tot enim concurrunt 3posita, ū 3stituta in aliqo, quot fae 3currunt. tm illud ē pricipale 3potm, ū 3stitutm propter qd aliae fae aliorum 3positorum ss productae. Cm q personalitas, et singularitas sint propter naam, et ñ ē 3verso; hinc ē, qd naa ē pricipaliter intentm; unde ilius naae fa ē terms filij, ñ vº fa singlaris, quae ē singularitas; nec fa personae, quae ē personalitas. Licet enim in creatis hoc ita ñ sit, in Divinis tm hoc fatendm ē, cm hoc pateat inscrutable misterium, qª solm una, et eadm esentia coicatur tribus Personis, et licet etm ipsa 3stituat, ñ quidm, ut in creatis, nec ipsa ē rao distinguendi. 11.

Objcies 2º: agens ad id refertur pr relaonem, qd eficit pr suam causalitatem; nm respectu ilius, qd eficit tantm ē pricipium; d solm eficit relaonem in producto: q sola relao ē terms filij: igitur actus notionalis, quus coicatio, et quus pr illam coicat Pater esentiam filio, ipsa esentia exit terms filij; quus vº ē productio, terms filij ilius exit relao. Patr: in filio sm ē, et ee Persona, et ee Deus; d ñ minus Deitas ē fa, ut Deus sit, ac filiao, ut talis Persona sit: q nulla ē rao qre Persona esentia sit terms filij, et ñ relatio. Hoc ē evidens, nm unicuiq quod corespondet suum pricipium quo. 12.

Rª C. maj: et N. min: qª ñ solm eficitur in producto seu in filio relao, d etm ipsa esentia 3cipitur, et ē, ut coicata, et pr hoc licet sit eadm alind veluti ee habet, ac proinde terms filij Paternitatis deberet ee, et ē esentia Dª, et 3sequenter, neq ē, nec dicitur terms filij paternitatis illud, pr qd filius distinguitur ā Patre (licet illud sit terms correlaonis); d illud, pr qd filius habet suum pricipale ee, qd ē quidm esentia Dª, pr quam filius ē Deus, sicut enim ñ ē nesª, qd rao fundandi distinguatur in extremis, ita neq nesª exit raonem terminandi in extremis distingui, ut pat. a relaone identitatis Divinarum Personarum in unª indivisibili esentia. Verum quidm ē, qd ad relaonem requiritur distintio realis extremorum, ñ vº requiritur, qd rao fundandi, et trandi sit rao distintionis extremorum. 13.

Ad 3firmaonem C. maj, et min; licet negare poterant, et 3º 3sqª Deitas enim ē terms filij, qª ē fa dans illud ee, qd pr se intenditur, scilicet ee Deus, qd ē ee pricipium. Falcitas 2ª partis minoris vilesime, licet hoc maxime convincitur, nimirum, sicut in humanis personalitas, licet sit fa personae, ut personae reduplicative, ñ inde ē terms filij productionis ipsius personae; d ē aia ralis, qr obstet, ñ producit pr generaonem; et sufficit, ut coicetur, et qd denobo habeat ee 2dum qd, nempe in Corpe: ita aliqualiter, licet Deitas denobo ñ producatur, habet tm ee in filio, et ē specialis qd in ipso reperitur, et sic ē terms filij, et ñ personalitas. Nā hīc in Divinis (licet sit fa personae, ut personae) potius ē fa, et actus accipiens ee ab ee, qª dans ee esentiae, ut patebit infrā. Sicus in Divinis est distinctus actus, quo coicatur esentia, producto tm filio, ab ilo, quo productus, nempe filij, et eis productus ñ est negandus alius terms filij correspondent Deo, ut personis coicato ā tro fili correspondenti personis ut productis, d cm pr eumd indivisibiliter actum coicetur Deus, et persona producatur, inde ē, qd idm ē terms filij ejsdm in persona producta, et 14.

et si oportet assignari aliquis terminus filii correspondens actui notionali: v.g. si possumus assignare actui communicativo aliquis terminus filii, ab ipso termino filii, qui debebat correspondere eidem actui, ut personae productivo. Nam communicari essentiam filio v.g., et filius esse productus idem indivisibiliter est, nec a parte rei praescindi potest. Sed ad clariorem intelligentiam sit

Duvitatio apendix circa dicta in precedentibus

1 In qua quaeritur 1°: quomodo relatio, et essentia possint esse in eadem Persona, quando essentia sit materiale respectu relationis, cum nullomodo relatio materiale sit respectu essentiae? In hac dubitatione 4or continentur difficultates. 1a qualiter Persona Divina exit una nisi personalitas sit actus essentiae vel potentiae? 2a quomodo relatio possit esse distinguens personas, et non distinguens essentiam, quando relatio habeat rationem actus, quod actus est distinguere ex principio metaphysice? Et ultra: quod actus distinguens est actus eius quod non distinguit: sed relatio exit actus essentiae, quod ita licet sit communicativus tribus Personis, eas non distinguit: et per consequens exit relatio actus essentiae, et filius tamen productionis. 3a difficultas est, quomodo possit esse relatio, nisi requirat prioritatem fundamenti? fundamentum enim videtur esse prius ratione, et quasi perfectibile per relationem: sed cum essentia sit fundamentum istarum relationum, videtur esse quasi materia illarum, et perceptibile per eas. 4a denique, quod verso, quod essentia sit terminus filii relationis, et communicata, sequitur, quod praesupponat illud, cui communicatur; essentia autem non praesupponit relationem, sed e converso; sed essentia non communicatur relationi: immo relatio supponit essentiam, et communicatur ei, et sic relatio exit terminus filii ~~relationis~~ productionis, et essentia quasi materia.

2 Ad 1am difficultatem Dico cum D. in 1. d. 3. q. 2. § 3o principaliter n° 14, quod quidditas creata, puta humanitas, respectu concreti, vel compositi, et consideratur 1°: quasi aliquid v.g. homo est ens quidditative per illam, et hoc non est imperfectionis, quod competit quidditati, et rationi qualitatis. 2° ipsa quidditas, quae est imperfecte a qualitate, est contrahibilis per illam, quod contrahit ipsam ad individuum, puta, per proprietatem individualem, a qua recipit aliquam actualitatem, sicut et unitatem, et indivisibilitatem, ita ut talis ratio contrahens non tantum est, qua taliter individuum v.g. Socrates est Socrates; quod est aliquomodo ratio talis respectu naturae: et natura est aliquomodo potentiale respectu eius, ita ut natura ipsa per illam contrahi, et determinari videtur.

3 3° humanitas v.g. in Socrate est aliquis actus, et praecise accipiendo humanitatem ex una parte, et proprietatem individualem ex alia, humanitas est perfectior actus, quam eius ~~actus~~ proprietas, licet ista proprietas sit magis proprius actus, et aliquomodo actus naturae, in quantum determinat eam. Haec tria ad Divina applicando relinquere habemus illud, quod est ~~im~~perfectionis, et competit quidditati, unde quidditas trahi debemus tribuere.

4 Quoad 1um Deitas de se est, qua Deus est Deus, et qua subsistens, sive qua Persona est taliter Deus, quod esse quo aliquid est tale, hoc non est imperfectionis, quod competit quidditati, unde quidditas est. Quoad 2um dissimile est, quod Deitas sive est haec, et se habet ultimam unitatem, et actualitatem, et nullomodo per proprietatem personalem determinatur, contrahitur, vel aliquomodo di-

actuatur, hoc enim erat imperfectionis, et potentialitatis in quidditate creatae. Ex quo evincitur a parte, quod proprietas personalis in Divinis est actus personae in natura Divina, et consequenter nullo modo exit terminus talis productionis. Quoad 3um est aliquomodo simile, quia relatio, et sit proprius actus personae, et essentia esse non sit proprius actus personae, sed aliquis actus. Ita essentia Divina est actus infinitus simpliciter, et perfectissimus, relatio vero non est actus infinitus ex sua ratione formali, quia relatio licet sit proprius actus personae, non actuat essentiam, cujus contrarium est, et reperitur in creaturis.

Sed quomodo isti actus concurrant ad constitutionem, nempe, personae, si neuter est actus alterius. (Respondeo ait D. N. S.) quod unitas compositi necessario exradicat actum, et potentiam; sed persona in Divinis non est composita, nec quasi composita. Unde licet essentia Divina, et relatio concurrant in eadem, non constituunt compositum, nec faciunt compositionem, quia una res est eadem perfecte alteri, et perfectio illius identitatis excludit omnem compositionem propter infinitatem. — Ad 2am dificultatem consequenter Cº relationem esse actum personalem, et quidditativum: et sic personaliter, et non quidditative distinguit, et hoc est munus praedicati notionalis, distinguere, nempe, discretive unam personam ab alia. Essentia autem est actus quidditativus, et quidditative distinguens ab omni eo, quod non est ipsa: actus autem quidditativus est ipsa essentia, sed simpliciter perfectus, quia est infinitus: actus autem personalis, nec esse simpliciter infinitus, nec simpliciter perfectus, nec distinguens quidditative, licet ille, ut potest relatio, distinguit unam personam ab alia realiter personaliter, juxta illud, in Divinis omnia sunt unum, nisi obstet relationis oppositio. Unde stat, quod essentia, et si sit actus quidditativus, et sit distinguens; tamen quia est indistincta in tribus personis unam ab alia personaliter non distinguit, sed hoc facit relatio. 5.

Non enim omnis actus distinguens est actus ejus, qui non distinguit, nisi ipse actus non distinguens distinguatur per actum distinguentem. Exemplum: Humanitas in Socrate, et Platone est actus non distinguens, ut est una, eademque essentia in illis et distinguitur per actum distinguentem, quia numerice per A, et B determinatur, ideoque A, et B sunt actus distinguentes Socratem et Platonem, et eum distinguunt numerice humanitatem, licet ista in Socrate et Platone sit actus non distinguens. Non ita in Divinis, nam proprietas personalis licet sit actus distinguens personas, non distinguit essentiam Divinam, nec illam contrahit, perficit, aut determinat. 6.

Ad 3am dificultatem Dico cum Doctore, quod in creaturis ordo generationis, et ordo perfectionis sunt contrarii: illa enim quae sunt priora ad generationem, sunt perfectione posteriora. Et hoc propter agentis imperfectionem, et ideo necesse est quod a potentia ad actum, ab imperfecto ad perfectum procedat. Sed deveniendo ad agens, ut ita dicam, simpliciter primum oportet, quod ipse sit simpliciter primum tam origine, quam perfectione, et ratio est, quia totus ordo originis, et perfectionis reducuntur ad aliquid primum, quod ex eo quod sit perfectissimum, non agit modo imperfecto, sed omnino debent esse respectu illius, simul ordo originis, et perfectionis. Sicut igitur in Creatis sic occurrent isti duo ordines semper uniformiter, non quaeremus primo materiam, quae substaret formae, et 2º formam: sed quaeremus primo formam, quae nata est dare actum materiae, et 2º quaeremus materiam, quae nata est, posse recipere per illam formam. 7.

Incipiendo enim a primo signo naturae omnino primo occurrit essentia Divina, ut est essentia per se, et [illegible], quod non competit alicui naturae creatae, quia nulla natura est essentia per se, et in supposito. Essentia quidem Divina abstracta creata habet esse primum naturaliter, quam in supposito. Essentiam quidem Divinam [illegible] tissime considerate, ut priori omnibus personalitatibus convenit esse per se, et in 8.

isto priori occurrit, non ut receptibus alicujus perfectionis (cum ipsa est infinite perfecta); sed ut infinita perfectio potens in 2º signo concepta communicari alicui, non ut forma informans materiam; sed ut quidditas communicatur supposito random formaliter existentibus per eam. Quapropter (ut ita me explicem) sic relationes veluti pullulant ex ea, et personae in ea, et ex ea, non quasi quaedam forma dantes esse essentiae; vel quasi quaedam supposita, in quibus recipit esse; cum ens simpliciter a nullo recipit esse. Sed pullulant ut supposita, quibus essentia Divina dat esse, et quae formaliter ita supposita sunt, et quo sunt Deus. Et ita relatio pullulans, vel demanans, cujus sit per se subsistens, vel quod magis videtur ratio per se subsistendi, ipsa emanat ab essentia, non ut forma essentiae Divinae sed ut nata esse Deus, ipsa Deitate formaliter, licet non ut informante ipsam, sed ut existente eadem sibi perfectissima identitate. Econtra vero nullo modo relatio est essentiae, ut quo formaliter essentia est determinata, vel contracta, vel aliquo modo actuata per ipsam. Haec certe omnia infinitati, et perfectioni essentiae repugnant. Quo supposito:

9. Concedo, quod essentia est fundamentum istarum relationum, sed non fundamentum quasi potentiale recipiens eas, quae fundamentum quasi primo modo formae, qua istis, non forma natae subsistere; non quidem per informationem sicut similitudo quae est in albedine, sed sicut subsistens dicitur esse in natura, ex plus in creatis aliquo modo habetur: vortex enim esse in humanitate, et in ea subsistere, quia vortex humanitate est homo, et sic essentia Divina non ex ratione fundamenti habebit rationem potentialitatis vel quasi potentialitatis ex dictis, sed habebit, ut constat, rationem formae, ut qua relatio fundata simpliciter, et sine informatione (hoc enim est imperfectio in creaturis). Audite Domini: Dico ulterius breviter, quod relatio, et essentia ita sunt in persona, quod neutra est forma informans alterius, sed perfecte idem, licet non formaliter, ut etiam non sunt formaliter eadem, relatio nullo modo perficit essentiam, neque est tamen formaliter receptus in ipsa; sed essentia hoc modo est forma relationis, quia est qua relatio est, et similiter qua est Deus. Essentia est tamen formalis generationis, sicut in creaturis, non autem actus individualis. Quid clarius?

10. Ad Divinam difficultatem (ait Dominus) Respondeo productio, quae est alicujus tam formae, id est adequati includentis aliquid in ratione formali tam ipsius productionis, et aliquid in ratione subsistentis in tali toto, ideo contradictio est respectu productionis hujus separari, scilicet tamen formalis, et rationis subsistentis, in quibus, scilicet, productione habent esse, licet absolute prioritas esse unius ad alterum, et quae ad separari sine contradictione considerando ipsa absolute non in quibus per productionem habent esse, licet etiam esset ibi prioritas perfectionis, quia alterum esset altero perfectius, quia natura perfectior est ratione subsistentis et creaturis, et ex hoc sequitur, quod natura est tamen productionis, quia nulla entitas simpliciter perfectior formali termino productionis potest esse per productionem.

11. Etiam ad formam argumenti Dico, (ait Dominus) quod communicatur, in quibus communicatur per productionem communicatur, non praesupponit illud, cui communicatur, nec est converso, quia ista communicatio non est alicui praeexistenti, sicut est in alteratione, sed alicui in sit: ideo nec natura communicatur ante productionem suppositi, quia sic communicatur non producto: nec etiam est converso, suppositum est antequam communicatur natura, licet absolute communicatur sit prius ratione propria suppositi prioritate perfectionis, et etiam prioritate essendi sibi invicem in creaturis: forma prioritas est hic, quia essentia Divina est infinita formaliter, relatio autem. Ad clariorem autem intelligentiam hujus doctrinae sit exemplum: si Deus crearet nunc naturam Angeli, in ipso Angelo creato natura simplex Angeli esset tamen formalis creationis, et ratio subsistendi esset conditio ipsius producti, et sic diceremus, quod per creationem communicatur Angelo talis natura, et tamen illa natura praesupponit rationem subsistendi, cui communicatur, nec est contra, ratio subsistendi praesupponit naturam cui communicatur. Sic in proposito, quod dicimus, quod natura Divina communicatur (quia ista communicatio non est alicui praeexistenti, sicut est in alteratione, ubi forma 2dum quam est alteratio, communicatur alicui subjecto

prae=

præexistenti); ista coicatio sicut essentiæ D[ivin]æ é alicui intrinsec; ideo nec nara coicatur ante productionem suppositi, nec é diverso prioritate essendi, qua essentia in Deo é taliter infita, n[on] v[er]o relao.

Plura expla ponit D[octo]r N. cit. n. 17. ad cognoscendum quomodo essentia, et relao personam constituunt modis supradictis, qui ibi possunt ad extensionem videri. Nobis autem 1[um] explum, ut magis aptum expono; qd vero ponit D[octo]r animæ existentis in Corde, et virtute productiba ipsius animati posse ee eandem in capite, et in pedibus, ita qd suppositum ex mata capitis, et ex ipsa anima eet v[er]o productum. Sed supponamus, qd caput, et pes eent duo supposita p[er] se, subsistia, et n[on] eent partes alicujus totius. Et ultra supponamus, qd ipsa anima n[on] informaret cor, nec mat[eri]am capitis, nec pedis, d eet ipsa natura, in qua ista tria dicerentur subsistere: tc ergo v[er]o diceret, ista tria subsistere in anima absque informatione, et sic omnino ad propositum, n[on] ipsa essentia D[ivin]a ex se meptipsa, et n[on] p[er] productionem, neque p[er] coicaonem sui é in Patre, ita qd Pater dicitur subsistere in illa ex se meptisa; et eadem é in filio, et Spiritu S[anc]to p[er] generaonem, et spiraonem. Ideoque 2a, et 3a. Persona dicuntur productæ, et é subsistere in essentia D[ivin]a, et hoc p[er] productiones. Et ultra, istæ tres personæ n[on] dicuntur partes totius alicujus, d sunt tria supposita penitus incoicablia: nec essentia D[ivin]a é in eis sicut fma informans, nec relaones illæ sunt in essentia D[ivin]a sicut actus perficientes, et informantes, d sicut subsistia in nara, in qua dicuntur subsistere. Vel potius ait D[octo]r cit: relaões sunt in essentia Dei p[er] identitatem tantum, atque in personis ut in supposito. Itaque qd relaones ratione sui n[on] identificent sibi essentiam, d potius essentia identificet sibi relaones, cum quis capacitas habeat exigere talem modum existendi relative.

Q.o 8.a Cur ex his duabus processionibus una dicatur generatio, et alia non? ?

Generatio, beqa in præsenti sumitur, é: origo viventis a viv[en]te a principio vitæ conjuncto in similitudinem naræ. Hæc defi-nitio é ppria generaoni, ut n[on] possit sumi p[ro] quacunque generaone productione alicujus totius substiali, nec p[ro] mutaone totius in toto, quæ sic accepta, in Divinis n[on] daretur. Volumque prædicta definitio generaonem includit exercite, et rigorose accepta, excludens omnem imperfectionem ut pote conveniens, et explicans Divinam generaonem. Quam invenimus licet libris a[ntiqu]a a hac re cratur, ad clariorem not[iti]am, aliq[u]a in præsenti copilabimus. Imprimis per li origo (qd idem é, ac nativitas) innuitur actio naralis, et excluditur libera. Unde licet hoc posset produce re p[er] voluntatem, n[on] tamen illa productio, licet diceretur nativitas, n[on] origo. Cujus raõ a D[octo]re assignatur qq. 16. art. 3.: quia agens narale debet ee omnino 1mum, hoc n[on] é 1mum, debet ee determinatum ab alio priori; at voluntas, ait D[octo]r, nunquam potest ee agens omnino 1mum, supponit ergo intellectionem, d nec potest ee determinatiba naraliter ab aliquo agenti superiori; quia primarie tale determinatio ~~ofdin~~ se ipsam determinat in agendo, sic intelligendo, qd si voluntas aliquid necessario velit, puta A, n[on] tamen illud velit causatur naraliter.

2. Per li viventis a vivente intelligitur distinctio suppositorum, tam geniti, quam gignentis. Defectu hujus conditionis productio capillorum, unguium, et dentium, quamvis quæ vivant, neque n[on] cum ore, n[on] é generaõ. Dicitur a principio vitæ conjuncto, id é ab aliqua parte substiali ejusdem generantis. tandem additur in similitudinem naræ, ut intelligatur

unitas naturae generantis, et geniti. Et licet aliqui contendant, includi in hac similitudine tam unitatem numericam, quam specificam, et genericam propter Muli generationem ex Equa, et Asino, et propter similes productiones, nam Mulus certe dicitur filius Equae, et filius Asini; Dico tamen ad summum hanc particulam significare productum debere esse simile in natura specifica ipsi producenti; ideo defectu hujus ~~producti~~ rationis proprie relegantur productiones illae, quae proveniunt a causis aequivocis; sic ut productio Muli v.g. ex Equa, et Asino licet sint origines viventis a viventibus, non tamen in similitudine naturae cum producentibus, quia et sunt distincta in specie, et similiter finis a natura intentus, quia contra ordinem specierum, non intenditur.

3 Unde melius adaptatur haec definitio unitati specificae, quae est major identitas in creaturis. Et similiter, Deus gratiam ejus tribuere deberemus, cum non solus communicata genito eadem natura in specie, de qua nunc. Sed his notatis supponendum est, tanquam de fide certum, productionem Verbi Divini vere, et proprie esse generationem, ipsumque Verbum vere, et proprie genitum, atque filium. Est et de fide, quod Spiritus Sanctus non est genitus, nec ejus productio est generatio. Primum constat ex illo Psalm. 2. v. 7. *filius meus es tu, ego hodie genui te*. Et alia plura testimonia ex Joan. 3. v. 16: *sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret*. Ex his quae inferunt Concilia, et P.P., Spiritum Sanctum non esse genitum, ut habetur in Symbolo: *Spiritus Sanctus* non factus, nec creatus, nec genitus, sed *procedens*. Et ratione constat: Nam si Spiritus Sanctus etiam genitus esset, Verbum Dei non esset unigenitum (quod idem est ac unice genitum), sed potius primogenitum, habens alium secundo genitum.

4 Nec ad hoc obstat illud D. Pauli ad Rom. 8. v. 29. *ut sit ipse primogenitus in multis fratribus*: quia filius Dei non esset unice genitus, sed esset primogenitus. Non, inquam, obstat, propter plures acceptiones hujus nominis *primogeniti*. Primo sumitur, ut dicit negationem alicujus primi geniti, nulla habita comparatione ad secundum genitum. Et sic ille dicitur primogenitus, quem nec ante, nec post, habet alius genitus. Hoc Helvidius non intelligens praesumpsit temere asserere, Deiparam Virginem alios habuisse filios, praeter Christum Dominum, propter illa verba Matt. 1: *accepit Joseph* conjugem suam, et non cognovit eam, donec peperit filium suum *primogenitum*. Ex hoc adstruebat Helvidius, quod cum Christus est primogenitus Mariae, quod Maria alios filios habuit; quia primogenitus dicit relationem ad secundum genitum. Unicus enim ad nullum genitum dicit relationem: quia non primus dicit relationem ad secundum, Christus Dominus ut primogenitus dicit relationem ad alios. Haec tamen sententia ut haeretica reprobatur, et eam refutat D. Hier. in libro contra Helvidium, et nos cum illo.

5 2o modo accipitur primogenitus comparative ad secundum filium genitum, in qua significatione ille dicitur primogenitus, qui licet post eum alii nati sint, ante eum nullus natus est: in hac certe significatione Christus Dominus nec primogenitus Patris, nec Virginis Mariae dici potest, quia nec post eum, nec ante eum Pater Aeternus habet alium filium, ideoque est unigenitus Patris, ita pariter nec Virginis

ante

antè Xptus Dnus, nec post eum habet alios filios: unde est utriusque unigenitus, licèt secundum diversas naturas. Secundum enim Divinam est unicus filius Patris, et secundum humanam est unicus Virginis filius, et utriusque primogenitus secundum Xpi istam naturam. In prima significatione acceptus, non vero in secunda. Alio modo potest intelligi primogenitura Divina Pauli, scilicet, per gratiam, et gloriam respectu nostri.

Primogenitus quoque in secunda hac significatione sumptus adhuc potest 6.
bifariam sumi. Primo proprie, ut quando primogenitus est vere, et proprie genitus et similiter aliqui post geniti proprie sunt, et ab eodem parente nati. Secundo sumitur metaforice, seu adoptive. Et ita est primogenitus ille, qui licèt primo sit genitus à tali parente vere, et proprie; alij tamen qui ejus fratres sunt, non sunt ita proprie geniti ab eodem parente, nisi secundum aliquam similitudinem, id est, secundum adoptionem. Sic Xptus Dnus dicitur primogenitus in multis fratribus, quia nimirum habet alios filios Dei post se, videlicet omnes, qui per gratiam adoptionis spiritualis, dicuntur filij Dei, et non per naturam. In hoc enim sensu Xptus dici potest filius Dei adoptivus. Sed in tractatu de Incarnatione plura ad hoc potestis inquirere. In praesentiarum vero supponimus, filium Dei esse Unigenitum Patris, ut patet ex dictis: Primus tamen cur ejus processio sit generatio?

Ad quod intelligendum, advertite, quod processiones Divinae tripliciter considerari possunt. 7.
Primo formaliter, quatenus inter se comparantur ad invicem, quo in sensu inquirere Verbi sit generatio, et non Spiritus Sancti processio, id est, acquirere rationem filij distinctionis intrinsecas productionis sibi invicem comparatas. Secundo possunt considerari generative, et principiative, hoc est, respectu prioris, et quasi ordine ad principia, à quibus originantur eo fine, ut ex istorum discrimine discrimen illarum. Tertio considerandae sunt processiones terminative, id est, in ordine ad terminos per ipsas productos, et ad quos ipsaemet processiones tendunt, ut ex illorum comparatione valeat dictarum productionum facile liqueat.

Plures certè circa hanc quaestionem inveniuntur sententiae, ex quibus aliquas 8
vobis offeram, alias omittendo in Aula videndas. Prima sustinet, quod ideo Verbi processio est generatio, quia est per intellectum, quia eum licet ex proprio conceptu assimilativum, non voluntas, ita non sit, ideo processio Spiritus Sancti non dicitur generatio. Pro hac stat omnis thomistarum sententia, quam amplectitur S. thomas prima parte q. 27. art. 2. Secunda asserit, ideo Verbi processionem non dici generationem, quia Verbum procedit ex vi suae productionis simile in natura, et est ut imago Patris. Pro hoc dicendi modo stat Vazquez. Tertia asserit, quod ideo processio Verbi dicitur generatio quia est à potentia, et principio [illegible] naturali, et per modum naturae. Sic sentiunt Scotistae. Ex his, et alijs modis dicendi habetur illud dogma Catholicum, videlicet. Verbum esse genitum, et processionem ejus esse generationem, non vero Spiritus Sancti processionem, verum quia rationes, et modos se explicandi diversos, ideoque facili negotio hanc rem per se expedire mihi videtur cum D. in 1 d 13. q. 1. n. 18, quod

Dico: Licèt intrinsece, et formaliter loquendo generatio Verbi 9.
dicatur talis, quia generatio est; et similiter processio Spiritus Sancti dicatur spiratio, quia spiratio est; tamen principiative loquendo, processio Verbi dicitur generatio, quia Verbum procedit naturaliter, ut per modum naturae à principio naturali; non ita spiritus Sanctus = Prima pars patet ex D. cit. et ad oppositum Pro sic dicente: Pro, quod productiones se ipsis formaliter distinguuntur: ge-

ne

falsa
neratio est seipsa e generatio; et spiratio seipsa spiratio. Et ex ratio[ni]bus
falsibus cos, impossibile e, q generationis esse spirationis, circumscripto p[er] im
possibile quolibet alio: q ex D. intuiri cece, et falsi loquendo de proce-
ssionibus, ideo processio Verbi e generatio, q generatio e: et similiter
q spiratio &c. 2a pars p[rob]a[tur] ex ipso D. ad argumenta principalia sic dicente:
praecise igitur dicetur illa generatio naturalis, q illa habitudo
inter producens, et productum e naturalis: et naturalitas hujus ha-
bitudinis, puta, Patris respectu filij, e ex parte naturalitatis
+ incli- ipsius producentis; q producit principio naturaliter + ad agendum, et
nato hoc modo n spirat Pater: q ideo processio Verbi dicitur gene-
ratio, et processio Spiritus Sti n e generatio; q illa e a principio na-
turali; et p[er] modum naturae producentis, ista v[er]o n.
§a Similiter loquitur D. in 1. d. 10. q. un.ca sub n.o 13. et 1o. repor
tatorum d. 13. q. 1. Ad confirmationem, audite ipsum qq. 11. n sic intel-
ligendum, ita dicentem: n igitur quicquid notitiae actualis objecti e Verbum
ejus, d illa sola, quae ex ipsa nascitur tanquam proles; hoc e, n tantum
e naturalis similitudo ejus, d naturaliter gignitur ab ipso nascendo.
Notitia igitur actualis, quae producitur mediante p[er] Voluntatem n e Verbum
objecti; q etsi sit similitudo naturalis objecti, n tamen e naturaliter genita,
et sic Verbum n gignitur nisi a mem[ori]a: q. Suadetur ratione:
oi est generatio e a principio, u poa naturali, id solum productio filij
e a principio naturali: q solum ista erit generatio, at processio Spiritus
Sti n e ita: q. Ma: patet quia q e ex Ph[ilosoph]o 2o natura textu 31.,
e est D. Anselmi in epist. ad dictis synodi Niceni, q d est na-
"turaliter, inquit, exaliquo nascitur, et e simile in natura, id p[ro]o filio aut
"nascit natura, et est vis significationis id vocabulum praeseferet: q oi
generatio e a principio naturali. Mi, est constat, cum processio Verbi sit
ab intellectu, qui solum e principium naturale; n tamen Voluntas: q ex iis innatis (?) &c.
§§. Objicies 1o: n minus Voluntas naturaliter efficit spirationem, quam intell[ectu]s
dictionem: q utraque e actio naturalis: q causalis ut neutra nulla e. P[rob]a[tur] ant[ecedens]: equi
naturaliter spiratio activa respicit suum principium, et dicit ordinem naturalem ad
ipsum, ut dicit, dictio ad intellectum: q n dictio e generatio, spiratio activa est erit
generatio. = R. qd 2ter potest intelligi natura in praesenti. 1o late pro
natura, et sic in illa natura dicit naturalem consequentiam unius cum alio. 2o
modo sumitur stricte, prout, videlicet, exprimat specialem
modum agendi contradistinctum a libero. Unde vi antecedens
intelligatur 1o modo, v[erum] e; q sic, sicut e naturalis consequentia actus intellectus
cum ipso intellectu, ita e naturalis consequentia actus voluntatis cum ipsa Voluntate.
In hoc sensu e quia naturaliter actus intellectus respicit ipsum intellectum, quam actus vo
luntatis ipsam voluntatem; n quidem unusquisque actus elicitur conditionaliter naturalis
conformitatis, consequentiae, ut inclinationis, actibusque virtutis n pos correspondentes.
Itaque voluntas n intelligit, q etsi sit principium liberum ad
intelligendum nullam propensionem habet, solumque ad actum proprium, sibi
ipsi

ipsi pertinentes naliter inclinatur. Si aut. p. li naliter intelligatur specialis modus agendi principij nalis, prout distincti à principio libero, falsum é ant., et ejs probatio.

Objicies 2°: qd importat generao invenitur in Spiritu Sto: q processio Spiritus Sti é generao, l processio Verbi talis n̄ debet ee. 12.
P.a ant. generao p. nos importat originem viventis à vivente, principio vitæ coniuncto in similitudinem naturæ; d hoc totum invenitur in Spiritu Sto: q invenitur, qdqd importat generao: ergo vel processio Verbi n̄ é generao, et erit generao processio Spiritus Sti: qui ista processio n̄ é generao, nec illa.

Hoc argum, et aliud simile, sumptum ex ilo, qd invenitur in utraq. productione, jam ex origine viventis à vivente, jam principio vitæ coniuncto, jam denique ex similitudine naturæ, oes theologi tenentur solvere conformiter suæ opinioni. Vos aut. faciliter conciliare poteritis suas responsiones p. nostra suor placitorum in notabilibus. 13.
Vel qd mirabilium é, ocaone hujs in Nostra argum. plures Stos PP. ut Nanz. Atanasium, et alios, n̄ ausos fuisse, aliquam hujs rei raonem reddere. Audite Aug. lib. 15. de Trinit. c. 27: tam Solius Dmnus Personis processionem ee filius genitus::: cur v. unus filius sit, et alius n̄ sit filius::: distinguere aut. inter illam generaonem, et istam processionem, nescio, n̄ valeo, n̄ sufficio. 14

Sd q. in rei veritate, ut ex fide constat, una processio é generao, et alia n̄; ideo aliquam raonem nes.e é tribuere, ne, ut ad Jesud Atan., taciturnitas contra tribunal Heretiis causam imprudentiæ, et indevite à hoc myst.o loquentia. Sic q. R.r N.o ant., ad cujs prob.es D.o ma: generao dicit, vl importat originem naturalem viventis a vivente, C. ma. Importat originem liberam, l n̄ naturalem, N. ma. Similiter D.o mi: sd in Spiritu Sto invenitur origo naturalis viventis à vivente, N. Invenitur origo libera viventis à vivente, C. mi, et N. csq.a Quatenus q. Spiritus Stus procedat à vivente, scilicet, a Patre, et filio tanquam principio, et illud habeat eandem n.m naturæ, eandemq. entitatem, n̄ propter hoc dicitur genitus; q.a n̄ procedit a principio naturali, p. modum naturæ producentis, d a principio libero.

Contra hanc responsionem objicies 3°: processiones univoce arguunt idem principium, n̄ causam eandem: d processio filij et Spiritus Sti sunt processiones univoce, ut pat. in q.e precendenti, in qua probamus, tam Divinarum processionum ee D.s essentiam: q arguunt idem principium. Nc sic: d una dicitur generao, q.a à principio naturali, et p. modum naturæ: q alia debet ee ab eodem principio, eodemq. modo producente: q una, et alia erit generao, l neutra generatio dici potest. Confirmar, et placabit responsio ex D. N.i in 1. d. 6. q. un.ca n.o 5. § ad quartum sic dicentis: Dico, qd Pater hoc modo gignit filium, volens. Et infra sic concludit D.r: sic q Dico, qd Pater volens, generat, n̄ tamen voluntate concomitante, 15.

d voluntte antecedente qr Dle processio Verbi e pr voluntte. Neutc: d pr nos e generao: q sicut n impedit, quominus processio Verbi sit generao, licet fiat pr voluntte; ita pariformiter n impediet, qd processio Spiritus Sti, licet sit etiam pr voluntte, sit quoque generao. Et consequenter rao assignata erit nulla.

86. Rx N. maiorem in sensu arguti; nam processiones Dle, ut ex notabilibus constat, 3ter considerantur, Vt vo pertinent ad praesens argum 2ter considerari possunt. Unde advertendum e, qd istae processiones Dle dicuntur univoce, et quidem a nobis, inquantum tamen totales producti pr illas habent eandem fam, et eundem tum falem, qui e ipsa essentia Da. Et in hac acceptione processio dicitur univoca pr tum, et sic processiones univoce n arguunt idem principium, et eandem causam, d eundem tum falem respicient. In hoc sensu falsa e maior loquendo de his processionibus.

87. Etiam istae processiones possunt dici n univoce, et diversae raois (ut jam nobis constat ad calcem q. 3. a no processionum) inquantum inter se separatim distinguuntur n solum in seipsis; verum etiam ratione principij quo unius et alterius productionis. Intellectus simul cum essentia Da e principium quo processionis filij. Et voluntas cum ipsamet essentia Da e principium quo spirationis Spiritus Sti, ut alibi dictum e. Unde in hac consideratione processiones Dle sunt alterius raonis, et n univoce; n raone essentiae, d raone intellus, et voluntatis, quae sunt principia, et proxima, et una parte processionis filij, et Spiritus Sti, et ex alia parte sunt duo principia diversa in modo principiandi, et agendi.

88. Ad confirmaonem Rx explicando Dlem sic: Pater volens, vel voluntte tanquam principium quo producit Verbum, N. Pater volens, vel voluntte, id e, voluntarie antecedenter, consequenter producit Verbum, C. intelligentiam Dis. Haec eadem distinctio adducitur ab ipso Dre cit. in argumento 6 qtum ad istud arguendum, sic dicente: etsi aliqui distinguant, qd li voluntte potest teneri adverbialiter, ut sit sensus: voluntte genuit, id e, voluntarie genuit; et tc e sa: aut potest teneri ablative, et tc notat causam, et principium elicitivum respectu cognitionis; et tc e falsa. Quidquid sit de ista distinctione, n videtur dicendum, qd Pater genuerit filium voluntte, ita qd voluntas sit principium proximum, vel remotum. Verum quoque Doctor.

89. Vt q brevitir percipiatis hanc inquisitionem, qua tangunt theologi, scilicet, utrum Pater voluntte generet filium? qua etiam movet ibi Magister Sententiarum, scire debetis, quo sensu dicitur Patrem voluntte, seu vel antecedente genuisse filium. Qua propter sciendum e, Vo qd li voluntte adverbialiter sumpta excludit a raone principij quo ipsa voluntas, cum Pater producat filium pr intellum, et sic ejus productio dicitur generao. Jo e notanter concipiendum, qd Pater producendo pr intellus filium, habuerit simul actum voluntatis, et hoc, vel antecedenter, vel concomitanter, vel subsequenter,

quentex ad actu intly. Aliogn dicendy eet, Patz, l nolentz, l invite, l involuntarie filiy genuise, qd eque e impiy; unde clamat S. Hilariy lib. de sinodis: si quis, nolente Patre, pudicat natu filiu, anathema sit. De voluntte Dcomitante et sbsequente facile oes Dcedunt tam exteri, q nostrates; ac antecedenti vo Dtendunt.

Aliqui dicunt, Patz genuise filiu etz voluntate an- 20.
tecedentex, q actus esentiales in Deo presuponuntur notionalibus; ? prioritte nate V. in Patre e ee Deus, et postea Persong. q 1 ha uvit Pater in actibus suis esentialibus voliong productiong filij, l n.l si n: q postea havuit: et ee Deus ut Deus aliqdo sine suo actu esentiali saltz perfecto. si autz havuit: q an- tecedentex havuit, qd e intentz. Sintla volitio esentialis ab aliqbus Scotistis, inter quos R Abononia, si tantu e terminata ad esentialia, de tz ad notionalia, nempe ad generaong filij, et sic precedit eji generaong. In hoc sensu, dicunt, qd Pater in 1o signo originis vult faltex generaong filij, et in 2o. signo originis e filiy productuy. Fundamentuz ad sic discurrendu habetur in D. cito. sub n.o 3. his verbis: in 1o signo originis gignit filiu. Nec ″
tantu vult ila gignitiong voluntte sequente ila gigniong; ″
d voliong habitu in 1o signo originis, qua volione Pater faltex ″
vult, presuposita aliquomdo intlione, qua Pater inteligit; n ″
autz gignione Verbi: sic q Dico, qd Pater volens generat, si tanz ″
″ voluntte Dsegnte, d voluntte antecedente. [illegible] sd a hoc alibi
sobij patebit. 21.

Aliqui dicunt, qd Pater voluntte antecedente generat filiu ingtu videlicet, p.o priori ad generaong filij suponitur vo- litio faltex; qua vult faltex esentia, et alia esentialia: raone hujus Pater e perfecte beatuy p.o priori ad generaong filij. Hec autz volitio, Pater e pertinens ad esentialia, e posterior intlione esentiali; et utpote pertinens ad esentialia, e posterior intlione esentiali; et cu in Patre sint priora esentialia, q notionalia; hinc e, qd talis volitio antecedit generaong filij. Hic e pprius, et comodus dicen- di, et Dcedendi, voluntte antecedere generaong filij; inter Scotis- tas, et hoc dat intlgere D.s per ila verba: presuposita aliquomdo intelectione. 22.

Etcu volitio correspondeat intlioni, q nihil volitu, qn precognitu, inde dicunt, qd sicut intlio n teatur ad generaong, tu q notionale predicatu, tu q nondu e faltex in esentia Da antequa sit ila generatio; ita volitio ila esentialis n teatur ad generaong, nisi qnus virtualiter volitu in esentia; n v.o faltex volitur, anteq faltex sit. Ita R.nt Scotiste nobiscu sentientes, cog- nitiong tantumodo, et atributou precedere pro- ditiong, u gene- raong filij, ut suo loco videbitu

23. Deniq. qd Pater voluntte concomitanter genuerit filiũ, e quidã modũ loquendi ad exprimendũ, qd illa generaõ n e involuntaria, n violenta. Audiit Ds aprobantẽ hunc loquendi modũ: generaõ filij n e involuntaria, C. Sed tã n sequitur ultra: q e voluntte ut principio elicitivo: multa enĩ facimus sibe voluntte procedendo, sed concomitante, quorũ principiũ inde n e voluntas. Ita pariformiter exponat Ds aliũ modũ intelligendi voluntatẽ concomitantẽ. Haec quidẽ voluntas complacentiã dici potest; et stat in eo, qd Pater post generaõnẽ filij sibi complaceat in tali generaõne. Audiit D. nos dicentẽ: sicut in intellectu habente naturalẽr lumẽ intellectionẽ, quae n e in voluntte nra, et potest postea voluntas nra complacere in illa intellectione jã posita; d proprie loquendo, n dicimus illã actionẽ volentes, de qua elicita volumus ea: ita sequitur:: qd Pater n genuerit filiũ volens, licet Patri ipsa genitio, qui aliquomodo posterius complaceret.

24. Arguit deniq. S. Thomistas: ideo processio Verbi debet dici generaõ, quia eius processionis fit in similitudine naturae. quod ipsum n fit processio spiritus Sti, quia tantũ intellectus e assimilativus objecti, et n voluntas; q n ideo processio Verbi dicitur generaõ, quia e naturalis. Hoc probat excellere generaõnis, et maxime probari in similitudine naturae: q illa debet ee generaõ, in qua tuus procedit filius in similitudine naturae. Respondet ad hoc fundamentum S. Thomae Scotus: quia similitudo producta ab intellectu e tantũ intentionalis; ideoque n sufficiens ad perfectã generaõnẽ, quae requirit similitudinẽ in natura, et sequa agit, et laborat definitio. Aliogn enĩ omnis Pictor, et omnis artifex exprimens imaginẽ illã, et uti edificans domũ, similẽ domui in mente, generare dicerentur: igitur, quia similitudo intellectus n e generaõ.

25. Praeterea,

No es cozal, sino cumplir el P. Lector Viana, y salir para Guardian.

11

(131)

Sacrosanctę et individuę tri=
nitatis inscrutabilis Miste=
rii tractatus prosequitur, et
scholastica methodo, scotiq.
luce dictatus, ac duce
tanti Dñi subtilitate for=
matus; exiguo operario Fr.
Francisco Leon á Carme=
lo Seraficę hujus Provin=
cię S. Didaci strictioris Ob=
servantię Beticę Alumno
et in hoc Reginę Angelorum
Gadicensi Cęnobio Lectore
vespertino inculte laboratus.
Anno Domini 1787. dieq.
11. Junii feliciter incipitur
a Fr. Antonio de Elías a D. Rafael.

An, et quot sint processiones in Divinis?

Per processionem nil aliud hic intelligitur, q. d.a productio, realis operatio, 1.
actio d.a, emanatio, seu origo unius personae ab alia, exclusa dependentia, mutatione, &c.
quae applicatae creaturis involvunt imperfectionem: quare PP. et Theologi parce utuntur
his vocibus productionis &c, ne videantur inducere in divinis aliquam ex imper-
fectionibus dictis, frequentius utuntur voce processionis, quae licet magis signi-
ficet tale appareat Spiritui Sancto, ut ait Athan. d. procedens, ejus significatio magis
latet, nunc communis est ac productio. Dicimus sit 2.

Prima Prop.: in Deo datur vera, et realis processio, origo, seu productio unius
personae ab alia. Est de fide. Probatur 1.o ex Scripturis Joan. C. 8. ait Christus: ego ex
Deo processi, et in C. 15. ejusdem dicitur de Spiritu Sancto: Spiritus veritatis, qui a Pa-
tre procedit. Ex Symb.o, qui ex Patre, Filioque procedit. Item ex PP. — Probatur 2.o ratio-
ne: Deus est equalis in agendo, et in essendo, q.a omnes suae perfectiones sunt in eo in sum-
ma equalitate, d. ex Scrip.a, et ratione naturali demonstratur. Deus est simpliciter
infinitus in essendo: ergo et in agendo est infinitus producendo, seu operando, d. ad extra;
ergo ad intra. Probatur subsumpta: repugnante producto, seu termino productionis repugnat
producere; d. ad extra repugnat productus simpliciter infinitus: ergo ad intra Deus
est agens, seu simpliciter infinitus producens. — Item. perfectionis est in creat. q. sit pro-
ductiva sui sibi adequati, q. multo magis in Deo. Dicitur a PP. interrogatione arguitive ipsius
Dei Cap. 66. Isaye: ego, qui generationem ceteris tribuo, sterilis ero? nec aut tanta fecundi-
tatis Dei negat esse sine reali processione: ergo quicquid de ratione sua feli 3.

Probatur ex 3.o ratione D.i in 1.o d. 9. T. n.o 3. nec subtilissime arguentis: in eo est prin-
cipium productibus sufficiens, illud in quo est q.d est a se, et sine imperfectione in eo est prin-
cipium sufficiens &c, d. in Deo est illud 2dum ob rationem sui: q. es. est ibi productio nat.s generis. 1um probatur
ex arguendo de voluntate, q.a voluntas habens objectum actu cognitum sibi presentatum ex ratione sua
est productiva amoris perfecti producti: e subtilissima efficacia D. ei.

2. Pr.: In Deo sunt tantum duae divinae processiones, nec plures, nec pauciores. Est de 4.
fide. Probatur: datur in divinis processio, seu generatio filii, ergo datur processio, seu spiratio
Spiritus Sti; hoc totum constat ex Scrip.a, PP. et Concilijs; d. non possibilis est alia d.a productio,
nec specifice, nec quasi numerice specifica distincta a generatione d.a et a spiratione: ergo processiones
d.ae sunt tantum duae. Probatur min. quoad 1um partem: nec est possibilis, d. nec imaginabilis est productio, ubi non est
principium productibus; d. in Deo extra, ultra illa duo principia specifice distincta (intellectus sci-
licet, et voluntas) nec imaginabile est principium productibus specifice distinctum ab illis: ergo
extra processiones intellectibus, et volitibus impossibilis est alia productio a dictis specifice
distincta. Probatur eadem min. quoad 2dum partem: productione eterna adequata, et singularissima ex-
stante, impossibilis est alia productio ejusdem rationis, sibi quasi numerice distincta ab illa;
d. generatio d.a, et idem de spiratione, quae utique est eterna, et adequata, est singularissima: ergo impossi-
bilis est alia generatio &c, ejusdem rationis, nec quasi numerice distincta. Probatur efficacius istius minoris
tradit D.r 1.o report. d. 2. qui refutatis probationibus aliorum deductis ex adequatione in-
tensiva, et extensiva, 1 ex permanentia eterna adequationis, 1 ex fecunditate exhausta
principii productibus, q.a hae probationes non sunt, q. ex suppositione q.d non esset generatio haec &c,
quae de facto est, non posset principium generatibus principiare aliquam ejusdem rationis, sic ait: non d.: 5.

Ideo Dico, q.d in Divinis est tantum una productio unius rationis, sic q. si ponatur impossibile,
1 impossibile, q.d haec productio non esset, non posset in aliquo idem principium productibus, et hujus ratio est,
q.a quidquid est in Divinis de se hoc, et ideo nihil in Divinis unius rationis potest plurificari. Arg.
sic: quidquid est de se hoc, impossibile est, q.d plurificetur; d. quidquid est in divinis unius rationis est
de se hoc: ergo nihil unius rationis in Divinis potest plurificari; d. productio d.a, quae est unius
principii filii, est unius rationis: igitur talis productio non potest plurificari in Divinis:
igitur in Divinis est tantum una productio 2dum numerum unius rationis. Major evidens est,

q. qd n potest ab alio detrahi, vl e de se unu, l e de se in infitu. Minor pt sic; q. aliqd in Diviniis n sit de se hoc, d posse ee in pluribus, n detrahat sibi certu nume nu, in qo sit: q nisi aliunde detrahatur, in infitu: oportet igr aliqd ponere, qd detrahat ad plura unius raonis, et de eo loquendu e: aut e aliqid unius raonis, aut alterius, et alterius raonis? si 1o mo modo, aut illud e plurificabile, aut n? si n cadit raone; nec illud 1mu, et habetur propositu, qd nihil unius raonis in Diviniis e plurificable. Si aut e plurificable: igr n detrahat sibi in quot sit numerus, et ita erit in infitu, nisi detrahatur, l procedatur in infitu::: sic q Dico, qd rao q in Diviniis n possunt ee plures productiones unius raonis e, q quelibet productio Da e de se hec, sicut et alia oia, que ss in Diviniis.

6. Dicebs 2o qd processiones adl. ss ita necio due, ut nec specifice, nec numerice possunt ee plures; d nec possunt ee pauciores. Pt 1a pars sic: ubi sunt duo pncipia productiva exigentia diversos essentialiter modos pncipiandi tot admittimus, et n pauciores debent ee processiones; d ita ss pncipia productiva, que in Deo ss, intellus, scicet, et voluntas Da: q. P. mi: q intellus e pricipiu narale, et voluntas liberu; naraliter aut et libere pncipiare ss modi sic oppositi, essentialiter q diversi, ut oino impossible sit, qd alter ad alteru reducatur. q. D. N. 1. rep. d. 2. qq. 6. postq docet, qd in Diviniis oes raones pncipiandi nequeunt reduci ad unu pncipiandi; et qd tantu ss due coordinaones pncipiandi, nempe, per modu nare, et voluntatis; sic ait de talibus pncipiis; nec ss pauciora istis, q nec unu reducitr ad alteru, cu habeat oppositos modos pncipiandi, 1mo, nec utrumq ad 3u, q illud 3u haberet modu pncipiandi alterius eoru. Hatur; q in Diviniis eet tantu una productio, cu repugnet, qd ita sit ppria intellus, et voluntatis, vl intellus Divinus eet sterilis, vl voluntas, l eent due persone product, l nec una, nec alia eet tmu adequas, vl utraq eet filius, l utraq Spritus Stus, u amor: q duo necs ss in Deo processiones, nec plures, nec pauciores.

7. Dta 3a D. Aug. D. in l. d. 2. qq 6. ait: ubi nihil e ab alio, nula e productio; d in Diviniis nihil e ab alio; q Deus e essentialiter a se: q n Deo nula data processio; Hatur: qd e ex se neso, n e ab alio; d quidqid e in Deo, e ex se nesu: q nihil e in Deo ab alio: q in Diviniis nihil e productu quibi nula e productio. P. major et m. sic; qd e ex se nes, e, ut habet suu ee circumscripto oi alio; d qd e ab alio, n habet suu ee circumscripto oi alio: q. 2o, oe productu possible fuit produci, alioqn impossible produceretr; d enti ex se nes repugnat ee possible: q possible e mutable de n ee ad ee, entiq de se nes repugnat n ee, oi q mutabile. q. 3o deniq sic pt. tmu productionis e posterior producente: q productu n e in eo priori, in qo producens intelligitur; d enti ex se nes repugnat n ee in aliqo instanti: q.

8. R. cu D. ibid. qq. 7. D. mj: d in Diviniis nihil e ab alio tanq a causa, C. tanq a pricipio originis, N. Atq quide Dei tantu excludit causalitatu, et dependentiam, n aut originaones unius ab alio. Causa eni e influens ee in aliu, n in tmu recipientu narae distinctu a nara causantis, deoq effectus dependet a Causa, n vo filius a Patre, q cu habeat candu nara ac pater, filius n e aliud ab ipso Patre, nec e diverso, et dependenter nec Pater e causa filii, nec filius dependet a Patre. Ad Hatm. N. mj: vl D. sic; qd e ex se nes, n e dependenter ab alio, C. n e nes ab alio N. Philosophi ponentes mundu ee ab eterno, et ex se nes, simul afirmabant, causatu ee a Deo n libere, et dependenter, d nes productu. Nula igtur e implicao in eo, qd aliqd sit ab alio productu, et ex se nes, q nes ex se n negat pricipiu eficiens, u ab alio, solu q negat pricipiu materiale, u ex quo. = Ad 1a prob majoris D. e, circumscripto oi alio ex quo, C. A quo, N. Cu hoc, qd res n requirat pricipiu aliqd extrinsecu ex qo, sibi materiale, stat, qd requirat pricipiu a qo, sibi productivu. Plura e hoc docet, cu in oibus, que habent ee per creaone. = Sicut: Deus e nes ex se, et a se, id q e nes ex se, habet ee circumscripto oi alio ex qo: q ade habet ee circumscripto eo oi alio a quo = Sed ut princip. qd Deus hoc, qd e a se, excludit causa sui, n aut origine unius persone ab alia, sicq cu hoc, qd filius e ab alio, scicet, a Patre,

Dat

stat, qd e Deus, et sic nes.^{o} exre. et a se.

Ad 2^{am} prob. maj.; D.^{o} maj: oe ~~potestate~~ producens posible est producci posibilitate loga, vel reali; C. precise reali, sbD.^{o} si productus e aliud a producente, C. Si vero 9.
N. Posiblitas loga e modus opotionis factus ab intellectu illius, cujus termini non includunt ~~[illegible]~~
contradictionem, ait cit. D., cujus indicata verba explicant quod 2^{ex} posiblitas loga, formaliter, scilicet et fundamentaliter, et utraque requirita ad propriam posiblitatem fiendam. Posiblitas 1° modo e ipsa non repugnantia, vel non imposiblitas trium in se, et denotatur per li
cujus termini non includunt contradictionem. 2° modo e ipsa opositio intellectus, quae importatur
per praecedentia verba D.^{ni} e modus &c. Posible in hoc sensu, vel prout oponitur imposibili convenit omni enti, tam Deo, quam aliis, ait D.^{r} 1. report. qq. 5., et concedit, quod oe producitur e posible, et verbum in Divinis sit posible esse, sicut et quod Pater, quia non e imposible esse. Posiblitas autem realis alia e activa, et e principium transmutandi aliud ex 5. metafis., et cum hac posiblitate constituta causa potens producere efectum. Alia e pasiva, et e principium transmutandi ab alio in quantum aliud, ex D.^{o} 5. Metafis., et hac posiblitate constituitur efectus potens produci; sicut non poa pasiva ad transmutari de non esse ad esse, vel e converso. Ad rem autem posiblitas pasiva realis repugnat Deo, vel enti exre nes.^{o}, non vero posiblitas loga, nec realis activa, quia ista posiblitate constituitur Deus omnipotens, sibe D.^{o} simpliciter causa.

Ad 3.^{m} ejusdem prob.^{nis} ~~majorem~~ D.^{o} ant.: terminus productus est in Divinis e posterior 10.
producente posterioritate originis, C: posterioritate reali, temporis, naturae, N. Pater, et filius sunt simul aeternitate, tempore, natura, et cognitione, quia sunt saltem correlativi; et origine solus e Pater prior filio, quia Pater e a quo filius. Ex hoc quoque N.º 2^{am}, quia aliud e quod filius non inteligatur p.^{o} illo instanti originis p.^{o} quo Pater inteligitur, et aliud e, quod filius non sit et tamen intellectus p.^{o} suo 2.º originis instanti, p.^{o} ~~quo Pater inteligitur~~: simul vero sunt, inteliguntur simul Pater p.^{o} priori, et filius p.^{o} 2.º instanti originis: ista quamvis p.^{o} 1.º instanti originis non inteligatur filius, non sequitur, quod tamen inteligatur filius non esse: sicut non sequitur, (ait D. cit. n.º 10.) illud anal, quod e in hoc, inteligitur, non intellectu reali; ista inteligitur non esse reale.

Ad 2.º contraliterum D.^{is} probatibus D.^{i}: intellectus D. non e capax notitiae genitae, quia 11.
cum intellectus 2us neque rationem formalem sit in Deo, non e ibi generatibus notitiae genitae. P. ant. intellectus generat notitiam, eam in se recipit, per ipsam actuata, et perficita, ut inteligat; intellectus D.^{o} repugnat recipere aliquid realiter distinctum, per illud actuari, et perfici, ut inteligat, sicque inteligere: quare intellectus D. e incapax notitiae genitae: quia non producit illam. = Contra.^{o} verbum mentis, vel notitia genita ex 2^{ci} capite neque verificari in Divinis, neque est frustra, et imposiblis:
quia P. ant. quoad 1^{mum} caput: ad illud nihil aliud indiget intellectus notitia genita, nisi ut per ipsam, et constituatur inteligens; intellectus D. p.^{o} priori, et independenter a notitia genita e vero actu saltem inteligens per esentialis intellectionis improducta, sibe per ingenitam notitiam: quare frustra e in Deo notitia genita, sibe verbum ab intellectu productum. P. ant. quoad 2um caput: adequati duo actus ejusdem p.^{o} non posunt simul esse; et notitia ingenita, vel intellectio esentialis improducta, e adequata intellectui D.^{o} quia e infinita: quare hac stante, imposiblis e alia adequata, et genita D.^{o} notitia: quare procesio verbi, vel notitiae genitae neque verificari in Deo.

Ad D.^{o} ant. intellectus D. non e capax notitiae genitae accidentalis, et inherentis, C. substancialis, et 12.
per se subsistentis, N.^{o} Verbum nostrum e accidens inherens nostro intellectui, qui ex indigentia illud producit, ut inteligat eo mediante; verbum autem D.^{ie} substancia subsistens productum a D.^{o} intellectu, non ex indigentia, quia non producit illud ut inteligat, imo inteligit D.^{s} intellectus, ut ex sua summa fecunditate illud producat. Cum autem sit imperfectionis nostro intellectui, quod verbum ab illo productum in illo inhereat, per illud actuetur, et perficiatur, ut fiat inteligens, et quod e receptibus illius, et perfectibilis per illud importat perfectionem, manifestum fit, quod cum tot imperfectionibus habet intellectus creatus rationem principii productibi sui verbi, importans quidem perfectionem quamvis productibus, quibus verbum ab illo productum, ex quo inherens sibi est imperfectionis dicat. Auferendo autem omnes istas imperfectiones, per equiparantias argumendo, neque omnes separabiles a ratione principii productibi: ~~[illegible]~~; quod (ut ait D.^{r} a 1mo argumento cit.) nulla imperfectio saltem e de ratione principii productibi, patefit, quod intellectus D.^{s} e perfectisime productibus verbi perfectisimi: ut docet D.^{r} n.º 3. sic: cum quia productus in nulo natus e recipi, et intellectus e principium productibus suficiens, quia infinitus, ideo producit notitiam genitam in se subsistentem, quae e persona. 13.

Ad contra.^{m} N. ant., ad 1^{mam} prob.^{nem} dicendum est quod licet intellectus D. inteligit per esentialem ingenitam notitiam, vel intellectionem, quia Pater per ipsam sibi realiter identificatam inteligit, ut inde ex summa fecunditate, plenitudine sua ~~fecunditatis~~ perfectionis, et libere realiter producat

not.ª genitus, n ex indigentia, ut ab illo accipiat aliqd, d ex liberalitate, ut illi coicet totus
suus infinitus perfectiones, ut sibi liberavit D. n. A. et 5. dicens: Dico, qd in oi ordine agentis,
precipue ubi principium activus dese n e imperfectus, e status ad aliqd principium activus sim-
pliciter perfectus, qd scicet, agens agit ex plenitudine perfectionis, et dicitur agens
ex liberalitate 2dus Abijenus 6. metfis. C. ult. Nullus aut agens agit liberaliter propter
hoc, qd ex actione sua spectat perfici, sicut ex exactibus humanis liberalis e ille,
qui agit n expectans redditiones; ita simpliciter agens dicitur liberale, eo qd nulomodo per-
ficitur a productione, l producto... et cyd dicitur, qd Verbum D. te exit frustra, n sequitur, nq
exit summus bonus, d n e productus, ut producens p. ipsus perficiatur, d ex plenitudine per-
fectionis producentis = Ad prob. quoad 2dum caput dic, qd cum intellus D. et sit generatibus,
et productibus, nota genita adequat illus ut operatibus, et nota genita ut produc-
tibus, unaquaque q in sua linea, et digniter quaelibet e adegta illi sine impossiblitate alig
atq ita possibilis e nota genita in Deo.

84 Arg 3: productio in Deo aut e ex aliqo, aut ex nihilo? Si 1mus, g ex aliq materia, u
ex principio materiali, potentiali, qd n e nominandus ex Deo. Si 2dus: g creatio, atq ita pro-
ductus in Divinis tot creat. ut dicunt Ariani: R. qd productio D. n e ex nihilo, d
ex aliqo, nq Spiritus Stus ex patre, filioq procedit, filius qq similiter de sustra Patris e
genitus, ut ait dilius toletanus 3. Ceterus li ex, et de explicat mere originis, et
d substantialitas producti, et producentis in qtus manifestat, sibe dat inteligere,
qd Pater n ex nihilo, nec ex aliq extraneo, d de sua sustra, et ex suo ee generat filius, qui
idus substantialis e ei, minime, qd denotat in Deo mat., d qsi mat., ut docet D. in ild

85 Itra 2dus partus Argti. producens coicatus infinite ~~in potentia in oi linea~~ n potest ul-
terius coicare; d in Deo una infinita productione producens coicatur infte: g stante una
productione ad intra impossiblis e alia 2a. productio. P. ma: qd totus totaliter, oi q
modo possibili coicatus e, n e ultra coicabile, q. completa fere e exausta, reductaque e ad actus o
eius coicablitas, d qd infinite coicatur, totus totaliter, oi q modo sibi possibli coicatur: g = Patri
D. gen. e actus adeqtus fecunditatis Patris, d tali n est, si post generaones, l gen. completa, Pater
adhuc est fecundus ad alia processiones, scicet, ad spiraones: g in Deo n sdus proces-
siones, d una. pred. e.

86 R. ad 1 D. mq: producens coicatus infinite in oi linea, sibe p. poas oes sui coicatibi-
bus n potest ulterius coicari in illa linea, sibe p. illa eandus poas C, in alia linea, sibe
p. aliqs poas coicatibus sui, N. Expl Pater in linea intellectiba, in p. intellus sit infte coicatus
filio, exhaurugidus, qd p. intellus n potest ulterius coicari, n alius filius generare, n ... sequitur
qd n pater deinde p. voluntatis inde coicari infte, sibe Spiritus Stus producere, imo
arguitur, qd sicq habet poas poas generatibus infinite generat: g q. habet spiratibus in-
finite spirat. Cyus, qd Pater se infinite inteligat, n tollat, qd se infinite amet, d dictu, qd
infinita generao n tollit infinitas spiraones, in qua pater spiret. Utraq coicatio infinita, et
adeqta e, nulla tn si e in oi linea, nec adeqta utriq poas coicatibe, pertinens ad dtas

87 Arg 2. ultra gen. qua Pater producit filius, dantur aliae duae productiones: g
tus ad minus s. P. ant. q spiritus S. a Patre, filioq procedit: g una spiratio activa e in
Patre, et alia in filio. = Licet sit fere coi responsio, qd spirao activa in Patre e n adeqta
et egliter in filio, et qd utraq simul sumpta e una adeqta processio unius tantus persona-
atq ita sunt tantus duae actibe totales, et adeqtae processiones in Divinis. Ita formaliter men-
ti D.N.S. R. N. ant, et conseq. prob. In nulo quidus sensu potest ee 2x spiratio activa, q.
(ut ait D. cit.) q.q qd e in Divinis e de se hoc, et ideo nihil unius raonis potest plurifi-
cari in Divis. sicut una e virtus spirativa, quae tota e in Patre, et tota in filio. Non ergo
procedit Spiritus S. personaliter a Patre, et personaliter a Spiritu Sto, q. tc Pater esset
re filio, et filius Patre ad spirandus, q sicut accidit in oibus partialibus causis ad aliquam
dus d una oino productio activa e in Patre, et filio, sicut Spiritus S. una. sui passi-
va productione procedit ab utroq, et ab utroq totus, et totaliter.

88 Arg ult. ultra filius genitus potens e Pater generare filius alterus: g poter
ter generao g activus, quae habet, potest alterus habere, d in Deo idus e, posse, ac ee
nq nihil e in poa, qd n sit in actu: g de facto habet Pater aliq et alius generaones

Sed

actibq, et ideo ex iis, non duæ, vel plures duæ sunt processiones in Deo. P. Dnezant: poa generatiboq Patris creati est sufficiens ad plures generaones, et plures filios generandos: ergo potiori iure poa generatiba Patris in Divinis. R. N. asumptus, et pa ritas. Disparitas duplex asignatur, sufficienter, et eficatius ad D.ᵐ in D.ᵉ expressa. Disparitas sufficiens est, quod filius creatus non est extensive adequatus pos generatibos Patris et ideo hæc potest in alterum filium se extendere: in Divinis autem filius est omino intensive, et extensive adequatus pos generatibos. Insuper in creatis generatio adequata est transciens, atque ita hac transeunte potest alia nova gen.ᵒ inesse eidem Patri: in Divinis autem nova alia gen.ᵒ succedere nequit, quia est permanens, neque eternaliter, ut est: ego hodie genui te.

Eficatius, quia in Divinis poa generatiba est taliter determinata ad hanc non singularem generaonem, et si hæc non staret, non posset in aliis, neque alia foret sibi impossibilis quia gen.ᵒ D.ᵃ est de se hæc, esentialiter uni.ᵃ, sibe ab intrinseco immultiplicabilis: in creatis vero poa generatiba est indiferens ad hanc, illam, et aliam, hanc generaonem habendam succesibe, quia nullus productus creatus est de se hoc: et ideo nec aliqua productio. Ad raonem in contrarium dicendum (ait D.ᵉ cit.) quod in creaturis ejusdem principii possunt esse plures productiones unius raonis, quia nullus productus creatus est de se hoc: et ideo nec aliqua productio nata ad ad tale productum, sibe principiatum est de se hoc &.

19.

Q. in quo processiones Divinæ formaliter distant.

8.

Inplacable velut est preciuus dificultas inter utramque scolam: quia thomistæ defendunt, quod processiones D.ᵉ formaliter in sua ret esentialis D.ᵉ generaonis intellectus, et voluntatis, intellio, scilicet, et volitio cum ejusdem tribus personis D.ᵃ, quæ modificant ut aliquiliter appropientur uni persone, et non alii. Scotistæ autem tenent, quod processiones D.ᵉ non formaliter dictio, et spiratio, quæ sunt actiones, sibe actus productibi, formaliter distinctæ ab intellione, et volitione, quæ sunt operaones, sibe actus operatibi earumdem potentiarum Divinarum.

2.

Dico: Procesio Verbi non distat formaliter in intellione, sed in dictione; et procesio Spiritus Sti non in dilectione, sed in spiraone formaliter distat. = Est procesio Spiritus Sti cum D.ᶜ in l. d. 2. q. 7. n.º 47, et ho. v. sic dicente: ergo actus, quo Pater constitutus cum D.ᶜ intl. d. 2. q. 7. n.º 47, et ho. v. sic dicente: ergo actus, quo Pater intelligit, et operatur formaliter, non producit? quia illud intelligere est raone sua intelligit, et operatur formaliter, non producit, quia illud intelligere est raone sua est operari Patris, et non est producere, productione autem sibe dictione producit, &. Statu p. 1. Itra. Itraanos: procesiones D.ᵉ formaliter sumptæ non sunt cum tribus Dnis personis, quia sic quælibet persona produceret aliam: sed intellio, et volitio cum his tribus Dnis personis, quia omni, et quælibet persona intelligit, et diligit: ergo. = Itat.ᵗ a batribuo personis, quia omnis, et quælibet persona intelligit, et diligit: D.ᵒ = ergo connegatoniqi formaliter proprietas paricularis, sed in Dnis producere est proprietas paricularis solius Patris, et filii; intellio, autem, et dilectio sunt cum Spiritui Sto: ergo. R.ⁿᵗ thom.ᵉ quod intellio D.ᵃ nec quomodoeqs., sed quæ cognotarum paternitatis; similiter et dilectio & sunt formaliter ipsæ Dnæ processiones.

3

Sed Itra 8.º: D.ᵃ Verbi procesio est esentialiter proprietas Patris, et determinao ad filium; sed ubi est esentialiter tale ex esentialiter tale ex sola denotaone cuius eq. alterius: ergo procesio Verbi est esentialiter duplex productio Verbi, proprietas Patris, et determinao ad filium (ette redit preceden axiom); vel non est talis, ut cognotarum paternitatis. P. mi. quia quod non est esentialiter ho, et esentialiter unio, sibe similitudo ex nullius denotaone potest fieri esentialiter ho, &. = 2.º: omne, et quodlibet atributum, etiam esentia D.ᵃ ut modificata p.ᵉ paternitatis, non est com, sed propria solius Patris, quia in nulla alia persona denotat paternitatem, sed hoc restante non ideo esentia D.ᵃ, quodlibet atributum est formaliter procesio: & quamvis D.ᵃ intellio, ut denotarum paternitatis non sit com, sed solius Patris propria, non ideo erit formaliter productio Verbi = 3.º quia esentia ut denotarum paternitatis, itho non est formaliter productio, quia et ipsa sic denotarum sit solius patris propria, ipsa tamen duplex non est esentialiter productio filii: ergo quibus ut denotarum paternitatis sit propria solius Patris non ideo erit formaliter gen.ᵒ, non Verbi productio.

Itra d. denotatio, non modifiso illa, sibe superaddit Dnæ intellione aliquid 1.

reale, vel non? Si 2dum, quia reduplicatione, vel notationes se habent ex parte intellectionis, non ex parte rei: ergo intellectio distincta processio Verbi non erit per quid impertinens, ad nihilum illud quod nil reale est. Si primum: quaero: illud reale, vel essentiale est, vel notionale? Si essentiale insufficiens est, quia essentialia omnia communia sunt tribus personis. Si notionale, vel erit paternitas, vel innascibilitas, quia in Patre nulla alia notio datur extra filium: atqui non potest esse paternitas, nam notatio paternitatis non est paternitas, atque nec innascibilitas, quia una persona innascibilis foret, quibus nulla aliquis produceret: inassignabile est illud reale notionale importans, falsum per notationes: ergo &c.

5 Probatur 2o: actio productiva Verbi non datur in Deo nisi propter Verbum et taliter per se ad Verbum ordinata, quia reddito impossibili Verbo, impossibilis etiam redderetur processio, nequaquam cet superflua, atqui non esset intellectio Dei, nam reddito impossibili Verbo, ipsa non esset impossibilis: ergo processio Verbi non distinguitur taliter ab ipsa intellectione Dei. Probatur minor: quia essentiali tota Trinitas redderetur impossibilis, adhuc Deus esset intelligens: eodem modo de dilectione &c. sic ultra intellectiones, et dictiones, praeter dilectiones, et spirationes non est excogitabilis aliis aliquis actus, vel quia actus in intellectu, et voluntate, atque processiones Dei non distinguuntur, taliter in intellectione, et volitione, nec 2dum se sumpti, nec ut modificati, ut probatum est: ergo in dictione et spiratione taliter distinguuntur. Praeterea dictio, et spiratio non superfluerent in Divinis, atque praeter mutuas productiones nullus alius intellectus, et volitibus ex eribus est ibi assignabile ibi: ergo &c.

6 Arg. 1: non minus communes sunt in Divinis intellectus, et voluntas, ac intellectio, et volitio; atque non obstante ista communitate intellectus, et voluntas sunt principia quo productiva: ergo nec obstat communitas intellectionis, et volitionis, ut ipsae sint actiones productivae. = 2o. intellectio in Patre, vel aliquid operatur, vel nihil? Si 2dum: ergo est frustra. Si primum: ergo non nisi Verbum: ergo intellectio est Verbi productio. = 3o. dictio ut actio distincta ab intellectione, vel praecedit, vel comitatur, vel subsequitur, ipsa essentialis intellectionis, vel non? Non primum, quia essentialia sunt priora notionalibus. 2dum non, quia tunc essent duo actus productivi filii. Non demum 3um, quia ita filius praesupponeretur jam productus: ergo non est dictio distincta ab intellectione.

7 Respondetur ad primum negando paritatem, quae nulla est manifeste, quia duae omnes Divinae personae sunt intellectivae, et volitivae non omnes sunt productivae: ergo illud in quo productio consistit, nequit esse sic commune sicut intellectus, et voluntas, intellectio, et volitio, nam tunc sicut omnes personae aeque sunt intellectivae, et volitivae, et intelligentes, et volentes aeque essent productivae. Ultra hoc est dicendum, et quidem, quod non principium productivum, atque productio ipsa est, quae denominat personam producentem. Invenimus ergo maximum, quod non omnis persona producens denominatur, et sic esset si productio in omnibus personis esset, sicut non est in omnibus illis intellectio, et volitio, non vero invenit, quod principium productivum 2dum non sint absolutum, et essentiale (quia sic est solum remotum, et non proxime productivum) sit omnibus personis commune, nam in Divinis ita est omne absolutum.

8 Ad 2dum retorqueo: intellectio, et volitio, vel aliquid operatur, vel nihil. Si nihil: ergo frustra est in illo. Si aliquid, non nisi Verbum per se: ergo filius producit Verbum, atque non se ipsum, nam nulla est res, quae se ipsam gignat. 2dum Angelicus: alterum filius Verbi Verbum, et nepotem patris. = Respondetur ergo quod intellectio in patre aliquid non reale, atque intentionale operatur, scilicet, esse cognitum objecti, quia intellectio est operatio, qua Divinus intellectus operatur intentionaliter, sibi vitaliter tendit, atque ita taliter intelligit objectum. Cum autem omnis Divina persona sic intelligat, ex eo ipso sequitur, quod intellectio Dei aliquid intentionale operatur non solum in Patre, atque etiam in filio, et Spiritu Sancto. Praeterea quod munus peculiare intellectionis in Patre est (juxta thomistas) fecundare intellectum ad generationem, seu dictionem Verbi, ad modum quo, cognitio in nobis fecundat ad dictionem ~~Verbi: ergo intellectio in Patre non taliter~~ in intellectio intellectionis Verbalis, nam ex abundantia cordis os loquitur. igitur si intellectio in Patre fecundat ad dictionem Verbi: ergo intellectio in Patre non est taliter ipsamet dictio Verbi. = Ad 3um dicendum est, quod dictio est utroque posterior intellectione, quia omne absolutum essentiale est prius omne ~~essentiale~~ notionali, atque ex hoc non sequitur, quod praesupponat filium jam productum, nam filius non est quid absolutum: ergo cum correlativa sint taliter dicens, et filius, dictio, et filiatio sint simul aeternitate, natura, et cognitione.

9 Arg. 4o: si Verbum Divinum non procederet per intellectionem, sequeretur duo

gravissima inconvenientia. 1mum: quod Verbum Divinum ex vi suae talis productionis non procederet ut Verbum Patris. Probatur sequela; quia si per impossibile Pater non intelligeret, adhuc diceret, et produceret Verbum per dictionem, quia intellectio, et dictio procedunt ceu actus ejusdem potentiae, et adinvicem ita independentes, ut sublato uno per possibile, vel impossibile, alius maneret. 2dum inconveniens, quod Verbum Divinum, non procederet per intellectum (contra sententiam Catholicorum). Probatur sequela; quia dictio non est actus intellectus: ergo si per dictionem procederet Verbum, non procederet per intellectum. Antecedens probatur: isti namque actus sive inordinati, non possunt respicere eandem potentiam; at dictio, et intellectio Divina sunt actus inter se inordinati, ut neuter eorum ab altero pendeat: ergo dictio non est actus intellectus. est Godoi.

Respondeo Negando antecedens, et individualiter inconveniens 1mum, et ejus probationem, quae falsa est, et sonat (nisi sit per locum ab intrinseco repugnans, ut judicavit noster Pisarro). Dico ergo quod licet Pater per impossibile non intelligeret, adhuc produceret Verbum, quod ex vi suae processionis esset Verbum Patris, non tamen Patris intelligentis (namque supponitur, quod Pater non intelligeret) sed Patris intellectivi, quia etsi non intelligeret, haberet intellectum, et memoriam in actu primo fecundam, quae, et quales praesupponit in creato intellectu productio Verbi mentalis, quod quidem in nobis ex vi processionis suae Verbum mentis est, non tamen Verbi intelligentis, sed mentis intellectivae, cum intellectus noster non praeintelligat, quando suum Verbum producat. Stat ergo dispariter, quod noster intellectus non intelligeret, producit Verbum, ut intelligat per ipsum: Pater autem si non intelligens produceret Verbum, non inde per ipsum Verbum intelligere, sed semper et, sibi maneret non intelligens. Repugnat ergo defacto quod Pater Divinus non sit intelligens; et quia etiam repugnat quod per Verbum intelligat, repugnat consequenter, quod independenter, et prius priori a productione Verbi non detur intellectio ingenita, qua Pater sit formaliter intelligens, et prius priori ad Verbi productionem.

Inconveniens 2dum Nego, et probationem ejus sic Distinguo: dictio non est actus intellectus intelligentis, sive operativi, Concedo: intellectus dicentis, seu productivi, Nego. Negoque etiam quod Divina intellectio et dictio sint actus inordinati, quia essentialia, et notionalia suum ordinem servant prioritatis, et posterioritatis (ut est dictum in solutione ad 2dum argumentum), cum autem intellectio sit essentialis, et dictio notionalis, manifeste videtur, quod ordinatae sint. Ultra; dictio, et intellectio individuis saltem distinguuntur, dictio est ad alterum, intellectio ad se, dictio est actus productivus, intellectio operativus: ergo cum ordine respiciunt intellectum. Ordo est diversus in Divinis, et in nobis, namque in Divinis intellectio est prior, et dictio posterior, in nobis vero est contra. Divinis, et in nobis; namque in Divinis... diversitas ordinis non aufert ordinem: ergo in nobis ordinate respiciunt potentiam intellectivam, ergo et in Divinis.

No es tampoco corrxal, sino escribia otra vez dos questiones anteriores.

Sequitur q.o 9.a

Per quid 1.o constituantur Personæ Divinæ

1. Rememorandum est hic quod in Metaph. de supposito, subsistentia, et personalitate. Supponimus etiam absque dubio, quod Persona Divina consistit formaliter in positiva, nam habet repugnantiam ad communicari alteri, ut tenet Dor. N. expresse in 1.o Report. Dist. 25 quæst. 1.a n.o 7.o in q.ta
le quod positiva, sed quod Persona D.a sit, et per se formaliter constituta, sit
quod relativis, an absolutis est præcipua controversia, quæ ita sub-
tiliter tangit D.r in 1.o d. 26. q. un.ca per totam prout utramque partem
probans, et utraque pariter solvens, ut problematicus per
multis scotistis apparet. Unde in scotismo utraque sent.a
problematice multoties propugnata est. Intelligendus est 2.o
quod non inquirimus hic de constitutivis personæ D.æ, ut D.a est, quia
hoc est quærere Divinitatis, nec personæ D.æ ut sic, quia hoc est quæ-
rere constitutivis conceptus communis inadæquati; sed inquirimus constitu-
tivis Divinarum personarum, quatenus sunt adinvicem distinctæ realiter,
quod non habent a prædictis conceptibus supra, nec coniunctis sump-
tis; quia sic, ut sic communis omnibus divinis personis. 2.
Opinio 1ma, et specialis est præpositis ab recentiis,
quod Personæ D.æ seipsis constituuntur, et distinguuntur. Fundatur
in hoc, quod Persona D.a est ita simplex sicut essentia; essentia
autem propter suam simplicitatem seipsa distinguitur ab quocumque: quare
et persona. Et etiam in hoc; quia concretum, et abstractum, Pater, et pater-
nitas idem significant: quare idem est dicere, quod Pater paternitate distin-
guitur, ac dicere, quod Pater seipso distinguitur; sed quia opinio hæc, nec
pro, nec contra DD. firmanda, sed potius contra quam suppositum est

ideo ante probationem D.ni utrumque merito rejicienda est. = Itaque 1.o ex D.e quae distinguuntur, et si sunt 1.o diversa, non se totis, sed aliquo sui distinguntur; sed personae D.ae itaque: ergo non se totis, sed aliquo sui distinguntur. = 2.o plures proprietates particulares sunt in eadem persona, ut innascibilitas, et paternitas in una persona; sed ex D.o Aug.o l. 5. de trinitate C. 6.: si Pater non esset ingenitus, posset tamen esse Pater, et est conversio: ergo quamvis per impossibile una non distingueret Patrem a filio, alia posset distinguere illum: ergo in Patre est aliquid, quo Pater distinguatur, itaque non distinguatur se toto. = 3.o in Patre est generatio, et spiratio activa; sed per utramque non distinguitur a filio, cum in isto etiam est spiratio activa: ergo non se toto, sed aliquo sui a filio distinguitur.

3. Sed ut haec opinio penitus ruat a medio, rejicienda etiam est solutione rationum Praepositivi, ut facit D.r in fine q.nis n.o 57. respondens sic: Dico ad primum, quod verum est, quod persona est simplex
» sicut essentia: persona tamen includit aliquid, quorum unum non est formaliter
» alterum; non ita includit essentia; et ideo se tota distinguitur, licet persona non se tota distinguatur propter essentiam, quae communis est.
» Ad 2.m Dico, quod Patrem distingui a paternitate, non est dicere Patrem se toto distingui formaliter, sed aliquo, quod est in eo, dans tamen intelligere totum. Aliud est, quod concretum, et abstractum solum distinguantur penes modum significandi, et aliud, quod ipsa sit totum esse rei: primum est v.um, 2.dum v.o falsum, quia facit albi, non est totum esse albi: ergo etiam solutione a fundamentis ruit Praepositivi opinio, quam nonnulli sequuntur.

4 De essentia autem cum sit omnino irresolubilis in plura formaliter distincta, non est quaerendum, quo distinguatur, sed se tota distinguitur a quocumque, quod non est formaliter ipsa; sed a Persona cum includat aliud, et aliud formaliter distinctum, dubitari potest, an per essentiam, an vero per personalitatem (quam includit) 1.o, sive peculiariter constituatur.[2] et facta resolutione negativa de essentia, quae communis est, oritur praecens quaestio: an illud peculiare, sive personalitas D.a, per quam D.a persona 1.o, et per se formaliter constituitur, sit quid relativum, an vero absolutum.[2] in hoc sensu sunt duae opiniones; 1.a stat pro absoluto, estque Joan.is de Ripa, cui favet etiam D. Bonaventura. 2.a pro opposito, estque fere communis teologorum sensus cum D.N.S., quae non problematicum, sed de fide erate reperiimus pro hac sententia, concordia facta gravitati loci cum omnibus operibus suis. Sit

Pa

Dº: Personȩ D.ᵉ solum distinguuntur, et distinguntur p. proprietates relativas, u p. relationes originis. P. ex S. Scriptura, 5.
quae tot Personas D.as nominibus relativis exprimit, quot eas tangit, ut in Mat. ult.: in nomine Patris, et Filij, et Spiritus Sancti: et in 1.a Joan. C. 5., et sic semper; d incredibile videtur, qd per absoluta distinguantur, et qd semper relativis nominibus in Scriptura exprimantur: q̄d. Hincq D. N. in 1. d. 26. q. unica nº 25. sic dicit: videtur cavendum, qd ponere eas ee absolutas, contradicat Scripturae et ita et fidei. Hincq et vult Bagnes sententiam de absoluto ee hereticam, quamquam alij judicant erroneam.

Probatur ex Concilijs, et PP. 1º ex Concilio Florentino in 6
litteris unionis sic declarante: Pater generando filium dedit ei omnia, quae sunt Patris, praeter ea Paternitatem; in sic: Pater non dedit filio suam personalitatem, d praeter suam paternitatem, qua Pater est, omnia sua dedit filio: et ipsa sola paternitas est ipsa personalitas Patris. Ideo et Joan. teologus pro latinis disputans in eodem Concilio sic ait: sola relatio apud omnes tam graecos, qm latinos PP. divina processione personas multiplicat, ita ut in alia ratione, quam in relatione Patris a filio, et una persona ab alia differat. In Concilio toletano 11 sic et de divinis personis docetur: hoc solo numerum insinuant, qd ad invicem sunt, et in hoc numero carent, qd in se sunt: et 2dum ee absolutum unum sunt, et 2dum ee relativum in unum sunt 3. personae sunt. 7.

Hoc PP., et pro omnibus D. Anselmus audit tractans de processione Spiritus Sancti sic dicentem: in divinis omnia sunt unum, ubi non obviat relationis oppositio. Cujus mirae sententiae axioma teologicum ab omnibus reputatur. Boetius lib. de trinitate C. 12. in fine loquens: substantia continet unitatem, relatio multiplicat trinitatem. Idem tenet D. Aug. 5 de trinitate C. 1. sic dicens: quidquid ad se ipsum in Deo dicitur, et de singulis personis singulariter dicitur; qd autem proprie singula in eadem trinitate, dicuntur nullo modo ad se ipsa, d ad invicem, et ideo relative ea dici manifestum est. Idem docet lib. de civitate c. 10. Hoc autem; d in hoc altissimo fidei mysterio parum tutum est recedere ab illo sensu, in quo Scriptura Sacra, Concilia, SS. PP. manifeste conveniunt: q̄d.

P. idem ex mente D. Thomae, qui etsi in loco praealegato 8.
problematicus, in quo apparet, multis tamen locis operum suorum stat pro sententia de relativis, quae etsi incidenter dificultatem istam tangat, semper tamen resolvit. 1º supponit Personas D.as distingui relativis proprietatibus; et 1º reponit d. 26 movens ex professo di-

facultatem mulierem detrahere videt. Ita sent. 3 ex absoluto, et in tapona Trinitatis semper procedit p. 3. quem quaxis in 1a n. 2. vitem D. firmat: Patter constitutio ex principio constitutivo sui p. relaonem ad filium productum. In 3a qui probans dictum D. Aug.: credamus tantum personas relatam, ita subtiliter, ut solet, sua resolutionem manifestat n. 3. respondeo, qd si e ponenda persona absoluta in divinis quam Deus pater probat; et si problematicum, d detrahere sciat p. sent. relativo.

9. P. adhuc D. ratione: si personae D. constituerentur p. aliquid absolutum, haberent naturas diversas; d hoc si: q. P. mq. ee absolutum in divinis pertinet ad essentiam: q. = pb. zera, cum ee absolutum in divinis sit perfectio, aliquam haberet Pater perfectionem, quam si haberet filium, et e. Ita: q. 4. P. constituitur: q. in Deo sunt relaones ppriae singulis personis: q. per illas constituuntur: P. Deus: si esset in eis ppriettas absolutas, et priores, quibus constituerentur, relaonibus eet eis accidentales; d hoc e falsum, et absurdum: q. &c. P. mq: id servetur accidentale alicui, qd illi advenit post constitutio in suo ee; d relaones sic advenirent personis: q. = etc. q. ee absolutum in Deo e perfectio simpliciter simplex, q. e melius ipsum, quam si ipsum; d ois talis perfectio in Deo e cois tribus divinis personis, aliogn si essent equales, et constitutiva personas si ss coia, aliogn si distinguerent illas: q. nullum absolutum potest constituere personas. Ergo ex eo &c.

10. Objicies: aliquid relaoni refertur; d si relao ipsa: q. aliquid absolutum; ut ex D. Aug. 7 de trinitate C. 1: oe relativum e aliquid, excepta relaone; d in divinis si natura, d persona e quae refertur, q. ista et sola e quae realiter distinguitur: q. Da. persona e quid absolutum: = Pat. etc. Deo seq.a ex Aug. cit.o dicente C. 3: si Pater si e aliquid ad se, (vide absolutum ee) si e, qd refertur. D. stat etc. ratione; ut qd precedit relaonem absolutum e; d qd relaoe refertur, precedit relaonem ipsam: q. e quid absolutum, etc. qd prius e relaoe, neqt p. ipsam constitui. = D. statur: relaoes originis presupponunt Personas Dqas realiter distinctas, q. si realiter, deus. ffus probat 3. met fice identitatem si ee relaoem realem, q. si presupponit extrema realiter distincta: q. presupponunt personas realiter constitutas, et distinctas, et Ergo ex &c.

11. Rr. ad 1m D. mq: d si ipsa relao, precise sumpta, C. Theoretice sub D., in creatis C., in Divinis, N. etc. qd media

pa

(138)

paternitate refertur, si e ipsa paternitas, d Pater, si v suppositu
Patris ex paternitate, et rara constituty, sicut reale, qd si e ip-
sa realitas, d hoc p^r realitate constituty, sicutq. est reale e aliquid
excepta realitate, ita relatiby e aliquid excepta relatione, ut
ait D. Aug. et sicut hoc si eet reale, ut quod, si ultra rea-
litate si includeret aliquid aliud, ita Pater si eet, quod
refertur, si praeter relationem si includeret aliquid absolu-
tum, ut ex eo, et relatione constituatur, qd refertur; nam relatio
praes. sumpta, si e quod, d quo. Suppositu Divinu si e
relao, d relatiby, qd si praesupervenientiby relationibus refert.
ut accidit in Patre creato, ui in supposito Patris creati; id e
relatiby, qd p^r sug rationes talis refertur, ideoq. si praecedit
relatiby, qd p^r ... absolutum; licet ergo eniat hoc
relationis, et Diregnter si e quid absolutum; licet ergo eniat hoc
p^r oppositum in relato praesupervenientis relationis, ipse dicit di-
cit. q illud, qd refertur, e prius relatione, ait D. Th. in sent.
cit. n° 12: haec ergo pp^o falsa e in relatione constituente suppositum,
et v^a in aliis. 2.

Per idq. pat. et ad Stamaos, cujus ant. negatur, et inte-
ligitur ejus probatio sic: qd si reales constituentes extrema, si v^o si
reales advenientes extremis relatis p^r eas, et ideo si praeexigunt
extrema realiter distincta, d ipsa extrema faciunt. Relatio
ligitur ejus probatio sic: qd si reales constituentes extrema, si v^o si
extrema realiter distincta, d ipsa extrema realiter constituunt. Relatio
est supervenientibus extremis e, quae praesuponit extrema realiter
distincta, minime autem relatio realis, quae si resultat ex extremis,
d extrema constituit, et ipsa facit ee realiter distincta. Illud, ... si
e ad rem, q^o loquitur de relationibus creatis, quas tantum cognovit,
l decitle, qd loquitur de identitate ejus dicitur ad se, f de identitate oppos.
dispositioni, q. de opposita diversitate fassa e loquio sua, et ...
ipsius, qui docet, qd ita identitas e praedamentalis, et pertinens
ad finis generis relativorum, uxq. ... dicitur ee relationis realis. 3.

Arg. et: ois relatio ... tratur ad absolutum; d nihil trat
paternitate ... nisi persona filii; et filiatio nisi persona Patris: q. —
A. ... D. cit. sic decente n° 13. Universaliter loquendo si oportet
... ceedere tam relationi ee absolutum nisi in relationibus definibilibus,
(... praedamentalib.), quae vicem ... in gen^e. quales si sunt divinae,
ul nisi loquendo de termino; scilicet, ratione, cujus terminus tam trat, sicut
... mo ... Verit^a scortitas e, qd ois relatio creata tratur ad
absolutum, si v^o ... ut et tenet D^r in 1. d. 30 q. 2. 4.

Arg. adhuc: prius e ee, q. operari; q. operari se-
quitur ad ee; q prius e, qd Pater sit in suo ee personali constituty,
q. qd generet, ui operetur, d paternitas ipsa, ui ipsamet relatio

paternitatis est ipsa operatio actiua, quae prius praeiuit ad paternitatem
Pater est persona, et quidem absoluta. Probatur; quia actiones sunt suppositorum: sed actio generatiua in Patre supponit Patrem esse personam uere distinctam: ergo est persona absoluta, quae praecedens actionem generatiuam, relationem paternitatis praecedat — Respondeo distinguendo
antecedens: principium est esse essentiae, quae operari; Concedo esse suppositi. Subdistinguo:
in creatis, Concedo; in diuinis, Nego. Clarescit totum: esse quod est principium
principium operationis, quod est essentia ubique, et si potentia operatiua
est uere prius, quam operari, tam in creatis, quam in diuinis, sed non
modus uerificatur, quod principium est prius principiato; esse
autem quod non est principium operationis, sed conditio operantis (ut est esse
personale, seu suppositi), uel est prius operatione, ut in creatis,
uel est simul ita cum operatione ipsa, ut ipsius operari sit
constitutiue esse suppositi, ut est in diuinis, ubi generare est ratio
distinctiua suppositi, seu in communicabiliter existere.

13. Ad hanc Doctrinam antecedens ... suppositorum, uel denominatiue, ut in creatis, uel distinctiue, ut in Diuinis, Concedo; elicitiue, Nego. Ubique suppositum, ut tale est principium elicitiuum actionis, sed actio uel mere denominat suppositum, ut in creatis, uel suppositum distinguit, ut in Diuinis; si ergo denominat, praesupponit, si autem distinguit, non praesupponit, sed suppositum ponit, et semper aduertite, quod cum haec sint simultanea generantis, et generati, aeternitatis, naturae, et cognitionis, quae conditur ex distinctione per relationes, non est prioritas originis generantis ad generatum, et spirantis ad spiratum, quia licet realiter referantur, modus tamen productionis, qua generans generat sub correlatiuis, est realis; et modus productionis, qua spirans sub correlatiuis spirat, liberum est. Hanc doctrinam retinete, ut plura alia argumenta soluatis.

16. Aliter arguitur: in Deo non est compositio, dependentia, nec causalitas; sed si personae Diuinae non distinguerentur realiter a tota, esset in Deo compositio, dependentia, et causalitas; quia inter distinctiua, et distincta est aliqua compositio, causalitas, et dependentia — Item: essentia praecisa a paternitate, et hac aliis essentia est simplicior, quam persona complexa ex utraque: quia ambo faciunt compositionem aliquam — Respondeo ad primum Nego minorem, et Distinguo minorem probationis: inter distinctiua, et distincta, est aliqua distinctio talis, Concedo; realis

et talis ut unus et actus, et aliud potentia. Sed ergo haec disti-
tutio physica, nec proprie metaphysica, de qua metaphysica, subla-
ta omni umbra potentialitatis in natura, et partialitatis
vere, ac perfectibilitatis in relationibus, ut in metaphysica
sunt. = Ad 2.^m dico antecedens est simplicior falter, sed realiter
N. antecedens, et consequens; non enim in qualibet pluralitate invenitur
oppositio, de qua in qualibet una est potentia, et aliud actus, et
maxime si realiter distinguuntur.

Inquires: sub quo conceptu relatio sit constitutiva Personae Divinae?

Hic praecipue dubitatur circa qualitatem relationis 1
constitutivae formae personae ob prioritatem tactam in multis circa
quoniam praecedentis, scilicet suppositum debere praeintelligi ad
actiones. S. Thomas distinguit in actibus generationem ra-
tionis proprietatis, et relationis, et ait quod ut proprietas forma
personae constituit, non ut relatio, et quod ita forma per
e prior relatione. D. Bonaventura distinguit rationes
originis et relationis, tenetque quod ut origo est, constituit forma
personam, quia sic est aliquomodo prior, et quasi fundamentum
relationis, et sic salvat, quod suppositum est prior actione, ut
relatio est. Henricus, Rogerius, et Bachon sentiunt, quod
p.^a relationis, ut fundatam in actione aptitudinaliter
capta constituit formam personae, et quod sic est prior actione re-
cepta, constituit formam personae, et quod sic est prior actione re-
natali. Loquendo de omnibus tribus personis divinis subs-
tinent aliqui thomistae, quod constituenta p.^a relationis intra-
ab conceptu in, non ab conceptu ad, et ita salvant in forma per-
sona prioritatem suppositi ad actiones, quae in relatione, dicunt,
conceptum in est prior conceptu ad. Alii aliter sentiunt, contra
tam varias sententias resolvimus:

» Quod forma, et omnes tres personae constituuntur in suo » 2.
» esse personali p.^a relationis adaequate simpliciter sumptae, »
» tam ratione esse in, quam ratione esse ad. Sic expresse S. D. S. »
» in I. d. 28. q. 3: nec oportet distinguere, ait n.º 8, quod iterum illa »
» relatio considerata, ut est constitutiva. Quod ergo ratione relationis »
» ratione considerationis, eadem tamen est in re, et ratione quod est in re constitutivi »

persona reale. Ex qua subst. resolucione ptia oes dictas sent. sic eformatur argtus: ile respectus admissus a ptrarijs, et ile exclusus ab eis p.o persona pstituenda, unus, et idem formaliter e in re; d relao e pstitutiva personae D.e relus qd in re, et formaliter e: q.ri e pstitutiva relus respectus, quis admiturt, tantum e pstitutiva relus respectus, quos excludunt. = Confirm.: independenter, et p.o priori a pridexao intellectus ri distinguuntur in relaone D.a illi respectus, quorum unus admittitur, et alter excluditur a ptrarijs a personae pstitutione; d p.o priori, et independenter a intellectus relao D.a pstituit personam, aliter ri esset a parte rei: ergo &.

3. Arg. ex D.o Aug.o: Pater dicitur persona ri ad filium: ergo Ima persona ri pstituitur paternitate, ut relao e, et ut ad filium, d ut e ad se. = Itq: si relaoes pstituerent personas relus et tales relaones, id facerent praecise, ut relaones, l ut D.e; d ri primum, qd coe e oi relaoni et creatae, et sic ri distinguerent personas; ri 2dum, alioqn oes relaones D.e id haverent, in hoc enim pvenuint oes, qd D.e sunt, praeterea relao spiraao activa ri pstituit, nec distinguit Patrem, et filium: ergo &. = R. ad Imum, qd D. Aug. vult tantum, qd relaoes D.e ri sint accidentales, ut creatae, nec sint in personis l ut accidentia illis inhaerentia. = Ad 2dum N. ma; id enim ri habent ex alterutra raone, d q. inter se oponuntur relative, et ad invicem, ut loquntur P.P., et ri suponunt personas pstitutas.

Q.o 1o: an relaones originis formaliter sumptae importent perfectionem

Hic enim inquirimus de relaoibus ri realiter identificatis cum essentia, d formaliter sumptis: an nempe ob ppria raone fali, qua ab essentia D.a distinguuntur, importent peculiarem aliqd perfectionem superadditam absolutae, positivae, et infinitae perfectioni essentiae D.e? Circa qd notandum e, qd bonitas, seu perfectio alia e moralis, et psistit in pformitate voluntatis ad bonam raoni pformem; et alia e fica, l metfica, et psistit in integritate rei fica, l metfica, et in hoc sensu dixit Phil.: perfectum e, cui nihil deest (nempe, nihil eorum, quae ad ejus fica, l

ficae, vel infinitae essentialis, vel integralis perfectionis, ut omni-
modae pertinent), et sic relationes Divinae perfectae sunt, ut nihil eis
deficiat, ideo sint tales relationes, sed de praedictis perfectionibus
hic non loquimur.

Alia est bonitas, seu perfectio simpliciter, scilicet, 2.
magnitudinis, dignitatis, seu excellentiae, qua res simpliciter
constituitur extimabilis, et pretio digna, quae perfectio, quia
quantitas virtutis est, quantitativa, seu qualificativa dicitur,
quae vel est condigna quid, seu finita, ut omnis perfectio creata est, vel infinita,
sive completissima, qualis est Dei perfectio. De ista pertractat Doctor
N. S. dividens eam in quantitativam, et non quantitativam ut videre est in qq. 5.
n° 26. Et ideo haec quantitativa perfectio dividitur ab aliquibus
in positivam et negativam, intelligentes per positive perfectum illud
quod includit praedictam dignitatem, excellentiam, sive qualitatem dig-
nificantem, et de hac hic loquimur, et per negative perfectum illud
quod etsi non includat dignitatem praedictam, tamen nullum defectum
positivum involvit. Hoc supposito, sit

3°: relationes originis saltem sumptae nullam per- 3.
fectionem positivam important. Ita fere communiter Sco-
tistae cum multis thomistis. Probatur 1°. una ratione ex D. 1°. qq. 5.
n° 13: omnis perfectio simpliciter est communicabilis; omnis autem infinitas
intensive est perfectio simpliciter: ergo omnis infinitas intensive
est communicabilis = Nec sic; sed nulla relatio originis, ut pote proprietas
personalis est communicabilis, nam est ratio per se incommunicabiliter existendi:
quia nulla relatio originis, sive proprietas personalis est
perfectio simpliciter, sed in Deo nulla est perfectio, quae non
sit perfectio simpliciter: ergo cum talis non sit relatio originis, haec
in Deo nullam importat perfectionem. Probatur 2° ex Doctore in 1° d. 28.
q. 2. n° 7. sic dicente: ingenitus ut est proprietas Patris suffi- ||
cienter importat dignitatem, id est, non indignitatem. Hoc ||
est sufficit ad personalem proprietatem, quod non sit indignitas, unde ||
esse personalia in Divinis non dicuntur esse imperfectiones. ||
non sunt perfectiones simpliciter. 4.

Idem tenet qq. 5. n° 2. dicens: essentialia sunt per-
fectiones simpliciter, notionalia non. Statuitur ratione in his
locis ab ipso tacta: infinite perfecto, sive digno nulla potest
positiva perfectio, sive dignitas simpliciter deficere, quia in-
finitae, cui nihil deest; sed nulla divina persona habet omnes relationes
originis, siquidem Pater non habet filiationem, nec filius paternitatem:

q̃ nulla D.ª persona ē infinite perfecta, quod ē absurdum;
tenendum ē, quod nulla relao originis dicit pōnibus per-
fectionem. = Qd probatur eō ric, quia si relaones originis
tales perfectiones importarent, personæ n essent in oīb.
aequales contra raonem, et Symbolum, quod in hac trinitate nihil ma-
jus, aut minus &c.; deinde quia Pater habeat plures relaones
quam spiritus Stus, Pater esset perfectior eo, et duæ personæ
simul digniores, et perfectiores essent, quam una: quia si eqles
q̃ infinita quælibet: quia infinitum n potest exedi, deinde nul-
la esset Deus, quia nulla haberet oēs perfectiones & implebiter:
q̃ &.

5. Prōt contrarij sufficere, ut sint æqles, quod eqles sint
in essentia, quæ realiter, et radicaliter continet relaones = Sed
contra: essentia sicut continet realiter, et radicaliter relaones,
ita perfectiones ātributa; et filius n haberet prop., et
sptia, quæ Pater habet, n essent ātributaliter eqles, quia de-
essent filio dictæ perfectiones Patris: igitur ad eqlitatem
Divinarum personarum insufficiens ē realis, et radicalis
continentia in D.ª essentia. — Contra iterum: habere plures
perfectiones actualiter, perfectius ē, quam pauciores
habere, sed solum radicaliter habere illas; et Deus ut un.
n habet actualiter relaones originis, sicut ut trinus:
q̃ relaones originis n sunt formaliter perfectiones Dei;
Prōbandum ē, quod Deus, ut trinus perfectior ē, quam ut
unus; et etiam contra, quod D.ª productiones n ex pleni-
tudine D.ª fecunditatis, sed ex indigentia Dei sunt, quia Deus
indigeret majori perfectione sibi possibili: ergo oportet
quod insufficiens ē realis radicalis continentia relaonis
in essentia ad salvandam neē eqlitatem Divinarum
Personarum.

6. Objicies: n solum ex definitione multorum Conciliorum
constat Personas D.ªs eē perfectas, et summa veneraone
dignissimas, sed etiam ex S.S. PP. qui ultra hoc peculiarem
eē essentiam unius Personæ pª alia docent, ut D. Aug.
docebat tract. 59. in Joan. sic dicendo: qui pōa ēst Patri
|| in filio ē, et in Spīritu filius n ē minor, austerrite etiam
|| major ē Pater, ipso Dno attestante, Pater major me ē;
sed hoc habent Personæ a relaonibus, tam in ratiōnibus
formalibus constitutivis, quam in eē personali: ergo = Rª. admissa
qd

ad 2dum. d. PP. loquntur de persona ipsa excellente, ut identi ca cum eadem, non vero feliciter. Persona Dei, sive persona, est Deus, sive ratione Divinitatis, quam includit, potius per fecta adorandaque est. Doctrina ergo frequenter loquntur de dignitate, et excelentia intrinseca mutuis (extra relationibus) cum intendant extollere veritatem misterij Trinitatis, nec dicere est assignare 3. perfectas substitias, ut ratione perfectis substitutis tribus Divinarum personarum, et in hoc sensu dicitur in 6. Sinodo: Credimus Trinitatem propter subsistentiam per- ‖ fectionis, trinam simplex subsistens perfectionis personis &c. In hoc 2do sensu vero est minor, d. iñ, et falsa in 1mo explicato.

Ad adversitate, ut ipse Pater, et statione verbi D. Aug. T. autoritate tam major est Pater; quod illius loquitur respectu filij incarnati, qui equalis Patri 2dum divinitatem, minor est Patre 2dum humanitatem, et ad autoritate minor est Patre, quia Pater habet autoritatem mittendi in mundum filium, et Spiritum Stum, filium vero habet ad mittendum Spiritum Stum tantum. Autoritas tamen ita nihil aliud est, quam prioritas originis, ut constat ex eodem D. Aug. lib. contra Semipelagianos c. 1. dicente: solus Pater non legitur missus, quia solus non habet, a quo procedat. Missio ergo Dei id tenens tamen, non proprie personae procedentis a Persona originante, ut pro- cedente. Itaque dicere, quod 2dum autoritatem filius minor est Patre, idem est, ac dicere: 2dum originem filius posterior est Patre, quod verissimum est, non prioritate originis exclusa, qua in hac Trinitate nihil prius, aut posterius &c. ut accepta in hac Trinitate nihil prius, aut posterius &c. De prioritate originis loquitur et Teodoretus lib. 2. c. 8. dicens: ipsum nomen Patris majus est nomine filij. In sim- boli eodem sensu loquitur et D. Cirilus &c. in Trinitate c. 2. Patris vocabulum nec dignitatis, aut excelentiae nomen, d. ora- tionis ambobus ornamenta gloriae et exelentiae. In Sta. Tra- ze Patris, et filij, et Spiritus Sti nomina nulla praerogati- va significant, d. potius, quod unusquisque sit, demonstrant. Ad extrum omnibus dictis, nec dum peculiaris perfectio, d neque perfectio in sensu Divinis videtur in relationibus: Ultra &c. 8

Arg. est: infinitum est perfectum, d relationes originis sunt infinitae: ergo &c. P. ma: incomprehensibile, et ineffabile est infinitum ...

d ita e relao originis, et Stat ex 53 Isayae: quis enarrabit? Et ex D. Amb. dicente: mihi impossibile e scire
" generationis D. secretum: mens deficit, vox silet, non mea
" tantum, d Angelorum: quod &c. Ista: actio adequata principio, et
tantum infinito e saltem infinita; d tali e in divinis generatio
activa, cujus principium e mem. infinita, et terminus ejus filius
infinitus. = Resp. ad 1mum D. maj: saltem infinitum e perfectum
C. Identice sub D.: e perfectum negative, C. Positive; N.
Infinito, cum repugnet omni imperfectio, neque cum eo identificari, nisi illud, quod et si saltem infinitum non sit, tamen imperfectionem non involvat, et consequenter e negative perfectum;
talis autem e relao originis = Ad prob. D. maj. e infinitum, l saltem, l identice, C. Saltem praecise. N. Comprehen-
" sibile intellectui finito e necessario finitum (ait D. qq. 5. n. 2.), et in-
" comprehensibile illi intellectui non e finitum. Imbi relao originis non sit saltem infinita, cum tamen non sit finita, incomprehensibilis, et ineffabilis nobis e, quibus non solum D.a essentia, d quid, quod non nisi per ipsam distincte cognita e perfecte cognoscibile incomprehensibile e; sicque e generatio activa, et passiva nobis.
9. Ad 2am D. eam maj: actio intensiva adequata principio infinito e saltem infinita. C. Extensive adequata. N. Solumque sic adequatur generatio in Divinis principio infinito, quia scicet, unum principium generandi (ait D. ibidem n. 23) non potest extendi ad aliam generationem, quam ad istam. Non e quod hic adequatio quantitativa, nec e propria adequatio duarum proportionum, quatum ad intentionem, d tantum quatum ad extentionem, et ita nullo modo includit infinitum. Nisi enim velint contrarii, quod generatio includat mem. perfectam, essentiam, scicet D., et intellectum, quod erit somniare, non poterunt concedere, quod sit intensive adequata principio generanti. Igitur, et ipsi per ipsorum argumento eam abipsi solvendo, tenentur assumere datam solutionem a D.
10. Arg. adhuc: in Deo perfectius e habere relaonem originis, quam non habere: quod &c = et personaliter subsistendi hu=

humanitas Xpti extimabilis, dignissimaque veneratione: ergo a ratione ipsa personalitas &c = Item: ratio subsistendi est perfectissima ratio essendi, sed relatio originis est ratio subsistendi, seu personalitas: ergo &c. = Adhuc: relationes originis sunt formaliter entia, ut tenent, et multi scotistae, nidum entia imperfecta: ergo perfecta. - Resp. ad 1mum Dist. ant.: perfectius est perfectione haventi, Conc., perfectione haviti, Nego, et ergo suppositum: aliter, Conc. ant.: et Nego conseq.; nam aliud est perfectionem esse illas havere, et aliud, quod illae sint perfectiones; 1mum est verum, nam quod natura Divina sit fecunda, perfectio Dei est; 2dum autem falsum, quia perfectio illa advenit naturae ex sua Divina fecunditate, non ex relationibus; alioquin dum sit perfectio in bono infinito esse communicativum sui, perveniret illi haec perfectio a terminis, cui communicatur, et sic ergo a creaturis Deus acquireret sibi perfectionem. Ad aliud dic, quod non personalitas abstractive, sed persona Verbi est quae substentat, et dignificat naturam humanam, sed personalitas est tantum quo; ipsa autem infra persona, est quae immediate substentat, nobilitatque Xpti Dni humanam naturam. Ad aliud ergo Resp. cum Div. sup. citato: quod subsistere est equivocum; uno modo accipitur pro per se esse; alio modo pro incommunicabiliter per se esse::: 1o modo Conc., quod subsistere dicit formaliter perfecte esse, et perfectissimum esse. 2o modo praesupponit perfecte esse, et addit incommunicabilitatem. Ratio autem essendi incommunicabiliter, et talis est relatio. Ad ultimum: ratio perfectissime essendi, et talis est relatio. Ad ultimum, data maj. et licera mi., Dist. 2am conseq.: ergo perfecta negative, Conc.; positive, Nego; quia qui tenent, quod relationes originis sunt formaliter entia, non positive, dicunt, quod sunt entia non quanta: utrumque formaliter, non positive, dicant negative perfecta. Itaque quod sensus negare mag. 31.

Item Arg. in personis Divinis multiplicata bonitas: ergo et perfectio. Prob. ant.: multiplicatur in personis realitas, unitas, et entitas; ergo et bonitas, quae est proprietas inseparabilis ab ente. Prob. ant.: nam sunt ibi tres hipostases, entitates reales, et 3. entitates relativae: ergo 32.

R.ᵒ D. ant. multiplicata bonitas trancendentalis, fisica, et metfica, que consistit in integritate rei, C.ᵒ bonitas graduali, dignitatis, virtutis, extimabilitatis, N. ant. et Dᵒ sqᵃ; illa prior bonitas sequitur ens, et illa ratione, qua relationes, et obiectiva illa sententiatas, sic participant de ente, et de bonitate et illa trancendentalitate illius.

Queres: an, et quomodo relationes originis distinguantur ab esentia Divina?

R.ᵒ qd non realiter distinguntur, et solum ex natura rei. 1ᵃ pars e de fide contra Gilbertus Porretanus, qui asseruit dari inter esentiam D.ᵃ et relationes originis realem maximam distinctionem, hicque error damnatus fuit in Concilio Remensi sub Eugenio 3ᵒ. In hoc errore dixit audacia ignorantiae Vazquez in Concilio Ierosolimitano D.ⁱ s.t. sentᵃ. Celestinus D.ᵒ ipse subtiliter propugnans contra Joachim Abbatem esentiam D.ᵃ non esse rem realiter distinctam a personis, testimonium perhibet clare. = P. 1ᵃ pars, ex Concilijs Lat., toletano, et Floren.ⁿᵒ, in quibus pluries decantatur e, in Divinis omnia sunt unum, ubi non obviat relationis oppositio; sed inter esentiam, et relationem non obviat; nam relatio non opponitur esentiae, sed suo correlativo: Qᵃ 2ᵃ pars e expressa D.ⁱ S. in I. d. 2. q. 7. videatur rationes huius sentᵉ Scoticae in metfica.

Queres denique an relationes originis habeant proprias existentias relativas?

Supponimus qd non sunt res, pᵒ ut res, consistat solum cum ente, qᵃ non sunt solum entia, dicuntur res, pᵒ ut res dicit aliquam entitatem realem existentem nullo cogitante intellectu. Venio R.ᵒ

» In Deo dantur 3. existentiae relativae, et distinctae ab existentia esentiae, et realiter ad invicem. = Colligitur ex D. in I. d. 1. q. 2., et qq. 4. nᵒ 30 sic dicente: Simpliciter esse unicum esse, sicut

» sepe dictum est pᵒ. Aug., ut esse esentiae. Esse autem incomunicabile,

» sive hipostaticum, est ibi aliud, et aliud, sicut alia, et

nalia

alia persona. Cum ex D.[o] esse simpliciter coicabile, sibe esen
tiæ distingui taliter ab esse hypostatico. Et in 1.[o] d. 11. q. 2.
dicit: quocumque modo manet relatio 2dum quidditatem, manet "
2dum esse, quod est esse ad aliud.

Statur: Iuxta ipsius D.[i] pluribus in locis, unusquisque 2.
quid sicut habet propriam actualem entitatem, sic habet propriam
actualem existentiam; sed in Deo ultra actualem absolutam enti-
tatem esentiæ dantur 3. personæ, et 3. relationes Subsistentiales,
easque constituentes. tres ergo personæ D.[i] existunt incoicabiliter;
sed in propria existentia incoicabili, et absoluta esentiæ ergo. tum
expecialiter Stra thom. tenentes, quod humanitas Xpti
" Dni existit per existentiam Verbi; quia si talis Verbi existentia non
esset propria ipsius Xpti humanitas existeret eadem existentia
Patris, et filij, imo Dei; sed per propriam tantum existit Verbi
existentiam: ergo in Verbo datur existentia distincta ab existentia Tri-
nitatis; sed non absoluta, nam hæc est indistincta in omnibus personis:
ergo personalis relativa = Statur ex D.[o] Cirilo, qui loquitur
"de Patre, et filio dicit: cum uterque sit, ac subsistat propriam
dicitur habere existentiam. totumque quod roboratur hac eficaci
ratione: nam ex modo coi loquendi PP., et theologorum, exi-
stentiæ personales exprimuntur pluraliter, non sic existentia
exentialis: ergo non sunt taliter eadem; siquidem non dicitur: 3 est per
sona, sed tres sunt, qui testimonium dant in Celo; nec di-
citur: tres unum est, sed tres unum sunt; et Stra, cum loquitur de
Deitate non dicitur: qui sunt, non qui sumus; sed qui est: ego
sum, qui sum: ergo et dantur existentiæ relativæ, et distinctæ ab
exentiali; eo quod ad diversitatem iterum relationes, quæ
Immo important quid positivum, sequatur non identitas falsi
eamque cum esentia, et absoluta non identitas ad invicem, sequitur,
quod existentiæ relativæ distinguuntur taliter ab existentia esentiæ,
et realiter inter se.

Q.[o]

Qº 11.ª, an praeter tres subsistentias, detur in Deo alia absoluta?

§. Suppositis in Deo 3bus subsistentijs relativis cum D. Athanasio serm. 2. de Deipara sic dicente: unus Deus in 3bus subsistentijs praedicamus. Quaritur in supradicto: an ultra istas detur in Deo alia absoluta subsistentia, qua Deus ut unius propriè subsistens sit? Pro cujus solutione claritate recolenda est hic doct. D. Aquin. q. 3. nº 23. dicentis: subsistere est equivocum. Uno modo accipitur pro per se esse, et sic loquitur Aug. 7. de Trinitate c. 4: omnis res a se subsistit, quanto magis Deus? Alio modo pro incommunicabiliter per se esse, siquidem incommunicabile intelligitur in quo subsistens, de quo inherens subsistenti, et quasi modus inherentiae habens. Hinc quod subsistentia 2º modo accepta importat ex re incommunicabilitatem quasi superadditam subsistenti 1º modo, ut ei inherentem; et hoc 2º modo Divinae personalitates sive eorum 3. subsistentiae relativae ex re importantes incommunicabilitatem, quae Deo addunt. Subsistentia autem 1º modo sumpta est substantialis perseitas, qua res est ita in se, et per se completè existens, ut independenter a quocumque alio substentante, sive in essendo, sive in operando completè, videlicet sit, quod nec tanquam accidens in subjecto, nec tanquam natura humana Xpti in Verbo, nec tanquam pars in toto illa substentantur. De ista ergo 1º modi subsistentia hic inquirimus.

2. Dico in Deo datur subsistentia absoluta propria Divinae essentiae, et distincta a 3bus subsistentijs relativis. Est D. N. S. in 1º d. 26 q. unica nº 35. dicentis: essentia Divina est de se haec, et de se subsistens, id est, per se, vel saltem est totaliter ratio subsistendi ::: Credo quod summa subsistentia in Divinis, quoad hoc, quod est maxime ei subsistentia, et per se subsistere, non constituitur saltem relatione, vel Deitate. = Probatur ex PP. D. Cirilus 1. Thesauro c. 4. ait: quid est essentia? res, quae per se est, neque altero indiget, ut per se consubsistat. Et D. Hier. epistola 57.: illa est natura perfecta, et in 3bus per-so-

sonis una sbsistit, et id qd sbsistit n̄ habet aliunde, "
qd sbsistat, d vnīq̄ e. Et D. Aug. cit. ita: Oīs sbstīa ad
se sbsistit, qto magis Deus?

Nc aut, d Deus ut unus ī solūq̄ e perfectissima 3
sbstīa ad se, id est, a se: q. rōne 3probatur: Deus ut prae-
cindit a relativis sbsistentijs, e ens simpliciter infinitum,
3pletē, fons oīs perfectionis, eāq̄ infinite simpliciter 3tinens:
q e p. se sbsistens. 2o 3sq.: sbstīa (de qua loquitur) e
perfectio simpliciter simplex excludens oēs proximus
imperfectiones, videlicet, oī modā dependentiā ab alio
in ee, et operari; ut jā 3stat manifeste ex praedictis
tis in D. ciuilo, Hier., et ex D. N. S. qq. cit. sic dicente:
Primo modo, C., qd sbsistere simpliciter dicit perfectissimus "
modo, et n dicit nisi essentiā 2olūs Aug.; d ens simpliciter
ee, et n dicit nisi essentiā... infinitū dicit perfectionem oē simpliciter talē: q et sbsistit;
infinitū dicit perfectionem oē simpliciter talē: q et sbsistit;
d n̄ relativis, q ut praecindens a relativis e simpliciter
infinitus; tū q ut in praecedenti q. 3stat, sbsistīa rela-
tiva n perfectio simpliciter: q absoluta.

Arg. 3tra 2o: ni in Deo datur una sbsistīa 2.
absoluta, n daretur 3 relationes; d hoc n̄: q nec illud.
Ma. p. 3tet, et 2o sic: nullus absolutus Dei 3plicatur, q
data una sptīa absoluta, qua Deus sapiens e, n darentur
inde tres relativae; d p. illā unicā oēs personae D. sapien-
tes ds: q data una sbsistīa absoluta, tres relativae su-
perfluunt, q p. illā unicā, qua Deus sbsistit, tres eius per-
sonae sbsisterent = 2o qd jā e semel ult. terminatus,
nequit ulterius terminari; d sbsistīa e ult. sbsistialis ter-
mini: q n datur una absoluta sbsistīa in Deo, tres
relativae repugnant, n post tam ult. nam, repug-
nant alij naturae terminari; aliāq̄ ille, ut suposita eet ult.
et n eet ult., q alij restarent.

Ad 1um Rr. N. maj.: ad ejus 1am probam 3do, qd nu- 3.
lus absolutus Dei 3plicatur, q unus ad oēs personas sufficit,
qre n dicimus, qd 3tres sbsistīa absoluta, n semper e unicā;

ratione cujus tres D.ae personae perfectissime simpliciter subsistunt; itaut sicut sapiter perfectissime per sapientiam un.cam,
Atque cum nequeant dari tres personae, quae per absolutam un.cam subsistentiam perfectissime subsistant, gradientur tres relativae subsistentiae, quarum ratione natura D.a tripliciter in- communicabiliter subsistat, et ita tres personas constituat; non est, quod licet propter absolutam spontiam non deveant dari tres relativae spontiae, per optime tamen ultra absolutam subsistentiam, debent tres subsistentiae relativae dari.

4. Ad 2.m majoris prob.em D. min. quod jam est ult.us tratus, non potest ulterius trahi in eadem linea, C.; in alia, N. Ad min. autem dic, quod est equiboca, quia subsistere est equibocum, ut diximus sup.a § D.e Verum est, quod cum natura D.a est ult.o perfectissime trata per subsistentiam absolutam, neque ulterius perfecte trahi, quare repugnat Deo ultra perfectissimam absolutam subsistentiam, aliam positive perfectam (quali non est subsistentia relativa, ut probatum est in praec.ti questione). At vero cum natura D.a sit ult.o perfectissime, et communicabiliter trata, hinc non repugnat, d potius necessario est triplex relativa subsistentia, triplicem incommunicabilitatem tribuens D.ae naturae, ut sic tripliciter ult.o incommunicabiliter trata, tripliciter incommunicabiliter subsistat, itaque sint tres personae, quarum quaelibet contra subsistit, quia omnes equaliter perfectissime subsistunt per absolutam eandem subsistentiam, et tamen quaelibet subsistit incommunicabiliter per propriam suam relativam subsistentiam.

5 Arg. item: subsistentia est naturae singularis incommunicabilis existentia; d natura D.a praescindens a relationibus non existit incommunicabiliter: ergo non subsistit. Mi constat, quia communicatur 3.bus personis: et sicut natura humana Xpti et si singularis, completa, et existens sit, quia vero communicatur Verbo, non subsistit nisi per subsistentiam Verbi, ita D.a natura non subsistit nisi per subsistentias relativas personarum, quibus communicata. Et: natura D.a praecisive a relationibus non est persona, aliquin non tantum tres, d quatuor essent personae in Deo, ergo nec subsistens. Per 3.m quod subsistentia na-
re.

re intellualis e personalitas, d nara D.ª e intellualis: quaerit ee subsistens, qn sit persona. = R.² ad 1.^m C.º neg, et D.º mi: d praescinde a relaoibus non existit incoicabiliter pprijs suppositis, C.º alteri, i alieno suposito, N. Nara D.ª e enim ex se incoicabilis ceteris; ex hoc non sequitur, qd non sit ex se subsistens; rao, q.ª nara quaelibet p.º sua ppria subsistia solis redditur incoicabilis alteri, i suposito alieno, et cum nara D.ª licet coicabilis sit, non v.º e coicabilis alteri, i alieno, d suis pprijs supositis, quorum nullus e aliud, nec alterum ab ipsa D.ª esentia; inde e, qd coicabilitas ejus, et 3na coicatio in nihilo derogat ppriae ejus absolutae subsistiae.

R.² 2. D.º mi, d praescinde a relaoibus non existit incoicabiliter, ut quod, C.; ut quo, N. mi, et 3 sq.: incoicabilitas importata a subsistia e tantum ut quo, sive raone cujus nara redditur incoicabilis, tanq pars in toto, accidens subjecto, vel fra illi, qui tale e p.º illa, d non e illa; incoicabilitas autem ut quod, sive raone, cujus nara redditur incoicabilis tanq superioris suis inferioribus; hqc enim praestat nature p.º subsistiae, d p.º singlaritate totam hanc D. oct.^a tradit D.^r in 3. d. 1. q. 1. n.º 1c. Nara itam, d nara D.ª e solum coicabilis, ut quo, non tanq superioris suis inferioribus, quam quodlibet e falter ipsa: ejus coicabilitas, et 3na coicatio non derogat suae ppriae absolutae subsistiae, nam licet sit coicabilis, non tam ut quo, d ut quod. Cn igitur quomodo ex se coicabiliter existit, et simul v.º subsistit.

7. Sd stra: nara neqt ee incoicabilis ut quo, qn sit incoicabilis ut quod; q.ª subsistia praesuponit naram individuam, nam e ult.^a terminus narae, et ideo nisi nara sit 3pleta, non implicat, qd nara D.ª ex se sit incoicabilis e subsistens: 3 implicat, qd nara D.ª ex se sit incoicabilis ut quo, et non ut quod = R.² D.º ant: neqt nara creata ee C.º; Neqt nara D.ª X. S.º 3ma subsistia, videlicet individuum, q.ª e limitata, non havet coicabilitatem, q.ª idem numero. Hqc ppriaetas 3ma subsistiae limitatas non e coicabilis ut quod. Rao non invenit narae D.ª, ait D.^r in 1.º d 26 q. un.^a n.º 55. Rao

e, et manifestat, q. naxa Creata solu potest coicari ut qd. cu sui divisione, et q. individuu n potest dividi, inde e, qd naxa Creata individua e incoicablis utquod; et q. sbsistia presuponit naxa individua, inde e, qd naxa Creata n potest ee incoicablis utquo p. sbsistia, qa e sit incoicablis utquod p. singlaxitte. At vo naxa Da. qu singlaxissima e, cu sit ilimitta, et infite sui coicativa, e potex coicablis utquod sine aliqa sui divisione, qu impedita a sua singlaxitte. Itaq. et e coicablis ut qd, q. ilimitta; et e incoicablis utq. q. sbsistent. Haec aut in coicablitas ut qd n e ex indigentia Da naxe, d ex ejs summa plenitudine, et coicablttes. d coicablitas ut qd in naxa Creata e ex indigentia ipsius naxe, sive generice, sive specifice, qu propter. suu ee completu complendu existendo, et sbsistendo, et cu sui detrimento, i e in suis inferioribs dividendo, ipsi coicatur.

8. Ad 3m N. ant., q. l claxitas contra Do.: naxa Da. precisio a relaoibs n e persona relativa, sive realiter distincta ab alia Da. persona, C, n e persona absoluta, N. Nq. et si p. impoble Deus n eet trinus, adhuc eet perfectissime persona, sive naxa intellualis completa existent, et coicablis tam utquo, q. ut qd aliena, sive alteri suposito; hinc q. n seqtur quaternitas in Deo, q. cu persona absoluta sit idem cu 3bs relatbs, includatq. in ipsis, ut eventra eas, n potex n ponit numerus cu illis, sive n auget numerus eas, q. cu relatbe oposita n sit, neq. ee realiter distincta, q. indivisus oia si unus. Cu persona absoluta e unus cuilbet ex 3bs Divinis personis, n extra, d intra eas numerus claudit: et si Deus ut unus sit creator, et hinc suposits, et actiones ss supositor, qn ex hoc condantur vo duo suposita distincta realiter in Deo, nec tx personae.

Tuxes

Queres, quid importet personalitas in Divinis?

R. qd importat qid potibus. Resolutio e D.ni Ioan. xepont. 1
d. 25. q. 1. n. 7. P. exipra: oi negio inseparablis a subjto presu
ponit entitis potiba, ratoe cujus insit; d negio coicaonis e
inseparablis a Persona Dina, cui quidem repugnat alteri su
perite coicari: &c. Hta: et tit. tibus Divinarum Personarum
e falta relao, d negio non e relao: q Personaltas Dina n im
portat p. tali negione, d qid potibus dicit falter, scicet
paternitte, filiaone, et spiraone pasiba = Si aut de Per
sonalitte, sive absoluta Dei subsistia interrogeris? R., qd
e ergo ipsamet esentia Dina, que sicut e sua singlaritas,
ita e sua absoluta subsistia. 2

Replicabis: Personalitas creata importat qid ne
gibus falter, d rao persone e univoca Deo, et creature: q ergo
Dina e qid negibus; vel potibo, et negibo nihil e coe univocum =
R. cum D. Ioe. in 1. d. 1. n. 10. dicente: R. iste conceptus incoicablis,
qui negat coicaone actuale, et aptitudinale, univocus e Deo,
et creature. Negio ergo e univoca multis, qdo ids afirmatus; a
pluribus negatur; d negio coicablitis, que includit re
pugnantia ad coicari, n e univoca, q n convenit creature:
persona erg. Dina n tant havet negione coicaonis actualis, et
aptitudinalis, d etiam habet repugnantia ad coicaone, et
repugnantia talis nequaquam potest ee nisi p. entitis potibus.

Q.o ult.a quot, et que sint notiones in Divinis?

Suponimus dari notioes in Divinis, vel personas 1
Dinas ad invicem ee distintas cognoscimus. Notio ergo, ait D. Ba
silius, cognoscible signus, q. una persona Dina ab alia distinta
ee cognoscimus. Dx aut e notio, Da e falis, et e nom. l con
ceptus, q. significamus falitis illas distintibas unius persone ab
alia, que falitas notio objtiba e; et de hac queritur hic, ad
quam e requiruntur due conditioes, 1a. qd sit ppria unius, l
duarum personarum tant, q. si oibus conveniret, e atributus, ut per
sonalitas, que n notificat una persona potius, q aliam.

2º ut in abstractis spirinatio, ut paternitas, quia Patri non est notio personæ, sed ipsa Paternitas, Filij supposit.

2. Dico 2º in Divinis dantur quinque notiones, videlicet, Paternitas, filiatio, spiratio activa, spiratio passiva, et innascibilitas. Est Dº in 1. d. 28. q. 2. nº 7. dicentis: *a principio fuerunt tantum notæ tres proprietates notionales, scilicet, Paternitas, filiatio, et spiratio, et hoc ex verbo Salvatoris in Evangelio, et Ioan. in Canonica sua Cº 5. tamen postea per investigationem innotuerunt aliæ notiones, et proprietates, quæ prius erant in re, licet non prius notæ, innascibilitas, scilicet, et spiratio activa*. Et inferius partitis q. 1. nº 2. dicebat Dº: *2dum opinionem omnes tantum sunt 5que notiones*. Probari potest Dº quia per prælatas conditiones, quæ dictis tantum notionibus conveniunt, ut ex objectionum solutione patebit, quæ est prob. superius ad Dum eorum.

3. Contra Arguitur: spiratio activa non est constitutiva Patris, et Filij: ergo non est notio illorum, quia notio est distinctiva, et principium distinctivum est etiam constitutivum = 2º: spiratio activa non est notificativa distinctionis unius personæ ab alia, quia communis est duabus: ergo 3º. Pater nimirum est inspirabilis, ac innascibilis, sive ingenitus, sed inspirabilitas non est notio Patris: ergo nec innascibilitas. Major constat; quia Pater sicut non est genitus, vel natus, ita nec spiratus. Minor etiam patet, quia tunc non 5que, sed sex notiones erant. Hoc confirmatur: quia innascibilitas non tantum Patri, sed etiam convenit spiritui Sto, qui procedit, non quomodo natus, sed quomodo datus: ergo non est Patris notio = Resp. ad 1um Nº concessa, quia requiritur, non tantum per constitutivis suis terminis, sed per saltem quamlibet sibi proprium significatur, ut distincta ab alia. De ratione igitur notionalis non est quod sit termino distinctiva, quia per sensibilitatem satis significatur homo, ut distinctus a Petra.

4. Ad 2um Dº concessa, quod spiratio activa non est notio unius personæ a qualibet alia, Cº; non est notio duarum contra tertiam, Nº. Verè enim est (ad spectat Vicenus), ut per proprias quaslibet

117

hibet notionẽ in sua habeatur in quidẽ ꝯparatio ||
Et cũ nõ solũ unã ad alias personas, sed et duas ad ter-
tiã ꝯparentur, hinc ẽ, qd nõ tantũ ẽ notio ꝓprietas
notificans unã personã, ut ab alijs distinctã, sed etiã quæ
notificat duas simul, ut distinctas a tertia, et talis
spiratio activa ẽ. = Ad 3um R. suppositũ, nempe, qd in-
nascibilitas in Divinis ẽ ab inspirabilitate aliud,
ut ergo percipias, qd sit innascibilitas ab omnibus coiter
capta per vocẽ ingenitus intelligere D. Th. in 1º d. 28 q. 2.
nº 5. dicentẽ: idẽ ẽ ingenitus, qd stricte nõ productus ||
tus, et hoc modo accipitur a Sto, ita qd idẽ ẽ ingenitus ||
in Divinis, qd improductus ꝓprie dictus. 5

Et patet per Aug. 15 de Trinitate C. 26.: Pater ergo solus nõ
ab alio, ideo solus apelatur ingenitus. Et D. Th. ibidẽ vũ repetit:
ingenitus dicit nõ productus, et ita inspirabilis, qd Scotus ||
innea, nõ ẽ alia notio a bec; sequitur ergo, nõ productus: q̃ nõ spi- ||
ratus, et nõ ẽ diverso: q̃ nõ ẽ alia notio. Ex hac D. Th. doct. pat.
ad 3um, et ꝯfirmatio ejs; ergo cũ innascibilitas importet ne-
gationẽ producti, ꝯsequenter requirit spiritui Sto, qui ꝓprie
productus ẽ. Innascibilitas ergo absolute negat produc-
tionẽ passivã quamlibet, et ideo inspirabilitas, quæ so-
lũ negat passivã productionẽ per voluntatẽ, nõ ẽ notio
superaddita innascibilitati, q̃ nihil importat, qd per in-
nascibilitatẽ nõ importatur vit. ꝯsequenter innascibilitas
nõ ẽ notio solius Patris, alias a Paternitate, quæ notifi-
cat Patrẽ ẽẽ personã distinctã realiter ab alijs, at vº innas-
cibilitas notificat ipsũ ẽẽ personã primã, q̃ in ordine ori-
ginis persona innascibilis, idẽ omnino improducta re-
quirit nõ ẽẽ primã, q̃ minime ẽ ab alio, ideoq D. Aug. ad-
jebat: Pater ergo solus nõ ẽ ab alio, ideo solus apelatur
ingenitus. 8

Dubitabis: an praeter quatuor relationes
originis dentur aliæ relationes reales inter
Divinas Personas? Affirmative Bz. cũ coi Scotis.

taꝫ qui cognoscunt relaōꝫ identtꝭ, similitudinꝭ, et eqlittꝭ; ut D.r tenet qq. 6. p.o totꝫ, et d. 31. q. uni.ca ubi n.o 2. ait: ad relaōnꝫ realꝫ tria sufficiunt; 1.o qd fundamentꝫ sit realꝫ, et tanꝭ reale. 2.o qd extremorꝫ sit distinctio realꝭ. 3.o qd ex natura extremorꝫ, scilicet fundamenti, et tni sequatur ipsa talꝭ relao abs.q. opere alteriꝭ poꝫ ꝯparantꝭ unꝫ extremꝫ alteri; d hęc 3.a reperiuntur in Divinꝭ personꝭ erga similitudinꝫ identtꝫ, et eqlittꝫ: ꝫ. Minor ꝯstet: q.a personę D.ę ss extrema realia, et realiter distincta, et insuper in e reale fundamentꝫ, et realꝭ tanꝭ identitꝭ, similitudinꝭ, et eqlittꝭ; pat., rꝫ fundtꝫ proximꝫ identittꝭ e unitas extremorꝫ in esentia; similitudinꝭ in qlitate, et eqlittꝭ in qntte, ex 5. metficę: quorꝫ esentia e una dicimꝭ ee eadꝫ, quorꝫ qntitas e una, dicimus ee eqlia, et quorꝫ qualitas e una, dicimꝭ ee similia.

Nc autꝫ; d datur unitas esentię, qualittꝭ, i perfectionꝭ atributalꝭ, et quantitꝭ simolꝭ, d virttꝭ inter D.s personas, rꝫ ss unꝭ Deꝭ, et qualꝭ Pater talꝭ filiꝭ, et nihil majꝭ, aut minꝭ: ꝫ v.e fundant ad invicꝫ relaōes identtꝭ, &, et quidꝫ p.o sine ulla ad, nullo. intlꝭ operaōnę, ꝯ qterqꝫ &. ꝯfatr e D. cit. n.o 7. dicenti: potest dici, qd quot ss perfectiōes in Deo simpliter, tot ss eꝫ magnitudines, et tot eqlittes, sicut tꝫ illę oēs ss simpliter una res, ita et eqles 2dꝭ eas ss simplter una res. Dicitꝫ hꝭ verbꝭ, qd talꝭ relaōes identificantur realter suꝭ fundamentꝭ, i Divinꝭ personꝭ, a qbꝭ taliter tantꝫ distinguuntur.

Dices: ꝫ darentur in Deo tot relaoēs similitudinꝭ, et eqlittꝭ, qot ss atributa, et carꝫ qntittes: hoc e absurdꝫ, rꝫ eent innumerę, sicut et atributa ss infita: ꝫ &. = Cꝫ ad numerꝫ relaōnꝫ realꝫ debet multiplicari fndtꝫ, ꝯ in Divinꝭ nec. esentia, nec qlitas, nec qnttas multiplicatur,

q. ibi oia sunt unus, ubi non obviat &: sicut verificatur inter illa, quae sunt omnia sunt tribus: Q. videntur tales rela-ones ibi, q. identitas & requirunt sicut mutuus. - R. ad 1um. N. maj. cum Do. q. nullus absurdus e dare in Divinis tot filiationes relativas, quot absolutas, quia ex hoc sequatur, quod relativae sint innumerae, q. atributa n. sunt innumera, q. in perfectione infinita = Ad 2um. dic, sufficere personas, ut fundamentum quod multiplicari, q. in eadem alvedo divinus ponexetur in duobus subjectis esset ... ubi mutuae similia. Ad plene intelligenda ea duo alba, ... dicta, videte Do. V. superius d. 1. q. 3. praecipue a no. 3o.

D.o 2.a de Personis Divinis in particulari.

Q.o 1.a de persona Patris nominaliter

Consideratione de Divinis Personis in simul facta, singularum earum considerationem in particulari incipimus; 1o. q. 1mae Personae, cujus nomina 1o. secundis in mentem nostram veniunt. 1.

Pater

Nomen Patris potest sumi ad extra, sive respective ad creaturales, et ita sic nomen proprium, d. appropriatum Deo, ut significamus orantes Pater noster, et sic coe e toti trinitati, cujus homines, et Angeli filii adoptivi dicuntur, sicut per gratiam, qua significamur, ut filii Dei, textu Apostolo, nominemur, et simus. Alio modo sumitur ad intra, sive relative ad personas Divinas, ut dixit Xptus dixit: ego, et Pater unum sumus; In hac acceptione nomen Patris proprie, et solius 1mae personae convenit. Veritas e de fide contra Mahometanos negantes Deum habere filium; potest q. probari ex Scripturis, Conciliis, P.P., et q. ex praecedentibus; q. si Paternitas e notio 1mae personae: q. nomen Patris, proprie, et solius illi convenit; et q. ratione sic: proprie generans, proprie nominatur, et e Pater; in Divinis autem

solus 1ma persona e ppriè generans, sive filium producens: q &c.

2. Dices 3tio: ex D. Basilio trat. de v.a fide: vocabulum Patris vicet integram sigficaone, sicut apd nos e in ipsum acipiamus in Deo, impie facimus = 2o in Deo n.e sexus varietas: q nec v.a generatio, nec Pater, sicut nec Matter. Erravitq extulti Mahometus dicentis: quomodo Deus habere potuit filium, si n habuit uxorem = R.a ad 1mum mentem S. Basilij ee, qd q.a Pater creatus causa filij, prior illo, aliudq. ab illo e, ideo si ita acipiamus, impie facimus = Ad 2um D.o 3seq.s: q nec v.a generatio carnalis, C.o spiritualis, N.o Nonminus e, qd impiissimus animalis, et carnalis Mahumetus ita senserat de D.a gen.e, quae n carnalis, d spiritualissima e, et ut Apostolus ait 1.a ad Chor. C. 2: animalis ho n percipit ea, quae s.t spiritus Dei, q.a extultitia e illi, et n potest intelligere.

Ingenitum

3. Heretici Arriani p.r nom.n ingenitum unice intelligebant increatum, et Eternum; 3cludebantq. qd n solus Pater e ingenitus, ipse e Deus, filius v.o cum genitus sit, creatus e in tpre productus. Hac ratione aliqui PP. antiqui admittere nolebant hoc nom.n ingenitum tanq ppriam Patris, q.a in predicta intelligentia coe quidem e oibus personis. Hac autem pessima Arrianorum aceptione rejecta, in usu, vanoq.s sensu Chatolicorum p.r ppriett.s ingeniti, nil aliud intelligitur, qz subsistens improductum, qre D. Aug. l. 15 de trate c. 26 ad fbd: solus q Pater n e ab alio, et ideo solus apelatur ingenitus, n quidem in Scrip.a, d in 3suetudine loquentium. Q.re

4. Aserimus: nom.n ingeniti ppriam e solius Patris. De hac proprietate ingeniti, u innascibilitate Patris expresse agit D. Th. in l. 2. d. q. 1a, et d. 28. q. 1. R.r ex ipso n.o 5. q. 2. d. 28. dicente: Dico, qd ingenitum 2bus Santorum, prout scilicet significat negationem geniti coiter sumpti, ~~prout~~ scilicet producti cognotando subsistens in natura D. soli 3venit Patri. Item ex Van. dicente: Patris proprietas e, qd ingeni

nitus sit. Ex Athan. epist. ad Serap. q̃z. dicente: in principiatus el, et ingenitus soli Deo conveniat Patri catholica Eccl.ª congregata apud Nicęam fideliter atribuit. Quod etiam declaratur in Toletano 6. et 11. et in officio beatissimae Trinitatis, sanctissime ab universa Eccl.ª cantatur: Te Deum Patrem ingenitum corde, et ore confitemur. = Ratione qua vici. Quia ingenitus, sive innascibilitas nihil aliud formaliter importat, quam negationem originis ab alio; dum solus Pater non est originatus ab alio, nam Pater a nullo est factus &.

Ad Prob.m resp. habet D. Th. q. 33. a. 4. ad 1. dicentis: ingenitus aut distinguitur formaliter ab essentia, et relatione positiva, ad productus non dicit nisi negationem formaliter, quia solus Aug. l. 5. de trinit. c. 6. cum ingenitus dicitur, non quid sit, sed quid non sit, ostenditur. Eadem dicere, cum dicitur ingenitus, supponitur, quod sit subsistens, vel persona, et ostenditur, quod non sit per productionem ab alio. Itaque et si ingenitus presuponat quidem aliquid positivum, videlicet subsistens, vel personam formaliter tamen nullum quid positivum, sive absolutum, sive respectivum dicit, sed solam negationem originis importat. = Sed hinc dicas: quod ingenitus equaliter convenit trinitati, nam quidquid in Divinis est, et relativum non est, commune est = R.º N. cons.q, et dico praeterea: quidquid in Divinis est, et relativum non est, nec relationem supponit commune est; C. si relationem praesuponit, N. Itaque est negatio, quam ingenitus importat, nam presuponit personam Patris relatione constitutam; ideoque cum cui repugnat antecedens, repugnet etiam consequens, ultra cui paternitas non convenit, nec negatio dicta convenit. = Ultra quod ingenitus est negative relativus, nam afirmatio ei oposita non est nisi relatio, sive passiva productio, a qua specificatur quidem negatio illa. 5.

6.

Principium.

Nomen principii distinctum est a nomine causę, quia id, a quo aliquid quomodocumque est, principium dicitur. Causa autem dicitur a quo aliquid dependentia, distinctione, aliisque imperfectionibus, itaque est cum dependentia. Itaque omnis causa est principium, latius patet principium, quam causa; et ideo omnis causa est principium, non vero est contra. Principium in Divinis sumi potest essentialiter et ita significat fecunditatem Dei ad extra, et convenit toti trinitati; vel notionaliter, et sic importat fecunditatem Divinam ad intra, convenitque Patri erga filium, et utrique erga Spiritum

Sti; l principialiter, sicque significat dignitatem Patris, quatenus ita est filii, et Spiritus Sti principium, ut minime principiatus sit, quod ipsi ab ilo ss; et ipse aise e. Illud quidem principaliter dicitur principium, quod imprincipiatum est, et principians, et solus Pater talis est. Dicimus

7\. Pater vere, et proprie dicitur principium, et fons divinitatis communicatae ad intra, non autem causa, nec initium. Pr. 1a pars ex D. Aug. l. 4. de Trinitate c. 2. dicente: Pater || totius divinitatis, vel si melius dicitur deitatis principium est. Eodem loquitur Eugen. 4us in litteris unionis sic: Pater fons, et principium totius Deitatis. D. Thomas 1. p. in 1. d. 29. q. unica nr. 1. ita: non concederetur ista sine determinatione, Pa- || ter est principium durationis filii, sed bene concederetur ista || Pater est principium originativum eternitatis filii. Ratio est constat; nam nomine principii, fontisque divinitatis communicatae ad intra nihil aliud intelligimus quam personam, a qua aliis perfectissime communicatur divinitas, quod non accipit ab alio; solus autem Pater talis est: ergo &.

8\. 2a Pars pr.: Causa importat prioritatem in essendo, et in natura alietatem respectu effectus sui; sed in Divinis haec repugnant: ergo &. Confirmatur: in Concilio florentino reprehensi fuere Graeci plurimi utentes nomine causae in divinis. = Et haec vox initium sumitur communiter pro termino a quo durationis; sed talis repugnat eternitati, quae indivisibilis, et tota simul est, quare D. Thomas non concedit ista: Pater est principium durationis filii: ergo dicitur Pater vere principium, nequaquam filii, et Spiritus Sti initium est. # Si dubites: an Pater possit dici auctor filii? D. Aug. lib. 3. contra Maximum c. 14. sic ait: si propterea Deum Patrem, Deo filio dici auctorem, quia ille genuit, genitus est iste, quia iste de illo, non ille de isto; fateor, et concedo; si autem propter nomen auctoris minorem vis facere filium, Patremque majorem, nec

nec ejus Dij. Dñi filius, cujus et pater, detestator, et ||

respug.

Q.° 2.ª an Pater sit prior origine Filio?

Cum correlativi sint per se Dma. Pater, et filius, si- 1.
mul s. tpre, natura, et cognitione; ideoq. hic solum quaeritur
prioritas originis, quae non e. prioritas in quo, d. a quo,
hoc e., non e. prioritas ratione, cujus id, quod e. prius, sit,
aut verificetur in aliquo instanti tporis, l. natura in quo
n. sit, et verificetur id, quod e. posterius, d. e. prioritas ratione,
cujus, id quod e. prius, e. a quo alius, et id, quod e. posterius, n.
e. a quo alius, d. qui ab ilo; vnde Patrem ee priorem origi-
ne filio, n. e., ut n. bene aliqui judicant, Patrem n. ee
ab alio, d. ee a quo filius e.; filius vo. quia e. a Patre, posterior
e. ilo, et quia e. a quo spiritus Stus, prior e. ipso Spiritu Sto,
cum hoc q. peroptime stat, quod tres Dae. personae coes, ete-
rnae sibi ss, et coequales.

Hic mirandam se praebet sentª. D. thomae Dee- 2.
dentis originationem inter Dªs. personas, et n. prioritatem
originis; oportet ibi ee ordinem 2dum originem absq. prio-
ritte, ait Dma part. q. 42. art. 3. miranda, inquam, cum
ordo n. sit nisi inter prius, et posterius. Atque ita q. sic:
ordo n. sit nisi inter prius, et posterius. Atque itª q. sic:
ex D. Aug. 19. de Civ. Dei: ordo e. Dqua dispositio unicuiq.
sua loca tribuens, d. pr.te e. ordo 2dum originem inter Dªs. per-
sonas: q. et Dqua dispositio 2dum alium, et alium gradum
originis; ne vic, d. alius, et alius gradus originis n. or-
dinati ss, sive n. Dqua dispositi, nisi unus sit prior,
et alter posterior; q. simul, sive eque colocati n. ss
dispositi, d. simul positi, Dhujus q., seu n. Dque ordina-
ti: q &. Itaq. ee e. Dhumao: absq. prioritte n. datur ordo;
d. inter Dªs. personas Pater e. Dma: q. Roborata: prius origine
e., id a quo alius e.; d. Pater e. a quo filius e.: q. prior origine filio.

vlerȝ D. thomas p.º originis prioritatȝ aliud, qȝ e. in-
telexit, l mens ejs ñ e facilis captionis. Quae sit

3 Dº: Pater e prior origine filio. Est D.ⁱ S. pa-
sis, singlariter zq qq. 1. ñ 3. dicentis de persona Patris:
nihil e illi speciale, nisi prioritas originis, ȝdlȝ quaȝ qui-
libet persona e ipsa, et ipsa a nulla. Ex D. Aug. lib. de quo-
dijs electoȝ dicente: Pater ñ praecedit filiȝ tpre, d origi-
ne. D. Basilius lib. 1. Itra Eunominiȝ sic clariȝ ait in
fine: quonȝ ipse pacto raonȝ habere ordinȝ, negare ñ
his, in qbs prius, et posterius ñ praesupositione ntra, d
narali quadȝ Isequone? Vides jȝ ȝdlȝ D. Basilius,
qua irraonabliter negatur ordo, ubi datur prius, et
posterius; q.ª nec ordo sine prioritte, et posterio-
ritte, nec prioritas, nec posterioritas dari potest sine
ordine; d ex D. thoma ibi e ordo ȝdlȝ originȝ: qd
Percipite verba D. Basilij: ñ praesupositione ntra, d
narli quadȝ ~~praesupositione~~ Isecutione.

4 Aliqȝ inter externa la, quȝ ñ oino simul, nu-
la e prioritas, et posterioritas; d Pater, et filius, ex qq.
correlative ss simul oino nara, tpre, et cognione: q.
Roboratur ex simbº: ȝ in hac trate nihil prius aut
posterius: q = R. N. mȝ, et Isq.ª; ȝ etsi Pater, et filius
sint simul tpre, nara, et cognione, ñ ss tq simul origne
q ñ oino simul, I syntexq prioritatȝ aliq, et posterioritatȝ
habent; sicut vº cȝ simultte tpris Ipati potest prio-
ritas narȝ, et cȝ narȝ simultte prioritas intelgndi,
ita cȝ 3ci hac simultte Ipati potest originis prio-
ritas, et posterioritas. Videte fecundȝ doct.ª, quȝ adeȝ
tradit D. N. in 2. d. 1. q. 1., d clarius ubi sup.ª

Q.º 3.ª: an Pater sit Sapiens Sapientia genita?

Suptiliter tangit D. ex profeso hanc dificulttȝ
int. d. 32 q. 2. ubi videnda ss multa ad extensȝ intelgntiȝ
1 requsita, quȝ ob brebittȝ omittimus, et sic resolvimus

... Dº: Pater ñ e Sapiens Sapientia genita. Est D.ⁱ N.
im-

immdte cit. P. ex D. Aug. l. de trate C. 1. dicente: n. p. illa saptia, qua genuit, Pater e sapiens. Idq tenet lib. 1 retract. C. 3. ubi retractat opositam sent.ᵃ qdo quaerat lib. 83. q. 2. = P. ratione: rq qd Pater sit sapiens saptia genita, sive filio, vi Verbo, e dicere saptiam genitam, vi filium ee frm realiter in existentem Patri, p. quam taliter sit sapiens; hoc autem e absurdum, q.ᵃ saptia genita e psona realiter distincta a Patre, et p. saptiam realiter distinctam neqt Pater ee sapiens; tum q.ᵃ 2dum Aug. l. 13. de trate: quis audeat dicere Patrem nec se ipsum, nec filium, nec spritum Stum intelgere, nisi p. filium? tum, q. Pater nullam perfectionem habet a filio, nec mediante filio, alioqu. p. primus originis n ect simpliciter perfectus: q. 2.

Arg: Pater dicit Verbo, et creat p. Verbum: q et intelligit Verbo, Ergo Pater e sapiens sap.ᵃ genita. = Distr: hec Pater, et filius diligunt se spiritu Sto: ab oibus admittitur, = Rd. a Dst. q similiter ista: Pater e sapiens sapt.ᵃ genita. q. locuones illae n denotant, qd C.º ant., et S. Dq.ᵃ: rao, q.ᵃ locuonis, et creaonis Patris Verbum sit fra. 1 principium quo, sed tantum intelligitur, qd Pater producit Verbum, quo nos, dtant intelgitur, qd Pater producit Verbum, quo nobis loqtur, rq novissime loqutus e nobis in filio, dus nobis loqtur, rq novissime loqutus e nobis in filio, dus ipse filius, vi Verbum Patris loqtur nobis, l dicite, qd ipse filius, vi Verbum Patris loqtur nobis, l dicite, qd manifestant illa Verba, qd Pater producit filium, cujus simul creat, et dicit oia, quae creata ss, qd verissimum e, simul creat, et dicit oia, quae creata ss, qd verissimum e, n vo. in sensu Dri = Ad Dstrmaonem C.º ant, et S. Dq.ᵃ; q. ex usu DD. diligere in Divinis n solum accipitur essentialiter, ubi p. dilectione improducta coi toti trati; sed etiam notionaliter, scilicet, qns signficat productionem amoris spirati (de q.º suo loco dicemus); in 1mo sensu rejicitur, q. falsa illa locutio; in 2.º q. admittitur.

Q.º 4.ᵃ: an generatio Verbi sit Voluntaria?

Pro melioris qnis notandum e, qd voluntarium 1

multifarie sumitur. 1o. dicitur voluntarium elicitive, quod immediate producitur ab ipsa voluntate, et sic actus amoris voluntarius est. 2o. imperative, quod fit ab aliqua alia potentia juxta imperium, et impulsum voluntatis; sicque actus fidei dicitur voluntarius. 3o. contingenter, in quo aliquid ita fit, ut posset non esse, et sic omne creatum dicitur voluntarium, quia ejus contingentia pendet à Dei voluntate. 4o. antecedenter, vel concomitanter, vel subsequenter, quod voluntas sibi placet in actibus aliarum potentiarum, ad quas ipsa, nec elicitivè, neque imperativè concurrit, et ita licentia futura à nobis amata, vel desiderata dicitur antecedenter voluntaria, et dum de illa recepta lætamur, dicta concomitanter voluntaria, et cum de illa præterita gaudemus, dicta subsequenter voluntaria; prout complacentia voluntatis antecedit, concomitatur, vel subsequitur. An ergo generatio, qua Pater genuit Verbum, possit dici voluntaria aliquo modo ex dictis, inquirimus? Certum 1mo modo certum est, quod non; nec 2do eo modo, quia intellectus non coactus, sed summè spontanea vi producit Verbum, nec 3o. modo, quia cum Verbum sit simpliciter necessarium, productio ejus nequit esse contingens; restat tantum dubitatio circa voluntarium antecedenter, concomitanter, vel subsequenter. Igitur sit

2\. Prop. 1o: generatio Verbi est voluntaria, concomitanter, subsequenter, et quasi antecedenter. = Est D. Nri in l. d. 6 q. unica dicentis: Dico, quod Pater hoc modo gignit filium voluntarium, quia Pater in 1mo signo originis intelligit salutem, et tunc eam potest habere actum volendi salutem. In 2do signo originis gignit filium, nec tantum vult illam gignitionem volitione sequenti illam gignitionem, sed volitione habita in 1mo signo originis, qua volitione Pater salutem vult, præsupposita aliqua modo intellectione, qua Pater intelligit, non autem præsupposita gignitione Verbi: sic ergo Dico, quod Pater generat

vo-

volens, n tamen voluntate concomitante, q antecedente. (exq concedit a posteriori, quod etiam concomitante).

P. 2o. Pater n potest n cognoscere, et amare, vl velle essentiam suam, ut communicandam, ut communicatur, et ut communicata filio, q hoc est verbi generationem esse voluntariam, p. ut in Dlc. q. P. ma. quoad 1am partem: essentia Da in 1mo signo originis est essentia ut communicanda filio; Pater autem necessario cognoscit, et vult essentiam suam in 1mo signo originis, aliaq n esset, qua filio haberet Pater esse perfecte Beatus: q Pater necessario vult essentiam suam, ut communicandam filio; q hoc est velle communicationem essentiae, sive filij generationem p.o priori ad ipsam: q generatio ipsa necessario est antecedenter voluntaria. Ideoq dicebat D. Hilarius, qui ex substantia Dei natus est, et ex consilio ejus, et voluntate. Vbi le ex antecedentiam denotat consilij, et voluntatis: q &c.

Ma principalis P.r quoad 2dam partem: dum essentia Da communicatur filio, l Pater vult hujusmodi communicationem, l n? si 2dum: q quod antecedenter, et velut in intentione sibi placuit, in executione n placet, l displicet, quod nec complacuit, in executione n placet, q maxime nimirum est in Deo, q q. ego Deus, et n mutor, quod maxime vltimo, ubi voluntas Da objectum, quale est verbi generatio, etiam ex se immutabile est. = Si 1mum: q communicatio ipsa essentiae in gen.o filij est etiam concomitanter volita. = Denique quoad vlt.a partem: Pater amans filium genitum, diligit essentiam Da ut communicatam filio, q Pater vere amat filium, q hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui: q amat vere essentiam Da ut communicatam filio, q hoc est amare communicationem, sive velle filij generationem consequenter ad ipsam, q verbi generatio &c.

Arg. 1o Contra: Pater voluntarie genuit filium: q vl nolens, l volens genuit. Si nolens: q coactus. Sed

autem potuit vi illi inferre? Ecce Arrianorum argutias, quod contra ipsos retorquetur: Per vos ipse Pater vel est Deus (quod filio negant): vel volens, vel nolens? si volens ergo alio Deo patitur vos Pater, ut sit Deus? si invitus voluntate, libere, et contingenter est Deus. = Respondeo tamen, quod Pater volens sive quidem voluntate elicitiva, non operativa genuit filium, quia dum Pater intelligit, et vult generationem, voluntas non est principium quo elicitivum (sicuti est eius spirationis, et creationis), sed intellectus elicit generationem, sive quam, ut circa quam, non autem ut circa terminum se productum tendit voluntas Dei mediante sua dilectione essentiali, non operativa.

6. Arguitur itaque contra ultimam partem Doctrinae: volitio generationis antecedens ipsam generationem est volitio, vel amor desiderii de re non praesenti, sed futura; sed nec Divina potest non esse praesens, nec Deo competere potest desiderium: ergo ex parte actus, et quod ex parte objecti repugnat in Deo generationis antecedentem voluntariam = 3º. nihil volitum, quin praecognitum; sed generatio filii non est antecedenter cognita: ergo nec &c. Minor constat; nam cognitio generationis ipsam antecedens, est cognitio abstractiva, quae Deo repugnat: ergo = 4º. etsi per impossibile Pater non praecognosceret, et vellet, adhuc tamen generaret: ergo superflua est praecognitio, et antecedens volitio generationis = Ultimo: Pater generans est Pater, sed non prius vult, quod sit Pater: ergo non vult generationem nisi postquam generat, et cum solum sit volita consequenter generationis non est antecedenter voluntaria.

7. Respondeo ad 2um Distinguo majorem: volitio generationis antecedens generationem antecedentia temporis est volitio desiderii, Concedo; antecedentia naturae, vel originis, Nego. Volitio enim generationis non praecedit ipsam nisi, vel prioritate naturae intelligendi (quomodo essentialia sunt priora notionalibus), vel prioritate originis (qualiter Pater praecedit filium), hinc quod est, quod a fortiori tali vo-

volitio n e desideriy; d complacentiæ summæ. Ad 3ᵘᵐ 8ᵒ
my, et Dᵒ. prob. cognitio generaonis tpre ipsæ antece
dens eet cognitio abstractiba, permito; nara, l origine,
Nᵒ; qᵃ cy hac prioritte cognionis stat existentialiy realiy
precentia objti, n generaonis. Rao permitioniy è, qᵃ ut
Dᵃ cognitio sit intuitiba, n e nesᵒ. realiy precentia objti,
qᵃ ab eteno Deus novit intuitibe oia, quæ n nisi in
tpre habent precentia blitte ppria, u s n se ipsis cognos-
cibilia. = Ad qᵗᵘᵐ retorquo: et n ps impoble Dey n eet bi-
nuy, eet tq Deus: g superfluit tras in Deo. Rᵉ erg, qd li-
cet n exintrinceca, et essentiali indigentia generaonis,
tq ex nesᵒ. ordine, qᵃ essentia s priora notionalibus, n
potest generare Pater, qn prius cognoscat, et velit; qᵃ cog-
noscere, et vele e essentiale, generare eg notionale.

Ad ult. Dᵒ. my. Pater, ut Pater n prius vult, qs sit 8.
Pater, C.; Pater ut Deus, Nᵒ. Intlio, et volitio s actus
essentiales priores eg oibs notionalbus, ideoq. an-
teq intligatur Patrq ee ottiby, intlgitur Dey cog-
noscere, et vele filij generaonq; vicq filij gen.
è precognita, et antecedenter volita. Ultra, q. cog-
nitio, et volitio s in Patre cy prioritte originis
erga filiq, hinc, u ideo è, qd dy Pater generat,
u ottituita in ee Patriy, cognoscit quidq, et vult
filij generaonq pᵒ priori orig. ad ipsaq, dicq ergo d.
n soly Pater ut Dey, d Pater ut Pater anteceden-
ter cognoscit, et vult filij generaoq. Videsq jq Verbi
bi gen. antecedenter voluntariq, et qidq dxi
cpte, scicet, antecedentia naq, et originiq antece-
dentia.

Qᵒ 5ᵗᵃ de persona filij nominaliter 8.

Plura s nomᵃ. dde personæ dᵉ. Filiy
eg dicitr, Verbu, imago, et saptia. Ultra dicitur

Vapor virtutis Dei, quia ejusdem naturae cum Patre, a quo naturaliter procedit; Candor lucis aeternae, qui illi a quo naturaliter oritur, coaeternus est; splendor gloriae, quia Paternae majestatis perfecta, et naturalis ostentatio est. An autem haec nomina conveniant 2dae personae proprie, an appropriate hic inquirimus. Ad solutionem notandum est, quod proprie dicitur, esse sic convenire uni personae ex vi processionis suae, ut aliis non conveniat, ut nomen Patris, vel Genitoris dicitur de 1ma persona, appropriate autem dicuntur, quae significant perfectionem omnibus personis communes, atque per attributionem, vi cujus aliqua restrictione appropriatur uni personae potius, quam aliis, ob majorem proportionem, vel convenientiam ejus cum peculiaribus notionibus, ita potentia tribuitur Patri, quia juxta nostrum modum concipiendi potius, quam aliis convenit dignitati Patris. Hoc notato, habitur

2. Dicimus: nomina filius, Verbum, imago proprie conveniunt 2dae personae, caetera autem appropriate. = Probatur 1o de nomine filius: ex scriptura Lucae 1o: filius Altissimi vocabitur, ait Angelus; et Pater in Psalmis: filius meus es tu, ego hodie genui te. Et quia ex communi Catolico sensu, Conciliorum, PP. et theologorum. Denique ratione: quia nomen filius proprie, et quidem significat personam productam per viam generationis de substantia Patris; atqui talis est sola 2da persona, ut alibi constat: ergo Arguer: Joannes non dicit in Evangelio in principio erat filius, sed in principio erat Verbum: ergo = Ultra: filius est similis in natura Patri; sed 2da Persona non est similis, sed idem in natura cum Patre: ergo non proprie filius est, identitas enim non est similitudo = Respondeo ad 1um B., quod nomen Verbum proprie etiam convenit 2dae personae, ideoque Joannes bene illo utitur, quo-

qr ob hoc negel nom. filij, q. infra dixit, q. si Uni-
geniti a Patre. = Ad 2dum dices, qd ex qo similitudo
fundetur in unitate, q. major inter 1mam, et 2dam per-
sonam unitas, et identitas in natura, eo major simi-
litudo in natura: igitur tantum magis nom. filius proprie
convenit 2dae personae. 3.

Pr. de nom. Verbum ex illo Joan: in principio erat
Verbum: D. Cirillus ait ibidem: hoc nom. Verbi, qsi
proprium filij videtur elegisse Joan. = tum Joan. 3: tres s
qui testimonium dant in Coelo, Pater, Verbum, et Spiritus
Stus. = Itq ex Aug. l. 5. de trinitate C. 83: relative dicitur
Verbum, et imago, et filius :::: Verbum de Verbo dici non po-
test, qa non simul ambo Verbum, d solus filius. = Denique
ratione, quam ipsemet Aug. lib. de fide C. 32. sic efor-
mavit: Verbum Patris ideo dictum esse, qa per ipsum innotes-
cit Pater, sicut Verbo nostro idaq animus, cum Verbum lo-
quitur, ut noster animus innotescat audienti; sic illa
Saptia, quam Pater genuit, quoniam per ipsam innotescit
animus secretissimus Patris, Verbum ejus convenientissime
nominatur: ergo proprie convenit 2dae personae.

Contra dices: sicut dicere, ita et Verbum, d in Divinis 4.
dicere e coe toti trinitati, ut constat ex illo Psalmi: ipse dixit, et facta
sunt: qd Verbum, ergo non e proprium filij, qd e coe tribus. = Confirmatur ex
D. Ireneo lib. 1. c. 18. dicente: Deus totus existens mens, et 11
totus existens Logos, ie Verbum. = Rx. qd dicere aliud e ad
intra, aliud qd ad extra, et qd sicut dictio, ie dicere ad in-
tra e solius Patris, sic Verbum ad intra soli filio convenit
proprie. Dicere ad extra e ergo tribus coe, ergo e producere, ie
facere ea, quae facta sunt; caeterum haec dictio non e per intellm, nec
ad Verbum, d per voluntatem, et ad creat. = Ad Confirmationem dic:
qd D. Ireneus loquitur juxta nostrum modum concipiendi, qa cum
nos dum habemus Verbum mentis, sumus actu intelligentes;
ideo ut juxta nostrum modum intelligendi ostenderet per-

dictus Stus Deus ee semp.e, et nec actu intelligentes, dixit, qd Deus e sua mens, et sus dicebus, intelligendo, p.o li Verbus intllionis infite, qus in rei rexitte n e Verbus nisi equivoce, sive p.r analogias impprias ad intlliones ntas; ad modus, qo D.s Amb.s aplicat 2ds persones nom Spiritus, qd pprius e tertis, dus ait: filius e Spiritus de Spiritu, volens ostendere nulas persones ee corporales, sic similiter &c.

5. Pr 2.o de nom.e Imago, ex Scrapt.a, ns Sptis T. dicti imago bonitt.s illius. Et 2.a ad Filip: Xptus, qui e imago Patris; hincq adjebat Xptus, Joan. 14, qui videt me, videt, et Patrem meus: q ppria, et q.a ppe imago illius e. = Tus ex D.N.S. in d. D. Jo. q. un.ca n.o 13. dicente: Spiritus Stus, verus e, qd nec imago Patris, sicut filius, qui ex vi processionis sus procedit, ut Similis Patri. = Dra: D. Dam. lib. de fide C. 88. ait: imago Patris e filius, et spiritus Stus: g. = Tus: rao imaginis, ul cadit sup.a predicatus exentiale, l notionale? Non 1.m, q.a alias et Pater eet imago. Non 2.s, ns personalitts n assimilant, d potius distinguunt personas ad invicem: &c. = R.o ad 1.m, qd spiritus Stus potest dici imago late, q.a e similis innara producenti, atq qd solus filius e ppe imago, ns ipse solus exq.o naliter procedit, e natis similitudo. = Ad 2.s dicend: qd nec sup.a unus, nec sup.a aliud, d sup.a utrumq; scicet, sup.a persones naliter productas in similitudines naturis, qomodo e solus filius, cadit rao imaginis.

6. Suadetur ult.a pars: nas splendor glorie, Candor lucis eterne, vapor virtutis Dei, lum.n de lum.e, et similia n solus filio, d et spiritui Sto v.e convenient, et aplicantur filio tas appropriantur predicta, q.a potius gen.s, qs libe ras processiones amorisabalio denotant. Nom.n aut Sapientia (quamvis ita certe in S.a Scrapt.a aplicetur filio, ut S. Aug. T. de trate C. 1. dicat: impius e dicere Deus n ee Patrem sapt.e sue) n e tas pprius, d appriatus filio; n pprius, q.a cus sapt.a sit absoluta Dei perfectio, et

nom.

nomi. ei Dvenit cuilibet personæ, appriatur q. fi-
lio, propter majorem Dvenientiam, quam cum eo habet
sapta. exqo ipsa actus, et perfectio intlus e. Si q.
sumitur essentialiter, tribus Dvenit, si autem notio-
naliter, appriatur filio, q. ideo sapta. genita dicitur.

Nc vo. D. N. S. audite qq. 8. n. 32. dicentem: 7.
quælibet persona sicut e creatrix, sic e artifex,
tam appriate Verbum dicitur ars, u sapta. sive nota.
qa. modo suæ processionis Dpetit sibi, qd sit nota.
actualis procedens de memia. paterna declarans oe
intlgibile, qd in memia. ita Dtinetur. Hoc pat. pa.
Aug.u 7. de trinte. c. 8o. ita dicitur: filius sapta. Patris,
quemadmodum dicitur lumi. Patris, et lumi. de lumi.,
et utrumq. idem lumi. sicut intlgitur sapta. de sapta.
et utraq. una sapta.

Qo. 6a. ex quorum cognitione procedat Verbum?

Cirem Ds. Verbum, etsi n pa. intlionem, D pa. dictionem 8.
procedat, n intlus Divinus n producit, ut intlgat, D
procedat, n intlus Divinus n producit, ut producat, q.a q. procedit ex co-
potius e Dtra, intlgit, ut producat, qa. q. procedit ex cog-
nitione, u pa. intlus prius cognoscentis, quærimus hic: quæ
obita præcedant cognita ab intlu Do. ad filii generationem;
an tantum præcedat cognitio obiti bmi, scicet, essentiæ
Di., an etiam atributorum, et oium prædatorum notionalium; an
vo. etiam creaturarum cognitio præcedat? (quidquid autem de
cognione erga Verbi productionem resolvatur, dic
etiam intlgite de volione circa Spiritus Sti processionem).
Magna lis e inter A.A. circa solutionem, q.a ultra
qd scotistæ pugnant Dtra thomi., ambo etiam inter se
acriter. thomi.æ enim volunt Verbum procedere etiam ex
cognione creaturarum possibilium Dum oem, futurarum, sic-
ta multarum, et actualium juxta aliquos. scotistæ vo. pa. opo-
situm negant, qd Verbum procedat ex cognione alicujus
creatæ; nihilominus inter ipsos scotistas adhuc e velum,
q.a antiquiores, ut Vasolius, tartaretus, et Prada

defendunt, quod ex cognitione solius Divinae essentiae. Alii autem cum Patre Woc tenent, quod etiam ex cognitione omnium praedicatorum absolutorum Dei, etiam quod Patris, non vero filii. (pariterque spiritus Sancti ex cognitione, et amore etiam Patris, et filii, non vero spiritus Sancti). Alii namque ut Scotus, quem Bartolus ... cum aliis Recentioribus sustinent, quod ex cognitione omnium quae sunt formaliter in Deo, essentialium, et notionalium omnium procedit Verbum: sit etiam

2. Secunda Conclusio. Verbum Divinum non procedit ex cognitione creaturarum, nec possibilium. Est unanimis Scotistarum sensus. Probatur ex Doctore in 1. d. 18. q. unica. n. 5. dicente: nulla persona Divina constituitur notione personali per respectum ad creaturam, immo quidquid est intrinsecum in Divinis, sive absolutum, sive respectivum in quo est quod esse reali sive intelligendi abstrahitur ab omni respectu ad creaturam, et est prius quocumque esse creaturae: ergo Divinum Verbum est prius etiam esse possibili creaturarum. Verbum autem non procedit ex cognitione sui posteriori simpliciter: ergo etc. Si dicatur posterior est Verbo. = Contra: quia spiritus Sanctus, qui posterior origine, tamen est simul aeternitate, natura, et cognitione cum Verbo: ergo replica non tenet. Aliter: Verbum abstrahitur ab omni respectu ad creaturam, sed non abstrahitur a respectu ad ea, ex quorum cognitione procedit; nam Verbum est expressa imago manifestans esse intelligibile, quod in memoria paterna, ex qua gignitur, continetur, ut tenet Doctor cit. in fine quaestionis praecedentis: ergo etc.

3 Probatur 2.º 3.º ex D. Anselmo in monologio C. 3. dicente: {si nihil unquam aliud esset, nisi summus ille spiritus (Deus est), ratio tamen capit Verbum illud, quod se dicit ex necessitate esse: ergo Verbum Divinum necessario procederet, sublato per possibile, vel impossibile esse possibili creaturarum: ergo non procedit ex possibilium cognitione, nam ratio tamen capit, quod illis sublatis, adhuc ita procederet, sicut nunc. = Probatur 3.º ratione: nullus est ordo divinus ad extra, quin prius completus sit totus ordo productionis ad intra; sed Divina cognitio creaturarum est ordo divinae intelligentiae ad extra: ergo divinum Verbum, ut potens complete productum prius prior ad cognitionem creaturarum, non procedit

ex

ex illa cognitione. P. ma ficaciter: ordo cum tribus
divinis personis praesupponit completum totum ordinem
productionis ad intra, q. praesupponit ipsas tres D.as per
sonas; et nullus e ordo divinus ad extra, qui n sit cum
tribus Divinis personis, q.a 2dus cum PP., et teologorum
omnium operatio Dei ad extra, sive intentionalis, sive
fica indivisibiliter competit toti trinitati, sive tribus
personis divinis: ergo
Nec aug. dubitare adsunt D. D. Aug.us, et Scotus. Smus A.
ait 5. de trinitate C. 14: sicut Pater, et filius, et Spiritus Stus
sunt unum principium, sic omnes tres sunt unum principium creaturum
ad ipsas producendas. Producendas enim in esse cognito, et
in esse fico. Ideo dicit S. D. N. in 2. d. 1. q. 2: in illo Smo
instanti, in quo creat.a e immediate producibilis, causa
litas illa una e in tribus personis respectu creaturum
producendarum, sive quantum ad esse simpliciter existentia
le, sive quantum ad esse cognitum, et esse volitum.
2dus quid, ut e esse cognitum, sive simpliciter
ergo nullus e ordo Dei, sive voluntatis, sive
cognoscentis ad extra, qui prius comple
producentis, sive productionis ad intra; cum enim Smus
tus sit totus ordo productionis ad intra sit summe simpliciter nes.us, et
ordo sive ad intra sit summe simpliciter nes.us, et
ordo sive ad extra n sit ita, n e verisimile mentis affirma
2dus, sive ad extra, et voluntatis D.ae operari ad extra,
re divinus intellectus, et voluntas D.a operari ad extra,
qui prius complevit ex parte sua, omnes ad intra.
P. ult. D.o ratione D. N. in 1. d. 30 q. 2. n.o 14: en.
P. ult. D.o ratione praesupponere ens finitum in m 3.
infinitum ex se simpliciter nes.um negat, praesupponere ens finitum in infinitum
pliciter nes.um, a fortiori q. contingens, ed Verbum D.i e infinitum
ex se simpliciter nes.um, creatura e ens finitum, et contingens in
futura, et actualis e, et n ex se simpliciter nes.a si possibilis; aliquis
creat.a possibilis cet. itanes.a, sicut Deus: ergo D.i Verbum negat prae
supponere creat., nec ut futuram, nec ut actualem, nec ut
possibiles; creat.a autem n sunt cognoscibiles, nisi dum sunt admirus
possibiles; ergo minime ex cognitione creaturarum Verbum D.i pro
cedere potest. Ma. principalis constat, q. in illo sensu
ens finitum potest esse prius ente infinito, alioquin repugnan
te fito, et infinitum repugnaret, q. posterius aufertur,
sublato priori: ergo

6. Arg. 1 Itra P: Verbum e de oibs, quæ s ni Scientia Dei (ait D. Aug. l. 15 de trinitate c. 14); s ni aliquid minus est in verbo, q in scientia, n est verbum adequatum; ... quælibet, et oes creatæ possibiles, futuræ, et actuales e ni scientia Dei cognita: quia verbum procedit ex cognitione creaturarum etiam actualium = Itra: Divinum verbum ex vi processionis suæ repræsentat oes creat.: quia ex illa cognitione procedit, aliquin plus exprimeret verbum, q est in mente Patris dicentis, ... Ant. pat.; quia si oes creat. n repræsentaret, verbum n adæquaret Dei scientiam, quæ oes attingit. = Itra 2o: Verbum procedit ex comprehensiva, infinitaque cognitione Dei; quæ est ex cognitione creaturarum, ad quas cognitio comprehensiva Dei præcise extendit; quia necesse Deum comprehensive cognosci, qn cognoscantur oia in illo, quomodo sunt contenta = Cfr: q n potest cognosci comprehensive oipotentia, qn cognoscantur creat. cuiusque ipsa connectitur, et ad quas virtus ejus extenditur: etc.

7 Rep. ad 1m D. Aug. intelligentiam: Verbum e de oibs, quæ s in scientia Dei, p. illo tc originis, C.; De oibs quæ s in scientia Dei p. tc æternitatis, subD.; de oibs eo modo, et ordine, quo s in scientia Dei; C.; aliter, N. et D. minorem ... oi creat. e in scientia Dei, p. tc æternitatis, C.; p. illo tc originis, q verbum procedit, N. Enim in illo instanti æternitatis instantia plura rationis, pluraque originis. Divinus intellectus in primo instanti rationis cognitionis suæ n cognoscit nisi objectum Dm; in 2o producit verbum, atque ita suis muneribus ad intra completis, qn in 3o instanti rationis se extendit ad extra intelligens creat.; sicque p. illo instanti originis, q producit verbum, ut p. illo instanti rationis, q. D. intellectus ad intra producit, adhuc n sunt creat. in scientia Dei, q n s adhuc cognitæ; d q p. illo 2o instanti jam e cognitio quia, et objectum virtute

cujus

cujs creatᵉ cognoscentr in 3º instanti; hac de cau-
sa pº illo 2º instanti jā ē cognitio creatrarū,
nō erē exercita, ᵭ qⁱ signata, et in actu 1mo, in
qūē pº illo instanti 2do, et ē cognitio qua, et objā
virtte cujs creatᵉ cognoscentur in 3º instanti;
ᵭ cognter ꝗ cū Verbū procedat ex cognione oiū,
quē sī in vcta Dei 2dū ordinē, qᵒ iiila sī, ad
summū potest dici, qd procedit ex cognione cre-
aturū signata, sive in actu 1º, nequāq qᵉ ex crea-
turū cognitū.

Ad 8ᵐ ꝯᵗᵃ maoē Dᵒ antᵗ: Divinū Verbū ex 8.
vi processionū suē repræsentat signate creatᵗ (singūt
valeat, procedit ex virtuali signata cognione illarū)
Cº. Repræsentat falter illa, N. Naꝗ nō procedit ex earū
expressa, exercita, et actuali cognione: ꝗ cū Verbū ne-
queat repræsentare plusꝗ qd ē in mente Patrū di-
centū, ū cōgnitū, illū neqᵗ exprimere, ū repræsen-
tare ex vi processionū suē exercite, et falter, ᵭ solū
signate, et virtualter creatᵗ; quē erē nō nisi ita sī
pº re in mente paterna.

Ad 2ª ꝯᵗᵃ maoē Nº vojᵗ; qᵒ cognitio ꝯprehensi- 9.
ba Dei objective sumpta, licet ad oia quomodoꝗ qᵉ
cognoscibilia, ordineꝗ quo cognoscibilia sī pertin-
gat, ꝗ erē Deū oia cognoscit, ꝗ cognitio ꝯprehensiba
Dei objective capta, ū de Deo, nō atingit nisi ipsū
Deū cū oibs, quē sī, ū ꝯtinentr falter in ipso: ꝯpre-
hensiba erē objᵗⁱ cognitio ita quidē adequari, et
ꝯmensurari debet cū objᵗᵒ, qd nil objᵗⁱ, et nullū mo-
dū cognoscendi illud, lateat cognoscenti; ᵭ cū creatᵉ,
quē virtualter, l eminenter ꝯtinentur in Deo, nō sint
aliquid Dei, ꝗ cointegrans ipsū Deū, hinc ē, qd ipsis
nō cognitū, potest ꝗquidē Deū ꝯprehensibe cognos-
ci: falsū etꝗ ē, qd oipotentia cognectetur cū creatᵉⁱˢ itēꝗ
erē cognectuntr cū oipotentia, et important realē
relaoē ad ipsā, cetrrū ex parte oipotentiē repugnat
cognexio realis, l relaº ad creatᵗ. 10.

Arg 2: Pater eadē intlione seipsū, et creatᵗ
inteligit; ᵭ pº prior ad Verbi productioē inteligit

seipsum: et creat. - Prob. 1º: nam Pater non habet cognitionem creaturarum a Verbo, quia Pater nihil accipit a filio et prius prioxi ad Verbum illam habet = 2º Pater non dicit, quod mre non habet; sed dat Verbo cognitionem creaturarum, quia revera filius dicit: omnia mihi tradita sunt a Patre meo: et Pater prius prioxi a Verbi productionem habet in se creaturarum cognitionem, quam communicat ipsi filio. 3º Pater omnia sciens generat; sed non est omnia sciens, qui ignorat, vel non cognoscit creat.: et Pater dum Verbum generat, et creat. cognoscit; notabiliter dixerunt, et dicit creat, quae sunt quidem cognoscibiles, ignorat illas: et

§1. Rx ad 2um D. ma: eadem intellectione objectiva terminativa, Nº; Sub Dª intellectio, licet entitative, formaliter, et objective sit unica, terminative est multiplex, et diversa 2dum multiplicitatem, diversitatem, et objectorum terminantium ipsam. Deus autem et creat. non sunt unum, et idem objectum terminativum: et Aliter et Dº: patet eadem intellectione, sed in diverso signo se ipsum, et creat. intelligit, C., eadem intellectione, et in eodem signo, N.; Sub Dª cognitio non est eque prius tradita, sive non eque prius tratur ad omnia intelligibilia, sed prius ad objectum primum, 2º ad 2dum, et sic ad omnia ordinate; cum autem solus Deus sit objectum primum intellectionis Dª, sequitur, quod in illo signo prioritatis, in quo Pater seipsum intelligit, non intelligit creat., et consequenter eadem intellectione illas intelligit in signo posteriori.

§2 Ad Confirmationem 1am Nº consequentiam; quia Pater nec prius prioxi ad Verbum, nec a Verbo, sed cum Verbo habet creaturarum cognitionem, sed in signo illo eodem, in quo Pater cognoscit creat., simul pariterque Verbum cognoscit eas. = Praeterque tamen ipsi thomistae sustinent, quod Pater prius prioxi ad Verbum non habet completam, proximamque potentiam ad spirandum spiritum sanctum: quam illam habet a Verbo. Respondeant, et dicemus. = Ad 2am Confirmationem Dº ma: dat Verbo creaturarum cognitionem virtualem, signatam, et in actu primo: exercitam, formalem, sive expressam, et ad creat. jam tratam, Nº; quia filius accipit a Patre objectum Dª virtute cujus, et Dª intellectionem, qua cognoscentur creat., hinc bene dicitur, quod filius a Patre accipit etiam cognitionem creaturarum; at quia prius illo signo, in quo creat.

s. cognoscibles, q̃ȝ intelgitur Dº. ipsa cognitio simul
in Patre, et in filio, ideo simul, eque. Pater, et filius
cognoscunt exercete, et exprese creat. qn hanc exerci
tq, et expresa creaturaȝ cognionȝ accepexit filiuȝ a Patre.

Ad 3.ª Iffirmaonȝ Dº. maȝ: Pater oia sciens ad intra 13.
generat, C.; oia sciens ad extra, N. y/ sb Dº. oia sciens vix-
tualiter ad extra, C.; exprese foltex ad extra, N. Pater dy
generat perfectissime procedit, rȝ e oia sciens in ila
sfera in qª generat, et hoc suffit, q̃ᵈ ratio. l. ri, quȝ
ad aliq sferaȝ spectant impetinens eadȝ vicut si
Sacro. pº. agendo. qd sacerdos fiat. l. ri, opes ee quadru-
pedas; notabiliter ieȝ falsu e, qd Pater ignorans cre-
at. generat, ignorantia enȝ e privatio, l carentia
scieȝ possibly adipisci; cuȝ autȝ in ilo signo pº. quo ob. pȝ
scieȝ possibly adipisci, cuȝ autȝ in ilo signo pº quo obj. pȝ
ri e cognoscible, vel etia ilud ri sit possibly adipisci, se gͣ &.
Quien hodie ri videt lucȝ crastinȝ, ri ideo o die pri-
vatuȝ e visionȝ crastinȝ lucis, ri enȝ cras ri videret, re
quidȝ privatuȝ eet, sic ig.r, ex quo Pater ri cognoscat
creat. pº signo obsti l. ri, inq. cognoscibleȝ ri s; ri seqͣ,
qd ilaȝ ignoraret, si autȝ ri cognosceret actu eaȝ in signo
posteriori, inq. si actu cognoscibleȝ ignoraret ilaȝ,
ideoq. in signo prior, nec e sciens, nec ilaȝ ignorat,
pº. qª. pr autȝ e virtualiter ilaȝ sciens, qª habet cognioȝ,
qua in posteriori signo sciet ilaȝ.

Ad 3: procedere devet verbuȝ perfectissimuȝ ex 14.
notª. perfectissima, d notª. Dei, et creaturaȝ perfectior e
qȝ notª. Dei tantuȝ; y &. Ante resolucȝ retorquo: verbuȝ
perfectissimuȝ e perfectionis intelus, d intelus creatus,
et divinus majorȝ perfectioȝ important, q. divinus
tantuȝ: q verbuȝ Dei, utpote perfectissimuȝ e verbuȝ et intellus
creati. Aliter: perfectissimuȝ verbuȝ perfectioȝ majo-
rȝ includit, d Deus, et creat. st major perfectio, qȝ
solus Deus: q verbuȝ Dei e Deus, et creat. = Nc autȝ R.ª
W. mȝ cuȝ D. Aug. 5. Ifessionuȝ dicente: beatuȝ, qui te,
et ila (oia creata) novit, d ri beatior propter ila, d 15.
propter te soluȝ Beatuȝ.

qª Deuȝ, et creat. ri st quidȝ majuȝ bonuȝ, quaȝ
soluȝ Deuȝ, rȝ creat.ª ri ponit in numero cuȝ Deo, ideo
notª. Dei, et creaturaȝ ri e perfectior, qȝ notª. Dei tantȝ,
et si sit magiȝ extensa, u latior. = Finaliter igitur

sic utroque: perfectissimus Verbus debet procedere
ex perfectissima notia; d talis e notia solius Dei: q
p. mis notia Dei e undequaque perfecta, q eß (ratibile)
d sic ne e creaturarum notia, cuius tamen eß imperfecti
simus e', ut pat: q cq Divinus Verbus e plane, et ple
ne perfectissimus, ideo n potest procedere eß ex crea
turarum cognione. Ut autem cognoscatur aperte ex q
cognitis procedat, sit

16 2a D. Verbus D's procedit ex cognione oius, quæ
s formaliter in Deo, videlicet, essentiæ, atributorum, et per
sonalium. Est ita aliquar Scotistas cum coi thom. Veni
vu. Pr. 1o ex D. S. in 1. d. 6. q. unica n. 3. dicente: Dico,
qd Pater in 1mo signo originis intelligit formaliter, et tc eß
potest habere actus volendi formaliter. In 2do signo ori
ginis gignit filius, nec tantus vult illa gignione vo
litione illa gignionem, d volione habita in 1mo signo
originis, qua volione Pater formaliter vult, præsuposita
aliquomodo cognione, qua Pater inteligit.

17 Ne autem sic: oia, quæ s formaliter in Deo, et ordine,
quo in eo s, cognoscuntur ab ipso, q sicut res se ha
bent, quoad e, ita et quoad cognosci; d Dr essentia
e prior oibus atributis, et atributa præcedunt notio
nalia; q non potest Pater cognoscere notionalia, qn
cognoscat essentiam D's, et atributa, d ex expressa D. S.
mente Pater p.o priori ad Verbi gignionem cognoscit,
ii inteligit formaliter ipsum notionale Verbi, ii gignionem:
q cq procedit Verbus ex cognione oium, quæ s formaliter in Deo
ii essentiæ, atributorum, et notionalium.

18 Itera ex ipso D. S. in 1. d. 10. q. unica in fine dicente:
in illo priori signo originis antequam inteligatur Spiritus
Stus spirari, Pater, et filius cognoscunt Spiritum Stum, ut
intuitive, licet n ut existentem in re; q cognoscunt essen
tiam D's, quæ e ratio cognoscendi intuitive qdcumque obiectum
inteligibile, sicut tibi cognoscit creat. eß intuitive
antequam producantur, q essentia sua, quæ intuetur,
e

Deinde ratio perfectissima cognoscendi omnia alia (eo ordine, et signo, quo sunt cognoscibilia). Nec sic: Pater, et filius cognoscunt Spiritum Sanctum prius priori ad productionem ejus, quia cognoscunt essentiam Divinam, ait Doctor; sed ex ipso D. S. Pater prius priori ad Verbi productionem cognoscit essentiam Divinam: ergo et Spiritum Sanctum; sed neque cognoscit ultimum terminum, quia filius et Spiritus Sanctus, quae praecognoscantur omnia, quae ipsum praecedunt: ergo prius illo priori cognoscit omnia, quae sunt saltem in eo.

Confirmatur. Contrarii Scotistae ad has, et similes Doctoris auctoritates; 59.
quod in ipsis solum vult Doctor, quod Pater prius priori ad generationem Verbi ipsum, et Spiritum Sanctum intelligit non saltem, et expresse, sed virtualiter tantum, in quantum scilicet, cognoscit essentiam Divinam, quae est ratio cognoscendi ejus filium, et Spiritum Sanctum prius signo, quo producti sunt. = Sed contra est: in ultima praelegata auctoritate, docet Doctor, quod generatio Verbi est voluntaria, in ea auctoritate, docet Doctor, quod generatio Verbi est voluntaria, non solum sequenter, sed antecedenter; sed prius saltem volita non solum sequenter, sed etiam antecedenter; sed nihil volitum est quin sit expresse cognita, neque est volita, quia nihil volitum est quin sit expresse cognita: ergo secundum mentem Scoti non est, quod filius, et Spiritus Sanctus praecognoscantur solum virtualiter, sed expresse, et saltem = ad Verbi generationem solum virtualiter, sed expresse, et saltem =
Comprobatur ex eod. D. I. reportatis d. 6 q. 2. n.º 5.: Pater prius priori ad generationem filii est perfecte beatus: ergo ante generationem Verbi vult, et intelligit essentiam suam, et non solum ut essentia est, sed ut communicanda filio, aliter enim non omni modo perfectionis est; sed ut communicanda filio, aliter enim non omni modo perfectionis esset; sed intelligere, et velle essentiam, ut communicandam intelligeret, sed intelligere, et velle generationem filii, quia generatio filii non est nisi communicatio essentiae suae ipsi filio: ergo Pater vult, et intelligit generationem filii, quam generaret, et prius prius, et volendo generat filium voluntate antecedente.
Deinde cum expresse sit Scoti doctrina, quam Scotistae nequeunt in claram, expresse sit Scoti doctrina, quam sequi maxime supposita communi doctrina de volitione generationis filii voluntate antecedente, quae cogit ad utramque Doctoris cum ipso Doctore substinendam.
Dicitur 2.º: Pater potiori titulo, expressiusque cognovit filium, et Spiritum Sanctum prius priori ad ipsorum productionem, quam cognovit creaturas; sed prius illo priori cognovit virtualiter creaturas, in quantum quidem cognovit essentiam Divinam, quae est ratio cognoscendi 20.

oe. et qdlbet cognoscibile: ꝗ plura virtualiter, ꝗ fmaliter, et expresse cognovit filium, et spiritum Stum producendo.

Ma. cstat, qa cum objtum cdarium n sit eque 8.o cognoscibile, ac primarium, cseqnter p.o illo signo, in qo objtum 2rium e virtualiter cognitum potiori titulo, et expressius cognoscitur objtum 8mum, oia qe ppria, et nes.a ve- ritas ejs; d personæ D.s sunt veritates ppriæ, et nes.æ; p.s seq. pertinentes ad objtum 8mum divini intlus, creat.æ vero n nisi ad objtum 2rium atinent: ꝗ &.

23. P.o deniqe 3.o rone: Verbum D.s procedit ex cprehensiva, sive perfectissima cognione Dei, ꝗ D.s essentiæ: ꝗ procedit ex cognione oium, quæ sunt fmaliter in Deo. P.a p.a: cognitio cprehensiva debet atingere totum, et totaliter cognoscibilitatem objti, sive eam exaurire ad minus quoad oia, quæ sunt fmaliter in illo: ꝗ n potest Deus cprehensive cognosci, qn cognoscantur etiam modi intrinseci, atributa, et personalitates, quæ quidem cntinentur fmaliter in eo = Dicunt ctrarij, qd cognitio cprehensiva D.s essentiæ, vl potest ee intensiva, scicet, essentiæ D.s tantum; vl extensiva, videlicet, oium, quæ sunt fmaliter in Deo, et qd Verbum n procedit ex intensiva, d ex cprehensiva intensiva cognione Dei; d ante ꝗ videatur manifeste implicatio respontionis (percipite), qd nihilominus adhuc argtum viriliter militat ctra Scotistas opinantes Verbum procedere ex cognione atributorum, n v.o personalium.

22. Ctra 8.o ex D. Aug. 11 de ~~trinitate~~ civite Dei c. 28: qidqid scita cprehenditur, scientiæ cognione finitur::: aliud e videre, aliud videndo cprehendere, id videtur, qd præsens utcumqe sentitur, totum autem videndo cprehenditur, qd ita videtur, ut nihil ejs lateat videntem; d atributa, et personalitates utpote cntenta fmaliter in Deo sunt aliqid Dei; ꝗ nisi oia videantur, nequit Deus cprehensive videri. Nunc sic subsume: d sola D.s essentia cognita, n finitur cognoscibilitas ejs: ꝗ eius sola cognoscitur, n cprehenditur. Patet subsumta, nam Deus ee infinitus, sapiens &. Pater, filius, et spiritus Stus ppria objtiva, nes.a cognoscibilitas Dei e; d oia ista n cognoscuntur cognita D.s essentia: ꝗ tc cognoscibilitas ejs n finitur; nam restant incognita producta, quæ objtiva cognoscibilitas

Dei

Dei: s: ipsius essentia non comprehenditur, dum sola cognoscitur, quia cognoscibilitas ejus, scientiam cognitionis non finitur. Videsque igitur implicatoria, infundata, ad inventaque in Scotismo sit talis dictio. 23

Sed ut magis pateat, Idea Dei: cognitio comprehensiva est absolutissima, et omni modo perfectissima; dex Deus praelegato, Pater primo priori ad generationem filii intelligit essentiam suam, non solum ut essentia est, sed ut communicanda filio, aliter eam non omni modo perfectionis eam intelligeret: quae cognitio essentiae tantum non est omni modo perfecta: quae non est comprehensiva. Prae sic: aut comprehensio superaddit aliquid visioni, vel non. Si non: quia omnia quae videt Deus, comprehendit eam, quod est falsum. Si si: quid eam est illud, nisi extensio visionis ad cognoscendum objectum Idealis, omnes suas feliciter veritates omni modo, quo attingibile est, ita ut nihil ejus lateat videntem? quae divisio visionis comprehensivae in intensivam, et extensivam est manifeste implicatoria, cum visio non sit comprehensiva, nisi sit undequaque, et plenissime extensiva: quae rejicienda est praedicta dictio.

Solvuntur objectiones. 24

Arg. 1°. Dr in 1. d. 1. q. 2. n° 3. ait: intellectus Dei habens essentiam objectum sibi praesens, non tantum est potentia operativa, sed etiam productiva objecti Verbi infiniti: quod Idealis ipsius subtilis mentis Verbi producitur ex sola cognitione Dei essentiae. = Ista ex ipso in 2. d. 1. q. 1. n° 6) dicente: personae Dei primus producuntur, quae objectum aliquod aliud, quam primus praesentetur, sed exponet ibidem: ,, objectum primus intellectus Divini, et voluntatis est sola essentia Dei, ,, ,, objectum primus et tantum Idealia: quae filius, et Spiritus Sanctus procedunt ex cognitione, et amore solius Dei essentiae. = Resp. ad auctoritatem Dei dicit, quod tenet, et quidem primus S. P. I. q. 3, ex ad autoritatem Dei dicitur, quod tenet, et quidem habens essentiam objectum sibi perfectissime praesens, sed cum ex eodem Dei sup.a, nisi cognoscat essentiam cum suis omnibus necessariis, respectibus, non habet eam objectum perfectissime sibi praesens, non deberet cognoscere illam, non solum ut essentia est, sed ut communicanda filio, aliter eam non omni modo perfectionis eam intelligeret; hinc pat., quod mens ejus, ut pote subtilis, et Idea est, quod intellectus Divinus habens essentiam cum attributis, et personalitatibus sibi praesens objectum, est eam potentia productiva Verbi: = Idealis, quod intellectus cognita sola Dei essentia est potentia productiva, non omnis producens, quae omnia, quae sunt formaliter in Deo, ea cognoscantur. = Si vero opponant, quod in Divinis idem est posse, ac esse; ipsius dum productiva, producens est. = Resp., quod prologuiis solum docet, quod

in Divinis nulla e poa, quae ab eterno n sit reducta ad actum, cujus quidem stat, qd p.º aliquo signo inteligatur intelus, et p intelio, nec ditio, quae n actus ejs.

25. Ad confirmaonem N.º Nq.ª, vel D.º Dignis: qui ex solius esentiae cognione &. excludendo p.r li solius creat. C.º atributa, et personalitates Divinas, N.º. Errore procedunt hic Dtrarij, majorique libera resolucione. Jurare circa inteligentiam D.ª, qui in tota illa opne, scicet, utrum 1ma Causalitas respectu omnium causabilium ne.s.ª sit in 3bus personis? clarisimus e, semp. qd. inteligent p. objtum 1mum intelus Divini esentiam D.s cum oibs suis necesarijs veritatibus, et p.r objta 2ria creat., qua doct.a stante, inteligerent Dtrarij, si velent, qd p.r li sola esentia D.a inteligit D.r Divinam esentiam cum oibs, quae ss fuerit in Deo, et p.r li oia alia creat. precise. Hinc qd libenter dcedimus, qd personae D.s producuntur antequam objtum voluntatis precenteur, et intrasi D.ª oia alia (preter esentiam cum oibs suis veritatibus, quae e objtum 1mum) ss objta 2ria, nempe, creat.s Sdq.ª Dtrarij totis viribus advesantur natae inteligentiae audiant D.s p.º nobis sole clariorem.

26. Ad soluonem opnis (dicit D.r ibi n.º 8) tria ss videnda. 1.º qd 1ma causalitas respectu creaturarum e ne.s.ª in 3bus personis diuinis: 2 qd p.r tuplicitas. 1.º, qd principium duarum productionum ne.s., videlicet, et Dtingentis, ne.s.º e prius principio ne.s.ª, qd Dtingentis::: Dpleta productione ad intra, ~~productione ad intra~~ coicatur 3bus personis principium productibus 1mus ad extra: igtur. 1tum (ait ib n.º 9): prius naturaliter e primum objtum precens potentiae respicienti tale objtum, et 1mum, quam 2rium objtum sit precens: et hoc maxime v.tu.e, qdo solum 1mum objtum ex natura rei, et ex se e objtum talis poe, et 2rium objtum n ex se e objtum talis poe, d fit p.r actum istius poe in tali ee, et hoc modo 1mum objtum intelus divini, et voluntatis D.s e sola esentia D.a, et oia alia ss tantum 2ria objta, et producta aliquo modo in tali ee objti p.r actum intelus Divini::: prius g. naturaliter, qd intelus, et voluntas D.a habeant, l respiciant aliqd aliud objtum 2rium, habetur Dpleta ratio productionis personarum Divinarum,

et

ex pt. desegry ille persone prius producuntur, quam aliquid aliud objectum percipietur, et pr. desegris multo magis prius, quam aliquid aliud objectum cognoscetur. Pariter Claxins &c.

Arg. 2: praecognitio Verbi, et Spiritus Sti, vel erit intuitiva, vel abstractiva? Non 1ma, quia haec tendit ad rem praesentem in propria existentia. Non 2a: quia est cognitio imperfecta: quare cum D.s persone prius prioxi ad productionem ipsarum non existant, nequeunt intuitive cognosci; et neque abstractive, ut pat: quare nullomodo. = Ostenditur Vo. prius prioxi ad Verbi quia non vel Verbum objicitur intellectui Divino, ut actuale, vel ut futurum, vel ut possibile; et non ut actuale, nam tunc cognosceretur aliter, ac est in se, quia prius prioxi ad suam productionem non est productum, et non est actuale, nisi quia productum. Nec ut futurum, quia objectum est futurum per actum voluntatis, dum dubitatur, an Verbum sit cognitum, nequit supponi volitum: quare &c. Sed nec ut possibile, nam possibilitas repugnat enti ex se, et a se necessario, dicta est Verbum, quia est Deus: quare cognoscitur nullomodo. = Ostenditur 2o: quod non est intelligibile non cognoscitur; et quod non est, intelligibile non est; nam intelligibilitas est passio entis: quare si Verbum prius prioxi ad suam productionem non est, nec est tunc intelligibile: quare &c.

Rx ad 2m: quod illa praecognitio est quidem intuitiva, ut tenet D.r cit. in roboratione D.a. Quatenus adducta manifestat solutionem datam sic: ob eminentem, et perfectissimam continentiam Creaturarum in essentia D.a, intuendo essentiam, cognoscuntur intuitive creaturae prius prioxi ad productionem, et existentiam earum, ac perfectiori modo, ac continentur creaturae; et nobiliori, ac perfectiori modo, ac continentur creaturae, id nobiliori, ac perfectiori, in essentia prius illo signo prioxi originis, nectitur D.a persona in essentia prius illo signo prioxi originis cognoscet ut existentem ad illud, prius quam competit ipsi personae cognoscet ut existentem prius prioxi ad ejus productionem in se: quare a fortiori persona D.a prius prioxi ad ejus productionem in se: quare a fortiori persona D.a prius essentiae = Ad confirmationem cognoscitur intuitive per essentiam = Ad confirmationem dic, quod Verbum D.s prius prioxi ad ejus productionem objicitur intellectui D.o non ut possibile, nec ut futurum, quia est necessarium esse, sed ut existens in D.a essentia; et quia prius illo signo non competit sibi tenere suam cognitionem in propria existentia, cognoscitur intuitive in alio, scilicet, in D.a essentia, in qua objectum, sicuti est intellectui D.o, qui ipsum Verbum prius signo posteriori originis cognoscit existens in se. Aliquid ex subat

(verbatim verbandi) ad hęc intelligenda hoc exemplum obiectum aliquod, in posterum positum video in speculo antecedenter, quod tamen non video in re, nisi postea ad ipsum aspiciam.

29. Verbum est semper, sive aeterne et simul cum Patre aeternitate, natura, et cognitione: istam propositionem: Verbum prius prioris ad suam generationem, Pater, et Filius prius prioris originis antequam intelligatur Spiritus Sanctus spirare; Pater in primo signo originis intelligit Filium, in 2do signo originis gignit Filium; et similes non significant prioritatem in quo, sive aliquod instans reale, in quo existat praecognitio, et praevolitio personarum producentium ante actualem existentiam personarum productarum, sed quod prius aliquo priori signo originis, vel ordinis intelligitur aliquid, aliud non intelligitur in eodem, vel prius eodem signo; quare ex hoc potest vere affirmari, scilicet, Verbum prius prioris ad suam productionem non est productum, quia productio Verbi, mensurata aeternitate, in qua non est nunc, vel instans reale prius, et posterius, quare in hoc sensu erroneum est vel prius prioris ad productionem Verbi, sicut ad omnia alia Dei, non esse necessarie. Cum omnia modi ipsius simultate naturae essendi, vel existendi, sive in quo importatur in praedictis, et similibus propositionibus prioritas pura, vel posterioritas ordinis, vel originis, sive a quo. Et cum hęc pure explicet processionem unius ab alio, et Verbum, et Spiritus Sanctus procedant a Patre, ideo Pater prius prioris ad productionem eorum, vel prioritate pura originis, sive a quo cognoscit Verbum, et Spiritum Sanctum, qui aeternaliter cum ipso Patre existunt. Lege dicta in solutione ad 3am probationem propriis majoris argumenti primi hujus quaestionis d. 2a.

30 Ad confirmationem 2am Dominus negat: quod absolute non est intelligibile in signis ad intra non cognoscitur in illis, C.o; quod non est intelligibile in se prius aliquo signo ad intra, Sub D.o; non intelligitur prius illo signo existens in se, C.o in alio, N. = Creaturae sunt obiectum simpliciter doloris, et non sunt cognoscibiles, nisi completo toto ordine productionis ad intra, quae illas personas nempe Divinas

prius

prius producentur, quam aliquid aliud objectum (ultra verum
cum suis omnibus necessariis) praecognoscetur, ut supra dixit Doctor, ideoque
in signis ad intra non cognoscuntur, et si cognoscatur Divina
essentia, quae est ratio cognoscendi via alia, et per consequens ratio cog-
noscendi intuitive quodlibet cognoscibile, licet nullum exi-
steret in re, ut ipse Doctor supra fuit dicebat; et est causa,
quod essentia est ratio intuitive cognoscendi in nisi eo
ordine, et signo, quo objecta cognoscibilia sunt, et cum creaturae
sint ordinis ad extra, hinc est etc. Divinum autem Verbum est
quidem ordinis ad intra, ut potentia Veritas objecti primi
cognoscibilis per prius, in antequam objectum 2dum, in ad extra cog-
noscibile sit, sed sic intelligibile per primo signo originis (in quo
intelligitur Pater) existens in re, et ideo cognoscitur, ut
existens in Divina essentia movente ad Verbi cognitionem, quam
ipsum Verbum terminat, et per 2do signo originis terminat ipsam cog- 38.
nitionem ut existens in re.

Contradicens cum Quiroga: Doctor citatus in reboratione Doctoris
tenet in dalegne, quod Spiritus Sanctus procedit per voluntatem
et sic contra suam resolutionem arguit: nihil producitur
actu voluntatis, nisi praecognitum: qui Spiritus Sanctus sic pro-
ducitur, erit praecognitus antequam producatur; sed non cog-
nitione abstractiva, nec intuitiva, quia etc. ut supra: ergo. Huic
argumento dat Doctor numero 88 2am solutionem, quam in prima negat Spiri-
tum Sanctum esse praecognitum sic respondens: dicendum, quod opor-
tet essentiam Dei, cujus amor spiratur esse praecognitam Patri
et filio ad hoc, ut spirent: sed non oportet in isto instanti
originis concedere Spiritum Sanctum, qui est amor spiratus, esse
praecognitum Patri, et filio etc. Deindeque subjungit 2am so-
lutionem dicens: aliter potest dici, quod in illo priori originis
antequam intelligatur Spiritus Sanctus spirari, Pater, et filius
cognoscunt Spiritum Sanctum, ut intuitive etc. Nunc autem: sed ut
ait Commentator, prima responsio videtur melior, et ut
ibidem ait Marginator: tenenda est prima solutio, ne Doctor sit
sibi contrarius: ergo amplectentes 2dam, et non meliorem solutionem,
ut Quiroga et sui contrarientes primam, et meliorem rejici-
mus, Doctorem derelinquentes sibi contrarium, ut testatur Marginator.
Cum replica ponderata a Quiroga contra nos tot, quot ipse
a Doctore elongatur.

32\. R. N. cons. plenam falsitatem suppositionis. Falsum enim est in primis suppositum, nempe, quod nos duas admittimus solutiones rejiciamus primam, quia utramque amplectimur, ut patet ex pp. subtilissimi magistri tanti D.i = Falsum est etiam, quod D. in dictis solutionibus sit sibi contrarius, ut illa Marginator cum ... falso supponit = Falsum item est, quod si D. esset contrarius sibi, talis contrarietas auferatur per electionem contrariorum amplectentium primam, et rejicientium 2.am solutionem toties, quoties nos impugnant, quia tali electione facta, adhuc ambae solutiones sunt, et remanent D.i: ergo manet contrarietas. Hoc pat. per ipsos: si utraque solutio teneatur, D. est sibi contrarius; sed electio contrariorum non aufert, quod dictae solutiones non sint D.i sibi, quod D. utramque teneat: ergo facta tali electione D. non est sibi contrarius. Miranda admodum est mens contrariorum, quae suffragio posteriori electionis suae cogitans firmari D.i mentem, eandem mutatur.

33\. R.o 2., quod D. in 1.ma solutione non negat Spiritum S.tum esse praecognitum, sed resolvit, quod ex via argumenti non sequitur, non oportet concedere esse praecognitum, quia hoc non probatur ex argumento: 1.o quia ant. est falsum, nam revera non id, quod producitur actu voluntatis, sed objectum circa quod producitur, debet esse praecognitum: 2.o, quia si ant. illudant. ad verum sensum adducatur, et formetur sic: nihil volitum, quin praecognitum; non ideo hinc sequitur, quod si Spiritus Sanctus procedit per voluntatem, debeat esse praecognitus, nam non ideo Spiritus Sanctus est objectum amandum, sed amor objecti; sicque dicendum (dicitur) quod necesse est ad actum amandi, sive ad actum amoris, amatum esse praecognitum. Hoc dicit B. Aug. 13 de Trin. C. 27, sed non oportet ipsam dilectionem esse praecognitam. Ita in proposito, oportet essentiam D.i, cujus amor spiratur, esse praecognitam Patri, et Filio ad hoc ut spirent; sed non oport. in isto instanti originis concedere Spiritum S.tum, qui est amor spiratus, esse praecognitum Patri, et Filio. Vides jam quam expresse, et subtiliter, ex argumento ipso solvit D. argumentum, dum evidens facit, quod argumentum non probat intentum (scilicet) quod sequatur Spiritum Sanctum debere esse praecognitum ex D.e D.i, sive ex eo, quod Spiritus Sanctus procedat per voluntatem.

Hac

Hac solutione data subjungit D.r: aliter po- 34
test dici, qd in illo priori signo originis anteq intelli-
gatur spiritus Stus spirari, Pater, et filius cognoscunt
Spiritum Stum, et intuitive, q.a &c. Velut si diceret: Pr. ali-
ter, qd permisso, l dato ant., C.o Conq.s, si bnus intentiorar
qti, nempe, qd si spiritus Stus procedit p.r voluntts, erit
precognitus, anteq producatur, d. N.o inde, qd prae
cognitio ista si abstractiva, cz n e nisi intuitiva.
Cuius q si cognosceret utramq solutionem ee ppriam D.i men
tem, equidem ipsi solvere argum sine aliqua, l contrarie
tate in De, l contradictione inter ipsas solutiones. Unde
igitur sic: Ideo p.r vos solutio 2a n e ex mente D.i, et
contradicta bmae, q.a concedit in 2a spiritum Stum ee prae
cognitum, qd expresse negat in bma: q cum in bma solutione
solum negaret D.r conseq.s, si seqla, ut constat, et nequaq
consequens, qd in bma concedit, recte peritus fidelis quiro-
ge, quidem nos rejicit, magis D.i mentem rejicit.
Atq 3. nihil potest ee principium sui ipsius, d si Verbum 35
procederet ex cognione, omium, quae sunt formaliter in Deo, procede-
ret et ex cognione sui ipsius, et ita eet principium sui: q &c=
ret et ex cognione sui ipsius, et ita eet principium Verbi, q.a procederet et Verbum
et Spiritus Stus eet principium Verbi, q.a procederet et Verbum
ex cognione Spiritus Sti, sicq. posterius productum eet prin-
cipium sui prioris producentis = Confirmatur: D. N. in 2. d. 8.
q. 8. n.o 12. ita arguit: n tantum Pater nobit creat. formaliter
(ut vult Enricus), d et nobit filium formaliter: igitur si de
oibus, ut noti Patri, gignitur Verbum ex 15. de trinitate de
Verbo ut noto Patri, gignitur Verbum, et ita Verbum gignitur
nitur de Verbo: q manifeste invenit apud D.s, qd Ver-
bum procedat ex cognione sui. 36.
Rx. 1o. D.o maj: nihil potest ee principium reale sui ip-
sius realiter producti; C.; nihil potest ee principium 2dum qid
sui ipsius, N.o; q.a res in ee cognito, si in idea e principium sui
ipsius in ee reali, ut ait ffus: domus intra e causa domus
extra, cz revera idea in mente artificis e causa exem-
plaris rei ideatae: sic q n invenit, qd Verbum in ee cog
nito sit principium sui ipsius in ee realiter producti; et
in hoc sensu, nec invenit, qd spiritus Stus sit principium
Verbi. Hunc ee sensum sequitur Commentator respondens
ad confirmaone litera D.i sic dicens: C.o qd n e inconveniens
Verbum ee de seipso 2dum qid, ut de intelligibili existente
in mem.a Patris. Rx.

37. ~~mem. Patr.~~ R. melius, et directe ad arg. qd arg. est in erronea, falsaq. suppone gnis est formatus. Propo-bimus quidem Verbum procedere ex cognitione oium, quas sal-ltem in Deo; qd n dicimus, qd oia illa, ut cognita sint p. se principium gen. Verbi; nec supponimus qd tale princi-pium p. se n e aliq. cognitio, qd tantum intellus essentia, l mem. perfecta Patris, ut D. cum Scotistis tenet; solum ex afirmamus, qd oia illa ut cognita praecedunt Verbi productionem naturali quadam, concomitantiq. praesuppo-sitione, quae fere de naturali et p. accidens se tenet ad Verbi productionem, nec revera Verbum p. se ex vi sue processionis n praeexigit talem praecognitionem; solumq. praeexigit in Patre mem. perfectam, ei pos generati-bus, quae solo intellu, et essentia intelligibili constat. Itaque et si p. impossibile Pater n praeintelligeret saltem attribu-ta, et personalitates, imo neq. essentiam D., nihilominus adhuc Verbum ita procederet, sicut de facto procedit: ergo manifesta e falsa suppositio arguti, erroneaq. intellectus gnis.

38. Ad confirm. R.° qd D. redarguit ibi Henricum ferentem, qd p.° priori ad productionem ad intra sit creat. a saltem cognitum, idest practicis intellu Patris, ut ita de creat. gig-natur Verbum; nec de hac tractat D. notum e de eiusdem his, quae sunt in scientia Patris. Itaque hanc sent. optime arguit D. sic; qd contra istud arguitur, q. te sicut de creat., ita de Verbo gigneretur Verbum, q. Verbum esset saltem cognitum, et q. con-sequenter idea practica in intellu Patris, qd negabat ipse Henricus, nec substinens ex una parte, qd Verbum procedit p. cognitionem, negabat ex alia, qd procedat ex ipso ut cog-nito; q. cognitio D. e cognitio Verbi in esse simpliciter, n autem in esse practico ideali. Perpendite, quae optime ex doct. Henrici redarguit D. ipsum, nil contra nos afferens in re-darguitione ista, imo cum ex proprio marte addat: n tamen Pa-ter novit creat. saltem (ut sentit Henricus), idem novit filium saltem, p.° nobis expresse e.

39. Ad plenam gnis intelligentiam intelligendum e, qd questio haec, ex quorumdam potest habere duos sensus: primus prout li ex dicit simplicem praesuppositionem D. cognitionis contingentis ob-jecta p.° priori ad productionem Verbi, quae oia ita licet ut cognita in illa praeexistere concomitanter illud principium ex parte

per

parte procedit Verbum, nisi ea pertinent ad principium ut tale, quae tenere de materiali se habent ad productionem. = 2. sensus est primo ut ly ex dicat necessario, et directam praecisionem Dei cognitionis attingentis objecta, quae ut cognita, ita saltem, et necessario se habent ex parte principij productivi, ut si per impossibile Pater non praeintelligeret illa objecta non posset gignere Verbum. 2. sensus est thomisticus; et in hoc ventilatur a nobis quaestio, ut patebit in hac 10.

Dico Primo Verbum Divinum per se saltem, non ex vi suae processionis, nec ex cognitione Verbi Divini procedit, imo negatur suppositum quaestionis, scilicet, quod Verbum per se saltem procedat ex cognitione alicujus objecti. Superfluum videtur insistere probare istam Divi quam pa- ... et expresse docet Doctor, tenentque unanimiter Scotistae, nihilominus ut plenius vobis patefiat probatur ex eodem Doctore cit. in 2º Dist. 2. q. 3. d. 2. et clarius ibidem nº 22. dicente: Dico, quod memoria in Patre est principium operativum, et principium productivum ::: si fundatur in ipso respectu productionis, scilicet actus, qui est operatio, qui supponit rationem fundandi eliciendi actus illius 2dus; et quodammodo praeexigit illud dictum, quod operans, et producens per idem principium, prius est operans, quam producens. Et ut ait Commentator ibi: Dicit Doctor, quod quamvis generatio filij praesupponat necessario cognitionem essentiae in intellectu Patris, non tamen illa cognitio est ratio producendi filium, ut dicebat Henricus, (et volebat Quiroga), sed ipsa memoria foecunda: imo si per impossibile non esset talis cognitio in intellectu Patris, adhuc intellectus Patris ut habens essentiam perfectissime praesentem in ratione objecti intelligibilis, esset principium productivum. 11.

Probatur fortius ex ipso Doctore in 1º d. 12. q. 1. nº 5, et 6: filius non producitur intellectu paterno, ut actu intelligens est, itaque intellectio actualis sit filij ratio, qua Pater generat filium ::: similiter spirant in quantum habent essentiam praesentem, et non in quantum amabilem praesentem actu intelligentiae. = ... actus, in quantum ... Pater, et filius sunt amantes essentiam ... et indicatur: nonne Pater, et filius spirant spiritum sanctum? Respondeo sicut prius dictum est, prius quam spirant, quomodo Pater aliquomodo prius de productione filij, quam filius sit generatus, et tamen non sic, quod ... intelligit, quam filius sit ... gignendi filium, sed memoria in Patre, itaque potest dici de dilectione &. 12.

Probatur, quod intellectus creatus cum objecto intelligibili,

et sine intlione producit seu verbum intelligant Divinus si ē minoris activitatis, et virtutis, quam creaturæ, quæ requirerent. Distat evidenter, quod nec divina intellio, nec objectum aliquod ut cognitum concurreret principium, ex quo per se, saltem verbum procedit. Et pat, quod proprietas sensus nostri D. ē optima, falsaque, impropria, et extranea intellectione divinorum, itaut omnino auferat omnis suppositum. Idque dicendum ē, si nec eodem sensu quærat, ex quo praevia intellectione procedat spiritus sanctus. firmata igitur proprietas scotice nostri sensus, praesertim inter scotistas tenet bene, quod in sensu divinorum si verbum, quod spiritus sanctus ē, qui procedit ex cognitione essentiæ Dæ, nam solum quod spiritus sancti processionem cognitio essentiæ ita necessario se habet ex parte principij productivi, ut si cognitio Dæ essentiæ si praecederet, si procederet spiritus sanctus.

22. Ideoque ait D. Spirantes in quantum habent essentiam praesentem, et si in quantum amatam actu, quod in quantum amabilis praesentiam actu intelligentiæ. Et quidem pat. quia nisi Dª essentia eet perfecte objective praesens voluntati, spiritus sanctus si procederet, si autem ē sic praesens nisi per cognitionem: igitur nisi praecederet cognitio, spiritus sanctus si procederet. Hinc quod assignans D. principium productivum spiritus sancti in 1. d. 2. q. 7. n. 3. ei dixit: voluntas habens objectum actu cognitum, sibi praesentatum ex ratione sua fertilis ē productiva amoris perfecti producti.

Q. Tª de persona Spiritus Sti nominaliter?

8. Plura ss nomina, quæ ex effectibus Dei in creaturis attribuuntur spiritui sto, quæ principaliora, quibus distincte nominatur, assignamus, videlicet, spiritus stus, amor, et donum, et circa primum ait D. in 1. d. 18. q. unica n. 5: Dico igitur, quod maxime apparet illius 3ª personæ proprietas distinctiva hoc nomen spiritus stus. — Patet ex scriptura sacra, in qua, isto, et si alio nomine patefit hæc 3ª persona, ut in illo Mat. baptizantes eos, in nomine Patris, et filij, et spiritus sti, et ex illo Joan. Tres ss, qui testimonium dant in Cœlo Pater, verbum, et spiritus stus. Advertendum tamen, quod hoc nomen spiritus stus etsi videatur Cœtui trinitati, et quod Angelis, et animabus justis propter etimologiam, et proprietatem vocis, tamen soli 3ª personæ convenit propter etimologiam, 3ª, quia

Spiritus Stus denominatur ab spiratione Sta, cum sola 3a Dna persona sit Ste spirata, sola ipsa est Spiritus Stus propter proprietatem.

Et nominatur Spiritus Stus proprie amor, patet quia ex Aug. 15. de Trinitate c. 17. dicente: quod convenienter, quamquam utile Caritas dicatur proprie, qui Spiritus est amborum. Quid igitur proprius, quam quod nomine amoris explicetur, persona illa, quae ex vi suae processionis est proprie amor per voluntatem productus: atque quia Divinus amor accipi potest vel essentialiter, sicque est cum omnibus personis; vel personaliter, quo sensu est ipsa 3a persona precise per voluntatem procedens; et sicut Verbum Sptra genita nominatur, ita Spiritus Stus proprie dicitur non amor nude, sed amor productus, seu spiratus. 2.

Et donum nominatur Spiritus Stus; dicitur donum dicat respectum ad creat, quibus dedur, seu dari potest, seu aptum est dari; et quod dixerit in 1. d. 18. q. 2a n. 3. quod nulla Da persona constituta in esse personali per aliquem respectum ad creat. Ideo nomen donum non proprie, sed appropriate Spiritui Sto competere videtur, Itaque intelligitur D. Aug. interrogantis 5. de Trinitate c. 15. quomodo Spiritus Stus ab aeterno sit donum? sicque respondentis: quia sic procedebat, ut esset donabile; jam donum erat, antequam esset, cui daretur. Caeterum quia ipse D. Aug. tenet ibidem c. 11. quod et ad intra, et proprie est donum Spiritus Stus, dicens: donum ejus est Patris, et Filij, quia a Patre, et Filio procedit. Ideo ab hoc dicit Ds cit. n. 6. quod donum multipliciter potest accipi; uno modo potest donum dici, quodcumque liberaliter productum; et sic dare nihil aliud est, nisi liberaliter producere, et dari, liberaliter produci. Et isto modo (prosequitur Ds) potest concedi Spiritus Stus ab aeterno datus esse, et donum, quia ab aeterno spiratur, et sic donum non dicit nisi proprietatem personalem, unde sic dare, et dari nihil aliud, quam spirare, et spirari, Spiritus Stus amor est verus ex vi processionis suae, et sic vere liberale donum. Inter omnia dona donantis, donum maximum est, quo dat amato, et qui est ratio cujusque alterius amor ejus, quo se dat amato, et qui est ratio cujusque alterius doni. Nihil enim habet rationem doni, nisi in actu cadat sub actu amoris. Ex Ds tenentis, quod prout donum est amor, Spiritus Stus est, non amor est donum simpliciter dantis donum, Spiritus Stus est et dicitur proprie donum, quia est vere amor. Si plura subtilia desideras ad hoc, videre potes Dd. hic per totum, quamquam de nomine, et ratione doni tractantes. et advertite, quod et sic hoc 3.

tria prædicta nomina sint præcipua 3æ personæ, plura alia eidem ab Ecclesia tribuuntur, ut cum dicitur: fons vivus, ignis, Charitas, spiritalis unctio, digitus dexteræ Dei, &c.

Qo 8a an Spiritus Sanctus à Patre, et Filio, æque procedat?

1. De ista quæstione antiqua pluries exagitata inter PP. Græcos, et Latinos, in qua latina Ecclesia semper tenuit Spiritum Sanctum procedere à Patre, et filio; Græci autem à solo Patre, sic dixit D. in 1o d. 11 q. 1. no. 2: de ista discordia dicit Lincolniensis sententiam Græcorum esse, quod Spiritus Sanctus est spiritus filii, et non procedens a filio, sed a solo Patre per filium tantum. Unde D. S. motus ab ipso Lincolniensi modo proponendi Sanctorum Græcorum, volensque pie excusare PP. Græcos à nota hæresis, proponit, quod si forte verborum sensus exacte inquirerent duo sapientes, videlicet amatores veritatis, unus Græcus, et alter Latinus, pateret utique tandem ipsorum contrarietatem non esse veraciter realem, sicut est vocalis; alioquin vel ipsi Græci, vel nos Latini essemus vere hæretici; et quis audet Damascenum, Basilium, Gregorium theologum, Nazianzenum, Cirillum, et similes PP. Græcos arguere hæreseos? ipsi enim viri erroneos arguere hæreseos, B. Hieronymum, Augustinum, Ambrosium, Hilarium, et similes Latinos (et videns D. hanc separationem sic resolvit) :::: quidquid sit de eis, ex quo Ecclesia Catholica declaravit, hoc esse tenendum, sicut de substantia fidei, tenendum est, quod Spiritus Sanctus procedat ab utroque. Itaque sit

2. 1a C. Spiritus Sanctus vere, et realiter à Patre, filioque procedit. = Est de fide expresse, et pluries definita in Concilio Lat., et in aliis, ex toletanis, nempe, 1o, 3o, 4o, 6o, 8o et 10, et in Concilio Lugdunensi, ubi Græcis reconciliatis labore, et studio nostri [illegible] Seraphici D. Bonaventuræ decantatus fuit Simbolus cum additione illius particulæ filioque ter Græce, et ter Latine in pleno Congressu PP. Definita et [illegible] in Concilio Trid. sess. 3. in Confessione fidei; et quod constat non solum ex unanimi consensu Latinorum PP., sed etiam ut videre est in illustro Sententiarum, ex quam pluribus expressis autoritatibus PP. Græcorum.

3. Probatur ex Scriptura: ex 15. Joan.: cum venerit vobis spiritus veritatis, qui a Patre procedit, non solum constat, ut sonat spiritus Sanctus pro-

procedere a Patre, dezapstro ex Axi Cap.te 4.o, p.o li Spiritus
veritatis, qd in Epist.o, quem scripsit D. Cirilus ad Nestorium,
sic intelligit: Spiritus apelatur e veritatis, et veritas Xptus e.
Inde etiam ab ipso similiter sicut ex Deo Patre procedit. Quæ
epist. scripta nom.e Concilii Alexandrini, in Concilio Ephesino
aprobata fuit, et in aliis Ax Sinodis Græcorum, ut adducit Bellarminus lib. 2. de Xpto C. 23. 4.

2.o: per li accipiet, q.a e unanimis teologorum sensus, qd missio D.a n e nisi persone producte a persona producente. Inde S. Greg. dixit: Spiritus Sti missio e ipsa processio, qua a Patre procedit, et filio. Id confirmatur ab ipso filio 16. Joan. dicente cum autem venerit ille Spiritus veritatis ille me clarificabit, q.a de meo accipiet, et anuntiabit vobis. Omnia quecumq. habet Pater, mea sunt. Propterea dixit, q.a de meo accipiet, et anuntiabit vobis; d nec Scti, nec os, nec qd aliud acciperet Spiritus veritatis, quæ anuntiavit, nec procederet ab ipso: &c. Propterea dixit, Sti a filio, si n procederet ab ipso: &c. Propterea dixit, q.a de meo accipiet, intelligr, q.a Pater mihi oia, quæ in eo sunt, et ipsa vis ejs spiratiba mea e; ideo Spiritus veritatis de meo accipiet, i a me, sicut a Patre procedit. Hæc in- telligentia e mens D. Aug.i lib. 3. contra Maximinum c. 14. ut sic dicentis: qui talem filium genuit, qui natus dedit, ut et de ipso procederet Spiritus Stus: &c 5.

P.o ratione N D S. sup.a cit. dicentis: habens principium perfectum productibus primum intelligatur habere productum, qd filius habet voluntatem, quæ potest illud principium producere, ad filius habet voluntatem, quæ e principium productibus amoris adequati, et habet eam, ut prius intelligitur, producto actu voluntatis: qd potest eam producere: igitur et eam producit (nam ibi idem e posse, ac esse), d n nisi Spiritus Stus: &c. Probat D.r ms. sua, p.o hoc, qd genio et spiratio habent aliquem ordinem inter se, itaqd aliquo modo gen.o e prior spiratione: in illo priori coicatur genito ois perfectio, et ita voluntas: &c. Videte Liquetis efficaciter frangentes objectiones, quæ omni intentant destruere præ- dictam Doctrinam, ac rationem, ac probationem. 6.

Objicies 1.o cum Græcis dentibus extridentibus, anatematizan- tibus, qd nos: nihil tenendum e, ut articulus fidei, nisi qd determinatur in Script.a, et præcipue in Evang.o; sed Spiritus Stus procedere a filio n habetur in Evang.o: &c = 2.o: in Concilio Niceno, et in Ax. primis Conciliis nulla fit mentio de processio- ne Spiritus Sti a filio, d potius in Simb.o fidei, qd in Conciliis

canitur, ipsoq; qđ in Dulio Niceno fuit stabilitum: Credo...
et in Spiritum Stum Dnum, et vivificatorem ex Patre proce-
dentem cum Patre, et filio coadorandum &. Et in fine ipsius
dicitur; qui aliud docuerit, vel praedicaverit, anathe-
ma sit. Itaq; a Graecis anatematizantur Latini adden-
tes filioq;. Praedictum simbolum Romae transcriptum, prout
editum fuit Nicaea, Leo 3. Papa reliquit posteris in amore
(ut ipse dixit), et cautela fidei orthodoxae, in lamina ar-
gentea post altare D. Pauli posita. Ad haec reducuntur
[illegible] Graecorum.

7\. R. ad 1mum Sr. nri, q. in Evang. Joan. supra exposito,
pluries habetur Xpti veritas, qd Spiritus Stus procedit etiam
a filio, etsi non explicite, implicite, et realiter, ut constat ex
probationibus. Nilominus tenendum e, ut articulus fidei, qd ad
minus implicite non continetur in Script. Sacra, qui im-
plicitus sensus, dum explicite definitur ab Eccla proponitur
de fide firmiter e. = Alioque modo D. Aug. respondet
tract. 99 in Joan. dicens: vide Patre, et filio procedit Spiritus
Stus; cur filius dicit de Patre procedi? cur putas? nisi
quia ad illum solet ad eum referre, et qd ipsius e, et quo et
ipse e? ut cum dicebat: mea doct. non e mea, dei, qui mi-
sit me, ita q; dicebat: cum mitto vobis a Patre Spiritum ve-
ritatis, qui a Patre procedit. Perpende misco mea, quia
mitto, spiro qđ Spiritus veritatis non e mea, non a me habeo, sed
a Patre, qui gignendo me, dedit mihi oia, ut Spiritus [illegible]
[illegible] de meo accipiet, [illegible] procedit. Nam praeter pater-
nitatem oia dedit Pater filio: q et voluntatem, alioqn non oia
communicabilia dedisset, et consequenter &.

8\. Ad 2um dicite, qd nihil obstat, nam ab argto negativo
nihil sequitur, et tale e silentium talium concilior. Tacuerunt
eo, q tc temporis, adhuc nulla orta fuerat controversia; quare
haec veritas solum implicite continetur in Simbolo Niceno, nam
expo ~~[illegible]~~ explicite docetur in illo, Spiritum Stum procedere a
Patre; implicite dicitur procedere a filio, eandemq;
omino cum Spirationis Patris habente. Ideoqd a fortiori huic
verum e, qd afirmaoem unius non e negatio alterius. Simbolo Con-
cilii Nicaeni confitetur Spiritum Stum procedere a Patre, et in hac
expressa afirmaoe non negat, sed imo implicite afirmat
procedere etiam a filio = Ad aliud de anatematis fulmine
utiq (ait Magister Sent. d. 11. litera C.): qui aliud
11 docuerit, vel praedicaverit, id e, contrarium docuerit, vel

contra=

contrario modo praedicaverit, anatema sit; qualiter et Apost. ad Gal.: si quis evangelizaverit aliud, idest contrarium, anatema sit. Non dicit, si quis addiderit, sed tibi praejudicaret, qui cupiebat venire ad quosdam, ut supleat, quod illorum fidei deerat; qui suplet, quod minus erat, addit; non quod inerat, tolit.

Particulam ex filio, et tertiam ex Sbina, ex Maria D., et 69.
alias habentes malique Dcilijs et in alijs. De istis addicio-
nibus non conquerentur Graeci, in alia, ut videtur, ratione, nisi
quod illa Dcilia non potuere ligare manus futuris, ut succedo.
quod ima Dcilia non poterat ligare manus futuris, ut data oportunitate, non posent explicationi-
ribus suis, ut data oportunitate, non posent explicationi-
causa addere ad simbolum recte fidei, sed pax non habet in prae-
causa addere ad simbolum ... Graeci de additione, filioque
ergo: igitur immerito conquerentur Graeci de additione, filioque
a Latinis facta ad simbolum Nicenum. Certum nullum Dcilium potest
aliquid contra rectam fidem addere, vel detrahere. Ecclesia autem
latina in hoc addito filioque nihil docet contra simbolum, adi-
dit tamen ad illum veritatem explicitam aliquando implicitam, jam
explicite definitam. Factum a Leone Papa 3. manifestat, quod
voluit retinere in futurum memoriam integram simboli Niceni,
non autem, quod fide ejus retenta non posset in posterum definire, ex-
praeterquam addi veritas implicite in eodem simbolo contenta.
Itaque non nos, qui Nicenum simbolum confitemur, sed Graeci, qui
simboli Catolicae universalis Ecclesiae negant, anatematis vinculis
ligantur, sibi suo fulmine percussis.

Arg. 3. ex Dam. lib. 1. de fide dicente: et T.: filium spiritus 80
tus e, non tantum ex ipso, sed quod pater ipsius ex Patre procedat, solum est
Pater principium e: O. = 1º ratione: Pater e sufficiens principium ad
producendum spiritum Sanctum; sed frustra fiunt per plura &: O. =
5º amor non creatus non procedit a duobus mentibus quae recin Divinis =
6º spiratio passiva e unius tantum personae; ergo et activa, quae eque
e utraque incomunicabilis, sed e de se haec: ergo = T. spiritus Sanctus unus e:
quae neque produci a duobus eque simul totaliter producenti-
bus, sed tunc procederet a quolibet, et a nullo, sicut efectus
a duobus causa productus, ut in fica. 81

Rº. ad 3.us duo tr: et 1º modo cum D. thoma 1º parte q. 36.
art. 2: quod antequam haec veritas definita fuisset, plures Graeci
fuisse in errore, ut theodoretus, et forte etiam Dam., qui ideo
in hoc puncto non sunt audiendi. = Rº. aliter, et melius cum D. Th., qui
cet habitus in Dei principio, docuit hanc litem fuisse in modo lo-
quendi; consequenter quod dicit, quod solum vult Dam. solum Patrem habere
a se principium spirandi, filiumque non nisi a Patre; et sic Pater ex
se, et per filium, filiumque non ex se, sed ex, a Patre spirat; ...

sensu Dam.i, ut notavit Cardinalis Besarion in dicto flor.no Sex. ult. C. 6. ubi ex denotat fontanalitatem principii processionis, et in hoc sensu dixit D. Dion. lib.o de Divinis nominibus C. 2, quod solus fons supersubstantialis deitatis e Pater; ita Dam. dicebat: solus est Pater principium e.

12. Ad 1.um dices, quod ex insufficientia Patris, quia est nec.a spiratiba vis in Patre, et Filio, ideo Spiritus Sanctus procedit ab utroque, licet sufficienter a quolibet. Sicut igitur creatio productiva a 3bus Divinis personis, non quia quaelibet non sit sufficiens, sed quia productibum principium creationis e nec.o in 3bus: itaque X. = Ad 5.um N.o Conseq., et paritatem, eo quod Verbum mentis in nobis non e consubstantiale amoris, bene est quod Divinus Verbum consubstantiale e Patri. Percipite: Verbo Divino communicatur eadem natura, et voluntas Patris, ideoque e ita productibum amoris, sicut Pater; Verbo autem nostro est non communicatur natura, et voluntas amoris, hincque e, quod non e productibum amoris sicut anima; in hoc est stat disparitas.

13. Ad C.a autem nec D.a ut n.o 6: Dico, quod non potest natura Divina pluribus productionibus habere in unica persona, quia utraque productione haberet naturam neutra haberet, et una persona potest pluribus productionibus communicare naturam, et plures personae possunt una productione producere personam, et ideo si passiva sit tantum in uno, non sequitur, quod est activa sit tantum in uno. = Ad 7.um D.o Conseq.: quia necesse producit a 2bus per aliud, et aliud principium productibum, C. Pereunes, et idem mihi, N.; et sic Pater, et Filius sunt tantum unus spirator, licet sint duo spirantes, eo modo quo tres Divinae personae non sunt nisi unus creator, quia per unum, et idem principium creat, et si sint tres creantes, dum simul creant, et sicut creatio nec.o e a tribus personis, et nec.a a qualibet, quia principium creandi nec.o e in 3bus, et in qualibet, ita similiter de Spiritu Sancto respectu Patris, et Filii: = Paritas autem de producto a 2ci causa e impertinens; quia talis effectus haberet aliud, et aliud totale esse (ut in Physica) a bilis causis totalibus habentibus aliud, et aliud principium, quae ideo non tantum erunt duo causantes, de eodem causae dantes aliud, et aliud esse.

14. 2.a Pp.o Spiritus Sanctus procedit omnino uniformiter a Patre, et Filio, itaut nec prius, nec principalius, immediatius, vel perfectius ab uno, quam ab alio. Probatur 1.o, et 2.o ex dicto Lug. diu. sic definiente: Pater, et Filius spirant Spiritum Sanctum voluntate

ut

ut omnino una. = 2.º ex Flor.º in decreto Cum. simulter lo-
qnte: Sp.ritus S.tus a Patre simul, et filio, et ex utroq. eternali-
ter tanq. ab uno principio, et un.ª spiratione procedit =
3.º ratione D.i in 1. d. 12. q. 2. n.º 5. dicentis: uno principio, mod.
omnino unus, in eis, spirant Sp.ritus S.tus: q. omnino uniformiter.
Hinc q.ª ratione confirmatur; q.ª nec apparet, nec excogitabile e capt.
exq.º aliq.ª dysonantia, et inequalitas summa in tali proce-
ssione efficeretur: q. H. Heq. Ufirmatio demum patefiet, q.ª

Objicies 1.º D. Aug. 15. de trinitate C. 17. sic ait: Sp.ritus 15.
S.tus principaliter procedit a Patre: q. = 2.º ex Ricardo 6.
de trinitate dicente: Sp.ritus S.tus procedit a Patre mediate,
et immediate, a filio aut. immediate tantum: q. n. uniformiter
ab utroq. = 3.º productus a duobus n. uniformiter haben-
tibus virtutem productivam, n. procedit omnino uniformiter
ab illis; sed ita e hic, q.ª Pater habet a se, filius aut. n. a se,
d a Patre virtutem spirativam habet: q. = R.º ad 1.um cum
ipso Aug.º seipsum exponente sic: dixi principaliter, q.ª quod
filius spirat, hoc habet a Patre. Hinc q. N.º cons.ª q.ª per li
principaliter, ut videtis, solum intelligit D. Aug. quod
Pater e prior origine filio, sicq. quod Pater a se, et
filius a Patre habet principium spirandi Sp.ritum S.tum. Ex
q.º minime sequitur, quod inequaliter, et proprie uterq. spiret.

Aliter ex R.i potest C.º ant. et N. cons.ª q.ª ex q.º Sp.ri-
tus S.tus a Patre principaliter procedat, n. infertur, quod n. pro- 16.
cedat principaliter a filio; cum in rigore ser.mo principaliter
producere sit proprie producere, in p.ª virtute, et actione
producentis propria, et hoc certe ita e proprie filius, sicut Patris,
q. uterq. principaliter. = Ad 2.um N.º cons.ª, q. ex q.º Sp.ritus
S.tus procedat a Patre mediate, q. nil aliud e, nisi quod Pa-
ter e prior origine filio, sibiq. quod filius a Patre accipit
virtutem, qua spirat; n. aut. quod ultra imediatam spirationem
eque propriam Patri, et filio, habeat Pater spirationem aliquam,
et aliquam aliam influxum circa Sp.ritum S.tum. = Ad 3.um D.º
maj: productus a 2bus n. uniformiter habentibus ime-
diate productivam, n. uniformiter producitur, C. n. uniformiter
virtutem productivam, n. uniformiter habentibus a se
procedit, C.º; a 2bus n. uniformiter habentibus ha-
virtutem productivam, N. vel sub D.º: n. uniformiter ha-
bentibus a se aseitate fecunditatis, et perfectionis, C. Alei-
tate origin.is N.º 17.

Percipitt. et e... quis proprie pr.ide... et, ad hoc

quidē rectaē simpliciter prātabere in se virtutē productivā, q[uam]uis istam in se potens, ū ē p[ro]xime agens; qd dō abs[que] acceperit, l' n̄ habuit huiusmodi virtutē: ni[si] eā ab eo, q[uod] ea illā in se habeat, habet quidquid requiritur ad p[ro]xime producere. Cum q[uod] filius (etsi n̄ a se ille originis, optime tamen a se ille fecunditatis, et perfectionis) ita p[ro]xime habeat in se virtutē spirativā productivā sicut Pater in se habet in supposito ei, competit (etsi simul, independenter tamen invicem) spirare, quando quem p[ro]xime spirant, et Spiritus Sanctus procedit ā duobus uniformiter habilis, ā duo uniformiter habentibus in se virtutē, licet n̄ duo habentibus a se illā; nam Pater omnia a se ille; filius vero fecunditatis, et perfectionis tamen illā habet.

18. Nec aut[em] clare percipies doct. D. in 3o cit' dicentes: uno principio magis duo unus in iis spirant &c. Huius enim ratio, qd filius n̄ ē, velut partē capiens virtutē spirativā, ā q[uo] non capiens ips[am], q[uia] illa duo spirativa virtus, quae Patris ē, ipsissima eadē communicatur plenissime filio; quod quidē n̄ decidit in effectu causē 1mē, et 2ē, q[uia] licet effectus eam p[ro]xime, et principaliter procedat ab utraq[ue], nam quaeque illa habet in se p[ro]ximā virtutē productivā, tamen q[uia] causa 2a n̄ habet illā a se, nec a se ille perfectionis sicut 1a. hinc ē, qd talis effectus principalis, et perfectius procedat a 1ma causa, q[uam] a 2a; siquidē procedit a duobus n̄ duo uniformiter habentibus in se productivā virtutē; q[uia] causa 1a simpliciter habet illā; 2a vero solum per participationē, ū velut partē capiens illius virtutis causē 1mē.

Qo 3a an Spiritus Sanctus ex ratione sua formali petat produci à duobus?

1. Supponimus Spiritum Sanctum ex Patre, filioq[ue] procedere, et quidē ut 1o, q[uia] ille ... in Divinis ... Quaeritur autem: an Spiritus Sanctus ita ex se, origine suae processionis, ū ex suo intrinseco ... sic petat procedere a 2bus suppositis, ut si per impossibile ab uno tantum procederet, n̄ esset idemmet Spiritus Sanctus, ejusdēq[ue] rationis, qui defacto ē? Affirmative resolvit D. Thom. 1a part. q. 36 art. 2o cui Henricus, et alii adhaerent. Negative vero tenet D. N. S. in 1. d. 12. q. 1. quem Scotistae, et ultra Suarez, Ocam, et alii sequuntur; cum quibus sit

2. Do. Spiritus Sanctus ex ratione formali n̄ petit procedere a 2bus suppositis, ū licet, etsi n̄ expressē distinctus, videtur asserere ...

dui-

ductus ex definitione expressa Dei lugdunensis sub Greg. 10. in extravaganti de summa trinitate, his verbis: fideli, ac devota professione fatemur, quod spiritus sanctus eternaliter ex Patre, et filio, non tanquam ex duobus principiis, sed tanquam ex uno, non duabus spirationibus, sed unica procedit. quod patenter docetur in illo: non; ex utroque eternaliter, tanquam ab uno principio, et unica spiratione procedit: ergo spiritus sanctus ex se saltem non petit nisi ab unico principio procedere. Ac sic: solus Pater, vel solus filius est tale principium per se principium completissimum, alias Pater non erit modo principium, cum de facto, sed principium, vel principium partiale, pariterque filius: ergo ex definitione utriusque Concilii manifeste deducitur contra nos. = confirmatur ex Aug. 5 de trinitate c. 14 dicente: Pater, et filius sunt unum principium ad spiritum sanctum, sicut Pater, filius, et spiritus sanctus sunt unum principium ad creaturam; sed creatura ex se saltem non petit produci a tribus suppositis: ergo neque spiritus sanctus a duobus.

Confirmatur 2. ex D. Th. mente n. 5. spiritus sanctus ex vi suae processionis, sive ex se saltem non petit procedere nisi a principio expedite productivo amoris infiniti; sed vel solus Pater, vel solus filius est tale principium: ergo &c. Mi. probatur: voluntas infinita habens objectum infinitum sibi praesens in suppositione convenientia actioni, est principium expeditissime productivum amoris infiniti; sed vel in solo Patre, vel in solo filio, ac hoc, et vis est: ergo 3.

Ad haec Rnt. contrarii, quod nisi vis spirativa sit in Patre, et filio simul, non est productiva, quia spiritus sanctus ex se saltem procedit ex amore mutuo Patris ad filium, et filii ad Patrem. Sed contra 1o. Aug. D. cit. n. 5. sic: principium eque perfectum in uno supposito, sicut in duobus, eque est principium producendi in uno, sicut in duobus; quia ad actionem non videtur requiri, nisi principium perfectum quo, et quod; spirativa autem virtus est ita perfecta in Patre, sicut in Patre, et filio: ergo

2o. vel Pater communicat filio virtutem spirativam, vel non. Si primum: ergo Pater ex se, a se, et in se habet illam. Si 2dum: ergo filius illam non habet, 4. nam nihil habet nisi a Patre, qui nihil communicat nisi illud quod ex se, a se, et in se habet. 3o. dum autem Pater communicatur filio vis spirativa; vel ipsi communicatur ex Patris indigentia, vel abundantia? Si primum: ergo Pater ex se indigens ad producendum spiritum sanctum accipit sufficientiam a filio, consequenter non a se, sed a filio spirat, quod est magnum absurdum. Si ex abundantia, ut dici debet: ergo ad spiritum sanctum producendum sufficit Pater; vel invidentia

in abstrahendo aliud, nempe, quod in abundantia deficeret sufficientia.

5\. Itaque denique: Pater, et Filius ut mutuo se amantes, non unus, sed duo; quia amor mutuus repugnat, quod in uno sit utrix; Spiritus Sanctus autem procedit a Patre, et Filio, non tamquam a duobus, sed tamquam ex uno, ex utroque aeternaliter, tamquam ab uno principio, ut supra in Concilijs, et Augustino: quia Spiritus Sanctus ex se, faltem non procedit ex Patre, et Filio, ut mutuo se amantibus, sive ex amore solum mutuo; quia etc. (ait Doctor citatus numero 8.) sunt duo principia saltem proxima spirandi; et ita duo supposita non spirarent praecise in quantum unum; quia ipsa [illegible] mutuitas importat duarum relationum rationes, quas negat Concilium de principijs productivis, ut infert Doctor ibidem; et expresse dicitur, quia sunt duo principia saltem proxima spirandi, ut habet Doctor [illegible]: non habere [illegible] voluntatem, posset [illegible] ex in tali mutuitate: quia [illegible] spirare, non est unum principium spirare, quia nec unum suppositum, nec unum quo in quantum [illegible]: etc.

6\. Obijcies 1.: amor mutuus ex se [illegible] alterius [illegible] prae [illegible]; at talis est Spiritus Sanctus: quia ut [illegible] in [illegible] ex [illegible]: Spiritus Sanctus nec Pater, nec Filius, quia dilectio, qua habet Filius in Patre, et Pater in Filio; et ex D. Anselmo in Monologio c. 58. a Patre pariter, et Filio summus Spiritus amor procedit, amat se Pater, amat se Filius, et alter alterum. Item ex Augustino, et aliorum Patrum frequenti locutione: Spiritus Sanctus est amor, nexus, unio, osculum ambobus. Denique ex Ricardo 3. de Trinitate c. 3.: non potest amor esse jucundus si non sit, et mutuus; sed Spiritus Sanctus est amor jucundissimus ex se: ergo.

7\. Respondeo ad 1.um: amorem ex se mutuum petere ex se esse duorum, at consequenter negative, quod Spiritus Sanctus, qui est amor sit [illegible] se faltem mutuus; quia licet de facto mutuum sit, hoc non habet ex se, sive ex vi processionis suae, et ab intrinseco sui, sed quasi ab extrinseco, sive per accidens, et concomitanter, hoc est, ex ordine potentiae in producendo, juxta quem, quia voluntas necessario est in duobus in instanti originis, prius quam producit, inde est, quod Spiritus Sanctus non potest non procedere ab utroque, ut ita sit amor mutuus, sive est duorum. Atque sicut voluntas Dei, ut perfecte, et expedite productiva sit ex se faltem, non exigit in duobus suppositis esse (nam creata voluntas, in qua perfecte productiva est, et quidem in uno supposito pro-

produxit)? itaq similiter spiritus Stus ii peteret esse saltem procedere à 2bus, vel ita ab uno perfectissi-me procederet, sicut de facto à 2bus.

Responsio clarescit, Ri redarguendo: D. absolu- 8
ta dilectio, sive amor essentialis e ter quidem per-fectissime mutuus, quod e, quo se invicem tres D. personae perfectissime diligunt; et sic e, quod essentialis amor n e à 3bus, et ab uno qui procedat, ii pulsat quod ex quo spiritus Stus sit amor mutuus ii sequitur, quod esse saltem exigat à pluribus procedere. Sicut mutuitas [illegible] jacet amori essentiali, ita amori notionali superaveniet, et si uterque sit mutuus, neuter ea esse saltem alius. Dic quod occurrit ad prefatam, et alios auctores, quod lo-quuntur de facto, ii de suppositione, quod spiritus Stus procedit a Patre, et Filio; quod secus ii potest ii esse unio, nexusque amborum. Ceterum quod spiritus Stus esse saltem ii exigit procedere à 2bus, ideo sola consonantur e 9.
unio, &c. Adultra ex Ricardo Nº ma, quia amor quo Pater e per-fecte Beatus, e jucundissimus, et ea ii e mutuus, quia ec (ait D. cit. nº 6)) Pater ii est saltem Beatus in se, et in filio objicit, quod e hereticus. Dicta in nº plures impugnat Ricardi sententiam ex ea rationibus, ex quibus D. Aug., et nº 12. postea conatur pie interpretari ipsum Ricardum explicat eos illos terminos, dicens, quod spiritus Stus procedit ex amo-re mutuo, sive ex dilectione mutua, et quidem est in te-
ligatis, sic: et quomodo dilectione mutua spiratur 11
Spiritus Stus? Rp: dilectione, id e, voluntate, qua Pater, et Filius, ut actu simo nati se mutuo dili-gerent: hac inquam voluntate, ut existenti in eis, ut e na-ta talis esse, qua diligunt se mutuo, spiratur spiri-tus Stus, ii autem aliquo actu 2º, qui dilectionis actualis impense, et repense.

Negat igitur D., quod actualis mutua dilectio, 10
qua Pater, et Filius mutuo se amant pº prior ad spi-ritus Sti spirationem, sit spiratio activa, vel actio ipsa, qua spiratur spiritus Stus (ut thom. dicunt, et Ri-cardus velle videtur); vel quod ii habeat saltem extra-[illegible] se actus, ii principii spirativi (Adjicit, quod [illegible] aliter impugnaretur Ricardus [illegible]); qui habere

ri requirer aliud, saltem ex parte spirati, principij nisi superitalitas, essentia Da cognita, et voluntas, qua Pater, et Filius ut actu primo necti sunt se mutuo diligere; tum saltem medio amore essentiali, tum notionaliter medio amore notionali; ii ipso spiritu sancto; non autem negat, quod spiritus sanctus procedat ex amore mutuo qui materialiter, ii concomitanter se habente ad spirandum, sicut diximus Verbum procedere ex cognitione omnium, quae sunt saltem in Deo

11. Arg. 2o: amor amicitiae est esse amor duorum, non est inter duo; at spiritus sanctus est amor amicitiae: ergo esse est amor Patris, et Filij. Ma. probat, non solus amor amicitiae est perfectus, siquidem esse ordinabilis non est ad ulteriorem amorem: ergo. Rx. N. mai, 1o sic: amor amicitiae vulgariter loquendo est 2orum, sive inter duo, Co. teologice loquendo. Amor quidem amicitiae, ut distinctus ad amorem concupiscentiae nil aliud est, quam fruitio, ii amor rei amatae propter se, in hoc sensu beati amant Deum, dum amant seipsos amore concupiscentiae, quia se ipsos propter Deum, Deum quod ipsum propter Deum; sic quod concupiscentia est velle aliquid alteri amato amore amicitiae; amicitia autem amare aliquid illi quiescendo, ii re ipsa amata fruendo. Unde patet, quod spiritus sanctus est eum amicitiae amor, non est amor objecti amati propter se, quin inde sequatur, quod sit amor inter duo; quia rei amor essentialis, quo Deus seipsum saltem diligit, amor amicitiae est, et quidem Deus non est duo. Plerumque ultra observate, quod vulgaris amor, ii amicitia est concupiscentia.

12. Arg. denique: si spiritus sanctus procederet a solo Patre, et; sequeretur non esset amor Patris, et Filij; non esset eum idem ipse, qui de facto est: ergo spiritus sanctus, quem modo credimus, ex se exigit procedere a 2bus. = Ant. pat, non variato objecto, et amor variatur, quia ab objecto suo specificatur; at si spiritus sanctus a solo Patre procederet, non haberet idem objectum, quod modo habet, non tunc esset amor solius Patris, et de facto est amor Patris, et Filij: ergo = Distra; non tunc non esset eadem Trinitas, quae de facto est: ergo nec idem spiritus sanctus. Ant. probat, quia si spiritus sanctus non procederet a Filio, ii dum ingrederetur realiter a Filio: ergo non esset eadem Trinitas.

Rx.

Rx. ad 1.ᵃᵐ, et D.ᵒ mag. pro 1.ᵃ variato obiecto 2ⁱᵒ, 3.
variatur amor, C.ᵒ; obiecto 2ⁱᵒ, N.; ꝗ manente eodem
obiecto 2ⁱᵒ, manet et idem amor, sive actus idem amoris,
mutabitur, et si ab alio specificatur actus esse. Obiectum autem
2ᵐ amoris infiniti, sive spiratus Sti e sola essentia D.ⁱ, et
istius e spiratus Stus esse infinitus amor; sive sit a Patre,
et filio, sive a solo Patre productus. Ideo dicitur, quod Spiri-
tus Stus e de facto amor Patris, et filij, ꝗ remittitur ob. sive,
d actibus; e dicere: e amor a Patre, et filio productus.
Et personae D.ᵉ licet sint obiecta 2ⁱᵃ amoris infiniti, pa-
riter esse essent, si Spiritus Stus a solo Patre procederet.
Ad 2ᵐ firmationem [illegible] sequenti [illegible] stabit

Inquires incidenter an Pater, et filius possint dici duo spirantes, vel duo spiratores? 4.

D. in 1. d. 12 q. 1. n.º 13: d.q.ᵃ e difficultas quaestionis
circa [illegible] ... vi de significato nominis in multis in [illegible]
grammaticis.
Ad ejus intelligentiam nota, quod spirans, et spirator non [illegible]
[illegible] distincta, quia spirans e adiectivus, et spirator substanti-
vum, e distincta, q.ᵃ spirans e participium; 2ᵐ nomen verbale. Participium sig-
nificat. Imo e participium, 2ᵐ nomen verbale. Participium sig-
nificat actum, ut in fieri, q.ᵃ originat tempus, ut verbum. Nomen vero
verbale significat principium illius actus per modum habitus, et
quietis, ut e denominativus suppositi actibus; et sic in [illegible]
e pro re significatur illorum, q.ᵃ spirans significat spirationem, ut
adsuppositum egredientem; spirator autem significat virtutem spira-
tivam, ut in existentem supposito. Hac doct.ᵃ D.ⁱ notata, sic 2.
Dicimus: Pater, et filius non possunt dici duo spira-
tores, bene tamen duo spirantes. Sic S. Thom., et S. D. N. S.
licet in modo, et medio probandi non conveniant. Pr. igitur
habitur: tres D.ᵉ personae sunt tres creantes, et non nisi unus
creator: ergo Pater, et filius possunt esse duo spirantes, et non nisi
unus spirator. Dicitur constat, quoad 1ᵐ partem, ꝗ sicut
creans significat creationem, ut egredientem a supposito, ita
similiter spirans: ergo sicut tres creantes, ita et duo spi-
rantes. Constat et quoad 2ᵃᵐ partem; q.ᵃ sicut creator sig-
nificat vim creativam, ut in existentem supposito, ita spira-
tor spirativam significat; d q.ᵃ unica e vis creativa, licet 3ᵇᵘˢ
inexistat, non tres, sed unus creator est: ergo vis spirativa et
unica, licet 2ᵒᵇᵘˢ inexistat, non duo, sed unus spirator est.

Hinc q. ait D. cit.: si videtur dicendum, q. sint duo spiratores, q. tc virtus spiratiua numeratur in eis: q. d.

3. Arg. 3rā: ista tenet: est unus spirans: q. unus spirator: q. et ista: s. duo spirantes: q. duo spiratores. Sq. pat., q. sicut singulare infert singulare, ita plurale plurale. = R. cū D. cit. nº 11. dicente: Dico, qd n. oportet, „qd si ad aliqd ant. sequatur aliqd csqns, qd ad dist. „ant. sequatur dist. csqntis::: e cū fallacia csqntis. Et addere; Nº csq., q. licet actio, ut egrediens a supposito bene a posteriori inferat virtutē in existente supposito, ideoq. valeat: e spirans: q. spirator, q. bene actus 2dus infert actū 1mū; male tc egressio actus 2di a 2bus suppositis infert duas virtutes in illis, sed una in 2bus suppositis sufficit, ut actus 2dus ab ambobus egrediatur, ideoq. n. valet: s. duo spirantes: q. duo spiratores; q. qdo dicitur duo spirantes, multiplicatur suppositum ex virtute sermonis; dū autē dicis duo spiratores multiplicas virtutē spirat. hanc in supposita, qd e erroneum, sed in utroq. ipsissima una virtus spiratiua e. Docet igitur D., qd exponendae s. in sano sensu auctoritates DD. et PP., quae n. fuerint v. de virtute sermonis.

Q. 1a an si Spiritus Stus non procederet à filio, nihilominus ab ipso realiter distingueretur?

1. Hęc famosa qtio inter thom. et scotistas utilissima e, etsi procedat ex suppositione impossibili. Et notate cū D. in 1. d. 11. q. 2. nº 2. qd hipotesis alia e impossibilis p. locū ab intrinceco, ut „hęc; an si ho n. eet ralis, eet distinctus a bruto, alia q. p. locū ab „extrinceco, ut ista: an si Petrus n. eet risibilis, eet ralis. Unde cū praesens hipotesis relinquat in filio filiationē, et pasiuā spirationē in spiritu sto à Patre, relinquit locū qni; q. adhuc e in utroq. aliqd, de q. posit dubitari an sit sufficiens principiū distinguendi? Csqnter q. e falsus, qd dixerat Scotus q. ut perperam nonnulli dicunt; sed n. repugnat p. locū ab intrinceco, e q. velut inqui-

rens

rerer, an si Petrus non esset risibilis, nihilominus dis-
tingueretur a lapide.
Vel ex quo spiratio indicata hipotesi e ad trium dis- 2.
paratorum, etiam apud tenentes, qd spiritui S.to e essentiale
procedere a filio, et qd spiratio activa pertinet ad consti-
tutionem filii, adhuc tenet quaestio locum; quia tenentes qd realitas
e de essentiali constitutione Pauli, optime possunt in-
quirere: an si Paulus non esset rationalis adhuc distingueretur
a lapide? nam adhuc ex parte Pauli relinquitur animal-
de quo possit dubitari: an sit sufficiens principium dis-
tinguendi Paulum a lapide? Ideo recte ait D.r, qd asse
"rere quaestionem implicare, videtur frustraneum. Movetur enim"
"quaestio, ut inquiratur, qd sit principium distinctivum reale 2
"filii ab spiritu S.to, utrum filiatio, an sola spiratio activa."
Graeci vero dicentes, qd spiritus S.tus non procedit a filio, 3.
asserunt, qd distinguitur realiter a filio, et hinc ansam
ducit praecensitus; nam D. Thomas, et Bonaventura vo-
lentes convincere Graecos sic eos arguebant: si spiritus S.tus
non procederet a filio, non distingueretur ab eo; quod post vos a filio,
sicut a Patre distinguitur: quia ab utroque procedit. =
N. vero S. D.r demonstrat hanc rationem infirmam esse ad
convincendos efficaciter Graecos, quia spiritus S.tus distingue-
retur realiter a filio, etiam si revera ab ipso non procederet, nam
adhuc filius non esset spiritus S.tus, nec iste filius. Hinc ergo cre
ut controversia inter utramque scholam, a qua non fugimus,
de qua tanti momenti facimus, pro veritate acquirenda, ut
ad ipsam tanto pondere rationis, et cum D.o N. sine obice
affirmamus, qd
Dico. Spiritus S.tus distingueretur a filio realiter, 4.
etiam si ab eo non procederet. Est D. in 1. d. 11. q. 2. n.o 6, et ..., eamque
tenet, et probat duabus efficacibus rationibus. Pr.a q. 8. ex D. Ans.o lib.
de processione spiritus S.ti c. 7. dicente: filius autem, ut interim alia
causa dicam, quia nondum constat, qd spiritus S.tus sit de illo, et
... (quia nondum haec veritas definita erat), ideo non e spi-
ritus S.tus, nec spiritus S.tus e filius, quia filius nascendo habet
..., spiritus S.tus vero non nascendo, sed procedendo: ipsa enim
a Patre ei; spiritus S.tus ... processionis referuntur ad invicem
diversitate nativitatis, et processionis
ut diversi: ... praeter processionem spiritus S.ti a
filio (ignorante abstrahebat, quia nondum definita alia causa

dist. cognovit inter filium, et Spiritum Sanctum, per hoc, quod filius nascitur, et Spiritus Sanctus non, sed procedit; sed in hipotesi filius nasceretur, et Spiritus Sanctus non, sed procederet; ergo ille per intellectum, et iste per voluntatem: ergo in data suppositione &c.

5. Probatur 2. ratione D. cit. n.o 6: principium constitutivum, est distinctivum; dato, quod Spiritus Sanctus non procederet a filio, principium constitutivum filii non esset personali non esset distinctivum Spiritus Sancti, nec e converso; ergo nullum constat; ergo etiam tunc filius constitutivum esset filiatio, per quam ab omni alio non genito distingueretur; sed constitutivum Spiritus Sancti esset etiam spiratio passiva, per quam distingueretur ab omni alio non spirato: ergo &c. Illa principalis probatur: quia est aliquid ens, et unum unitate convenienti tali entitati, et sic unum: igitur in se indistinctum, et ab aliis distinctum ait cit. D.r; ergo quaelibet res distinguitur ab aliis per id, quod non est illa: ergo &c.

6. Dicunt contrarii, quod principium constitutivum est distinctivum rei ab omni alio, cui directe opponitur per ipsum principium constitutivum, non vero est distinctivum ab omni alio, cui non opponitur directe ut, homo, qui per rationalitatem constituitur, non distinguitur per ipsam nisi a bruto, cui directe opponitur per rationalitatem, a lapide autem distinguitur per animalitatem, per quam ipsi utpote inanimato opponitur: sic filius non distinguitur filiatione nisi a Patre, cui tantum relative opponitur per paternitatem, a Spiritu autem Sancto non distinguitur nisi spiratione activa, qua illi relative opponitur; et in casu, quo filius non haberet spirationem activam, a Patre tantum distingueretur. = Sed contra: quaelibet res distinguitur ab alia per id, quod non est illa; sed per peculiare, primarium principium constitutivum habet quaelibet res non esse aliquid quaeque; ergo homo per rationalitatem nec est brutum, nec lapis, filius per filiationem nec est Pater, neque Spiritus Sanctus, sed potius est non Pater, et non Spiritus Sanctus, et homo non brutum, et non lapis est: ergo principium constitutivum est aeque distinctivum rei ab omnibus aliis, sive quibus directe, sive quibus indirecte opponitur per illud.

7. Confirmatur: quaelibet res in suo debito esse constituta distinguitur ab omnibus aliis rebus, quae non sunt illius esse; sed neque quae indirecte, nec quae directe opponuntur rei sic constitutae, sunt illius esse: ergo aeque distinguitur ab omnibus. Non autem nisi per id, quo in tali debito esse constituitur: ergo &c. Item: omnis entis comparatum ad se est idem, ad alia diversum, ex Metaphisicis; sed res in esse suo est constituta, sicut non est idem cum

aliis

ilis, quibus directe oponitur, ita nec eidem cujilis, quibus
oponitur indirecte: quia ita distinguitur ab illis, sicut ab
istis. = Confirmatur: quia illud, quod dat esse, dat consequens ad esse; sed
distinctio rei ab omnibus aliis rebus subsequitur esse rei, quia distinctio est
passio entis: quia unde unumquodque habet esse, inde habet esse distinctum
ab omnibus aliis rebus; sed non sic, sed unumquodque per sua principia
constitutiva habet esse: ergo &c. Constat ergo, quod filius
filiatione constitutus est, ita per se distinctus a Spiritu Sancto, sicut
a Patre; licet per filiationem sit relative oppositus indirecte
Spiritui Sancto, et directe Patri.

Itaque ideo ab exemplo a contrariis in sua responsione 8.
proposito, etsi homo animalitate distinguatur directe a lapide
et distinguitur saltem indirecte ab eodem lapide sua rationalitate: ergo etsi
filius distinguatur a Spiritu Sancto spiratione activa, et filiatione distinguitur
ab ipso saltem indirecte. Antecedens constat; quia homo rationalitate
non est idem lapidi: ergo distinctus, quia omne ens omni enti comparato &c. = Resolvo
manifeste; etsi per impossibile homo non esset animal, per rationalitatem sufficienter distinguitur
a lapide: ergo a fortiori etsi filius non esset spirans, per filiationem
sufficienter distinguerentur a Spiritu Sancto. A fortiori quia dico
quia circumscripto animali non manet completum constitutivum hominis, at
quia circumscripta spiratione activa manet completum constitutivum filii:
quia spiratio activa advenit filio constituto. Hinc quia oritur aliud
argumentum, quia distinctio a posteriori supponit distinctionem a priori; sed autem
distinctio filii a Spiritu Sancto per spirationem activam est a posteriori, quia
distinctio hec supponit duos
non est orta a primo, sed a secundo ratione filii: ergo distinctio filii a Spiritu Sancto per solam rationem filii. Minor patet ab inductione: &c.
per duas rationes filii. Ma[ior] in omnibus, et per omnia patet ab inductione: &c. 9.

Aliter ergo Caietanus solvere intendit dictum argumentum ...
... constitutivis et distinctivis, dicens absolute ... ab omnibus
limitatur in relativis autem limitatur, sibi quod in istis limitatur
... C. ab omnibus &c. Ait Caietanus
sic: est distinctivis ... constitutivis absolutis constituitur in se, ideo et ...
... quia constitutivis absolutis constituitur in se, ideo et Caietanus:
quia constitutivis autem relativis ... distinctum ab omnibus, quod non est ipsa; constitutivis autem relativis consequenter sit distinctum ab omnibus, quod non est ipsa; constitutivis autem rela-
tivis non constituitur res in se, sed res ad aliud (non ad aliud quodcumque, sed
correlativo, ei sibi relative opposito), et consequenter
aliud constituitur res constituta nisi ab illa alia correlativa, quia
non distinguitur, quia unumquodque est ens, ita est unum, et sic distinctum; sed res per relationem
sicut quodlibet est ens, ita est unum, et sic distinctum; sed res per rela-
tionem constituta non est ens nisi ad aliud: ergo non est unum nisi ad
aliud: ergo non distinctum nisi ab illo alio in ordine ad quod
est unum; alioquin distinctio plus se extenderet, quam ens, et plus
faceret relatio distinguendo, quam constituendo, quod distinguere
res constitutas ad unum tantum ab omnibus. Hinc quia ...

Caietanus, quod filius per filiationem constitutus, solus distinguitur a Patre, quia solus Pater est correlativus filii, et filius est; nam filiatio constituit filium ad Patrem precise, et non ad Spiritum Sanctum.

80. Sed non hunc modum sentiendi contra multiplicitatem: omne ens omni enti comparatum, vel est idem, vel diversum; sed ens constitutum per relationem, sicut non est idem suo correlativo, ita nec alteri enti cuicumque: ergo non solum a suo correlativo, sed etiam ab altero quolibet distinguitur; atque non nisi per suum constitutivum, quia a quo habet esse, habet non esse alterum: ergo predictum axioma etiam in relativis est absolute verum. Confirmatur: unum est indistinctum in se, et distinctum a quolibet alio, sed constitutum per relationem per vos est unum: ergo indistinctum in se, et distinctum non solum a suo correlativo, sed etiam a quolibet alio: igitur. Secundo confirmatur: constitutivum absolutum distinguit rem ab omni alia, que non est ipsa; sed non constituit rem ad omne aliud, quod non est ipsa, nam constitutiva absoluta non constituunt rem nisi in se, et ad se: ergo quamvis constitutiva relativa non constituant rem ad omne aliud, quod non est ipsa, sed precise ad aliquam rem sibi correlativam, nihilominus distinguunt rem etiam ab omni alio, quod non est ipsa.

81. Vel ita: absolutum non est ad aliud; sed distinguitur ab alio: ergo ex quod relativum non sit ad aliud quodcumque, non sequitur, quod non distinguatur a quocumque alio: quod est confirmatio efficacius quam ad propositum. Et si per impossibile Spiritus Sanctus non procederet a Patre, nihilominus a Patre realiter distingueretur, ut adversarii cum Caietano concedunt, sed in illa hipotesi utraque persona esset relativa, et neutra esset ad alteram, quia neutra esset correlativa alterius: ergo a pari Spiritus Sanctus a filio distinguitur. Et ruit tota Caietani doctrina. Confirmatur 3º: Si Spiritus Sanctus non procederet a filio, vel esset una, eademque persona, vel alia, et alia? Si 2dum: ergo distincte realiter. Si 1mum? contra: impossibile est unam personam duabus productionibus totalibus accepisse esse, ut tenet Doctor cit. nº 8., sed si Spiritus Sanctus non procederet a filio, adhuc tam filius generatione totali, et Spiritus Sanctus spiratione totali accepissent esse: ergo adhuc non esset una, eademque persona. Patet amplius veritas majoris, quia una persona nequit habere 2x esse totale; a productione totali accipit productum suum esse totale: ergo impossibile est unam personam duabus productionibus totalibus accepisse esse. Constat in super illa principalis

ma-

majori; q adhuc filius est pr. intlus, tamqm adaequatus geni Di, sicut et Spiritus Stus pr voluntatem, et tamqm adaequatus Di spirationis: ergo.

Probatur: tum producti non variantur, in ratione producti totus; dum in hypothesi manente Dei productione intrinseca invariata, quia remanet eadem genio, et spiratio: quia manet tum productio intrinseca, et Deus ex immutabili, nunc; dum nunc defecto tum producti intrinseca, et Deus ex sicuti personis realiter ad invicem distincta: unde eunt in hipotesi. = Patet, in hipotesi Spiritus Sanctus non esset filius, quia esset alia persona distincta realiter ab illo, Ant. pat. ex Aug. 5. de trinit. C. 14. ubi inquirendo cur Spiritus Stus non sit filius, cum a Patre exeat? sic respondit: exit enim non quomodo natus, dequomodo datus, ideo ipsis in hipotesi haberent: ergo. Id enim dicebat D. Ant. 1a cit.: ideo filius non est Spiritus Stus, neque Spiritus Stus est filius, quia filius nascendo &c. ut supra. Videte D. Thom. in 1. d. 13. a. 1. n. 18. quia ex ratione filij geni, et spirationis probat cum D. Aug. distinctionem realem personarum. 12

Arg. 2. in Divinis omnia sunt unum, ubi non obviat relationis oppositio; dum in hipotesi inter filium, et Spiritum Stum non obviaret &c, q non esset producens, et productus: ergo esset unus, et non duae personae realiter distinctae = Patet ex Concilio Tolet. 11. in professione verae fidei sic dicente: personae Dei hoc solo numerum insinuant, quod ad invicem sunt; et hoc solo numero carent, quod in se sunt = et ex Flor. in decreto Joan. teologus dicebat: nulla alia ratione quam vi relationis Patris ad filium, et una persona ab alia differt. Hocque medio PP. Latini in eodem Concilio probant contra Graecos Spiritum Stum procedere etiam a filio: ergo. 13

Rn. dist. scotica, quae clavis totius difficultatis est, et ista: ubi non obviat relationis oppositio directa, vel disparata, C.; directa praecise, N.; et si filius filiatione non oponatur directe, nisi suo correlato oppositio, nempe, Patri; indirecte tamen, sive disparate oponitur etiam Spiritui Sto, tamquam habenti tamquam relationem filiationi impossibilem; aut tamquam non habenti tamquam eandem, scilicet, filiationem. Sic igitur quaelibet res distinguitur ab alia pr id, quod non est illa; Ergo filius distinguitur a Spiritu Sto non solum pr suam spirationem ac- 14

tibus directe illi oppositus, dicitur per filiationem, non filius,
nec per activam spirationem, nec per filiationem est spiritus sanctus;
et sublata in hypothesi distinctione per directam oppositionem
spirationis activae, adhuc remanet per indirectam,
sive disparatam oppositionem filiationis distinctio ab ipso
spiritu sancto.

§5. Ad hoc fere in terminis argumenti sic ait Angeli-
cus Doctor qq. 1 art. 6 ad 2um: Respondeo, dicendum, quod hoc modo se
habent proprietates personales in divinis ad distinguendum per-
sonas, sicut se habent in rebus naturalibus formae substantiales
ad distinguendum species rerum (servata hinc inde proportione)
in rebus autem naturalibus distinguitur aliquid per formam suam dupliciter,
primo secundum directam oppositionem formarum ad formam, et hoc modo
distinguitur unaquaeque res naturalis ab omnibus speciebus sui
generis, quae habent formas oppositas, secundum quod genus divi-
ditur oppositis differentiis, sicut saphirus distinguitur secun-
dum ab omnibus aliis speciebus lapidum. 2o distinguitur
res naturalis per suam formam, secundum habere, et non habere,
et sic, quod habet aliquam formam naturalem distinguitur ab
omnibus non habentibus illam formam; sic saphirus per suam formam
naturalem distinguitur non solum ab aliis generibus lapidum,
sed ab speciebus animalium, et plantarum. Sic est dicen-
dum, quod filius sola filiatione distinguitur quidem a Patre
secundum oppositionem relativam filiationis ad paternitatem;
sed a spiritu sancto distinguitur filiatione per hoc, quod spiritus
11 sanctus non habet filiationem, quam filius habet. Itaque scholae
(etsi non, quoad scotisticam, ad minus, quoad thomisticam) velint,
nolint, debent admittere thomisticam, nisi velint errare,
errare, ut ex ipsis, qui non acceptant doctrinam D. Thomae,
errat: legitur X.

§6 Ad Stromaeonis autoritatem, salva tantorum
magistrorum reverentia, dicite, quod non est ad rem, vel nihil
exigit contra nos. Dicite, inquam, quod autoritas tota
tanti nil aliud docet, nisi quod personae Divinae constituuntur
per relativa, et non per absoluta; et dicens, personae Divinae
hoc solo numero &c. ly ad invicem accipitur pro eo
ut contrapositum ad ly in se, proinde esse relativum contradis-
tinguitur ab esse absoluto, itaut sensus sit, quod personae Divinae
secundum quod ad invicem, id est secundum esse relativum plures sunt,
nu=

numerum non significant. Cæterum adhuc quod non sit, ut Deus
et absolutus non careat, non pluribus sit quod ex auctoritate so-
lum conditur persona Div.a constitui per relationes, quod fir-
miter tenemus.

Auctoritas Joan. teologi (quæ ab aliquibus ex nostris re- §7.
jicitur, quia ipsa non supponit pro toto concilio, de particularis teologus
loquens suis thomisticis pijs innixus, sed Provincialis
Dominicanus erat) revera nihil aliud manifestat, nisi quod perso-
næ Div.æ quæ non nisi relatione constituuntur, non nisi relatione dis-
tinguntur, nulla alia ratione, quam in relationis Patris a filio,
et una persona ab alia differt, sed ex principiis constitutivis
et distinctivis, ergo, et licet Spiritus Sanctus non procederet a filio,
adhuc igitur personæ Div.æ constituerentur a relatione; ac quod nul-
la alia ratione, quam in relationis differrent, conditur quod
ista, et ipsa præcedens auctoritas, vel nobis non officiunt, vel quod
non sit ad rem.

Ad illud de PP. Latinis dicite, quod argumentum illorum non erat §8.
per locum ab intrinseco, sed ab inconvenienti: non erat a priori,
quia distinctio non est ratio processionis; nec a posteriori, quia præ-
tio non est præcise ratio processionis, sed erat argumentum præcise ab in-
convenienti, et absurdo inde inferendo, sicut ipsius Conci-
lius Toletan. sex. ult. dicens: qui autem profitentur Spiritum Sanctum a
solo Patre procedere, hi profecto rem ubique ab his partibus
separant. Considerate diligenter vim argumenti: si filius
est persona Div.a, et realiter distincta a Spiritu Sancto, ut Græci conce-
debant: sed Spiritus Sanctus procedit etiam a filio, vel dicendus
est, quod filius non est consubstantialis Patri, siquidem non habet eandem
essentiam fecundantem, et voluntatem fecundam, sive complete
virtutem spirativam, sicut Pater, quia non haberet sicut Pater,
spiraret, sicut Pater, sed ex alio capite conditionis, nempe, ne-
cessarius ad producendum, hoc est, realis distinctio inter producentes,
et productum, eque per vos competit filio, sicut Patri, sed
juxta ipsos Græcos, et filius est persona Div.a realiter distincta
a Spiritu Sancto: quare asserere, quod Spiritus Sanctus non procedit et
a filio, est dicere: quod filius habens eandem conditionem, non habet
eandem naturam, et virtutem Patris: hi profecto rem Spi-
ritus ab his partibus separant, realiter distinguunt Div.
essentiæ a persona Div.a, scilicet, a filio.

19. En quomodo ex dijt. argum. s Latini proxetionis et ut dstat, ri apriori, nec aposteriori, dab inconvenienti. Audiant insuper thom. qd dra ip, q ibidz docet dcilius dicens: credentes spirit. Stz ex filio nequaq procedere, Vnde e, spirit Stz inteligant a solo Patre procedere, et dsequenter (dicant) n ee filius. Dicant igitur thom. qd etsi spirit. Stz n procederet a filio, nec hic eet spiritus Stus, nec iste filius eet.

20. Arg. 2o fundamentale docet, solucionez q. gruij in pugnando: dijparata opositio relaonis insuficiens e ad dijtingndas realiter personas in Divinis: q d. Arg. aut. d Pater, ut generans n dijtinguitur realiter a Patre, ut spirante: q d. V sic; sicut gen. activa ad spiraonez activaz, ita gen. pasiva ad spiraonez pasivaz; d activaz n dijtinguntur realiter: q nec pasivaz: igitur et si in hipotesi qnis filius haberet generaonez pasivaz, et spirit. Stus spiraonez pasivaz, n ideo dijtinguerentur realiter.

21. Rz. 1o qd hoc argtz et ipsz D. thomaz impugnat; sic q thom. videant qd p. suo D. dicant, ut p. notis et respondeant = Rz. 2o D. ant: dijparata opositio relaonis dposibilis in eodz suposito, C.; imposibilis in eodz, N. Non erz argumentz dijt. realz ex dijparata oposit. sitione utcq (alias n solus Paternitas, et spirao activa, d atributa et divina realiter dijtinguerentur), d ex oposi tione dijparata relaonis exse imposibilis in eodz suposito, qliter n s. gen. et spirao activaz, et aler relu. a gen. et spirao pasivaz; n n erz oposite (ait D. in 1. d. 11. q. 2.) tanta dijt., ut imposibilitez productionis activarz ee, qta e productionis pasivarz, q. (ex raonez evidentz) imposible e idz 2abus productionibus opositis produci, et accipere ee, n autz e imposible idz 2abus productionibus activis coicare ee dijtinctis personis.

22. Inst. tam implicat in eadz persona 2x productio activa, q 2x pasiva: q sunt dist. Pat. ant. eque implicat universaliter 2x dstitutionis in con. dstituto, d in Divinis eque productio activa, sicut pasiva e dstitutiva personis; q tam implicat in eadz persona 2x productio activa, q 2x pasiva. Mi dstat, q. gen. activa e erz dstitutiva patris, q erz spirao activa, q. sip. imposible ... ordo poer

traxy, itaut spirao procederet gen, tc 3ª persona
constitueretur p. spirare, et eet spiratur sicut de facto:
q. et spirao activa e exse constitutiva personę; consequenter,
si hoc n obstante 2x productio activa compatitur de fac-
to in eadem persona: q. et 2x passiva compati posset in eadem
supposito, in hipotesi, qd spirit. Sts n procederet a filio;
itaqd sicut nc generatio n distingueretur realiter a spiran-
te, ita tc nec genitus distingueretur realiter a spirato:
q. nulla e scoti ratio

Rz. N. totaliter ant., cujs disparitas stat in hoc, 23.
qd persona p. suam productionem passivam accipit, et p. ac-
tivam dat ee; et repugnat quidem uni generari, et spirari,
ii acipere 2ter, et 2x ee totale; n vº repugnat uni dare 2ter
ee, scicet; generando, et spirando personam aliam, et aliam. =
Ad prob. N. mj; alias sicut p. 2xm productionem passivam
2x persona constituitur, ita et p. 2xm activam, alq. ita n tres,
et 2x eand personas, et quaternitas ...
rator ... hereticus n trinitatem, ꝯ quaternitatem ee
adorandam. Cm n qd advenit enti in actu e acidens, et n
constitutivus ilius: ideo utique spirao activa n e constitutiva
personę, q. advenit ipsi in actu, vive sua constitute. 24.
et in hipotesi, scicet, si ... ordo per traxy;
licet tc quidem spirao activa constitueret 3am personam; n
hinc deditur, qd et de facto constituat; q. sicut paternitas, que
nc constituit, tc n constitueret, ita spirao, que tc constitueret nc
n constituit. = si vº dicant: q. spirao activa de facto saltem e
exse constitutiva, videlicet potens constituere 3am personam; at-
qui in divinis idem e posse, ac ee: ꝯ etiam de facto constituit. =
Dº mc; q. de facto saltem e exse constitutiva personę pº illa
alia providentia, C.; pro presenti, N. De facto illa alia
providentia impossibilis e; et consequenter de facto impossibilis
e constitutio, y ... ꝯ 2x productio activa e in una persona,
pers. ... infertur, qd 2x constitutivus sit in una constituta.
Ultra adverte, qd productio passiva taliter e constituti-
va personę, ut tamen in hac, q. in illa impossibili providentia
2x productio passiva 2am personam prius constituit, n qd.
ita productio activa, q. nec 2x 2am, nec, que nc constitu-
it, tc constitueret; nec, que tc constitueret, nc constituit: q.
perperam dicitur, qd in divinis eque e constitutiva perso-
nę productio activa, sicut passiva.

25. Aliter Arg.: in Deo non deberent dari dist.ae (sive) ex parte fidei, et rationis, quia neutra urget distinguere filium a Spiritu Sancto si iste ab illo non procederet: ergo. Min. constat; nam fides, concilia, et PP., et ratio ex processione unius personae ab alia distinguunt ad invicem personas: ergo hac processione ablata, nec fides, neque doctores sic, non deberent confundi personas in Deo, nisi urgeat fides, vel ratio, quae neutra urget: ergo &c. Min. constat; nam fides distinguens personas, non docet explicite unde sit talis dist.o, ratio autem (maxime per nos) non percipit arcana hujus misterii: ergo sublata processione Spiritus Sti a filio, nec fides, nec ratio urget, confundere personas, negando, sive auferendo dist.em earum.

26. R.o neg. N.o min., vel quia petitio principii; nam hoc inquirimus: an ex principiis fidei, vel rationis posit colligi talis dist.o in illa hipotesi? 2o, quia cum fides, concilia, et PP., et ipsa ratio cognoscant dist.em realem inter filium, et Spiritum Stum ex eo, quod iste est per spirationem, et ut datum, donum quia insuper et amor, et quod ille est per generationem, et ut natum, et ultra est Verbum, et imago: cum ipsi ita pariter se haberent in illo casu, adhuc urget fides, et ratio distinguere, et non confundere dictas personas. Imo dicendum, quod fides explicite non urget dist.em ponere in illo casu, quia quaestio non est docmatica, sed mere theologica: an videlicet, absque prejuditio fidei posit subsistere ratio in utraque parte, vel negativa parte? cujus autem conformior sit fidei relinquitur juditio arratorum veritatis.

27. Arg. adhuc: omnis dist.o realis est inter extrema, quae vel separantur, vel possunt separari, vel se habent ad modum separabilium, sed Spiritus Stus non procederet a filio, nullum extrinsecum signum adesse inter ipsos: ergo. Min. constat: non separantur, nec possunt, quia sicut si essent ejusdem individualitatis naturae, sic ipsi inseparabiles ab intrinseco, sed necesse habent ad modum separabilium, quia ita non se haberent, quorum unus producitur ab alio, ut Scotistae tenent, sed hoc modo filius, et Spiritus Stus non se haberent in hipotesi: ergo = R.o ad ult.m N.o min. quoad ult.am partem, quia in hipotesi se haberent ad modum separabilium. Dicunt utique et bene Scotistae, quod personae D.ae per hoc, quod una producitur ab alia se habent ad modum separabilium, sed ultra eum dicent, et optime (vel diciens loquentes cum D.o Thoma, quique non recepererunt), quod Divinae

per-

personę pt. hoc, qd una habet formam realem, quam altera non habet; et etiam (cum recto loquntur) pt. hoc, qd habent relationes impossibiles existere in eodem supposito, pt. hoc enim ita revera se habent ad modum separabilium, sicut pt. hoc, qd una est ab alia. 28.

Intelligite: ideo Divinę personę pt. hoc, qd una est ab alia se habent ad modum separabilium, quia in creatis res, quę ita se habent, siquidem realiter separabiles, dum res creatę, quarum una habet formam, quam altera non habet, vel quę habent esse impossibiles in eodem supposito, sunt revera realiter separabiles, ut discurrenti de omnibus constabit: ergo personę Divinę eque, pariterque habent separabilitatem proportionalem ex quolibet capite, nempe, tam pt. hoc, qd una percipitur ab alia, quam pt. hoc, qd una habet formam, quam altera non habet, vel pt. hoc, qd habent formas esse incompossibiles in eodem supposito.

Ex hac una reali via colliges hoc discrimen, nempe, qd ex illa ratione producentis, et producti, licet Divina, quia tam notior est cunctis, ideo de facto frequentius se theologi (fere) ut (utuntur) et illa ad inveniendam realem distinctionem personarum in Divinis; 29.
quamproptererea aliam viam negent, non afirmationem unius &c. Illa vero, sive a D. thoma, sive a S. D. N. inventa (alius sic, alius vero sic) utpote Divina, a priori semper tenenda est, et observare diligenter debetis, quam qui nescientes illam rite intelligere, et alias alias in hipotesi non invenientes, et Divinas personas confundentes, et nos confundunt.

Q. II. an processio Spiritus Sancti sit libera, et qua libertate? 1.

Pro cognoscenda intelligentia est notandum, qd principium activum ut sic adequate dividitur in naturale, et liberum, ex Theologicorum, iterque divisionem, ait D. qq. 16, et non solum adequatam, sed ita bonam, et essentialem, ut sumpsi pt. formas specificas, et quidditativas distinctas. Comitatur divisioni huic essentiali, divisio alia principii activi in necessarium, et contingens, quę revera est modalis, et fere accidentalis, quia necessitas, et contingentia non sunt distincte, sed modi principii activi, et nec sunt ita inter se oppositi, ut compati nequeant in eodem principio activo respectu diversorum, ut in Deo producente ad extra contingenter, et necessario ad intra. 2.

Et ratio est ista: quia agere necessario est ita agere, ut non possit non subsequi actio; per oppositum autem agere contingenter est ita agere, qd possit non subsequi actio, et quia non solum actio agentis liberi est esse

potens non subsequi, dum actio agentis naturalis est potens non subsequi, cum aliud ab extrinseco possit impedire, ut videtur in descensu lapidis, et in crematione ignis, inde est, quod tam agenti naturali, quam libero convenit contingenter agere. Similiter liberum, quia non solum actio agentis naturalis esse non potest non subsequi, dum actio agentis liberi aliquando inevitabilis est, ut patet in amore Beatorum, et in Deo amante se, hinc constat quod tam agenti naturali, quam libero convenit necessario agere. quia liberum non opponitur nisi naturali, et necessarium non nisi contingenti; hinc est, quod contingentia compatitur cum naturalitate, ut constat in igne agente contingenter, dum naturaliter agit; et pariter necessitas compatitur cum libertate, ut constat ex D. Ans.o c. 1. de libero arbitrio dicenti: liberior igitur est voluntas, quae a rectitudine declinare nequit.

3 Est advertendum, quod libertas voluntatis est 3x, dominii, scilicet, contrarietatis, et contradictionis. Prima est, et dicitur essentialis, intrinsecaque voluntati, ut dicit D. Aug.: voluntas, aut libera est, aut voluntas dicenda non est. Libertas contrarietatis, et contradictionis est, et dicitur libertas contingentiae, quae absque electione voluntatis potest deficere in aliquibus statibus; cum hac quidem non compatitur necessitas, bene vero cum libertate dominii, sive essentiali: Est notandum cum D.e Thomae cit.o n.o 7. quod necessitas alia est immutabilitatis, quae excludit posse oppositum succedere ei, quod inest, et est dicere: stat in eo, quod voluntas, ex quo habet hunc actum, non potest successive habere oppositum, sicque agit, ut vult Deus ad extra, nam ex quo semel voluit Petrum esse, non potest velle non esse, aliàs mutaretur, qui dicit: ego Deus, et non mutor. Alia autem necessitas est omnimodae inevitabilitatis, quae non solum excludit oppositum posse succedere, dum omnino excludit posse inesse; hacque amat se Deus, et producit Spiritum Sanctum, quia oppositum hujus amoris, scilicet, nolitio, vel non amor sui, nec potest antecedenter inesse, nec successive Deo evenire potest.

4 Ista autem necessitas omnimodae inevitabilitatis necessario est in processione Spiritus Sancti, hoc demonstrat D. Thomas cit.o n.o 2. dicens: Dico quod ratione voluntatis Dei est necessitas simpliciter, et tam in actu diligendi se, quam in actu spirandi amorem procedentem: quia Spiritus Sanctus est Deus, et per consequens summe necessarius in essendo: quia cum accipiat esse procedendo, actus ille, quo procedit, est simpliciter necessarius. Hinc Thomistae admirati clamant, et interrogantes dicunt,

quomodo

quomodo q. cujusmodi inevitabili nes.te simpliciter, vta-
bit Spiritus Sti liberè procedere? Ad hæc respondeo sic:

Dico: processio Spiritus Sti dus simpliciter nes.a, e esen- 5.
tialiter libera. Est D. unde infi. invent., et qq. cit.; Ro-
tistarumque oium. P. 1. autoritate D. thomæ q. 10. ex disputatione
63. art. 2. ad 5. dicentis: Deus sua voluntate liberè amat se
ipsum, et nes.a e, qd tantum amet seipsum, quatenus bonus e:: libe-
re igitur Spiritus Stus procedit à Patre, n. q. possibiliter,
d nes.te: q&. = 2. ex Ans. cit.o dicente: qui sic habet, qd
decet, et expedit, ut hoc amittere nequeat, liberior e, quam ille,
qui sic habet hoc ipsum, ut posit perdere. = D. Aug. in in-
quiride c. 105. ita ait: sic erit (beatus), ut male velle
n posit, nec ideo libero carebit arbitrio, multo quippe
liberius erit arbitrium, qd oino n poterit servire peccato.
Voluntas aut voluntas n e, aut libera e. His igitur
autoritatibus probat D. N. ibi ubi sup. sua mente di-
cens: Dico, qd cum nes.te ad volendum stat libertas in volun-
tate. Intelligant dtrarij, et dificultas n patientur.

P. est D. sumendo rationem D. N. ibidem: nesesitas in actione per- 6
fectissima, n tolit, qd perfectionis e in ea; atqui libertas in
agendo e perfectionis in actione perfectissima D.s voluntatis: igitur
(dicit Dr) nes.tas illam n tolit, d magis ponit illud, qd e perfec-
tionis, cujusmodi e libertas. Ma. dstat, q.a perfectio n tolit per-
fectionem; d nes.tas simpliciter e ex se perfectio D.a q&. Mi. pat.;
alias n posset ex creaturis argui libertas in Deo, q.a n nisi per-
fectiones, l n imperfectiones ponimus in Deo ex creat.is; est
pat. libertatis perfectio ex illo Poetæ cui licuit dicere:
n bene p.o toto libertas venditur auro.

Alio medio probatur sic: oi perfectio coi oi prædi- 7.
cato Divino nulli oficit, nullius q. peculiarem perfectionem de-
rogat, l exercitium ejus impedit; d nes.tas simpliciter e perfectio
coi oi prædicato D.o, et libertas e peculiaris perfectio D.s vo-
luntatis: v.g. voluntas Dei simpliciter nes.te, q. D.a, manet
esentialiter libera, q.a voluntas: igitur dus nes.o agit, libere
agit, qn extentio nesesitatis ad actus 2dus impediat exer-
citium libertatis ad ipsum met actum. = dstat q. qd processio
Spiritus Sti dus simpliciter nes.a q. D.a, e quidem esentialiter
libera, q.a voluntaria. Ma. hujus peculiaris probationis e satis
clara, patensque est in infinitate, quæ p.se e coi oi prædicato Div.o
qn derogat peculiarem perfectionem, l plenum exercitium alicuj.

Non videtur facilis solutio ad hanc rationem.

8\. Probatur: voluntas Da. ex se perfectissime libera ad extra libere agit: ergo et ad intra libere producat; atqui non nisi spiritum Sanctum: ergo &c. Sequela patet evidens: quia repugnat in Deo perfectio aliqua utiliter eficax ad extra, quae prius parum non sit eficacissima ad intra. Et ita: repugnat in Deo perfectio eficax ad extra, et exterius, inutilis, impotensque ad intra; sed libertas est nobilissima perfectio voluntatis Dae: ergo repugnat eficax exercitium libertatis in Deo agente libere ad extra, quin ad intra detur eficacissima libertas in exercitio; alias libertas esset in Deo principaliter, imo, unice propter creaturas, et minime propter se. Nulla autem est in Deo perfectio, quae exerceatur ad extra, quin plenissime exerceatur ad intra, alias esset infinite eficax, et taliter non esset, sibe esset finite eficax, et non infinite. Repugnat igitur Deus ad extra libere agere, et ad intra libere eum producere.

9\. Nec sic: quod contingentia, qua Deus ad extra libere agit, maxime iste conotat possibilitatem, limitationem, imperfectionemque termini, sibe creaturae libere productae, quae omnia aperte repugnant termino libere producto ad intra, ergo spiritus Sanctus est Deus ex se simpliciter necessarius: ergo voluntas Da. agens libere contingenter ad extra, agit ergo ad intra ita libere, et necessario, ut processio spiritus Sancti dicatur simpliciter necessaria, sit essentialiter libera.

10\. Arguitur 1o. natura, et libertas se habent sicut prius, et posterius; sed etsi prius possit esse sine posteriori, non autem est contra: ergo licet principium naturale non possit esse liberum, tamen principium liberum potest, imo debet esse naturale. Patefit assumptum, quia voluntas primum habet rationem naturae, et sic dicimus, natura voluntatis, sicque naturaliter operatur; deinde vero habet rationem libertatis, et ita libere operatur; sed ad intra agit totalis omnis sui: ergo totius naturae, itaque non libere, sed naturaliter producitur spiritus Sanctus. Confirmatur: voluntas creata non libere, sed naturaliter producit actum primo primum, qui ideo, nec bonus, nec malus dicitur, motus, ut aliis totalis alios libere producit; sed spiritus Sanctus est actus primo primus productus a voluntate Da. creata sicut actus primo primus: ergo etsi libere creaturas, naturaliter tamen spiritum Sanctum producit.

Resp.

R.ᵗ ad 2um D.º naã: naxale, et libexũ vel habent viceat pri- 11
ũs, et posteriũs in diversis pricipijs producibus, C, vi eadẽ pri-
cipia, N, et suppositũ; qª membra 2mo, et ptⁱˢ dividentia
aliqd coe, nequaã possunt ee in eodẽ, vl 2pati in uno par-
cularia. Verũ eᵗ, qd naxale, et libexũ tanqᵦ duo per se
pricipia coordinata, videlicet, intlus, et voluntas se
habent tanqᵦ prius, et posterius in operando, et hinc
eᵗ, qd possit intlus operari, qn voluntas operetur; ñ vº eᵗ
2tra; 2 hoc nihil, l nimis probat. Nihil, qª sicut ex hoc
ñ sequitur, qd intlus possit ee pricipiũ libexũ, ũ libere
agere, ita nec qd voluntas possit ee naxale pricipiũ. Ni-
mis, qª si hoc aliqid probat, probat equidẽ, qd voluntas
nunqᵦ libere, 2 semp.ᵗ naxaliter operatur, qª semp.ᵗ ut pos-
teriori intlu operatur; ñ idẽ pọ semp.ᵗ s. ita coordinatẽ
in quocunqᵦ sint.

Vᵈ equiboce assumpti probaonẽ R.ᵗ cũ D. qq. citᵒ nº 13: 12
qd ñ eᵗ hic dificultas accipiendo naxã extensibe (hoc e in lata 11
sigficaone) sic enĩ dicimus naxã voluntis, imo naxã negionis::: 11
2 dificultas ñ eᵗ nisi accipiendo naxã naxis extricte prout 11
scicet, naxa, et libextas sunt 2ᵐᵃ divis agentis, l pricipia agen- 11
di, ut loqutur flũ 2. ficor. In 1ma aceptione, et equiboco
sensu (coi quidẽ enti, et ñ enti, positibo, et negibo) vide-
licet, prout vl esentia rei dicitur naxa ejs, vl prout naxale opo-
nitur supernaxali, vl violento benedicimus naxã voluntis,
et qd voluntas naxaliter operabur, qª revª dũ voluntas libere
operatur, operatur enĩ juxta naxã, esentiã, ũ libextatẽ
suã, et ita naxaliter, qª ñ violenter, nec supernaxaliter.

In 2ª aceptione, sibe in stricto sensu naxã, nem- 13
pe, prout naxale oponitur libero, minime naxaliter, 2
semp.ᵗ libere pres.ᵉ voluntas operatur. = Hinc dicendũ ad
2firmaonẽ, qd actus voluntis indeliberati, qui ideo di-
cuntur 1mo 1mi, licet ñ sint liberi libextte morali, ũ
imputabilittis ad meritũ, l demeritũ, l ad laudẽ, vl vituppe-
raonẽ, qª vº ñ sunt eliciti cũ reflexione, et precedente ma-
tura delibexaone, sunt quidẽ liberi libextte fica, et reali
ut pote eliciti a pricipio exentialiter libero. In dicto autẽ
morali sensu ñ eᵗ spiritus stẽ actus 1mo 1mus, qª cũ plena
delibexaone, precognioneqᵦ plenissima procedit: 2 ñ naxaliter

Ariete, ē libere, realiterq̄ procedit.

82. Arg. aliter: qd ñ potest ñ ee, nec aliter ee, ñ ē ullomodo liberū; ē taliter ē spiritus Sti processio: ꝯ. Dpatur: processio ē libera, vl qª sine coaxione, lqª ē cū delectaone, vl qª valet ad Dtraria, aut Dtradictoria, lqª ejs pricipiū se detrat ab intrinceco ad illa; ē nihil horū dici potest: ꝯ. Mi pat. de libertte Dtrarietts, et Dtradictionis, q hec dicit Dtingentia, et opositur nestª. De aliis et pat. mi. q bruta agunt, et apetunt sua objta ab intrinceca sui apetitus detraone, et ñ coactē, et delectabiliter, et tñ ñ dicuntur libere agere: ꝯ nil b=
Rᵗ Dᵉ maj: qd ñ potest ñ ee, nec aliter ee, ñ ē liberū libertte Dtingntiē, Cº; libertte exentiali, Nº. = Ad Dfirmaonē dicitª, qd voluntas Dª se ab intrinceco detrat eligibiliter, delectabiliter, et Dplacenter, cū perfecta cognoone finis, et Dna sui actus; ñ sic bruta ad sua objta se determinant, ob hocq̄ Nº maj, et ant. probª ejs.

83. Arg. adhuc: liberū, et nestª oponuntur, sicut determinatus, et indetratus; ē illa processio ē nesª: ꝯ ñ libera. Itē: spiritus Stus procedit naturaliter: ꝯ ñ libere libertte exentiali. Pat. ant. ex Dº Cirilo dicente: ñ ē alius spiritus a Deitts esentia, ē ex ipsa, et in ipsa naturaliter emijud ꝯ. = Rᵗ. ad 1ᵘᵐ Dº maj: liberū Dtinjens, et nestª oponuntur, Cº liberū esentiale, Nº maj. = Ad 2ᵘᵐ Dº utrumq̄ ant.: spiritus Stus procedit naturaliter, idē, ab esentia, velut a pricipio fali remoto, et radicali, Cº Dt a pricipio fali quo, et proximo, Nº ant. in hoc enī sensu intelligitur D. Cirilus in predicta autoritte, ñ eodē q̄ illa explicate. = Instª: unius esentiē unicus ē modus coicandi; ē natura Dei coicatur ut pricipiū naturale in gen. filij: ꝯ et in spiraone. = Rᵗ Dº maj. ñ sit unicū pricipiū fale quo, et proximū, C. si ñ sit unicū tale pricipiū, Nº maj, et Dᵘ. ꝯ. esentia enī ñ ē nisi pricipiū fale remotū, fale vº quo, et proximū 2x ē intlus, scicet, et voluntas, quē valde diferunt ex modo agendi. Aliē objctiones ex ftiā Dtant.

Dº ultª de Circuminsessione, ordine, et misione Divinarum Personarum.

§ Queres 1º = an una persona sit in alia pᵗ circuminsesionē, et qsit ratio fali inexistē unius persone in alia? Circuminsesio nihil

nihil aliud est, quam alicujus subsistentis in subsistente realiter distincto mutua, et intima praesentialitas in eadem numero natura. Dicitur 1° subsistentis in subsistente, ubi subintelligitur incommunicabiliter, et sic essentia, et attributa non sunt in personis per circuminsessionem, quia non incommunicabiliter existunt. 2° realiter distincto, et est alia ratio quare essentia non sit in personis per circuminsessionem, nec e contra, quia non distinguuntur ad invicem realiter. 3° mutua, et intima praesentialitas, quia Deus non est in creaturis per circuminsessionem, quia licet Deus sit intime praesens creaturis, et sic in illis, creaturae autem non sunt proprie in Deo, et similiter anima, quia quamvis sit in corpore, corpus tamen non est in ea. 4° denique in eadem numero natura, quia ad circuminsessionem requiritur identitas numerica naturae, id circo duo corpora sese mutuo penetrantia non sunt in se invicem per circuminsessionem ob distinctam eorum naturam. Hoc supposito

Respondeo 1°: quod personae Divinae sunt in se invicem per circuminsessionem, non tantum ratione naturae, sed etiam ratione personae. Probatur ex illo Joan. 14: qui videt me, videt et Patrem. Non creditis, quia ego in Patre, et Pater in me est? et rursus: Pater in me manens ipse facit opera. Unde Fulgentius lib. de fide ad Petrum c. 1. ait: per hanc unitatem naturalem totus Pater in filio, et Spiritu Sancto, totus filius in Patre, et Spiritu Sancto, et totus Spiritus Sanctus in Patre, et filio: ergo &. 2.

Probatur 2a pars quia alternaliter essentia Patris est in filio ratione eiusdem essentiae, et similiter filius in Patre, non autem Paternitas est in filio, nec filiatio in Patre. Circuminsessio, ut ex definitione constat, est inexistentia subsistentis incommunicabiliter in incommunicabiliter subsistente; ad hoc spectat personas, et persona est: ergo personae Divinae sunt in se invicem per circuminsessionem etiam ratione personae.

Dices contra: D. Joan. dicit, filium a Patre exire. D. Athan.: neque confundentes personas &; ergo non Divinae personae sunt &. dictum Joan. falsificatur, et aliunde personae confunduntur: ergo. = Et: si Paternitas est in filio: ergo filius dici potest Pater. = Respondeo quod filius exiit a Patre, quia ab eo generatur, quod non obest, ut sint invicem per circuminsessionem. Confusio evitatur cum distinctione reali maxima inter personas. Et denique filius non est Pater, nec e contra, quia Paternitas non est in eo veluti per informationem, sed per inexistentiam modo dicto. 3.

Respondeo ad 2dam quaesiti partem, quod ratio circuminsessionis Divinae non est origo, ut quia productio ad intra immanens, neque essentia Divina sola, nec denique sola relatio, sed essentia Divina cum relatione. Est contra multos. Prima pars est contra D. Thomam, et probatur ratione D. Ths. sic: licet origo, ut productio immanens dicat tum 4.

productum remanere intra producentem, tamquam si in textu, quod producens sit in producto: quamvis licet ratione originis concedatur, quod Filius est in Patre, et Spiritus Sanctus in utroque, non tamen quod Pater sit in Filio, et Spiritu Sancto: quod &c.

5. Probatur 2a pars: circuminsessio est mutua praesentia, licet subsistentis realiter distincti in subsistente realiter distincto; sed personae Divinae non habent, quod taliter distinguantur, nec quod incommunicabiliter existant per essentiam: quod &c. = Probatur 3a pars: ad circuminsessionem requiritur, quod illa inexistentia mutua pluribus sit in eadem natura; sed natura Divina non est eadem per relationes, immo sic posset distingui, et dividi per relationes ipsas, si divideretur: quod &c. = Infertur ex his, quod ad circuminsessionem duo requiruntur, et reales distinctae personarum quae in se mutuo existunt, et quod talis mutua inexistentia sit in eadem natura; sed hoc habetur in personis divinis per relationes, ideo per Divinam essentiam: ergo circuminsessio illarum desumenda est, non solum ab essentia, sed etiam ex relatione. Vide, et qualis sit ordo in personis fusius constat ex toto tractatu.

Quaeres: quid, et quotuplex sit missio Divinarum personarum, cui competat, et an sit aeterna, vel temporalis?

1. Respondetur quod missio est processio originalis personae Divinae a persona mittente ad creaturam, in qua incipit esse novo modo per effectum visibilem, vel invisibilem. Per processionem originalem intelligitur missionem omnes processus imperfectionem excludere; atque ideo in Divinis excluditur, vel respuitur missio per imperium, quae denotat subjectionem in persona missa; et etiam per consilium, quod signum ignorantiae est, et etiam excludit processionem, quae annexam habet dependentiam, sicut flos a radice, et omnis effectus a sua causa.

2. Dicitur personae Divinae a persona mittente ad creaturam, quia missio Divina duos involvit respectus, realem unum, qui est inter personam missam, et mittentem, et quasi relatio ipsa originis, et rationis alterum, qui est inter personam missam ad creaturam, ad quam mittitur. Dicitur in qua incipit esse, quia licet missio sit ab aeterno ideo quod est processio personae a persona, nihilominus non fit adaequata, et completa nisi in tempore incipiat esse in creatura. Dicitur novo modo, quia cum quaelibet persona sit ubique, implicat quod sit de novo simpliciter

in

in aliq. creat., ꝺ ñ implicat, qđ sit de nobo p. operaoẽ aliquã, l productionẽ alicuyꝰ efectuꝰ. Advertite tã, qđ licet opera ad extra sint a tota trate, tã efectuꝰ, in q. l p. quẽ persona missa manifestatur specialiter, personẽ missẽ atribuuntur, ut sic ipsa manifestetur.

Deniq. dicitur p. efectuꝰ visibilẽ, l invisibilẽ, q. missio ex parte efectuꝰ dividitur in visibilẽ, et invisibilẽ. Visibilis e, qdo fit cũ signo aliq. sensibili, ut qdo Spirituꝰ Stuꝰ descendit specie linguarũ sup. Aplos. Invisibilis e, qdo persona D. mititur, ut maneat in creat. p. g̃rat. santificantẽ absq. signo aliq. sensibli, q. pacto ad Rom. C. 5. dicitur: caritas Dei difusa e in cordibus nostris p. spiritũ Stũ, qui datus e nobis. Missio sensibilis 2x e, una in essendo, alia q. in representando; exptũ 1mẽ e incarnatio D. Verbi, quẽ potiuꝰ ad ee unionis hipostatice ordinatur, quã ad representandũ aliqid; dicitur q. sensibilis, q. p. eã persona D. redditur aliquomodo sensibilis, si ñ in se, saltẽ raone tri ihnis, cui unitur, qua raone Verbũ dicitur carno factũ. 3.

2da e, qua mititur persona aliqua sb signo representatibo efectuꝰ invisibilis; sic missuꝰ e Spirituꝰ Stuꝰ in forma Columbẽ. Hẽc autẽ ulteriuꝰ e 2x, una representatiba efectuꝰ, qui actu producitur, sicut qdo Spirituꝰ Stuꝰ in die Pentecostes missus fuit ad Apslos, quẽ missio representabat g̃ratiã, quẽ illis dabatur. Altera representatiba efectuꝰ iã producti, ut missio Spirituꝰ Sti, sicut Columba in Jordane sup. Xpũ, quẽ sigficabat g̃ratiã Xpto Dno collatã in ꝺceptionẽ. Habetis soluonẽ ad 1mã, et 2. quesiti partẽ, et p. resolutione 3ẽ. 4.

Dicimus, qđ miti ꝺpetit filio, et Spiritui Sto, ñ v. Patri: p.ter Aug. 4. de trate C. 2. dicente: Pater cũ in Patri: p.ter Aug. 4. de trate C. 2. dicente: Pater cũ in tpre a quoquã cognoscitur, ñ dicitur missus, ñ enĩ habet a quo sit, aut a q. procedat. Similiter loqtur lib. ꝺtra serm. Arrianorũ: solus Pater, inquit, ñ legitur missus, quo- niã solus ñ habet autorẽ, a q. sit genituꝰ, l a q. procedat; 5.

ꝺ e, ꝺtra hãc habent filiuꝰ, et Spirituꝰ Stuꝰ: ẽ Vo. Cẽ evidenter tiari potest ex defioẽ missionis, p. q. advertite, qđ propter candẽ raonẽ filiuꝰ miti nequit a Spiritu Sto, iste v. ab utroq. miti potest.

6. Rx. ad ult.o partẽ quesiti, qd missio etsi juxta dicta partẽ sit eterna, et partẽ tpralis, nihilominus simpliciter tpralis ẽ dicenda. Px. ex Apstlo 3. ad Gal.: cum venerit plenitudo tpris, misit Deus Filius suus; Rao ẽ, qa licet missio connotet processionẽ eternã, p.o tamen tã importat manifestationẽ: ergo simpliciter tpralis dicenda ẽ. Sicut patet in creatione, quæ licet entitative fuerit ab eterno, qa tã solũ habuit tãmen in tpre tpralis dicitur: ergo apparet.

7. Arguitur: missio dicitur tpralis propter tãmen tpralẽ: ergo eternã propter processionẽ eternã = Confirmatur: Xptus includit naturã humanã, quæ ẽ tpralis, et verbum Dei, qd ẽ eternus, & ratione verbi Xptum esse ab eterno dicimus: ergo apparet. Rx. D.o ant.: missio dicitur tpralis propter tãmen tpralẽ, quã p.o tamen significat, C.o; propter tãmen, hac tamen significatione præcisa, N.o Unde qa processionẽ eternã non taliter significat, sed tantum connotative explicat, ideo ratione illius nequit dici eterna. Per hoc patet ad confirmationẽ, nã Xptus Deus supponit p.o persona verbi, cui convenit eternitas; missio autem non p.o processione eterna, sed p.o manifestatione in tpre supponit, et connotat processionẽ.

Quæres sub quibus signis apparuerit Spiritus Stus, quæ illa signa significant, vel denotant, et denique cui fiat missio? Rx. quater missus fuisse visibiliter. Primo in specie Columbæ, qdo Xptus baptisatus fuit, qd denotat fecunditatẽ operis Xpti, et virtutẽ pr. regenerationẽ spiritualẽ. Columba enim ẽ animal fecundissimum. = 2.o in specie nubis lucidæ in tpus Xpti transfiguratione, ad monstrandã majestatẽ ejus, nã multis in locis scripturæ ostendit majestatẽ Dei pr. nubẽ. = 3.o sub specie flatus, qd significat expulsionẽ peccatorum pr. penitentiam. = 4. denique sub specie linguarum ignitarum, qd denotat virtutẽ fervidẽ predicationis dandã fuisse Apostolis, qdo ad eos missus fuit spiritus dicimus. = Missio ult.o fit ad naturã ralẽ, sive Angelicã, sive humanã; rao, qa persona D.a mittitur, ut cognoscatur, ut dicit D. Aug. l. 4. de trate. C. 5.: mitti ẽ cognosci ẽ a filio, qd a patre sit; non potest autẽ persona D.a cognosci à creatura irrationali, & tantum fit missio rali creaturæ.

Corolarium de modis loquendi in tratis missio.

Non habetur in hoc Augustissimo misterio ea

ea loquendi libertas, qua ffi in rebus naturalibus. Liberis verbis loquntur ffi, nec in rebus ad intelligendum difficilimis offensionem religiosarum aurium pertimescunt (ait Aug. l. De Civ. Dei c. 23) nobis autem ad certam regulam loqui, fas est, ne verborum licentia etiam de rebus, quae his significantur impiam gignat opinionem. Id circo quid inter loquendum in hac mat. adeo difficili, sit usurpandum, quidque vitandum Doctoribus sequentibus breviter statuemus.

2. 1a R.o: quae praedicantur de Divinis personis, dicuntur singulariter, si eis competant ratione solius essentiae; pluraliter si solum ratione proprietatis personalis; et utroque modo si ratione essentiae, et proprietatis. Ratio, quia cum essentia in Divinis personis sit una, relationes autem plures, clarum est, ea, quae de Divinis personis dicuntur, debere singulari numero exprimi, si eis competant ratione solius essentiae, plurali vero, si ratione relationis, cum praedicatum debeat sequi numerum illius rationis, cuius attribuitur. Quapropter

3. Dices 1o., quod in Divinis dicuntur 3. personae, 3 hipostases, 3a supposita, quia 3. sunt relationes constituentes ratione, quarum multiplicantur. Dices 2o. in personis unitatem esse voluntatis, unitatem intellectus, sapientiae unitatem &c., quia unitas est essentia ratione, cuius eis praefata competunt. Dices 3o. unitatem esse existentiae, subsistentiae, et entitatis absolutae nempe, ratione essentiae; 3. vero existentias, subsistentias, et entitates (relativas scilicet) ratione relationis.

4. Sed an sint 3. aeternitates relativae? R. cum distinctione: vel aeternitas sumitur prout est modus durationis in re perfectae, vel ut est modus durationis possidere. 1mo modo non possunt dici 3. aeternitates, quia durationes relativae, sicut ipsae relationes non important perfectionem simpliciter; in hocque sensu dicit Athan. in symbolo, non tres aeterni, sed unus aeternus, loquitur de aeternitate absoluta. 2o. modo, sive de relativa aeternitate loquendo, poterit dici tres aeternitates, et tres aeterni, sicut tres veri, tres boni, veritate, et bonitate relativa loquendo.

5. 2a R.o. licet personae Dei dici queant tria simpliciter juxta illud Aug. 6. de trinit. c. 10.: ita trinus Deus; non tamen in rigore tria individua, quia ad multiplicationem individuorum requiritur multiplicatio naturae.

6. 3a R.o: in Divinis possunt dici tres perfecti, tres magni, tres omnipotentes, tres justi, &c. si haec verba sumantur tantum adjective, non vero si substantive sumantur. Ratio 1mi est, quia ad mul-

tiplicationem concretorum adjectivorum sufficit sola multiplicatio suppositorum, quia sensu personae Divinae tres existentes, tresque Deitatem habentes dicuntur. Ratio 2a: quia ad multiplicationem concretorum substantialium non solum requiritur multiplicatio suppositi, sed etiam formae, et perfectio, magnitudo, etc. in Deo non multiplicantur. In hoc que sensu, passim apud PP. dicitur non tres omnipotentes, sed unus omnipotens.

7. 4a Dico: Deus appellandus est trinus, non multiplex, triplex; trias, non triplicitas; quia nomina multiplex, triplex, et similia denotant numerum in Deo ex parte rationis Deitatis; si trinus autem, et trias praecise solum explicant numerum trium, qui in Divinis reperitur. Cum vero in hymno ecclesiastico Deitas dicatur trina, subintelligitur non ex se, quia unica est, sed in personis, quare dici potest: in Divinis est triplex persona.

8. 5a Dico: Filius dici potest unus cum Patre, non omnino unum; alius a Patre, non aliud; quia unus neutraliter denotat unitatem naturae, et unus masculinum unitatem suppositi; aliud substantive distinctam essentiam, et alius adjective distinctum suppositum.

9. 6a Dico: personae Divinae non debent dici unitae, conjunctae, etc., quia hoc infert compositionem; nec dispares, alienae, vel discrepantes, nec tolleratur similitudo; nec diversae, differentes, divisae, separatae, quia hoc importat alienitatem naturae.

10. 7a autem Dico tantum valet in Divinis praedicatio identica, quando est non est distinctio formalis inter extrema, vel si est unum saltem extremum est formaliter infinitum, ratione cujus infinitudinis postulat identificare sibi omne possibile, adeoque et alterum extremum. Ideo non recte dicitur: paternitas, aut filiatio est spiratio activa, quia inter illa est distinctio formalis, nec ullum extremum est formaliter infinitum, cum utrumque sit relatio. Ex adverso sequitur non valere hanc propositionem: paternitas est filiatio, cum sit inter illa distinctio realis, ultraque neutrum sit formaliter infinitum.

11. In sensu autem reali valent hae propositiones: Deitas est aeternitas; potentia est paternitas, justitia est filiatio, bonitas est spiratio. Item: Pater est Deus; Deus est Pater, essentia Divina est Pater, Filius, et Spiritus sanctus, et sic de aliis, inter quorum extrema licet sit distinctio formalis, unum tamen est formaliter infinitum. Dico, et sic de multis aliis, quia non valet universaliter omnis propositio ubi unum extremum est formaliter infinitum, sic li-

licet valeat, ea pp.: essentia Div. vult, intelligit, non tamen valet: intelligit vult, voluntas intelligit, q. denotatur intellectus principium volitionis, et voluntatis intellectionis, quod est falsum. Ideo autem dicitur essentia vult, intelligit, tamen intelligitur, quod sit principium remotum, quod verum est.

Item non valet, essentia Div. generat, aut spirat; sicut nec generatur, aut spiratur, q. 8mus denotat, quod sit principium quod generationis, vel spirationis, quod non est verum; propterea rationem non recte dicitur; paternitas generat, filiatio spirat. Idem vero denotat, quod Deitas producatur, quod de ipsa non est. Ultimo advertite, quod Deus potest sumi 1º simpliciter, ut quando dicitur: Deus est trinus, et unus. 2º suppositaliter, vel pro aliquo supposito Divino, ut cum dicitur: Deus generat, et sumitur pro Patre, generatur, et sumitur pro filio. 3º absolute, ut cum dicitur: Deus creat, gubernat, &c. Et haec de inscrutando, et adorando Sacrosanctae Trinitatis augustissimo mysterio satis, et quae feliciter, ad laudem, et gloriam ipsius met Dei unius, et trini cedant. Amen. §2.

Die 11 Martii Anno Domini 1785.

Tractatus de Incarnationis mist.

Verbum, quod expeculari ordimur Alpha, et Omega est. Verbum est in quo reconditi sunt omnes tesauri sapientiae, et scientiae Dei. Verbum est extra quod nihil, et in quo solo omnia se... gloriatur Doctor Gentium Paulus Epistola ad Chor. C. 2. dicens: non enim judicavi me scire aliquid inter vos, nisi Jesum Xptum et hunc crucifixum. Utinam et nos cum ipso gloriemur, et unum hoc, Unigenitum aeterni Patris Verbum ita expeculemur, ut omnia Verba, et conatus nostri nonnisi in laudem, et honorem personent. Inefabile quidem Verbum est, de quo desidat nullus, desperet nemo, quia et Infantium linguas facit esse dicertas. Et licet humanae naturae asumptae dispendio sit Verbum abreviatum, plura tamen de eo faciemus Verba per plures disputationes, et quaestiones quarum sit.

Disputatio 1a de posibilitate, conveniencia, nesesitate, et fine Incarnationis.

Quaestio 1a an Incarnatio sit posibilis?

1 Quamvis Catolici formidaverint aliquando uti voce Incarnatio, ne illi viderentur Apolinarii, aut Arrii errores amplecti, qui volebant Verbum Dei carnem quidem asumsisse, ut Corpus sine anima, non tamen naturam humanam integram; nihilominus a multis seculis apud PP., et teologos usus invaluit ut vox *Incarnatio* significaret illud reconditum misterium quo secunda Trinitatis persona complectitur in esse naturam humanitatem, ne ipsius personalitate asumpsit, nec sine fundamento, cum loquendi phrasi Scriptura usurpet vocem *Caro* pro voce *homo*, ut Gen. 6. *omnis quipe Caro*, id est, homo, *corruperat viam suam* et Lucae 3. *videbit omnis Caro*, id est homo, *salutare Dei*. Unde hinc Incarnatio (quam a verbis Joan. Verbum Caro factum est originem sumpsise valde probabile est) idem est, quod humanatio, et incarnari, idem quod homo fieri.

2 Aliqui hoc misterium nuncupaverunt incorporationem, quia in ipso Verbum Dei unitum est Corpori humano, et Corporeum factum. Alii Economiam vocant. Economia mirabilis ... est

è amissi Di, quo Deus nos in malis perditionis lap-
sos redemit, et Patri suo reconciliavit. Alij aliter no-
minant mysterium Verbi incarnati admirabile, quod erat
absconditum a seculis, et generationibus, nunc autem manifes-
tum e Sanctis, ut ait Apostolus Epla ad Colosenses C. 1. 26. Hoc mys-
terium, teste ipso Apostolo, scandalum Judeis, Gentibus autem
stultitiam. Incarnationem Verbi Di vocamus, sicque
definitur: incarnatio e unio, seu unitio humanitatis, et
Divinitatis in una Verbi Di persona. 3.

Dicitur unio, quam hipostaticam vocamus, eo quod humana
Xpti natura unitur hipostasi, seu personae Verbi Di. Dicitur huma-
nitatis, et divinitatis, non quidem immediate, quia si natura humana immediate
uniretur naturae Dae, alias non esset ratio, cur Pater, et Spiritus Sanctus non
dicerentur incarnati, sicut filius, quandoquidem quidquid immediate conveniret
naturae Dae, conveniret etiam tribus personis; sed mediate, nam natura hu-
mana immediate unitur personalitati Verbi, et illa mediante, na-
turae Dae. Dicitur ultimo in una Verbi Di persona, quia filius assu-
mens naturam humanam, non assumpsit ejus personalitatem; sicque
natura humana Xpti subsistit non personalitate propria, sed Ver-
bi; et ideo licet Xptus duas habeat naturas, e tamen una persona.

Hoc supposito, sit 4

Dico 1o. possibilis e Incarnatio. Sic Catolici omnes. Probatur 1o.
ab actu ad posse valet consequentia; sed ex Joan. 1o. Verbum Caro factum e:
ergo. Probatur 2o. si Incarnatio repugnaret, esset vel ex parte personae
assumentis, vel ex parte naturae assumptae, vel, denique, ex parte
unionis; sed ex nullo capite: ergo = 1a pars probatur: si ex parte perso-
nae assumentis repugnaret, esset vel quia persona Da, vel quia
talis persona; sed ex neutro capite: ergo. Probatur 1a pars minoris: si quia
persona Da e, repugnaret, maxime, quia incarnatio admitteret
compositionem, potentialitatem, et limitationem in Da persona; sed hoc
non, quia nec una se tenet per modum actus, et altera ut potentia; nec
una ut perfectiva, aliaque ut perfectibilis. Et etiam nec potentia-
litatem objectivam infert, quia Verbum Di aliquid de novo recipi-
at: nam etsi realiter unitum dicatur, non tamen per realem unionem, quae
fiat in ipso, sed per unionem adsumptae tantum terminative, eo modo, quo 5
Creator dicitur per creationem relationem realem creaturae.

Nec incarnatio infert limitationem in persona Di, nam
propterea Verbum Di non e coarctatum, nec minus potens, quam prius: ergo
non illi repugnat incarnari, ut persona Da e. Nec etiam ta-

ly persona Dª, et etsi opera trātis ad extra coia sint tribus
Divinis personis, hoc debet intelligi de illis operibus, quae
conveniunt personis ratione essentiae, vel alicuius attributi essen-
tialis; at unio hipostatica non sequitur de illis ratione alicuius
essentialis, at notionalis, videlicet, personalitatis: ergo non re-
pugnat illi ut talis persona Dª.

6. 2ª pars principalis probatur: ad incarnationem debitam
requiritur, quod personalitas propria separetur a natura hu-
mana, et quod loco ipsius ponatur persona Dª, quae in-
coicabiliter teneat humanitatem; at nulla adest repugnan-
tia, ut personalitas creata a natura singulari separetur:
ergo non repugnat ex parte naturae assumptae. Probatur minor: naturae
singularis esse personalitatem idem est, ac non esse actu, nec ap-
titudinaliter alteri coicatam, ut quo, et ut quod;
at talis negatio coicabilitatis saltem per Divinam omnipotentiam
a natura depelli potest: ergo et ipsa personalitas potest
separari. &c.

7. Probatur minor: illa talis negatio si tolleretur, non inferret repugnan-
tiam intrinsecam ob principia intrinseca contraria; at tantum
dicit, quod quantum est de tali natura, ipsa non habet actu coicationem,
nec aptitudinem ad coicari; at huiusmodi negatio potest
auferri a Deo; et licet Deus non auferat repugnantiam
ex principiis intrinsecis, ut quod intelligi videtur, quod auxiliis vi-
deat, tamen optime potest auferre non aptitudinem naturalem,
ut patet in intellectu, qui nec actu, nec aptitudine naturali
potest attingere visionem beatam, et tamen per elevationem ipsius
Dei optime attingit: ergo et illa negatio potest virtute Dei
tolli a natura; neque, si haec ipsa, quae tollit incoicabilitatem, potest
eidem naturae dare incoicabilitatem, ut patet; et exemplum tollit incoica-
bilitatem propriam, potest et dare naturae incoicabilitatem non propriam:
ergo deperdita personalitate propria naturae, potest illa natura
coicari, vel trahi ad personalitatem Dªm, per quam sicuti per
eius propriam personalitatem redditur illa natura incoica-
bilis: &c.

8. Confirmatur: tanta, vel potius maior exigentia est in forma,
ut in materia existat, et in accidenti ut in subiecto subsis-
tat, quam in natura singulari ut personetur personalitate
propria creata; at potest Deus in genere causae efficientis de-
tinere illam sine retentione, et formam existat sine materia, ac-
ci-

cideryq sine sb-sto: q potiori jure, qd natura creata
n subsistat personalitte ppria; d ila suplere p. subsi-
stentiq increatq, maxime dy creata subsistat in 2ri
reg[illegible]ne dicta, separabiliq ab ppria natura: q [illegible].

9) Pr denique 3a pars pncipalis: n ex parte unionis
repugnaret, ideo eet, qa ut pote n subjectata in Verbo,
suficiens n foret ut ex dictis natur una eet intime
praecedens alteri; d licet unio n subjectetur in Verbo, d
tanq ad ipsius tertur, hoc suficit, ut praedictae naturae vere
et pprie unientur: q [illegible]. Mib.: unio nconectit extre-
ma ea ratione, qua inhaerent, d ppriec, qua unio e; i e
d hunc efectus talis praestare, absq hoc, qd in utroq pars
extremo subjectaretur: q suficit ut in uno tanq subjecta,
ut praedictae naturae vere, et pprie unientur: q nec ex parte
unionis repugnat.

10 Arg. Itra: n potest quidem n bene fieri ho, nisi mutt-
tur; d Verbum, [illegible] e immutabile: q = Rp. C. neg: n potest fieri ho pr
receptionis intrinecae humanitts, nisi mutetur, C. per solas
rationes extrinecas, N. Sic enim fatemur Deus in tpre ex n
Creator Creatorum fieri = Vd Itra: eodm modo Verbum debe-
ret mutari, quo factus e ho; d hoc realiter, et pprie: q [illegible]. =
Cadit responsione satisfacite = Itra 2o; qd trancit de pona
ad actus, [illegible] mutatur; d persona Da trancit de pona ad actus,
ut [illegible] indivisibili unita: q [illegible] Rp. D.o n: qd trancit de pona
ad actus passibe, subjectibe, hoc e, per modus inhaerentis, [illegible]
informantis, vere mutatur, C.; actibe, et pr coicaons tantum [illegible]

11. Inst.: d persona Da trancit de pona ad actus subjectibe:
q. pr. Deus e habens humanitts: q eius subjs. Rp.
[illegible] et [illegible] prob.: e habens humanitts recep-
tibe, i subjectibe, N.; terminatibe, C. Suficit aut ut aliud
dicatur habere fma, q ila habeat, ut subjectibe, aut terminatibe,
cu habeat fma, abstrahat ab utroq. = Itra: pariens trans
visionis n dicatur ila habere: q ut aliqd dicatur habe-
re fma, n suficit, qd ila tret. = Rp. D.o 2o: n suficit,
qd ila tret sine unione, ut fit in pariete, quemodo
unitur visioni, C.; cu vera unione, ut fit in Verbo D.,
qd intime unitur natur humanis, N.

12. Inst. ad [illegible]: licet Verbum uniat humanitti, ila tq
exit ipsi extrincaca, quo [illegible] visio pariti, sitantu ila [illegible]
[illegible] Verbum, in [illegible] = Rp. D. asump.: [illegible]

ipsi extrinseca, id est, non in ipso recepta. C.; omnino extrinseca, N.º Ut enim aliquid dicatur omnino alteri extrinsecum, debet nec in ipso recipi, nec ipsi intime uniri; sic aliquis enim humanitas dici potest Verbum D.i intrinseca, scilicet, quia ipsi intime unita; et eadem ratione Verbum esse homo intrinsece.

Et si extra inferant: ergo Deus est homo intrinsece, quod antea non erat: ergo est mutatus intrinsece. = R.º N.º Conseq.; quia plus dicit mutari intrinsece, quam esse aliquid intrinsece. Ad hoc enim sufficit unio, vel receptio formae advenientis. Ad primum vero requiritur et unio, et receptio in eo, quod dicitur mutari; jam autem etsi natura humana Deo quidem uniatur, non in Deo recipitur, et consequenter nec mutatur.

13. Arg. aliter: nihil alteri unitur nisi perficiatur; sed Deus humanitati unitur: ergo perficitur, et intrinsece mutatur. R.º D.º ant.: nihil alteri unitur, si sit finitum, nisi perficiatur, C.º; nihil infinitum, N.º Disparitas est, quod non est raro, cum finitum ut potest alterius perfectibile, et capax unionis, et sic nobis probat quod non perficeretur; infinitum autem cum dicat omnem perfectionem, nec ullam potest recipere, nec ulli potest esse subjectum; unde etsi uniatur, est ut purus terminus, et per hoc praestat, quod alterum uniatur ipsi. = Inst.º: Deus est in potentia ad unionem quam potest uniri, nisi perficeretur. Confirmatur: si intellectus Divinus sic trahit ad aliquid, ad quod non terminabatur ab aeterno, perficeretur: ergo et Verbum D.i, si sic trahit naturam humanam dependentia.

14. R.º D.º ant.: est in potentia ad unionem recipiendam, N.º; terminandam, C.º, sicque non perficeretur, quod naturam cujus dependentia trahit, perficeret. Ad confirmationem D.º Conseq.: disparitas est, quod cognoscere est perfectio cognoscentis, adeoque plura cognoscere major illius perfectio; trahere autem praestare, est quidem perfectio rei trahentis, non tamen semper trahentis, maxime quod nihil per hoc recipit.

15. Arg. adhuc: Verbum D.i supplere nequit vices subsistentiae creatae: ergo nec incarnari. P.º ant.: subsistentia est essentialiter modus modificans in genere causae tali, quod hujusmodi effectus supplere nequeunt per subsistentiam Verbi: ergo. R.º D.º adjunctum: quod hujusmodi effectus supplere nequeunt per naturam informando, C.º; ipsam terminando, N.º = Contra; quod hujusmodi

effec

effectu requirunt suplexi: & ex ipsis tirando: q. R. Nego: nam natura hum.a ut potentia non est capax personalitatis infinitae qua personalitas Verbi saltem realiter, et identice est infinita: q. R. D.o ant.: non est capax personalitatis infinitae pro quo informetur, C. per quo praed.e terminetur, N.o 86.

Arg. amplius: persona D.a humanitati unexi nequit, nisi cum ipsa constituat unum per se; hoc non potest: q. R. mi. unum per se fieri nequit nisi ex per se actu, et ex per se poa; hoc in proposito deficit: q. R. N. mi., et D.o min. prob.: si sermo fiat de compositione rigorosa, C.; si de compositione non ita extricta loquatur, N. Ad compositionem intimo sensu requiritur, quod unum se habeat ut actus, alterum ut poa, quod non evenit in nostro casu; ex hoc non sequitur, quod composite fieri unum per accidens; nam ens per accidens fit ex duobus entibus ita completis, ut unumquodque eorum sit terminatum proprie subsistentia; cum autem natura hum.a non habeat proprium suppositum, ideo quod terminatur per suppositum Verbi non fit unum per accidens, et hoc confirmat Athan. in Simb.o dicens: sicut anima rationalis, et caro unus est homo, ita Deus, et homo unus est Xptus. 87.

Dices: incarnatio, juxta dicta, repugnat, si in ipsa intervenit rigorosa compositio inter naturam humanam, et Verbum; quod intervenirent: q. Mi. prob.: licet enim non daretur compositio physica juxta responsionem ulti.o positam, nihilominus daretur compositio rigorosa metaphysica. P. ant.: ex natura hum.a, et supposito Verbi resultaret metaphysica compositio; quod erat quidem rigorosa: q. pro. suppositum Verbi faceret respectu naturae humanae, quod faceret suppositum proprium; de exito, et ex natura hum.a resultat rigorosa metaphysica compositio: q. R. = Itaque: ex perfectibili, et perfectione fit rigorosa compositio, quia natura hum.a est perfectibilis, q.a perfectionem fit rigorosa compositio, et Verbum D.s perfectibilis, quod daret illi per quam careret propria subsistentia, cum qua illam dignificat: q. quod pro vos ideo non personalem subsistentiam, repugnat incarnatio, quod compositio non intervenit: q. q.a intervenire repugnat. 88.

R. D.o 3.o prob.: suppositum Verbi faceret, quod facit proprium suppositum quoad substentare, et terminare, C.o: quoad proprium suppositum componeret, quia quod completum componeret, N. proprium suppositum. R. 2.o N. min. ejusdem prob.: falsum enim est, quod talis rigorosa compositio resultet ex natura, et proprio supposito, quod quidem nil po

tibus e, ut dictum manet. Ad summus quod zatus decedita, quod resultet positio; valde improprie, et hoc propter rationem dictam. Ad 3tium Dº resp. quod perfectibus est completus, C. tum ideo ponit, ut compleatur, ut aliquam perfectionem acquirat, quod autem perfectibus est completus, ut Verbum Dei respectu naturae humanae, N.

19. Aliter Arg.º: quae differunt pluris gen. nequeunt constituere unum num., et suppositum, sed quae sunt unum num. et supposito, sunt unum gen., et speciei, ex Sto. Th. metaph.; sed natura humana pluris genere differt a persona Dª: ergo non possunt constituere unum Xptum = 3ª pars 8º. contraria non possunt esse simul in eodem subjecto; sed plus repugnant ad invicem natura creata, et increata, quam contraria, quae contraria saltem non in eodem gen.e = 3ª pars 2º. inter unionem debet esse proportio; sed finiti ad infinitum nulla est: ergo = 3ª pars 3º. inter naturam, et suppositum ex D. q. 80. est communicatio proprietatum, talis enim nequit esse inter D.m et creatam naturam: ergo.

20. Resp. ad 1mum Nº resp. quod ana, et corpus pluris gen. differunt, quia illa spiritualis, istud autem materiale, et tamen unum num., et suppositum constituunt. Ad hunc fit licite, illum Log. de natura in suis Categoriis distributis, quod scilicet, natura numerica unitatem in se generis, et speciei supponat, quod quidem competit Xpto, qui secundum naturam humanam habet unitatem generis, et speciei sicut ceteri homines; vel si Xptus sumatur quoad ambas naturas, non mirum si in hoc fallitur, cum tale mysterium fuerit ipsis omnino obscurum. Ad 8º. 3tium Nº resp.; quod etsi magis diversae sint natura creata, et increata, non tamen magis repugnantes, contraria nequeunt esse simul, non ob diversitatem, sed ob specialem repugnantiam, qua se invicem a subjecto excludunt. Quae tamen repugnantia non est inter utramque naturam maxime ad subsistendum in eodem supposito, etenim attenta potentia obedientiali in natura creata, quae est ipsi naturalis, per quam elevatur natura, ut supernaturaliter tribuat, et persona [illegible] D. persona.

21. Ad 2dam 3tium Dº resp.: finiti ad infinitum nulla est proportio in entitate, C.; in ratione trahibilis, et trahentis, N, et hoc sufficit. talis est proportio hawetur

dimi

dinis inter Deum, et creaturas tantum in ratione effec-
tus fecunditatis, et causalitatis Dei, per quam producitur.
est intra Deum in ratione objecti terminat activitatem intellectus, et
voluntatis creatae, a quibus percipitur. Ad 3um Dixi mihi
dicitur, Deus loqui comparando naturam ad proprium suppo-
situm, et ad alienum, et negat talem identitatem habere
cum proprio supposito, quam non habet cum alieno, intelli-
gendo per identitatem non aliquam quandam affinitatem. 22.

Objicies 2° id quoad unionem: unio est modus utri-
usque extremi uniti, et ideo utrumque extremum unitum de-
nominat, ad hoc enim necesse, quod in utroque extremo subjectetur,
ac proinde reddit Verbum mutatum. Probatur minor: modus absolu-
tus immediate denominat, et subjectatur in subjecto absoluto: quod pari-
ter modus relativus, ut est unio. Dicitur 1°: si unio subjectaretur
tantum in natura humana, non esset ratio cur potius natura traheret ad
Verbum, quam ad alias personas Divinas, praecisa unione ex
Verbi, quia est intime praesentes illi naturae. Dicitur 2°: talis unio
deberet esse substantialis; ad hoc non: quia una, est certa, ubi prius: ta-
lis unio est relatio extrinsece adveniens, et ideo acciden-
talis; deinde: extrema unionis substantialis debent esse incomple-
ta, et ideo unum se habere debet ut actus, et aliud ut
potentia; ad Verbum, et natura humana sunt completa, et illo modo non
se habent: quod talis unio est accidentalis, et consequenter subjectata
est in Verbo. 23.

Respondeo ad 1um neg. maj. et ad probationem Concedo ant., neg. conseq. Consequenter ex
dictis unio denominat Verbum unitum humanitati, quatenus re-
lativa trahit ad Verbum, et ipsum, et naturam humanam consti-
tuit sibi intime praesentia, ubi habere, non vero quod ipsa unio
subjectata in Verbo. = Ad 1um neg. Dixi mihi dicitur, quod natura
trahit ad Verbum, et non ad alias personas, quia solum trahit
ad sui personam subsistentiam solam Verbi, cui ideo intime con-
trahitur ex praecedentibus, et non aliis personis, licet illis habe-
ant cum natura humana praesentiam tantum localem. 24.

Ad 2um Dixi minorem Concedo maj., neg. min., et ad ulterius proba-
tionem ulterius extendi negatur unionem hujusmodi esse accidentem
modalem, non autem relationem extrinsecam, sed intrinsecam
adveniens, quia unio humanitatis est intrinseca.

facta ad Verbum, quia illi nova humana non est unita extrinsece, sed intrinsece (nam adsumptae in unitate ejus personae), ceterum semper advenit, quod etiam intrinseca unionis Verbo dicamus, hoc est praedicative tamen, non subjective, ut affective.

25. Dico ult.: incarnatio est passio: incarnatio est passio, contra 2am partem negat. Pbatur 2um membrum: incarnatio est passio grammaticaliter, C. ... et 2dus ... Ex. Verbum Divinum carnem assumat, nil ei advenit, sed aliquid patiatur, dicit autem dependentiam naturae humanae. Passio quae correspondet incarnationi non recepta in Verbo, sed in natura assumpta. Adversative tamen, quia unio hypostatica praedicate accepta, est semper accidens, statim quia dicitur ex eo, quod venit extrema, quae stabilia sunt.

Qo 2a utrum conveniens fuerit, et cur Incarnatio Verbi Divini?

1. Quaestio haec etsi ab aliquibus inutilis reputetur, tum quia mist. incarnationis patratum est a Deo, atque omnia patrata valde bona, juxta illud Gen. 1. Vidit Deus cuncta, quae fecerat, et erant valde bona. tum etiam, quia omnia a Deo facta optima ratione, et convenientia operantur, et decentia ad alios fines, nihilominus non absque fundamento de convenientia incarnationis instituitur sermo; 1o quia de illa omnes theologi tractant. 2o quia non solum certa, sed etiam exstitisse ingenue tradantur, ut omnes patrati rationes reddere negantibus. 3o denique ut manifestetur in sapientia, et profundissimo Dei consilio tanti mist.is operati huius. Quapropter notandum

2. Quod conveniens duorum sumi potest. 1o ita ut idem sit, ac utile, et perfectivum alicuius. 2o ita ut sit ac decens, conveniens, ac congruum perfectionis. 1o modo non fuit Deo conveniens incarnatio, quia ut pote infinite perfectus, nihil extrinsece utilitatis, et perfectionis accipere potest, juxta illud: Deus meus es tu, et bonorum meorum non indiges. In 2o autem sensu investigatur

Conv

Jconvenientia incarnationis, et cum haec ex multiplici capite
repeti possit, ex parte, nempe, Dei, ex parte naturae hu-
manae, ex parte totius universi, ex parte que ipsius Dor
[illegible] resolvemus, quaerens

Prima P.º incarnatio fuit conveniens Deo. Prob. 1. conve- 3.
niens est summo bono summe communicari; sed Deus est summe
bonus, summeque per incarnationem communicatur: ergo. Prob. ma: nam sicut
[illegible] simpliciter, ita magis vel magis, bono com-
municari conveniens est: ergo summo bono, summe communicari. ubi e
[illegible], quia bonum, inquit D. Dion. lib. de divinis nominibus c.
4, ex natura sua est communicativum sui. Min. principalis prob.
1, ex natura sua est communicativum sui: ad min. probatur: quater,
Deus sed extra communicatur 4or modis in ordine naturae, gratiae,
gloriae, et unionis hipostaticae. In primo tantum praebet
dona quaedam naturalia, ut essentiam, et potentiam &. In 2º
dona quaedam supernaturalia dona creata, ut gratiam, san-
[illegible] actualis. In 3º seipsum praebet, ut praeb. in eo in
tificationis actualis. In 4º tandem seipsum
[illegible], sibi intelligibile, et amabile. In 4º [illegible]
[illegible], realiter, et entitative naturae humanae [illegible]
[illegible] 1º, realiter, et [illegible] hujus; 2º sanctus, 3º
[illegible] communicatio facit hujus [illegible] ho et Deus, et [illegible]
beatus, et 1º Deus,
e hoc: ergo summe communicatur.

Prob. 2. ex D. Thom. 3. de fide c. 1: in his decens, et conve- 4
niens est Deo manifestare sua attributa, et perfectiones; sed
hoc fit per incarnationem: ergo. Evidentiatur, nam in primis elucet
charitas, quia si probatio dilectionis exhibitio est operis, ut ait D.
Greg. hom. 3. ubi major dilectio, quam ubi qui, dat se
ipsum totum? 2º sapientia, quae per hoc opus adeo mirabile ita
justitiam cum misericordia temperavit, ut verissime dicatur:
justitia et pax osculatae sunt, ut in Psalmo 84. 3º misericordia,
dum, quia nullo merito tantum beneficium nobis contulit. 4º
justitia, nam quia Christus ratione carnis assumptae plene satisfecit
pro peccatis nostris. 5. denique omnipotentia, quae extrema
infinita distantia coniunxit, summum scilicet, cum nihilo;
creatorem cum creatura, fortem cum debili, et sic de aliis.

2a P.º: incarnatio conveniens fuit homini. Prob. 5.
quia per illam fuit homo in multis reparatus, a demonis, et
peccati servitute liberatus, Christi Domini verbis, et exemplis

vis cæli edoctus; pluribus supernaturalibus donis cumulatus; ipsa humanitas in Xpto pt. in carnatione sanctificata in hac perfectione tanta, Deo qui sanguinea; ipsimet divitiis qui intime spiritu, cultu latriæ digna; et ideo ad summam dignitatem evecta: etc.

6. 3. Dº: Conveniens fuit 2dam personam incarnari, 3 ab illis. Itaq. pº. ita ducebat, ut imago Dei pt. peccatum intime fedata pt. imaginem Dei naturalem, scilicet, Verbum Dei, reformaretur. 2º: ut filius naturalis filios adoptandos Patri suo reconciliaret. 3. ut idem est filius in tempore Matris sine Patre, qui ab æterno fuerat filius Patris sine Matre. 4º. ut vitaretur idiomatum studio; nam si Pater fuisset incarnatus, fuisset Pater, et filius; Pater respectu 2dæ personæ trinitatis, et filius respectu Virginis; si Spiritus Sanctus: duo fuissent in trinitate filii. 5º. ut eadem persona, quæ est media in trinitate, mediatrix foret inter Deum, et homines. Fatere tandem deberemus potuisse tamen incarnasse Patrem, et Spiritum Sanctum, nam prædictæ rationes tantum sunt congruentiales, nihil quia ... probant.

7. 4ª Dº: Conveniens non foret incarnationem fieri in principio, aut in fine mundi; ideoque conveniens peracta est in plenitudine temporis, juxta desideratum ... Luch. C. 3. ... Imo pars Pº: quia incarnatio est medicina peccati, et ista non datur ante morbum. 2º si facta fuisset ab initio mundi, vix jam remaneret ulla fidei, et caritatis vestigium, quod colligitur ex eo, quod fides, et caritas primitivæ ecclesiæ, quæ ad 15. sæcula ... tantopere refrixerint, ut potius languescere, ... vivere videantur. 3º ut hic, qui superbia intelligitur ... caret, profunde humilians se, agnosceret morbi sui gravitatem, naturæ fragilitatem, ac medicinæ necessitatem: unde videns, quod pt. legem naturæ, et ... non respirabat, ... ingemiscens, clamans, ... precibus desiderata pro obtinenda medicina ... geminabat.

8. 4º. ut per ... omnes pt. sacrificia, umbras, figuras, et cerimonias legis naturæ, et ... cujus ad lan-

tanti beneficij receptionem disponerentur. 5.º ut ostenderetur, quod revera puniat peccata Deus, quando ostenderet diutinis suspirijs, et clamoribus, ac moerentium in limbo exulantium eas ideo tardius veniret distulit. 6.º ut hoc beneficium magis estimaretur, quo enim res aliqua magis expetitur, eo magis obtenta aestimatur: quod Deus inconvenienter fecit in incarnationem fecisset in principio.

Pr. 2.ª pars: si incarnatio in fine mundi facta fuisset nullus, aut paucis profuisset incarnationis beneficium, sero enim medicina pararetur, cum mala per longas defluxerint aetates; et etiam exercerent videres hominum malitia, et ignorantia; fides penes esset stricta et spes desperata. Restat quod (et est 3.ª pars) ut Dominus noster facta fuerit in plenitudine temporis, in qua est fiat intelligendus, quod si tot currerent anni post incarnationem, quot ante illam effluxerunt, cum hoc in extremo nationis, quod ante illam exacta in principio, vel; d moraliter in quem vere perfecta in principio, vel; d moraliter in quem facta... in principio, sicut dixit Abacuch: in medio annorum notum facies. Alia autem ratio dicunt qua in medio, sicut sol in medio Planetarum collocatur ait; est: si sicut sol in medio Planetarum collocatus est: ut superioribus, et inferioribus, ita sua lucem praebet superioribus, et inferioribus, ita sua Dominus in medio temporum (servandi dicto) sol justitiae Xpus Dominus in medio temporum (servandi dicto) apparuit, ut hominem antiquorum post in adventus fides et spei lumine manet, et posteriores sui exemplis, gratiis, ac sacramentis justificaret.

3.ª pars. Conveniens facta fuit in nostro 10.
in virili sexu, quam in feminino: ratio: nam cum Xpus venit ut viros doceret, culpa carperet, leges daret, sacramenta instituere, decuit per suam apud homines magnam auctoritatem, quam potius viro, quam feminae competit.

C. 3.º: Conveniens fuit Xpi in ordine ad separationem humanae adversus... quod angelicae naturae in illa convenientia, ita ut apparuit hoc potius, quod... pr. 3.ª pars: quod etsi ab... potuerit mediante natura angelica assumpta, genus humanum reparaveret, 11

eliciendo actus infinite meritorios, et satisfactorios; magis tamen expedire videtur, ut natura illa perfectior [illegible] separata intenderetur. = Cum si natura angelica assumpsisset, nulla (utpote invisibilis) relinqueret [illegible] [illegible] explo. Praeterea, quanto magis humiliavit, eo magis suam extra nos Caritatem ostendit: [illegible]

12 P. 1º. 2. prob. quia hoc videtur conveniens, [illegible] magis dignum, quae Angeli, cum hoc (nihilominus, etiam [illegible] [illegible]) voluntate [illegible] peccaverint, [illegible] [illegible] [illegible]; hoc Diabolo [illegible], ex Angeli [illegible] [illegible] [illegible] principe [illegible] [illegible], hoc erit at [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], hoc in toto, [illegible] gravibus [illegible] Deum offenderint, [illegible] ut suo loco docetur ab aliis: [illegible] quod [illegible] naturam humanam assumendo totam [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] habet aliquid [illegible] omnibus creaturis, intelligere scilicet cum Angelis, sentire cum brutis, vegetare cum plantis, esse cum inanimatis.

13. [illegible], quod [illegible] natura humana [illegible], [illegible] [illegible] Angelica, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magis [illegible] [illegible] [illegible], et sic potius [illegible], quod haec erat reparanda [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] reparanda, et reipsa reparata fuit cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] loca occupet; hoc autem [illegible] non potest per aliquam creaturam [illegible] reparari, cum [illegible] creatura [illegible] [illegible] beatitudinis [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] fuit natura humana [illegible], potius quam Angelica.

14 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est quod [illegible] [illegible] aliis perfectionem [illegible] boni: quia [illegible] quod [illegible] nec [illegible] [illegible] boni perfectio [illegible] est, [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] perfectiones: quia [illegible], et [illegible], quia quod est perfectio in Deo [illegible] [illegible] [illegible], adeoque [illegible], et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. = 2º. quia aliqua aliqua perfectio [illegible] Deo ab [illegible]. = 3º. quia [illegible] Deus [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] per modum [illegible], ut [illegible] [illegible] [illegible]

Sextum.

pg.t N. ant, et nj prodi, nq coicare realiz dicit 15
perfectioq; et si ñ diverzqabea, q dicit poa secai
candi. R. 2° D. nj: coicare realiz aptitudi, alter
nulq dicit perfectioq, N. actualiter Vb.° p.t se, et
in recto, C. Dnotatibe, N. Unde sicut sol iq ñ
perficitur p.t quotidianq actualiq illuminaoq, una
minao utiq. Dnotat virtutq, et perfectioq solq,
ita Deus ñ perficitur p.t quotidianq actualq caea
tioq, nec p.t actualq coicaoq perzonaq, at p.
ipsa perzonalq coiam, ei incarnao, ipsaq quotid
diana actualq productio Dnotat ipsius Dei vir
tutq, et perfectioq, qq.o pat solio ad 1mq, et
2dq instantiq. Ad 3q dicitq, qd cq Deus sit summq
bonq coicari potest modq oi, nulq includentbs
imperfectioq, adeoq. ñ solq finaliter, deficienter, et
tratibe perzonaliter.

Ad dexa: per ipsam communicationq accepi 16
nt Deus noko in perfectionem, qd duo repugnat. Ic
carnatio fonet Deo conveniens, eqi carentia est sibi inconveniens
qd dici neqt. Ad 1m R. N. asumtq, q.a sicut sol ipsi perficitur
p.t illuminaoq, et bene perficiuntur res illuminatq a Sole, ita
Deus ipsi perficitur se coicando p.t incarnaoq, ò tantq hara,
cui coicatur. Ad 2q N. Ant.: q.a qdo quis liber e ad agen
dq, l non agendq, qliter e Deus in operaoibus ad extra, relatio
ab opere ñ dicitur nes.o ei inconveniens, hocq. pat in tire,
cui propter libertatq ñ dicitur inconveniens relatio ad am
bulaore vel q. Aliter e de agente nes.o, cq p.t ñ actioq
bulaore vel q. ut in igne, qui impeditur dicitur
pateretur violentiq,
calefacere.

Arg. 2° in incarnaone reperitur prodigalitas; 87.
q ritum Deo conveniens. Ant. pat, q.a xptus plaqella, mor
tq, opprobria, X, passus e, cq posset genus humanq
uno suspirio redimere. eq. Itq, videtur et lesa jus
titia, cq hic ab inocente satisfatio exigatur p.t nocen
te; et: magis exaltata est Dei bonitas, si nobis
qualq peccata nostra remisisset. = Adhuc obcurrenda,

et ipsi foedata e' Dª majestas dy Carni iunctae: ergo.
18. R.º ad argu.m 8. ant. qª licet plerumq. fa cile posset ee prodigus, n itá facile rex, ut impe ratur; sq aurem cu Xpus et Rex maximus, illius donu n prodigalitate, 9 maxime ostendit libe ralitate. Ad aliud dicite, q etsi Xptus innocens factus fuerit expontaneè nos pª fide jusor, et ideo pena pecati nostri debita potuit ab ipso sine violaõne justª exigi. Ad alterum 8. adsuntq, ma gis eq exaltavit Deus suas bonitate nobis innocens filium suum donando, q culpam gratis remittendo. Praeterea sic melius exbaxi videtur justa justª, juxta illud, justª, et pax osculatae sunt. Ad ultª 8. anteª etenim, sicut ars ..... solis imo nullomodo foedatur, ac obscuratur, ita nec divinitas Carni iuncta cum nihil de sua eminentia, et gloria perdiderit. Inde Xptus fuit qidq humi liatus 2dus humanitate, n tn 2dus divinitate, imo qdo humi liabatur humanitas magis semper explendebat divinitas, recipitur in Carne, 9 ex spiritu sto, nascitur 9 de Virgine, jacet in stabulo, 9 a regibus adoratur, fugit in Egipto, 9 ibi idola subvertit, vivit pauper, 9 miracula patrat, rapitur à militibus, 9 parum eos prosternit, crucificitur, 9 terra concutitur, moritur, 9 sol obscuratur, sepelitur, 9 ppria virtute resurgit, et sic de alijs miraculis.
18 Arg. 9tra 2ª. pª qd e' 9tra apetitu naturale alicujus e' illo disconveniens, 9 suposita incarnaone, est natura huma assump ta, privabatur ppria subsistentia 9tra suum naturale ape titum, et ideo erat in statu violento: q incarnaõ n e' illi 9ve niens. R.º qd etsi sit violentia 2dus apetitu innatum jux ta juxta quod quelibet natura propensionem habet ad id qd sibi e' 9naturale, n tn e' violentia 2dus apetitum elicitum pª quem quodlibet ens maxime intellectuale id desiderat, qd melius illi e', et ita natura huma absolute n e' violenta. Et adverte, qd apetitus tam innatus, tam elicitus saltim remotus cujusq. entis creati e', ut subjiceatur voluntati autori naturae, cujus potentiae obedientialis subest, et sic nil absolute e' violentum in natura huma, qdo pª divinam volun tatem pribata e' pprio suposito, et suposito Verbi tracta, qd longe nobilius e' pprio. Arg.

Arg. 3tra 1º. D.º si Xptus Dnus citius venisset, 19.
plures fuissent salvati: q. 3venientius fuisset, antea ve-
nisse. 2º. melius e infirmo medicinam cito praebere,
quam differre: q. 3venientius peracta fuisse a lapsu Ada-
mi: q. = R.º ad 1mum ee valde incertum, nam si forte plures
fuissent salvati ab initio propter recentia adhuc Xpti
exempla, et incalescentes, quemadmodum ejus sanguine plures for-
te fuissent initio damnati propter refrigescentem hunc ca-
ritatem, nam quo magis tunc sa Xpti passione, eo magis re-
tepidi. Ad 2dum D.º ant. melius e aliquando, C. semp.º, Nº 20.
sepe enim medicus attentis circumstantiis opportunitatem,
aegroti resolutione, et morbi conditione differt medi-
cinam, q.ª videt ee profuturam, quam ab initio fuisset, quod et
[illegible] fecit Deus praevidens medicinam suam (si citius [illegible])
[illegible] ab hominibus superbis forte 3temnendam ad parvipenden-
dum. Praeterea [illegible] ab initio lapsus medicamenta,
nam ex Xpti meritis praevisis fuerunt hominibus grat.ª auxi-
lia oblata, quibus salvari potuerunt, et plurimi
revera salvati sunt.
Pro intelligentia D.ni, et aliquarum auctoritatum 21.
sacrae Scripturae ult.ª adventus, q.d 6. sunt mundi aetates:
1ma ab Adamo usque ad diluvium. 2ª. ab diluvio usque
ad Abraham. 3ª. ab Abraham usque ad Davidem. 4ª.
ab Davide usque ad Captivitatem Babilonicam. 5.ª a Cap-
tivitate usque ad Xptum Dnum. 6ª a Xpto Dno usque ad
finem mundi. [illegible] tempus [illegible] in plenitudine
temporum, in medio annorum, in novissimis diebus, in [illegible]
ne seculorum: idque [illegible] in ult.ª aetate, q.ª [illegible]
alia notabilis mutatio, per quam mundi aetates distin-
guantur; aliter idque, ac dicere in tempore a Deo prae-
ordinato. = Itaque D.ª [illegible] specialis difficultas
ex dictis soluta.

Qº 3ª an necesse fuerit Verbum incarnari?

Supposita incarnationis Dni 3venientia institu-
itur sermo de necessitate ejus. An scilicet aliquo modo Deo
necessaria sit, et resolvimus

1. 1ª Pº. incarnatio non fuit Deo simpliciter necessaria nec supposito hominis peccato. Prima pars fit evidens ex eo, quod Deus summe liber in operando ad extra, et operatio ad extra. Dixi: simpliciter, nam ex supposito, quod quod eius decreverit, fuit necessaria, quia Deus immutabilis. = 2ª pars probatur ex scriptura sapientiæ 12. quis tibi imputabit, si perierint nationes, quas tu fecisti? Judicat, nempe se supremum, et absolutum Dominum omnium, qui audebit te arguere, si lapsum hominem in massa perditionis non liberaveris? Præterea nemo fuisse necessario dixerit, quod sit ex summa misericordia, et incarnatio taliter est, ut constat ex multis locis scripturæ, et in hoc Joan. 3º ubi dicitur, sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret.

2. Pº 2º: non minus est Deo libera incarnatio supposito hominis lapsu, quam illo non supposito; sed absolute loquendo, incarnatio est Deo libera, ut constat ex Pº præcedenti; Ma. probatur quia nihil libertatis a Deo recedit, et accedit propter hominis salutem, aut perditionem, cum hæc impertinenter se habeant ad illam, et est, quia Deus justitiam reliquit Angelos lapsos in massa perditionis: quia potuit eos relinquere homines in ea, cum hanc merentur pœnam ob peccatum originale. etc.

3. 2º Pº. supposito, quod voluerit Deus hominem lapsum reparari, non fuit ea necessaria incarnatio. Probatur 1º ex Aug. lect. de agone xpti c. 11. sunt stulti, qui dicunt, non potuisse aliter sapientiam Dei homines liberare, nisi susciperent hominem. Cui consonat Athan. ser. 3o. contra Arrianos, dicens: potuisset sine additione xpti solummodo loqui Deus, et solvere maledictionem. Probatur 2º quia non desunt omnipotenti alia media, quibus hominem lapsum potuisset liberare. Sic D. Bern. epist. 190 ait: quis negat ad manus omnipotentis fuisse alios, et alios modos nostræ redemptionis, justificationis, et liberationis. Cum potuisset Deus hominem a Diabolo, et peccati servitute liberare, vel remittendo naturam Angelicam, vel a quolibet homine rem illam exigendo satisfactionem a Xpti meritis independentem, cuius adimplendæ foret capax, sicut de facto exigit pro peccato actuali dependentem a xpti meritis, vel, eis remittendo offensam gratis condonando, ipsique conferendo gratiam non ex xpti meritis, sed ex suo beneplacito.

Nec refert, qd ñ posit judex grati ofensa aliquã re- 4
mittere, q̃a ipsi incumbit satisfacere pro persona leg. l. reipub-
blicæ, quã administrat, l. principi, cujus personã gerit: Deus
autẽ qui solus pl. innis læsus, quiq. nulli subditur, potest
potest absq. aliq. injuria cujuslibet ofensã donare. 1o.
et id prestare potest judex humanus juxta ille causa modo
sit supremus, nec modo veniat contra injuria aliq. pre-
terea donare injuriã omnino bonus est, si fieret ab hoc parti-
culari: ẽ a fortiori, si fieret a Deo, qui ... 4
Objicies itna brog. 1o. incarnatio ẽ opus Dei perfec- 5
tissimus ad extra, ẽ Deus ñ potest ñ eficere, qd ẽ perfectissi-
mus: q. Itẽ 2o. videtur Deo indecens opus maximum,
quod ipso vele privari suo fine, ẽ hoc privaretur si ... posita
incarnatione: q. = R. ad 1m. N.o m. aut eq. Deus sit agens
liber ad extra ñ necessitatur facere, qd perfectius, et per-
fectissimũ ẽ, alias deuisset Angelos, hões, bruta, plantas, et
alias species perfectiores facere, cũ posit illas eq accidentaliter
meliorare. Ad 2u. D.o m. videtur Deo indecens ... ñ
hoc ẽ ñ mereretur, tamen ... si id meritus sit, ... q. per
peccatũ originale. N.o, nã demones ad beatitudinẽ sicut
hões creatos propter lapsus, beatitudine privavit.
Itna 2a. Arg. M. PP. com̃r docent nẽ fuisse incar- 6
nãonẽ, ... salvaretur ex peccatũ q. Pant. ex D. chrisost.
... ...
... ...
D. ... ... quoniã ... perfect. ẽ opus
Dei ..., et ñ pot ... fieri, nẽ ... Deo factus ẽ hõ.
Ideo ... ...
fuit peccatũ ... ut salvare ñ ... aliqndo, nisi
... filius Dei pro nobis mereretur. R. D.o ant. ...
... nẽ ... moralĩ, et ... l nẽ ... Dei
ex suppositione decreti de tali redemptione. C. nẽ ... super
... N.o ant. ... qd PP. ...
... nẽ moralĩ, ... l immutabilitas, qua nẽ
perfectio, ... decreto Dei ab æterno, cũ
... peccatũ ... potuit ad hoc
... opera, ... , imo vel
uni ... ... incarnaone, ... ñ ... nẽ

quæ ipsius mors, et ista tantis huius conveniunt, et ni nes modo dicto insinuat Apostolus ad Hebreos C. 2. v. 10. decebat, inquit, eum: qui multos filios in gloriam adduxerat autorem salutis eorum per passionem consumare.

Q. 1a. an facta fuerit Incarnatio, adimpletaque in Xpto Dno, sive an ipsius esse Messias in lege promissus?

1. Triplicis generis hostes mist.ii huius excitia impugnant. Gentibus e stultitia, Judeis scandalum, et Hereticis lapis ofentionis. Nos eisdem animi contra omnes decertandum; contra Gentiles producenda sunt motiva credibilitatis; contra Judeos, contra quendam sunt veteris testamenti profesias, quas etsi vanis interpretationibus eludere conentur, rejecere tamen non possunt. Contra Hereticos autem urgendi textus utriusque testamenti, quos suscipimus, sed pro libidine ipsi interpretantur.

2. Suponimus 1o illum hunc tot divinis promisionibus destinatum, tot expetitum vocibus, tot oraculis celebratum, apelare Messiam, quia ad hunc salutem, et redentionem a Deo mitendus erat. Eum vero Greci, et Latini Xptum, hoc est, unctum nominant, quod non solum Rex, et Sacerdos, sed etiam Deus homo, ac divinitatis oleo perunctus esse deberet. Utrum autem jam venisse Xptiani omnes fitentur, et ista veritate Catolicæ religionis, ac fidei Caput esse, et fundamentum, quæ in solis in omnibus fidei Simbolis, ac definitionibus stabilitur, et apertis nobis testamenti oraculis comprobatur, ut ex illo Joan. 4. Mulieri Samaritanæ dicenti: Scio, quia Messias venit, qui dicitur Xptus, dicit ei Jesus: ego sum, qui loquor tecum, quam veritatem Jesus esse Petrus dicens: tu es Xptus filius Dei vivi, Math. C. 16. Hoc suposito sit 1o contra Gentiles

3. Dico: Verus Messias venit ad redentionem, et

Sa-

salutis hominis, et hic fuit Jesus Xpus. Pr. 1o ortoribus rationibus ostensus incarnationis mysterij, ejusque possibilitatis, ut in magne. Ex hinc procedit ad probandum, quod executioni mandatum fuisset tale sacramentum, inducens oracula, quae de adventu Messiae Sivilae pronuntiaverunt jam impleta esse. Et advertite, quod Sivilae decem numero Gentiles fuere, quarum insignis fuit virginitas, et virginitatis praemio divino. Haec, inquam, in varijs Gentilium nationibus floruerunt, dono prophetiae praedictae nativitate, vita, passione, morte, et Matre Xpti. Et quia apud ipsos Gentiles istae mulieres in tanta veneratione habitae, ut praeterea oracula firmiter crederent, ideo ipsis Ethnicis ipsos retinuerunt Sivilarum praesagia.

Sivila persica: ecce bestia conculcabitur, et gignetur Dominus in orbe terrarum, et gremium virginis erit salus gentium. Sivila libica: ecce venit Dies, et illuminabit Dominus densa tenebrarum, solvetur nexus synagogae, videbunt Regem viventium, et regnabit in misericordia. Sivila delfica: corona spinea coronabitur, ac cibus fel, ad sitim acetum dabunt; templi velum scindetur, in medio die lucebit tenebrosa nimis tribus horis, et morte morietur tribus diebus somno suscepto. Sivila grijpina: invisibile verbum palpabitur, germinabit radix, siccabitur ut folium, ab hominibus calcabitur, nascetur ex Matre Dei, desperabitur, et peccatum. Sivila samia: ecce veniet Deus, et nascetur de paupercula, et bestiae terrarum adorabunt eum, et dicent laudate eum in atrijs coelorum. Sivila humana: magnus ab integro saeculorum nascitur ordo, jam redit et virgo, redeunt saturnia regna, jam nova progenies e coelo mittitur alto. Sivila elespontica: de excelso caelorum habitaculo respexit Deus humiles suos, nascetur in diebus novissimis de virgine hebraea in cunabulis terrae. 11. 5.

Sivilia frigia: flagelabit Deus potentes terræ, ex olimpo excelso veniet, et firmabitur Consilium in cælo, et anuntiabitur Virgo in vallibus desertorum. Sivila Europea: veniet ille, et transibit montes, et colles, et lapides silvarum olimpi regnabit in paupertate et dominabitur in silentio, et egredietur de utero Virginis. Sivila tiburtina: nascetur Xpus in Betlem, anunciabitur in Nazaret, regnante tauro pacifico, fundatore quietis, ô felix mater, cujus Ubera eum lactabunt. Sivila elitrea: qui in ultima etate humiliabitur Deus, humanabitur proles D.a, jacebit in feno, et oficio pueri educabitur Deus, et ho. Sivila quimica: in brata facie Virginis acendet puela pulcherrima pueros nutrient, dans ad comedendum jus proprium, lac de celo missum.

6 Ista tam clara, et aperta testimonia certe ex naturalibus haberi nequeunt, quæ D. Hiez. lib. I. contra Jovinianum; D. Aug. C. 16 in Cantione ad catecumenos, et contra Xptianos ... afirmant Sivila, quæ plurima de Xptianis myst.s divino instinctu vaticinata est, et cum omnia predicta non nisi in Jesu Nazareno adimpleta sint, ideo urgent contra Gentiles. Contra quos, est alia via procedendi, quæ communiter circumferetur â teologis qui rem instituunt de motivis credibilitatis, quibus myst.s nostræ fidei redduntur evidenter credibilia, quæ quidem ob brevitatem omitto, et videre potestis in tract. Complutensi Metro Vendimi Controversia 61. de fide, et Arbiror nigtiarbus electis, ubi pulcherrimam doct.m tradunt ad præsens intentum suadendum.

7\. Contra perfidos Iudeos P.s Vm.o tota est scriptura plena ê testimoniis, in quibus, et divinitas Messiæ, conceptio ejus ex Virgine, familia ejus, locus Nativitatis, vita, passio, resurrectio, ascentio in Cœlis, missio Spiritus Sti, et alia plurima, quæ velut caracteres Jesu Nazareni

aper-

apertissime Stant. Ordo pt. ordine proponuntur. Di-
vinitas, ut sup.a: Scio, q. Messias venit X. 1. Joan. Concep-
tio Isaias 7. ecce Virgo concipiet. Familias Psm. 131. ju-
ravit Dnus David X. Locus Nativitatis, Micheas 5. et
tu Betleh terra Juda X. Praedicatio Isaias 61. Spiri-
tus Dni sup. me, et praedicarent captivis indulgen-
tiam: Miracula, Isaias 35.: tunc aperientur oculi Ce-
corum, et aures surdorum patebunt. Ingressio in Je-
rusalem sup. asinum, Zacarias 9: ecce Rex tuus venit
tibi justus, et salvator, ipse pauper, et ascendens
sup. asinum. Venditus e, Zacarias 11: appenderunt mer-
cedem meam 30. argenteos.
Cum Latronibus suspensus e, Isaias 53. cum sceleratis 8.
deputatus e. Cujus Vestimenta divisa s. Psm. 21. divise-
runt sibi vestimenta mea. Manus ejus et pedes fue-
re perforati, foderunt manus meas, et pedes meos.
Gloria ejus Sepulchri, Isaias 11: erit sepulchrum ejus
gloriosum. Resurrectio Ps. 3: ego dormivi, et so-
poratus sum, et resurrexi. Asentio Ps. 67. ascen-
disti in altum. Missio Spiritus Sti in Joele 2: effundam
de spiritu meo sup. omnem carnem. Vocatio Gentium Isaias
55: dedit eum ducem, ac praeceptorem gentibus. Novum
testamentum praedicitur Baruch 2: Statuam illis testa-
mentum alterum sempiternum. Tandem negari ab ipsis
Judeis perfidis ipsum Jesum Xptum esse Messiam, et venisse
expresse dicit in Jeremia 5: negaverunt Dnum, et di-
xerunt non e ipse. 9.
Similiter caetera circa Messiam profetata, jam completa s,
adimpletaque in Jesu Nazareno, et hoc notum e, nosque non ab
alio didicimus nisi ab ipsis Judeis, Ex Evangelistis s. Ju-
dei, et a Xpto baptisati, xptiani apelati s, idque ve-
ritate coacti s. fatentur plures ex Judeis, ut Rabi
Samuel in sua Epist. ad Rabi Isaac, ut legi potest
apud Dionysium Carthusianum, quia hic ob brevi-
tatem omitto. 10
Pt. profetia Jacob, qui morti proximus

vocavit filios suos, quaedam eis praedicens, quae ven-
tura erant, dum venit ad Judam illum benedicens
ait illi: non auferetur Sceptrum de Juda, nec dux de
femore ejus, donec veniat, qui mittendus est, et ip-
se erit expectatio Gentium. at Judaeis legitur in
textu Hebraeo: non recedet Sceptrum de Juda, et Scri-
ba, seu legislator de medio pedum ejus, donec ve-
niat Siloh, id est, pacificus, seu Messias; aut ut le-
git D. Aug. lib. 12. contra Faustum: donec adveniant
summa, et eximia dona, quae per Messiam ex tribu
Juda oriundum humano generi sunt afferenda. Explica-
tur sic: non destruit prius deficere ex tribu Juda po-
testatem regiam, et legislativam, quam Messias advenisset; quod
jam annis 1788, et ultra, ut utraque illa potestas, et
auctoritas penitus defecit, ut sole clarior ex-
perienti a toto orbi constat, cum jam nulli Reges,
nullique legislatores extent, qui vel ex tribu Juda
vel ex alia tribu Israelitica imperent, quinimo
omnes ad unum apud exteras nationes sub dura
servitute sine homine, sine Deo, sine Rege, sine
profetis detineantur: quare veritas vaticinii jam adim-
pleta fuit.

11 Multipliciter hic Judaei alucinati, et primo dicunt
quod illud verbum non auferetur in Hebrea lingua significat
prout verbum cessare, quod potius significat recedere, quod non
significat declinare ad aliquem; et ideo sensus est, Scep-
trum non esse prius ablatum ad tribum Juda, quam Messias
venerit; quod utique jam contigit, cum tot votis expetitus ille
Messias, qui Israeliticum populum a dura capti-
vitatis jugo liberaturus erat, fuerit Salomon,
qui ideo circo Siloh, id est, Rex pacificus dictus est, quip-
pe eo nato David de tribu Juda regnum Israe-
liticum obtinuit, et omnes Judaeorum hostes, ut erant

Filist

Filistæos expugnavit; ipso autem Salomone imperante, Iudæi summa securitate, et pace donati sunt, ut constat 3. Regum c. 4. 12.

Ante responsionem adventus Iudæos Rabinos tam barie, diversoque respondere, ut ipsa diversitas sit nobis contra ipsos potissimus argumentum, ut in sequentibus constabit. Contra datam solutionem dicite, quod li Sadur, tam bene significat accedere, quam recedere, et tam bene declinare ad aliquem, quam declinare ab aliquo. At veniunt omnes Hebræi illud li Sadur denotare duntaxat adesse, quando habet præfixam præpositionem el, quod latine est idem, ac ad ve-l compositis, quando copulatur per me, et mim, quod in latinis ablativis significat solum tinc est idem ac de, l ex Regens ablativis significat solum recessum; cum autem in illo textu li Sadur habet præfixum præpositionem mim, ut constat ex Antiquis Rabinis ante adventum Xpti, ut fatentur Rabi Onchelos, Ionatas, Salomon Iarchi; imo in ipso talmud tract. de Sanchedrin legitur, ipsi Iudæi de vero illo signa perpetuo felici ipsius baptizmis intelexerunt: significat proprie recessum cetui a tribu Iuda. 83.

Falsum est Dabidem, solummodo nato Salomone obtinuisse cetum, nam ut legitur 2 Regum c. 5. quod septem annis, et 6 mensibus regnavit super Iuda in Hebron, antequam salutaretur Rex super universum Israel. Præterea: plurimis annis regnavit super omnes Israelitas, variosque hostes expugnavit antequam nasceretur Salomon; nec cetera patriarchæ vaticinium possunt convenire Salomoni, quia non fuit expectatio Gentium, siquidem nil beneficii Gentibus dedit, nec ejus regnum summa felicitate, et tranquilitate fuit donatum, nam 3. Regum c. 12. legitur, quod conquerebantur Israelitæ apud Roboam filium Salomonis dicentes: Pater tuus durissimum jugum nobis imposuit, tu igitur nunc imminue, et ibidem constat, quod ex genere responsis a Roboam, decem tribus ab eo recesserunt, et sibi regem obtinuissent, et sibi prætererunt Regem Ieroboam, sicque ab ipso tempore divisum fuit regnum Israeliticum, itaque duæ solum tribus Iuda, scilicet, et Benjamin manserunt apud Roboam, et posteros ejus;

cetera v.^{ie} cum Ieroboam, ejusq. successoribus usq. ad eorum 4. interitum per Asirios.

14 R.^{nt} alij, quod ly Cetrum debet intelligi pro virga, in quantum dominationis, et tribulationis, et sic sensus ilius textus est: non recedet virga tribulationis a Iuda, donec veniat Messias. Cum igitur Iudei per totum orbem sub tribulationis virga adhuc in servitutibus gemant, nondum Messias venit. = Sed contra; quia in hoc textu, quo utitur Iacob ad significandum Cetrum, utitur etiam David psalm. 44. dicens: virga directionis, virga regni tui, quod certe non aliud, quam cetrum denotat. = tum, quia de virga, quae est sceptra ibi adducum debet esse baticinium, nam habetur, non auferetur virga, et dux, et virga ducis, virga dominationis est: ergo. tum, quia non potest intelligi virga tribulationis, nam omnia cetera in illa benedictione Iacob circa Iudam sonant faustissima, ita enim est, nam in verbis antecedentibus dicitur, laudabunt te fratres tui; manus tua in cerbicibus inimicorum; et in sequentibus: pulchriores sunt oculi ejus vino &c ut videre potestis, quibus omnibus non solum significatur eximia pulchritudo Messiae, sed etiam populi felicitas, et ubertas praedicitur.

15. Etiam, quia non debet venire Messias, quando defecerit virga tribulationis, tunc jam hoc ipso, jam pridem venisset, nam Iudei longissimo tempore maxime a David usq. ad Sedeciam fere per 300. annos fuerunt soluti a Captivitate, et virga tribulationis, imo et alios populos, praecertim Idumeos, descendentes ab Esau, sibi subditos, et tributa reddentes habuerunt.

16. Alij aliter perguunt dicentes, quod ly intendum in Siloh^{+}, quod est opidum, in quo arca foederis erat reposita, fuitq. in magna veneratione, in quo loco Saul inaguratus est Rex, et Sceptrum Iuda transtulit in tribum Benjamin, ex qua erat oriundus, et ideo per illud Siloh significatus fuit Saul. = Alij dicunt, quod Siloh idem est, ac cadere, et occumbere, tum autem omnis gloria opidi Siloh cecidit quando David transtulit de Siloh arcam Dni in Sion. = Alij quod ly Siloh significat Ahiam silonitum, qui 1. Regum C. 11. occurrens Ieroboam scindit par

+ debere intelligi Silo

palis suis in 10. partes significans regnum Israeliticum, et dividendum in 10. tribus, itaut sensus sit, non recedet sceptrum de Juda, donec veniret Profeta ille Selonites.

Ad 1mum dicite falsam esse interpretationem, quia Jacob non dicit, non auferetur Sceptrum, donec aliquis sit ungendus in Siloh, sed donec veniat ipse Siloh, tum quia Saul non fuit creatus Rex in Siloh, sed in Masfa, et Galgala, et unctus a Samuele in Ramata. tum quia tempore Saulis non fuit ablatum Sceptrum a Juda, quia ante ipsum praeerat Judeis Samuel de tribu Efrain, et ante istum Heli, quem praecesserunt plurimi judices, ex quibus solum duo erant de tribu Juda, nam Josue, qui proximus post Moysem ex tribu Lebi judicavit, et imperavit, fuit ex tribu Benjamin. Aod septimus judex est ex eadem tribu Divora profetiza femina, et Dux ex tribu Efrain, Barac ex tribu Neptali, et sic plures alii, ut patet Judicum C. 4. et sequentibus solum autem Otoniel, et Abesam fuerunt ex tribu Juda. 17.

Ad 2dum dicite, quod clare patet 1. Paralipomenon C. 13. oppositum, dicitur ibi Dabidem ascendisse, et omnem Israel ad collem Cariatarim, qui erat in Juda, ut afferrent inde arcam Domini: ergo tunc non erat arca in Siloh. = Ad 3. Respondetur Id vaticinium Jacob exprimere hunc Siloh, et non ex talia oppido oriundum, ut dictum est in argumento, immo licet post profesiam Achiae sit diminutum, et divisum regnum Regum Juda, attamen ab ea tribu non fuit totaliter ablatum sceptrum, sed in ea adhuc plurimis annis perseveravit donec, scilicet, prorsus extinctum fuit postea regnum Israeliticum. 18.

Alii Respondent, quod ille, qui intendus erat, fuit Nabucodonosor, infensissimus Judaicae gentis hostis, qui ad delendos prorsus Judeos a Deo est missus. = Sed contra; quia Nabucodonosor non abstulit sceptrum Judae, nam post Captivitatem Babilonicam principes ex tribu Juda, ut Sorobabel, et alii sceptrum obtinuerunt. tum quia Profeta Jacob non de oste, sed de desiderato, et felice Messia Judeorum loquebatur. tum quia Verba sequentia Lababit in vino stolam suam, et in sanguine ubae pallium suum, non conveniunt Nabucodonosori, sed Xpto Domino 19.

cujus passio praesignabatur per illa verba; nam paulo
post dicit Jacob, salutare tuum expectabo Domine; non
ergo de illo tempore et tiranno iniquo, sed de salvatore,
et redemptore erant illius suspiria, et cogitationes.
Aliter autem Judaei, et restabit amplius ex argutorum
solutione.

20. Per profesiam Danielis c. 9., qui rogans pro liberatione
sui populi a Captivitate Babilonica, Angelus Ga
briel missus a Deo ei sic revelavit dicens: animad
verte sermonem et intellige visionem. 70 hebdomadae abbre
viatae sunt super populum tuum, et super urbem sanctam tuam,
ut consumetur praevaricatio, et finem accipiat peccatum,
et deleatur iniquitas, et adducatur justitia sempi
terna, et impleatur visio et profesia, et ungatur
Sanctus Sanctorum. Scito ergo, et animadverte ab exitu sermonis
ut iterum aedificetur Jerusalem usque ad Christum Ducem
hebdomadae septem, et hebdomadae 62. erunt, et rursus
aedificabitur platea, et muri in angustia temporum. Et
post hebdomadas 62. occidetur Christus, et non erit ejus
populus, qui eum negaturus est. Et Civitatem, et sanctuarium
dissipabit populus cum duce venturo, et finis ejus vas
titas, et post finem belli statuta desolatio; confirmabit
autem pactum multis hebdomada una, et in medio he
bdomadae deficiet sacrificium, et hostia, et erit in templo
desolatio abominationis, et usque ad consumationem et finem
perseverabit desolatio.

28. Ex quibus sic, Christus ille, qui Sanctus Sanctorum, est Messias Patribus
promissus: sed illae 70 hebdomades jam dudum praeterierunt
ergo jam venit Messias. Major patet; nam si aliquis praeter Christum
est Messias maxime Joannes Hircanus ultimus Macha
baeorum legitima electione Pontifex ab Herode asca
lonita occisus, ut afirmant Judaei; sed hic non, quia ille Christus
qui praedicitur ungendus, et occidendus vocatur
Sanctus Sanctorum, dicitur que adducturus justitiam sempi
ternam, itaut per illum deleatur iniquitas terrae, ac
praevaricatio accipiat finem, quod minime de illo
Hircano, in alio Judaeorum Pontifice verificari
potest: ergo &.

Mi

Mi et pat. pexitea: vel ils hedomadis s. 7. 22.
dierum, vel 7tem annorum, quomodo explicentur jam
dudum praeterierunt: ergo Ma. pat. quia apud Judeos
hedomadas solum duobus modis computatur, nem-
pe, vel pro num.o 7. dierum, ut ex Levitico 23. constat, ubi
dicitur: numerabitis ergo a baltero die Sabati, in quo //
obtulistis manipulos primitiarum 7tem hedomadas //
plenas usque ad alteram diem expletionis hedomadis //
7timus, id est, 50.a dies. Hedomada autem annorum, ut
ex constat ex C. 29. Gen. ~~v. 27~~ ubi dicitur, sic ait
Laban ad Jacob: imple hedomadam dierum hujus
copulae, et hanc quoque tibi dabo pro opere, quo servi-
turus es mihi 7tem annis aliis.

Alibi, et clarius ex Levitico C. 25. ubi dicitur: 23.
numerabis quoque tibi 7tem hedomadas annorum, id est, sep- //
ties septem annos, qui faciunt 49. :: et sanctificabis //
annum septem, qui 50mus. Mi eodem modo constat; nam si //
inteligatur profesia de hedomadibus dierum, constat
Messiam venisse post annum, et dimidium a tempore, quo facta
est illa promissio. Si vero annorum inteligatur, cum 70.a
annorum hedomadas faciant solum 490. annos, se-
quitur quoque Messiam jam dudum advenisse, quia ab illo tempore,
quo editum illud vaticinium usque ad nos jam 2000. annos,
et amplius effluxerunt: &c.

Respondent hic Judei, quod in illo vaticinio est sermo de he- 24.
domadibus, vel olimpiadum, quarum una continet 5. annos;
vel jubileorum, quorum unus continet 50.a annos; et sic non-
dum expletum est tempus hedomadarum; nam 70. hedomadae
olimpiadum faciunt duo milia quatuorcentum ~~anno~~
quinquaginta annos, et jubileorum faciunt plus quam
3400. annos; et cum a promisione facta Danieli vix
effluxerint 2000. annos nondum Messias venit. = Respondeo,
quod nec Judei, nec profesores solent per olimpiadas compu-
tare; et soli Graeci sic numerant; nullum etiam vesti-
gium illius computationis in Scriptura invenitur; si
autem pro libito liceret instituere hedomadas, pleri-

rit omnis certitudo prophetiae. tum quia ex responsione se-
queretur, templum, et Civitatem non esse restaurandam, nisi post
viginti quatuor milia annorum; ubi contrarium ex-
perientia constat; enim usque a promissione facta duo
milia effluxerunt; et tamen jam ante mille, et quin-
gentos civitas cum templo penitus eversa, atque desola-
ta, cujus desolatio usque modo absque spe restauran-
di, perseveret.

25 Respondent aliter, has hebdomadas esse breviores, quam annorum, quas
vocat Angelus, et dicit esse abbreviatas, ideo prius efflu-
xisse, quam Christus nasceretur. = Sed contra: quia illae hebdomades, eo
dicuntur abbreviatae, quia ad finem temporum, quo Messias expe-
ctabatur, properabant; erat enim breve tempus cum supe-
riori comparatum; unde familiari sermone solemus dice-
re, quod tempus ad finem per aliquam actionem peragendam venit.
Lassos dies abbreviantur, non quod minores fiant, sed quod pauci,
qualiter enim Mat. 24. dicitur: nisi abbreviati fuissent dies
illi, non fieret salva omnis caro.

26 Advertite incidenter ob curiositatem: prophetiam
Danielis firmissime roborari experientia, itaut no-
lint, velint Judaei, debeant videre illam esse adimpletam;
nam non obstantibus quibuscumque conatibus, et expensis quo-
rundam Imperatorum Judaeis plurimum patrocinan-
tium, non potuere amplius post Christi mortem edificare
suum templum Jerosolimitanum; nam ut scribit Sozo-
menus lib. 5. cum aliis pluribus AA. melioris notae.
Julianus apostata in odium Christi, ut facto ostende-
ret Christi prophetiam de templo Jerosolimitano destru-
endo fuisse falsam; dedit amplissimas facultates Judae-
is, ut reedificarent templum; qui undique confluentes
tanto conatu opus aggressi sunt, ut pauco tempore pene
innumeros calces, et huiusmodi in unum congre-
gaverint.

27 Nihilominus totum fuit frustraneum, nam ex im-
proviso turbine tota illa massa dissipata est; et dein-
de multa exausta terra fundamenta nudassent, ut

ex-

extruturq qui agredexint iorij a fundamentis exi-
liens multos eruit, et assumpsit, eorumq instrumen-
ta cinexavit. Insuper, vestes hominum mirabilibus
cancis notis eodem tpre signavit, quæ notæ crucis os
tentorii artificis artis superabant, quæ res ita oium ex-
pectantium animos perterruit, ut fere oes quasi ex uno
signo, ex una voce Xptum verum Deum agnoverint, et
invocaverint, et ad Sacerdotes pro petendo bap-
tismo accurrerint; quo tamen miraculo alii excæcati
Judæi nec in minimo moventur. 28.

Arg. 5°: quia plurima vaticinia profetarum, ad-
huc adimpleta non sunt; ac proinde nec in Jesu Nazare-
no: quia 1° ant: in Psm. 49. dicitur: Deus noster manifestè
veniet, et non silebit; ô Jesus Nazarenus venit ut Deus
absconditus, et siluit: ergo = 2°. Messias è divitibus dicitur,
ut dicitur Isaiæ 6.; atqui Jesus pauperrimus fuit: ergo =
3°. Messias dicitur venturus in novissimis diebus, et
cum Majestate; ô autem ita non dum apparuit: ergo &c. = 4°.
Isaiæ 11. dicitur: cum venerit, habitabit Lupus cum
Agno, et pardus cum Hedo, et puer parvulus mina-
bit eos. Item C. 2. erit, inquit, in novissimis diebus præ-
paratus mons Dni in vertice montium, et exalta-
bitur super oes colles. Denique C. 35: Lætabitur deserta,
et invia, et exultabit solitudo, et florebit quasi
lilium, et exultabit lætabunda: gloria Libani data
est ei, decor Carmeli, et Saaron, ipsi videbunt
gloriam Dni, et decorem Dei ntri; ô talia a nemine vi-
sa: ergo &c.

R. radicaliter quod Judæi turpiter alucinantur, 29.
et duplici errore laborant. Primus error est, quod plurima, quæ
de Messia enigmatice, spiritualiter, et metaforice sunt
dicta, intelligere volunt literaliter. Alius error est, quod
non distinguunt duos Messiæ adventus, alterum ut Salva-
toris ad liberandos homines, et alterum ut Judicis ad illos
judicandos. Illum in humilitate, hunc in gloria, et
majestate. Quare oracula quæ ipsum divitiis affluentem,
gloria, et honore coronatum, omnium nationum Sceptrum,

et impexiis terrentes de 2do adventu intelliguntur;
alia v°, quae illum pauperem, adjectum, despectumque ab
omnibus designant, de 1mo adventu intelligi debent.
Nisi fingere velint duos Messias, neq aliter vati-
cinia omnia concipi possunt.

30. R. 1° ad 1mum, qd in 1mo adventu venit occulte,
in 2do manifeste veniet; ut notat Aug. tract. 4
in Joan: Siluit, ut judicaretur, n silebit, cum cepe-
rit judicare. Non diceretur manifeste veniet, ni-
si prius venisset occultus, nec diceretur, n silebit, nisi
q 1mo siluit. = Ad 2um D° maj: in bonis spiritualibus,
C. terrenis in donis, N° = Ad 3um C° maj quoad 1am
partem; q totum tempus, qd a lege nova usque ad finem mundi
intercedit, novissimus in Scriptura vocatur. tumque im-
pletum ss in eo prophetiis, tum q post ipsum nulla alia lex,
nullus legislator, nullusque alius religionis status suc-
cedit; quoad 2dam partem D° de 1mo, et 2do adventu.

31. Ad 2um dicite, qd duae 1mae auctoritates intelligendae s
spiritualiter tantum; et revera quis nisi stolidus expectare
potest ut mons Sion ubi erat templum Jerusalem, materia-
liter ponatur supra verticem omnium montium? vel quis ad
literam intelligere potest, ut lupus cum Agno habitet? Sig-
nificant enim conversionem luporum, id e, barbarorum,
peccatorumque in agnos, i Xptianos, et exaltationem Ecclesiae
figuratam per montem Sion super omnes Sectas, et falsas
religiones. Ulta vero auctoritas materialiter, et spi-
ritaliter intelligitur; materialiter, q post Idumeae
vastationem, secuta fuit Judeae felicitas, spiritaliter
vero, q ecclesia Gentium deserta, et arida modo in
adventu Xpti Dni floret, sicut lilium.

32. Arg. 2: si staret veritas prophetiae Jacob, et de
Jesu Nazareno intelligeretur, potestas regia dux ad-
esse debuisset in tribu Juda usque ad Xpti Nativitatem; atqui
usque tunc n duravit: ergo. P. mi: qd a nativitate Jesu tri-
bus Juda nulla possidebatur auctoritate in politi-
ca administratione, siquidem ante ipsius nativitatem

plus

plusq 100. annos Machabei, qui erant de tribu Lebi supremq autoritatq habebant, illaq possederunt usq ad Herodq Ascalonitq, qui illis regnum usurpavit occidendo Hircanum: q stante professiq veritte, vel Jesus Nazarenus non fuit Messias promissus; vel multo antea debuisset venire; & hoc n. q firmus.

R. N. m, ad cuj. prob. dicitur, qd utriq tpre Nativittis Jesu Xpti Herodes Ascalonita regnabat sup. Judeos, qui accepit regnum à Cesare. Hic rev. fuit, qui occidendo Hircanum Machabeos extinxit, qui regnarunt plusq 100. annos ante Xptum Dnum, di erantq ut pote sacerdotes de tribu Lebi Deo sacrata ad servitium, et minist. tpli. Ceterum ex hoc nil contra veritatq vaticinij, q. post scisma Judeorum tpre Roboam Salomonis filius, in q. regnum Judeorum in duas partes fuit divisum tribus Juda, Lebi, et Benjamin sb Imperio Roboam permanentes p. unica tantum tribu habeantur, et sb nom. tribu Juda nominatq erant. 33.

Inde ex conjunctione, et permixtione ojus illarum tribum 34
unam integram tribum componebant, et hoc sb nom. Juda qd stat ex 3. Regum c. 12. ubi dicitur: nec sequtus e quisquam domum Dabid, preter tribum Juda solam. Et nihilominus ut habetur 2° Paralipomenon tpre ipsius scismatis sequti fuere Roboam, et domum Dabid tres relatq tribus. Inde et si Machabei erant de tribu Lebi, propter dicta veritas professiq salvatur. Aliter dicere potest, qd Machabei n. erant ex tribu Juda illius lineq paternq, bene v. illius maternq, qd sufficit ut ex hoc capte veritas vaticinij salvatur, ut dicit, et probat Baronius tomo 1°. = Sed contra; maternum genus p. nullo habebatur apud Hebreos. q. R°. p. nullo habebatur ad genealogiam contexendam, tranceat; nam Xptus Dnus describitur quidem de tribu Juda p. Mariam. Pro nullo habebatur in ordine ad regendum, N. contrarium

etiam constat ex regno Athaliæ, et ex Debora duce.
33. Ita aliter: vir, et femina esse debebant ex eadem tribu juxta illud Num. 36: omnes viri ducent uxores de tribu, et cognatione sua, et cunctæ feminæ de eadem tribu maritos accipient: sed vel Machabæi erant de tribu Juda ratione lineæ paternæ, quod falsum est; vel neque ratione lineæ maternæ de dicta tribu erant. = Respondeo, quod prædictum præceptum impositum a Deo fuit per Moysem filijs Israel, ut hæreditas permaneat in familijs, sicut constat ex eodem capite, et ideo non obligavit illos, qui hæreditatem non habebant, nec illos, qui illam renuntiabant. Ideo dicite, quod etsi alijs tribubus non fuerit licitum, nihilominus tribui Judæ, et Levi licitum fuit simul in[illegible] matrimonia, ut refert Sixto Judæus lib. [illegible] de Monarchia.
Et tam una, quam altera responsio constat pluribus
36. exemplis Sacræ Scripturæ. Imo enim legitur, quod Aaron summus Pontifex, qui erat de tribu Levi, junctus fuit Elisabet filiæ Abinadab, qui erat Princeps tribui Judæ, ut constat Exodi 6. Et David uxorem accepit Michol filiam Saul, cum David esset ex tribu Juda, Saul autem, et filia ejus Michol ex tribu Benjamin. Et Lucæ c. 1. Beatissima Virgo Maria dicitur cognata Elisabet, et hæc erat de filiabus Aaron, illa vero de tribu Judæ. Joiadas summus pontifex in uxorem accepit Josabel sororem Ochoziæ Regis Juda. Et 1. Regum constat quod Saul promisit filiam suam se daturum illi, qui percussisset Philisteum nulla tribu excipiens. Ex quibus, et alijs exemplis, quæ ob brevitatem omitto, constat, quod vel prædictum præceptum non omnibus universaliter obligavit; vel quod non obligavit illos, qui hæreditatem non habebant, vel renuntiabant, vel quod non obligavit tribui Judæ, et Levi, ut supra dixi; vel etiam ut medium dicite, quod superius in responsione ad rationem argumenti. Et tandem, quod etsi Machabæi essent de tribu Juda ratione lineæ maternæ, non ex hoc præcise erant de eadem tribu ratione Paternæ, sed quod sufficit ad veritatem vaticinii salvandam.

Arg. 3.º ex Rabi Mayr ephipeo: nondum defe- 37.
cit Sceptrum de Juda: q. Ant. pat: nam in transmigra-
tione capta Judaeorum, qui mansere in Babilone, adhuc
hodie regiâ autoritate dominantur in Judaeos ibi sub-
ditos, et hoc adhuc videtur in alijs regionibus, ubi Ju-
daei reperiuntur. q. Ostatur ex Rabi Benjamin in plus ultra
venire valente: Sceptrum Judaeorum adhuc e in aliq. flo-
rentissimo regno, ad quod solum die sabati datur accessus,
et jacet ultra mare, supº quod hodie multis ingentis mag-
nitudinis arboribus se mutuo complectentibus iter praevenit. q.

R. N. ant., ad cujus prob. dicite, oibus modice tantum 38.
peritis in historijs patere, quod post expugnatam a Vespasia-
no Judaeam, et Hierusalem, nec in Babilone, nec ulibi terrarum,
Judaei ullam supremam autoritatem obtinuere. Licet enim in
Babilone ejus [illegible] fuerit praemissum unum eligere rec-
torem, qui leges religionis ordinaret, tam talis rectore non
semper fuit ex tribu Juda, nec semper Rex, [illegible] subditus
semper Califae Babilonico, et ad summum patriar-
cha, vel princeps dici potuit, ut pat. 1.º Paralip. 4. 8.
1.mo Perdita bastante dominatione Babiloniorum de
Scolas, et academias Judaeorum extinxere, adeoque omnino
magis coartarunt sceptrum Judae.

Unde si adhuc sunt Regiones aliquae ubi re- 39.
gerent Judaei, cur in dominantur? an sit in Asia,
in Africa, Europa, in quibus oibus partibus mundi
ubique locorum Judaei sub jugo aliorum ingemiscere
dispiciuntur. Ad Rabi Benjamin dicendum optime
convenire illud Hebraeorum proverbium: qui vult
mentiri, procul faciat testes suos. Dicite illi,
inquam, hoc ipso Judaei itur transmigrare nequeunt, an
non intercedat ibi desiexit sceptrum, et venerit Mes-
sias, et qui possunt transcire die Sabati, cur etiam
nullus amplius posset redire, et narrare, ubi sit
illud regnum, quaeso stupiditas?

Arg. 4.: tpre captivitatis penitus e ablatum scep- 40
trum a tribu Juda per Persas: q. Messias ante Xptum
venit. Ant. pat. ex Hieremia 22. qui Jeconiae Re-
gi praedixerat post vastationem Hierusalem, et Judaeae

pt. Nabucodonosorem regem adducentem regem Iudaeorum,
nec futurum virum excipiendum, qui sedeat super so-
lium David, et habeat ultra potestatem in Iuda, quod
idem etiam prophetavit Daniel C. 3. = Itaque; nam cum Iecho-
niam cessavere rex, et regnum Iudae; quod illa prophetia
nulla est, vel dicunt ante Christum est adimpleta.

41. Respondeo quod illo tempore regia potestas Iudaeorum fuit multum
suppressa, non tamen omnino extincta; quod constat ex C. ult.o Regum, quod Rex
Evilmerodach in Babilonia filius Nabucodonosoris car-
pit regni Iuda nomine Ioachim sublevaverit de carce-
re, et locutus est ei benigne, et posuit thronum eius super thronum
Regum, qui erant cum eo in Babilone = Ad Itamaque D.
ant.: Rex, et regnum Iudae, id est, sceptrum regale, et ma-
iestas regia cessavere cum Iechonia, C.; Rex, et regnum &,
id est, ~~sceptrum regale~~ potestas regendi, iudicandi, et le-
ges ferendi, quod sufficit ad veritatem vaticinii, cessavere
re cum Iechonia, N.o

42. Itaque etiam manserunt post Iechoniam in Ioachim Zoro-
babel, ut iam dixi in I. ant.; et hoc tempore captivitatis Ba-
bilonicae. Et post istam captivitatem penes Pontifices tum
tempore Machabeorum, tum ante, tum etiam post; deinde in
Iudicibus, et Concilio Sanchedrin. Concilium autem hoc con-
stituebant 70 seniores, quorum ab initio assumpsit
Moyses, ut simul cum illo populum Israeliticum rege-
rent, ut constat ex illo Num. 11. Congrega mihi 70 viros
de senibus Israel, quos tu nosti. Hi autem, qui ad Ar-
mortis genera damnare poterant, ululatione, nem-
pe, strangulatione, lapidatione, et occisione semper dur-
ravere in suis successoribus.

43. Et quamvis ex omni tribu poterant institui, atque vero-
similius est plurimos, et maxime praecipuos fuisse ex tribu Iu-
da electos, quia Moises semper hanc tribum in maiori estimatione
habuit. Post autem divisionem regni Israelitici a regno Iudae,
et etiam post captivitatem sceptrum afferret, plurimos ex tribu Iuda
fuisse ad eam dignitatem assumptos, cum longe fuerit maior, et po-
tentior, quam tribus Levi, et Benjamin, quae apud illam manserunt.

44. Et cum ille Senatus semper stiterit apud Iudaeos etiam in
captivitate, et post ipsam, ut fatentur ipsimet Iudaei, et videtur e

apud

apud Danielem 13. et perseveraverit usque ad Herodem Ascalo-
nitam Idumeum, non ex origine Judeum, qui a Romanis Judeorum
regnum accepit, et uxorem duxit neptem Hircani sacerdotis
magni, et ducis Machabeorum, et postea amore regni factus
proselitus, seu se circumcidens Hircanum, quod diceret regnum si-
bi deberi, postea dolo occidit, uno Antigonum filium Hircani, et
omnes quotquot de regia stirpe, et Scribis, et Doctoribus erant, in-
teremit. Et non solum hoc, sed etiam omnes libros de Regum genealogia
inscripti erant, exuri fecit. 15.

Sed contra dices: quod ablatum fuit sceptrum de Juda ad minus
28. annis ante Nativitatem Jesu, quando, scilicet, Herodes regnare
cepit: ergo non stat profesia de Jesu Nazareno. Respondeo Distinguo antecedens: abla-
tum est incoative, sicut morti proximus, dicitur mori, Concedo; to-
taliter, Nego. Licet enim Judeorum regnum a Cesare Augusto co-
latum fuisset Herodi, sicque deficere cepit ex hac parte, scep-
trum de Juda, nihilominus, cum Herodes regnum obtinuerit,
consentientibus Judeis, dici potest aliqualiter, quod sceptrum
adhuc ab ipsis dependebat, sicque fuerit Herodi ipsi ac-
comodatum, et non proprium, donec nato Jesu Nazareno amo-
tus est Archelaus a regno dicti Herodis filius, Judeaque
tunc in provinciam redacta, totaliter sceptrum amisit, non ha-
bens alium Regem nisi Cesarem toto Jesu Nazareni tempore,
ut ipsi Judei Pilato dixere.

Et pro clariori intelligentia advertite, quod tres fuerunt 16
Herodes. Primus de Ascolonita, qui Innocentes infantes
in Betelem trucidare jussit. 2dus Herodes Antipater
filius prioris, qui volente Cesare in Galilea prefuit
ejusque frater Archelaus in Judea. 3. Herodes Agri-
pa filius 2di Herodis, qui fuit Philipi tetrarcha,
id est, quartus partis Galilee princeps, et deinde factus
fuit Rex Judeorum, et fuit, qui occidit Jacobum Apostolum, et
4. anno sui regni obiit; et forte sic Deo disponente,
ut fieret profesiis complementum, nam extunc sceptrum Judeorum
ex integro cesavit. 17.

Ex quibus patet, quod licet non fuerint dicti Herodes vere Ju-
dei sceptrum [illegible] non fuerit traductum; an vero in proximis temporibus tanto
cesaverit, Judei non possunt probare. Prohibitus tamen sed
notitia caute esse deberis profesiarum eventa
in

ñ una tpis parcula circumscribi, ê paulatim evoluta
ꝯplexi; itaut ut sic dixim sicut homo morti proximus quan-
diu it spirat, et cum morte luctatur, mori dicitur, ita
illa ablatio Sceptri paulatim fuit expleta, et aliquando
ante Xpti ortum incoata, et dein imperium vergens
tandem penitus impli, et urbis exilio post Xpti mortem
18. p. Vespatianum ꝯpletum exitum habuit.

Ad perfectam intelligentiam profetiæ Danielis, et
ad oes objectiones ꝯtra ipsam Judeorum solvendas suppo-
nendum ê 1mo ante Diluvium ñ fuisse aliquod regnum Mo-
narchico, ê certi principes certarum familiarum su-
as familias regebant, quos principes aliqui intelexer-
re p. illos Gigantes, qui erant illo tpre sup. terram
post Diluvium vo. Nembro p. nepos Noe ex suo
filio Cam cepit esse potens in terra, ut pat. Ex Sacra
Scripa; qui ordinavit principes Coloniarum, ut edi-
ficarent varias civitates, turrimq. Babilonicam
hinc p. eum, vel ut alij volunt p. ejus successorem Alu
Ninum incepit Monarchia Assiriorum valde tira-
nica in Judeos, et duravit ultra 1300. annos usq.
ad Baltasar nepotem Nabucodonosoris, qui manum
in pariete scribentem vidit Mane Techel Pharem
id ê, ut interpretatur a Daniele, quia minus
habens inventus es, ideo regnum tuum datum ê Persis,
et Medijs.

19. Supponendum ê 2o. post occisionem Baltasaris, et
invadente ejus regnum Dario Medo, qui sobole
masculina ñ habens filiam suam junxit Matrimonio
Ciro Persæ), ideo p. dictum Cirum incepit 2da Monar-
chia Persarum dicta, quia Assirios Assiriæ, Mediæ,
et Persidem solus obtinebat, quod imperium ejus annis ultra
200., antequam nasceretur predixit Ysaias C. 45: hec
dixit Dnus Xpto meo Cyro, hic Cyrus multum fabe-
bat Profetæ Danieli, et toti populo Judaico liber-
ans eos a captivitate babilonica facta p. Nabuco-
donosorem, et devastatorem templi Hierosolimitani, quod
multiter sustinuta, hanc Monarchiam duravit 230.
annis.

anny. et valde incertus e. quotnam fuerint in prima Reges,
aliqui dicunt fuisse tres, Syrus, Assuerus, et Darius, alij
quinque, alij decem; communiter tamen creduntur fuisse solum quinque.
Syrus, nempe, Assuerus, (quem et Cambisem, et Artaxer-
xem aliqui nominant, nam Esdras 4. dicitur Artaxerxes,
et Assuerus), Darius Hystaspis, Artaxerxes Longimanus,
et demum Darius, quem Alexander magnus ex Grecia
natus, vicit, sicque victo Dario monarchiam Persicam
redavit.
Adeoque victo Dario, incepit 3a monarchia 50.
Grecorum dicta per predictum Alexandrum Magnum. Haec
autem duravit 302. annis sub varijs Regibus in diversis
regnis, quae Alexander suis filijs, et Nepotibus divisit,
ex quibus in Syria successit ille Antiochus, qui tam multa
mala populo Judaico impulit. tandemque post varios
Reges, diu exilijs cum populo romano jam valde potente ve-
llum gerere incepit Pirrus Epirotarum Rex, et alij Reges
regnorum monarchiae Grecae victi a populo Romano,
subjectique cum eorum ditionibus fuere potestati romanae. Ex
te Julius Cesar dux Romanus cum triumfaret, reddit
postea in Urbem de Hispania Sexto Pompejo victo, opre
dictatoris nomen sibi delatum perpetuo surripuit, et
arbitrato suo sibi Senatum instituit. Hinc est 4a Mo-
narchia Romanorum dicta initium dedit a praedicto
Julio Cesare, quae usque hodie durat. Quomodo ad
Orientem, et Occidentem fuerit extensa, et iterum ad Oc-
cidentem solum redacta legite in historijs. His suppositis
Observate 8o. computationem hebdomadarum in- 51.
cipiendam ab exitu sermonis Angeli, quia alibi tempore, quo An-
gelus Danieli est locutus plures hebdomadas effluxere.
Nec computari debent ab exitu sermonis Hieremiae c. 29.
tempore nempe, Regis Sedeciae, et 1o. anno sui regni, quo tempore
Hieremias praedixit, post 70. annos (qui fuere figura
70a. hebdomadarum) populum Judaicum a captivitate Ba-
bilonica reversurum, et muros Hierusalem reedifica-
turum, quia et captivitatem praedixerat Hieremias tanto
6. annis prius quam facta fuerit, ut patet. C. 25. ab isto anno.
tempore usque ad ultimam eversionem civitatis per Vespasianum

n. solum 70. hebdomadas annorum, sed 86. hebdomades numerandas esse.

52 Nec initium computationis est sumendum ab exitu sermonis, et edicti Assuero dante licentiam Iudeis, ut redirent, et edificarent templum; quia Assuerus non dedit licentiam restaurandi civitatem Jerusalem, sed solum templum, ut constat 2. Paralipom. et 1o. Esdrae C. 1, et 6; et licet etiam C. 4 Esdrae fiat sermo de urbis reedificatione non tamen additur, quod Iudei id fecerint ex edicto Cyri. Similiter, licet C. 45. Isaiae habeatur Cyrum edificaturum civitatem, et remissurum captivitatem, atque quia ibidem Isaias etiam multis eloquatur de Christo, cuius figura fuit Cyrus liberans populum suum, ideo non potest proprie desumi exitus sermonis de reedificando materialiter templum. Loquendo etiam literaliter, et materialiter, licet Cyrus hoc forte iusserit, atque prohibentibus non circumcisis nationibus, quia hoc Rex non subiicit, opus non fuit impletum, sed solum a tempore. Postea autem fuit impletum ab Neemia, cui tantummodo de scriptura Eccle. 49., et lib. 2. Esdrae c. 1, et 2 atribuit restaurationem urbis Jerosolimitanae; ideo non potuit tempore Cyri fuisse praedictum exitum sermonis, ut iterum edificetur Jerusalem.—

53. Observandum est etiam, initium computationis hebdomadarum non esse capiendum ab exitu edicti Darii tertii, qui ut legitur lib. 3 Esdrae C. 3, et 4. Regi Sorobabeli dedit epistolas ad omnes praefectos, ut ei manum darent, opus tam ipse, quam populus Israeliticus posset restaurare Jerusalem; tum ille 3. liber non est Canonicus. Nec ipse Darius fecit licentiam edificandi Jerusalem, sed solum restaurandi templum nam tantummodo concessionem Cyri confirmavit, ut patet 1. Esdrae C. 6. qui liber est Canonicus. Nec computari debent hebdomades ab edictu Artaxerxis, qui fuit anno 7. sui regni, in quo dedit licentiam Esdrae eundi ad solvendum, et decorandum templum, ut legitur lib. 3. Esdrae c. 8 nam tale decretum solum ad templum, et non civitatis edificium expectabat.

54 Advertite tandem illas hebdomadas computari debere ab edicto praedicti Artaxerxis longimani, qui anno 20. sui regni facultatem dedit Neemiae, ut cum Iudeis sese cor

mi-

militibus post ascendere Ierosolimam, ejusque muros, ac
domos restaurare; Iste ergo exitus sermonis ab eo habitus
pro tali habitus, ut iterum edificetur Ierusalem, usque exitum
significavit Angelus adhuc superarent 70. hedomades usque
ad splendidissima, quas revelavit. Has vero hedomadas divi-
sit Angelus in 3. partes. Primo in hedomadas 7, hoc
est, in annos 49., quos vocavit Angelus angustias temporis, quia
tam in summa brevitate illius temporis, quam in magnis angus-
tiis inter tot expeditiones hostium muri Ierusalem fuere
reedificati; nempe, tam cum magna festinatione, ut 52.
dierum spacio muri jam extiterint, ut legitur lib. 2° Esdrae
c. 6, quam in maximis adversitatibus, ita ut una manu edi-
ficaverint Iudei, et alia manu gladium tenuerint obstra
Sanaballat, Ammonitas, Azotios, et alios reedificationi
impedientes, ut habetur etiam c. 4. ejusdem lib. Esdrae. 55.

Secundo divisit Angelus in hedomadas 62., hoc est, in 434.
annos, in quibus Iudeorum respublica post edificationem civitatis ali-
qualiter prospere pacis libertate fuit gubernata, ac post quos
Christus venturus predicabatur. 3.o in unam hedomadam; id est,
in 7. annos, in quibus Messias seipsum manifestaturus erat
per predicationem, et miracula, ac tandem circa finem hujus
temporis occisurus, post cujus mortem perpetua desolatio
templi ventura erat. Nonde sunt aliqui dicentes, quod etsi
Neemias tale edictum acceperit anno 20. regni Artax-
xersi, non tamen pervenit in Ierusalem, nisi post annum 28. ejus
regni; et quod illud spacium temporis a vigesimo usque ad 28.
annum absumsit in congregandis Iudeis dispersis per Ba-
byloniam, et aliis, quae preparare debebant ad talem
reedificationem, ideoque dicunt, quod ab illo 28. anno incipere
computari debent hedomades. Ceterum nos cum melioribus chrono-
historiographis computamus ab anno 20. 56.

Dicimusque, quod a predicto anno 20. dicti regni
Artaxersi Longimani usque ad 2.di templi destructionem
effluxere 528. anni. Quo supposito si ab annis 528 de-
mas 42., qui effluxere a morte Iesu Nazareni usque ad
predictam templi destructionem per Vespacianum, ut ipsi Iu-
dei fatentur, remanent 486 adequatum numerum 69.
hedomadarum; his vero transactis postea in dimidio hujus
hedomadis Regnum, ut Daniel vaticinavit, defecit

hostiá et sacrificij. Doct. hæc evidentiatur contra Halle in sua Biblia maxime in annotationibus Lirani (origine Hebræi, et in rebus hebræorum versatissimi teste Cornelio á Lapide) sup. dictum locum Danielis.

b 37. Ab an.o 2.o Cyri, de quo loquitur Esdras lib. 1.o c. 1., qui dedit populo licentiam redeundi de Babilone usq. ad principatum Machabæorum apd Josephum lib. antiquitatis Judaicæ transierunt 413. anni. Principatus Machabæorum duravit 127. anni. Herodes Ascalonita usq. ad Xpti Nativitatem 28. Nec obstat, qd aliqui historici dicant, Xptum natum fuisse an.o 31 regni Herodis, q.a computant ab an.o quo fuit ei datum regnum p.r Imperatorem Romanum, qd accidit p.r tres annos antequam illud haberet, occiso ultimo, qui de Machabæis regnavit. Xptus Dnus vixit 33. annis, qui si ponunt 601., a quibus si rescindantur 113. qui transierunt a reddito captivitatis Babilonis, ia dicto an.o 1.mo Cyri usq.e ad 20. an.m exclusive regni Artaxersi, restant 486. annis supradicti: modo ostendere restat, qd ab anno 1.mo Cyri usq.e ad 20. Artaxersi Longimani fluxerint 113. qd ob stenditur p.r Cronicas latinorum 2das quas Cyrus regnavit 30. annis; Cambises filius ejus 8.; Duo Magi 1. an.; Darius Sitapis 36. annis; Xerxes filius ejus 20.; Artabanus 1.o an.o; Artaxerxes Longimanus 19. an.o usq.e ad missionem Neemiæ, qui conficiunt 113. annis. Cum computus rectus hedomadarum.

Q.e 5.a an, et quomodo misterium Incarnationis sit cognoscibile ab intellu creato?

8. (Ad intelligentiam quæstionis notate, qd intellectus creatus, [illegible] separatus a mat., ut in [illegible], [illegible] in operatione, ut intellectus Angeli separatus, et intellectus [illegible] corpori [illegible], qui in operatione [illegible] Angelis, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], qd ex [illegible] [illegible], qui [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ut [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible],

nunc

[illegible]pe, et abstract. ab alma cognitione, ut in [illegible] -
[illegible] 2º e converso [illegible] relucentis in similitudine alig.,
q. e potest ee existentis, l ñ existentis, sive praesentis, sive ñ.
Unde intuitiva e distincta, propria, et immediata, q. ex
ipso objecto immediate; ac vº abstractiva ñ semp. e immediata,
[illegible] distincta, [illegible] in [illegible], et impropria q.
[illegible] distincta, et confusa.

Propria, et distincta e illa, quae habetur [illegible] species [illegible] 2.
causata immediate, vel [illegible] intell. cognoscit lapidem p. spe-
[illegible] de producta. Confusa, et impropria dicitur,
[illegible] habetur p. species [illegible] objecto causatas, diversis de
[illegible], et ex coib. [illegible] eminentialitate; ita [illegible] cognitionem, quas p.
nc habemus de Deo [illegible] cognoscendo [illegible] proprio ex coi-
b, [illegible] inspiramus in [illegible] et [illegible]
[illegible], et ita Xtrema [illegible] cognoscendo [illegible]
[illegible], quae e propria, [illegible] Dei, [illegible]
[illegible] Ergº pat. [illegible] abstractiva propria dicta
n e propria. [illegible] abstracta-
bene media, et distincta, ut [illegible]
et impropria.

3º ad [illegible] intuitiva, et abstractiva ee po- 3.
[illegible] intuitiva, q. [illegible]
[illegible], et [illegible] intuitive videt Deus [illegible]
[illegible], q. Deo [illegible] convenient media etern-
ta, quicumque [illegible] potest Deus [illegible], q. [illegible] dicta habere
intuitiva [illegible], q. p. discursus, qua cognitione D. N.
q. [illegible] ponit in [illegible]. Similiter abstractiva [illegible]
[illegible] p. species immediate [illegible] ab objecto, [illegible] dicta;
[illegible] p. discursus media, q. p. aliud, nempe, p. medium, qd
[illegible] e Causa, [illegible] a priori; [illegible] effectus, l qui
effectus a posteriori dicta, [illegible] q. medium ñ semp. [illegible]
nes. cum objecto, [illegible] et [illegible] Dei [illegible]
[illegible], idea cognitio media abstractiva potest ee certa,
[illegible] probabilis, [illegible] ex [illegible]
certo, et evidenter cognoscimus rationabilitatem, q. nes.
[illegible], ñ sic de sensibilitate, q. cum rationabilitate
[illegible] [illegible].

1º advertendum, [illegible] in [illegible]

alij supernaturales quoad substantiam, et alij quoad modum. Illi
generis sunt illi, qui nullomodo a causis naturalibus fieri possunt,
sed a solo Deo, ut auctore supernaturali, et sic per totius naturae vim,
et exigentiam operante, talis unio hypostatica, visio beata, gratia sanctificans, &c. Illi generis tales dicuntur, qui
simpliciter fieri possunt a causis naturalibus, licet a
his, talibus circumstantiis, ut restitutio visus, mortui
resurrectio &c, qui naturales sunt illis entitatis, quia
facultas illa visiva ejusdem ordinis est, ac quae prius
rerumque habetur, illa quae naturaliter deperditione
habitus non datur regressus, ideo hac circumstantia
accepta supernaturalis dicitur quoad modum. Circa effectus
hos supernaturales, in quo est ad cognoscibilitatem adest non
nobilis dispar, cum effectus supernaturales quoad modum naturaliter cognoscibiles sunt ab intellectu sive Angelico, sive
humano sensibus non alligato, immo et aliquis et ab intellectu sensibus ligato, quia hi sunt prius exploratu.

5 Circa effectus supernaturales quoad substantiam variant
DD. Thomistae tenent, quod intellectus sive humanus, sive Angelicus nullomodo potest praedictos effectus naturaliter
apprehendere, nec conceptu apprehensivo, et distincto, quod ad summum
exquisitive conceptu confuso, et exclusivo abstracto, quod
et aliqui negant de illatione certa, et evidenti; et solum de contingenti, ac probabili concedunt. Alij per oppositum defendunt ab intellectu naturaliter cognosci, et hoc
quidem ipsis, ita aliqui Neutrales, ex quibus
Frada, ut fatetur Mastrius in 2. d. 10. art. 8. Philosophi
cus ipse Mastrius cum alijs adest, quod effectus supernaturales quoad substantiam, ex suppositione, alij possunt
naturaliter cognosci ab intellectu, alij vero non, sed solum supernaturaliter, et media revelatione Dei.

6 Sed advertite quod supernaturalitas duplex altera est,
in essendo, altera in cognoscendo. In essendo consideratur solus
per ordinem ad suas causas effectivas: quae si producitur
sub exigentia totius naturae supernaturalis in essendo dicitur. In cognoscendo est, et dicitur supernaturalis, quo extra sphaeram cognoscibilitatis objectivae naturalis, et exigentiae
potentiae intellectivae, ut Deus ut clare visus, licet est in se. et

quod

adversitate, quod factus supernaturaliter considerari possunt, ut
sunt realiter existentes, sive futura, seu possibilia, et mediante
o[illegible] [illegible] gratia. Et denique quod lumen, et connaturale,
quod intellectus habet a natura, ut cognoscere possit omnia, quae sunt
intra sferam objectorum suorum naturaliter attingentium; et supernaturale,
quod a Deo infunditur, ut auctore supremo, et est o[illegible]
vel obscurum, ut lumen fidei, vel clarum, ut lumen gloriae.
His suppositis sit

7

Prima Dico: naturae [illegible] [illegible] [illegible] intellectus
creatus [illegible], et distincte cognoscere potest possibilitatem, vel impossibilitatem incarnationis [illegible]. Probatur prima
pars: si intellectus creatus capax est cognoscendi naturaliter
sua virtute possibilitatem incarnationis est [illegible] multo
distincto, sive abstractivo, sive intuitivo, [illegible] medio dis-
cursivo, et [illegible], [illegible] [illegible]. Probatur [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]: ad cognitionem [illegible] [illegible] distinctam [illegible]
[illegible] [illegible], requiritur [illegible] [illegible], et [illegible]
[illegible] [illegible]; [illegible] intellectus creatus, [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], sive intuitive, sive abstractive [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] per [illegible] Dei, quae sunt extra [illegible]
[illegible] Deus [illegible]

8.

Probatur [illegible] [illegible] [illegible] partis: si intellectus [illegible] [illegible]
[illegible] possibilitatem incarnationis, [illegible] est ut distincte cognoscat
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] extendere potest, et ex hoc [illegible] [illegible] admittere
[illegible] [illegible] unionis hypostaticae, et cognoscere
[illegible] [illegible] potest [illegible] [illegible] Dei, [illegible] [illegible]
[illegible] distincte virtutem omnipotentiae Dei, [illegible] [illegible] supernaturalis [illegible]
[illegible] [illegible] obedientiali creaturae, et [illegible] intellectus creatus [illegible]
[illegible] omnipotentiam [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cognoscere [illegible]
[illegible] [illegible], quod intellectus creatus [illegible] cognoscere [illegible] [illegible]
humanae, et [illegible] [illegible] hoc Deus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] habet [illegible], [illegible]
et [illegible] [illegible] beneplacito; [illegible] [illegible] [illegible] habent
[illegible] a solo Dei [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] creato [illegible]

9.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quod [illegible] [illegible] possibile [illegible] potest [illegible]
[illegible] [illegible] Dico [illegible], quod [illegible] [illegible] possibile, [illegible] incarnatio
[illegible] [illegible] [illegible] cognosci esse possibile;

possibilis e: qz Ɔfutur, q̄d naturali certo intell⁹ falsus ē, fide Dª n̄ potest credi; ut verus, alias fides Dª n̄ eet de essentialiter verum, possetq. subesse falso; ꝺ fide Dª credimus veritatem myst.ⁱⁱ incarnationis: ergo.

10 Dico 2º: nullus intell⁹ creatus sive Angelicus, sive humanus potest naturaliter certo cognoscere myst.ⁱᵘ incarnationis distincte, ut futurum, imo nec in ee reali existens. Prob. 1ª pars: Isaias C. 41. ait: annuntiate, quæ futura s[unt], et sciemus, quia Dij estis vos. Et C. 46: ego sum Deus, et n̄ ē ultra Deus, et n̄ ē similis mei annuntians ab exordio novissimum, et ab initio, quæ nondum facta s[unt]. D. Th. S. 2ª prologi B. de 1mo part. ait: solus Deus potest naturaliter sine alio futura contingentia certitudinaliter prævidere: ergo solus vel alio instructus potest certitudinaliter prædicere. Eodem loco D. Th. de octavo ait: scire est Deus dei vidit, quid faciam, vel quid cogitabo, tali puta tali hora: ergo solius Dei ē, et n̄ intell⁹ creati naturali virtute tale myst.ᵘᵐ certo, et distincte ut futurum cognoscere. Ɔfutur ratione: intell⁹ creatus nequit naturaliter certo, et distincte cognoscere decreta Dei, ut ex Apostolo 1ª ad Chor. C. 2. quæ Dei s[unt], nemo cognovit, nisi spiritus Dei; ꝺ myst.ᵘᵐ incarnationis nequit certo, et evidenter cognosci ut futurum, nisi in decreto Dei futuritionante illud: ergo.

11 Prob. 2. D. pars: Apostolus ad Ephes. 3º: myst.ⁱᵘᵐ occultum a sæculis absconditum in Deo. Et S. Ecclesia tolerantius ait: si ratione obstendi posset, n̄ eet mirabile, si exemplo, n̄ eet singulare. D. Amb. C. 2. ad Chor. ait: Dei opera n̄ humana ratione possibilis, ꝺ potentia efficacia credibilis: ergo. Prob. ratione, ut tale myst.ᵘᵐ in se ut reale existens cognoscatur, 3ª cognosci debent, humanitas, scilicet, Verbum D.ⁱ, et unio, ꝺ talia distincte ab intell. cognosci nequeunt, quia Verbum e specialis voluntatis, si vult, videtur, et si n̄, n̄ videtur, neq. unio cognosci valet, quia eet per relationem

ad

ad cognitionem diuinitatis, requiritur cognitio realis Di,
ut pote tamquam eius: q.d.
P.o 3a. etiam supposita fide, et revelatione Da. 82.
etri incarnatio simpliciter suaderi possit, sola
la ratione nequit evidenter probari. Pr. ex D. Th.
qui docet, quod licet difficile sit videre aliquid depen-
dentiam ex tali (qualis est humanitatis Xpti ad Verbum)
ea vita potest patere aliqualiter in supposito, et accidenti.
Hoc supposito sic suadetur breviter: in Deo est
quaedam perfectio, quae in creaturis reperitur, alio-
tum imperfecte [illegible], quod substantia aliquam per-
fectionem, quae in creaturis reperitur, cum substantia sub-
sistentiae accidens, anima rationalis substantiat, et [illegible]-
ficat corpus, quod habet imperfectionibus potentia-
litatis inhaerentis, a Deo haec perfectio neganda 83.
non est: q.d.
Ostenditur exemplo, qui hoc mysterium suadere, et expli-
cat exemplo animae rationalis, quae cum corpus constituitur in una subsistentia
unitate personae anima unitur corpori, ut homo sit, ita in
unitate personae Deus unitur homini, ut Xptus sit, eodem
[illegible] in symbolo utitur anima rationalis, et caro X.
exemplo utitur [illegible] ignis, quod totum videtur ignis, aliud
alij exemplo ferri igniti, quod [illegible] in una coalescunt
exemplo arborum insitae alteri, [illegible] in una coalescunt
ratione unitionis, quod apparet. Ostenditur 2o. in Deo est
summe bonus: quod est summe communicativus sui, [illegible]
[illegible] implicantia, quod
mali, [illegible] involvunt [illegible] [illegible],
quod communicetur humanitati per hanc unionem, quia fiat
una persona cum illa, et eam perficiat, et substentet,
nullum importat implicantiam evidentem, nec comprobatur
ni quae de possibilitate: q. 84.
Denique quod suaderi debent opera Xpti, scilicet,
quod in humanitate sit persona, et virtus Dei, nempe,
quod tanta miracula, quae operatus est, et oracula, quae
protulerat, [illegible] ipsi Judaei, quibus [illegible] malitia, et
invidia excaecati dixerunt: numquam sic locutus est
homo: et nemo potest haec facere opera, quae facit, nisi fuerit
Deus cum illo. Et Xptus ipse: opera, quae ego facio testi-
monium perhibent de me: ergo [illegible] [illegible] nec haec
nec revelatio in creaturis ponunt evidens aliquando

carnationis veritatis: quod cum omnis cognitio naturalis, quam de hoc mysterio habere possumus, oriatur ex creaturis, non potest, etiam supposita revelatione, sola ratione evidenter probari.

Dixi, quod supposita fide, vel simpliciter suadere potest; nam intellectus ipsa fide satis expedit ... ad resistendum rationibus contrariis ab infidelibus, quae certus de veritate mysterii, quam certitudinem solum habet ex fide, et quae ex principiis fidei deducuntur plurima moralia et naturalia pro veritate. Licet enim quia contra infideles non habemus efficacem probationem, quod negabant, solvendo eorum fundamenta apparentia, et hoc rationibus naturalibus, quibus possibilitas probatur. Ceterum semper advertite, quod hae rationes non sunt evidentes, sed innituntur praeterea testimonio fidei, et revelationis.

16. Arguitur contra hanc P. Doctor N. S. in 1o. d. 12. q. 8. n. 1. probat contra Gentiles, quod intellectus separatus a corpore corruptibili potest naturaliter cognoscere possibilitatem visionis beatitudinis, nempe quod Deus sit clare videndus, sed fruitio in objectis naturalibus intellectualibus, sic enim ait: visibilitatem, quod per rationem naturalem potest probari sublata imperfectione materiali, quoad cognitionem, quod natura humana sit capax beatitudinis verae. Ex quo autem sic argumentatur ratio: capacitas, et inclinatio naturae humanae ad suam summam perfectionem, et Deus sit clare visus relatione, et quidem ordinata ad ipsum Deum, cum sine extra se actionis activitatis intellectus creati, specialis voluntatis [illegible]; in hoc non obstante ait D. N. S., quod per rationem naturalem [illegible] probabiliter solo, in anima a corpore corruptibili separato, quia in hoc statu coniunctionis cognitionis est variis imperfectionibus involuta: quod et possibilitas incarnationis. Contra argumentum, in cujus solutione multum laborant Scotistae, [illegible] solutione, et [illegible] facilitate [illegible] sic

87 Respondeo [illegible] auctoritate D. N., [illegible] majorem, minoremque argumenti, et N. [illegible] claritatis [illegible] explicatur: quod natura humana sit capax verae beati-

ti-

titudinis ps. rationis naturalis probari potest opinative,
et probabiliter, ac proinde Thse, C°; certitudi-
naliter distincte, N° Ecce faciliter solutum hoc fundam-
entum nostrum. 3°. autem applicatio data, si verum sit
D. Thomas pat. ipse in q. 93. A. sub n° 22. ait: tantum
et Angelus, licet possit naturaliter inclinare in gloriam ad
illud absolutum, quod ipsius est, non potest tamen naturaliter incli-
nare se in gloriam et imaginem Dei, in solum imaginem Dei: quia
non potest naturaliter cognosci relatio, nisi naturaliter
cognosci possit utrumque extremum. = Itaque me 1° pro-
logi n° 11. ait: falsum est, quod anima nostra, in qua intellec-
tiva sit a nobis naturaliter cognoscibilis subiective
propria, et speciali, secundum quam ad talem finem (intelligite
Deum supernaturaliter Dignitatis) ordinatur, et secundum quam est
capax gratiae divinae, et secundum quam habet Deum pro perfec-
tissimo obiecto: quare ex D. non capacitatem veram beatitu-
dinis aliquomodo cognosci potest, ait de parte obiecti,
et sic probari, non certo, et evidenter, de opinative. 88.
R. 2° C° auctoritatem gratius dande, licet n° C° [illegible] et
[illegible] expressius: ratio est, quia visio intui-
tiva summa perfectio naturae humanae, ad quam naturaliter in-
clinatur, non solum appetitu elicito, de naturali, et innato, de-
clinatur, [illegible] cognosci potest capacitas [illegible],
ab intellectu creato naturaliter cognoscit obiectum suum naturalis inclinationis [illegible]
dum naturaliter cognoscit [illegible] Deum ipsum apprehendens, et [illegible]
cognoscit ut sic Deum ipsum [illegible] ad summam perfectionem,
ad unam perfectionem inclinatur: [illegible] summe inclinatur: per-
semper, Deus ut clare visus summe inclinatur: per-
sonalitas [illegible] non est perfectio, ad quam naturae inclinationem,
in naturalem appetitum habet, de solum per obedientialem ca-
pacitatem, in rerum in [illegible] = In n° [illegible] naturalis
[illegible] cognosci potest, quia juxta bonam
responsionem potest cognosci Thse per obedientialem,
sicut et aliae rationes ad Deum trahentes naturaliter, ut incli-
natio ad beatitudinem, relatio dependentiae creaturae ad
Creatorem, habitus caritatis, quia ad Deum tendunt ut ob-
propria ratione Deitatis. R. 3° omisso replica, quia non
loquimur de cognitione Thse huius visionis. 89.
R. 4° quod utique respectu praedicti Thse cognos-
centia, nam etiam D. Th. in [illegible] dicit, quod non potest [illegible]

raliter cognosci relatio, quod est ad res infinitas, nisi prius ipse cognoscatur res, non loquitur de cognitione distincta, quia impossibile est relationem distincte cognoscere, quin terminus ejus distincte cognoscatur, vel ad minus fundamentum, quod virtualiter continet cognoscibilitatem distinctam termini, quod evenire non potest a creato respectu entis infiniti. Propter eandem rationem dicimus, quod potentia obedientialis ab intellectu creato cognoscatur, et quidem intuitive, minus cognoscitur, quod creatura in potestate Dei est, ut Deus faciat, quidquid contradictionem non involvit; id in particulari cognosci nequit, an hoc, vel illud mysterium involvat contradictionem, et an potentia obedientialis creaturae ad tantum se extendat, quod res possit, et personari personaliter Deo. Tum aliud est, quod potentia obedientialis naturaliter requirat distincte cognosci quoad omnes res, ad quas se extendit, et aliud, quod absolute nequeat cognosci. Primum est verum, secundum autem falsum.

20\. Arguitur 2°: intellectus creatus naturali virtute certo cognoscit, Deus posse facere, quidquid non involvit contradictionem, et naturaliter cognoscit, quod mysteria incarnationis contradictionem non involvit, siquidem teologi de facto solvunt argumenta omnia contra facta contra ejus possibilitatem: ergo naturaliter certo, et distincte cognoscitur ejus possibilitas, dum ejus impossibilitas naturaliter solvitur. = Resp. concedo majorem, et nego minorem. Pro cujus solutionis intelligentia scitote, quod duplex argumentum contra fidem solvi potest, vel evidentia positiva, vel negativa. Primo modo solvuntur, quando non recte concludit, vel contradictoriis propositionibus, quas evidenter ostendere possumus esse falsas, et earum contradictorias esse veras. Secundo modo solvitur, quando propositiones in argumento sunt falsae, et non possumus evidenter falsitatem earum ostendere, nec veritatem contradictoriarum demonstrare. Tum ratio naturalis solum solvere potest praedicta argumenta evidentia negativa, hoc est, negando principia, ex quibus inferuntur, et ostendendo illationes eorum non convincere, nec omnimode persuadere; non vero evidentia positiva evidenter ostendendo, quod principia sunt falsa, et contradictoria vera; imo etiam non po=

(208)

positive salvantur argta ffoxz adhuc remaneret du-
vius, an sint alia argta, vl an ex alio cpte oriri po-
rit impossibilitas: 28.

Arg. 2dum Rdq Dr: D.N.S. in 1. d. 10. q. 8. n.º 12. ait:
si ei permitatur (loqtur de malo Angelo) uti sua poa
cognoscitiva naralij posset intelligere qdlibet intelligible
causatum, et p.º ssequens posset intelligere cogitaones cordium,
et mist.ª grat.ª ex quo posita ss in ee, et in effectu: g mistum
incarnaonis in ee realis existens naraliter cognosci
potest ab intellu Angelico. = R.º explicando ult.º verba
ba D: N.S: et myst.ª gratia, ri includentia respectum
ad Deum C.º, et sic intelligitur D.r: respectus aliquis
ad Deum includentia, N.º, sub D.º sub hoc respectu, N.
sub alia raone, omito. Loqtur D.r de existia corporis
Xpti in Eucharistia, qua existia, ait, cognoscere possunt
Angeli, et Beati. Vel si loquatur de incarnaone, di-
cite, qd D.r solum vult dicere Demones potuisse incarna-
tionem cognoscere conjecturaliter ex ipsius Xpti opera-
tionibus, et Profetarum vaticinijs, non autem certitudinaliter,
et distincte. Vel si de alia scta loquatur D.r, illa Demo-
nes habebant ex revelaone ipsis ante lapsum facta.

Arg. aliter: Angelus evidenter cognoscit naraliter 22.
naram hum.am in Xpto sua ppria personalitate carere
potest ee subsistentem sbsistia D.a, et
tam: g cognoscere Divini Verbi. R. qdqd alij dicant, permito ant., et
be personalitas creata in positivo consistat, sbe in ne-
gativo, et N.º dsq.: ; q.a ad hoc requiritur, qd personali-
tatem D.ae cognoscere, q cognoscere negt propter divi-
ta. Inde in hoc casu potuisse credere, Deum sbsi-
ocultare divinam personalitatem. = Instatur: An-
gelus cognoscit naraliter possibilitatem resurrec-
tionis, et incarnaonis. = Itm: Demones sciebant,
Xptum ee Deum, et filium Dei; nam cum Xptus ejiceret eos,
dicebant; quid nobis, et tibi Jesu fili Dei; et exi-
bant clamantia: tu es filius Dei, et sciebant ipsum
ee Xptum. Luc. 4. v. &. 23.

R.º ad 1.º N.º ant., nam cum absola Dei volunte, et

poa pendeat ila possiblitas, et si ab ula causa naturali, non subest attingentis naturali Angeli = Ro. 2º et melius permitendo ant, et 3º dicimus, quod resurrectioni miraculis est longe inferioris potentiae, et supernaturalitatis, quam incarnatio; illa est supernaturalis quoad modum quemdam, ista undequaque. = Ad 3dum dicite, Demonibus ab initio suae creationis, et ante lapsum fuerat revelata incarnatio; unde ex ocatione semper eorum revelationis, ut multi docent. Itaque poterant audivisse Angelos Xpti nativitatem anuntiantes, et professionis deilo; et cleriq. id suspicari poterant ex miraculis ipsius Xpti, maxime ob conformitatem eorum professionis, sicque tota ila cognitio fundabatur in revelationibus supernaturalibus.

21. Arguitur contra 3am sententiam: si mistium incarnationis supposita fide, explicius suaderi potest: ergo et sine fide; dilatio est falsa: quod & p. ma: argumentis, conjecturae, et expla scripturae idem manent; de supposita fide cum ipsius misterium suaderi potest: ergo similiter. = Distatur: qui per rationem naturalem probat aliquam veritatem, naturaliter illam cognoscit; de supposita fide per rationem naturalem probatur incarnatio: ergo naturaliter cognoscitur. Cum fides non tolit, quod per rationem naturalem sit; de hoc est falsum: ergo et quod supposita fide, &. = Rº. Nº ma; quia intellectus magis potest divina revelatione adjutus, quam sine illa. Distinguo rationem eorum &c, de non quoad orsum, quia sine cognitione fruitionis per fidem, neque intellectus uti illis ad ipsum probandum, siquidem illas duceret in incognitum. Per talia expla. &c. si &c. naturaliter cognoscibilia ut dicunt ordinem ad hoc misterium. = Ad confirmationem dicite, quod probamus naturaliter mistium, si ratione naturali pura, de in ipsa fidei; sicut enim intellectus lumine naturali Deum videt, dum per lumen supernum elebatur; quin ob hoc dicatur, quod naturaliter tantum, nisi quod sua pura naturali virtute Deum videt.

Qº 6. utrum Adamo non pecante, facta fuisset Incarnatio?

8.

Ad hanc quaestionem celebrerrimam plane capiendam, &c,

supponendum e cum communi sent.ª Tomistarum, Scotistarum, et Jesuitarum, stra Ocam et alios distingui in Deo cum fundamento in re aliquam signa rationis prioritatis, et posterioritatis quae decipiuntur in actibus Divinis penes diversas terminationes ad objecta 2daria distincta. Unus enim actus prior alio decipitur, quando in creaturis unus ex natura rei alium praecedit; sic enim in Deo 1us. prius decipitur actus intentibus quam electibus, quia in creat.us actus intentibus realiter praesuponitur ad electibus ex exigentia objectorum, quae respiciunt, se habentis ut finis, et medium. In objectis unum alio decipitur prius, quando unum realiter ē causa alterius, sive hoc illi spectat ex natura rei, sive ex intentione D.ª unum ut finis alterius ordinante. Unde 2dum ordinem prioris, et posterioris, quae objecta ipsa inter se habent, decipitur ordo prioritatis, et posterioritatis in divinis dec.tis traditibus acceptis. 2.

Supponendum e cum ordo decretorum Dei, qui ita e ad mentem V. de Agreda 8a part. lib. 1 C. 2., et ad 6 instantia reducitur sic: 1o enim instanti Deus in essentia unus, et in personis trinus cum omnibus suis atributis, et perfectionibus intelexit se cum propensione magna, inclinationeque summa ad extra se comunicando. = 2dum instanti fuit stere, et decretare, quod comunicatio divinitatis fuisset motivo, et fine exaltationis, et gloriae ad extra suae infinitae majestatis. = 3o instanti fuit cognoscere, et decernere ordinem, et dispositionem, ut finis praedictus gloriosius dirigeretur; atque ideo, quod Verbum Dei humanitatem adunexet, ornatamque huius humanitatis, cognitum, et decretatum fuit. Ordo enim petebat, ut postquam Deus intelexit se, et dilexit, quod esset sibi immediatius amare, et intelige- 3.
re.

4o instanti decrevit Deus gratias, et dona, quae huic humanitati concedenda erant. Et 2do loco decretata, et praedestinata fuit Ba. Virgo Maria in Matrem Xpti Dni (videteque recte ab Eccl.ª aplicata illud Prov. 8. V. 22. Dominus posedit me &c.) ex merito ejusdem filii sui praevisis; decrevit Deus ipse stere illi privilegia, et dona, gloriae, et gratiae juxta exigentiam suae dignitatis, et capacitatem suae naturae. 3o loco hic fuit creatio coeli, et terrae ubi esset Divini Verbi, ejusque Matris ha-

bitaq, et Purgatorio, et quae erat Angelis, et hominibus creandis habitaculi praeparatio = 5. instanti decretata fuit creatio Angelorum, eorumque admirabilis dispositio in 9. choros, et 3. hierarchias. 2o loco meruit illis Christus Dominus gratiam, et gloriam, et institutus fuit illorum Caput, et Rex, Dominaturus in ipsorum Regione. 3o loco decrevit, quod Empireum esset locus, in quo gloria ostenderetur bonis, et profundum abyssi, in quo pena aplicaretur malis. 4o loco fuit praedestinatio bonorum, et malorum Angelorum reprobatio.

4 6o denique instanti decrevit Deus creare populum, ex hominibus congregationem, quorum Christus esset frater, et caput, et similiter B. Virgo Maria omnium Mater, et Soror; ad cujus similitudinem decretata fuit formatio hominis, et quod propagatio naturae humanae ab uno viro, et femina inciperet usque ad Christum Dominum, et ejus Matrem. 2o loco hujus instantis decrevit Deus ex meritis Christi Domini praevisis gratiam, aliaque dona hominibus conferre, et justitiam originalem, si in ea perseverare vellent. = 3o loco praevidit Deus lapsum Adae, et totius posteritatis in eo. 4o loco praevidit de remedio, ut Verbum, scilicet, veniret in Carne passibili. 5o loco decretatus fuit modus existendi Deiparae, nempe, ex Patribus lapsu originali infectis, et nihilominus ex Christi Domini meritis multis donis gratiae ad illius generationem praeventis. 6o loco fuit praedestinatio bonorum et malorum hominum reprobatio. 7o tandem decretata fuere omnia necessaria, utiliaque ad reparationem humanae naturae, et finem redemptionis, et praedestinationis ut omnibus deserviret, si vellent, dando eis liberum arbitrium ad libere Dei legem custodiendam, quam in eorum cordibus scripsit.

5. Notandum venit ex, quod sicut 1mo decretata fuit incarnatio quoad substantiam, quam quoad modum proximae passibilitatis, sic et praevisus fuit Christus Dominus absolute futurus operans, et merens meritis esse independentibus a Carne proxime passibili, / impassibili; quoad statum innocentiae permanen-

nen-

nente glorificator et sanctificator est Angelorum,
et hominum, et quibus de facto ante praevisionem absolutam
peccati Angeli, et hominis paravit hanc gratiam meruit;
quare D. Bernardus loquens de merito Xpti dixit: Xptus
dedit gratiam homini justo, et Angelos statuit, ne cade-
rent. 6

Haec, inquam, merita ex se praescindentia consis-
tunt in actibus caritatis, et aliarum virtutum, quae
exerceri possunt sine corpore passibili, et mortali ad
distinctionem meriti, quod in actionibus, quae necessario indigent
passibili corpore, fundatur, ut sudor sanguinis, jejunia,
vulnera passionis, et ipsa mors. Priora merita exer-
cita in carne passibili etiam cum aliis profuerunt redemp-
tioni, et dumtaxat fuere omnia in morte Redemptoris.
Imo cum opera omnia exercuerit Xptus Dnus ex mo-
tivo excellentissimo amoris Dei, et proximi; passus,
et mortuus fuit ex imperio illorum actuum, quibus dig-
nam Dei dilectione ipsum glorificare intendebat; quare
et erga homines caritate ipsos redimere volebat; quare
Joan. 14. dicitur: ut cognoscat mundus, quia diligo
Patrem, et sicut mandatum dedit mihi Pater, sic fa-
cio. 7

Quare advertendum est cum Mastrio tom. 3. disp. 3.
q. 13. art. 2: quod cum debeamus Xpto Dno tribuere me-
ritum perfectiori modo possibili; et perfectior sit ac-
tus meritorius, qui in tantum virtualiter, dictum taliter,
actualiter, et expresse in Deum fertur; fatendum est Xptum
Dnum, dum ex motivo virtutis operabatur, ex amore
Dei super omnia exercere omnes actus actuali, et expressa in
Deum ordinatione, quod facillimum ibi erat. Ex quo colligitur,
quod ex amore Dei super omnia omnes actus meritorios Xpti Dni
participant suam meritoriam bonitatem, quam universaliter co-
quando, ait Mastrius, actus imperati formaliter partici-
pant bonitatem, et meritum ex actu imperante; cum ergo
omnes actus Xpti imperati fuerint ab actu dilectionis
ejus erga Deum, hic amor in eis propriam bonitatem meri-
toriam derivavit. 8

Xpti Deum amavisset ab instanti suae conceptionis usque ad ultimum instans mortis, et quia propter ipsum Deum creaturas dilexit, ita perfectissimus, et efficacissimus fuit, ut pro Dei malo vitando, illiusque bono salvando promptior, quam omnis martirum expositus esset ad humanae vitae dare, quibus acerbissimis tormentis. Deducitur ex D. N. S. in 3. d 27. quia virtute dicti sequitur 1º, quod sic praedicti amoris oblatus est Xptus in ara Crucis, ut nos redimeret, et vitaret malum peccatorum, et bonum Dei consistens in gloria, et honore ipsius in creaturis ipsum obsequentibus restauraret, quia praedictus amor passionem, et mortem imperavit. 2º sequitur, quod huiusmodi amor derivavit suam bonitatem moralem in actibus, in quibus consistit meritum passionis, et mortis, quia actus imperati participant meritoriam bonitatem moralem ab imperantibus. 3º sequitur quod hic amor fuit meritum passionis, et mortis in actu primo virtualiter, causaliter, et implicite, quia meritum passionis, et mortis consistit in exponere vitam tormentis, et pati vele pro hominibus redimendis: sed amare Deum super omnia ita appretiative, ut si opus fuerit vitam sic exponere pro eius malo vitando et pro Dei bono honoris, et gloriae salvando totum praedictum implicite claudit: ergo. Hic omnia quae ad hanc, et alias quaestiones utilissima vobis notavit.

9. [illegible] Et adverte, quod primus, ac praecipuus motivus cuiuslibet divini decreti est sola Dei essentia iuxta illud Pro: omnia propter semetipsum operatus est Deus: neque ut saepe notat D. N. S. vilesceret intellectus, et Dei voluntas, si ab aliqua creatura moverentur. Ex quo deducitur, quod finis primarius incarnationis, et cuiuscumque alterius operis Dei est ipsius gloria, eiusque attributorum manifestatio. Quapropter praesens difficultas non agitatur de fine hunc primarius, et generalis incarnationis, sed de secundarius, et specialiter a Deo intentus. Hic finis dicitur, quod extricte motivus, sed tantummodo late, quibus accipitur pro occasione illa, a qua non est motus Deus, sed substantialis mirisque cipimus, foret movendus, si motionis ab extrinseco capax esset. Vel sumitur pro illa ratione, et cuius praevisione occasionem sumpsit Deus ad incarnationem de-

decernendum, et qua non praevisa non decerneretur.

Et notate, quod incarnatio dupliciter considerari po- 80.
test, vel 1° quoad substantiam, in quo sensu solum involvit unionem
hypostaticam Verbi Dei ad humanitatem; vel 2° quoad modum
praecipuum, quo dicta humanitas existere debebat, nem-
pe, passibilis, vel impassibilis. Unde scitote, quod passibilitas
est duplex, remota, et proxima. Una est capacitas ad pati-
endum identificata realiter cum ipsa natura, atque ideo
decreto ipso, quo decernitur incarnatio, passibilitas haec
etiam decernitur. Proxima est capacitas patiendi, ut
habens secum decretum de non impediendo causas secundas
quoad agentes ad infligendas passiones, et mortem corpori.
Haec est vere, et proprie accidens ab humanitate separabile,
namque humanitas affixit propter peccatum, quia per ipsum intra-
vit mors, ut ait Apostolus. Unde deficiente peccato
homines immortales essent; et supponimus, quod loquimur
de incarnatione non alia Dei providentia attenta, quam praesentialiter de
illa, quam de facto habuit, id est de vi praesentis decreti.
Denique fatemur, quod supposito peccato, Christus propter
peccatum venit in mundum in similitudinem carnis
peccati.

Sit 3°: etiam si Adamus non peccasset, Verbum 81.
Divinum incarnasset. = Ad nostram 3am firmandam, contrariamque
destruendam potissimum erit evidentiare decretum incarnationis
nullo modo a peccato dependere, illudve praeexigere, ut dicunt
Contrarii. Pater Marcilla D. Nobili in 3. d. 13. q. 1. n.° 9. scilicet, in
commendando Christum Dominum malo excedere, quam deficere a laude
sibi debita, si propter ignorantiam oporteat in alterum
incidere. Quam pijssimam maximam fundat Doctor in D. Aug.,
Lib.° 3. de libero arbitrio dicente: quidquid tibi vera ratio-
ne melius occurrerit, scias hoc Deum magis fecisse, quam non
fecisset. Item in Lib.° de agone Christiano C. 23: Justitiae summi Dei
factum esse, ut non modo sint omnia, quae sic sint, ut omnino me-
lius esse non possint. Denique Lib.° 3. contra adversarios legis C. 14.
usque adeo decipiendum est, ut homo videat melius aliquid fieri
debuisse, et Deum credat facere noluisse?

Hoc modo loquti fuere PP. in Concilio Francoflo. 82.
rursus in Epist. ad Episcopos Hispaniae tom. 3. Conciliorum
dicentes: credamus Deum omnia velle, quae meliora sunt. Et
D. Dion. Areopagita Lib. de Christi Hierarchia C. 6 ait

Nam oe inveniens in Deo seqtur impossibile, et ad oe quae
(1) niens, cui relucet ratio n repugnat, seqtur necessitas. Ibus
autoritatibus, maximaq D. N. S. retutata cortex teolj
ad ordendas praerogativas Xpti Dni, ejusq Matris im-
maculatae dignitate, depaa ad actu; nam qd excellentius e,
ait Ds, tribuendum e Virgini quotiesq n repugnat
Sacrae Script., nec autoritati Eccl. In hoc puncto totaratio
facti e poa facientis, adjebat Aug.

§3. Accedit: quidquid dignitatis, excelentiae, laudis, et perfec
tionis e, Xpto Dno e concedendum, si possibile e; ad qd decretum Dei,
ejusq eritari praexigat pecatum cedit in laudem, excelentiam,
et perfectionem Xpti Dni, et e possibile: ergo. P. maj. quoad 1am
partem: nulomodo ab alio dependere, l tanqm a fine, l medio
excelentia, et perfectio e; quipe oi dependentia dicit imper
fectionem, et maxime a pecato; ad qd decretum incarnationis prae-
exigat pecatum e ab eo aliquomodo dependere: ergo qd hu-
jusmodi decretum pecatum n praexigat, excelentia, et per
fectio e. Nisi eadem quoad 1am partem P. 2: Prov. 8. dicit:
Dnus possedit me in initio viarum suarum, antequam quidquam
faceret a principio. Et 70a. legunt: Dnus creavit me. Item: ego
ex ore altissimi prodivit primogenitus ante oem creat.
Idem habetur ad Efesios 1. et ad Hebraeos 8. Quae verba de
Sptu incarnata intelligunt fere oes PP. Et patescit ex voce
illa Dnus: propterqd dicit D. Amb.: n dixit, Pater creavit
me, d Dnus creavit me; caro Dnum agnoscit, divinitas Pa-
trem; et D. Cirilus ait: qaerendum e, quis e, qui dicit Dnus crea
vit me (et R.) Xptus Dnus homo factus.

§4. Ibus autoritatibus R.nt Dtrarii, qd Xptus Dnus exemplar,
Caput, et Dnus oium ordine quidem dignitatis, et excelentiae, d n
ordine causalitatis. Alii dicunt, qd e finis oium, initium, et
primogenitus oium creat. n ut producendum, d ut producti.
Sed contra: dignitatis, et excelentiae, perfectionisque e ee finem,
exemplar, Caput, initium, et primogenitum oium creat., n so-
lum ordine dignitatis, et excelentiae, d etiam ordine causalitatis,
tam respectu creaturarum productarum, quam producendarum;
etenim ratio causalitatis e ratio potissima, qua causa perfectior,
et nobilior e suo efectu; d juxta jam ab ipsis Dtrariis receptum
quidqd dignitatis, excelentiae, et perfectionis e, Xpto Dno e conce-
dendum, si possibile e: ergo.

Ubi

Mi eadẽ quoad 1mã partẽ pr. 3o: imperfectio mag-
na eet in Xpto Dno, qd existia ejs (et similiter ipsius prę- 85.
dest.o) ignobilior eet ntra, qm si decretũ incarnaonis
nesa. præexigit pecatũ, hoc verificaretur: ergo. pr. mi:
ila existia, et prędest.o ignobilior censetur, quæ habet
finẽ, et motivũ ignobiliũ; qm si decretũ incarnaonis nesa.
præexigeret pecatũ, ita eet: ergo. P. mi: ignobilior ẽ ntra
salus, q exaltao Dẽ majestatis, gloriæ ipsius, et manifestao
oiũ Dei atributorũ; qm apd Ctrarios motivũ, et finis exi-
tentiæ, et prędestinaonis Xpti fuit ntra salus, sicut re-
dentio ntra; motivũ vo, et finis prędestinaonis creatu-
rarũ, et existiæ ilarũ fuit exaltao gloriæ Dei, suorũqe
atributorũ manifestatio: ergo. Roborata ex D. Cirilo lib.
5. thesauri c. 3. dicente: si propter nos factus ẽ filius, et
nõ propter filiũ nos, erimus nos multo ipso prestantio-
res.

Demũ eadẽ par minoris pr.: ex D. N. in 3 d. 7. q. 3. 86.
no. 3: perfectio ẽ in Xpto ee bonũ simpliciter, et nõ ocatio-
nalũ, sicut pr. modũ boni ocationati, cũ sicut sum-
me bonũ ex se, et pr. se nula existente ocatione; qm si dec.tũ
de ejs existia nesa. præexigeret pecatũ, Xptus eet pr. modũ
boni ocationati: ergo cũ oĩ perfectio posibilis in eo ponenda
sit. P. Xptus erũ Deus ut Ctrarii dicunt, nõ ẽ bonũ simpli-
citer ocationatũ, qa huiusmodi proprius bonũ nõ ẽ, nisi
existente ocaone, uti pena, l penitentia; et Xptus de se ẽ
bonũ simpliter, et si existens ocaone pecati, qa sine tali
ocaone existere potest; nõ autẽ sic pena, l penitentia. Sd Ctra;
qa nil hoc obest, ut dicatur ee pr. modũ boni ocationati.
Prat. tertiũ Ctrarii cũ D. Aug. dicentis: melius judicavit
Deus de malis bene facere, q mala ee permitere. Pre hoc
in Xpto imperfectio nõ ẽ, nec nobis in Da. providentia; erũ
ocatione pecati Lazaroni multa patravit miracula.
Imo et in Scoti Sent.a, Deus Xptũ prędestinavit, ut re-
dentorẽ ocaoni pecati. 87.

Sd Ctra: licet valde consentaneus sit Dẽ providentiæ
ex malo bonũ elicere; nõ tñ ei qd plus dilexerit reddar-
tionẽ utiq. q Xpti incarnaonẽ, qdoquidẽ Deus rediligat
juxta gradũ bonitatis earũ; at hoc sequetur, si voluisset
incarnaonẽ dependenter a pecato. q. Ptatr: illud plus di-
ligitur, qd diligitur ut finis, et illud minus, qd medius dili-

qita; juxta illud propter qd unumqdq. e tale &c; atq. si
Xptus Dnus fuisset propter peccatum ves.o Absolutus, dilectus ee,
medium, ntra v.o redemtio ut finis: ergo. Nec aliquid urget
ex Scoto desumpta. Cum aliud e loqui de passione, et morte
Xpti; et aliud de incarnatione. Siquidem occaone peccati vo-
luit Deus Xpti mortem, et passionem propter redemtionem ntram
q. mors, et passio n habent raonem p.r se amabilem, d solum in
ordine ad aliud, sicut sectio brachij ob sanitatem corporis.
At incarnatio e valde propter se apetibilis ob maximam
sui exelentiam, et convenientiam Deo homini, ideo D.s prov.a aver-
taneum n videtur tantum bonum a tanto malo dependere,
scilicet, a peccato, et qd magis diligeretur bonum huius ...
humanitatis Xpti; ceterum hnes creati fuere independen-
ter omino a peccato, et n humanitas Xpti apd contrarios: ergo.

88. Ne autem videamus, si hoc possible sit ex vi precentis
decreti, quod e 2da pars minoris propositionis. Advertte eum qd
huius possiblitas, sive n repugnantia concedita ab oibus ex natura
rei, et tantummodo negatur, q. scriptura, contraria, eccl.a q. auto-
ritti. Unde cum D. in 3. cit. dicat, qd autoritates, quae sonant
filium Dei nunquam fuisse incarnatum, si homo n recidisset, possunt
exponi sic; scilicet, qd Xptus n venisset ut Redemtor; ideo ta-
lis n repugnantia in doct.a oium teologorum, imo et in pe-
culiari ipsorum contrariorum expenditur, sic q. S.s evidentiati

89. Dicere, qd si Adamus n peccasset, Xptus venisset,
e dicere, qd existia incarnationis, sicut et predestinatio
Xpti decretata fuit quoad substantiam p.o prior ad previsionem
peccati, et absq. ulla Deo dependentia, vel exigentia, d hoc
neq. scripta, neq. eccl.a autoritti repugnat: ergo ex vi pre-
centis decreti possible e. P.t mi: ideo apd contrarios re-
pugnat, q.a in Sacra Scripta multoties dicitur, et ab
eccl.a canitur, qd Xptus venit in mundum propter ntram
salutem &c; d ex hoc minime infertur predicta repug-
nantia ex vi precentis decreti: ergo &. P. mi: in Gen. 3.
dicitur, qd reptatio serpentis, et qd terram comederet,
fuit illi decretatum propter inductionem, q. fecit Evae
ad peccandum; similiter dicitur, qd propter peccatum decre-
tata fuit subjectio Mulieris ad Virum; d juxta catoli-
cos oes contra quosdam Rabinos ex vi precentis decreti, in hu-
bac precenti Dei prov.a atenta, jam decreverat Deus, qd
serpens reptaret, et qd Mulier eet Viro subdita: q. stat be-
ne, qd in Scripta dicatur, Xptum venisse propter peccatum &c
et nihilominus, qd antecedenter decretata fuisset incarnat.

(283)

Pr. 2o. Joan. 18. v. 37: Xptus Deus inquit: in hoc 20.
natus sum, et ad hoc veni in mundum, ut testimonium
perhibeam veritati; et juxta adversarios antequam ordi-
naretur in magisterium gentium, supponebatur futurus
Xptus per aliud decretum: qui a pari dicere possumus, quod quando
dicitur Xptum venisse, ut nos redimeret, supponebatur
futurus per aliud decretum; Et si hoc dicunt Script. repugnat
quia et tunc = Confirmatur sicut in Script. dicitur, et ab Eccl. ca-
nitur, quod Xptus venit propter peccatum, ita et quod Deus tunc
reprobat propter peccatum; et apud thom. in tract. de repro-
batione li propter apelat supra reprobationem, ut executam,
et non supra ipsam absolute, sive ut intentam: quia li propter circa
incarnationem apelare poterit absque repugnantia supra
illam ut executam, et non absolute, sive ut intentam. 21.
Denique in sacra Script. habetur, quod omnia decretata
fuere propter Xptum ad Heb. 2: decebat eum propter quem omnia &c.;
et thom. dicunt, quod omnia fuere decretata quoad substantiam ex vi prae-
centi decreti anti Xpti previsionem, et tantummodo propter Xptum
quoad circumstantiam reparationis: quia quamvis dicatur, quod Xptus
decretatus fuit propter peccatum, inteligi poterit ad hanc
ex vi praecenti prout, et absque ulla repugnantia, quod de-
cretatus fuit quoad substantiam ante previsionem peccati, et
quod propter peccatum ipsum decretatus fuit quoad circum-
stantiam reparatoris, vel ut reparator, Redentor, &c. =
Confirmatur ex D. Aug., et Angelico praeceptore 1o. parte
q. 98. ad tit. 1o. docentibus: omnes justos stitaros fuisse
etiam si Adamus non pecasset, alias pecatum tunc erat valde
necessarium: quia propter eandem rationem etiam Xptus. 22.
Pr. ult. 3o. ratione D. N. ordinate volens prius
vult finem, quam aliquid entium ad finem, quia propter finem vult
entia ad finem, et prius vult, quod est fini propinquior, quam
quod est remotius (hac ratione Scoti ostenditur entia
Deus parem prius volita, quam alia, quae Xpto propin-
quiora), et Deus est ordinatissime volens: quia tamen &c. sic
sic est finis operum Dei ad extra est ostentio suae bonitatis
per suam summam comunicationem, et isto propinquior est incar-
natio: quia prius illam voluit quam alia: quia decretata
fuit independenter omnino a peccato Adami, et absque
praeexigentia illius &c. 23.
Arg. Ita ex D. thoma 3o. parte q. 1. art. 3. sic: ea
enim, quae sola Dei voluntate proveniunt supra omne debitum creaturae

nobis innotescere ñ possunt, nisi quæ in Sacra Scriptª tradunt', p. quã Dei voluntas nobis innotescit. Inde cũ in Sacra Scriptª ubiqe incarnaonis rao ex peccato hominis assignetur, convenienterq dicitur incarnaonis opus ordinatũ ee a Deo in remediũ contra peccatũ, itaqe peccato ñ existente, incarnatio ñ fuisset; q̃bis poa Dei ad hoc ñ limitetur, potuisset eã peccato ñ existente incarnari: &c.
Hæc e tota potissima, et unª rao Angelici præceptoris ad oppositã sententiã sustinendã. Sed ad eã, salva reverentia tanti Dris, multipliciter Rº.
24. Imo eã Rt, q̃ propo major absolute in illa videtur falsa; q. plura, quæ sola Dei pendent voluntate, nobis innotescere possunt p. revelaonẽ privatã, p. determinaonẽ Eclæ, et Conciliorũ, p. traditionẽ ex Apostolis, antiquisq. Patribus, et eã innotescere quæunt opinabiliter, vl conjectura alteri [illegible] raone, aut etiã cũ autoribus [illegible] conferendo, ut ipse Angelicus Dr facit. = Rº 2. retorquendo raonẽ; nã quo loco Scriptæ, Conciliorũ, vl Patrũ nobis innotescit redemptionẽ ntã ee motivũ unicũ incarnaonis Dominicæ? Imo si q. multã autoritates exprimunt, Xptũ venisse, ut nos a peccatis eriperet, ideo ntã salus, et q̃ optime p. motivo incarnaonis assignetur: q̃ eã q.ª multã aliæ clare nobis indicant hoc ñ ee unũ eiũ motivũ, ideo aliud ad e, equẽ fatendũ e.
25. Et quidẽ in loco citº Joan. Xptus Dnus ait: ad hoc venio in mundũ, ut testimoniũ perhibeam veritati. Itẽ in C. 17. ejusdẽ inquit: ego te clarificavi &c. manifestavi nomen tuũ hominibus, quos dedisti mihi: Itẽ 1.ª ad Chor. C. 1. dicitur; ex ipso autẽ vos estis in Xpto Jesu, qui factus e nobis sapientia a Deo, et santificatio, et redemptio. Zac. in Cantico, benedictus Dnus Deus Israel &c. Demũ Concilium trid. Sess. 6. Canª 21: si quis dixerit, Xptũ Jesũ a Deo hominibus datũ fuisse, ut redemptorẽ, cui fidant; ñ autẽ legislatorẽ, cui obediant, anatema sit.
26. Ecce ex dictis locis habetur motivũ aliud, et certe summũ, ac præcipale, nempe, excelentia ipsa mysterii, ut p. illud exaltaretur natura humª in Xpto, simulqe manifestaretur summa Dei bonitas, et alia atributa p. adeo excelentem, et excelsũ coicaonis modũ ad extra

extra, convenientissimum rerum summo bono: unde Adamo non pecante, Xptus Dnus eet Rex, Caput, exemplar, legislator, justificator, et glorificator nostri et tottius generis humani meliori conditione non existente pecato, quam non existente. Sic quamvis ut ait Apostolus: sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret, post commissum pecatum, quanto magis propter ipsum amorem dedisset illum, si pecatum nunquam fuisset? cui consonat illud ad Rom. 5: Si enim cum inimici essemus reconciliati sumus Deo, per mortem filii ejus, multo magis jam reconciliati salvi erimus in vita ipsius. 27.

Hic valde notate, necum thomistis aliquibus concedam, quod motibus incarnationis Xpti adhuc ut Redemtoris primus, quod motibus incarnationis Xpti adhuc ut Redentoris primus fuit gloria, quam et tali munere redundavit in Xpto, et ostentatio Divinae justitiae juxta illud Pauli: factus obediens usque ad mortem ::: propter quod Deus exaltavit illum &, et alibi: quem proposuit ad ostentionem justitiae suae. Alias non majus bonum, quod est Xpti gloria, et Divinae justitiae manifestatio ordinasset Deus ad minus bonum, quod est nostra salus. = Praeterea aliter, quod propositio mi: Divi Thomae 2ae sensum habere potest, non quod dicit, quod in Scriptura ubique incarnationis ratio & similia ubique vel ubi ratio incarnandi explicat praeter redentionem in Scriptura inveniri, nisi 2dum falsum est, ut ex locis citatis constat: si primum, quid enim contra nos, cum afirmatio unius non sit negatio alterius. In Scriptura enim Mat. c. 9. dicitur: non venit vocare justos, sed pecatores. Non quia non venisset vocare justos, sed quia respectu illorum non veniebat ut Medicus. Item per Joan dixit Discipulis suis Xptus: vos ascendite ad diem festum hunc, ego autem non ascendam. Et addit Evangelista: ut autem ascenderunt fratres ejus, tunc ipse ascendit ad diem festum, non manifeste, sed quasi in oculto. 28.

Ex quo evidenter convincitur, quod etsi plerumque in Scriptura dicatur, Deum venisse propter pecatum, imo et quibusdam in ea diceretur, quod si homo non perisset, Xptus Dominus non venisset, ut ait Aug., adhuc cum omnimoda proprietate, et genuina inteligentia Scripturae loca salvarentur per hoc, quod non venisset, ut medicus, nisi homo perisset. In hoc sensu inteligendus est Aug., ut patet ex ipso tomo 10. serm. 9. c. 8. sic dicente: nulla causa fuit veniendi Xpti Dni, nisi pecatores salvos facere. tole morbos

tole vulnera, et nulla e Causa Medici.

29. Aliter Arg. Primus decretus circa incarnationem praexigit passibilitatem Xpti; sed passibilitas praexigit lapsum Adae: ergo &c. Prob. ma. 1°. quia alias esset decretus vagus, et confusus, cum non descenderet omnes circumstantias, quod Deo indecens est. 2°. quia multiplicarentur decreta sine necessitate, de quo 2° decreto nec Scriptura, nec PP. loquntur. 3°. quia post primum decretum, quo praefinita fuit gloria animae Xpti, debebatur Corpori ejus impassibilitas; sed haec fuit suspensa ob exigentiam naturae lapsae: ergo primus decretus praexigit naturam lapsam. = R. ad primum N°. ma., et seq. prob. 1. quia decretus habent pro objecto hanc non determinatam substantiam cum omnibus suis intrinsecis proprietatibus individualibus non est vagus, et confusus, licet praescindat prout aliquando sigo ab alijs circumstantijs omnino accidentalibus, ad modum quo decretus Xpti Dni praescindens a circumstantijs loci, temporis, parentum &c. non est vagus, nec confusus, ut ipsi ad versarij fatentur.

30 Ad 2um praeter dicta in probationibus, in quibus apparere vestigium ad 2x hoc decretum stabiliendum, dicimus, non esse absque necessitate admendandi Xptum Dnum, scicet, quod cum sit divinus, et melior ratio non repugnet, sequitur necessario esse, ut ait D. Dion. cit., et insuper quia aliter conciliari nequeunt Scripturae textus, quorum alij praedicant Xptum primogenitum omnis creaturae, imo et rationem Dni, Causam finalem exemplarem, et meritoriam praedestinatorum omnium; et alij ejus adventum fuisse in remedium peccati, et post praevisionem ejus. = Ad 3um C°. ma., et D°. mi. fuit suspensa impassibilitas, in primo illo signo non fuit decretata ob exigentiam possibilem naturae lapsae, C°. ob exigentiam futuram, N°.

31. Et re in dicto primo signo novit Deus per scientiam simplicis intelligentiae possibilitatem lapsus ... hominis, et totius naturae in ipso, et quod si hoc acciderit, convenientius foret, quod Verbum veniret in Carne passibili, ac propterea tantummodo decrevit substantiam incarnationis, et praedestinationis Xpti, non autem modum passibilitatis, vel impassibilitatis, usque dum in alio signo praevidit futurum esse peccatum. Ratio autem theologica reponat hanc doct., quia quod fuit volitum a Deo voluntate in ordine ad aliquem finem, de novo proponi potest in ordine ad alium, ac prout inde de novo in ordine ad talem finem

finis attingitur ab ipsa voluntate, sicut in nobis accidit servati servandis; et in nobis accidit, quod qui vult eleemosinam ex motivo misericordiae, eo quod est utile ad proximum miseriam sublevandam, et postea vult eam ex motivo religionis, quia pauperes occurrat est sacerdos: qui omnes fatentur idem opus pertinere posse ad 2as species virtutis; et quod ideo quod maxime potest pertinere ad virtutem fortitudinis, et castitatis: quod etc. Ex dictis, et ex dicendis in quaestione sequenti habetur doctrina, quam DD. tradunt, dum quaerunt de motivo Dominicae incarnationis.

Quaeritur 1a propter quae peccata expianda venit Christus ut Redemptor?

1. Plura hic tamquam certa suponenda sunt. Primo Christum Dominum in mundum venisse ad delendum non solum originale peccatum, sed omnia omnia actualia, et ad exhibendum remedium sufficiens ad peccatorum omnium expiationem: ipse est propitiator pro peccatis nostris, non pro nostris autem tantum, sed etiam pro totius mundi dicitur Joan. C. 2. 1ae epistolae, et similia loquuntur. Ratione quod probatur; quia cum finis incarnationis sit homines in vitam aeternam perducere, in qua nil coinquinatum intrat, sequitur Christum de facto venisse ad omnia peccata delenda impedientia, ut homines praedictum finem consequentur.

2. 2o supponendum est, quod incarnatio principaliter facta est ad delendum originale: primo, quia majus peccatum. 2o, quia origo, et radix ceterorum. 3o, quia de se totam naturam humanam inficit. Porro divus Thomas 1o ethicorum C. 2. ait: bonum gentis, et universalitatis divinius est, quam bonum particulare: igitur pro oppositum, et praestantius est quod bonum particulare. 4o denique, quia tum malum universale, majus, et pejus est particulari. 4o denique, quia propter originale ita clausa erat janua Caeli, ut nullus (excepta Deipara) pervenire posset ad Dei visionem, quamvis sanctus, donec ipsi fuisset exhibita condigna satisfatio.

3. Suponendum est etiam 3o. peccatum quater expectari posse. et 1o est peccatum originale, prout in primo homine consideratur, tamquam in capite totius universitatis, quia omnes peccavimus. 2o ipsum originale peccatum prout in nobis consideratur, quia eo ipso quod homines sumus, parentis quod primi homines pro eo propagatione concepti ilico ipsius reatu, et macula inficimur. 3. peccatum mortale actuale, quod quivis gratiam sanctificantem amittit. 4o denique est peccatum veniale, quod licet habitum gratiae sanctificantis non deperditur, nihilominus fervor caritatis remittitur, et splendor ejus minuitur.

4. Ex hac raone oes adeunt, qd si solummodo venialia extitissent, Xptus ut Redemptor n venisset, q̃a hoc a pecatu n diximit Dei amicitiã, ideoq. purus ho grat. santificante ilustratus, potuisset Deo devita satisfacione p.o eo impendere. Ire hoc de relicto 3x verdabur sent.a erga alia pecata, Ima afirmat, qd ex vi præsenti decr.ti Xptus venisset solo originali existenti, vel eẽ si sola actualia absq. originali extitissent. 2a. negat, qd prop.ter originale solũ, vl propter actualia tantũ Xptũ venisse, d propter oia simul. 3a. denẽ cũ thom. ẽ ntra

5. Dico ex vi præsenti decreti Xptus Dnũ venisset ut Redemptor solo pecato originali existenti, minime v.o si sola actualia extitissent. Est D. N. S. in 3. d. 7. q 3. §. ḋhic ṡ duo dubia, et d. 3. q. 1. n.o 6. P.r quoad Imã partẽ: redemptio humani generis a Diabolo servitute, et illius reductio ad celũ fuit præcipuale motibus adventus Xpti in carne pacibili ut ex locis scoti cit! Istat; d solo originali pecato existenti, humanũ genus indigeret redemtione, et ad celũ reductione: ergo.

6. P. 2a. pars: D. Greg. in 1. Reg. C. 8. ait: ***ni itaq***
ꟾꟾ n pecaret, redemptorẽ ntrũ carnẽ suscipere n oporteret. Similiter alij PP. fundati sup.r illud Ecl.e in benedictione ceræi paschalis: Dõ certe nes.o Adã pecatũ, qd Xpti morte deletũ ẽ. Õ felix culpa, quæ talẽ, ac tantũ meruit habere redemptorẽ: ergo. Ifutur raone: pecata actualia commissa ṡ dependenter a pecato originali, q.a istud cõiter dicitur radix, et origo ceterorũ; ẽ Deus de facto n havuit decretũ aliqd de redimendo a pecatis actualibus, nisi dependenter ab originali: ẽ n venisset ut redemptor propter actualia tantummodo, eet ex vi alterius decr.ti

7. Arg. Itra: ideo venit Xptus ut Redemptor ad originale expiandũ, q.o istud nos revocat a Deo, aufert a nobis filiaonẽ ejus adoptivã, et eternã hereditatẽ; d totũ hoc facit mortale actuale, et adhuc isto solo existenti Xptus n venisset ut Redemptor: ẽ nec originali tantummodo existenti. R.d D.o mg: q.a nos revocat & principaliter totã speciẽ maculando, et ut fons, et origo pecatorũ oiũ, C.; aliter, N.o Hac eadẽ raone manet probatũ, qd Iuenibus fuit hoc sic reparare, et n

Angelus: ac propter eandem rationem peccatum originale fuit principale motivum Xpti adventus in carne passibili: mortale autem actuale impulsivum tantum.

Hoc declaratur hoc exemplo: Medicum ad amicum 8.
suum alicujus negotij causa venire disponit, et iter aggrediens audit filium amici gravi morbo detineri, et ideo promptiori animo ad amicum pergit: causa ergo motiva sine qua non veniret, est negotium pertractandum, impulsiva vero curatio filij; sic pariter loquendum venit de peccato originali, et actuali personali, prout in originali radicatur; secus autem si hoc 2dum independenter ab originali expectetur; quia sic nec causa motiva, nec impulsiva erit ex vi praesentis decreti.

Arg. 2tra 2dam partem: Xptus Dnus ex vi praesentis 9.
decreti venit propter majorem miseriam sublevandam; sed solis actualibus existentibus major miseria existeret: ergo. Prob. mi: major miseria est, quae majori pena punitur; sed actuale peccatum majori pena punitur, quam originale; quidem istud tantummodo pena carentiali, idest damni; illud damni, et sensus simul. = Resp. cum D. Thoma 3a part. q. 1. art. 4. Dist. mj: peccatum actuale est majus, idest major miseria intensive, C.; extensive, N. Unde major miseria absolute dicitur originale propter rationes in 2o notabili positas. Ideo in Script. appelatur peccatum mundi, et est peccata, juxta illud Psalmi in peccatis concepit me mater mea; cum tantum conceptus fuerim in originali.

Disp. 2a de actione incarnativa et unione 2dum ve.

Quaest. 1a quid sit actio incarnativa? 1

Quaerimus in praesenti, quid sit actio incarnativa, idest illa per quam mist. incarnationis accipit esse, et ulterius: an haec eadem actio sit creativa animae Xpti, et humanitatis ejusdem? Resp. 2

1a Concl. actio incarnativa est actio transiens, qua Deus naturam humanam conjunxit cum Verbo. Vel aliis terminis: est unitio, u... actio unitiva humanitatis cum persona Verbi. Prob.: illa est actio incarnativa, per quam ponitur in esse mist. incarnationis; sed per actionem unitivam humanitatis cum Verbo ponitur in esse mist. incarnationis: ergo = Sed est maxime notandum, quod unitio est transiens; unio vero permanens; haec in composito permanet, illa vero non; enim unitio est actio, qua immediate producitur unio, ista autem est terminus proximus, et immediatus per illam unitionem productus. Una

propter unitio potest dici unio in *fieri*; ejus autem tamen unio in *facto esse*:

3 2a. Pro: actio incarnativa non est creativa animae Xpti Dni, nec productiva humanitatis ejusdem. Est Ita Contenson, et alii thom. Prim probatur Pro quoad omnes suas partes: ubi est diversitas terminorum, ibi est diversitas actionum, cum hae ab illis expecificentur; sed actio incarnativa, creatio animae Xpti, productio quoque illius humanitatis tres diversos habent: 1ma, nempe, unionem hipostaticam, 2a animam, et 3a humanitatem: ergo. 2o. actio naturalis, et supernaturalis valde diferunt, 1ma etenim Deum habet ut autorem naturae: 2a ut autorem gratiae; sed actio incarnativa est supernaturalis; actio vero creativa animae, sicut et productio humanitatis est naturalis: ergo. = 3o: nil esse potest prius seipso; sed ex oposito Pri hoc sequeretur: ergo. Mi pat: enim prius ordine est creatio animae, et productio humanitatis saltem prioritate naturae, quam actio incarnativa; siquidem unio fit rerum existentium: ergo.

4 Ostitur ex Angelico preceptore 3o. part. q. 4. art. 2. dicente: quod assumitur, oportet praeintelligi assumptioni, sicut illud, quod movetur localiter, praeintelligitur ipsi *motui*: ergo. Denique Bma Virgo Maria nullo modo actionem incarnativam attingit, nec quidem ut causa instrumentalis: ad actionem vero productivam humanitatis concurrit ut causa principalis: hac ergo ratione ostenditur diversitas inter utramque.

Quia autem sustinet animam esse simpliciter factè, alia ratione evidentiare potest actionem incarnativam non esse creativam animae, sic: idem nequit esse productio rei ex nihilo, et productio rei ex aliquo; sed si actio incarnativa esset creativa, hoc verificaretur: ergo. Mi pat; quia per hoc praecisè diferunt realiter productio, et creatio. Prob mi: anima Xpti facta est ex nihilo, sicut nostra, teste Aug. epist. 57. dicente: *ita sibi creavit animam Dei filius, ut ceteras creat*. Unio autem per actionem incarnativam producta est ex aliquo subiecto, nempe, ex humanitate, in qua recipitur, et quam unitam denominat: ergo.

5 Arg. 1o. autoritate: S. Leo Papa epist. 11. ad Julianum inquit: natura nostra non sic adsumpta est, ut prius creata, postea sumeretur, sed ipsa adsumptione *crearetur*. Itemque S.

Ful

Fulgentius lib. de incarnatione C. 3. ait: ipsa aceptio carnis, conceptio est Virginis. ergo R. PP. solum velle, quod humanitas non fuerit prius tempore producta, quam unita, ut asserebant Origeniani; quod non obstat ad hoc, ut prius natura, quam unita, sit producta, et hoc solum asseruerunt PP.: an autem hoc factum fuerit unica, vel duplici actione non disputamus. = Probatur, data intelligentia ex ipso Fulgentio in eodem loco, ubi paulo ante dixerat: non exigitur aliquod intervallum temporis existimando inter conceptum carnis initium, et conceptum majestatis adventum. Aliter similes autoritates explicare potestis sic: natura humana ipsa asumptione producta est, quoad esse Christi, Concedo. Quoad esse essentiae, vel existentiae, Nego. 6.

Arg. 2o ratione: Christi humanitas aliud esse non habet, quam divinum, sibi existentia ejus divina est; hoc ipso actio incarnativa indistincta est ab actione humanitatis productiva: ergo D. P. mi: alias Beata Virgo Maria non diceretur Mater Dei: ergo R. Nego mi., et ad probationem dicimus, quod Deipara non dicitur Mater Dei, eo quod produxerit humanitatem existentem existentia Divina. Verum eo, quod eodem instanti reali, quo illam producit, a Verbo Divino asumpta sit, et a quo complementum accepit. Et ergo Dei mater dicitur prop., quia mater est hominis illius, qui Deus est.

Q.o 2.a quodnam sit principium actionis incarnativae?

1. Dico: principium efectivum actionum incarnativarum est Sma. Trias. = Probo autoritate Concilii Lateranensis sub Martino 1o. Can. 2., et alterius Lat. sub Inoc. 3., et pluribus aliis, in quibus ut de fide est hoc definitum. Huic accedit Apostolus ad Galatas 4. ubi dicitur, misit Deus filium suum factum ex muliere. Ad Filipenses 2o: semetipsum exinanivit formam servi accipiens. Et Denique Mat. C. 1. quod in ea natum est, de spiritu Sancto est. Ecce in 1mo loco actio incarnativa tribuitur Patri, in 2o filio, et in 3o spiritui Sancto: ergo = Probatur ratione: operationes ad extra sunt indivisae, et tribus communes. Probant: quia principium operandi ad extra est omnipotentia, quae cum sit omnibus personis communis, sicut essentia, neque una persona ad extra operari sine alia: ergo Ex dictis colligere debetis, Verbum 2ter ad incarnationem concurrisse, efective, nempe, et terminative; Patrem autem, et Spiritum Sanctum tantummodo efective. Quaere

2. Quaeres: an Verbum Divinum habuerit erga unionem hipostaticam aliquem influxum specialem, quem Pater, et Spiritus Sanctus non habuerint? R. 1o. quod Verbum Divinum nullum exercuit

causalitas in genere causae producentis respectu hu-
manitatis producendi in Verbum, quas Pater, et Spiritus Sanctus
non exercuerint. Resolutio contrapositionis patet, et ulte-
rius aliter evidentiatur; vel hoc faceret Filius per
suam essentiam, vel per suam personalitatem? non per essentiam, quia cum
haec sit tribus communis, communis esset actio illa, vel specialis cau-
salitas. Non per suam personalitatem, cum haec non sit acti-
va, et consequenter faciat respectu humanitatis, quod propria ip-
sius personalitas faceret, quae sit ad esse solius humani-
tatis terminando, absque ulla proxima efficientia: ergo.

3. Resp. 2o. ad Verbum dari aliquam causalitatem exercet, et quidem
in genere causae quasi materialis, et formalis in naturam humanam,
quas aliae personae non exercent. Prima pars: ubi est vera, et rea-
lis dependentia unius ab alio, ibi est vera, et realis cau-
salitas; sed in natura humana reperta est talis vera et realis de-
pendentia respectu Verbi, cum ab eo accipiat ultima-
tum complementum essendi, sine quo existere nequit: ergo &c. – 2a
pars est satis evidens, quia vel consideratur Verbum prout subsi-
stentiat naturam humanam illius dependentiam terminando, vel prout
semetipsum communicat humanitati tamquam intrinsecum illius
terminus, et complementum, quod totum aliae personae erga huma-
nitatem non exercent; si prima consideratione, reducitur
ad genus causae quasi materialis, si ad 2dam ad genus cau-
sae quasi formalis. Notanter dicitur in genere causae quasi
materialis, et formalis, quia causa materialis, et formalis proprie
acceptae imperfectionem importat enti, nempe, in-
completi, partis, perfectibilis &c. quae omnia Deo repugnant.

4. Pro pleniori hujus quaesiti intelligentia hanc
doctrinam accipite: actio incarnativa, unitiva hu-
manitatis cum persona Verbi tripliciter considerari potest:
1o. prout est unitiva. 2o. prout est assumptiva, et 3o.
prout incarnativa. Ut unitiva competit tribus Divinis
personis, quia omnes tres uniunt, conjungunt, et trahunt
humanitatem ad Verbum. Ut assumptiva tantum Deo Verbo
competit, quia sumere est ad se sumere, et suum facere,
quod assumitur: quod denotat, quod assumens sit terminus, cui
res assumpta unitur, ideoque aliquid addit supra uni-
re. Ut incarnativa denique est Verbi propria, quia in
rigore sermonis incarnare denotat, quod assumens
assumat sibi carnem, in carne fiat, et hoc vero non Pater,
nec Spiritus Sanctus, sed tantummodo Verbum caro factus est.

quare

Ixe hę tria unire, asumere, et incarnare se habent qsi superius, et inferius. Valet eg: ē incarnao: g asuntio, et unitio. Est asumptio: g unitio. Non 7o ē Itra, q.a qui Jjungit duos lapides, illos unit, et nihilominus neutrum asumit, nec valet, ē asumptio: eg incarnao; q.a si Deus nature Angelice asumpsisset, asuntio quidē daretr, minime autē incarnatio.

Arg. Itra: personalitas Verbi cū sit perfectissima eidē neganda nō ē actio in humanitate, cū sit perfectius incaagere, q nō agere: eg in genere causę efficientis aliquā specialē causalitatē Verbus habet, quā nō Pater, neq. Spiritus Stus. = 2o. filius humanitatē asumpsit, alię vo. personę nō asumpsere, d asumptio ē actio: eg. R. ad 1mu, qd nihil urget, q.a personalitas Dis nec perfectionē, nec imperfectionē dicit. Ad 2dū patet solutio. Itaq 2dā partē qnis resolutionē nil speciale ē. 5.

Q.o 3.a quis sit tmus actionis incarnativę?

Ante resolutionē notandū venit, 2ps ē tmis actionis productivę, unū totale, alterū formale. Primus ē totū illud, qd accipit ee pr. actionē, et qd agens ultio intendit. Formalis aut (quē alij tmū quo apelant) ē rao, u forma a qua efectus habet ee; ita in productione qnis tmus totalis ē ipse ignis, u 2dus ee illud, qd importat: talis vo nō nisi alegte sumitur, u 2dus ee illud, qd importat: falij vo ē ejus forma substantialis. Et valde advertendū ē, qd actio incarnativa Jadeaaxi potest ut productiva e, l ut ē mutao, utrantur a negatione talis ee ad ee tale, vg. a negatione humanitatis ad ee humanitatis, juxta qā modū dicendi Jciliantur autores volentes alij tmū humanitatē ee, personalitatē alij, unionē q: vo multi. 1.

Prima Pr.o: tmus totalis actionis incarnativę ē ipsemet Xptus, u Deus ho. Sic comūr theologi, multi aserunt tamquā defitā in 3a. Sinodu Colaone S. Cardl.; ex toleto q. 6, et 12. Sic Pater Crins. Pr. raone: tmus totalis alicujus actionis ē res illa Jpleta, quę resultat ex actione, quamq. ultio intendit agens; d res Jpleta ex actione incarnativa resultans, et ultio ab eo intenta ē Xptus, nil etenī aliud ē asignabile: eg X. 2.

2a. Pr.o: tmus falis actionis incarnativę ut productivę ē unio. Ita D. N. S., eximius Suarez, Hexins, et alij. Pr. 1o tmus formalis ē ipsa rao, u forma, a qua tmus totalis habet suū ee; d illud pr. qd Xptus accepit taliter ee pr. productionē, u unionē ē unio: eg. Min. patet nil 3.

aliud praeter illa unionem assignari potest; non quidem essentia, non personalitas, cum non producantur; non est humanitas, cum actioni incarnativae praesupponatur, nec denique Xptus, cum sit terminus totalis quo unio.

4 3a Prop.: incarnatio, ut mutatio diversos terminos formales habet juxta diversas, quas patitur, affectiones; si accipiatur incarnatio 2dum id, quod in voce significat, ejus terminus formalis est caro: si ut humanatio, est humanitas: sicut divinatio, Divinitas: si denique ut personatio, est divini Verbi persona. Prob.: terminus formalis est caro, ut forma a qua terminus totalis habet esse talem. Contra, a qua Xptus, qui est terminus totalis, habet, quod sit incarnatus, est caro: quod sit homo, humanitas: quod Deus sit, divinitas, et quod subsistat, est personalitas Verbi: ergo. Pro complemento de termino formali a quo, sit

5 4a Prop.: terminus formalis a quo actionis incarnativae est carentia termini ad quem. Prob.: de hac actione, sicut de aliis loquendum est, in aliis terminus formalis a quo est privatio formae acquirendi, seu carentia termini formalis ad quem: ergo. Quia ista actio incarnativa diversimode capta diversos habet terminos formales ad quos, ut diximus, ita diversos habet terminos formales a quibus. Unde si terminus ad quem sit humanitas, privatio ejusdem humanitatis erit terminus a quo, et sic de aliis.

6 Arg. contra 1mam Prop.: terminus actionis temporalis est quid temporaneum, et creatum; sed actio incarnativa est temporanea; ergo et ejus terminus temporaneus, nec sic Xptus aut Deus, sic non est, quia est persona aeterna, et increata: ergo. = R.: 1a Prop. maj.: est quid temporaneum, creatum, conc., id est, habens aliquid temporaneum, et creatum; C.; est quid creatum 2dum totum suum esse, N. Sic respondemus, licet in sensu dist. Xptus creatus late dici queat, ne coincidamus cum Arrianis Xptum Deum omnimode sumptum creatum esse affirmantibus. 2o Prob. N. subm., quia licet Xptus sumptus pro persona increatus sit, tamen sumptus pro composito resultato ex unione hypostatica quid temporaneum, et creatum dici potest: temporaneum quidem cum coeperit esse in tempore; creatum vero quatenus per veram actionem creatam est, id quod antea non erat.

7 Arg. contra 2dam Prop.: terminus generationis humanae non est unio inter mat., et fil.: ergo nec terminus actionis incarnativae est unio inter humanitatem, et Verbum. R.: N. paritatem:

qa

q. p. actionem incarnativam sola unio producitur, et sic ipsa sola potest esse terminus Filii Dei, ut productio est; per generationem autem hum.ª producitur saltem inadequate humanitas ipsa, quae est ratio principalis per quam homo habet esse. ?

Q.° 4.ª quaenam praedicata conveniant unioni hipostaticae?

1\. Dico: unio hipostatica est creata, et quid respectivum. P. 1.° quod requiritur ad esse creatum, quid creatum est; sed unio hipostatica requirit positionem humanitatis in rerum natura, quae omnino quid creatum est: ergo. P. 2.° esse absolutum est ad se; sed unitivum non est ad se, sed ad aliud, cui unitur: ergo 1.

2\. Dico: unio hipostatica est relatio non mutua, et disquiparantiae. P. 1.ª pars: illa est relatio non mutua, quae est realis in uno, et rationis in alio; sed unio hipostatica est realis in natura hum.ª, et rationis in Verbo: ergo. P. sanior quoad 1.ª partem, quae realiter uniuntur, uniri debent media unione reali, si non in utroque extremo subjectata saltem in uno; sed Verbum, et humanitas realiter uniuntur: ergo unio haec realis est; nec sic; cum pro 2.ª parte minoris est evidentiatur, quod non subjectatur in Verbo; quia ob suam immutabilitatem requirit recipere nobiles entitates reales, et propter suum esse necessarium non potest recipere relationem contingentem: ergo remanet quod sit realis in natura hum.ª, et rationis solummodo in Verbo: 2.
ergo non est mutua.

P. 2.ª pars: illa est relatio disquiparantiae, quae non est ejusdem rationis, et nominis in extremis; sed sic est relatio unionis hipostaticae; quae vocatur relatio substentantis, independentis, et terminantis ex parte Verbi, et relatio substentati, dependentis, et trahi ex parte naturae assumptae: ergo est disquiparantiae. 3.

3.ª Dico: unio hipostatica est substantialis. Est contra Durandum asserentem accidentalem esse, licet non adversus Nestorii, quia Durandus asserit factam esse in unitate personae, quod Nestorius negabat; sed quia natura hum.ª advenit enti completo, scilicet, supposito Verbi. P. 1.° ex Concilio Lateranensi sub Martino 1.° an.° 649. can.° 6. ubi dicitur: si quis secundum SS. P.P. non confitetur proprie, et secundum naturam duabus, et in duabus naturis substantialiter unitum &. 2.° ex SS. P.P. qui hanc unionem numquam accidentalem vocant, sed semper vel secundum substantiam, vel expresse substantialem. 3.° denique ratione: ea unio illa est substantialis, qua mediante unum substantiale resultat; sed mediante 4.

unione hipostatica resultat unus subsistale, nempe, Xptus: q.a.

5 4.º R.º: unio hæc e simpliciter supernat. ratio coni q.a superat oes nat. ordines, et exigentias, eo qd natura hum.a unitur alieno supposito. præsertim divino. Dices: natura hum.a advenit enti in actu, nempe, Verbo Divino: unio coniungens humanitatem cum Verbo e accidentalis: R. D.º ant: advenit enti in actu, itaut efficere nequeat unam natam, C.º; itaut n posit efficere cum personalitate Verbi unam personam, quæ substantialis e, N.º = Aliter Itra: in 6. sinodo art.º 11. dicitur: Deus Verbus e, n Carne, quæque carnem rationabiliter animatam assumpsit, hanc q. sibi unitione naturali univit. Idq multi P.P.: q.a.

6 Plures responsiones huic argto afert noster Hero nihilominus hanc ut meliorem, meo videri, accipite R. Ido autoritatem, et N. cons.q. aliud e unitio, et aliud unio. Autoritas loquitur de unitione, sive actione incarnativa, quæ utpote Divina Verbo Divino naturalis e, qd libenter Icedimus, et sic nil obest autoritas Itra adversus. R. 2, qd etiam si de unitione loquatur, C.º, eo qd sicut subsistialis dicitur, n q.a unio hæc in se substialis sit de q.a substantiæ univit, ita naturalis sumi potest, q.nus naturas univit, n q. in se naturalis sit.

7. Denique Arg.: si unio hipostatica est relatio creata, ad aliqd prædamentum reduci poset; de adnullum: ergo. R. 1.º N. seqlam maj. q.a de illa n ratiocinare debemus, sicut de cæteris, cum sit supernaturalissima prorsus admirabilis, et inefabilis. Unde etiam si sit relatio creata, n sequitur, qd pprie ad aliqd expectet prædamentum. Hæc e melior responsio. R. 2.º, qd reduci potest ad passionem, q.a p. actionem divinam humanitas recipit illam, et illa mediante unitur Verbo, et qn recipit illud et assumitur ab eo. 3.º R. etiam posse reduci ad habitum, q.a p. illam humanitas e habens subsistentiam Verbi, et Verbum ipsum.

Quæres 1.º an Unio hipostatica sit oium maxima; ratione tum operis, tum divinæ beneficij. R. 1.º, qd in ratione unionis e vix præstantissima, licet n quoad oia. 1.º q.a

e omnibus magis indissolubilis; siquidem nec ipsa Xpti morte potuit dirimi ipsa unio inter Corpus, et animam. 2º quia tam intima est, ut ratione illius dici possit ho est Deus, Deus est ho, quod ratione unionis in hoc dici nequit: quare hæc sunt falsa: corpus est anima, anima est Corpus. 3º quia omnino singularis, cum in tota natura illius exemplar non reperiatur. 4º denique quia est quæ unit infinite distantia: ergo &c.

Dicimus in resolutione licet in quadam omnia, quia unio inter mat.ᵃᵐ, et formam in aliquibus unionem hipostaticam superat. 1º cum ex illa resultat unus, tum in persona, tum in natura; ex hac autem unus in persona, non autem in natura: eo autem est major unio, quo ex illa major resultat unitas. 2º quia major est propositio, inclinatio, et aptitudo ad unionem, inter mat.ᵃᵐ, et formam, quam inter Verbi Divini personalitatem, et hum.ᵃᵐ naturam. Et 3º quia arctius est compositum ex illa resultans, quam ex hipostatica unione. 2.

Probatur 2, quod unio hipostatica est omnium operum Dei ad extra opus præstantissimum, si expectetur 2dum tantum, in tantum quod unio præst.ᵉ 1ª pars patet; quia tunc illius adeptus est Xptus Deus, qui omne quod Deus non est multum excedit. 2ª pars opus Dei ad extra, et quod quid Deus non est multum excedit. 2ª pars patet; quia unio ut sic est tantum accidens, inferior quolibet substantia est minima; et sicut ho quantumlibet perfectus, ad perfectionem Angeli est infimi nunquam acendere potest, quia est inferioris ordinis; ita propter eandem rationem nunquam potest accidens quantumlibet perfectum attingere perfectionem substantiæ: unde nec gratia, nec lumen gloriæ, nec ipsa unio hipostatica in ratione accidentis sunt opera Dei perfectiora substantia. Diximus in ratione accidentis, nam si dicimus, aut rustica. Diximus in ratione accidentis, nam si dicerentur ut supernaturalia, excedunt in suo ordine omnia naturalia, cum hæc sint intra ordinem naturæ, illa supra; hæc naturam compleant, illa completam elevent. 3.

Probatur 3º quod hæc unio in ratione beneficii, et doni supernaturalis superexcedit omnia dona. Probatur: quod donum est præstantius aliis, quod est fons, et radix ceterorum, sed unio hipostatica est fons, et radix gratiæ, gloriæ, et aliorum donorum. 4.

supernaturalium: ergo. Maior est certa. Probatur minor: nam si Deus sit in anima justi per gratiam, in Eucharistia per præsentiam, in cælo per claram sui ostentionem, nunquid eorum causa, et origo est unio hipostatica? Ostenditur: quia si gratia facit hominem sanctum, gloria beatum, hæc unio facit hominem Deum, et cultu latriæ dignum: ergo. = Dices: beatitudo est summum bonum: ergo præstantius unione. 2º: finis prævalet medio

unio ipsa ē medium ad summam xpti gloriam tanquam ad finem: ergo. 3°. potuisset Deus velle privari unione hipostatica propter salutem animarum: quia quia salus praestantius &c. 4°. D. N. S. in 3. d. 2. q. 2. D. in ista qne ait: mallent, si daretur mihi optio, habere gratiam B. Virginis, et fruitionem, quam ee subsistens in Patre, filio, et Spiritu Sto: ergo.

3 R. ad 1mum D. ant: beatitudo objective, quae ē ipse Deus, C; formalis, quae ē ipsius visio, vel fruitio, N. Ad 2um dicitur majorem ee universaliter captam falsam: unde si tantum hic deficit, et in multis aliis, nam qui vult arborem propter fructum, vult perfectius propter imperfectius, animatum scilicet, propter inanimatum. Ad 3um dicitur, quod in tali potesi xptus Dominus potuisset hoc, vel quia perfectior ē salus animarum, quam unio hipostatica, et quia magis nes.a. Ad 4um idem dicitur cum D. N. S. vel propter majorem beatitudinis perfectionem, et utilitatem: sicut propter eandem rationem tempore famis potius eligendum ē panis, quam nummus aureus.

1. Quaeres 2. an aliqua dispositio requiratur in humanitate xpti ante unionem hipostaticam? R. negative cum D. N. S. in 3. d 2. q. 2. D. qtum contra Alexandrum, et Gabrielem, qui illam, ut nes.a requirunt, et contra Paulanum, qui illam vult ut decorum. P. 1o. eodem instanti quo fuisse natura humana personalisata + persona propria personalisata ē per subsistentiam Verbi, cum hac loco illius suppleat; et natura humana antequam subsisteat subsistentia propria nullam recepit dispositionem: ergo nec antequam subsistat subsistat subsistentia Verbi. P. mi; quia prius ē naturam perfici in ee substantiali, et personali, quam perfectionem accidentalem recipere, qualis ē dispositio sive naturalis, sive supernaturalis, ut gratia habitualis, de qua hic praecesserunt Doctores.

[margin: + subsistentia]

2. P. 2. autoritate D. thomae, qui asserit gratiam unionis pertinere ad ee xpti; gratiam autem habitualem ad illius operari; et prius ē ee, quam operari: ergo &c. P. 3o.: quae sunt priora in intentione, posteriora sunt in execucione, et xptus 1o. in intentione praedestinatus ē ad gloriam, 2°. ad gratiam, et 3o. ad unionem hipostaticam; ergo &c. = Dices 1o. non negatur in illius sine humanae gloriae videre Deum: ergo nec humanitas

nitas sine grat. habituali uniri Verbo. R. N.º paritas; quia intellectus utpote principium naturale est de se non sufficiens ad beatificam visionem eliciendam, quae supernaturalis est; et ideo admittere debet principium supernaturale, quod illam eliciat. Humanitas vero cum respectu unionis hipostaticae non sit operativa, sed mere receptiva, non requirit aliquid supernaturale, nec tamquam dispositionem, neque aliquo alio modo, cum natura recipiat formam supernaturalem, nempe, gratiam habitualem sine ulla supernaturali dispositione, ut in baptismo parvulorum.

Disp.º 3.ª de unione hipostatica ex parte personae assumentis.

Q.º 1.ª quaenam sit ratio formalis immediate terminandi unionem hipostaticam?

Ratio filii per quam Verbum Dei trahit humanitatem est subsistentia personalis relativa, seu filiatio. Probatur ex Concilio Toletano 6, sic dicente: personalis relativa, seu filiatio ... solus filius suscepit humanitatem in singularitate personae, non in unitate Divinae naturae, id est, in eo quod proprium est filii, non quod commune est Trinitati. A. Probatur ratione: ratio filii per quam Verbum Dei trahit immediate humanitatem, illa, per quam natura humana fuit personata, sed humanitatem ... dicta subsistere, et incommunicabiliter, sed personari non potuit, nec subsistere incommunicabiliter, nisi per subsistentiam personalem relativam Verbi, seu per filiationem: ergo. 1.

Arg. 1.º contra: si unio hipostatica traheret immediate ad filiationem, natura humana esset filia Dei, et referretur ad Patrem Divinum; consequens falsum, ergo et antecedens. Probatur sequela: sicut Verbum per filiationem constituitur filius, et refertur ad Patrem, ita natura humana; R.º N. antecedens; ad probationem dicimus, personalitatem Verbi non denominare naturam humanam Dei filiam, et ad Patrem relatam, sicut denominat Verbum, quia Verbo intrinsece, imo, et intrinsecitate; natura vero ipsa inest Verbo intrinsece, saltem per unionem. Ad denominationem vero humanam tantum extrinsece, solum filius, filiatio, intrinsece debet esse denominatio. 2.

Arg. 2.º Verbum Dei trahit dependentiam naturae humanae mediante Divina essentia; ergo. Probatur antecedens ex D. Damasceno 3. de fide c. 6 contra Nestorium dicentibus essentiam Dei posse dici incarnatam: ergo. R.º N. ant. Ad probationem Patres dicentes essentiam Divinam posse dici incarnatam remote, et mediate, non quia natura Divina est cum Verbo, et in Verbo, istud incarnatur est proxime, et explicite, non vero in alio sensu. 3

Q.° 2.ª an una persona Divina assumere posit plures naturas?

1 D.° unica persona D.ª assumere potest plures nat.ª quidem diversæ speciei, simul, et successive. Est D.us in 3. d. 1. q. 3. P. ratione desumpta ex ipso: si minori e pos Deus ut nat.ª assumat, q. ut nat.ª creet; d potest plures creare; ergo et assumere. Mi e certa; et ma. Prat; nam sicut virtus creandi e infita, cum sit ejus oipotentia, ita similiter infita e virtus assumendi, et terandi, cum personalitas sit essentiæ D.æ identificata. Rtur: defacto una persona D.ª trat duas natas, Divinam, et humanam: ergo et plures alias. Deniq.e ex parte natarum nulla e repugnantia; q.a si nat.a D.a, et hum.a sese patiuntur in eadem persona: a fortiori sese patientur nat.æ creatæ, inter quas longe minor e diversitas: ergo.

2. Arg. Otra: duplex absurdum ex D.e sequitur. Primum, q.d duo otraria, v.g. si nat.a ignis, et aquæ, essent simul. 2dum, q.d duo otraria verificari possent de eodem; ens unum, et idem suppositum esset simul rale, et irraonale: ergo ne hoc dicatur, &c. = R.d ex prima supositione esse quidem duo otraria simultaneitte suppositi; C. simultaneitte natæ; N. 2dum ocedo, defacto enim idem suppositum divinum e, et humanum, mortale, et immortale, d respectu diversarum natarum. Sed nonne tc inter natas ipsas daretur idiomatum coicatio? R.d afirmative; q.a sicut hæc inter natas accidentales fundatur in unitate subjecti, qua propter de lacte dicitur album e dulce: ita inter substiales fundatur in unitate suppositi. Inde si natæ assumptæ essent ho, et Angelus, diceretur: ho e Angelus, spiritus, &c, et e otra: Angelus e ho, Corporeus, &c.

Q.° 3.ª utrum plures personæ posint assumere eandem numero naturam?

Non loquimur de personis divinis otrediratis, enim non dubitatur, q.d Pater, et Spiritus S. posint assumere eandem no. natam, quam assumpsit Verbum; d loquimur de illis ojunctim sumptis; utrum illa nata, quæ a Verbo e trata, posit ulterius trahi a Patre, et Spiritu S.to? Afirmative R.nt thom.æ otra universa Scotistarum scola negativa sententia

subs=

subsistentiæ cum D. in 3. d. 1. q. 2. nº 3. Contra sit

Ntra Dº. plures personæ D.æ non possunt assumere eandem nº. 2.
naturam. P. 1º ex D. Anselmo lib. de fide c. 4 ubi rem ex professo tractans,
ait: quapropter impossibile e Deo incarnato 2dum unam quamlibet
personam, ut 2da alia quoque persona incarnari possit: q &c. =
Confirmatur ratione: implicat eundem nº effectum esse a pluribus causis
totalibus, et adequatis ejusdem ordinis; d si plures personæ D.æ assume-
rent eandem nº naturam, hoc fieret: q &c. Ma. admittitur in física
atomistis cum Scotistis; eum effectus ille dependeret totaliter ab illis,
et non dependeret, quia una causa sublata, nihilominus effectus in va-
riabilis permaneret. P. mi; quia natura illa haberet suum esse persona-
le totaliter, et adequate ab unaquaque personarum, sicut nc
necessario habet a D.º Verbo; quoloquidem illæ eadem modo satiarent
naturam indigentiam ad personari, sicut satiat de facto naturam hum.ᵃ
Verbum D.us

Ad hanc rationem Ad.nt Contrarii, ex ea solum sequi eundem 3
nº effectum in subsistentia fieri non posse a pluribus causis totalibus,
non tamen prohibet, quod a pluribus dependeat in modo. Unde si plu-
res personæ darent illi naturam idem esse personale, hoc fieret per
diversos modos; nam subsistentia patris elevaret naturam ad esse per-
sonale Patris, subsistentia filii ad esse personale filii, &c. Alii
dicunt, quod data hipotesi quælibet persona D.ª traheret naturam assump-
tam tamquam causa adequata intensive, non vº extensive, usquead mo-
dum; quæ duæ responsiones penes tres tantummodo differunt, in
re autem eadem omnino sunt. 4.

Reficiuntur q sic: personalitas quælibet naturam trahit, non quatenus
talis personalitas Patris, vel filii, sed quatenus personalitas præcise: et ut sic ea
trahit adequate tam intensive, quam extensive, tam in subsistentia, quam in modo: q.
P. ant: in minori conditione e personalitas D.ª, quam creata; sed creata ita
adequate tam intensive, quam extensive, tam quoad subsistentiam, quam quoad modum
naturam trahit, quapropter negat p.ᵒ aliam personalitatem, sive creatam,
sive increatam ulterius ullo modo trahi, alias Verbum D.us assume-
re potuisset naturam propria creata personalitate personatam:
ergo et D.ª = Alii cum Calletano quod argumentum valet inter dependentiam cau-
sati ad causam, non vº trahi ad trahentem. 5.

Contra: ideo in 1mo casu argumentum valet, quia idem 2dum suum esse
simpliciter a pluribus dependeret, et non dependeret; sed in 2do
casu idem 2dum suum esse personale a pluribus dependeret, et non de-
penderet: q in utroque eadem e ratio. = Confirmatur: de ratione personæ
e reddere naturam alteri supposito ab ea realiter distincto incom-
municabilem, ut ex definitione personæ constat: si natura haberet personalitates

sibe ppriq, sibe alienq, neqz ab alia personalitte personari.
Amplius: nara creata habens ppriq personalitteq ri potest
adsumi á filio: q nara Creata habens personalitteq filij ri
potest assumi a Patre, et Spiritu Sto: q &c.

6 Arges: nara hum e coicabilis personis Ds, q e sb poa obedientiali
ejs; d ecqtra ri poa tali ad tres personas: g habilis personari potett. R.
D. mj: seorsz, ri divisz, dsideratas, C.; djunctz, N. = Inst: nara Da
defacto á tribus Divinis personis traitur: g divinitus a tribus assumi
potest nara creata. R. N. paritteq: dispariitas dsistit ri eo, qd per-
sonalittes Ds ri dant Ds essentie raons subsistendi (cuz ipsis prae in-
telecta subsistat subsistra absoluta), d tantz personis inter se rea-
liter distinctis. In ntroaut Casu darent subsistiq naraeq creataeq, quae
simul p unq adeqte saciata, neqz p aliq saciari.

7. Inst. aliter: essi Ds personalittes ri dent naraeq Ds subsistiq, sal-
teq dant incoicablitteq; d ri minus repugnat, qd tres personaeq Ds dent
naraeq subsistiq, q incoicablitteq: g &c. R. N. mq: qa nara Da adhuc
in Patre, et in filio coicablis e Spiritui Sto: et licet in hac tertia perso-
na nara Da jq ad intra incoicablis reddata, hoc ri oritur ex
Spiritus Sti personalitte prec; d q nara jq habet oeq tres suaeq
fecunditts: ri creat eq ri reperitur pricipiq productibus,
qd sit Capax coicandi eandeq no naraq, et sic ut nirq e si nara
Da posit pluribus coicari, ri vo huma.

8. Arg aliter: ideq no accidens divitus potest ee ri pluribus sbstis,
unq corp. potest subsistere duas ubicaones, et ideq corp, duo Crpra:
q. R. ad I mj. N. paritte, q accidens, ll mj. sbstis ri redditur incoi-
cable, lut quo. Ad 2dq dicite, qd si agatur de loco mariali, ri
de spacio dtinente ilud 2x corp., Verq e, q ri ride nula segtur
dtradictio, cq locus marialiter sumptus in nulo gen. pende-
at a locatis. Si vo agitur de loco filter, et ri trinceco, qui di-
citur ubi, duo ss crpa, ri locata, et duo ss loca, ri ubi, qdoqui-
deq multiplicatis tris, multiplicentur relaones, qliter e lo-
cus intrincecus, ri ubi.

§. Queres: an si una persona Da assumeret plures hu-
manittes, l e dtra una no humanitas assumeretur a pluri-
bus personis, dicerentr tc plures homs, l unus ho? R. qd tc unus
ho diceretur, ri plures. P.: dtrta ri multiplicantur, nisi fra
et supposita multiplicentur; d in tali casu ri multipli-
carentr fra, et si mul supposita, d tantummodo, l suppositq. l
fra: ut. Explq lmi: ho habens artes pingendi, et edificandi, ri
propterea dicitr duo artifices, licet eq Pater duas pater-
nittes habeat. q habet duos filios, ri dicitur duo Patres:
deinde, humanitas assumpta se habet, sicut vestis respec-
tu personaeq, q duq duobs vestibus induitur, ri dicitur
duo vestiti; d unus vestitus. Explq 2di: fra, sibe nara Da
ri multiplicatur in 3bus Divinis personis, ideo ri ss plures
Dij. q &c.

(213)

Q.° 4.ª an supositum creatum posit assumere alienam naturam?

Prio hæc 2ter inteligi potest, 1° efectibe, itaut supositum creatum posit facere conjunctionem sui ipsius cum altera natura creata: vel tractibe itaut adveniente Dei potentia trahi conjugat alterius creati dependentiam, et in utroque sensu resolvitur. 1.

Dico: supositum creatum non potest eficienter asumere alienam naturam, bene vero potest falter, et tractibe. = Prima pars ex D. Th. in 3. d. 1. q. 1. a. 2. ad certum dicente: supositum creatum non potest efectibe substentificare aliquam alienam naturam a sua, quia natura aliqua ad talem unionem cum ipso non est in potentia, nisi tantum obedientiali; quia aliter erat violenter ab proprio suposito, sicut grave sursum. Potentia obedientialis in creatura respicit eficientiam tamen eficientis, non aliquam potentiam activam: ergo ex D. Th. & 2.

P. Dico: quoad 2am partem circa quam etsi D. Th. problematicus apareat, quia rationes pro utraque sententia adducit, et solvit, nihilominus cum ipso partem afirmativam sustinemus, aut eam postquam rationes nobis contraria solbo, sic; siquidem nula invenitur ratio impossibilitatis, quare supositum creatum non posit substentare naturam sibi extraneam, Deo tamen eficiente illam dependentiam in natura sic unita, et sustentata, et in suposito alterius naturæ, non videtur ponendum hoc esse impossibile absolute ratione. Ex qua autoritate mens non problematica, sed certa, D. Th. pro resolutione nostra satis aparet; et in eadem autoritate fundati utramque sententiam probamus sic: 3.

Deo concedendum est pose facere quidquid repugnantiam nullam involbit; sed quod Dei potentia adveniente supositum creatum alienam naturam creatam falter, et tractibe asumat, nullam involbit repugnantiam: ergo Deus hoc pose facere, concedendum est. Ma. est certa; mi. (præterquam quod repugnantiam nunquam contrarii asignabunt) probatur: ut supositum creatum aliam creatam naturam falter, et tractibe assumat, tria tantum requiruntur: 1mum ut persona vim habeat trahendi alienam naturam. 2um, ut aliena natura separari queat a propria personalitate, et 3um ut separata a substantia propria conjungi posit cum aliena persona; sed hæc omnia nullam repugnantiam involbunt: ergo &? Quod natura creata separari posit a propria personalitate, et cum aliena persona conjungi, evidenter aparet in unione humanitatis cum D.° Verbo; quod quod conjunctio hæc fiat cum aliena personalitate creata, probatur: major proportio est naturæ creatæ ad supositum creatum, quam ad increatum; sed natura creata expoliata proprio suposito, conjungi potest cum suposito increato: ergo potiori titulo &. 4.

Demum, quod personalitas creata vim habeat trahendi alienam naturam probatur: ideo non, ut ait ~~Aud~~ Gabriel Bazquez, quia cum hujusmodi virtus naturalis est in personalitate creata naturaliter ab agente dctibo naturali; et non ab Deo supernaturaliter agente, conjunctio hæc fieri poset; quia ob virtute, et potentia naturali corres- 5.

pond et principium agens naturale deducens illam ad actum; quod hoc totum falsum est; cum sufficit ut a Deo ipso ad actum reduci possit: ergo &c. Roboratur eadem paritas ratione desumpta ex Divinitate: quia perfectionem limittam potest Deus tribuere creaturae; quod ut suppositum creatum subsistentet alienam naturam creatam, sufficit virtus, seu perfectio limitta: ergo Deus potest ei illam tribuere.

6. Ad 2m rationibus a DN. adductis pro contraria sententia. 1ma est, quod duas naturas creatas non esse univiles in eodem supposito, nisi una sit actus, et altera potentia. 2a confirmat predictam repugnantiam oriri ex parte suppositi; quia suppositum cui fit unio talis, deberet esse simpliciter independens, quod in hoc casu non eveniret. 3a denique est, quod plures naturas de fundamento substantiae simpliciter impossibiles in eodem subjecto: et ratio est, quia altera illarum illi inest naturaliter, et per se, at quia ideo neque talia aliena natura eidem inesse nec per se, nec per accidens.

7. Sed absque ipso Do R. N. 1mg rationes, quae nunquam contrarium probabunt. 2a ratio est falsificatur, quia videmus quod substantia creata, quae non est omnino independens trahat dependentiam accidentis. 3a etiam falsificatur, quia te sequetur duas naturas eidem subjecto non posse inesse, non solum per se, quod neque per accidens, et sic esse non possent in Divino Verbo, quia sicut non potest idem per se esse albus, et nigrus per se, ita nec per accidens potest esse idem albus, nec nigrus: ergo si in eodem supposito esse requirunt duas naturas, quia per se una inest, et ideo alia per se inesse repugnat; nec per accidens alia altera inesse poterit.

1. Quaeres an natura Divina posset de potentia absoluta esse immediate terminus unionis naturae humanae? Resp. quod natura Divina prout a personis abstrahit, vel prout est hic Deus, vel individuum Deitatis potest utique trahere immediate dependentiam naturae humanae. Est Doctoris in 3. d. 1. q. 2. § ad quaestionem. D. quod autem sic dicentis: quod dum ipsa essentia per se existens posset esse terminus proximus huius unionis videtur, quia ipsa nullus esse habet a persona, quod est prior naturaliter, quam sit in persona, et dat esse personae; est enim natura de se haec, et per se subsistens, licet non incommunicabiliter: videtur autem quod incommunicabilitas non sit necessario ratio propria trahendi tam dependentiam, quod subsistentia singularis.

2. Pro cujus clariori intelligentia advertite, quod in supposito, seu persona 2x conceptus reperitur. 1mus est; quod personalitas sit ultimus actus constitutivus personae omnino independente ab abstracto supposito, tamquam subsistentiae. 2dus est, quod constituat illam incommunicabilem ut quod, et ut quo, ut quod, id est, tamquam natura superior inferioribus, et ut quo nempe ut forma subjecto. Inde in casu quaesiti natura Divina redderet naturam assumptam subsistentem 1o modo, non vero 2o, quia adhuc natura sic unita communicari posset 3bus Divinis personis.

3. Resolutio denique evidentiari potest 1o, quia Deo concedendum est

facil

facere posset, quod non repugnat, et in hoc nulla repugnantia apparet. 2º quia natura creata est in potentia obedientiali ad Deum. 3º quia subsistentia Dei naturae est longe nobilior Divinis personalitatibus, utpote simpliciter, et infinite perfecta. Personalitates nec simpliciter perfectae, nec imperfectae. 4º denique quia si Divina, et absoluta subsistentia trahere potest Divinam naturam, quae natura limitata non poterit trahere?

Ut aliquibus objectionibus occurratur, notetur, quod in casu natura sic assumpta non esset simpliciter persona; cum adhuc posset communicari tribus: nec hipostasis quia tunc trans ejus dependentiae hipostasis non est; nihilominus perfectissime posse subsistens esset, et incommunicabilis, si non simpliciter, propter dicta, ad minus 2º quod, scilicet, quaelibet natura sic assumpta incommunicabilis esset alteri supposito a se realiter distincto. Denique incompatibilis esset cum proprio supposito creato, quia hoc compati nequit cum qualibet communicatione. 1.

D. 4ª de unione hipostatica ex parte personae assumptae. =

Q. 1ª an Xptus Dnus assumpserit naturam cum propria existentia?

Xptus Dnus non assumpsisse, imo nec assumere potuisse naturam humanam cum propria subsistentia satis ex antea dictis constat. Quid autem subsistentia simpliciter importet, ex metaphysica scitis; tamen breviter dico, quod consistit in 2ci negatione ut quod actualis, et ut quo aptitudinali ad alienum suppositum, utrumque ejusdem separabili a natura, hoc est sive natura comparetur ad suppositum ejusdem, sive diversae speciei. Resolutio haec clare constat ex Dº in 3. d. 6. q. 1. nº 2. dicente: persona non addit nisi 2cem negationem ultra esse naturae. Item, in eodem 3. d. 5. q. 2. nº 4. ait: personalitas creata dicit negationem dependentiae actualis ad aliud, ut ad suppositum illius naturae, et etiam aptitudinalis. Sic 2.

ex Scotistis. Quin mirum omnino videtur sententia nuper orta affirmans personalitatem in 3ci negatione consistere debere, ut satis ex verbis Dº constat, ratione quia et sic: quia apud ipsos personalitas creata ... est a natura; deinde hujusmodi 3a negatio separabilis a natura non est: quia ... apud contrarios negatio communicabilitatis ut quo aptitudinalis respectu suppositi diversae speciei est realiter cum natura identificata: quia = Item frustra fiunt per plura, quae fieri possunt per pauciora, deinde per 2cem negationem completa ratio personalitatis habetur: quia frustra a 3tia 'evidentiatur'. quia per solam negationem communicabilitatis ut quo aptitudinalis respectu suppositi tam ejusdem, quam diversae speciei habetur quidquid contrarii exigunt, et ad quod negatio 3tia multiplicatur, nempe, quod natura non possit, sive communicari repugnet alteri alieno supposito cujuscumque speciei, et praecentis alterius, statim ac personalitata censetur: quia. Probatur antecedens: apud ipsos sola negatio communicabilitatis ut quod actualis habetur, quod natura jam personata alteri supposito actualiter non communicetur, sive sit ejusdem, sive diversae speciei.

q. aperi sola una ratio com̄unicabilitatis ut quo aptitudinalis desi-
deratur ut natura personata com̄unicari n. possit alieno supposito cu-
jusq. speciei, et alterius.

3. Verum est etiam, qd ad positionem alicujus [illegible] ratio [illegible] alte-
rius [illegible], quae ratio realiter cum qualibet natura identificatur,
et in existente reperitur. Inde nd esse naturam hujus nedum sequitur, et cum eo iden-
tificata manet ratio [illegible]; et haec minime ad constitutionem perso-
nalitatis requiritur = Demum pro complemento hujus incidentis resolutio-
nis, et ut authoritate D.ⁱ genuinus esse ejus intelligentis intelligatis hanc
pulcherrimam doctrinam ntri Herno tract.ᵘ de incarnatione disput.ᵉ 5.
q. 1. advertite (ait) aliud est repugnantia ad posse com̄unicari, et aliud
ad com̄unicari: haec enim competit naturae personatae, n. illa: haec est repugnan-
tia tantum conditionata, illa repugnantia simpliciter: haec convenire potest
ratione exigentiis praed.ᵉ, illa ratione alicujus praedicati sibi. et hoc supposito

4. Nostra Dᵒ: Christus Dominus assumpsit naturam hum.ᵃᵐ cum propria existentia, et
ideo duplex in Xpto existentia, una increata, qua existit divinitas, al-
tera creata, qua existit humanitas. Est D. N. S. in 3. d. 6. q. 1. n. 4. contra
thom. unᵃ tantummodo existentia in Xpto ponentes, nempe, Divinam.
Hujus resolutio pendet ex alia in philosophia tradita, quomodo, scilicet, essen-
tia, et existentia distinguantur? Quapropter hic n. multum immora-
bimur.

5. 1.ᵒ arguitur: vel Christus Dominus assumpsit naturam hum.ᵃᵐ habentem esse extra
causas suas, vel in causis existentem? n. primum: quia habebat [illegible], et propriam exi-
stentiam, quia apud omnes philosophos existentia est id, quo reponitur extra causas suas:
quapropter ipsi thom.ᵃ cum Gonet tract.ᵘ de trinitate d. de relationibus
divinis q. 6. dicunt: producere rem est illam existentem constituere. Si 2us:
ergo Xptus potius assumpsit causas humanitatis, quam humanitatem ipsam,
cum res in sua causa nil aliud sit, quam ipsius esse causam; et hoc dici nequit,
alias assumpsisset Virginem ipsius matrem, et spiritum.

6. 2.ᵒ arguitur in doctrina thomistarum: si humanitas haberet propriam as-
sumpta a Verbo, quam existens, assumpta erat absque singularitate;
et hoc est falsum: ergo. Probatur sequela major: apud ipsos natura fit singularis per mod.
quantitate signata, et humanitas Xpti n. potest signari quantitate, quin exis-
tat: ergo. Probatur minor: accidens in illorum sententia existentia subjecti existit: ergo.

7. Arguitur 3.ᵒ: ex nostra Dᵉ sequitur, qd Verbum existeret existentia huma-
nitatis; hoc enim repugnat: ergo. Probatur sequela: nam sicut Verbum est homo hum.ᵉ
ita erat existens existentia ipsius: ergo. R. N. paritatem; quia ut Verbum sit
homo sufficit, qd humanitatem personet; ut autem existat existentia huma-
nitatis, debebat per illam extra nihil poni, qd aperte implicat, nulli
hominis dici potest, qd Verbum existit existentia humanitatis, quamvis est homo.

8. Arguitur 4: existere competit supposito, et in Xpto unicum est illud: ergo. [illegible]
operari sequitur esse, sive existere; et operari solius est suppositi: ergo
[illegible], qui [illegible] nequit quomodo ex duabus existentiis in Xpto [illegible]
[illegible] totaliter, cum una creata, altera increata sit; [illegible]

b.

A. Nimq; et Dº mj prob: operari quoad denominaoñ solius e suppositi, tranceat: quoad reg. Nº. Hoc ex dpetit naraz. Dic q; ad Dprimaoz, qd sicut Dpripipotest in hne ex duabus exitijs quarz una e materialis, alia spiritualis, habere unq totalz, ita et hic. Unde cq existij ri distinguantur a tñi Dponentibus, ñ e dificilius Dcipere, qd ex ilj fiat una totalj existia, sicut ex pj fit unus totale ee.

Pro solutione, et genuina explicaone aliquorz PP. et Dciliorz veitate, qd aliud e humanitatz existere in Verbo, et aliud existere pr existiq Verbi. Itq aliud e, qd humanitas in nulo instanti incepezit existere, qn simul uniretur Verbo, et aliud, qd existere, ñ existia ppria, d Verbi: Imq e Verz, 2dq falsq. 9).

Qº 2. an Verbum assumpserit verum Corpus, et animam 2

Lucanus, Cerdon, Marcion, et Manichei putarunt Verbus ñ assumpsisse verq Corpus, d fantasticq. Valentinus, Apolinarj, Heanostici dixere, ipsq assumpsisse verq Corpus, d ñ humanq, nec celeste, qd pr uterq Virginis velut pr canale trancijt. Apolinarius Laudicensis, senex doctissimus, quq D. Celestius epist. 5. vocat magnus fidei Antagonista, et qui Psalterius Davib graece Vitam cibus ex[illegible] tñi [illegible] temp. e Damasi Pontificis, cq in herefi incidisset, docuit, Verbq ñ assumpsisse anq ralq, d tantq Corp. humanq, inicº vero anq gerebat, postea vº argutj Dvictus agnovit, suscepisse anq ralq sine mente, et intlu, itaut Verbus fuerit loco mentis. Hia hos errores 4

Dº: Verbq assumpsit verq Corpus humanq, veraq; anq, que mente, spiritu, et intlq habebat. Patet ex Apost.º ad Rom. 1: qui factus e ex semine Davib 2dq Carnq. et ad Hebr. 2: debuit pr oia fratribus assimilari. et Luce. ult.º: palpate, et videte, qº X. Hoc definitq fuit in Dcilijs Calcedonensi, Dstantinopolitano, et Calcedonensi, et in Symb. Atanasij dicitur: Xptus perfectus Deus X. Huic veritati PP. subscribunt. Accedit raº qº si ñ eet verus ho, inanis eet nra fides, ñ passus eet, mortuus, sepultus, X, que oia credimus. Deinde Xptus satisfacere debuit in ea Carne, que peccavit, q̃ua fuit humª: o et Xpti. tanq, ut recte argumentatur Aug. Lib.º 83. questionq in 2ª: si fantasticq fuit Corp. Xpti, fefelit Xptus, si fefelit, veritas ñe, qd absurdq e. 2.

Reliqua D. ipr 3.

Finitum fuit in hoc Regins Angelorum Cenovio die 16. Junij anno 1782.

Gadibus a Fr. Antº de Clias ad D.º Raphaele.

Index Disputationum, quaestionum, et aliorum notabilium, quae in hoc opere continentur.

CURSUS
Theologi
deCamar
Et Leon